KAAN MURAT YANIK

Uzakların Şarkısı

ROMAN

KETEBE

KETEBE

ISBN: 978-625-6495-50-0
© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 985 | **Roman**

Yayın Yönetmeni
Furkan Çalışkan

Dizi Editörü
Aykut Ertuğrul

Yayıma Hazırlayan
Ali Oturaklı

Düzelti
Selman Çelik

Kapak
Harun Tan

Mizanpaj
Özkan Kaya

İlk Baskı Tarihi
Kasım 2017

KETEBE'DE
1. BASKI
Ağustos 2023
İstanbul

Ketebe Yayınları
Sertifika No: 49619
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212 612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Sertifika No. 45464
Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve
Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad.
No: 62/B Güneşli / İstanbul
Tel: 212 630 64 73

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ye aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Uzakların Şarkısı

KAAN MURAT YANIK

KETEBE

Kaan Murat Yanık

5 Haziran 1988 tarihinde doğdu. İstanbul Kültür Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okudu. Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi'nde Klasik Türk Edebiyatı anabilim dalında yüksek lisansını tamamladı. Yayınevlerinde editörlük yaptı. Yazı atölyelerinde roman sanatı üzerine dersler verdi. Televizyon kanallarında kültür-sanat temalı programlar hazırlayıp sundu.

Butimar romanıyla 2015 yılında ESKADER tarafından verilen yılın en iyi romanı ödülünü aldı. *Butimar*, çeşitli kurumlarca başka ödüllere de layık görüldü. 2020 yılında *Dünyasızlar*, 2023 yılında *Sular Üstünde Gökler Altında* isimli romanları yayımlandı. *Dünyasızlar*, 2020 İ. E. F. Türkiye Yazarlar Birliği roman ödülüne layık görüldü.

1. BÖLÜM

Tren garına vardığımda kar yeniden başlamıştı. Beyaz topaklar saçlarımı boyadıkça, beynimde dönüp duran kuduz kelebek de bu durumdan ilham alarak tüm tozlarını döküyordu. Elimde pastel turuncu, dikişleri patlamak üzere olan valizimde, başka, uzak bir şehirde yeniden diriltmek umuduyla taşıdığım ölüler vardı. Belki de on parçaya ayrılmış kendimi taşıyordum.

Niyetim, gişedeki memura ilk trenin nereye olduğu sormak, onun vereceği cevap ne olursa olsun "Tamam!" demekti. Önümde sürekli burnunu çeken yaşlı adamın ardından ilk trenin nereye gideceğini sordum memura. "Kars," dedi, zeytin ekmek kokan bir nefesle. Biletimi elimde tutarken, Hümeyra'dan *Sessiz Gemi* çalan büfeden, geceden kaldığı aşikâr sosisli sandviç aldım. Kar, rüzgârdan yüz bularak hızlanıyordu. Siyah paltomun geniş yakalarını kaldırıp banklarda oturanları izleyerek yedim sandviçi. Çaprazımda oturan sarışın kadın, yuvarlak bej çantasını kucağına bastırmış, yolculuk yüzünden ihmal ettiği uyku perisinin gönlünü alıyordu muhtemelen. Sırt çantamdan bir kitap çıkardım. Gerindikten sonra solumdaki makineden koyu bir kahve alıp yürümeye başladım. Elimdeki kitabı sımsıkı tutuyor, içindeki karakterleri yere dökmekten korkuyordum. Lakin içlerinden biri kitabın ipine tutunarak aşağı indi. Benimle gelmek istemediğine hükmedip, gitmesine izin verdim.

Garın yuvarlak saatinin altında durunca başımı göğe kaldırdım. Kar yıldızlarının esmer çehremde gezinmelerine rıza gösterirken; dışımdaki soğuğu, içimde ipini koparmış heyecanların aleviyle dengelemeye çalıştığım an, uzun zamandır böylesine içten gülümsemediğimi ayrımsadım. Halbuki daha geçen hafta kendimi öldürmekle, kendimi yeniden ve hatta delicesine sevmek arasında kararsızdım. Belki ara bir yol bulabilirim diye düşünmemiştim çünkü kendimi bildiğim ya da bildiğimi sandığım günden bu yana, ara yolun ortasında çırılçıplak, yalınayak bekliyordum zaten. Sonunda intihar etmeye karar vermiştim. Fakat asırlardır iç içe uyuklayan mirasyedi umutlarım nihayet halime acımış olacaklar ki, kaderimi büsbütün olmasa bile değiştirmek için iş birliği yaptılar.

Her şeyi uzun uzun anlatacağım.

Yıpranmış botlarıma bakarak trene girerken tanımadığım insanlarla saatlerce aynı yerde bulunma kaygısına takılıp yere düştüm. Şaşkın bakışlar altında doğruldum. Hayat, ben ve diğerleri arasında gerilmiş bir iptir ve ben bu ipte yürümeyi pek beceremem.

Kompartıman sıcaktı, on bir yolcuyduk. Cam kenarındaki koltuğa oturunca kendimi bir romanın henüz başındaki esas kahraman gibi hissettim. En başta kendi sessizliğimle konuşmak istiyordum. Dilim bir açılsa çoğu şeyi yoluna koyacaktım.

Tren önce emekleyip sonra da sallanarak hızlanınca yolcuları izlemeye koyuldum. Birbirlerine sokulmuş ve yarının belirsizliğini kavramış bir şekilde trenin hızına mukabil, yanlarından geçerken asıl hallerinin birer hayaletine dönüşen binalara dalan iki sevgili dışında herkes uyuyordu. Ben de başımı cama yasladım ve uzağa en yakın yere doğru gitmenin verdiği muğlaklıkla çocukluğumu, ilk gençliğimi düşünmeye koyuldum. Ne kadar çabalasam da uykuya batıp çıktığım o ılık anlarda hayal ile hakikatin bitimsiz savaşının ortasında kaldım.

Hakikat geri çekilmeye başlasa bile çatışarak çekiliyordu meydandan. Çarpıntılarım, paranoyalarım, yasaklarım, geçmişim, günahlarım, kendilerini somut varlıklara, türlü böceklere benzeterek omuzlarımda dolaşıyorlar, oradan göğsüme sızıp demir parmaklıklara dönüşmek suretiyle beni hapsetmeye uğraşıyorlardı. Zihnim ve midem eş zamanlı bulanmaya başlayınca otuz yıllık hayatımı eşelemekten vazgeçip gözleri kapalı vaziyette uzaklara dalan sevgililere baktım yeniden. Büyük bir kederi bölüşerek uyukluyorlardı. Bir zaman sonra delikanlı irkilip göğsünde uyuyan sevgilisine baktı.

Dört saat boyunca Kars'a varınca neler yapacağımı tasnif etmeye başladım. Kafamdaki bulutlar birbirlerine yakınlaşıp uzaklaşıyordu. Evvela bir emlakçıya gidip ıssız bir ev bulacak sonra, kendimi hep hayalini kurduğum romanı yazmaya adayacaktım. Altı yıl içinde yazdığım roman taslaklarını toplamda altmış yedi ayrı yayınevine göndermiş, çoğundan bir yanıt dahi alamamış, bir zaman sonra da yazarlık hayalinden el çektirilmiştim. Ta ki geçen haftaya kadar... İşte şimdi biri kelimelere sarınarak koşar adım kalbimden geçiyordu yine, onun ayak sesleriydi kulaklarımda atan.

Tren ilk molayı verdiğinde sadece ben ve o delikanlı indik trenden. Delikanlı, üstüne küçük gelen montunun ceplerini yokladı aceleyle, çakmağını arıyordu. Hiç huyum olmadığı halde yanına yaklaşıp sigarasını yaktım. Başını sallayıp sarma sigarasından derin bir nefes çekti, sol gözünü kısıp biçimsiz ağzını sağa çevirerek dumanı serbest bıraktı. Ses etmeden aynı ateşle yanmış sigaralarımızı içtik. Bir gözü vagonun köşesindeki kızda, diğeri bendeydi.

O bana bakarken ben de göğe tuttum yüzümü. Güneş biraz olsun peçesini aralamıştı ama kar, dev bir kadife kuşun beyaz tüyleri gibi döne döne dökülüyordu üstümüze. O tüylere bulanarak bitirdik sigaralarımızı. Trene girdik, beraber. Sigaradan

sonra nedense ikimiz de rahatlamış görünüyorduk. Yerime geçip başımı tekrar cama dayayarak üç dört saat deliksiz uyudum. Boşlukla aramdaki zar yırtılıp gözlerim açılınca titredim.

Alnımdan sızan teri sildikten sonra kulaklığımı takıp Eleni Karandriou'dan *Ulysess*'i dinlerken dışarıdaki manzaraya daldım. Karla sıvanmış köylerin, yıkık bahçe duvarlarının, sarı muşambayla örtünmüş uçuk damların, taşranın dertli cinleriyle çarpılmış evlerin, dizine kadar beyaza ve çamura batık kara yüzlü adamların, gözlerinden ölüm akan kuzuların, sütü kaçmış ineklerin, patlak pabuçlarının üstünde tepinip kahkahalar atarak trene orta parmak yapan çocukların, boyası dökülmüş camilerin, iskeleti çıkmış ağaçların, soğuğu kardeş bilip çalışan ırgatların, kahvehanelerde kendini bekleyen işsizlerin, nizamiye önünde nöbetini içinden yüz bine kadar sayarak dolduran erlerin, uykusunu sırtına atıp daireye giden memurların, kalbi kırık yazmalı kızların, bulutlarla konuşan yüce dağların, yan yatmış elektrik direklerinin, eteklerde unutulmuş sürülerin önünden geçtik. Bu kareler, dinlediğim şarkılar ve sıcacık tren ruhuma ilham ve tanımlayamadığım dünyanın maddi taraflarından münezzeh hisler halinde sızmaya; etimi, kemiğimi ayrıştırıp eritmeye başladı.

Tüm bu görüntülerin ayağında sallanırken hayatın esas kısımlarını algılamanın verdiği heyecanla o güne kadar yazdığım onca roman taslağını sorgulamaya ve hatta onları reddetmeye başladım. Kafamdaki sayfalar tek tek kopup dışarıdaki fırtınaya kapıldı. "Bambaşka bir romanı yazmalıyım," dedim zihnimdeki kelebeğe. "Gerçekten daha gerçek olmalı. Hissetmediğim, dokunamadığım yapay bir dünya değil, bizzat karnımı karıncalandıran bir hakikati…"

Trenin mola verdiği her istasyonda bir şeyler atıştırıp üstüne çay içtim. Bozuk salça, yapışkan soğuk, uyuşukluk, ekşimiş yoğurt, devlet üniversitelerinin merdivenlerinden tanış oldu-

ğum arap sabunu ve eşkenar hastalıklar kokan küçük lokantalarda karnıma kapanıp ısındım. Duvarlardaki örümceklerden korkup ayaza tutulmuş taşlarda dolandım, bunamış saat kulelerine baktım.

Geceleyin dolunayın kurak ovalarda, suskun vadilerde, doğurgan yarıklarda oluşturduğu taşra yakamozlarının sırtında gezinirken; yoksulluğumu, talihsizliğimi, hayal kırıklıklarımı onarmaya çalışmadan bir enkaz halinde bırakarak uyukladım. Bitimsiz karanlık, trenin camlarına abanarak eşlik etti bana. Nihayet oldukça uzun bir yolculuğun ardından Kars'a vardım.

Kar yağmıyordu ama hava aklımdan geçenleri donduracak kadar soğuktu. Diğer yolcularla birlikte perondan çıkarken iki jandarma eri ve göbekli bir başçavuş kimlik kontrolü için durdurdu bizi. Kimliğimi çıkarmak için sırtımdaki çantaya doğru döndüğümde trendeki delikanlı ile kızın canhıraş bir şekilde koşmaya başladıklarını gördüm. Mütevazı kalabalığın içindeki bu hareket, herkesin ve elbette jandarmanın da dikkatini çekince göbekli başçavuş "Durun!" diye bağırdı. Sevgililer oralı olmayınca üç asker, çiftin peşine düştü. Erlerden biri o cılız bedeniyle zoraki taşıdığı G-3 tüfeğinin kurma kolunu çekince şişman komutanı eliyle sakin ol manasında bir işaret yaptı. Kızın kayıp düşmesiyle yakaladılar onları. Delikanlı ağlayarak komutana bir şeyler anlatmaya çalıştıysa da, askerin elinden kurtulamadılar. Benimle beraber perondan çıkan çokbilmiş bir adam manzarayı hayretle izlediğimi fark etmiş olacak ki, "Kız kaçırma meselesidir." dedi.

Yerdeki portakal kabuklarına, sigara izmaritlerine, bisküvi jelatinlerine, donuk çamurlara basarak peronun önünde bekleyen taksilerden birine el ettim. Şoför, valizimi alıp bagaja koydu, ben de ön koltuğa oturdum.

"Selamun aleyküm."

"Ve aleyküm selam ağabey. Hoş gelipsiniz. Nereye?"

Yolda, Kars'ı araştırırken telefonuma kaydettiğim isme bakıp "Halitpaşa Caddesi" dedim.

Adam aynayı düzeltip, teybin aşınmış düğmesine basınca Ahmet Kaya çıktı. Boynundan nazar boncuğu ve Petrol Ofisi logosu olan ince ipli, kokusu uçmuş bir karton sarkan dikiz aynasına mel mel bakarak gaz pedalına abandı şoför. Zincir takılı tekerler gıcırdayarak hareket etti.

Kemiksiz bir dalgınlığın içinde etrafı seyre koyuldum. Kısa bir yolculuğun ardından Halitpaşa Caddesi'ne vardık. Elimdeki rotaya uyarak çantamı sırtlayıp aşağı doğru yürümeye başladım. Kara kavruk kesme taşlardan muntazam biçimde yapılmış, Ruslar'dan kalma, Baltık mimarisine göre inşa edilmiş binaları hayranlıkla izledim. Gözlerim her evin tadına bakmaktan yorulup, soğuk etimi budayınca tekrar yukarıya doğru kıvrılan yolu tırmandım. Tipi başlamıştı, rüzgârın ince ve uzun bedenimi koparmasından korkarak yürüdüm. Tavuk dönercilerin, marketlerin, peynircilerin, kuyumcuların, kahvehanelerin, konfeksiyoncuların, tuhafiyecilerin ve toptancıların önünden geçtim. Bir berber dükkânına tesadüf edince rengim attı; elim gırtlağıma gitti, terledim. O dükkânı yok sayarak aksi yönde yürümeye devam ettim ve önüme çıkan ilk emlakçıya girdim.

Ayaklarını masanın altına koyduğu elektrik sobasında ısıtan emlakçı; kırklı yaşlarında, bıyıklı, kara kuru bir adamdı. Telefonla konuşuyordu bağırarak. Küçücük dükkân o saatte lahmacun kokuyordu. Beni görünce nazikçe gülümsedi. Telefonu kapatıp masaya doğru eğilerek:

"Buyrun. Nasıl yardımcı olabilirim size gardaş?"

Alnımda biriken ter boncuklarını silerken meramımı, nasıl bir ev istediğimi, ne iş yaptığımı, evi ne kadar süreliğine kiralayacağımı özetledim. Arkasında duran demlikten ikimize de doldurduğu sıcacık çayı yudumladık. Biraz sonra gözlerime dünyanın en büyük sırrını faş edecekmişçesine bakıp aynı anda ince belli

bardağı kavradı ve uzun uzun düşündükten sonra "Gardaş sana ele bir ev göstereciyem ki, istiyesen pütün ömrün orada tükensin. Gençliğim ölsün yaman bir evdi." dedi.

Gülümsedim. "İstiyirsense hemen gidek." deyince "Olur." dedim. Kapının önünde duran orta yaşlı, bozarmış mavi renk arabasına binip, Susuz ilçesine gitmek üzere yola koyulduk. Adam, yol boyunca bana bu evin tam bir sanatçı evi olduğundan, daha evvel ismini vermemesi için yemin ettiğinden ötürü şu an ismini zikredemeyeceği; fakat çok uzun boylu, gençliğinde siyah ve gür saçlı, yeşil gözlü, çapkın gülüşlü bir aktristin bir zamanlar bu evde kaldığından söz etti. Sonra da ülkenin en büyük yazarlarından gözlüklü, kır saçlı, postbıyık romanlar yazan bir yazarın yine inziva için bu evde yaşadığını söyleyince iyiden iye heyecanlandım. Emlakçının palavra sıktığı her halinden belliydi ama yine de hoşuma gitti söyledikleri. Sadece "Postbıyık değil, postmodern." diye düzelttim. Tam otomatik tüfek gibi ağır lehçeli konuşmasını kesip okunaklı yüzüme baktı, "Her ne pohsa..." deyip, muzipçe gülümsedi. Eve varana kadar buranın havasının güzelliğini, sessizliğini, evin içindeki eşyaların kalitesini övüp durdu. Bir ara, tutukluk yapan ve Ermeni radyosundan başka kanal çekmeyen teybe destekli bir yumruk oturttu. Nihayet, Susuz İlçe Jandarma Komutanlığı'nın ve emniyetin önünden geçip Göle'ye doğru tırmanmaya başladık. Önümüzde sınırsız ve taze bir beyazlık vardı. Yukarı tırmandıkça sis ve kar yoğunlaştı, tepeler kefenlenmiş dev bedenler gibi sağımızda solumuzda yükseliyordu. Soğuk kokar mı? Soğuk kokuyordu her yan. Bir an başım döndü; "o gün" geldi gözlerimin önüne! Tırnaklarımı avcuma geçirip, uyuşan çenemi boynuma bastırdım. Nihayet seyrek taşra apartmanları yerini soğuktan korunmak için birbirlerine sokulmuş gibi duran, puslu pencerelerinden dışarıya solgun sarı ışıklar sızdıran köy evlerine bıraktı.

Bir patikaya girdik ve sonunda kahverengi boyalı bir evin önünde durduk. "Ahh geldik gardaş." dedi adam. Arabadan

inip evin üç kat buzla kaplanmış basamaklarından dikkatle çıktık; emlakçı evin anahtarını arabada unutmuştu, inip aldı. Tekrar aynı itinayla ama buzda istemsiz bir bale yaparak yanıma geldi, tek hamlede kapıyı açtı, girdik.

Tam tasavvur ettiğim gibi, farklı zamanları birbirine bağlayan, kendi anlamının dışına taşan bir evdi. Eşyalar başka bir evden buraya sürgüne gönderilmiş gibi meyus görünüyorlardı. Üç oda, geniş bir salon… Salonda çizgili iki kadife koltuk, bir kanepe, yerde eskitilmiş bir kilim, iki büfe, mavi duvarlarda güzel tablolar. Diğer odalardan birinde demir işçiliği iyi yapılmış bir karyola, tiftiklenmiş çift kişilik yatak, bir komodin, üstünde yandan çarklı bir abajur… En küçük odanın ortasında ise sallanan cırtlak sarı berjer ve karlı dağları tüm heybetiyle gösteren büyük pencereler...

Evi gözüm tutmuştu fakat etrafında başka bir evin, binanın olmayışı ve sapa yolu beni ürkütmüş, buna mukabil de kararsız bırakmıştı. Ben manzaranın eşsizliğine dalmışken emlakçı evdeki eşyaları, duvardaki tabloları överek buranın harikulade bir yer olduğunu vurgulamakla meşguldü. Kararsızlığımı sezmiş olacak ki, "Gardaş diyesen südün daşmadı eve?" diye gürledi. Duymazdan geldim, manzaraya açılan pencereden sarkıp sütlü havayı, kararmış ciğerlerime doldurdum. Damıtılmış bir soğuk ve o soğuğa yapışık kuş sesleri doldu içeriye. Emlakçı, "Gardaş gararsızsansa eğer, evi isteyen iki kişi var." dedi. Adamı daha fazla konuşturmamak adına "Kirası nedir buranın?" diye sordum. Emlakçı, elindeki tespihi yarım fırdöndürüp gözlerini duvarda oyalarken "600 kira artı 500 eşya kirası artı 1000 depozit artı 1000 depodaki odun-kömür parası artı 1000 lira da mene vereceğin komisyon dimek toplamda 4100 lira..." dedi. Her zamanki gibi düşündüğümün tam tersini yapıp "Tamam, tutuyorum!" dedim.

Emlakçıyla anlaşıp şehrin yolunu tutmadan evvel köyün girişindeki kerpiç evlerden birinin önünde durduk. Emlakçı, uzun paltosunun eteklerini tutarak koşup, boyası dökülmüş kapıyı çaldı. Eşikte genç ama sağlıksız görünen bir kadınla konuşup evin anahtarını verdi. Onlar temizlik hususunda ayaküstü pazarlığa tutuşurlarken ben kadının allı pullu entarisinin örttüğü bacağına yaslanmış burnu sümüklü kızını izledim. Ona gülümseyince sol kolunun kıvrımında tuttuğu kirlenmiş yumoşunu sağına alıp annesinin arkasına saklandı. Sonunda emlakçı ile kadın para konusunda anlaşınca yeniden yola koyulduk.

Bundan sonrası çok hızlı gelişti. Kars merkeze geri döndük. Yazıhanede oraletlerimizi içerken gerekli evrakları hallettik. Altı aylık kira ile depozitoyu peşin olarak ödedim ve akşam eve yerleşene kadar emlakçının konuştuğu kadının evi baştan aşağı temizleyip bitirmesi konusunda anlaştık. Kadın, saat sekiz civarında evden ayrılmış olacaktı. Emlakçının tanıdığı birinden bagajı geniş bir araba kiraladım. Arabayı alıp onun tavsiyeleri doğrultusunda Kars'ın tarihî yerlerini şöyle bir gezdim. Karnımı doyurup, şehrin geniş caddelerinde dolaştıktan sonra, kafeye çevrilmiş eski Rus evlerinden birinde oturup alışveriş listesi yaptım; yiyecek, içecek, kalın giyecekler, diğer malzemeler... Arabanın bagajını ve koltuklarını ağzına kadar doldurup akşam yedi gibi emlakçıyı aradım, Fethiye Cami'nin önünde buluşup kiraladığım arabayla evin yolunu tuttuk. Yaklaşık kırk dakikalık yolculuğumuz boyunca buraların bitmeyen soğuğundan, kışın sahipleri tarafından terk edilen atlardan, kız kaçırma vakalarından ve son günlerde sol kolunun uyuştuğundan bahsedip durdu. "Yazar gardaşım burada Terekemeler, Azerbaycan Türkleri ve Kürtler sözde değil özde bir barış içinde yaşıyıp gedirik. Arada küçük de olsa hadiseler olmur değil olur olur ama böyümür." Anlıyorum anlamında kafa salladım. "Dimek yazar bey gardaşım bu evde yaman bir kitap yazacağına ürekten inanıram ama bu gardaşının da bir

adını, namını geçirsen kitabında, ne bilim 'Ejder diye bir emlakçı gardaşım var, pekiyi galbli, bir o gadar yaraşıklı ve elbette işinin ehli biri…' diye geçirsen bile çoh memnun olaram, dua tökerem sana." deyince heyecanına kayıtsız kalamadım. Gülümseyerek, peki anlamında kafamı salladım.

Teyp, yeniden Ermeni radyosunun opera saatine geçerken laf olsun diye "Ne kadar yolumuz kaldı?" diye sordum. "Bir cigara içimlik." diye yanıtladı, Emlakçı Ejder. Sahiden de sigaramın sonunda eve vardık. Arabadan inince müthiş bir soğuğa çarptım. Paltomun yakalarını iyice kaldırarak emlakçının peşinden merdivenleri katettim. Etraf zifiri karanlıktı; gece daha da ürkütücüydü burası.

Ama nasıl desem içeri adım atınca çamaşır suyu, tuz ruhu ve deterjanından oluşan o itici hijyen kokusuna rağmen ev, pek bir tanıdık geldi bana. Sanki yıllardır beni bekliyormuş gibi…

Emlakçı, yerdeki ölü sineği ayağıyla kenara itip fıldır fıldır dönen gözleriyle etrafa bakarken "Beh beh, maşallah, ev ev olup da!" dedi.

Sahiden de temizlikçi kadın pırıl pırıl etmişti her yeri. Şimdi evin sade döşenmiş hali, bir hafızaya sahiplermişçesine duran eşyaları ve berrak pencereleri daha güzel görünmüştü gözüme. Hele sobanın çatur çutur yanarken çıkardığı ses...

Paltomdaki kar topaklarını sobanın tabanına serilen muşambaya silkeleyip ellerimi sobaya uzattım. Emlakçı, bir sigara yaktı, birini de bana uzattı. "Yazar gardaşım menden bu gadar, yarın elektrikdi, suyuydu bunları men hallederem. Ev sahabı daha önce de dediğim gibi İstanbul'da yaşıyır, her şeyini mene bırahıp, o uğraşmır."

Arabadaki ötteberiyi içeriye taşıdıktan sonra, ampulden akan çiğ ışığın altında temizlikçi kadına ödediği parayı ve diğer masrafları verip emlakçıyla vedalaştım. O kiralık arabaya binip kornaya üç kez basarak uzaklaşırken ben de hızlıca içeri girip yiyecekleri buzdolabına, erzak dolaplarına yerleştirmeye durdum.

Tuhaf duygular içindeydim, belki de mutluydum. Bu evin en az altı ay boyunca benim olması, mutfağa fazlasıyla yiyecek içecek yığmam, evin altındaki kömürlükte aylarca yetecek kadar odun kömür… Huzurla doldum. Valizden çıkardığım kıyafetlerimi ve dünyanın sonuna gitsem dahi yanımdan ayırmayacağım kitaplarımı yerleştirdikten sonra yatağa yeni aldığım çizgili nevresimi serdim, üstüne hazır yorganı ve yastığı koydum.

Önceki kiracıların, emlakçının dediğine göre meşhur uzun boylu aktörün ve de postbıyık romancının kullandığını düşündüğüm havluları, battaniyeyi ve diğer ıvır zıvır şeyleri çöp poşetine doldurup kapının önüne koyduktan sonra yatacağım odaya çekidüzen verdim. Elektrikli ısıtıcıyı ve şofbeni yaktım. Yorgun bedenimi salondaki kanepeye bırakıp son bir haftada değişen hayatımı ve beni o kıyamet gününden sonra İstanbul'da intihar provaları yaptığım fare deliği evimden buraya savuran yazgımı düşünürken gayri ihtiyari saçlarımı okşamaya başladım. İstanbul'da günlerce titreyerek, beş parasız, sokak lambalarını giyerek illetli bir köpek gibi dolaştığım günleri, hastanenin bahçesindeki bankta otururken karşımdaki fıskiyeyle konuştuğum anları...

Gözlerim ağırlaştı. Sigara yaktım. Müziğin de tıpkı kokular gibi hatıralara can verme yeteneği olduğunu unutarak yerdeki bilgisayarıma uzanıp bir şarkı açtım; Radio Tarifa'dan *Mañana*… Bazı şarkılar notalardan değil hatıralardan yapılmadır. Bu şarkıları dinlerken mazi ile kucaklaşmayı göze almak gerekir. Bu şarkı da öyleydi; gözlerimi kapadım. Uzak bir şehirde, sonsuz bir gecenin içinde yaşayacağım ânın hayalini kurardım hep. Şimdi o ânın içindeydim. Bu ânı bir daha yaşayamama korkusu ile şarkının içinde gezindim.

Kendimi iyi hissedince banyoya gittim. Aynada seyrelen saçlarımı, göz kenarlarımda dalgalanan taze çizgilerimi, çenemin köşesinde yumurtlayan kemik beyazı sakallarımı izledim. Tıraş makinemi çıkarıp saçlarımı her zaman olduğu üzere üç

numaraya vurdum. Çocukluğumda, berber olan eniştemin bir müşterisinin gırtlağını yanlışlıkla kesip dükkânın kirli duvarlarındaki manken fotoğraflarına, dönemin arabesk krallarının posterlerine ve elbette çırağı olan benim yüzüme kırmızı köpüklü kanı fışkırtmasından sonra berber dükkânlarına girememiştim bir daha.

İçeri güzelce ısınmıştı. Kendime kabaklı omlet pişirdim. Kaçak çay demledim ve yavaş akan bir film açtım. Az sonra uyuyakalmışım. O gün ilacımı içmediğimden ötürü tozlu kâbuslar gördüm. Neyse ki müezzininin yanık sesiyle uyanıp serin su içmemle beraber tatlılaşan bir rüyadan yuvarlanarak sabaha düştüm. Benimle birlikte kar altındaki kozalaklar, çam iğneleri ve derin kuyular da uyandı. Yorgun horozlar öttü, ayağına gök dolaşan kuşlar şakıdı, şıralı böceklerin karnı çatladı. Fairuz'dan *Kanou Ya Habibi*'yi açıp kahvaltı hazırladım. Tıka basa yedim. Biraz daha uyuklayarak oyalandıktan sonra işe koyuldum.

Ceviz masayı, karşımda sıralanan cüce dağlara açılan pencerenin önüne çekip notlarımı düzenledim. Güzel bir klasik müzik seçkisi hazırladım, potta kahve demledim. Sobanın çıtırtısı, yanımda nefes alıp veren bir dostun varlığı gibi huzur vaat etti bana.

Dünyanın en mühim işini yaptığıma kalbimin sağlam kısmıyla inanarak sandalyeye kuruldum.

Uzun süre manası uçmuş bir yüzle, *Word* sayfasıyla bakışmamızın akabinde bir anda yazmaya başladım. Günlerdir kursağına tek lokma girmemiş bir hayvanın aceleciliğiyle tuşlara bastım. Yaklaşık iki saat hiç durmaksızın yazdıktan sonra sandalyeyi geri çekip yazdıklarımı okuyunca yüzüm düştü. Taşrada pinekleyen bir bohemi taklit etmenin hevesinden olsa gerek Cumhuriyet dönemi romancılarının yazdığı türden romantik şeyler buldum karşımda; varoluş problemleri yaşayan, hayata geç kalmışlık hissiyle muhatap birinin Anadolu'ya

yaptığı kış yolculuğu esnasında yaşadıkları... Bir şeyler yazmak isteyen ama ne yazacağını bilmeyen bir yazar namzedinin karmaşası...

Moralim bozuldu. Birkaç saat ara verip bir şeyler atıştırdıktan sonra sil baştan başladım yazmaya.

Bu kez de samimiyetten ve yaşamın ahenginden çok uzak, deneysel bir girizgâh çıkardım ortaya. Bu da ben değildim. Kendimi anlatmaktan, hayatımın kör noktalarına dokunmaktan kaçtıkça aslında hiç yazmak ve okumak istemediğim şeyler vücuda getirdiğimi ve getireceğimi kavradım.

Kömürlükten biraz odun taşıyıp sobayı galadım yeniden. Sobanın üstüne kestane ve bir demlik çay, şaşı gözüne ise patates koydum. Üçünün kokusu birbirine karışırken uzakları dinledim. Bir kurt uludu. Ulumak bir kurt için neyse, yazmak da benim için odur, diye düşündüm fakat bomboştum. Kökümden sökmüşlerdi sanki. İnsan, içindeki ve dışındaki boşlukların arasında kalınca yok oluyor.

O günü *Word* sayfasına boş boş bakarak ve neredeyse hiçbir şey yapmadan geçirdim. Ertesi günü, ondan sonraki günü ve ondan sonrakini de...

İnsanoğlunun konuşma yetisine sahip olduğunu idrak ettiği günden bu yana kâinatta dillendirilmiş her kelimeyi bilmek, onları kendimle sadeleştirmek istiyordum.

Yazamadıkça aynanın karşısına geçiyordum. Yüzümde fazla roman okuyanlara özgü bir karışıklık vardı. Okuduğum kitaplardaki karakterlerin ifadeleriydi bunlar. O karakterlerden yardım istesem de yanıt alamıyordum.

Yavaş yavaş, beni sahipleneceğini düşündüğüm bu evin; terli duvarların, eşyaların yörüngelerinde dönmeye başlamıştım. Koltuğun solgun döşemesine zehirli bir sıcaklığın çöreklendiğini, karşımdaki manzaranın manasını yitirdiğini hissediyordum.

İki ay geçmesine rağmen tek satır yazamadım, hiç kimseyle konuşmadım. İstanbul'daki psikolojime dönmekten korktuğum için aldığım ilaçların dozunu arttırdım. Ama onlar da beni büsbütün uyuşturuyor; ya uyutuyor ya da televizyonda açtığım izdivaç programlarını izlettiriyordu. Bazen tuvaletin deliğine boş boş bakarken yakalıyordum kendimi; ikisi de aynı şeydi ha delik, ha televizyon…

İlacı almadığım zamanlarda da aklıma yazacak hiçbir şey gelmiyordu, yalnızca o korkunç günleri düşünüyordum. Beynimin bozkırında otlayan atlar, solgun yüzüme bakıp kişniyorlardı. "Açız!" diyorlardı. "Beynin bomboş, dolu olan tarafındaki otlar ise zehirli…"

Sanki birisi ya da meçhul bir güç benim yazacağım her şeyi emip tüketmişti. Sanki bir yazar değil de, birinin roman kahramanıymışım hissine kapılmaya başlamıştım. Onun beyninin içinde hapsolmuştum. O bana kalk diyordu kalkıyordum, o; "Gidip kendine yine çay demledi." diye yazıyordu ben de aynen tatbik ediyordum. Kuklacı iplerimi oynatıyordu, ben de yürüyordum evin içinde. Bir an evin pembemsi duvarlarını kuklacımın beyninin çeperlerine benzetip avazım çıktığı kadar bağırdım. "Çıkar beni buradan! Çıkar!" O kadar bağırdım ki sesimi yitirdim o gün. Sesini yitiren insanların, kayıp seslerini nerede aramalarını gerektiğini düşündüm.

O gece sabaha kadar uyumadım, aslında kâbus içinde bağımsızlığını ilan eden başka kâbuslar gördüm. Uyandım sandım ama uyuyordum. Uyuyorum sandım, uyanıktım. Aylar sonra o girdi rüyama, çırılçıplaktı. İstiklal Caddesi'ndeydik, "Ben masumum." dedi. Ardımızda donmuş insanlar ve onlarca renkli balık dolu bir akvaryum vardı. "Geçmiş geride kalmıyor. Şimdinin sağında solunda yükseliyor. Hayat, dar ve ince bir yolsa geçmişin kayaları o tepelerden dökülüp tıkıyor yolu." dedi. Elinde tuttuğu çekici tek hamlede arkamızdaki akvaryumlardan birine indirdi. Aynı anda cam, kan ve su fışkırdı

etrafa. Spot ışıkları altında parıldayan rengârenk balıklar küçük ağızlarını oynatarak susuz zeminde süründüler. Bir çekiç de kendi zihnine indirmek isterken elini tutmaya çalıştım. Bileği elimde kaldı. "Yaşamak ölmektir aslında." deyip yok oldu.

Sabahleyin uyandığımda ellerim ıslaktı, eskisi gibi titriyordum; doktorumu aramayı aklımdan geçirsem de faydası olmayacağını düşündüm.

Bir an evvel bir şeyler yazmaya başlamalıydım. Kendimi toparlamaya karar verdim. Bu evin son kovuğum olduğunu biliyordum. Dışarıda korkunç bir kar fırtınası başlamıştı. Çift camlı pencereler sarsılıyor, perdelerin uçları hafiften uçuşuyordu. Burnumun ucunda gezinen kar kokusunu, kulaklarımdaki biçimi bozulmuş sessizliği giyinerek yataktan inip banyoya girdim, sıcak suyun altında bir saate yakın kaldım. Su gözeneklerime nüfuz ettikçe biraz sonra masanın başına oturduğumda yazacağım metni tahayyül ettim. Unuttuklarım ve hatırladıklarım arasında bir asma köprü gibi sallandım. Kendimle çarpışmadan, denetleyemediğim korkularımla yüz göz olmadan bu işi başaramayacağımdan emindim. Kahve demleyip masanın başına oturduğumda bir nevi intihar veya sonunda delirme eşiğine varacağımı bilsem de "o gün"ü yazmaya karar verdim!

Dolanıp durduğum bu yerden, kendi içimden ancak kusarsam çıkabileceğimi biliyordum. Kendimden başka çıkış olmadığını, teselli bulmak için okuduğum kitaplardan öğrenmiştim. Çocukluğumdaki gibi uzaklara bakarak düşünmeye başladım… Aradığım şeyleri boşlukta görmeye çalıştım. Kelime dediğimiz şey hafiftir, boşlukta uçabilir. Anılar, kıvamını bulunca yazmaya başladım.

İnsan bir zaman sonra karşılaştığı herkesi kendi gibi kaybolmuş sanıyor. Öyle olmadığı anlayınca da yalnızlık kuyusuna

dönüp orada debelenmeye devam ediyor; kendi sesini yiyor, soğukla örtünüyor, sessizliği kışkırtıyor.

Eylül ile aynı üniversitedeydik. O hayatıma gelince, içimde çocukluğumdan beri yeşermeyen otlar boy attı, gökyüzü genişledi, atlar daha hızlı koşmaya başladı, karnımın etrafındaki ağrılar renk değiştirdi.

Benden iki sınıf alttaydı, Eylül. Onu ilk kez üçüncü kattaki asistan odasının önünde görmüştüm. Daha evvel karşılaşmadığımız halde bir hatıra gibiydi. Okulun ilk haftasıydı, ders seçimi için gelmiştim; o da öyle. Ter ü taze bir edebiyat öğrencisi olarak liseden sonra üniversiteye gelen hemen her kızın geçirdiği değişime ayak uydurmuş gibi durmuyordu. Keşfedilmemiş bir gezegene benziyordu daha çok. Portakal saçlarını toplamış, çekik mavi gözlerinin etrafına derin kalem çekmişti. Kalemin çizgileri, gözlerinin etrafına örülmüş bir çiti andırıyordu, o olmasa, gözleri kaçıp gideceklermiş gibi...

Üstünde kısa beyaz bir tişört, altında siyah dar kesim kot, ayaklarında turuncu süet pabuçlar vardı. Küçük siyah çantasını çaprazlama asmıştı. Boyu uzundu. Dar omuzlarının ortasından bir yanardağ gibi fırlamış ince boynunun üstünde duran yuvarlak yüzünde gök vardı. Bedeni, bu güzel yüzü yere düşürüp kırmaktan korkarcasına dik duruyordu.

İkimiz de ders seçimi için fakültedeki güzel kızların hepsine askıntı olan asistanı bekliyorduk. Ben duvara yaslanıp elimdeki kitaba dalınca, o da koridordaki tabloları incelemeye koyuldu. O, küçük adımlarla tablolardaki lale tarlalarına bakarken, birbirimize kaçamak bakışlar atıyorduk. Nihayet göz göze gelince, bakışlarımı kaçırmadım. Gülümsedi, mukabele ettim. Birden bana doğru seğirtip elini uzattı, "Ben Eylül." dedi. Yanağındaki gamzeler bir şey ima ederek uzayıp, kısaldılar. Önce onunla konuşmak için yeni bir dil icat etmem gerektiğini düşünsem de, ardından kendi ismim yerine elimdeki kitabın başkahramanının ismini söylemeyi aklımdan geçirip, en sonunda ahenksiz

bir sesle "Bünyamin." dedim, çocukluğumun çağla kokusunu anımsayarak... Bu koku, bilincimin altındaki başıboş akıntıların hızını arttırdı. Ben zaman kaybetmeden o kokunun koynuna girerken, o da bana okulla, derslerle, hocalarla alakalı klişe sorular sormaya başlamıştı ki asistan geldi. Ben işe yetişmek için bir an evvel ders seçimimi yapıp oradan ayrılırken, kapıda karşı karşıya gelip birbirimize gülümsedik.

O gün uyuyana kadar onu düşündüm. Kalbimde bir karışıklık vardı. Umarım âşık olmuyorumdur, dedim kendi kendime. Bu temenniyle uyudum, rüyama girdi, kısacık bir kâbustu. Beni ona bağlayan bir halat, o bana baktıkça görünmez oluyor, sonra da boynuma dolanıp beni boğuyordu.

Ertesi gün daha çok zengin öğrencilerin takıldıkları kafede otururken gördüm onu, heyecanlandım. Küçük bir selamla geçip gidecekken, ayağa kalkıp yanıma geldi, kahve içtik. Ondan sonraki günlerde de üç yıldır sınavlardan sınavlara uğradığım, beni eğitmekten ziyade sömürdüğüne inandığım okuluma koşa koşa gitmeye başladım. Onunla karşılaşmak için rastlantılara da lüzum kalmadı; sokulgan bir kedi gibi beni her görüşünde yanıma geldi. Bir yıl boyunca ödev hazırlamaktan Osmanlıca çalıştırmaya, kopya vermekten morfolojiyi belletmeye kadar birçok konuda yardım ettim ona. Sıkı iki arkadaş olup çıktık. Hayatı algılayış biçimi, alışkanlıkları, tuhaf davranışları, sevdiği yazarları, dinlediği şarkıları; kısacası dünyasının karanlıkta kalan yarısı bana yabancı da olsa, aydınlıkta kalan diğer kısmına tutuldum. Onun gökyüzüne her bakışımda kalbimin bir ucundan diğerine gerilmiş olan görünmez ipteki çıngıraklar birbirine çarpıyor, seslerin duyulmasından korkuyordum. O da farkındaydı her şeyin ama bilmezlikten geliyordu, tecahül-i arif!

Onun varlığına dâhil olma isteğim, başıma gelecek her şeyin önsezisiydi aslında. Bunu hissedebiliyordum.

Bazen ders çalışma bahanesiyle okuldan çıktıktan sonra, Florya sahilindeki bir kafede oturup göğün, denizin maviliğini paylaşıyor, bulutların köşelerinde biriken hayatımızı izliyorduk.

O günler bana dünyanın gizli manasını bir bıçak marifetiyle yarmak gibi geliyordu.

Değişik bir kızdı Eylül. Bazen herkese benziyordu, bazen de hiç kimseye. Beni çeken de bu ikircikli haliydi. Başkalarının yanında neredeyse hiç konuşmaz, başbaşa olduğumuzda ise susmak bilmezdi; ya ağaçları, denizi kısacası doğayı ne kadar çok sevdiğinden söz eder, ya da çocukluğunda kasabaya anneannesini ziyarete gittiği zamanlarda yaşadığı enteresan şeyleri anlatırdı. Ama en çok sayıklar gibi içinde bulunduğumuz hal ile alakası olmayan derin cümleler kurup, izah etmekte zorlanacağım türden bulanık sorular sorardı. Sesi serindi. Beni teskin ederdi; kulaklarıma başka bir dünyanın şarkısını doldururdu. Sınıfındaki iki kızı saymazsak benden başka konuştuğu kimse yoktu, arkadaş edinmek için bir hevesi de.

Hayatıyla, ailesiyle alakalı konuşmayı da sevmezdi, sorularımı canı istemezse yanıtlamazdı. Uzaklara dalınca kaşlarının arasındaki mesafe kaybolur, bir şey düşündüğünde ise bu mesafe, içine üçüncü bir göz alabilecek kadar genişlerdi. Gözleri terk edilmiş bir evin açık pencerelerini andırırdı hep. Gülünce perdeler uçuşurdu boşlukta. Bense onu nefes almadan izlediğim saatler boyunca, gözlerine sızmak için küçücük bir çatlak arar dururdum. Birlikte girdiğimiz Divan Şiiri dersinden sonra okulun bahçesinde oturup hocanın üstünde durduğu bir beyit hakkında konuşurken, "Artık anlamak istemiyorum. Anladıkça çağın yabanisi oluyorum. Anladıkça zincirlerim yavaş yavaş kırılıyor. Büsbütün zincirimden kurtulmaktan korkuyorum. Zira bu da olursa, bana kim engel olacak diye düşünmeden edemiyorum. Ya her şeyi anlarsam bir gün..." deyip, şaşkın bakışlarım karşısında devam etmişti. "Yaşayamadıklarımın üstüne çıksam, tüm dünyaya tepeden bakarım. Bu yüzden bazen iyi ki de yaşamamışım diyorum içimden. Tatbiki mümkün olsaydı keşke zihnimden geçenlerin..." demiş, sonra da benim

bir şey söylememe müsaade etmeden bu cümleleri hiç söylememişçesine kolundaki yaprak şemalindeki lekeyi göstererek "Bu benim yaprağım." deyip gülmüştü. Bu anlaşılmaz cümlelerinden bazen ürksem de, hepsini yazmak için yanımda küçük bir defter bulundurmaya başlamıştım.

Onunla olmak veznimi bozuyordu, hem söylediklerinden hem sustuklarından... Mesela onunla konuşurken sesim, kendi sesim değildi sanki. Yüzüm, bedenim ona çarpmadan önceki haline nazaran küçülmüş gibiydi. Ona bakınca, onu düşününce bedenim saydamlaşıyordu. Yüzü, tüm ağırlığımı, görüntümü silip yok eden büyülü bir fırçaydı. Bu yüzden bu sıkış tıkış şehrin her deliğine sığabileceğime inanıyordum. Yanından ayrılıp işime yetişmek için hıncahınç olan metrobüse sızmaya çalışırken dahi dünyanın en hafif insanı sayıyordum kendimi.

Finallerden sonra Antalya'ya ailesinin yanına gitti Eylül. Hemen her gün telefonda konuşuyorduk ama yetmiyordu. Yazın onsuz nasıl geçeceğini kara kara düşünüp bedbin hallere girdiğim günlerde beni Antalya Kalkan'a davet etti. Ailesi ona bunca yardımı dokunan iyi kalpli arkadaşını merak ediyormuş. Ne diyeceğimi bilemedim mutluluktan, hemen yığınla yalan derleyip patrondan yalvar yakar izin alarak gittim. Orada kaldığım dört gün, hayatımdaki en mutlu anların bileşkesiydi. Görmediğim uzun bir rüyanın tabirine bakmak gibi...

Yer bizi, biz göğü taşıyorduk üstümüzde. Alnımızı yağmura, sırtımızı güneşe dayayıp gün boyu sahilde yürüyor ya da yazlıklarının balkonunda oturup, kitaplar hakkında sohbet ediyor, oyun oynuyorduk. Sırayla bir kelime söyleyip, o kelimeyle ilgili cümleler türetiyorduk. "Okuduğum her kitapta kendimi aradım. İyi bir kitap okumak, hayat kurtarabilir. Dağılan bir hayatı yeniden kurmak için kitaplarda çok parça var. Hayatı romanlara göre yaşamak insanı epey yoruyor. Keşke oturup sabahtan akşama kadar roman kahramanlarının arkalarından konuşacak kadar dertsiz olsaydık..."

Oraya gitmeden evvel Eylül'e ait her şeyi merak ettiğim gibi ailesini de merak ediyordum. Sokakta yürürken insanların yüzlerine bakarak onların anne ve babalarının neye benzediklerini veya bu insanların yıllar sonraki görünüşlerini tasavvur etmek gibi huylarım vardı zaten. Eylül'e bakınca da annesi ile babasını onun gibi portakal renginde insanlar olarak tahayyül etmiştim, karşıma birbirlerine benzeyen fakat kızlarına hem görünüş hem de mizaç olarak hiç benzemeyen esmer ve neşeli bir çift çıkmış, bu durum beni bir hayli şaşırtmıştı. Bu esmer anne ile baba sıradan, ölçülü ve entelektüel insanlardı. Başka çocukları yoktu. İkisi de doktordu. Eylül'ün tanımlayamadığım ruh halini de bulamamıştım onlarda. Ama Eylül'ün garip kişiliğine bağışıklık kazanmış olacaklar ki, kızlarının kendilerine benden bahsetmesine şaşırmışlardı. Babası Eylül'ün hiçbir zaman uzun vadeli bir arkadaşı olmadığından söz etmişti bana o uyurken, kızının çok derin ve dahi anlaşılmaz düşüncelere sahip olduğunu vurgulamış, sonrasında da hiç istemediğim halde dağılmış ailemle, memleketimle ve gelecek hedeflerimle alakalı konulara girmişti. Belki de Eylül ile aramdaki maddi ve kültürel farklılığı inceden inceye kafamda hesap ettiğim için Eylül'ün ailesi ile tanışmak ve onların iyi, anlayışlı insanlar olduğunu görmek içimi rahatlatmıştı.

Oradan ayrılmadan evvel, yine Eylül'ün erkenden uyuduğu bir gece -erken uyumak âdetiydi- annesi ve babası ile ülkenin halinden, sonra okuldan ve edebiyattan, en sonunda da Eylül ile alakalı uzun boylu bir sohbete tutuşmuşken, konuşmalarının satır aralarında sanki kasten Eylül'ün öz kızları değil de evlatlık olduğunu sezdirmişlerdi bana. Ama bu meseleyi kurcalamamış, Eylül'e de bir şey sormamıştım. Fakat Eylül'de mana veremediğim ruh halleriyle bu durumu zihnimde birleştirmiştim.

İstanbul'a dönüp kalabalığa, trafiğe, sese yeniden karışınca yazın geri kalanına bu dört günü hatırlayarak katlandım. Yeni dönem başlayınca deli gibi bitirme tezine ve aynı zamanda

KPSS'ye çalışan arkadaşlarımın aksine zamanımın tümünü Eylül'ü düşünerek ve bir şeyler yazarak geçirdim.

Çalıştığım kitapçıda merdiven altı bir yayınevi sahibi ile tanışmıştım o günlerde. Belli bir miktar para karşılığında kitabımı basmayı kabul etmişti. Her şey yolunda görünüyordu. Eylül'ün İstanbul'a döneceği güne kalan saatleri saymaya başlamıştım artık. O beni sevmezse kimseler, bu dünyadaki hiçbir yaratık sevmez sanıyordum. Eylül, Eylül, Eylül... İnsan bazı kelimelerin içine sıkışıp orayı yurt edinebilir kendine, diyordum. O gün onun için bir pasaj yazmıştım. Neyse ki o çıktı karşıma ve zamanın zembereği kırıldı; günler ve saatler, dakikalar ve saniyeler birbirine karıştı. Zamanın keşmekeşine uyarak kendi içime doğru akmaya başladım. O an iç organlarım yerlerini yadırgayarak gün yüzüne çıkmak istediler. Mesela kalbim elle tutulabilen, çarpıntıları duyulabilen bir görünüme bürünmek istedi. Aynalara bakarak teskin ettim onu.

Sigara yakıp yazdıklarımı okudum. "Şimdilik fena değil." dedim kendi kendime. Bu kadarını bile olsa yazabildiğime hayret ettim. Üstelik ne ellerim titriyordu, ne de midem kasılıp kusmuştum. Ama bastırmaya çalıştığım heyecanım, uzuvlarıma söz geçiremediğinden olsa gerek benden azade olan eşyaları kontrol ediyordu. Yanımdaki kül tablasının kendiliğinden yere düşmesini başka türlü açıklayamam. Kalkıp pencereyi kurumuş macunundan koparark açınca içeri pastel mavi bir serinlik ve sessizlik doldu. Ne vakit böylesine bir sessizliğin sınırına girsem, o an yaratanın benim düşüncelere dalmam için bir alan açtığına inanırım. Ben de canım yanana kadar düşünüp bu boşluğu doldururum. Boşluğa bakarak bir duman kümesi suretinde bitirdim sigaramı. Ben mi onu içtim, o mu beni anlamadım. Hiçbir şeyi değiştirmeden, nasıl yaşadıysam öyle yazmak istediğim için odak noktası hasar görmüş anılarımı daha derinden avuçladım. Herhangi bir kurama, tekniğe veya yaşadıklarımı olduğundan farklı gösterecek filtrelere meyletmeden sadece iç duvarlarımdaki

çatlaklara soktum parmaklarımı. Kendimi bir soruya dönüştürerek yazmaya devam ettim.

Mutluluk ve ben yıllardır yan yana yürüyen ama birleşmeyi aklından geçirmeyen iki kavramdık. Ne zaman aramızdaki mesafe azalsa kesin bir felaket oluyordu.

Yeni eğitim yılının başladığı gün, Eylül'ü Atatürk Havalimanı'ndan karşılamaya gittim. Havalimanında birbirimize iki arkadaş gibi değil de, bilinçaltı sinemamızda oynayan filmlerdeki sevgilileri taklit ederek sarıldığımız andan sonra sevgili olduğumuzu fiziksel bir dille ilan etmiş olduk.

Birbirimizin içine yuvarlandık. Ona dokunduğum gün dünyayı eskisi gibi bulamayacağımı biliyordum. Artık el ele geziyorduk okulda. Böylesine güzel bir kızın benim sevgilim olduğuna inanamıyordum; o güne kadar yaşadığım tüm talihsizliklerimin diyetiydi sanki. Dünya yerçekiminden kurtulmuş gibiydi. Tüm kıtalar benim etrafımda sürükleniyordu. Her şeyi boşlayıp işten arta kalan zamanımı Eylül'e veriyordum artık. Onu belleğimden daha emniyetli bir yere koymak istiyordum. Aklımı yitirsem, hafızamı kaybetsem bile ona bir şey olmamalıydı. Kitabımın yayımlanması meselesini bile aceleye getirmiyordum. Eylül'e geçmişimi, korkularımı, bastırdığım hisleri daha açık anlatmaya başlamıştım; ailemden geriye sadece babaannemin ve bahtsız bir ablamın kaldığını, ablamla da son üç yıldır doğru düzgün görüşemediğimi, İstanbul'da tutunmak ve kendi ayaklarım üstünde durmak için nasıl hunharca çalıştığımı, arkadaşlarımı, yazarlık hayallerimi, ileride Ege'de okuma oranı yüksek bir kasabada bir kitapçı açıp onunla orada saklanarak sessizce yaşayıp, roman yazma arzumu...

Ben bunları sayıp dökerken bazen hüzünden, bazen de heyecandan gözlerim nemlenirdi. Ilık kokusunu vererek hafifçe öne eğilip küçük burnunun etrafında yaşayan çilleri dökmekten korkmadan boynumu öperdi. "Sende saklanırsam izimi bulamazlar. Beni sakla, öp." demişti. O böyle şeyler söyledikçe,

bana dokundukça yaradılışım tamamlanır; onu öperken ise çocukken uyumadan evvel gözlerimi kapayıp hayal ettiğim şeyi, uzayın derinliklerinde başıboş dönen gezegenlerin arasında ilerlediğime inanırdım. Fakat onu ne kadar öpersem öpeyim, tadının yarısını alamayacağımı biliyordum. Bir yanı başka bir dünyada olduğu için belki de...

Ufak tefek sorunlar dışında sevgili olduğumuz günden sonra büyük bir kavga yaşamamıştık. Fakat onunla bir gelecek kurma hayali, maddi olarak beni gereğinden fazla zorladığı için çok çalışıp uykusuz kalıyor, bu sebeple de hırçınlaşıyordum. Kan ter içinde evime gidip onu aradığımda gün boyunca yaşadığım tüm olumsuzlukları, yorgunluğu unutuyordum.

Eylül, bir zaman sonra sınıfından bir kızla birlikte eve çıktı. Kızla alakalı iyi şeyler duymamış olsam da ses etmedim. Böylece üç erkek arkadaşımla yaşadığım, ahır gibi kokan evim yerine bazı günler Eylül'de buluşmaya başladık. Ama eve çıktığı günden sonra hareketlerinin, tavırlarının değiştiğini hissediyordum. İşim yüzünden gün boyu onunla çok ilgilenemesem de; birlikte olduğumuz cüzi vakitlerde kaçamak cevaplar verdiğini sezebiliyordum. Bununla birlikte önceden nefret ettiğini söylediği halde içki içtiğini, âdeti olmadığı halde gece yarısı ev arkadaşı ve onun arkadaşlarıyla dışarı çıktığını, bana karşı tavırlarının değiştiğini görüyor, duyuyor ancak müdahale etmiyordum. Ona öyle tutulmuş, gözlerimi öylesine onunla kaplamıştım ki tüm olumsuzlukları görmezden geliyordum.

Günlerin kabuğu kırılıyor, her şey, hiçbir şeyi rahatsız etmeden iyimserlikle çürüyor, zaman, sonbaharın bir dişini daha söküyordu. Eylül'le haftada bir gün görüşebiliyorduk artık. Bir arada olma isteğimiz mecburiyete dönüşmüştü adeta. Bir saati bile geçmeyen görüşmelerimizde de soğuyan kahvelerimize bakarak karşılıklı susuyorduk. Onu kaybetmekten, incitmekten korktuğum için ağzımı bile açmıyordum. İnsan kendi sesinden bile korkar hale gelince, mecburen sessizliğe itaat etmek zorunda kalıyor. Ama böyle devam ettikçe her şeyin daha vahim bir

hale geleceğini de biliyordum. Ona değiştiğini söylediğim gün, kalkıp gitti yanımdan. Farklı yönlere giden iki koca sessizlik olduk ve aklımıza birbirimize çarpmak gelmedi bir daha.

Sonra barıştık, sonra yine kavga... Ben ne kadar alttan alsam, bazı şeyleri görmezden de gelsem Eylül büsbütün yabancılaşıyordu. Umutlarım sütten kesilmişti. Ne kadar saklamaya çalışsam da göğsüme saplanan demirin ucu bir yerden görünüyordu.

Burada durdum. Oda, bademözlü duş jeli kokuyordu. Sağ elimde bir titreme başlamıştı. Kalbim, küçük bir deprem etkisi yaratacak kadar hızlı çarpıyordu. Bunu masada duran su dolu bardağın dalgalanması da doğruluyordu. Bir sigara daha yakıp devam ettim.

Bir gece kendini iyi hissetmediğini, erken uyuyacağını söylemişti yine, ki yalan söylediğinden emindim. O gece telefonu kapattıktan sonra son altı aydır her şeyin nasıl böyle berbat bir hale geldiğini sorguluyordum. Eylül'deki değişim o kadar büyüktü ki, bir an içine başka birinin yerleştiğine inanacak kadar büyük sanrılara kapıldım. Belki de değişmeyen tek şey tuhaf konuşmalarıydı, ama onların da ağırlığı artmış, temaları değişmişti, her şey karamsar bir hal almıştı. "Hayatı, başı sonu belli olan düz bir çizgi mi sanıyorsun? Hayır! Hayat, insanla beslenen vahşi bir çemberdir." demişti bir defasında. Sonra da her gece tekrar ettiği cümleye yaslanmıştı. "Ben bu zamana ait değilim, hatta bu aileye, bu bedene ve ruha da."

Havada kalan binlerce parça vardı. Annemi özlemiştim. Elinde hortum ve süpürgeyle geniş balkonumuzu yıkayıp ağlaması gelmişti aklıma. Anneler sinirlerini duvarları yumruklamak yerine balkon yıkarken ağlayarak yatıştırırlar. Ben de öyle yapmıştım o gün...

Ertesi gün işi asıp erkenden ona gittim. Niyetim her şeyi açık açık konuşmak, gerekirse psikolojik yardım almasını önermekti. Çünkü gece boyunca bana yazdıkları bu değişimin normal olmadığını, işin içinde ruhsal bir sorun olduğunu gösteriyordu.

Kapıyı ev arkadaşı açtı. Eylül'ün gece gelmediğini, nerde olduğunu da bilmediğini söyledi.

Gün içinde onlarca kez aradım, telefonu kapalıydı. Ortaköy'de bir kafeye oturup türlü düşüncelere yapışarak iki paket sigara içtim. Aklıma ailesini aramak geldi ama vazgeçtim. Mideme sancı suretinde onlarca görünmez kurşun saplandı sanki. Nihayet akşama doğru mesaj attı; hasta olduğu için gün boyu uyuduğunu söyleyip yarın akşam ona gidebileceğimi yazdı. Mesajdan sonra tekrar kapattı telefonunu.

O günün akşamı depoda sayım yapacaktım, sabah işten kaytardığım için fazla mesai... Satmayan nitelikli kitapları listeleyip kolilere koyacak, çok satan bok gibi kitapları raflara dizecektim. Berbat bir haldeydim ama bir sonraki gün buluşacak olmamız bir nebze de olsa içimi rahatlatıyordu. Mola esnasında sesini duymak için aradım.

Telefon, üç kez çaldıktan sonra açılınca ucunda bir erkek sesi duydum. Afallamış bir halde ona kim oluğunu sordum. "Eylül Demirci neyiniz oluyor?" dedi. "Sen kimsin?" diye karşılık verdim hiddetle. "Polis memuru Özgür!" dedi. Bir süre sessizlik... "Erkek arkadaşıyım..." dedim. "İsminiz?" "Bünyamin..." Hafif bir hışırtı... "Bünyamin kardeşim, Eylül Hanım bir kaza geçirmiş, hemen gelebilirseniz... Burası Valideçeşme Mahallesi, eee Gonca Sokak Numara 19." deyince, depodan nasıl fırladığımı, merdivenleri nasıl tırmanıp taksiye bindiğimi hatırlamıyorum.

Taksideyim. Uzakta bir yerde "Requiem for a dream" filminin müziği çalıyor sanki. Bir rüyadaymışım gibi ağır hareket ediyor her şey. Dünya esniyor. Biri beni on parçaya ayırıp birleştirmiş sanki. Her parçam ayrı bir şey düşünüyor. Saat 03.17, yollar açık. Zaman kıvrılarak akıyor. Taksiden iniyorum. Adresteki apartmanın önünde üç ambulans, iki polis arabası... Otuz kırk kişi, kadın erkek toplanmışlar. Ambulansların çiğ ışığı yanıp sönüyor. Sağlık görevlileri yukarı çıkıp iniyor. Gece, hem ölümle hem umutla ittifak yaparak kalbimin zırhını çatlatıyor.

Zoraki yürüyorum. Apartmanın altındaki büfenin sahibi polisle konuşuyor, duyuyorum. "Akşamüstü benden üç şişe içki, fıstık, cips neyin aldılar. Çocukları tanırım talebedirler, kızı ilk kez gördüm yanlarında." Bir yolunu bulup öbür dünyadan firar etmiş ölü gibi yürüyorum. Kalabalığı yarıp apartmana girerken polis durduruyor. "Telefonda konuştuk." diyorum. Sesim dışarı çıktıktan sonra tekrar yerine kaçmak isteyince öksürüyorum. Anlamıyor polis ne dediğimi. "Bir dakika..." deyip yukarıdaki arkadaşını arıyor. Arkadaşı aşağı iniyor, terden sırılsıklam. "Bünyamin?" Başımı sallıyorum. Bir elinde telsiz, koluma giriyor. "Ben memur Özgür, çıkalım!" diyor. "Ne oldu!" diyorum sesimi parçalayarak... "Sakin ol kardeşim, sakin... Yukarı çıkalım." Polisin dediğini yapıyorum. İçimde, kanıma karışmadan akan ama yine de beni zehirleyen bir sıvı dolaşıyor, hissediyorum. Zaman anlaşılmaz bir mefhum oluyor. Polisin koluma girdiğini gören kalabalık acıyan gözlerle bana bakıyor. Daire birinci katta, kapı açık... Girişte üç polis, iki sağlık görevlisi var. Kapıda sedye, sedyenin üstünde siyah ölü torbaları... Polis, omzumu sıkarak içeri sokuyor beni. Diğer polisler de gözlerime bakıyorlar dehşetle. Hiç tanımadığım bir ev. İçki kokuyor, ot kokuyor, şehvet kokuyor, ölüm kokuyor. En sondaki odaya geçiyoruz. Büyük bir yatak... Üstü battaniyeyle örtülmüş altında üç kabartı! Koluma giren polis, odada yatak başında bekleyen genç polisi dışarı çıkarıp kapıyı kapatıyor. Dışlanmış bir gerçeğin içinde çırpınıyorum. Her şey olmaması gerektiği gibi! Zaman burada çok yavaş, her an donacakmış gibi akıyor. Hatta donuyor... Yatağın yüzündeki battaniyeyi kaldırıyor polis. İki çıplak adam, ortalarında Eylül!

Eylül'ün tam kalbinin üstünde sımsıkı örülmüş bir örümcek ağı... Gördüklerim beni delirmeye zorluyor. Reddediyorum. Kabul edemiyorum gerçeği. Polis omzumu yumuşakça sıkarak "Üçü de ölmüşler." diyor. "Ölmüşler..." diye tekrarlıyorum, ağzım penseyle bükülüyor. Polisin yüzüne bakıyorum, titriyorum, dudaklarımın arasından salya akıyor, uzuyor boşlukta.

"Üçü de!" Bir anda ağız dolusu kusuyorum yatağa! Çırılçıplak yatan üç ölünün üstüne! Akşam yediğim simit, susam, ayran, duman... Bağırmaya başlıyorum. Diğer polisler giriyor odaya, kırık kanatlarımdan tutup dışarı çıkarıyorlar. Bir yerlerimden kan sızıyor, can çekişen bir hayvanın çaresizliğiyle görünmeyen yaramı arıyorum.

Karakola nasıl geldiğimi bilmiyorum. Gözlerimi açınca üşüyorum. Önümde bir bardak su var, üstümdeki poları çıkarmışlar, beyaz tişörtüm kalmış. O bile kusmuk kokuyor. Eylül'ün ağzından duyduğum o cümle dönüyor beynimde. "İçimdeki ölüyü diriltmek için âşık oldum; ölü birken iki oldu." Üç dört polis pencere kenarında oturup konuşuyorlar yüzlerinden su akıyor. Zihnimde tuzlu bir dere çağıldıyor; ben kime dönsem su o yana doğru akıyor, baktığım kişinin yüzünü ıslatıyor. Beni başka bir odaya alıyorlar. Koluma giren babacan polis memuru Özgür, tanıyorum. Uzun çeneli, kalın kaşlı, geniş omuzlu, hafif göbekli. Merhamet ederek gülümsüyor. "İyi misin kardeşim?" deyince gözlerim doluyor. Bir sigara uzatıyor. "İç..." diyerek, Beşiktaş amblemli çakmağıyla yakıyor. İçime çekiyorum dumanı. "Sakin ol kardeşim, sakin. İç sigaranı. İyice kendine gelince etraflıca anlatırlar sana," diyor. Elime masanın üzerinde hazırolda bekleyen kolonya şişesini boşaltıyor. Gözlerime bakarak döküyor şişeyi. Kolonya avcumdan taşıyor. "Ben şimdilik kısa geçeyim. Sevgilin dediğin kız, bu iki çocukla âlem yapmış. Bunu sormaya gerek yok, muhtemelen sen onu evde sanıyordun değil mi?" Baştımı iki kez sallıyorum. Söyleyemediğim şeylerin şekline giriyorum. Kelimeler ağzımdan mideme kadar... Sigara dumanı yüzümü kapatsın istiyorum, polisin yüzüne bakamıyorum. "Yarabbim! Sakin ol kardeşim. Unutacaksın ileride, unutacaksın, ben neler neler gördüm. Seni aldatmış işte bu kız. Komşular, apartmandaki gaz kokusunu alıp kapıyı çalmışlar, açan olmamış, sonra da bizi aramışlar. Kapıyı zorlayıp girdik, içerisi silme gaz... Evde bir yığın ot, boş şişe bulduk. Büyük ihtimalle kafaları iyi olduğundan ocağı açık

unutmuşlar. Gerisini söylemeye gerek yok kardeşim ha? Üçü de aynı yatakta işte! Cenabıallah başımıza taş yağdırsa yeridir!"

"Ya örümcek ağı?" diye sormak istiyorum, konuşamıyorum. Titriyorum hâlâ, güçlü bir istekle polise sarılmak istiyorum. Kimse görmesin diye gidip denizin altında ağlamak istiyorum. "Belki sırası değil ama sen o piçleri tanır mıydın? Yani sevgilinin yanındakileri..." O âni düşünüyorum, kısık sesle, "Hayır..." diyorum. Başını sallıyor polis. "Birazdan ifadeni alacaklar, kızın anasını babasını da aradık Antalya'dalarmış, geliyorlar. Sen ifade verdikten sonra gidebilirsin. Gerekirse seni çağırırız yine. Hadi kendini toparla, ben bir çay göndereyim sana." Polis ayağa kalkıyor, sırtını dönüp kapıya doğru yürüyünce; "Abi" diyorum. "Söyle kardeş." Ayağa kalkıp sarılıyorum polise. Ağlamaya başlıyorum hıçkırarak. "Ağla kardeşim, ağla ama inan bana unutacaksın hepsini." deyip sırtımı sıvazlıyor kocaman elleriyle. Tam o sırada açık pencereden bir ses doluyor içeriye "Allahu ekber Allahu ekber, Allahu ekber Allaaaahu ekber..."

Karakoldan çıkıp eve yürüyorum. Rüzgâr, elini alnıma dayayıp ateşime bakıyor sanki. Annemi özlüyorum, onun karnına kaçıp her şeyden habersiz orada kalmak istiyorum. Babamla teneke kepenkleri indirip dükkânı kapattıktan sonra fırına uğrayıp eve gidişimiz geliyor aklıma. Görüntüler beni yalayıp yutuyor. Dilimde bir yangı; Eylül...

Çırağan yolunda çakma saatler satan bir zencinin tezgâhının önünden geçiyorum. Geçip gidecekken tezgâhtaki turuncu kordonlu saati Eylül'ünkine benzetiyorum. Dönüp bir tekme savuruyorum kadife tezgâha. Adam ayağa fırlıyor, ben arkamı dönüp yürümeye devam ederken saatler ağır çekimde birer birer yere düşüyor, camları patlayıp etrafa saçılıyor. Aslında, benim saçılan. Sesi duyunca irkiliyorum. Geriye döndüğümde adamın, kırılan saatlerin parçalarını topladığını görüyorum. Yerde zemberekler, vidalar, somunlar, çanlar, çerçeveler, rakamlar... Yanına gidiyorum, saatlere bakıyor acı içinde. Perişan haldeki

saatlerin her biri farklı bir zamanı gösteriyor. Hangisi doğru acaba diyorum içimden. Donuk zaman çözülüyor. Geriye doğru akıyor... Eylül'ü görüyorum tekrar yatakta. O çocuk yüzü katılaşmış, gerdanı kalınlaşmış, çırılçıplak. Omzunda morluklar, göğsünde örümcek ağı nereden yapışmışsa. Çilleri yatağa dökülmüş sanki. Masumiyetini düşürmüş içinden. Ağlamaya başlıyorum yeniden. Saatlerinin parçalarını toplayan adama cebimdeki tüm parayı çıkarıp uzatıyorum. Hem ağlamaklı duruyor hem gülmeye çalışıyor. Elini omzuma atıp "Abii sin neden ağliyorsün?" diyor. Susuyorum. Ben de elimi onun omzuna atıyorum. Caddenin ortasında birbirimize sarılıp ağlıyoruz. O sırada yanımızdan akan yolda kırmızı ışık yanıyor, arabalar duruyor. Kalabalık birbirinin içinden geçiyor...

Evdeyim. On saat kadar uyuyorum. Rüyamda bunların hepsinin aslında başka bir rüya olduğunu görüyorum. Uyanınca hepsi geçecek, diyorum. Hatta rüyanın sonunda Eylül arıyor beni. "Kaybolmak, yanlış yapılmış bir sihirdir." diyor. Ardından defterime yazdığım başka bir cümleyi ekliyor. "Rüya hep devam eder; içeri girip çıkmamız onun bütünlüğün bozmaz." Gerçekten de telefonum çalmış. Boğazım yanıyor, ağzım kurumuş, pis kokuyorum. Bileğim acıyor, nereye vurduysam çıkmış yerinden. Eylül'ün babası aramış. Tanımadığım üç dört numara, patron, arkadaşlarım... Gardırobun kirli aynasının karşısına geçiyorum. Kendimi tanıyamıyorum. İşte yüzüm; gözlerim, ağzım, burnum hepsi yerinde ama hiçbirinin manası kalmamış.

Önce karakola, sonra morga gidiyorum. Ecza, kan, çaresizlik tadan ince uzun koridorlar... Eylül'ün annesi fenalaşmış, serum takmışlar hastanede. Babası morgun karşısındaki iskemleye çökmüş, gözlüğünü siliyor süveterine. Beni görünce kalkıp sarılıyor. Her yeri titriyor, ha ağladı ha ağlayacak. "Nasıl olur?" diyor. "Benim kızım..." Sesinin rengi değişmiş. Ağlıyor...

Dışarı çıkıyorum mevsim sonbahar, yaprak yaprak dökülüyorum. Rüzgâr, tozla mumyalanmış ölü böcekleri üstüme savuruyor. Yağmur suları ürperiyor, esmer çatılardan akıyor.

Gürültü ve sessizlik birbiriyle çarpışarak aynı kaynaktan çıkıyor. Cümleler dilimin etrafında dönüyor fakat dilimdeki yerçekimi kelimelerin yapışmalarını engelliyor. Gözlerim daha fazla görmemek için küçülmüş... Kendimi zamana bırakıyorum.

Masadan kalktım. Ellerim de titreyip, başım dönse de iyi hissediyordum kendimi. Pencereden karlı dağları, yaşlı ağaçları, ince yollarda yiten at arabalarını izledim.

Gün düşüp akşamın karası beni incecik bir tabaka halinde sarana dek, o günden sonra olanları yazmaya devam ettim. Herkes yaşıyor diye yaşadığımı, herkes yiyor diye yediğimi, herkes uyuyor diye uyuduğumu, iki kez intihara yeltendiğimi, bir yıl işsiz güçsüz hiçbir şey yapmadan saksı gibi evde oturduğumu, psikologları, psikiyatrları... İlaçlar, teselliler, kitaplara tutunmak, ölümün eşiğinde dolaşmak, babaannemin ölümü, ondan kalan mütevazı miras ve her şeye yeniden başlama umudunun sonunda işte burası...

Bu yazma mesaisi bir hafta sürdü. Pişman değildim. Hiç öyle ağlayıp, zırlayıp, kusup, kendimi yitirmedim de. Burada, Kars'ta dağın başında kendimle olduğum için mutlu hissettim. İyi ki de yazdım, dedim. Sanki içimde unutulmuş bir iğne ve iplikle yırtıklarımı diktim... Dilimdeki acılık zihnime, oradan da kalbime ilerleyip büsbütün görünmez kıldı beni sadece. Zaten kayıptım ben. Zaten varla yok arasında ne idüğü belirsiz bir kavramdım.

Kaybolan sesim geri gelmişti. Başkalarının hikâyesini yazıyorum demek, yazdığım hikâyenin bana ait olduğunu saklıyorum demenin bir türüdür. Bu cümleyi sayıklayarak, kendimi, her gün izlediğim gün doğumu ile günbatımı arasında sıkışıp dağılan, ufalanıp savrulan kayalıklara benzettim. Eğer Eylül ölmeseydi ve onun ihanetini önceden öğrenmiş olsaydım, ona neler yapabileceğimi hayal ettim. Olaydan sonra hemen her gece bunu düşünmüştüm.

Bu düşüncelerin ardı sıra çocukluğumdan beri duygularıma istikamet belirleyen, hücrelerimi yarıp gün yüzüne sızmaya yeltenen uğursuz hisleri sorguladım. Bunları düşündükçe adını koyamadığım ürkütücü hislere gark oldum. Sonra diğer ihtimalleri... Ya Eylül oraya zorla götürüldüyse, ya gidip gelen aklıyla yaptıklarının farkında değildiyse, ya sadece kurbandıysa. Kalbinin üstündeki örümcek ağı, kolundaki morluklar, yüzündeki masumiyet... Bunları düşünerek evin içinde dolaştım. Bir sürüngenin dört bir yana yumurta bırakması gibi her odada bir ihtimali düşündüm. Şimdiki zamanın geçmişe çıkan sokaklarında kayboldum.

Ruhum daraldı. Yaşayıp yaşamadığımdan emin olmak için nabzımı sayma takıntım hortladı. Hayatım, hiçbir yere varmayacak bir yol suretinde önümde uzamaya, intihar fikri yeniden kuduz bir kelebeğe dönüşerek beyin kozamı tırmalamaya başladı. O an bir şarkı açıldı bilgisayardan. Şarkılar evden kaçma arzusu ve eve dönme isteği uyandıranlar olarak ikiye ayrılırlar. Çalan şarkı hem gitme hem kalma arzusundan dokunmuştu. Ludovico Einaudi'den *Una Mattina*...

Bu eve geleli neredeyse iki ay olmuştu. Küçük odada uzanıp manzaraya karşı Refik Halit Karay'ın *Memleket Hikâyeleri*'ne dalmışken, jandarma karakolunun önündeki yola her sabah el arabasına doldurduğu külleri dökmek için gelen askere takıldı gözüm; yüzü kömür karası içinde, el arabasındaki külleri güçlükle boşaltıp dışarıda özgür olmanın tadını birkaç dakikalığına çıkarmak istercesine sağa sola bakınıp tekrar nizamiyeye girdi. Kitaba dönmeden evvel, karşımdaki tepenin eteklerine kurulmuş bazen ağaran, bazen kararan küçük köy evlerinin toprak damlarına odaklandım. Bilhassa içlerinden birisi diğerlerinden farklı geldi gözüme. Bacasından pamuk şeker renginde tüten duman, minik bir el şemalinde bana işaret etti sanki. Beni çağırıyor hissine kapıldım. Pencereyi açıp başımı

ileri doğru uzatınca duman iyice belirginleşti. Adamakıllı bir roman taslağı oluşturuncaya kadar kendime evden çıkmamak için söz vermiştim, ama nafile... Vücudumu sağa sola esnettikten sonra, haftalar sonra ilk kez dışarı çıkmaya, bacasından bana el sallayan eve gitmeye karar verdim. Bu kararın hayatımı altüst edeceğini bilmeden, sadece o çağrıya uyarak...

Termal içliğimi, yün çoraplarımı, botumu giyip el değmemiş karda izlerimi bırakarak o eve doğru yürümeye başladım. İncecik yağan buzlu yağmur durdu. Bulutlar ateşkes imzalayıp çekildiler. Masmavi, berrak bir gök açıldı üstümde. Gagasının arasına sıkıştırdığı salyangozu çatur çutur yiyen saksağana bakarak dizlerime kadar gelen yumuşak karda yürürken ciğerime dağ havası çektim.

O eve yaklaştıkça kar suları tatlı sesler çıkarıp sağımdan solumdan kıvrımlanarak akmakta, yağlı ağaç dallarındaki sarkıtlar sallanarak erimekteydi. Buzlar ise mart ayının cılız güneşi altında tamamen çözülmeseler de, ağırbaşlı hallerinden sıyrılıp daha mülayim bir hal almaya başlamışlardı. Kuşlar yalınayak uçuyorlardı yine. Donu tam çözülmemiş bir akarsu çıktı karşıma. Akıntıya refaket eden çer çöpü izledim. Hayatın bana müsamaha göstermediğinin farkına varınca, kendim dışında her şeyden mesulmuşum gibi hissettim. O an suyun başına, henüz donu çözülmemiş yüzeyine bakınca alık balıkların buza alınlarını yapıştırarak beni izlediklerini gördüm. Sebepsiz mutlu etti bu sahne beni. Önümdeki düzlüğü tırmanınca bozuk bir yol çıktı karşıma. Yolun ağzındaydım, yol tarafından yutulmaktan, yine kaybolmaktan korksam da yürümeye devam ettim.

Nihayet, bacasından pembe dumanlar tüten o evin kaba tomruklar ve saba çamurlarla çevrili küçük bahçesine vardım. Bacadan çıkan el şeklindeki dumanı soluyabiliyordum artık. Bahçede üç hastalıklı fide, muhtemelen ahır yerine kullanılan

bir yanı tezek ve donmuş otlarla desteklenen bir dam, yine girişi paslı tenekelerle kapatılmış üstü çamurlanıp örtülmüş bir kümes vardı. Evin bozuk beton avlusunda yaşlı, yüzünün sağ yanı felçli ama gençliğinde pek güzel olduğu aşikâr bir kadın, kara kavruk elindeki naylon ibrikten büyük bir kazana su döküyor; kazandan yükselen buhar, ipliklerden etrafa tuhaf bir et kokusu yayılıyordu.

Elimi, tomrukların üstüne koyup miskinlikle bu manzarayı izliyordum ki, yaşlı kadın, hayranlıkla onu izlediğime hiç de şaşırmamış görünerek sessizliğin bağını çözdü.

"Hayırdır bala? Yolunu itirdiiin?"

"Yok teyze," dedim "yolumu kaybetmedim. Bilmiyorum belki de ettim." Parmağımla karşıyı gösterirken, "Şu karşı tepedeki evde oturuyorum." dedim.

Azerbaycan Türkçesi'ne aşinalığım meğer işe yarayacakmış. Üniversitede "Bütün bunlar ne işimize yarayacak hocam?" diyen sınıf arkadaşımı düşünüp tebessüm ettim. Kadın, üstündeki yeşil örme yeleğin geniş ceplerine ellerini soktu. Yüzünde bana pek de inanmadığını ama yalan veya doğru söylememin umrunda olmadığını gösteren bir ifadeyle "Ede gurban olduğum ne iş görürsen oyanda? Kimin nevesisen sen?"

(Yavrum, kurban olduğum o tarafta ne iş yapıyorsun? Kimin torunusun sen?)

Bu kez daha az şaşkın görünmeye çalışarak, "Ben yazarım teyze. Bu eve taşınalı neredeyse iki ay olacak. Roman yazıyorum, yani yazacağım." dedim. Kadının umursamaz tavrı bana da sirayet etmişti.

Kadın sol kaşını büküp, elini belirginleşen bahar güneşine siper ederken, "Ne pazarlıyırsaan?" diye çığırdı.

Onun ağır işittiğini anladım, sesimi yükselterek:

"Pazarlamıyorum, yazıyorum teyze, yazıyorum."

Kadının yarısı donuk yüzünde bir anda güller patladı. "Bıyyy! Dene Vallah! Oğul men orta ohulu pitirmişem. Öz de İğdir'in göbeğindeki mektepte. Atam liseye de göndereceğiydi emma Timur Kişi'nin o boyuna posuna vurulup onnan gaçtım. Hemen de toy eledik. Soyra galdı ele mektep. Emma çoh kitap ohumuşluğum var haa... Sen dene *Çalıkuşu*, men deyim *Ekmeğimi Gazanırken*..."

Şaşkınlığı bir kenara bırakmıştım. Daha doğrusu bırakmak zorunda kalmıştım. "*Ekmeğimi Kazanırken*'i okumadım." dedim mahcubiyetle.

Kadın gururlandı. "Küçük gardaşlarımın kitaplarındandı. Dört gardaşımın üçü gominist, biri ülkücüydü. Min dogguz yüz seksenlerde eskerler evleri arıyanda rehmetlik anam kitapların hammısını tandıra töküp yahtı. O kitap da diğerlerinnen berabar getti ateşe."

Kadının doğallığı, tatlı dili ve ortaya saçılıveren bilgeliği karşısında pamuk gibi yumuşadım. Ben öylece bakınırken kadın yere eğildi ve *Vita Yağ* yazan teneke kutudan çıkardığı parçaları kazana attı. Akabinde bir şey hatırlamışçasına başını kaldırıp gözlerini bana mühürledi.

"Dė görüm ay balam. Yaşın gaçtı? Adın nedi? Kitap yazmaya tapa tapa yesyeke memlekette burayı taptın?"

(Söyle a yavrum. Yaşın kaç? Kitap yazmak için bula bula bu koskoca ülkede burayı mı buldun?)

Gülümsedim yeniden. "Otuz yaşındayım. Adım Bünyamin. Bilmem, sevdim burayı. Bir mesele üstünde ne zaman çok düşünsem sonunda zararlı çıktığım için burayı seçerken hemen kararımı verdim. Aslen İzmitliyim."

Kadın ıslak bir bezle kazanı kaldırırken, beni pek dinlemiş görünmüyordu, gözüyle kazanı işaret etti. "Bala tut gazanı getir içeri."

Elim ayağım birbirine dolaştı. Ne yapacağımı bilemedim. Kadın küçük kazanı kucağında tutuyordu. Bu kez sesini kalınlaştırıp yükselterek ve de öfke çeşnisi ekleyerek:

"Gazanı tut getir içeri, içeri! Başa tüşmürsen mi, gafan almır mı teze gelin kimin melül melül niye bahırsan üzüme?"

(Kazanı getir, içeri, içeri! Anlamıyor musun? Kafan almıyor mu? Yeni gelin gibi melül melül niye bakıyorsun yüzüme?)

Kadın azarını bitirip içeri süzülünce kazanın kulpundan tutup onu takip ettim. Sandığım kadar ağır değildi kazan ama elim yandı. Ben içeri girince kadın mutfaktaki tereğe uzanıp bir kap aldı. Mutfakta fayansları çatlamış dar bir tezgâha boyun bükmüş paslı bir musluk, hemen yanında yamulmuş plastikten bir tabaklık, tezgâhın altında eski bezler büzgülenerek yapılmış bir örtü ve örtünün sıyrılması ile göbeğini öne çıkaran başında kırmızı hortumuyla bir Aygaz tüp vardı. Ninemin Kandıra'daki evine, çocukluğumun leblebi kokulu çağına o kadar benziyordu ki mutfak; sanki yıllardır bu evin bir sakiniymişim gibi hissettim. Ben bu hülyalarda sekerken, kadın kazandan çıkardığı parça etleri ivedilikle ahşap bir kaba doldurdu. Başka bir kaba da yoğurt çorbasına benzer bir şeyler koyup kabın ağzını kapatınca bana döndü, kaşlarını çattı ve…

"Booo! Gede gede başına daş tüşsün! Ayaggabılarını çıharmadan girdin eveee?"

(Aaah! Çocuk, çocuk başına taş düşsün! Ayakkabılarını çıkarmadan mı girdin eve?)

Sıçrayıp, çamurlu ayakkabılarıma bakınca üç dört adım geriledim. Kadın sinirlerini yatıştırmak ister gibi bağırdı. "Ehh! Dur dur! Depreşme. Eyece sıçtın evin içine! Ananın babanın evine de mi bele girirsen?"

Yanaklarımın kızardığını içerden hissettim. Utancımdan yerin dibine geçesim geldi. Sesimi iyice kısarak "Affedersin teyze, dalmışım..." dedim.

Kafasını iki yana salladı. Gözlerinde şaşkınlıkla ciltlenmiş bir öfke vardı. "Ayahlar da ayahdı ha! Dıngılı olsa bu gadar cinlenmeziydim. Ema gel gör ki elebil uşah mezarıdı!"

(Ayaklar da ayakmış ha! Küçük olsa bu kadar çıldırmazdım. Ama gel gör ki sanki çocuk mezarı!)

Kırk üç numara ayaklarıma baktım, bu kez kendimi tutamayarak güldüm. Kadın da gülmemek için kendini zapt ederek elindeki kapları bana uzattı. Dudağının kenarında küçük titreşim halkaları oluştu.

"Al! Gaz gavurmasıdı balam. Çatlayana gadar ye ginen! Çoh gayırmışıydım böğün de su gatmışıydım."

Bir elimdeki kaplara, bir de kadına baktım.

"Gablarımı saba getir ha! Vallah gelip özüm alaram! Oğurçuluk eleme, gabım azdı!"

(Kaplarımı sabah getir ha! Vallahi gelip kendim alırım! Hırsızlık etme sakın, kabım azdır!)

Tebessümle başımı salladım. "Sağ ol teyze. Allah razı olsun."

"Senden de bala, senden de. Di yeri get. Men de namazımı gılım."

Kapıyı yavaşça çekip çıktım. Kapların olduğu hasır poşeti yere bırakıp kapının hemen önünde bir sigara yaktım. Yerden poşeti alıp hareket edecektim ki, kapının ardından dupduru bir İstanbul Türkçesi ile "Kimmiş gelen Besti Kadın?" diye bir ses duydum, sonra bir kapı sesi, içerden… Tereddüt etsem de yola koyuldum.

Güneş iyice büyümüştü. Toprağın yüzünü örten beyazlık sertliğini yitirmiş, incelmeye başlamıştı. Kar, botumun altında garip sesler çıkarıyordu. Son birkaç saattir yaşadıklarımı düşününce mutlu oldum. Kadını, tavrını, konuşmasını, evini düşündüm. Onu sevmiştim. Ama o beni meczup sanıp acımıştı muhtemelen. Bunu idrak edince gülümsedim. Evden

çıkarken duyduğum ses kocasının olmalıydı; adam belki yatalaktı, belki misafirlerle başı hoş olmadığı için ben orada olduğum sürece odasından çıkmamıştı. Karı koca bir Köroğlu bir Ayvaz olarak bu dağ başındaki evde yaşayıp gidiyorlardı. Bu düşüncelerin içinde yüzerken hava kapadı. Huzursuzlandım. Eve iyice yaklaşınca kadınla kendimi mukayese ettim. Dönüp, ardımda iyice ufalan, kadının evine baktım. Sonra da güneşten destek alarak kendini var eden gölgeme... Neye yakından baksam yükünden kurtulan bir karınca gibi hissediyordum kendimi. Bildiklerim yükümse, yüksüz bir deli olmayı yeğlerdim, diye geçirdim içimden.

Bu köpüklü düşüncelerin içinde sallanarak bir kayık misali evime yanaştım. Hemen cana yakın kapları çıkarıp masanın üstüne koydum. Müthiş acıkmıştım. Kaplar, kapaklarından soyununca ağır bir buğu yayıldı içeriye. Safran kokulu yoğurt çorbasını ve kaz kavurmasını evvela kokladım. Yiyip yememe konusunda kararsızdım, zira daha evvel hiç tatmamıştım. Fakat kavurmanın türlü baharatlarla tütsülenmiş dumanını bir daha içime çekince kendimi bu yemekleri yemek zorunda olan bir roman kahramanı gibi hissettim. Bu takıntımdan kurtulamıyordum. Sanki iplerimi elinde tutan ustam, ipleri oynatarak istesem de istemesem de bu yemeği önünde sonunda bana yedirecekti. Mutfaktan çatal kaşık alıp azar azar yemeye başladım. Lezzetine ikna olunca kadının hayatını kurgulamaya başladım; çocukluğunu, gençliğini, başından geçenleri...

Yemek bitince yağmur başladı yeniden. İçeriye düşen turuncu ışık grileşti. Gece yarısına kadar süren yağmur durunca pencerenin karşısına geçtim. Önümde uzanan karanlık gök perdeyi ayakta tutmak için yanıp sönen yıldızları izledim. Souad Massi'den *Le bien et le mal* çalarken sızmışım. Pürüzsüz uykum, bu eve taşındığım günden beri ketum duran kapının zangır zangır sarsılmasıyla bölündü. Saat öğlen bir buçuk... Telaşla gözlerimdeki çapakları temizleyip kapıya yöneldim.

Bu ânı, rüyamın bir devamı sandım fakat kapının eskimiş menteşelerinin gıcırtısı aklımı başıma getirdi.

Kapıyı açınca karşımda dünkü "Kaz Kraliçesi"ni buldum. Şaşkındım. "Teyze?" diyebildim.

Kadın müstehzi bir tavırla beni baştan aşağı süzdükten sonra konuştu. "Ede üzünün suyu tökülmüş, evin tikilsin, başıya gâvur güllesi değsin… Men seye gablarımı yarın sabah getir demedim mi?"

(Çocuk yüzünün suyu dökülmüş, evin dikilsin, başına gâvur güllesi değsin… Ben sana kaplarımı sabah getir demedim mi?)

Mahcubiyetle, nedense aynı zamanda bu kadını yeniden görmenin verdiği mutlulukla, "Affet teyze uyuyakalmışım, şimdi uyandım. Getirecektim, akşamdan yıkayıp hazırlamıştım hatta." dedim.

Kadın elinde tuttuğu ağaç dalını hafifçe kapının eşiğine vurarak, "Boo! Ay havar. Ede bu saatta Alamanya'nın o boynu yoğun hurozları bile ötüptü. Kişi adam bu vahta gadar yatar mı heç? Heste olarsan, heste."

(Ooo! Çocuğum bu saatte Almanya'nın o boynu kalın horozları bile ötmüştür. Er kişi bu vakte kadar yatar mı hiç? Hasta olursun hasta!)

Refleks olarak hapşırdım. Çocukluğumdan beri hastalık sözünü duyunca ya hapşırır, ya kaşınırdım. O ise hapşırığa mukabil, haklı çıktığı için mutlulukla gerinip "Ahaa, olupsan zayten! Get gabları getir!"

Ayağımdaki tavşanlı pandufları sürükleyerek mutfağa gittim. Kapları boş vermemek için her birine antep fıstıklı çikolata koydum. Geri döndüğümde kadını ağzında sigara, eli belinde bulunca ondan beklenmeyecek bu vaziyet karşısında kendime mukayyet olamayıp güldüm.

Bir anda kaşlarını çattı kadın. "Neye gülürsen ay bala? Kimin götü açılıp?"

(Neye gülüyorsun a yavrum? Ortada götü açılan biri mi var ki?)

Azarlanmış çocuk gibi başımı önüme eğdim. "Kusura bakma teyze, öyle aklıma bir şey geldi de..." deyip, kapları uzatınca profesyonel bir sigara içicisi olduğunu vurgulamak istercesine gözlerini kısıp sigarayı buruşuk dudakları arasında sıkıştırarak kapların içine baktı. Çikolataları görünce yüzü kuru üzüm misali tebessüm kıvrımlarıyla buruştu. "Baaaah! Allahıya gurban senin! Kişi dediğin senin kimi olar! Hem de en sevdiğim fıstıhlısından... Eyyyt zulum. Gızların hamması gadanı alsın senin." diyerek omzuma okkalı bir yumruk oturttu.

Kadının mutluluğundan memnuniyet duyarak "Afiyet olsun teyzem." dedim.

"Sağ ol bala, sağ ol. Diyesen sen yaman heste olasan. Burada tek mi galırsan? Arvadın uşahın yohtuu? Şamama kimin tekçe misen yohsa?"

(Sağ ol yavrum sağ ol. Sanırım sen fena hasta olacaksın. Burada tek mi kalıyorsun? Karın, çocuğun yok mu? Kavun gibi bir başına mısın yoksa?)

"Yok." dedim.

Çevik bir hareketle sigarasını baş ve işaret parmağının arasında tutup öteye fırlattı. "Çikolatalar için sağ ol. Ömrün uzun olsun."

"Senin de ellerine sağlık, yemekler çok güzeldi."

Kadın, tekrar kaptaki çikolatalara bakarken "Bunlardan birini Zencefil'e verim. Meni yiyerken görse rahat verme..." cümlesini bitirirken ağzından bir şey kaçırmış gibi telaşlandı. Yüzündeki mütebbessim ifade kanatlanıp uçtu birden.

Ben onun yarısı ölü, yarısı diri yüzünde bir izahat kırıntısı ararken o susarak basamaklarını inmeye koyuldu, epey düşünceli görünüyordu.

Son basamağı da geçince kafasını döndürüp, "Oğul bir iki saat soyra gel, seye çorbaynan isti yemek verim. Bahanın yohtu eyece heste olarsan. Gelende üstünü galın geyin." dedi.

"Gelirim teyze ama sana zahmet olur."

"Olmaz olmaz, gel. Şurağını saldın bi kere. O ayağındaki davşanları da getir pişirip yiyek…"

O an, "Şaka yaptım gülsene be adam!" dercesine yarı gülümser göz kırptı.

Kadın, aheste adımlarla yürüyüp incecik yolda uzaklaşırken ayağımdaki uzun kulakları olan tavşanlı pandufa bakıp kahkaha attım. İnsanlarla iletişim kurma şeklim çoğunlukla böyleydi. Diyalog kurma fakiri olduğum için karşıdakinin benden beklediği tepkileri vermek, atak davranmak yerine meseleyi geç kavrayarak şaşkın şaşkın bakardım.

Banyoya girip yüzüme bolca su çırptım. Sakallarım iyice uzamıştı. Makasla onlara çeki düzen verirken kadının kocasının ismine takıldı aklım. Hafızamın teferruatlarla arası iyiydi. Dün ortaokula filan gittiğinden söz ederken kocasının adına "Timur" demişti. Şimdi ise "Zencefil"

Ya Zencefil kocasının takma ismiydi ya içerideki adam ikinci kocasıydı. Belki kardeşi, yeğeni ya da oğlu… Bir süre sonra ne kadar gereksiz şey varsa onları kurcalamaktan haz duyduğumu düşünüp sakallarımı düzeltmek yerine tümden kestim.

Saat dört gibi kadının evine vardım. Sofra büyük odaya kurulmuştu. O, mutfakta yemeği hazırlarken ben de yerimden kalkmadan odayı izledim. Yerde kahve-mavi desenli uçları kıvrılmış tatlı bir kilim, üstünde kilimle birörnek renklerde iki koltuk, kanepe, konsol; onun üstünde tepesinden püsküllü danteller sarkan eski *Toshiba* marka radyo, köşede bir büfe; büfenin desenli camlarının ardında köy eviyle çelişecek

türden biblolar, maketler... Başımı kaldırıp tavana baktım. Dört uzun tahtanın ortasına montelenmiş iki floresan vardı. Badanası dökülmüş, isilik olmuş gibi duran dört duvarda güzel tablolar asılıydı. Bu eserler, evin genel görüntüsü ile tenakuz halinde olsalar da, Boğaz'daki bir burjuva yalısının duvarlarında durmaktan daha mutlu görünüyorlardı. Ben bunları düşünürken kadın elinde koca bir siniyle geldi.

Güzel kokan bir çorba, sarı lepeli parça etli pilav, salata, lavaş ve bakır güğümde lebalep ayran...

Ben yemeğe girişirken o da televizyonu açıp karşısındaki koltuğa oturdu, belgesel kanalını açtı. Japonya'daki yüz katlı binaların yapımını gösteren programı büyük bir dikkatle izlemeye koyuldu. Yemeğimi bitirdiğimi görünce ayaklanıp bol limonlu ıhlamur ve peynirli şekerler getirdi yer sofrasına. Kendisi de sigarasını yakıp yanıma ilişti. Buraların havasından, soğuktan ölen hayvanlarından, pek sevmediği komşularından ve sarı kola diye adlandırdığı *Fanta*'yı ne kadar çok sevdiğinden söz etti.

Bu iyi kalpli, ağzı bozuk ve bir o kadar da komik kadının anlattıklarını şevkle dinlerken çayımı onun gibi kıtlama içtim. Konuşmasından, uzun süredir bu evde tek başına yaşadığı sonucunu çıkardım. Kocası öleli uzun yıllar olmuştu. Çocuğu, torunu, kimsesi yoktu. Arkasındaki evlerde oturan komşularıyla hiç geçinemiyordu, arkalarından bolca atıp tuttu. Gıllı Saniye isimli komşusunun büyük kızının koca bulmak için yanıp tutuştuğundan, bu sebeple evden kaçıp televizyondaki izdivaç programlarına çıktığından, diğer komşusu Saroş'un sigortadan para almak için beş kuruş etmeyen kısır tarlasını kundaklayıp üstüne pişkin pişkin jandarmayı aradığından, ötekinin pasaklılığından, berikinin dedikoduculuğundan söz etti. Komşularını o kadar canlı anlattı ki; hem büyük zevk aldım dinlemekten hem belki de ilk kez bu anlattığı kişileri yazacağım romana dâhil etmek istedim. Sözü yine kocası

öldüğünden beri bu evde bir başına yaşadığına getirince, merakıma yenilip dün içerden gelen sesin ve Zencefil diye ağzından kaçırdığı ismin kime ait oluğunu sordum. Tam şekeri ağzına götürüyordu ki, sorumu duyunca şekeri sofraya fırlattı. Şıra bulaşmış çeçile parmağının kenarını yalayıp bir hamlede ayağa kalkmaya çalıştı; başaramadı, olduğu yerde çırpındı. Yüzünü ateş bastı, kolundan tutup yardım etmeye çalışınca, ağza alınmayacak küfürler saydırdı bana. Sonra pişman olup bir nebze yumuşasa da üstüme vazife olmayan şeylere karışmamam gerektiğini söyleyerek öfke tozlarıyla bölünen, kesilen, kısılan cümlelerle beni apar topar yolcu etti. Eve varana kadar onlarca şey düşündüm. Eve girip kendimi kanepeye atınca kafamdaki ihtimaller denklemini sesli olarak tekrarladım.

Bir kere orada kaldığım yaklaşık üç saat boyunca diğer odadan gelen cılız tıkırtıları saymazsam hiç ses duymamıştım. İkincisi Besti Nine, bu üç saat içinde herhangi bir şey söyleme gereği duymadan birkaç kez ortadan kaybolmuş, bu esnada yine tıkırtılar ve kapı gıcırtısı duysam da yerimden kalkmaya cesaret edememiştim.

Tüm bu olanlardan anladığım kadarıyla, kadın o odada bir şeyler gizliyordu. Bana anlattıklarının tamamı yalan olabilirdi. Belki de kocası, kardeşi, oğlu veya bir yakınıydı o odadaki. Kim bilir belki o kişi bir kanun kaçağıydı. Ya da daha kötü bir şey...

Bu teorilerle boğuşarak lapa lapa yağan bahar karını seyrettim. Kar, bedenimle ruhum arasındaki boşluğa yağıyordu. Çocukluğum avcumda tanelendi; babamın *Brut* şişesini eline alışını, teyzemin gözünü elindeki örgüden ayırmadan defalarca dinlediğim aile meselelerimizi heyecanla anneme anlatışını, *Mon Ami* pastel boyalarla resim yapıp onları merakla dinleyişimi düşündüm. Sonra yamuk bahçemizdeki kuyu çıkrığını, birbirine sürtünerek kuru sesler çıkaran kozalakları, evin arkasından geçen derenin dibindeki suratsız taşları, cuma günleri son

zili duyunca arkadaşlarımla kapüşonlarımızı başımıza geçirip *taso*larla dolu ceplerimizi sallayarak eve koşuşumuzu, pazar günlerine özgü ütü buharını, gıcılayan kapılarımızdan tüten reçine kokusunu, Atatürk'ü, Arı Maya silgimi, peynir kokulu yağlı cipsleri, portakal aromalı *Calpol* öksürük şurubunu, *Temel Brittanica* ansiklopedi serisini, kızları keşfedişimi... Hiçlik duygusunun içinde küçüldükçe küçülerek çocukluğuma gözlerimi açmak umuduyla sızdım.

Dışarda kıpkırmızı kar yağıyor. Besti Nine'nin evindeyim, o mutfakta bir şeyler hazırlarken ses etmeden o odanın kapısına doğru yürüyorum. Tam elimi kapı koluna götüreceğim sırada Besti Nine korkunç, canavarımsı bir sesle bana bağırıyor. Arkama dönüyorum; karşımda yüzünün bir kısmı Besti Nine'yi andıran iki metre boyunda zebellah gibi bir adam duruyor. Elinde çift başlı, doğalgaz kokan bir yaratık var. Ağır adımlarla üstüme yürüyor. Kapının kolunu bırakıp koşarak çıkışa yöneliyorum ama kapıda da gölgem duruyor. Eylül'ün çıplak cesedini omzuna vurmuş halde beni dışarı salmayacağını ima eden bir duruşla ayakta dikiliyor. Olduğum yere çöküp ağlamaya başlıyorum. Kulaklarımda bir yankı; tahtakuruları... Rüyayı kemiriyorlar. Rüyanın dokusu seyreliyor, her an bir gedik açılabilir ve aşağı düşebilirim.

Üstümdekiler sırılsıklam uyandım. Saate baktım 04.03. Masadaki bardağa uzanıp tek dikişte bitirdim. Kalbim kemiklerimi kırarcasına hızlı çarpıyordu. Kâbusun ses dekorunu oluşturan tahtakuruları gerçekten de karşımdaki koltuğun ayağını kemiriyorlardı. İçlerinden birinin başını kaldırıp, "Dünyanın sonunun geldiği gün kahraman olacak kişi, evinin önüne taburesini atıp sakin sakin her şeyin yok olmasını bekleyecek olandır." dediğini duyar gibi oldum. Karanlık, görünmeyen her şeyi tahrik ediyordu. Kalkıp ışıkları yaktım. İlk kez bu evde tek başıma kaldığım için korktum.

Gün aydınlanınca yeniden uyudum. Devam eden günlerde de benzer kâbuslar gördüm. Kafamın altı, tabanlarıma kadar boşluktu. Ama düşmüyordum.

Çok uzun zaman sonra ablamı aradım. Sesini duymak aradaki mesafelere rağmen iyi geldi. Bilincimin damlarında kurutmaya bıraktığım yemişler sarardı. Beni çok özlediğini, merak ettiğini söyledi. En çok konuşulan yalanı tekrar ettim, "İyiyim." dedim. Sesinin titreyişinden yüzündeki morlukları, yaraları hissettim. İçim kıyıldı, uzatamadım konuşmayı. Ancak emindim ki ablam bu haldeyken bile benden daha güçlüydü çünkü babama benziyordu. Ben de babama benzemek isterdim. Ama genetik aktarım beni es geçip ablama isabet etmişti. Bu durumu en başta kabullenememiştim. Tavus kuşuna benzemek için boya küpüne dalan çakal misali babamın huylarını dışarıdan edinmeye çalışmıştım. Zor zamanlarda güçlü olmayı, gülüşünü, kaşığı tutuşunu, sol omzunu kırarak yürüyüşünü taklit ederek ona benzemek istemiştim. Ama sadece yürürken omzumun düşüklüğünü benzetebilmiştim ona.

Aradan on beş gün geçmişti. Nisan ayının ılıklığıyla tabiatın her zerresi canlanmış, düşen cemreler buzları iyiden iye eritmişti. Ama tüm bunlar karın hevesini kaçırmaya yetmemişti. İncecik bir rüzgâr eşliğinde hemen her gün yağmayı sürdürüyordu.

Besti Nine ile barışmıştık; evinden kovulduğum günden bir hafta sonra kapımda onu gördüğümde çok sevinmiştim. Ben onun elini, o benim alnımı öptükten sonra mahcup bir ifadeyle yemeğe davet etmişti. O günden sonra istisnasız her gün ona gitmeye başlamıştım. Kaz Kraliçesi'nin evine gitmek; kendimi onun şirin, bin bir hikâyeyle bezeli sohbetine teslim etmek ve o leziz, bol baharatlı yemeklerinden tatmak hayatımın esas manasını oluşturmaya başlamıştı. Kendi evimde olsa yüzüne dahi bakmayacağım köy bisküvilerinin, kaymaklı gofretlerin, akide şekerlerin müptelası olmuştum.

Bu durumun, yani Besti Nine'ye ve evine bağlanmamın kısa bir sürede bir alışkanlığa, tutkuya dönüşmesi beni hem korkutuyor hem de güzel duygulara sevk ediyordu. Ve hatta bu tutku, roman yazma meselemin bile önüne geçmiş durumdaydı.

Ona her gidişimde hediyeler götürmeyi âdet edinmiştim. Besti Nine ile saatlerce sohbet ediyor, dışarda ağır ağır kar yağarken sobadan yayılan sıcağın içinde mahmurlaşarak, onun anlattığı Azerbaycan Türklerinin masallarını dinliyordum. Bazen de sesini, anlattıklarını ona belli etmeden telefonuma kaydediyordum. Tepegöz'ü, Şengülüm Şüngülüm'ü, Parmak Çocuğu, Kurtla Kuzu'yu, Atlı Oğlan'ı, Hilekâr Keçi'yi, Çil Madyan'ı...

Besti Nine, peynirli şekerinden kıtlayıp, çayından höpürtülü bir yudum aldıktan sonra, bir gözü sesi kısılmış televizyonda, diğeri bende "Biri var idi, biri yoh idi..." diye başladığı masallara bayıldığımı, can kulağıyla onu dinlediğimi görünce iyice şevke gelirdi. Ben dinlemekten ne kadar zevk alıyorsam, o da anlatmaktan o denli memnundu. Onun anlattıklarından haz duyup, her kelimesini zihnime nakşetmemin yanında o masalların bizzat kahramanı oluyor, bu hissin bilincimin derinliklerinde, algı oyuklarımdaki yankıları üzerine düşünüyordum. Mesela anlattığı bir masalda onlarca cariyesi olan bir padişah olmuştum. O hayalin içindeyken Doğulu erkeğin ne kadar modernleşirse modernleşsin bilinçaltında harem imgesinden hoşlandığını fark etmiştim.

O kapının ardında ne olduğuyla alakalı ağzımı açmamaya yemin etmiştim kendime. Çünkü bu evden ayağımın kesilmesi güdük zaman içinde; bazen annem bazen de ninem yerine koyduğum bu kadınla bağımın kopması anlamına gelirdi ki, buna tahammül edemezdim.

Besti Nine de beni merak ediyordu; bazen ailemi, geçmişimi, hayallerimi soruyor ama anlatmaya gönülsüz olduğumu anlayınca beni incitmemek için konuyu değiştirip sözü yine mendebur komşularına getiriyordu. Onu tanıdıkça hayranlığım ve şaşkınlığım artıyordu.

Artık öğleye doğru ona gidiyor, akşam ezanına kadar kalıyordum. Bazen odun taşıyor, bazen pirinç sobayı galamasına yardım ediyor, bazen de kazlarına yem veriyordum. Onun anlattıklarıyla doyuruyordum karnımı. Akşam ezanı bizim için hem ayrılığın hem kavuşmanın sesiydi; onun namazda Allah'la kavuşması, benim oradan ayrılıp evime gidişim... Bana hiçbir zaman "Burada yat." dememişti, ben de bunu istediğimi ima etmemiştim. Ama ne kadar bu yasak düşünceden arınmaya çabalasam da kendimi orada kalacağım bir gece o odaya girmenin planını yaparken yakalıyordum. Sonra da utanıyordum bunu düşündüğüm için. Utandığım şey bununla da sınırlı değildi. Besti Nine'nin yanından ayrılıp eve gelir gelmez bilgisayarımın başına geçiyor ve o gün telefonuma kaydettiğim Kaz Kraliçesi'nin sesini dinleyip anlattığı şeyleri kurgulayarak yazıya geçiriyordum. Taşrada yaşayan tuhaf, eğlenceli ve bir o kadar gizemli bir kadının romanını yazmaya başlamıştım. Her satır birebir gerçek olduğu için de roman kendiliğinden boy atıyordu. Yani Kaz Kraliçesi her anlamda benim için bir nimetti.

Besti Nine'den izin almadan anlattıklarının kaydını tutup, yazıya geçirmemin verdiği suçluluk duygusu ve vicdan azabını saymazsam kendimi çok iyi hissediyordum. Neşem evdeki eşyalara bile bulaşmıştı; eşyalar soğuk hallerini bırakıp daha sokulgan olmuşlardı, neredeyse konuşacaklardı benimle. Tek korkum buradan ayrılacağım günün yaklaşmasıydı. Param suyunu çekiyordu. Kafamda iki şey vardı: Besti Nine'nin anlattıklarından bir roman yaratmak ve o kapının ardındaki sırrı öğrenmek…

O günkü buluşmamızda Besti Nine, çocukluğunun geçtiği Iğdır'ı, rahmeti kocası Timur Kişi'yi bahçe duvarının ardından nasıl gördüğünü, onu nasıl sevdiğini, birlikte nelere katlanarak kaçtıklarını anlatırken ilk defa ağlamıştı. Onun bu sami-

miyeti karşısında kayıtsız kalamamış, suçluluk duygumu da biraz seyreltmek adına ben de hayatımın kararmış pullarını sayıp dökmüştüm. Nasıl biri olduğumu ona anlatırken öğreniyordum aynı zamanda. Eğer o ağlamasaydı bu kadarını anlatamazdım kesinlikle.

Önce babamı, ardından anamı gencecik yaşlarda kaybedişimi, ablamla bir başımıza kalışımızı, İstanbul'a gelip üç kuruşluk burs ve babaannemin yolladığı harçlıklarla nasıl hayatta kaldığımı, gece-gündüz hem okuyup hem çalıştığımı, kâbuslu gecelerimi, açlığımı, titreyen ellerimi... Sonra hayatımın bir anda günlük güneşlik olacağını sandığım anları; umutlarımı, hayallerimi, edebiyat tutkumu, Eylül'ü... Sonra psikiyatri polikinliklerinde, yaşayan bir ölü katılığında yattığımı, hastanelerden kurtulduktan sonra defalarca intihara yeltendiğimi, sırf rahat rahat ağlamak için tanımadığım insanların bile cenazelerine katıldığımı, zehirli kalabalıkların arasında gram gram tükendiğimi, babannemin ölümünü... Ve her şeye rağmen Eylül'ü hâlâ sevip onun masum olduğuna inanma isteğimi anlattım.

Bunları anlatırken başımı dizlerine koymuştum Besti Nine'nin. Titremeye, ovunarak ağlamaya başladığımı görünce beni kaldırıp bağrına bastı. O beni teskin ettikçe ağlayışımın sıcaklığı tatlı bir hal aldı. Hıçkırıklarım kesik kesik azalana kadar saçlarımı okşayıp masallar anlattı bana. Garip bir sezgiyle bundan sonraki hayatımın bu evde olduğundan emindim artık.

Bir gün ona her zamankinden erken gidince, kapıyı çalmak için hamle yaptığım anda Besti Nine'nin içerde biriyle tartıştığını duydum. Tartışmanın sonuna yetişmiş olmalıyım ki, sadece Besti Nine'nin mükemmel bir İstanbul Türkçesi ile "Kararını bir an evvel ver artık. Oğlan şüpheleniyor. Benim de aklım gidip gidip gelmeye başladı. Yaşım oldu altmışaltı, bir ayağım çukurda." dediğini işitince donup kaldım. Terledikçe endişeleniyor; endişendikçe terliyordum. Besti Nine'nin onu

tanıdığım günden bu yana ağır bir şiveyle, tam bir köy kadını olarak konuşmasına rağmen şimdi böylesine güzel bir İstanbul Türkçesi ile konuşması değildi beni şaşırtan. Esas korkunç olan içerdeki adam her kimse onunla "benim hakkımda" üstelik ürkütücü, soru işaretleriyle dolu bir konuşma yapmasıydı. Midem bulandı, bir anda Besti Nine'den soğudum. Elimde, onun için hazırladığım çikolatalı puding bir anda katılaşmış kan olarak göründü gözüme. Çok korktum. Koşarak eve döndüm. Huzursuzluğum tüm dünyayı içine alacak kadar cömert ve genişti. Hayatın bana bir kez daha kazık attığını, bu kadar sevdiğim birinin benim arkamdan iş çevirdiğini, her şeyin bir düzmece olma ihtimalini düşünüp kahroldum.

Hiçbir şey düşünmemeye gayret ederek bilgisayarın başına oturup bunu da yazdım. Besti Nine'yi ilk kez kötüledim yazdığım romanda. Çocukken elime batan dikenler, düştükçe sıyrılıp yarılan yerlerim yıllardır süren uykularını çatlatıp kanamaya başladılar. Banyoya girdim. Duş alıp biraz kendime gelince Besti Nine ile içerde sakladığı sırrın benimle ne ilgisi olabileceğini düşünmeye başladım. İşin içinden çıkamadım. Her şey birbirine girdi, her şey birbirinin etrafında döndü. Biri dünyamı çalkalıyordu yine, çalkalandıkça nefret ettiğim şeylerle mayalanıyordum.

Akla en yatkın olan ihtimal şuydu; o kapının ardındaki adam her kimse bir suçluydu ve Besti Nine ile birlikte beni kullanarak yasadışı bir şeyler yapmayı umuyorlardı. Kapıyı iyice kilitledikten sonra yorganın altına girdim. Ne kadar uğraşırsam uğraşayım dalamadım. Uyku, alnımın düşüncelerle tıkanmış yollarını aşıp beynime ulaşamıyordu.

En mahremim olan şeyleri belki de bir katilin veya adi bir hırsızın duyacağı şekilde sayıp döktüğüm için öfkelendim. Ama bir yandan da Besti Nine'ye ne olursa olsun kötü bir şey konduramıyordum. Bana öyle içten sarılmış, ben acılarımı anlattıkça benimle beraber öyle ağlamıştı ki dünyanın en yetenekli oyuncusu dahi böyle bir rol yapamazdı.

On bilinmeyenli bir denklemin merkezindeydim. O sabah yaptığım menemeni yerken kararımı verdim; birazdan çıkıp o eve gidecek ve eğer bir oyunun içindeysem ki görünen oydu, ses etmeden başıma gelenlere razı olacaktım. Zaten başka seçeneğim de yoktu. Fikrimi değiştirmeden hemen giyinip çıktım. Boğazlı kazağım, bataklığa öykünerek beni yutmaya çalışıyordu. Her adımımda geriye dönüp evime bakıyor, nedensiz bir şekilde yere tükürüyordum. Korku kokuyordum. Önümden akıp giden donu çözülmüş nehir değil, kendi hayatımdı.

Kapı, her zaman olduğu üzere iki kez tıklatınca açıldı. Besti Nine'nin ihtiyar gözlerine bakınca bu kadından bana asla zarar gelmeyeceğine inandım. Bana sarılıp içeri buyur etti, o sormadan dün biraz işlerim olduğu için gelemediğimi söyledim. Yemek yedik, haberleri izledik, "Artık ölüler çürümüyor mezarlarda. O kadar kimyasal şey yiyiyoruz ki toprak bile kabul etmiyor." dedi, televizyondaki adam.

Sessizlikten yapılmış iki ağız şeklinde yan yana oturup haberleri izledik. Reklamlar çıkınca kalkıp kahve pişirip getirdi Besti Nine. Kaç gündür çarpıntısı olduğundan bahsetti. Halinde bir gariplik olduğunu güçlü bir şekilde hissettim; az konuşuyordu, düşünceliydi, keyifsizdi. Bazen bir şeyler söylemek istiyor sonra vazgeçiyordu.

Gün batıncaya kadar satranç oynadık, hava kararmadan evvel kazlarını kümese sokup içeri girdik. Çay içtikten sonra müsaade isteyeceğim vakit aniden kolumdan tuttu. Yüzünde yeni bir mana vardı ve bu mana geri kalan her şeyi anlamsız kılıyordu. Gözlerini hiç kırpmadan gözlerime dikti. Bana baktıkça gözbebekleri büyüyor, benim ise görüntüm azalıyordu. Ürperdim. "Otur." dedi, oturdum. Titremeye başlamıştım. Kemiklerimin kaynadığı yerler uyuşuyordu.

"O kapının ardında ne olduğunu merak ediyorsun değil mi? Hem merak ne kelime yanıp tutuşuyorsun, uyku tünek kalmadı bu yüzden sende?"

Şaşkın şaşkın suratına baktım. Ağzından çıkan her kelime, etimi ısırıyordu. Böyle şivesiz konuştuğunu saklamayı bıraktığına göre sona doğru yaklaşıyoruz diye düşündüm. Dışarda müthiş bir fırtına başlamıştı; pencereler zangır zangır titriyor, florasanlar yanıp sönüyor, bacadan içeri tıslama sesi doluyordu. Başım iki kez "evet" anlamında salladım.

"Peki, yarın sabah erkenden gel. Sana herkesten sakladığım, uğrunda ömrümü feda ettiğim şeyi göstereceğim. Sen benim tek sırdaşım olacaksın!"

Onu hiç bu kadar ciddi konuşurken görmemiştim. "Peki." diyebildim sadece. Aslında "Yarını bekleyemem, yalvarıyorum hemen şimdi göster. Ne olacaksa şimdi olsun. Hadi aç o kapıyı!" demeyi içimden geçirsem de, sese dönüştüremedim boğazıma takılan harfleri. Sabırsızlık, bir ağrıya dönüşüp karnıma saplandı. Arkama bakmadan, kalbimi geride rehin bırakarak yürümeye başlayınca ayaklandı Besti Nine. Kapıdan çıkarken ürktüğümü fark etmiş olacak ki eğilmemi işaret edip alnımdan öptü beni, ben de ellerini öpüp başıma koydum. Biraz uzaklaşmıştım ki geriye dönüp baktığımda elindeki kaz kovan sopasıyla bahçeye dalan köpekleri kışkışladığını gördüm. Gülümsedik birbirimize uzaktan. Dışardaki fırtına dinmişti. Ya da uygun şartları bulduğundan içime girmişti. Ateş üstünden yeni inmiş bir cezve gibi titriyordum. Bu akşamki konuşmamızın bir sanrı veya benim kurguladığım bir sahne olduğunu düşünüyordum. Ama öyle olmadığından emindim. Koşmak istedim, koşarsam her şey kesinlik kazanacaktı sanki. İnsanın kendi belirsizliğine rağmen etrafında bir kesinlik araması ne tuhaf…

Hiçbir şey düşünmüyordum, tüm ihtimallerden münezzeh olmak istiyordum. Heyecandan uyuyamayacağımdan emin olduğum için iki uyku hapı alıp alarmı saat yediye kurdum. Kapıya çıkıp, bir sigara içtim. İçimde birçok şey yarım kalmıştı. "En kötüsü de içinde yarım kalan şeylerin seninle beraber büyüyor olması…" demişti, Eylül. Gecenin yıldızları dökül-

müştü, ne zaman gecenin dipsiz karanlığına dalsam onun rahatını bozduğuma inanırdım, iyice üşüyünce yatağıma gittim. Gözlerim yavaş yavaş kapanmaya başlamadan roman taslağımı okudum. Muhtemelen yarın yaşayacağım gün, şayet başıma bir şey gelmezse belki de romanımın sonu olacaktı. Yarın büyük gündü…

Kâbus görmeden uyandım ama hiç uyumamış gibi yorgundum. Zaman dün akşam donmuştu sanki ve benim donunu çözmemi bekliyordu. Uyku ilaçlarının tesiri… Doğru günde uyandığımdan emin olduktan sonra elimi yüzümü yıkayıp giyindim. Tam evden çıkacakken iç sesim, yanıma bıçak almamın iyi olacağını telkin etti. Mutfaktan bir bıçak alıp belime soktum ve emin adımlarla, savaş meydanına yürüyen tek kişilik bir ordu gibi Kaz Kraliçesi'nin kerpiç şatosunun yolunu tuttum.

Gök alabildiğine kapalıydı. Bulutlar, zamanın görünmez katmanlarına çarparak batıya doğru ilerliyorlardı. Onlara ters istikamette yürüyüp Besti Nine'nin bahçesine vardım. Bahçenin paslı kapısını itmemle eşikteki taşlardaki kan lekelerini görmem bir oldu. Olduğum yere mıhlandım. Bulutlar da durdu sanki üstümde. İçimden kalkan sıcak su, burnumdan çıkar gibi oldu. Alnımı ateş dalları sardı. Korktuğum şey başıma gelmişti ama neden korktuğumu bilmiyordum. İç sesim "Kalk!" dedi, kalktım. "Yürü!" dedi, yürüdüm. Evin kapısına kadar bir yol vazifesiyle uzanan beş yamuk taşta onlarca damla kan lekesi vardı. Titreye titreye kapıyı çalmak yerine ittim, kapı ürkütücü bir ciyaklama ile ayak direyerek açıldı. Bu ânı, gördüğüm karmaşık rüyaların uzantısı sanıp uyanmak istedim. Gözlerimi kapayıp açtım, ama gerçeği delemedim. Korkumdan eve giremiyordum. Bu bahçeye yaraşır bir heykel olarak donup kalmıştım fakat birileri bu heykeli put sayıp parçalıyorlardı. Taşlara bir kez daha bakıp, "Besti Nine'nin kanı…!" diyebildim yüksek sesle. Kara kuşlar uçuştu.

Aynı anda gözlerimi yaş bastı, başım döndü. Yere çömelip buradan bir an evvel kaçmayı düşünürken giderek yaklaşan bir ses duydum

"Aman avçu vurma meni
Men bu dağın aybalam maralıyam
Aman avçu vurma meni
Men bu dağın aybalam maralıyam
Buralıyam, maralıyam
Avçu elinden aybalam yaralıyam
Bu dağlarda maral gezer
Dırnağların ay balam daşlar gezer..."

Bir anda dinelip ardıma döndüm, başım ani kalkmayla iyice bulandı. Besti Nine'nin elinde kafasız, yolunmuş bir horozla kümes tarafından geldiğini görünce, "Nine!" dedim: "Nine!"

"Baay. Bala ne tez geldin? Men de deyirdim hele yatır bu uşah. Gedip hurozu kesip yoldum, yıhadım. Ahşama pilavnan gatıp gayırım dedim. Salamat galmamış huroz kümesteki ağ toyuhların hamını canından bezdirmişiydi. Kaç defa öğüt verdim, nağıl sandı. Danladım, dinlemedi meni. Böğün boynuna pıçağı dayıyanda bahtım gorhusundan osturur bambılı, dedim geçti Gars galesi sür eşşeği Erzurum bazarına. Kestim dinceldi."

(Ahh yavrum ne çabuk geldin? Ben de diyordum ki hâlâ uyuyordur bu çocuk. Gidip horozu kesip yoldum, yıkadım. Akşama pilava katayım dedim. Kahrolası horoz kümesteki ak tavukların hepsini canından bezdirmişti. Kaç defa öğüt verdim, masal sandı. Azarladım, dinlemedi beni. Bugün boynuna bıçağı dayayınca baktım ki korkusundan ossuruyor hoppa, dedim geçti Kars Kalesi sür eşşeği Erzurum pazarına. Kestim rahatladı.)

Dolu dolu gözlerimin bir anda parladığını hissettim. Besti Nine her zamanki haliyle karşımdaydı.

"Ben de yerdeki kanları görünce..."

Besti Nine dipteki altın dişlerini göstererek güldü.

"Bu zamparanın, garnına azzar dolmuşun ganıdı da. Men deyirdim bundan gan yerine poh ahacak... Ema şaşı pıçağı vurduğum kimin gan fışkırdı her yana. Birazdan silerem oraları. Durma gir içeri. Çayı demlemişem. Hacı Meryem'den tezze goyun peyniri de almışam. Gerçi peyniri yapanda gaç sefer burnunu gurççalayında gördüm eme gene de Göerçin Bibi'nin dadsız duzsuz peynirinden yahşıdı."

(Bu zanparanın, karnına musibet dolmuşun kanıdır. Ben diyordum ki bundan kan yerine bok akacak. Ama şaşı bıçağı vurduğum gibi kıpkırmızı kan fışkırdı her yere. Birazdan silerim oraları. Durma içeri gir. Çay demledim. Hacı Meryem'den taze koyun peyniri aldıydım. Gerçi onu peyniri yaparken kaç kez burnunu kurcalarken gördüm ama yine de Güvercin Hala'nın tatsız tuzsuz peynirinden daha güzeldir.)

Gülümseyerek içeri girdim. Besti Nine horozu mutfaktaki kovaya koyup yanıma geldi.

"Hele bir ciğara ver özümüze gelek bala. Cigğaram bitip gecedendi metel galmışam. Üreh dövüntüsünden paket almadım."

(Hele bir sigara ver de kendimize gelelim yavrum. Sigaram bitmiş, geceden beridir çaresiz durumdayım. Kalp çarpıntısından ötürü paket almadım.)

Besti Nine, ağzında sigarası, üstünde her zamanki sarı çiçekli entarisinin üstüne giydiği yeşil eski yeleğini savurarak semaverden çay doldurdu. Çayın buharı, sihirli lambadan sızan bir cin gibi yükseldi, tavana değip patladı ve yerde sofra peydahlandı; peynir, zeytin, yumurta, lavaş, domates, salatalık, soğan, patates, reçel, hoşov... Besti Nine ağır adımlarla gelip sofraya kuruldu. Çayını her zamanki gibi höpürdeterek içine çekip gözlerime baktı. Gözbebekleri uzun süredir suyun altında kalmışçasına buruşmuştu. Hafifçe gülümsedi. Nasıl olduğumu

sordu. Kısaca "İyiyim." dedim. Başını ona yakışmayan bir eda ile salladı. Sessizliğe dokunmadan kahvaltımızı yaptık. Besti Nine sesi kısılmış televizyona göz atarak küçük lokmaları midesine indiriyordu. Sonra yağlı muşambanın üstünde duran uzun siyah, pilleri pörtlemesin diye ardı bantlanmış kumandayı televizyona isabetleyip kapattı. Ağzımdan tek söz çıkmamıştı ama çay bardağını kavrayan elim, sol bacağımın altında uyuşan sağ bacağım, göz çizgimi aşmaya çalışan nem, hepsi, "Hadi anlat!" diyordu yek avaz. Kadın bu sessiz seremoniyi sezmiş olacak ki, yerdeki eski kilimden destek alarak ayağa kalktı. Köşede rengârenk biblolarla dolu büfenin üstünden kumaşa sarılmış bir kitap getirdi. Eliyle ayağa kalk dercesine bir işaret yaptı, kan akışım hızlandı. Ayağa kalktım. Bana iki avcunda tuttuğu Kuran'a el basmamı ve biraz sonra öğreneceğim her şeyin aramızda kalacağına şerefim üstüne yemin edip söz vermemi istedi, dediğini yaptım. Kuran'a el basıp yemin ettim, sonra da kapağını öpüp alnıma koydum. Yumuşak bir gül ruhu esansı yayıldı burnuma.

Kuran'ı yerine bıraktıktan sonra "o" kapıya adım atınca iyice heyecanlandım, yüzümde bir alev burgacı dolaşıyor, dünya yavaşlıyordu. Ben de iki adım attım. Kapının önündeydik. Ânın kabuğu kırılmak üzereydi. Düşünürken yoğun çalışmaya maruz kalan beyin plaklarımdan köpükler aktığını algılayabiliyordum. Evvela elini yeleğinin koca ceplerine daldırdı Kaz Kraliçesi, aradığını orada bulamayınca koynuna sokup iri, paslı bir anahtar çıkardı; çehresi karanlığı var gücüyle dağıtmaya çalışan bir mum kadar sarı ve karışıktı. Besmele çekip anahtarı deliğe soktu. Kapı, gıcırdayarak başka bir âleme açılırcasına aralandı. İçerde mahsur kalan güneş zerreciklerinin marifetiyle ince bir toz rüzgârı çıktı, gıcırtı sesinin içinden. Bu rüya tortusunun içinde yitip gitmekten korkuyordum. İçeriye adımımı attığım an, gördüğüm şey karşısında görünmez bir el tarafından tutuldum. Kafamdaki kelebek düştü. Karşımda ben vardım!

Gerçeğe kalp masajı mahiyetinde gözlerimi açıp kapadım, değişen bir şey olmadı. Ayakta şaşkın şaşkın kendime bakan yine bendim. Yüzüm, gövdem, ayaklarım…

Besti Nine'nin gözlerini kısarak bana baktığını fark ettim. Neden içeri girmediğimi sorduğu an gaybtan menkul bir cesaretle içeri girdim. Bu kez karşımda, sağımda, solumda yekûnda üç tane ben vardı. İlk şoku atlattıktan sonra bu odanın, daha doğrusu tüm duvarların insanı üç boyutuyla yansıtan büyülü aynalarla kaplı olduğunu idrak ettim. Duvarın köşesindeki tıkırtıyı duymasaydım bu yanılsamanın içinde sersem sepelek sallanmaya devam edecektim. Biraz kendime gelmeye başlamıştım ki, bu kez de ardımdan içeri giren Besti Nine'nin yansımasını mevcut halinden en az kırk yaş gençleşmiş bir şekilde aynalarda gördüm. Yansımaya baktığım vakit aklımdan geçen ilk şey, şayet bu aynalara düşen görüntü hep orada asılı kalsaydı ona âşık olabilirdim. Öylesine eşsiz bir güzellikti… Fakat gözümü kapayıp açınca Besti Nine'yi yine yarısı felçli yüzü, sarkık boynu, kırışık kınalı yüzüyle yanımda dikilirken buldum. Şaşkınlığımın geçmesini bekliyordu. Benim iyi olduğuma kanaat getirmiş olacak ki, "Bekle burada!" diye buyurgan bir sese bürünüp çıktı; ardından kapıyı çekip kilitledi. Korkmamak için söz vermiştim kendime fakat kilit sesiyle bacaklarımda dikenli bir titretme başladı.

Odanın ortasında durup etrafı seyre koyuldum. Bu oda kesinlikle bu eve, bu köye, bu şehre hatta bu dünyaya ait olamayacak denli tuhaftı. Zamanın ağırlığı yoktu burada; saniyeler tereddüt ederek akıyor, mekândan ve olaydan bağımsız bir şekilde köşelerde birikiyordu. Bir Hint Sarayı'nın unutulmuş odalarını andırıyordu. Tavanı diğer odalardan daha yüksekti, muhtemelen sonradan yapılıp eklenmişti eve. Küçük pencerelerinde koyu kırmızı, çok kalın perdeler vardı ama bir şekilde güneş ışığı girebiliyordu içeri. Üç duvar, yerden tavana

kadar kenarları kızıllaşmış, sırları dökülmüş efsunlu devasa aynalarla kaplanmıştı. Tavanda her biri farklı zamanı gösteren onlarca saat, odayı ışık yerine zamanla aydınlatıyormuşçasına dönüyorlardı. Toplamda kenarları ışıl ışıl parlayan üç eflatun koltuk ve yine saraylara yakışacak cinsten ayakları çatlamış sardun rengi bir masa vardı, onun üstünde de siyah kumaşla örtülmüş bir kabartı duruyordu. Kapının yanında ise yine tavana kadar yükselen dar bir kitaplıkta yüzlerce eski yeni kitap... Göz bebeklerimi uyandırıp büyük bir hayret ve elbette korku ile bu odayı izledim. Odadaki her detay masallardan sızıp buraya düşmüş gibiydi. Dünyanın tüm seslerini emip sindiren katı bir sessizlik oluştu. Bir anda eski masanın üstündeki kabartı hareketlendi.

Yere çöküp ter içinde oraya odaklandım. Bu örtünün altından konuşan kesik bir kafa çıksa şaşırmayacaktım çünkü her şey; pıhtılaşmış sessizlik, düşünceli mekân, ağır aksak akan zaman bu durum için müsaitti. Kabarıklık iyice sallanmaya başlayınca birkaç adım geriye gittim. Örtü, ağır çekimle düşerken iki kanat çırpışı sesi duydum... Düşen örtünün altında telleri parlayan boş bir kafes ve kafesin tepesinde bir kuş belirdi. Bembeyaz tüylerinin yarısı dökülmüş, başındaki upuzun sorguçlarıyla yaşlı bir papağandı bu. Kendini zamana bırakmışçasına, bir insan gibi bakıyordu. Siyah dombak gagasının iki yanında büyüyen yorgun gözlerinde keder hareleri vardı. Tepesindeki üç uzun tüyü saymazsam kanatlarında, karın kısmında ve kuyruğunda çok az tüy kalmıştı. Küçük tomurcuklar halinde öz derisi görülüyordu. Yıllardır uyumamış ya da yıllardır uyanmamış bir hali vardı; uyku onu unutmuştu belli ki...

Bir insanın kollarını arkasına koymasını taklit ederek uzun kanatlarını geriye doğru gerdi; bir adım daha öne çıkıp kırçıllı bir sesle:

"Yaklaş Bünyamin, yaklaş evladım." dedi. Nefes bile almadan yerimde duruyordum öylece. Ses tonunu sertleştirip,

"Korkma evladım, yaklaş..." deyince dediğini yaptım. Sağdaki aynaya yansıyan görüntümüze kaçamak bir bakış atınca eski Hint minyatürlerindeki sahnelere benzettim halimizi.

Bilge papağanla konuşan şehzade... Buyurgan bir sesle, kanadıyla işaret ederek, "Şu koltuğa oturabilirsin." dedi. Buyruğunu tereddüt etmeden yerine getirdim. Koltuğun yumuşaklığı biraz rahatlattı beni. Papağan başını kapıya çevirip, "Besti Kadın bize kahve getir." deyince, Besti Nine anahtarı çevirip önceden hazır ettiği kahvelerle dolu tepsiyle içeri girdi. İyimserlikle yüzüme bakınca ferahladım. Tepside normal bir kahve fincanı ve onun yanında, fincanın çeyrek hacminde, kursaklık bir kahve fincanı daha vardı.

Kahveleri verdikten sonra sessizce çıktı Besti Nine, kapı yine kilitlendi. Bir an ayağa fırlayıp bu evden, bu köyden hatta bu şehirden kaçıp İstanbul'daki o berbat evime gitmek istedim ama bu büyülü andan nasıl çıkılacağını bilmiyordum. Ayrıca her yanımdan köpürüp taşan korkunç bir merak arzusuyla dolmuştum. Papağan kafesten inip kahvesini yudumlayınca eşlik ettim ben de.

Başımı önüme eğince, kafamın içindekilerin akıp yerdeki kilimi kirletmesinden korkarken, yeniden konuşmaya başladı papağan:

"Adım Zencefil nam Şekerbaz'dır."

Boynunu bir gıdım ileri uzatarak bir sır veriyormuşçasına devam etti. "İki yüz altmış altı yaşındayım!" Kahvesinden bir yudum daha alıp kanatlarını arkasına çaprazlama koyarak masanın üstünde yürümeye başladı.

"Şimdi sana iki yüz altmış altı yıllık hayatımı anlatmak yerine hemen mevzuya girme niyetindeyim. Evvela rahat ol, sakinleş. Aklına kötü şeyler getirme... Ben senin hayatını kurtaracağım evladım. Evet, kurtaracağım. Besti Kadın buraya bir yabancının gelip kendini gözetlediğini söyleyince ne yalan

söyleyeyim korktum en başta, içime bir kurt düştü. Çünkü Besti Kadın'ın rahmetli eşi Timur Kişi bir insan gibi konuşan, hatta bir insandan zeki bir papağanın birileri tarafından bilinmesinden çok korkuyordu. Haksız da değildi çünkü yıllardır başıma gelmeyen kalmamıştı. Bir zamanlar peşimde olanlara izimizi kaybettirmiş olsak da, her zaman temkinliydik... Lafı çok uzatmayayım, buraya gelip gitmeye başlaman, yazarlık hayalleriyle yanıp tutuşman, benim gibi talihsiz bir kaderinin olması senden emin olmama yetti. Nihayetinde Besti Kadın'a seninle tanışmak istediğimi söyledim.

"Tûtî-i mu'cize-gûyem ne desem lâf değil
Çerh ile söyleşemem âyinesi sâf değil

Söyle bakalım evlat bu beyit kimindir?"

Soruyu sorunca durdu, gagasını aralayıp esnedi.

Hiç düşünmeden "Nefi!" dedim. Sesimin yarısını yutunca aksırdım. O an papağan, namı diğer Zencefil, bana dönüp yine yaşlı bir adam gibi ağırbaşlılıkla gülümsedi.

"Beli Bünyamin, beli. Seninle iyi anlaşacağız. Hadi kahveni iç soğutma, kahve soğursa murdar olur."

Komutanından emir alan bir asker gibi derhal denileni yaptım.

"Şimdi beni kalbinin sesini dinler gibi dinleyeceksin. Sözümü kesmeyeceksin ve kafandaki her şeyi çıkarıp bir kenara koyacaksın, anlaştık mı?"

"Tamam." dedim.

"Âlâ. Bazı günler ağırdır, içinde taşıdığı her şeyiyle... Bugün de o günlerden biri, ikimiz için de... Sana anlatacaklarım belki on gün, belki yüz gün, belki bin gün sürecek. Buna razı mısın?"

Başımı salladım uslu bir çocuk edasıyla.

"Pekâlâ! Sana anlatacaklarımı ben anlatırken istersen zihnine, dilersen de bir deftere geçirebilirsin. Anlatacaklarım;

Besti Kadın'a ağlayarak anlattığın, hayalini kurduğun roman olacak. Emin ol ki sana anlatacağım hikâyeden öyle bir eser devşireceksin ki, kendin bile şaşıracaksın. Yalnız bunun karşılığında elbette senden bir isteğim olacak. Beni Batılı bir kuş sanma, yaptığım iyiliğe karşılık olarak istemeyeceğim bunu. Tam aksine öz be öz Doğulu bir papağanım ben. Doğulular anlatmak için yaşarlar ve ben anlatmak istiyorum!

Benim hikâyemi yazman, benim de işime gelecek, çünkü can dostum Gülbadem nam Edebaz'ı ölümsüzleştirmek ve dahi namını herkese duyurmak istiyorum. Ayrıca bu vicdan azabıyla yaşayamıyorum artık."

Papağan "Gülbadem" ismini telaffuz edince küçük gözleri doldu. Merak duygusu, şiddetli bir karın ağrısı kılığında içimde dolaşıyordu.

"Hikâyemi bitirince senden isteyeceğim şeyi sorgusuz sualsiz yapacağına namusun, şerefin ve Allah hatrına yemin eder misin?"

Karışık zihnim kum saati gibi ters yüz oldu, çekingen bir sesle, "Sonunda ne isteyeceğini bilmesem bile mi?" diyebildim.

"Evet! Ucunda ölüm bile olsa… Ama korkma çok zor bir şey istemeyeceğim senden."

"Yemin ediyorum, ne istersen yapacağım." dedim. Kanım fokurduyordu, romanımı düşündüm.

"Eyvallah. Tekerrür edeyim. Şu karşındaki tutinin adı Zencefil'dir. Gözlerimi bir açtım ki Agra'dayım. Anamla babamla kardeşlerimle beraber çok güzel ağaçların hüküm sürdüğü bir ormanın içinde… Sonra Şah'ımızın sarayında... Beni boş verelim şimdilik. Gülbadem ile tanıştığımız günü anlatmayla başlayayım. İstersen Besti Kadın'ı dinlerken yaptığın gibi gizlice kaydet sesimi…" dedi.

Başımdan aşağı kaynar sular döküldü, bunu nasıl bilebilir dedim kendi kendime…

"Merak etme Besti Kadın bilmiyor bunu. Hadi al kalemini, defterini bak şuradaki dolapta yığınla var. Ben anlatırken hikâyemin istediğin yerlerine eklemeler yapma hürriyetin de var ama abartmamak kaydıyla. Ayrıca üçüncü bir gözle anlat hikâyeyi; sanki hepsini görmüşsün, yaşamışsın gibi."

Başımı salladım, söylediği gibi kalkıp kalın bir defter ve kalem aldım işaret ettiği dolaptan.

"Şimdi benim efsanemi dinle... Sana Gülbadem'le, tek dostum, can dostumla başımızdan geçenleri anlatacağım. Böylece 266 yıldır içimde hapis kalan kara kuşları azat edip hafifleyeceğim. Beni dinlemeye hazır mısın Bünyamin kardeş?"

"Hazırım Zencefil kardeş." dedim utanarak, ellerimin titremesini saklamaya çalıştım. Zencefil gülümseyip havalandı, kalın perdeleri hafifçe aralayıp odaya biraz güneş ışığı girmesine izin verdi. O kısık aralıktan gökyüzünü benek benek kaplayan pofuduk bulutlara baktım. Bulutlar, yere daha yakın göründüler gözüme, biraz daha alçalıp benimle birlikte Zencefil nam Şekerbaz'ı dinlemeye koyuldular.

2. BÖLÜM

Hindistan

Kıvırcık bulutlar bunaltıcı bir kışın içinden geçip nihayet bahara varmışlardı. Yağmur taneleri birbirlerini incitmeden, nazlanarak düşüyorlardı toprağa. Sarayın uçsuz bahçesindeki rengârenk güller, yağmurun ılık saydamlığına yaslanarak tatlı bir düşün karnını yarıp dışarı boyun uzatır gibi titriyorlardı. İhtişamlı avlunun oymalı sütunlarından birinde, damalı kafeslerinde sallanan iki geveze papağan fısıltı ile konuşuyorlar; Şah'ın yatak odasından gelen seslerin hayra mı şerre mi yorulması gerektiğini tartışıyorlardı.

Şah'ı sıcacık, pars kürküyle kaplanmış yatağından uyandıran havadis, henüz bahçenin müstesna sessizliğine halel getirmemişti lakin irikıyım, kızıl sakallı iki muhafız; kollarında kısa boylu, şiş karınlı bir genci Şah'ın huzuruna götürmek üzere sürüklerlerken onların sürmeli çizmelerinin altında kırılan salyangozların ecel mırıltısı, dinginliğin veznini bozuyordu. Muhafızların güçlü pazularının arasında beyinciği çıkarılmış bir saksağan misali titreyen bu delikanlının adı Gülbadem'di. Şah'ın eski vezirinin oğlu olan Gülbadem'i babası Vezir Ejdergan ölüm eşiğinde, araf döşeğindeyken Şah'a tavşırmış canından can bildiği aklı evvel mi, aklı âli mi olduğuna bir türlü karar veremediği oğlunu ona emanet etmişti. Pek sevdiği vezirinin bu vasiyetine hüsnükabul gösteren Şah, Gülbadem'i henüz on yaşındayken sarayına almış ve hatta onu şehzadeleri ile aynı tedrisata tabi tutmuştu. Amma velakin çocukluğunda pek içine kapanık olan bu genç buluğ çağına varınca kabına sığmaz, alelacayip fikirleri benimseyen, heyecanlı ve bir o kadar cevval bir

delikanlıya dönüşerek sarayın altını üstüne getiren şeyler yapmaya başlamıştı.

Hoca tahifesiyle didişmekten, sarayın işliğinde bir başına tehlikeli deneyler yapmaya, Şah'ın gazabına uğrayan biçarelerin ölü bedenlerini hekim başını kandırarak deşmek suretiyle tıbbî keşifler yapmaktan, müneccimbaşını afyonlu şuruplarla serseme çevirip onu hayal gördüğüne inandırmaya varana kadar ancak üç harflilerin yapabileceği türden muziplikler yapmış, her seferinde cezalandırılıp tövbeler etmesine rağmen bu huylarını terk etmek şöyle dursun giderek sivriltmişti. İşte şimdi de, dün yaptığı topa benzer aletin, denetiminden çıkıp sarayın ahırındaki altı has Türkmen atını bin parçaya ayırması sebebiyle yüzü barut suyu içinde ama gözleri fıldır fıldır dönerken Şah'ın huzuruna götürülüyordu.

Gülbadem'i eski vezirine verdiği söz hatrına sarayında tutan Şah, onun bugüne değin yaptıklarını hafif cezalarla geçiştirse de, etrafındaki aksakalların telkiniyle âleme ibret olsun diye bu kez büyük bir ceza vermeyi düşünüyordu. Şah, uyku kokan gözleriyle halının Kirmani desenlerini izlerken, muhafızlar Gülbadem'i getirdiler.

Gülbadem, odaya girer girmez her zamanki sevimli haline bürünmeye çalıştı. Şah'ın önünde diz kırıp kapkara yüz, yarısı yanmış saçlar ve paralanmış kıyafeti ile sessizce konuşmasını beklemeye koyuldu. Şah, rüyasında gördüğü çift başlı hecin devesini düşünüyordu hâlâ. Gülbadem'in varlığını sezip göz ucuyla ve dahi işlenmemiş bir öfkeyle karşısında yarı çıplak duran, armudi çehresinden barut akan Gülbadem'e bakıp kahkahaya tutulmamak için zor zapt etti kendini. Boğazında geceden kalma afyon zerreciklerini dalgalandırarak ayağa kalktı. Şah'ın keyfini yerine getirmek için her sabah horozların ötüşünden sonra santurunu çalmaya başlayan meşhur musikişinas Herdem Demadem, sanatını icraya girişince Şah'ın yıldırımların çarpıştığı yüzü bir nebze olsun yumuşadı.

Duyduğu her tıngırtıda bir adım atarak Gülbadem'in önünde durdu. Gülbadem de, santurun efsunkâr sesine kapılmış vaziyette Şah'ın incilerle süslü pabuçlarını izleyerek duruşunu muhafaza ediyordu.

Santurun susmasına müteakip Şah, silik kaşlarını son raddesinde çatıp:

"İt herif!"

"Buyrun mihracem."

"Zındık."

"Canım Sultan'ım."

"Sus, hayvanat! Yüzünün suyu dökülmüş senin iyice. Hayâsız, abırsız...!"

Şah, ayağının içiyle okkalı bir tepik savurdu Gülbadem'e. Bu tekme sadece Gülbadem'in böğrünü değil, odadaki her şeyi büktü sanki. Şah'ın sağ elinin baş ve işaret parmağına taktığı Çin porseleninden yüzükler birbirine değip baygın bir ses çıkardı. Kapkara gözleriyle aynı yeri kazıyor gibi devam etti:

"Sana. Sana. Sana!"

Sustu. Ellerini fıtığı olan beline koyup pencereye doğru yürüdü; ıhlaya ıhlaya eğilip sehpanın üstünde duran sırça kaptan bir avuç kelebek üzümü alıp ağzına attı. Camda emekleyen yağmur damlalarının hızına uyarak ağzındakileri çiğneyip arkası dönük vaziyette konuşmaya devam etti.

"Sana kaç defa aklını başına devşir dedim ben! Seni kaç kez ikaz ettim kubur faresi! Allah senin belanı vermeyerek benim belamı veriyor olmalı! Atsam atılmazsın, satsam seni alan kem talihlinin ettiği beddua ile yamulurum Hafazanallah! Bir, ahırımı uçurup, güzel küheylanlarımı hezarpare etmediğin kalmıştı, şükür onu da yaptın! Allah'ım sen sabır ver, başkasındakileri de alıp ver ki mukayyet olayım kendime!"

Usulca döndü Şah; Herdem Demadem'e çalmaya devam etmesini emredince müzisyen yeniden santurunu okşadı. Şah,

içinde rüya tozlarının kaynaştığı gözlerini ovup Gülbadem'e baktı:

"İndir gözlerini. Bir de bakıyor arsız arsız... Allah şahidim olsun buracıkta ayırırım gövdenden başını."

El pençe divan durup, müziğin içinde gezinen sivri sakallı muhafıza döndü Şah:

"Alın bunu, maymunların kafesine kapatın. Ben emir vermeden de çıkarmayın!"

Muhafızlar, Gülbadem'i yerden kaldırıp kapıdan çıkarlarken, Gülbadem kafası gövdesinden ayrıldığı takdirde kesik başıyla bedenini izleyip izleyemeyeceğini düşünüyordu. Sarayın iç avlusundan geçerek karşılarına çıkan sedef kapıdan süzülüp epey yürüdükten sonra maymunların, ayıların, kaplanların kafeslerinin olduğu eflatun ağaçlarla çevrilmiş bahçeye geldiler. Uykusuz kaplanlar hafiften hırlayınca, maymunlar da türlü edepsizlikler yapmaya başladılar. Bunlar Şah'ı en çok eğlendiren hayvanlardı. Muhafızlar, Gülbadem'i maymunların kafesine sokup buradan mesul olan ihtiyara Şah'ın iradesini iletip ayrıldılar. Gülbadem'in kafeslerine girmesinden rahatsız olan maymunlardan biri Gülbadem'in üstüne işeyince, Gülbadem münasebetsiz maymuna bir sille vurdu ve kafes birbirine girdi. Kavga dövüş, Gülbadem'in belinden çıkardığı parlak, sarımsı tozu maymunların üstüne serpmesiyle son buldu. Maymunlar, savsaklamış vaziyette bir köşeye sinip aptal aptal gülümserlerken Gülbadem de perişan halini, beşinci kez başarısızlıkla neticelenen deneyini düşünüp iç geçirdi. İhtiyar görevli, kaplanlara suyunu verdikten sonra Gülbadem'in olduğu kafesin önüne gelip muzip bir ifadeyle baktı.

"Ne o evlat? Duyduklarım doğru herhalde. İşitince inanmadım ama haline bakılırsa küheylanları kıymaya çevirdiğin doğru ha? Ahh ne diyim ki sana cücük! Zavallı hayvanları o hale getirmek hiç mi vicdanına dokunmadı? Sen akıllanmazsın.

Şu maymunlara bile İstanbul'a gidince nasıl davranacaklarını öğrettim lakin senin onca kitap yalamışlığına rağmen işin bu edebazlardan zor."

Gülbadem, küçümseyici bir nazarla süzdüğü ihtiyara İstanbul lafını duyar duymaz dört gözle baktı.

"Vicdan azabı da bir ihtiyaçtır, emi. Bunları boş ver şimdi, ne İstanbul'u? Maymunların İstanbul'da işi ne?"

İhtiyar pot kırdığını anlayınca kocaman bir gülümsemeyle:

"Yahu şu maymunlardan birkaçını belki Osmanlı'ya satarlar diye. Bilirsin gemilerde çok işe yarıyorlar."

Gülbadem, ihtiyarın yalan söylediğini anlasa da bozuntuya vermedi.

"İyi iyi. Nasihatlarını sonra söylersin hayvanbaz emi. Bana yiyecek bir şeyler getir hele."

İhtiyar onu inandırdığı için gururlandı. Ensesini kaşırken, eline düşen Gülbadem'i kızdırmak istedi. Saraydaki hemen her hizmetkâr gibi, o da Gülbadem'in gazabına uğramıştı bir zamanlar:

"Şu maymunlara ne verirsem sana da aynından vereceğim emir böyle!"

Gülbadem kafesin yamulmuş parmaklıklarını avuçlayıp, köşeli bir gülümsemeyle:

"Yaklaş hele hayvanbaz emi."

İhtiyar, aksayan ayağını tutarak yaklaştı.

"Sen bana yiyecek ve giyecek bir şeyler getir; ben de sana dillere destan, bedenlere ihsan, ruhlara fistan bir macunun tarifini vereyim; ölü dirilten cinsinden."

İhtiyar:

"Beh beh. Fırıldağa bak hele. Yaşım olmuş altmış, neme gerek macun! Tövbee…"

Gülbadem serinleyen havada çın çın titremesine rağmen şeytani sırıtışını bozmadı:

"Emmican; kurban olayım beni yeme, macunu ye. Gör o zaman neler oluyor..."

Adam, burnunu kaşıyıp İsfahan elması misali kıpkırmızı kesilen yüzünü yumuşatarak, kararmış dişlerini gösterdi:

"Sahi mi dersin butur, yine bir hinlik peşindeysen..."

"Vallahi be hayvanbaz emi. Yalnız macunu yedikten sonra kendine mukayyet olasın. Haremin yakınından da geçmeyesin. Kılıç kınına sığmaz falan..."

İhtiyarın çehresi aydınlandı; mahcup ama karşısındakinin dayanılmaz laf cambazlığının tesirinde:

"Seni iblis. Nasıl da biliyorsun işini. Dur getireyim bir şeyler... Oğlak kavurmalı yumurta yaptıydım kendime. Sen de nasiplen de, şişip patlamayasın ben yerken. Ama macunun tarifini hemen vereceksin..."

Gülbadem kekikli kavurmanın kokusunu duydu o an. Büyük, ela gözlerini yumup kokuyu bağırsaklarına kadar çekti.

"Hadi emi getir şu yemeği, vezir oğluna ettiğin laflara bak. Karnım doyar doymaz, bir de üşümem geçer geçmez bir derdine bin derman olacağım ki sorma gitsin."

Gülbadem, sahandaki yemeğe yumulurken, Şah kabul otağında vezirleri ile İstanbul'a gidecek heyet hakkında istişare halindeydi. Yağmur dinmiş, iki papağan etrafa sinen ıslak toprak kokusu içinde öğle uykusuna dalmışlardı.

Şah, vezirleri ile hararetli bir konuşmaya tutuşmuştu. Hem kardeşlerinden ve Acem diyarından gelebilecek tehlikelere karşı Osmanlı'yı arkasına almak için iyi niyet gösterisi babında, hem de aralarındaki ticari ilişkiyi arttırmak adına bir kafileyi bolca hediyeyle İstanbul'a gönderiyordu. İçtimada kafilenin yanında götüreceği yiyecek, giyecek, hayvan, mücevher, kâğıt başta olmak üzere her şeyin dökümü yapılıyordu.

Şah, bu kafileye öncülük yapması için İstanbul'a daha evvel de gitmiş genç bir kumandanı görevlendirdi. Kafile, gerekli hazırlıkları en geç dört gün içinde tamam edip yola revan olacaktı. Toplantının sonuna doğru sabahki facianın bilançosu okununca Şah yine öfkelendi. Gülbadem'in yaptığı, daha evvel emsaline rastlanmamış top, altı Türkmen atını telef etmiş, ayrıca iki ahırı kullanılmaz hale getirmişti. Şah, seyrek sakalını sıvazlayıp enine boyuna düşündükten sonra kafileye serdar tayin ettiği kumandanına, Osmanlı Sultan'ına gönderilecek hediyelerin yazılı olduğu kâğıda Gülbadem'i de eklettirince herkesin kaşları kıvrıldı. Hatta bir vezir aksırık nöbetine tutuldu. Şah, havadaki şaşkınlığı görünce gülümseyip:

"Osmanlı'ya dedemden kalma Delhi elması başta olmak üzere paha biçilmez nice hediye gönderiyorum, ne yalan söyleyeyim içim içimi yiyor. Bir de Gülbadem gibi bir uğursuzu göndereyim ki, nazar boncuğu olsun hediyelerin. Hem belli mi olur, belki keratanın istikbali Osmanlı Sarayı'ndadır."

Şah'ın sözleri karşısında tebessüm eden güruhtan çökkün yüzlü başka bir vezir müsaade isteyip:

"Şah'ım, peki Gülbadem, Sultan'a nasıl bir hediye olarak sunulacak? Ayrıca bu sakar ya orayı da birbirine katarsa…"

Şah, yanındaki kaptan üzüm tanesini alıp avcunda salladı:

"Gülbadem'i türlü icatlar yapan zihni kuvvetli bir ilimkâr, mühendis olarak takdim etsinler, onun kâfirlerle savaşta çok işlerine yarayacağını belirtsinler."

Vezirlerin yüzüne tek tek bakıp gülümseyerek:

"Yalan da değil hani… Uğursuzluğuna gelince Osmanlı'nın vezirleri akıllıdır, baktılar ki ilimkârlığından hayır yok, o vakit hadım edip hatun kapısına bekçi ederler. Gerçi bu, oranın da nizamını bozar ammaa…"

Şah'ın sözlerinin ardından ağırbaşlı bir gülüşme yaşandı.

Toplantının ardından sarayının geniş balkonuna çıkıp muazzam Delhi manzarasını seyre koyulmuştu, Şah. Hindu müzisyenlerinden sitar ustası Neyni, çalgısına can veriken o da yumuşak sedire uzanıp müziğin tatlılığına gömülerek enfiye çekiyordu ki, muhafız Gülbadem'in geldiğini haber verdi. Önce keyfi kaçtı fakat Gülbadem'i dört gün sonra bir daha görmeyeceğini düşününce eliyle "Gelsin." kabilinden bir işaret yaptı.

Gülbadem, toplantının ardından derhal kafesten çıkarılmıştı. En güzel fistanını giyip iyice temizlendikten ve Hayvanbaz Ranga'ya tavuk pisliği ile şekeri karıştırarak macun diye yutturduktan sonra Şah'ın huzuruna çıkarılacağını öğrenip korkmuştu. Ne vakit bir mevzu hakkında çok kaygılanırsa işaret parmağı kanardı Gülbadem'in. Şah'ın yanına giderken de yine parmağı kan yavrulamaya başlamıştı. İçinden kötü ihtimalle kafasının gideceğini, iyi ihtimalle Hint diyarının ücra bir köyüne sürüleceğini düşünüp hayıflanıyordu. Muhafızın peşi sıra balkona çıkınca musiki ve afyonla iyice kendinden geçen Şah'ın uysal yüzünü görüp az da olsa rahatladı. Şah'ın kabağına çöküp temenna çektikten sonra sedirin karşısındaki yuvarlak mindere oturdu.

Şah gülümsedi. Başucunda hazır ve nazır bekleyen tazenin omzunu okşayıp, "Gülbadem'e Mangostan şerbeti ver!" diye emretti. Gözlerinin etrafını saraydaki diğer kızlar gibi Şah'ın isteğiyle sapsarı boyayan hatun, önüne şerbeti koyunca Gülbadem, huzurda olduğunu unutup kızı tepeden tırnağa süzdü. Şah nargilesinden bir nefes çekip:

"Baban, kıymetli vezirim Deli Ejdergan'ın ölümünün üstünden çok vakit geçti. Babanın namı deliydi ancak bin akıllıdan yeğdi benim nezdimde. Keşke senin deliliğinin cinsi de onunkine benzeseydi. Ama senin zihnin başka türlü sapıtıyor...

İyi bir eğitim aldın; seni şehzadelerimin yanında tuttum hep. Baban bana emanet etmişti çünkü seni. Ama görüyorum ki,

sen artık bu koca diyara sığmaz oldun bala. Bir yıl içinde yaptığın ne idüğü belirsiz silahlarla neredeyse düşmanlarımızdan çok zarar verdin bize. Ama ziyanı yok; ne de olsa hepsini ilim aşkına yaptın."

Şah, sakalını sıvazlayıp bir süre bekledikten sonra:

"Ben düşündüm ve senin bu işlerle burada değil, kâfir diyarının yanı başında uğraşmanın daha hayırlı olacağı sonucuna vardım."

Gülbadem, kanayan parmağını saklayıp şerbetinden küçük yudumlar aldı. Gözlerini sinir bozucu bir şekilde kırpıştırarak pür dikkat Şah'ı dinliyor ve konuşmanın korktuğu gibi sürgün ihtimaline doğru yanaştığını sezinleyerek hayıflanıyordu. Şah, esneyip, boynunu kütürdetti; iyice seyrelmiş saçları, gökkuşağının belirmesiyle tomurcuklanan serin rüzgârda uçuşuyordu. Yanında dikilen kız, omzuna kaftanını koydu.

"Ve senin istikbalinin İstanbul'da olduğuna karar verdim."

Şah, İstanbul deyince Gülbadem'in gözbebekleri taştı, dudakları ayrıldı, tavşan dişleri açığa çıktı.

"İstanbul…"

Şah sol eliyle sözümü kesme kabilinden bir işaret yapıp devam etti:

"Biliyorsun ki, fen ilmi konusunda Osmanlı bizden, Avrupa ise Osmanlı'dan ilerdedir. Böylesi senin geleceğin, ilim aşkın için daha iyi olacaktır. Ayrıca hem Frenk lisanlarını, hem de Osmanlılar'ın konuştuğu Türkçe'yi öz dilin gibi biliyorsun…"

Gülbadem, mutlulukla başını salladı.

"Seni dört gün sonra kafileyle İstanbul'a göndereceğim. İnşallah orada kendini tez vakitte ispatlayıp büyük bir ilimkâr olacaksın; bundan kuşkum yok. Ananla, kardeşlerinle şimdiden vedalaşıp hazırlıklarını tamam et; onlar için de endişelenme. Ama oraya gidip de beni mahcup edersen Allah'tan dilerim ki zamanını şaşırasın."

"Asla Şah'ım! Bana iki cihanı birden verdiniz."

Şah, Gülbadem'in bu işe pek sevindiğini görünce iyice keyiflendi.

"Benden bir muradın var mıdır?"

Gülbadem, önündeki kadehe baktı, aradığı şey ordaymışçasına. Sonra teeddüple sırıttı.

"Sıhhatinizin yerinde olmasından başka dileğim yoktur ancak küçücük bir arzum vardır."

"Söyle."

"İstanbul'a, kuşhanedeki tutilerden birini götürmek isterim."

Papağanlarına pek düşkün olan, bazı günlerde hepsiyle ayrı ayrı alakadar olan Şah'ın, bu istek karşısında canı sıkıldı; gözlerini kısarak ivedilikle bir muhasebe yapıp:

"Kabul! Lakin, Susam ile Fesleğen'e ilişme, onlardan başka bir tuti seç."

"Emriniz başım üstüne..."

Gülbadem, Şah'ın iki omzunu birden saygıyla öpüp çıktı. Basamaklardan inerken mutluluğunu derhal birileriyle paylaşmak istiyordu; iç rüzgârı hızlanmıştı. O an parmağındaki kanın durduğunu fark etti.

Gülbadem, Şah'ın huzurundan ayrılır ayrılmaz kuşhaneye gitti. Burası sarayın devasa bahçesinin sağ kısmındaki süslü gözetleme kulesinin hemen ardında, içinde yüzlerce özel ağacın olduğu, etrafı ve üst ciheti torlarla çevrili ayrı bir bahçeydi. Üstteki ağ, kuşların geçemeyecekleri, kaçıp gidemeyecekleri kadar sıktı; ama hem ağaçların, hem de kuşların hava ile birlikte yağmur alabileceği şekilde örülmüştü. Bu kocaman bir kafes kabilinden bahçede her türden kuş vardı, papağanlara ise ayrı bir bölüm yapılmıştı.

Papağanların tarafına geçince baharat kokan bir uğultunun ortasında kaldı, Gülbadem. Kırka yakın papağanın bazısı yem-

leniyor, kimisi uyuyor, geri kalanları da kendi aralarında ikişer, üçer, dörder kümeler halinde çene çalıyorlardı. Gülbadem içeri daldığında hepsi birden başlarını ona çevirdiler. Gülbadem, "Selamun aleyküm" deyince hepsi yek ahenk "Aleyküm selam" diye karşılık verip tekrar işlerine döndüler. Gülbadem, bölmenin sonuna doğru ilerleyince kuşhanenin en zeki dört papağanını yani Susam'ı, Fesleğen'i, Zencefil'i ve Safran'ı her zamanki gibi kavgaya tutuşmuş halde buldu. Zencefil, yine kendinden başka hiçbir papağanın konmasına izin vermediği ağacının pürüzsüz dalına tünemiş, karşısındaki eğri ağaçta yan yana duran üç papağana galiz küfürler ederek, onları güçlü gagasıyla yaralamakla tehdit ediyordu.

Gülbadem, nasıl ki bu sarayın en büyük baş belası idiyse Zencefil de hem sarayın, hem de kuşhanenin ikinci büyük felaketi; huysuzluğu, küfürleri ve kavgaları ile namlı kuşuydu. Diğer üç papağan gibi ormandan yakalanıp getirilmemişti. Saraydan evvel bir imamın kuşuydu. Bu imam, pek tembel olduğu için ona ezan okumayı öğretmiş, Zencefil de beş ay boyunca Delhi'nin en büyük camilerinden biri olan Zümrüt Cami'nin akşam, yatsı ve sabah ezanlarını okumuştu. Lakin, Ramazan ayının bir gününde iyesi olan imam, yemini her zamankinden az verip onu sinirlendirince, Zencefil sabah ezanını üç saat geç okuyup peşine de imamın sırlarını sayıp dökünce ortalık fena halde karışmış, imam zindana atılmıştı. Bu hadiseden haberdar olan, tuti meraklısı Şah da, sonradan Zencefil ismini vereceği, bir anda meşhur olan bu papağanı kuşhanesine almıştı.

Amma velakin Zencefil, kuşhaneye girdiği günden beri buranın düzenini, huzurunu bozmuş; dişi papağanlara musallat olmaktan, diğer kuşları dövüp yaralamaya, onların yemlerine göz koymaktan, sarayda Şah dışında herkese tenkitler ve hakaretler yağdırmaya varıncaya dek birçok vukuat işleyerek herkesin kâbusu olmuştu.

Sarayda yıllardır süregelen bir âdet vardı; kuşhanenin en akıllı dört papağanı cuma günleri sırayla iç avlunun önündeki altın

kafese konulur ve bu papağanlar kâh saraya gelip giden elçilere kâh diğer misafirlere ve dahi vezirlere, yüksek memurlara, ulemadan kimselere güzel, bilgece sözler, iltifatlar ederler bazen de hikmetli hikâyeler anlatırlardı. Fakat Zencefil saraya getirildikten sonra geleneğin biçimi değişmişti. Zencefil, dört haftada bir kendisine gelen sırasında insanlara dalkavukluk edip iltifatlar, bilgece kelamlar etmek yerine onları eleştirmeye, aşağılamaya, ayıplarını sıralamaya ve sonunda küfürler etmeye başlamıştı. Bu münasebetsiz papağının zehirli dilinden vezirlerden ulemaya, elçilerden hizmetkârlara kadar herkes nasibini almış ve Şah'ın papağanına saygısızlık etmenin başlarına iş açacağını çok iyi bildiklerinden çarnaçar Zencefil'e tahammül etmeyi öğrenmişlerdi. Herkes; Fesleğen, Susam ve Safran'ın tatlı dilinden pek memnundu ama ne zaman ki o kafese Zencefil konsa, o gün insanların suratları turşu satardı.

Zencefil, Şah'ın yanında pek munis bir tuti kılığına büründüğünden ve Şah, mağrur vezirlerinin arada çalımlarının bozulmasını istediğinden Zencefil'in yaptıklarına bıyık altından gülmekten başka bir şey yapmazdı. Gülbadem nasıl ki çevirdiği dolaplar ve patlattığı acayip aletler ile sarayı altüst ediyorsa, Zencefil de kılıçtan keskin sözleriyle herkesi canından bezdirmişti.

Gülbadem'in yanlarına geldiğini gören dört papağan istiflerini bozmadan kavgalarına devam ederlerken Gülbadem de büyük bir keyifle onların kavgasını seyre koyuldu. Esasen dört papağanla da arası iyiydi ama Zencefil ile aralarındaki bağ daha başkaydı. Bazen deney yapmak maksadıyla sarayın cephanesinden Zencefil'e rüşvet mahiyetinde kurtlu şekerler vererek istediği malzemeleri aşırttırırdı. Kimi zaman da yine rüşvetle bu huysuz kuşu sarayda bozuştuğu vezirlere musallat edip onlara küfrettirirdi. Ama iş birliği yapmaları birbirlerini sevdikleri anlamına gelmiyordu. Sık sık işinin düştüğü bu papağan kafası atınca Gülbadem'e de küfürler ediyor, kimi zaman işini yapmayı reddediyordu.

Gülbadem, Şah'tan bir papağan isteyince aklında Susam vardı zira hem görünüş olarak yeşil, sarı, mavi tüyleriyle çok güzel bir papağandı, hem de pek akıllı ve saygılı bir kuştu. Şah, "Susam ve Fesleğen'e dokunma!" dediği için geriye iki seçeneği kalmıştı: Safran ve Zencefil...

Gülbadem'in kavgalarını izleyip eğlendiğini gören Zencefil ona doğru dönüp:

"Hey osuruk. Pişmiş kelle gibi niye sırıtıyorsun?"

Gülbadem, küfürü yiyince Zencefil'in kafasına parmağıyla bir fiske vurdu. Zencefil o an çıldırdı; uzun bir nara çekip olduğu yerden Gülbadem'in sarığına beyaz-kahve karışımı kıvamlı pisliğini atttıktan sonra zaferle kıkırdadı, onun bu hamlesi karşısında tüm papağanlar gülmeye başladılar. Zencefil görevini başarıyla icra edip, daha yüksekteki bir dala konunca:

"Nasıl, sarığının yeni rengini beğendin mi canımın içi? İstersen biraz daha yapayım."

Gülbadem çok öfkelense de bir şey yapamadı. Pislenmiş sarığını çıkarıp eline aldı. Zencefil'i umursamadan karşısındaki üç uslu papağana İstanbul'a gideceğini, onlarla vedalaşmaya geldiğini ve içlerinden birini Şah'dan da aldığı icazetle yanında götüreceğini söyleyince papağanların cümlesi, dut yemiş bülbüle döndüler. Çünkü hepsi bulundukları yerden memnundular ve onlar için bu saraydan daha güzel bir saray olamazdı. Hele ki Şah'ın hususi papağanı olmaktan feragat edip Gülbadem gibi uçarı biriyle kalkıp dünyanın bir ucuna gitmek tam bir çılgınlıktı onlara göre.

Gülbadem, kuşların sustuğunu görünce bozum oldu. Onları kandırmak için yeni bir şeyler söylemeye hazırlanırken içeri Şah'ın vezirlerinden Celalleddin girdi. O da papağan düşkünüydü ve gözü Safran'daydı. Günün birinde söylediği mest edici şarkılarla nam salmış bu papağının kendisinin olmasını istiyordu, Hindistan'da böylesine asil bir tutiye sahip olmak önemli bir payeydi.

Celaladdin, Gülbadem'i görünce soğuk bir selam verdi. Gülbadem mukabele edince ayaküstü laflamaya başladılar.

Gülbadem ona meseleyi anlatınca vezirin rengi kaçtı, zira Gülbadem'in de aklında Safran vardı. Üstelik Şah'dan izin de almıştı. Celaleddin bir anda hiddetlenerek gerisine dönüp papağanlara baktı:

"O Allah'ın belası, terbiyesiz tuti nerede?"

Vezirin hakaretini işitince Zencefil bulunduğu dalda takla atıp, beyaz kafasını aşağı sarkıttı, kıvırcık dilini uzatıp kısaltarak:

"Terbiyesiz senin yedi sülalendir, cüce!"

Vezir, "La Havle… diyerek daldan sarkan Zencefil'e baktı nefretle, Gülbadem'in koluna girip onu papağanlardan iyice uzaklaştırdı.

"İçi tez biriyim ben; mevzuya orta yerden gireceğim. Bilirsin seni severim Gülbadem oğul. Zencefil'i bilerek kızdırdım şimdi; görüyorsun ya koskoca bir vezirden bile çekincesi yok. Bana kalırsa yanında Zencefil'i götür; küfürbazdır, yaramazdır ama kuşhanenin en akıllı, en cesur kuşudur. Ayrıca ezberinde binlerce şiir saklar. Orada çok işine yarar; hem yaşı küçük, zamanla pişecektir."

Gülbadem gülümsedi. Vezirin bu kıt zekâsıyla kendisini kandırmaya çalışmasını gülünç bulup istihza dolu bir edayla:

"Vezir hazretleri hakkınız var, Zencefil akıllıdır. Ben de saraydaki herkes gibi ondan kurtulmayı isterim. Madem bu meziyetlerini bilirsiniz o halde sizin olsun Zencefil. Ben kararımı verdim İstanbul'a Safran ile gideceğim."

Zencefil'in en çok gazabına uğrayan vezir olma ünvanını taşıyan Celaleddin'in yüzü düştü. Çaresizce, "Ne diyeyim senin bileceğin iş." dedi.

Gülbadem, oranın vazifelisi olan tutibaz oğlana Şah'ın iradesini bildirip dört gün sonraki yolculuk için Safran'ı seçtiğini söyledikten sonra kuşhaneden ayrıldı. Celaleddin ise düşünceli bir yüzle güneşte göveren kozalakların çıtırtısını dinleyerek bahçede gezinmeye başladı.

Dört gün sonra tüm hazırlıklar tamamlanmış; kafile, sarayın önünde uzayan iki yanı top servilerle kaplı yola dizilmişti. Yol boyunca uğursuzlukları defetsin diye atların nallarına fare kanı sürülmüş, öküzlerin boynuzları tuzla ovulmuştu. Hava güzeldi; hafif bir rüzgâr esiyor, ölü yaprakları uçuruyordu. Büyük ve süslü sandıkların içine konan hediyeler; mücevherler, kâğıtlar, kumaşlar, baharatlar, kitaplar, seccadeler, tespihler, Hint horozları, torlak maymunlar, fildişinden türlü eşyalar, iri boynuzlu Delhi öküzlerinin çektiği devasa arabalara yüklenmişti.

Kafileye günlerce sürecek kara yolculuğu boyunca limana kadar eşlik edecek iki yüz asker, ışıltılı kızıl giysilerinin içinde sıkıntıyla bekliyorlardı. Kafilenin kumandanı son denetimleri yaptığı sırada, Gülbadem kuşhanenin önüne varıp Safran'ı hazır ve nazır olarak kafesinde buldu. Göz kırpıp gülümsedi kuşa. Safran ise mutsuz görünüyordu.

Gülbadem, kuşbaza Safran'ı kafesiyle birlikte kafilenin en sonunda gidecek yük arabalardan birine koymasını tembihledikten sonra gidip kafilenin en rahat arabasına oturdu. Kafileyi, Vezir Celaleleddin uğurlamaya gelmişti; kafile kumandanıyla kucaklaştıktan sonra, Gülbadem'le de vedalaştı. Gülbadem, kendisini günahı kadar sevmeyen, vezirlik hayatı boyunca babasını kıskanmış bu meymenetsiz adamın onu böylesine içten kucaklamasına şaşırsa da, samimiyetle karşılık verdi.

Kafiledeki hayvanlar, tekerler, çizmeler büyük toz yumakları kaldırarak kıvrımlı yolda gözden yitince Celaleddin keyifle kuşhaneye gitti; Safran'ın başını okşayıp ona şeker verdi.

Gülbadem'in kuşbazı tembihlemesiyle en arkadaki arabaya konulan Safran, Vezir Celaleddin tarafından oradan alınarak yerine afyonla uyuşturulmuş Zencefil konmuştu. Böylece vezir hem Gülbadem'den, hem de Zencefil'den ömür boyu kurtulmuş olmanın yanı sıra, günün birinde Safran'ın sahibi olma hayalini de korumuştu.

Kafile, saatlerdir yoldaydı. Issız, turuncu topraklarda ilerliyorlardı.

Gülbadem, basurunun azmasından ötürü sürekli oturuş şeklini değiştirse de keyfi yerindeydi. Nereye giderse gitsin yanından zinhar ayırmadığı çuvala yaslanmış vaziyette kâh kitap okuyarak zamanı inceltiyor, kâh doğup büyüdüğü şehirden ayrılmanın verdiği melalle karışık bir merakla geçtikleri yerleri izliyor, bazen de kumandanı dolduruşa getirip savaş maceralarını anlattırıyordu, ona. Kendisi de kumandana yalan yanlış bir sürü şey anlatıyor, İstanbul hakkında sorular soruyordu.

Kumandan, hava kararınca ahalisi Hindu olan bir köyde konaklama kararı aldı. Şah'ın elçilerinin köylerinde kalacağını duyan ahali korku ve saygı ile onları rahat ettirmek adına ellerinden geleni yapmaya koyuldular; ateşler yakıldı, ağır çeşnili yemekler pişirildi, şerbetler hazırlandı, uzun sofralar kuruldu.

Hava yumuşaktı, cır cır böcekleri dört bir yanı eşeleyerek cırıldıyorlardı. Yıldızlar, dolunayın etrafını çevreleyip pirlerinden feyz alan müritler gibi yanıp sönüyorlar, altlarında kurulan uzun sofrada sarı pilavlara kaşık sallayan esmer muhafızların uykulu, cıbıl köylülerin şaşkın, doru atların yorgun yüzlerini aydınlatıyorlardı. Gülbadem, tıka basa yiyip bir müddet uzandıkan sonra zaten önde giden göbeğini bir kat daha şişirmiş olarak Safran'ı görmek üzere ayaklandı, yerdeki tohumları ezerek arabanın yanına vardı. Kafes, paslı bir kaideye sabitlenmişti. Gülbadem, esneyerek kafese yaklaşıp içinde rengârenk

tüyleri olan Safran yerine bembeyaz bir şey görünce esnemesi yarım kaldı. Yutkunup, büyük ela gözlerini ovaladı. Kafesteki, süt tüyleri, zeytin gözleri, siyah yuvarlak gagası, tepesindeki uzun sorgucuyla türünün en yaman papağanı olan Zencefil nam Şekerbaz'ın ta kendisiydi. Gülbadem, sırtından yükselen bir ürpertiyle silkelenip kafese yapıştırdı yüzünü, gözlerine inanamıyordu. O an Zencefil, demir parmaklıklara gömülen ablak suratlı Gülbadem'e yaklaşıp tükürdü.

"Ne o yer elması, hortlak mı gördün?" deyip ardından bir kahkaha savurunca Gülbadem, Vezir Celaleddin'in neşesinin sebebini anladı. Bir an kafesi açıp Zencefil'i oracıkta azat etmeyi düşünse de kendine mukayyet oldu. Yüzüne yapışan tükürüğü silip elini arabanın çerçevesine koydu, üzüntüyle kafasını sallayıp süzgün gözlerle:

"Zencefil nam Şekerbaz. Kaderde seninle İstanbul'da olmak da varmış. Allah sonumuzu hayır etsin!"

İstanbul

Güneş, doğudan gülümseyip portakal lokmalarını gök ile denizin iç içe geçtiği ufuk çizgisine dökerken kafileyi taşıyan gemi, nihayet Galata ile Tophane arasındaki Yağkapanı İskelesi'ne yanaşmaya başlamıştı. Aylar süren eziyetli yolculuğun bittiğine inanamayan Gülbadem, kâh geminin köhnemiş güvertesinde dolaşıyor kâh pruvaya yaklaşıp pamuk bulutların altında mışıl mışıl uyuyan İstanbul'un silüetini izliyor kâh da, iş olsun diye bağırıp geminin üstünde dönen iri martılara gülümsüyordu. Heyecanlıydı. İncecik bir lodos esiyor, fırçayla boyanmış gibi duran masmavi dalgalardan yükselen tuz kokusu, geminin köküne çarpıyordu.

Günlerdir beklediği bu ânı usul usul yudumlayarak, muazzam kubbelerle bestelenen camilere, şehri fırdolayı çevreleyen surlara, yüzyılları karıştırmadan eteğinde büyüyen şehrin her

halini ezbere bilen Galata Kulesi'ne, birbirinin üstüne abanarak tepelere doğru tırmanan cumbalı evlere, birbirini yalanlayarak sahile doğru inen dolambaçlı yollara baktı, Gülbadem. Gözlerine dolan görüntü, yeryüzünün yaratıldığı günden yok olacağı güne kadar var olmuş ve olacak tüm güzelliklerin hülasasıydı sanki.

Yolculuk süresince geminin dışardaki fırtınalardan ziyade, içindeki korkulardan ötürü batacağına inanmıştı. Yol öylesine uzamış, o kadar eza çekilmişti ki bu ânın hiç gelmeyeceğini düşüp kederlenmişti. Hayatın geniş oluklarının fırtınalarla, kavgalarla, uğursuzluklarla ve daha nice tehlikeyle tıkandığı vakitlerde, İstanbul'a ticaret amacıyla giden tüccarlarla, maceraperest seyyahlarla, başka devletlerin elçileriyle ve elbette yoldaşı Zencefil ile uzun sohbetlere tutuşmuştu.

Kafiledekiler, Gülbadem'in bu mültefit yabancılarla birçok mevzuda sohbet edip onlarla böyle güzel anlaşmasına, şahit olduklarında; gözlerinde "yarı deli" olan gence bir anda saygı duymuşlardı. Gülbadem, en çok seyyahlarla konuşmayı sevmişti; İstanbul'u görmüş olanlardan Osmanlı ve bu meşhur şehir hakkında bolca malumat almış, kendi ülkesi ve iştigal ettiği ilim dalı hakkında bolca malumat vermişti.

Gemi, özel izinle iskeleye demirleyince; büyük kapıları, olduğu yerde ölmüş bir devin kolunun yana düşmesi gibi viyaklayarak açıldı ve o anda iskele ana baba gününe döndü. Farklı dillerde bağıran çaçalar, kan ter içinde gombaları çeken gabyarlar, iskelede yolcuları ve mallarını karşılamaya gelen sabırsızlar, indirilen koca sandıkları sırtlamak için birbirleriyle didişen kambur hamallarla, kara kavruk sandalcılar, müşteri bekleyen arabacılar…

Gülbadem, karaya çıkmak için elinde kafesiyle hamle yaptığı sırada, cırtlak sarı suratının her yanından şeytanlık akan bir adamın kolundan çekiştirerek ardı sıra yürütmeye çalıştığı bir kız gördü. Adamla gemide rastgelmişti ama kızı ilk kez görüyordu.

Vücuduna büyük gelen bir kukuletanın içinde zorla yürüyen kız, masmavi gözleriyle kapana kısılmış bir hayvan misali etrafa bakıyor, birinin imdadına yetişmesini bekliyordu sanki. Gülbadem, gözlerini ondan ayırmadan yürüyüp karaya ayak bastığı sırada, kız adamın elinden kurtulup denize atladı.

Zaman dondu sanki; zira kız, güverteden atladığı anda hemen suya gömüleceğine havada asılı kaldı. Hem gemidekiler, hem karadaki kalabalık afallamış bir şekilde havada uçar gibi duran kıza baktılar. "Eüzübillah!" nidaları yükseldi bazılarından. Dünya bir süreliğine yerçekiminden kurtulmuştu.

Kız, esinti marifetiyle boşlukta hafifçe sallanarak duruşunu muhafaza ederken iki kuş gelip onun iki yana açtığı kollarına kondular; bir süre daha öyle kaldıktan sonra tuhaf sesler çıkararak düşüp köpüklü sulara gömüldü. Büyük bir foşurtu sesi çıktı, ardından. Düştüğü noktada küçük yapraklar belirdi, dalgaların rengi değişti. Onu elinden kaçıran karanlık adam şaşkınlığından sıyrılıp kızın peşi sıra denize atlayınca herkes işine döndü.

Gülbadem ardına baka baka limanda kendilerini bekleyen süslü arabalara yürürken parmağının kanamaya başladığını gördü; içinde herhangi bir, bir korku veya kaygı olmadığı için bu işe hayret etti. Ama kalbi dünyayla ters yönde dönmeye başlamıştı, elini göğsüne koydu. Son defa denize bakmak istese de, kafiledekilerden geri kalmamak için hızlandı. Her şey, hiçbir şey olmamış gibi sakin görünüyordu. Etrafındaki curcunaya, kendi derdine düşmüşlerin koşturmacasına bakınca biraz evvel şahit olduğu şeyin bir vehim olduğuna hükmetse de kalabalığın da hayretini hesaba katınca ayaklanan şüphelerini bastırdı.

Kafiledekiler, kendilerini karşılamaya gelen fiyakalı arabalara kurulup sarayın kabul odasında bekletilmeye başladıkları ana kadar; İstanbul'un çocuk ve satıcı seslerinden yapılma kıvrak sokaklarından, ciğer, kahve ve esans kokan büyük

çarşılarından, gül, reyhan ve elma tadan bahçelerinden, nakışlı perdelerin ardında hayatı izleyen kızların badem gözlerinden, yeraltında büyü yapan cinli avratların üstünden geçtiler.

Gülbadem, öbür dünyadaymışçasına gördüğü her insanı, evi, ağacı; duyduğu her nidayı, küfürü, ıslığı; soluduğu her kokuyu, rengi, tılsımı sonsuz âlemlerin bir uzantısı olarak telakki ediyor, akmamak için kendini tutan bir ırmak gibi tüm bu karmaşayla bütünleşmek için sabırsızlanıyordu. Ara ara, denize düşen o kız aklına gelse de, şehrin efsunkâr parçaları zihnini taşırmaya yetti.

Kafiledekiler, hamama buyur edilip iyice paklandıktan sonra tereyağında pişmiş kuzu, zerde, kaburga dolması, Arnavut ciğeri, Habeş böreği ve envai çeşit tatlıyla dolu sofrada ağırlandılar. Ziyafetin ardından duvarları mavi çinilerle kaplı kabul odasında bekletilen kafile, uzun bir bekleyişin sonunda Sultan'ın huzuruna alındılar.

Gülbadem dâhil dört kişi Sultan'ın huzuruna çıkarılınca saygıyla diz çöktüler. Gülbadem, içeri girdikten sonra büyük ve renkli pencerelerden üstüne yağan ışığı sezince başını kaldırmaya yeltense de hemen vazgeçti bu fikirden. Kafilenin kumandanı, karşısındaki mülayim görünüşlü, hilal kaşlı, kemerli burunlu ve dahi gürbüz görünümlü Sultan'a, Şah'ının iyi dileklerini sunan mektubu okuduktan sonra hediyelerin küçük bir bölümü açılıp Sultan'a sunuldu.

Elçi, konuşmanın sonunda, alıcıya kölesini öven esir tüccarlarını taklit ederek, en az Delhi elması kadar kıymetli bir hediyenin de Hint diyarının meşhur ilimkârı Gülbadem olduğunu söyleyip, süklüm püklüm duran Gülbadem'i işaret edince Sultan şaşırdı. Sadrazam, Sultan'ın işaretiyle söze girip, Gülbadem nam bu oğlanın meziyetlerini süal edince elçi şevkle, onun türlü silahlar icat eden bir mühendis olmanın

yanı sıra kimya, tababet, ilm-i nücum gibi birçok sahada işinin ehli bir genç olduğunu, ayrıca beş milletin lisanını ana dili gibi konuşabildiğini söyledi, yek nefeste. Sadrazam düşünceli bir tavırla Gülbadem'i süzüp gülümsedi. Sultan, biraz evvel adını duyduğu halde Gülbadem'e yeniden adını sorunca, Gülbadem heyecanını yele verip kendinden emin ve pirüpak bir Türkçeyle; "Adım Gülbadem'dir, Hünkâr'ım." diyebildi.

Sultan, son günlerde şişen sağ ayağını oynattı; ataları gibi o lanet hastalığa tutulmaktan korkuyordu, sadrazamına dönüp, "İrademdir. Genci bir an evvel Mehmed Sunullah Efendi'ye götürsünler. Bundan böyle bu hünerli oğlanı çırak bellemesini ve kendisine ısmarladığım topların üstünde birlikte çalışmalarını emrettiğimi söylesinler." dedikten sonra dalgın gözlerle içeri ağan gün ışığına bakıp elçiye döndü; kelimelerin üstüne basa basa "Şah'ınıza hediyeler ve iyi niyetlerine mukabele ettiğimi söyleyin. Bizim için Delhi'de kudretli bir dostumuzun olması önemlidir." diyerek birçok karşı hediyeyle birlikte onları teşyi etti.

Gülbadem huzurdan ayrılıp yemyeşil bahçeye çıkınca etrafı temaşa etti. Kafası en az dünya kadar karışıktı. Yarın yola revan olacak kafiledeki dostlarıyla vedalaştıktan sonra yanına verilen iki saray oğlanı ile birlikte Mehmed Sunullah Efendi'nin evinin yolunu tuttular.

Güneş; çatıların, kubbelerin, minarelerin ardında yuvarlanarak batarken martılar Galata'dan Haliç'e kadar uzayan hattın karmaşasını tepeden izleyip çığ çığlıklarla bu cümbüşe tuz, biber ekiyorlardı. Gülbadem, arabanın oval pencerelerinden etrafında genişleyen manzaraya bakıp gurbette olma haliyle yüzleşti. Yalnızlığının kıvrımları belirginleşip daha keskin bir hal alıyordu. Hem her yerde, hem de hiçbir yerde; mutluluk ile mutsuzluk arasındaki o ıssız vadide hissetti kendisini. Tüm yaşanmışlıkları, memleketini, tanıdıklarını geride bırakmış yabancı bir şehirde, yüzünü dahi görmediği birinin evine

gidiyordu. Kucağında tuttuğu kafeste sessizce duran Zencefil'e gülümsedi, hüzünle. Geçmişinden arta kalan tek şey oydu.

Mehmed Sunullah Efendi'nin evi, seneler evvel çıkan isyanda yakılıp yıkılan fakat sonraki yıllarda Sultan'ın çabalarıyla yeniden ıslah edilen; garp usulünde yalıları, hoş kokulu mesire yerleri, yıldız yeşili bahçeleri, geniş meydanları, işlemeli çeşmeleri, türlü yola kucak açan tekkeleri, yenilik yanlısı sanatkârları, bin bir çeşit ağacı ve bülbülleriyle namlanmış Beşiktaş semtinin sırtlarındaki bir mahalledeydi. Rum cevizi, sakız, servi ve büyük çınar ağaçlarının içine kurulmuş mahalle, Beşiktaş'a ve suriçinde kalan dar sokaklı, birinde yangın çıksa fil cümlesi tutuşacak dudak dudağa olan evlerle dolu mahallelere nazaran oldukça sakin, İstanbul'un keşmekeşinden ırak bir yerdi. Karşılıklı sıralanmış, büyük bahçeli on beş-yirmi hanesinde orta halli gayrimüslim tüccarlarla, Sunulah Efendi gibi birkaç saray görevlisi ikamet ediyordu.

Gülbadem, yanına verilen iki saray oğlanının sessizliğinden sıkılarak müstakbel ustasının mizacını, onunla anlaşıp anlaşamayacağını; ailesini; pehlivan gibi oğullarının mı, yoksa dillere destan güzellikte bekâr ve sıhhatli kızlarının mı olduğunu düşünüyordu. Sandalla Tophane'ye geçtikten sonra saraya ait başka bir arabayla mahallenin dik yokuşlu, bol çukurlu ince yollarına tırmandılar. Arabayı çeken çilli atlar, hava kararıp yıldızlar tomurcuklanınca, yüksek taş duvarlarla çevrili, büyük bir bahçenin içinde kalan, çatısında kırmızı bir rüzgârgülünün fırıl fırıl döndüğü iki katlı ahşap evin önünde durdular. Ev, kendisini esintiye bırakmış olarak perdeli gözleriyle manalı bir bakış attı gelenlere. Gülbadem havanın da esmerleşmesiyle şaşkın ve mahzun hissediyordu kendisini. Arabadan inip saray oğlanını takip ederken rüzgârın kuyruğuna takılan tarçın kokusunu duydu; o an nar bülbülleri öttü, lokum böcekleri kaçıştı.

Oğlanın eli kapı tokmağına gittiği sırada, aralık duran bahçe kapısından kendini yırtarcasına havlayarak çıkan boz bir köpek Gülbadem'i birkaç adım geriletti. Oğlan, köpeği yatıştırırken Gülbadem'e sakin olması yönünde bir işaret yaparak bıyık altından güldü. Köpek, kuru gürültüsünü tamam edip kuyruğu havada bahçeye dönerken oğlan tokmağı üç kez vurdu. Evin sokağa bakan alnında çiçekli bir pencere açıldı ve yazmasının ucuyla ağzını kapatan orta yaşlı bir kadın boynunu uzattı.

"Kimdir o?"

Saray oğlanı sese doğru başını kaldırıp:

"Saraydan geliyorum, Mehmed Sunullah Ağa'yı görmem lazım."

Kadın sarı yazmasını düzeltip, "Efendi bahçede olmalı, haber edeyim gelsin." deyip içeri girince, bu kez pencereden aynı bu kadına benzeyen ama yaşça onun yarısı kadar olduğu aşikâr bir kız çıkıp şaşkın gözlerle aşağıdakilere baktı. Kızın kafasını görmek bile Gülbadem'e yetti, hemen duruşunu değiştirdi; göbeğini içine çekip sağ kaşını kaldırdı. Kızın pencereyi kapatıp içeri girmesinin akabinde bahçe kapısında uzun boylu, ince hatlı, güzel yüzlü orta yaşlarında bir adam belirdi. Yanında az evvel maraz çıkaran o köpek vardı. Görmüş geçirmiş bir dimağa sahip olduğu her halinden belli olan adam, karşısında dikilenlere bakıp müteheyyiç bir sesle:

"Hayırdır İnşallah?"

Oğlan bir adım atıp saygıyla eğilerek:

"Ağam, bu kardeşi Hünkâr'ımız size getirmemizi buyurdular." deyip, elindeki mühürlü kâğıdı Sunullah Efendi'ye uzattı. Mehmed Sunullah Efendi, cebinden çıkardığı cam parçası ile kâğıda baktı bir süre. Köpek, sahibinin ayakları dibine çöküp dili dışarda kuyruğunu sallarken elma gözlerini ondan hiç hoşlanmadığını belli ederek Gülbadem'e dikmişti. Gülbadem ise köpekle göz göze gelmemek adına bazen saray oğlanının

uzun saçlarını, bazen de Hindistan'daki evlere hiç benzemeyen; cumbalı, gök mavi penceresinden kırmızı püsküllü çiçekler sarkan, karaağaçtan yontulmuş güzel evi inceliyordu. Sunullah Efendi, elindekini iki kez okuduktan sonra bu durumdan memnun olmadığını faş eden bir yüzle Gülbadem'i süzdü. Gülbadem incelendiğini fark edince yeni gelin gibi kırıttı. Adam, kâğıdı elinde sallayıp oğlana, "Tamam, gidebilirsiniz siz." deyince oğlan yine saygıyla eğilip derhal arabaya bindi, diğeri de Gülbadem'in çuvalını ve diğer eşyalarını kapının önüne istifledikten sonra arabaya dönüp atları kamçıladı. Tekerlekler, yokuş aşağı yolun yumru taşlarında takırdaya takırdaya uzaklaşınca Sunullah Efendi önce, elinde kafesiyle sokak ortasına dikilen Gülbadem'e, sonra da kafesinde dünyanın en bilge kuşuymuşçasına kıpırtısız duran, tuhaf görünüşlü; başında uzun tüyleri olan papağana bakıp:

"Hoş geldin. Lisanımızı biliyorsun değil mi?"

Gülbadem kalın kaşlarını bükerek, "Hem de nasıl…" deyince, Sunullah Efendi yüzünü kaşıdı.

"Âlâ. Gel bakalım."

Gülbadem yürümek için bir hamle yapınca köpeğin düşmanca bakışlarının halen sürdüğünü görüp tereddüt etti, Sunullah Efendi şaşırdı:

"Ne o, korkuyor musun köpekten?"

Gururundan ödün vermeyerek sağ yanağını şişirip burnunu kırıştırdı, "Ne münasebet…!" diyerek bir adım ilerledi, o anda köpek yine zıvanadan çıkarak ona doğru atılınca, Gülbadem var gücüyle biraz evvel arabanın indiği yokuştan aşağı doğru koşmaya başladı. Sağ elinde tuttuğu kafesin içinde kafası sağa sola çarpan Zencefil içinden ağza alınmayacak nice küfürler etti, yoldaşına. Gülbadem'in tabansızlığına iyice şaşıran Sunullah Efendi hafiften gülümsedi; köpeği azarlayıp içeri gönderince hala koşmakta olan vücudunun her yanı incecik, ama kafası ve göbeği şişik gence seslendi:

"Heyy, Allah saklamış nereye gidiyorsun? İti içeri gönderdim."

Gülbadem, korkaklığından ve tükürdüğünü yalamış olmaktan mahcup halde yere bakarak indiği yolu geri tırmandı. Sunullah Efendi onu daha fazla utandırmamaya özen göstererek; "Gir hadi, gir." deyip eliyle bahçeyi gösterdi.

Bahçedeki yaşlı ağaçlardan birkaçının gövdesine fenerler asılmıştı. Sunullah Efendi, Gülbadem'i büyük ceviz ağacının altına kurulmuş olan çardaktaki sedire buyur edip kendisi de karşısına oturdu. Gülbadem yıllardır bu sedirde yatıp kalkan ev sakinlerinden biriymiş gibi pabuçlarını çıkarıp sedire yayıldı; Zencefil'i ve eşyalarını da yanına koydu, arkasına balaca minderlerden birini alarak bağdaş kurdu. Sunullah Efendi bu gamsız oğlanı izleyip ses etmeden bir şeyler düşünürken, iyice rahatlayan Gülbadem, bir gözüyle kolundaki sinek ısırığını inceleyip, diğer gözüyle de uykudaki bir bedenin nefes alıp verişi misali sallanan türlü renkteki fenerlere bakıyordu. Sunullah Efendi ince parmaklarını şıklatıp tespihini çevirmeye başladı:

"Eee anlat bakalım."

Gülbadem, uykulu gözlerle, turuncumsu ışık içinde oynaşan ateş böceklerinin ardında kalan; bir göz kapağı düşük, yeşil gözlü, düzgün burunlu, berrak alınlı, geniş omuzlu Sunullah Efendi'yi süzüp kendinden emin bir ifadeyle dillendi:

"Sen ustam olmalısın, Sultan öyle söyledi yani; herhalde sana verdikleri kâğıtta da bu yazıyor. Ben Hint diyarından geliyorum, Şah'ımın ciğerinden seslendiği, en gözde evlatlarından namı diğer, Diyar-ı Hint'in en büyük ilimkârlarından Gülbadem'dir ismim. Vezir Deli Ejdergan'dan olma, Kalkütalı Simra'dan doğma…"

Gülbadem'in kibirle yoğrulmuş girizgâhından hiç hoşlanmayan Sunullah Efendi, içinden nasıl bir belaya çattığını düşünüp hayıflandı. Gülbadem'e alaycı gözlerle bakıp:

"Demek Şah'ın bu kadar seviyordu seni?"

"Beli."

"Burada işin ne o zaman?"

Gülbadem aynı alaycılıkla gülümseyip, "Şah'ım, istikbalimin Osmanlı Sarayı'nda olduğuna hükmettiği için buradayım. Daha doğrusu benim on gün, on gece yaptığım ısrarlara dayanamayarak gözyaşları içinde, yüreği yanarak izin verdi gelmeme..."

"Ya pekiyi. Aynı zamanda da vezir oğlusun ha... Maşallah dilimizi de pek güzel konuşuyorsun? Başka hangi dilleri bilirsin?"

"Beli, babam hem Şah'ımıza, hem de onun babasına yirmi yıl vezirlik yaptı. Ama ecel çiçeğini erken kokladı. Türkçe'yi de sayarsak beş dil bilirim."

"Âlâ. Peki yurdunda ilim sahasında kimlerden ders aldın, neşet buyurdun?"

Gülbadem karşısındakinin onu anlamayacağını düşünerek, İspanyolca:

"Hindistan'ın en büyük âlimlerinden dersler aldım; Mirza Gohha'dan cebir, denge, silah ve fen ilimleri; Gulam Evgiz'den coğrafya, tarih, fıkıh, kelam, tefsir; Salah Belhi'den astronomi, Oğuz Türkçesi; Tusi Bali'den şiir, Farsça, İspanyolca, siyaset; Amir Tagorî'den umumi tababet, ruh tababeti, Arapça ve rüya tabiri derslerini aldım. Devam edeyim mi?"

Sunullah Efendi Gülbadem'in küstah hamlesine İtalyanca "Yeterli!" diyerek karşılık verdi, gülümseyerek.

Gülbadem karşısında, zihnen vuruştuğu adamın boş olmadığını anlayıp bozum oldu.

"Neyse, uzun uzun konuşacağız. Karnın açtır senin..."

Gülbadem, sarayda tıka basa yediği halde, bir an mağrur halini unutup tavşan dişlerini göstererek gülümsedi:

"Açım, hem de ne aç..."

Sunullah Efendi bu acayip delikanlının çift mizaçlı olduğuna kanaat getirip hafiften tebessüm etti.

Geriye dönüp eve seslendi, "Mahmureee, kız Mahmureee."

Evin bahçeye bakan alnındaki pencere açıldı, biraz evvel sokak tarafında görünen kız çıktı:

"Buyur Efendi Baba?"

"Misafirimiz var, yemeği buraya getir."

Kız, pencereyi kapatınca Sunullah Efendi de kalkmak için doğrulduğu sırada Zencefil'e baktı, "İlk kez görüyorum böyle tutî. Cinsi nedir bu mahlûkun?"

Gülbadem, Zencefil'e bakarak "Dişi Kakadu papağanı… Açe taraflarının kuşudur." dedi sırıtarak.

Sunullah Efendi, papağana şöyle bir göz attıktan sonra, derin düşüncelere batmış vaziyette, "Ben abdest tazeleyeyim, hem de yemeğe bakayım." deyip uzaklaşırken Gülbadem'in toparlanmak bir yana, minderlere iyice yayıldığını görünce öfkelendi. O, eve doğru yürürken Gülbadem Zencefil'e dönüp kahkaha atınca, Zencefil gagasını kafesten çıkarıp tükürdü:

"Dişi sensin lan deyyus!"

"Şişşt. Sessiz ol kâfir, dişi olmak kötü bir şey mi yani."

Gülbadem, Zencefil'e ağız göz eğdikten sonra yıldızlara baktı. Gökteki yıldız sayısı kadar kader olduğunu ve yüz binlerce insanın yazgısını omuzlayan bu küçücük dünyayı nasıl olur da yörüngesinden çıkarmadığını düşündü. O an, burnuna yine tarçın ağaçlarının kokusuyla birlikte, sabunla çitilenmiş çamaşır kokusu gelince hatıraları dağlandı. Sunullah Efendi dönünceye kadar cebinden çıkardığı öz icadı olan mıknatıslarla oynayarak Şah'ın meşhur musikarının her zaman çaldığı parçalardan birini mırıldanmaya başladı.

Yıldızların ışıltısına dalan Gülbadem, ona yabancı olan bir dünyanın karnında olduğunu duyumsayarak, daha evvel tatmadığı hislere gömülmüştü. Evini, annesini ve kardeşlerini özlediğini fark etti. Hemen hayal kurdu, ne zaman hayal kursa evindeymiş gibi hissederdi. Bu hislerle oyalanarak elindeki çöpü Zencefil'i kızdırmak maksadıyla kafesin parmaklıklarının arasından soktu. Çöple papağanı huylandırıyor, Zencefil de hem gıdıklanıyor, hem de kısık sesle galiz küfürler sıralıyordu ki Sunullah Efendi kollarını sıvamış halde, gül esansı kokarak yaklaştı.

Onu görünce biraz toparlandı Gülbadem. Sunullah Efendi, yerine kurulur kurulmaz elindeki yeşil taşlı tespihini devrettirip böylece namaz sonrasını tamam ederken Gülbadem de istifini bozmadan uyuşuk gözlerle ustasını izledi. O esnada elinde kocaman bir sini ile demin gördüğü kızın sedire doğru yaklaştığını fark etti. Kız, hesap edilmiş bir nizamla yürüyordu, uzun bedeniyle karanlığı delip elindeki siniyi usulca önlerine koydu. Fenerden yansıyan ışık tozları içinde kızla Gülbadem göz göze geldiler.

Kanatları yapışık, ucu kalkık bir buruna, babası gibi geniş ve beyaz alına, çıkık elmacık kemiklerine sahipti kız. Tülbentinin altından kışkışlanmış, rengi teşhis edilemeyen saçları, can çekişen yılan sürüsünü andırıyordu. Gözleri, bir öküzün gözleri gibi birbirinden uzaktı. Bu oransızlık da, aslında güzel olması gereken yüzünü ilginç ve albenisi olmayan bir hale dönüştürüyordu. Gülbadem, kızın kalbini çarptırmadığına kanaat getirince midesinin derdine düştü. Sinide pilav üstüne boca edilmiş parça et, közde patlıcan, sumaklı soğan ve bir güğüm ayran vardı. Sofrayı, sarayda oturduğu yüz yemekli sofralarla mukayese etme gereği duydu bir an. Bu sırada kız, elinde bakır işlemeli bir ibrikle babasının ensesine bakarak bekliyordu. Sunullah Efendi, dudaklarını kıpırdatarak dualar okurken, baş hareketiyle kızına "başlayabilirsin" mahiyetinde bir işaret yapınca, kız şekerriz bir sesle, "Elini uzat kardeş."

dedi. Gülbadem hemen terli gömleğinin kollarını çirmeyip kızın döktüğü serin suda ellerini yıkadı, ardından uzatılan gül suyu ile ovalayıp beze sildi.

Kız, vazifesini tamamlamış olarak elinde ibrik, omzunda bezle yürüyüp eve girdi tekrar. Sunullah Efendi, tespihini bırakıp, "Haydi Bismillah. Buyur bakalım, nam-ı diğer Diyar-ı Hint'in en büyük ilimkârı..." der demez Gülbadem, atılan taşı görmezden gelip kaşığını pilava daldırdı. İki yanağını birden şişirerek yiyor, ağzında lapalaşan lokmalarını iyice eritmek için de ayran takviyesi yapıyordu. Gülbadem'in arada çıkardığı garip şapırtı sesleri sayılmazsa usta çırak yemeklerini sessizce yediler. Yemeğin ardından kız, daha minik bir tepsi içinde çay ve ceviz tatlısı getirdi.

O sırada Sunullah Efendi, eline misvakını alıp dişlerine sürerken kafesinde rengi atmış halde Gülbadem'in hunharca yemek yiyişini izleyen Zencefil'e baktı, dudak kenarlarında çehresindeki donukluğa zıt bir kıvrım belirdi:

"Bu mahlûk da açtır. Ne yer?"

Gülbadem, Zencefil'in gayet kibar bir şekilde konuşulanları duymuyor, anlamıyormuş gibi duruşuna gülümseyip:

"Ekseriya meyve, çekirdek, şeker..."

"Dut kurusu var, yer mi?"

"Hem de nasıl..."

Sunullah Efendi çayları tazelemeye gelen kızına kafesi gösterip:

"İçeri götürüp şu tutiye dem ver, dut kurusu..."

Kız, başıyla "tamam" manasında bir işaret yapıp Zencefil'in kafesini biraz çekinerek kavradıktan sonra tekrar içeri girdi.

Sunullah Efendi, naif bir tonla konuşmaya başladı:

"Bak oğlum! Lafla oynamayı pek sevmem. Demin de dediğin gibi Hünkâr'ımız benim yanımda olmanı, birlikte çalışmamızı istediğini yazmış beratta. Bundan böyle burada kalacaksın.

Ev geniş, alt kattaki odada yatıp kalkarsın. Bu evde anam, hanımım ve iki kızım; anlayacağın dört avrat var. Bu sebepten eve yabancı bir erkek sokmak kolay iş değil. Diyeceğim o ki, mümkün mertebe üst kata çıkma, hatta hiç... Bunu baştan söyleyeyim. İkinci husus, bak çok safi konuşuyorum seninle; vezir oğlu olman, Şah'ının gözde ilimkârı-mühendisi olman, bunca dili tekellüm etmen beni alakadar etmez. Madem benim çırağımsın, benim sözümden katiyen çıkmayacaksın. Benimle konuşurken sözlerine, oturuşuna, yemek yiyişine velhasıl her şeyine ihtimam göstereceksin. Laubalilik, küstahlık, nankörlük, zenparelik, özünü beğenmişlik, hercailik nevinden kem huyları bu gece yatmadan evvel hacetini giderdiğin kenefe göm. Her zaman güzelliğe sadık ol. Ruh dediğin iğne deliğinden geçecek kadar ince, dünyanın tüm güzelliklerini içine alacak kadar geniş olmalıdır. Böyle bir ruhun olsun. Ben zamanında ustamın gözünden düşersem tüm kemiklerim kırılır diye ödüm kopardı. Sakın gözümden düşecek şeyler yapma. Şayet senden memnun kalmazsam, bunu Hünkâr'ımıza bildiririm. Seni yanımdan alırlarsa, sarayda eften püften işlere koştururlar. Buradaki gibi rahat olamazsın hiçbir zaman. Suyuma gitmeye çalış. Mademki dediğin kadar maharetli bir kişisin o halde bunu göster bana…

Zamanla birbirimize alışacağız. Burası İstanbul'un keşmekeşinden, Galata'nın ve Eminönü'nün curcunasından uzaktır. Gün aydınlanınca sokağa çıkıp şöyle bir gez, göreceğin ağaçtır yalnız, üç beş de ev."

Eliyle nurlu yüzünü okşayıp esnedi Sunullah Efendi. Ama sanki karşısındakinin çırak namzedi değil de kendine eş bir ilimkâr olduğunu bilmenin rahatsızlığıyla ve yaşlılığından ötürü yorgun olduğunu saklamak istercesine çevik bir hareketle ayağa kalkıp bahçenin gerisindeki karanlığı işaret etti.

"Şuraya doğru ceviz ağaçlarını seçebiliyorsundur… Onların dibindeki kulübede malzemelerim var, kulübenin bir de bodrumu... Sabah hepsini göstereceğim sana. Buraya yakın bir

mesafede de çalışma saham var, deneylerimi orada yaparım. Hünkâr'ımızın saray dışında çalışan tek ve baş ilimkârıyım. Avrupa'nın gelişen fenni karşısında, onların silahlarına denk ve hatta onlarınkinden üstün silahlar yapmaya çabalıyorum. Hepsini anlatacağım, şimdilik bunları bilmen kâfi. Yorgunsundur sen, yatağını yapmışlardır. Hela şuradaki güdük ağacın yanındadır, hacetini giderirsin. Sabah ezanından sonra burada ol, gecikme sakın."

Gülbadem bir şey söyleyecek gibi oldu ama vazgeçti. Sunullah Efendi, kendisini az da olsa anlatmanın verdiği rahatlıkla tespihini çekmeye devam etti. Tespihin devri bitmeden yağmur başladı. Sunullah Efendi yüzüne düşen yağmur tanelerine dokunup çayını bitirdi. Gülbadem'e, "Haydi gel benimle..." dedi. Usta önde, çırak arkada eve girdiler.

Gülbadem alt kattaki peyke, eski bir sandık, küçük kitaplık ve üstünde iki kat yorganca ve seccadenin olduğu karyoladan ibaret olan misafir odasına alındı. Yatağın yanında da bir maşrapa su vardı. Ustası kapıyı kapatıp çıktıktan sonra birbirlerine göz kırpan kitaplara baktı, çuvalını ve diğer eşyalarını yerleştirdi, sandığın üstündeki kandili söndürüp hiçbir şey düşünmeden yatağa bıraktı kendini. Zencefil'in evin başka bir otağında, belki de Mahmure'ye yakın bir yerde uyuduğunu düşündü. O an kendi gözleriyle Zencefil'inkileri değiştirmek istedi. Belki de Mahmure, Zencefil'in yanında soyunurdu. Böylesine şuh görüntülerle cebelleşip, cilveleşerek gözlerini yumdu, ama uyuyamadı. Bu kez de aklına bu sabah iskelede gördüğü kız geldi; yüzü, gözleri, havada öylece kalması... Sonra Delhi'yi; annesini, kardeşlerini, dostlarını düşünerek uyuyakaldı.

Uzun bir yolculuğun bahşettiği yorgunlukla deliksiz bir uyku çekti Gülbadem. Sarsılarak uyandırıldığında bir an nerede olduğunu ayrımsayamasa da, yüzüne buz gibi suyu yiyip çapakları donunca karşısında duran uzun boylu adamı seçti. Dünya, kafasının içinde dönüyordu sanki. Sunullah Efendi

çatık kaşlarının altında yuvarlanan zümrüdî gözleriyle ona bakıyordu. Derhal toparlanıp kalktı, zihni aydınlanınca güneşin çoktan doğduğunu, muhtemelen şimdi bulutların ardında istirahat ettiğini anladı. Sunullah Efendi, tek laf etmeden bir hışımla eprimiş sarı perdeleri çekip, ardından pencereyi açınca içeri incecik güneş ve temiz hava doldu.

"Sana sabah namazından sonra çardakta ol demiştim!"

Gülbadem yüzüne yediği suyun hıncını sözlerine zerk ederek çıkarmak istedi:

"Ben sabah ezanını duymadım… İmam nevazil olmuş galiba, sesi çıkmıyor."

Sunullah Efendi, biraz ileri gittiğine hükmederek, "Çok yakında cami yok ama ezanın sesi yine de duyuluyor. Neyse yol yorgunu olmana veriyorum bu seferlik. Hadi hazırlan! Bahçede karnımızı doyurup çalışmaya başlayacağız, bekliyorum." diyerek hızlı adımlarla çıkınca Gülbadem öfkeyle yüzündeki su damlalarını sildi. Ustasına okkalı bir küfür savurup, yatağın altına sıkıştırdığı çıkınından küçük bir şişe çıkardı. Şişede onlarca sarı, cılk, hamurumsu kıvamda küçük böcek vardı; ateş üstündeki çorba gibi fokurduyorlardı. Şişeyi açıp onlardan birkaçını ustasına duyduğu hiddetle evin içine salmayı düşündü. Dün, sarayın kabul odasında, Sultan'ın huzuruna çıkmak için beklerken şişeyi açmış, böceklerin yarısını çaktırmadan azat etmişti. Bu cin fikir, İstanbul'a geleceğinin kesinleştiği gün aklına gelmişti. Sarayda kalma ihtimalini düşünerek böcekleri saraya salacak ve onların kısa sürede yaydığı mikropla saraydaki birçok kişiyi işeyememe hastalığına yakalatacaktı. Sonrasında da bu mikrobun panzehrini bildiğinden, hastalığa tutulanların derdine derman olup Sultan'ın gözüne girecekti.

Böceklerin yaydığı bu illet, bilhassa erkeklerin idrar yollarını tıkayıp zamanla hacetlerini gideremmemelerine yol açmaktaydı. Gülbadem, her ne kadar sarayda kalamamış olsa da,

böceklerin yayacağı mikrobun kuluçka süresi dolmadan tekrar saraya gideceğinden emin olduğu için, şimdilik ustasının başına iş açmaktan vazgeçti. Fakat yüzüne yediği soğuk su gururuna öyle dokunmuştu ki, Sunullah Efendi'ye bunun diyetini ödetmek isteğiyle kalkıp üstünü değiştirdi. Bembeyaz yakasız bir gömlek, üstüne göbeğini iyice ortaya çıkaran dar bir cepken, altına da mavi çakşır geçirip çıktı.

Akşam karanlığında seçemediği bahçe, şimdi yemyeşil ağaçların hafifçe hışırdayarak salındığı ferah bir yer olarak karşısında duruyordu. Sunullah Efendi sedire oturmuş, elindeki büyük pergeli bezin üstünde gezdirerek birtakım hesaplamalar yapıyordu. Sabahları sofrada işle uğraşmak hiç âdeti olmasa da çırağına biraz gösteriş yapmak adına böyle bir şeye girişmişti. Gülbadem, yanına varana dek, önündekilere yoğunlaşmış gibi gözükmeye çalıştı. Gülbadem çardağa girip, "Selamun aleykum, sabahın hayrolsun." deyince, yan gözle bakıp zoraki bir sesle "Aleyküm selam," dedi. Eliyle sofrayı işaret edip, "Hadi çabuk ye, ben yedim. Bugün çok işimiz var."

Gülbadem, sofrada duran yağlı zeytin çekirdeklerine, yarısı yenmiş lalaganya ve reçel bulaşmış peynirlere bakıp yüzünü ekşitti, el sürmedi. Sadece çayını içip, "Ben hazırım." dedi.

Sunullah Efendi hayretle:

"Ne o, beğenmedin mi?"

"Estağfurullah. Midem pek fena bugün, dokunur bunlar."

Sunullah Efendi alaycı bir nazarla gülümsedi:

"Halbuki senin memleketinde sabahları bile yüz baharatlı et yendiğini duymuştum. Kösele gibi bir miden olmalı…"

Gülbadem, çayını höpürdetip gerisine yaslandı:

"Ben kahvaltımı Şah'ımın sofrasında yapardım, benimle muhabbet etmeden duramazdı. Ayrıca saraylı kısmı öyle çok baharatlı yemekler yemez."

Sunullah Efendi bileğine doladığı tespihine davranarak istihzayla:

"Yaa, neler konuşurdunuz Şah'ınla?"

"Mesela sarayda yaşlı bir ilimkâr vardı; bir ayağı çukurda olmasına rağmen dişe dokunur bir icat vücuda getirememişti. Çıraklarını aşağılayıp kendini tatmin etmekten başka bir meziyeti de yoktu... O olmadan güneşin doğmayacağını sanırdı garibim. İşte bazen kahvaltıda Şah'ımla onu konuşup gülüyorduk... Bir de, Şah her sabah yaptığım çalışmaların ne durumda olduğunu öğrenmek isterdi tabii. O kadar sessiz çalışıyordum ki, Şah'ım bu duruma şaşırırdı, en ufak bir patlama dahi yaşamadım bugüne kadar çok şükür..."

Gülbadem, sözünü bitirince Sunullah Efendi'nin yeşil gözlerine derinden bakıp gülümsedi. Yüzüne yediği suyun diyetini ödettiğini düşünüyordu.

Sunullah Efendi başını sallayarak tespihini çekmeye devam etti ama yediği laflar karşısında uzun ince parmaklarının, benekli ellerinin titremesini saklayamıyordu. Gülbadem bunu fark edince gururlandı.

"Hadi ayaklan bakalım, sana işliği göstereyim."

Gülbadem avının kursağına ok saplamış muzaffer bir avcı edasıyla dinelip Sunullah Efendi'nin peşinden işliğe yürüdü. Bahçenin sonundaki kulübeye girdiklerinde Gülbadem'in yüzü ışıldadı.

Kulübe tek ve geniş odadan müteşekkildi. İçinde envai çeşit alet, hırdavat vardı: Barut fıçıları, ölçekler, makaslar, aksamlar, uskurlar, burgaçlar, şişler, mekanizmalar, sarkaçlar, mercekler, usturlablar, pergeller, maşalar, keserler, yaylar, mermiler, tezgâhlar, saçlar, folyolar, fingolar, teller, çiviler, keresteler, imbikler, türlü şekillerde metaller, lap taşları, üçgen plakalar, kemik demirler, yağlıklar, boyalar, kavanozlar içinde zaçlar, mürdesenkler, fıçılar...

Duvarlarda ise onlarca tüfek ve tabanca asılıydı.

Bir duvardan diğerine gerilmiş iplerde ise yine üstünde onlarca tüfek, top, mekanizma çizimleri ve hesaplamaların oldu-

ğu güneşten sararmış kâğıtlar sallanıyordu. Sunullah Efendi, Gülbadem'in ilgisinden memnun bir şekilde ellerini arkasına koyup merdivenlerden alt kata inmeye başladı. Basamakların hemen yanında duran muşamba fenerlerden birini aldı. Gülbadem, takip etti ustasını. Alt kat rutubet ve öz toprak kokuyordu. Burada nakıs silahlar, çatlamış parçalanmış toplar ve yığınla çuval vardı.

Sunullah Efendi, işliği havalandırmak adına, küçük pencereleri açarken bir yandan da anlatıyordu:

"İşte böyle... Yukarıda gördüğün tüfeklerin bir kısmı benim eserim. Evvela çiziyorum sonra çizimlerime uygun olarak kalıplar, ölçüler çıkarıyorum. Ardından buradaki tezgâhlarda veya humbara ocağındaki, Tophane'deki, Haseki'deki fırınlardaki çıraklarım isteklerim doğrultusunda bitiriyorlar işi. Muhtemelen senin memleketinde bunlar kabilinden gelişkin silahlar henüz yoktur. Bizim sizden önde olmamız, belki de şu gâvurlara yakın olmamızdan ileri geliyor. Ne varsa o namussuzlarda var artık."

Yerde duran yağlı bir bezi alıp, peykenin üstüne koydu, derin bir nefes alıp devam etti: "Sık sık Galata'ya gelen ticaret gemilerini ziyaret ederim. Gâvurların son icatlarını öğrenmeye çabalarım; oralardan gelen fen kitaplarının çoğunu okur, onlardan devşirdiğim taze malumatlarla çalışma izlencemi tanzim ederim."

Sunullah Efendi, naif bir sesle konuşmasını sürdürürken Gülbadem de çömelmiş vaziyette çatlak topların namlularını, gezlerini, kertiklerini, duvara raptedilmiş çemberleri inceliyordu. Ustasıyla tanıştığı andan beri ilk kez onu can kulağıyla dinliyordu.

"Peki, hep burada mı çalışıyorsun?"

"Hayır, Hünkâr'ımız artık tüfeklerle, küçük silahlarla uğraşmamı istemiyor. Bu işi zaten çıraklarıma öğretip onlara emanet ettim; Tophane ve Kuyrukkesen'de yapıyorlar benim

müşahademde. Sultan'ımızın esas isteği menzili uzun, düşmana vereceği zaiyat çok olan Frenk toplarına benzer gelişkin toplar... Şayet başarabilirsem onlarınkinden daha iyileri... Aynı zamanda tez kızarmayan, seri atış yapabilecek, seferde askere sıkıntı çıkarmayacak kadar da hafif..."

Sunullah Efendi silahlardan, ömrünü verdiği bu ilimden bahsederken gözleri parlıyor, ansızın çocuklar gibi heyecanlanıyordu. Gülbadem ise hâlâ perişan vaziyetteki topları inceliyordu. Ustası ona ardını dönüp basamaklardan yukarı çıkarken Gülbadem alaycılıkla, "Benim Delhi'deki işliğimde bile bunlardan çok silah ve malzeme vardı. İcat dediğiniz bunlar mı yani?" diyerek, ayaklanıp merdivene yönelmişti ki, Sunullah Efendi'nin merdivenin başında demirden bir kolu çevirdiğini gördü, bir saniye geçmeden başına ceviz büyüklüğünde bir şey düştüğünü hissetti ve bir anda kafa derisine müthiş bir sıcaklık yayıldı. Aynı anda korkuyla feveran ederek, "Ne oluyor be!" diye bağırıp kendi ekseninde dönmeye başladı. Kesif bir yanık kokusu ve kokuya eşlik eden mavi bir dumanın ardından olduğu yere düştü, Gülbadem. Bu beklemediği ve anlamadığı şey karşısında, ellerini bir yansı olarak başına götürmesiyle, dalgalı uzun saçlarının yerinde yeller estiğini kavraması bir oldu. Parmakları, saç yerine pasparlak sıcak deriye değdi. Basamakların başında kahkahalar atarak kendisini izleyen ustasına büyümüş gözlerle baktı, "Neydi o? Ne yaptın? Saçlarım yandı!" deyince Sunullah Efendi kahkahasını kısıp:

"Bu benim yeni icatlarımdan evlat, ceviz bombası koydum adını. Şimdilik sadece temas ettiği yeri yakıyor. İstersem temas ettiği şeyi havaya uçurmasını da sağlayabilirim. Ne dersin, bir ayağı çukurda olan ilimkârların hepsi bir değil ha? Orası Delhi, burası İstanbul..."

Gülbadem, bön bön ustasına bakarken ilk dersini almış oldu. O gün üç sokak ötedeki berbere saçının tamamını kazıttıktan sonra gün boyu dazlak kafasını okşayarak, akşama kadar

çalıştı ustasıyla. Yalnızca çardakta öğlen ve akşam yemekleri için ara verdiler. Sunullah Efendi, bu ekâbir, uçarı delikanlıyı adam etmekte kararlıydı. İşliğin alt katında verdiği dersin şimdilik yeterli olduğunu düşünerek onu Ortaköy'e doğru olan çalışma sahasına götürmüş ve roket fırlatmak için hazırladığı atış rampalarını göstermişti. Taa Lagari Hasan Çelebi zamanından kalan, pek az kişinin bildiği roket çizimlerini Gülbadem ile paylaşmış, işbu çizimler ve rampaların eğimleri hakkında uzun uzun tartışmışlardı. Akabinde de Sunullah Efendi sahadaki fundalıkların altında gölgelenirken Gülbadem'i güneş altında yaptığı mekanizmaların çapını ölçmek ve rampaların eğimlerini yeniden hesaplamakla görevlendirmişti. Gülbadem, sıcağa maruz kalmaktan mutsuz, fakat ustasının kötü huylarına rağmen kafa yapısının kendine denk olduğunu anlamış, ayrıca yeni şeyler öğrenecek olmanın hazzıyla akşama kadar çalışmıştı. Bir yandan çalışırken, diğer yandan da hayallerini süsleyen topları ve hatta roketleri burada yapabileceğini tahayyül etmiş, buna kalpten inanmıştı.

Gülbadem, akşam yemeğinden sonra odasına çekilince Zencefil'i kafesinde, önündeki dut kurularını atıştırırken buldu. Zencefil odaya gireni en başta tanımadı. Şaşkınlığından kurtulunca ovunarak, deliler gibi gülmeye başladı:

"Tipe bak. Ne oldu sana lan? Saçlarını ot sanıp inekler mi yedi? Hehehhe hehe."

"Kes sesini deli kâfir. Vallahi papağan yahnisi yapıp yerim seni!"

Zencefil gülme hummasına tutulmuştu bir kere:

"Heeehhhhe. Oğlum kafan tavukgötü gibi olmuş, bence kafanın yahnisini yap sen."

Gülbadem, kafesi açıp Zencefil'i çıkardı. Zencefil anında onun elinden kurtulup pencerenin üst menteşesine kondu.

"Tamam be sustum. Gücün bana mı yetiyor? Seni bu hale kim getirdiyse git ona diklen keltoş!"

Gülbadem yatağına oturup kehribar çubuğunu yaktı, derin bir nefes çekip dumanını savurdu. Duman sağ gözünü yaktı, bir gözü kapalı vaziyette:

"Merak etme zamanı gelince ona yapacağımı bilirim. Şimdilik iyi geçinmekte fayda var. Ne de olsa ustam."

"Ne yaptın da bunu reva gördü sana?"

"Kıskandı beni…"

"Hahhhah, tuzlayayım da kokma."

"Bak hakikaten asabım bin parça… Burası Delhi değil, senin sahibin benim artık. Gemide ne konuşmuştuk!"

"Sen guruldayan karnından çıkan seslere mukayyet ol evvela. Benim sahibim falan yok, ben hür bir kuşum."

"Peki o halde. Seni gün boyu kafese kapatıp işliğe götüreyim de zehrin çatlasın orada!"

"Ben akıllı bir tutiyim, hiçbir şey olmaz bana. Senin şu ustanın yanında bir şakırım, anında bana deli divane olur."

Gülbadem Zencefil'in tehdidi karşısında geri adım atmak istemese de, onun delibozuk olduğunu ve her şeyi yapabileceğini biliyordu. Havayı sakinleştirmek maksadıyla bam teline dokundu, zira Zencefil şiiri pek severdi.

Gülbadem ellerini ensesinde birleştirip tavana dalarken:

"Ey derviş, ne halden anladığın var
ne hal hatır sorduğun…"

Şiiri duyunca Zencefil'in başında sorguç şeklindeki tüyler yatıştı. Alaycı halini ve dırdırı bırakıp gözlerini kıstı:

"Beni can evimden vurdun gağa. Hâfız'ın bu değil mi?"

"Beli."

"Ey kör! Bu yer, bu gök, bu yıldızlar, boştur boş!
Bırak onu bunu da gönlünü hoş tut hoş!
Şu durmadan kurulup dağılan evrende
Bir nefestir alacağın, o da boştur boş!"

"Beh beh. Bu kimin?"

"Hayyam zaliminin… Neyse daha fazla üzmeyeyim seni, zaten giden saçlarının daha toprağı kurumamıştır."

"Senin keyfin yerinde tabii değil mi, ohh önünde dut kurusu-çekirdek, mis gibi evde…"

"Hee, o konuda hakkın var. Bugün eve bir sürü kadın kız geldi."

"De Vallah…"

"Vallahi billahi, sürüsüne bereket... Evin hanımı beni herkese gösterip fiyaka yaptı."

"Anlatsana lan biraz..."

Zencefil tepesindeki tüyleri dikip, kanatlarını açtı, gözlerini kırpıştırdı:

"Hani yahni yapıyordun beni…"

"Anlat be şiirle barıştık işte, çok yorgunum uyuyakalırım bak."

"Köftehor seni. Dün Mahmure beni alıp mutfağa apardı ya, en başta biraz tırstı benden. Fakat benim ne kadar bilgin, mülayim bir tuti olduğumdan emin olunca…"

Gülbadem kendini tutamayıp hapşırır gibi güldü, etrafa bir sürü kahkaha zerresi saçılınca Zencefil yeniden hiddetlendi:

"Sözümü keseceksen yat zıbar! Burada maymun oynamıyor lan! Haça mı sövüyorum demindendir. İlla diyorsun ki ey Zencefil, dalga geç benimle tükür ağzıma!"

"Tamam, anlat söz kesmeyeceğim bir daha."

"Neyse... Beni okşadı, anında bacısına gösterdi. Onun adı da Ayperi..."

"Güzel mi?"

"Sayılmaz, çarpık bacaklı bir kere. Çocukla kadın arası bir yüzü var."

"Bacaklarını gördün demek."

"Sapıtma be. Sonra anaları geldi, dün camdan bize seslenen kadın... Görsen bin okka ağırlığında, zor yürüyor. Homini gırtlak, sürekli tıkınıyor. Bir de yaşlı kadın var. O da ayrı bir dünya..."

"Biliyorum nineleri..."

"Dışardan da dört kadın geldi bugün. İkisi büyük, ikisi Mahmure ile Ayperi yaşlarında."

"Güzel miydiler bari. Eee neler konuştular?"

"Sayılmaz; ifade fakiri olan yüzü vardı birinin. Diğeri ise pörtlek gözlüydü. Bundan sonrasını şeker karşılığında anlatırım..."

"Lan deyyus gecenin dibinde nerden bulayım sana şekeri?"

"Pekâlâ. Borç olarak yazıyorum. Ama borcunu ödemeyen köçektir tamam mı?"

"Tamam tamam."

"Canım bolca dedikodu yaptılar işte. Senden bahsettiler. Heeehehhe onlar konuşurken gülmemek için zor tuttum kendimi. Anaları senin için şiş karınlı ama sıska bir oğlan dedi. Çok tuhaf ve komik bir görünüşün varmış. Komşu kadınlar da merak ettiler seni. Siz ustanla çardakta yemeğinizi yerken kadın pencereden gösterdi seni. Sanki yeni bir hayvan almışlar gibi... Hep birlikte uzun uzun güldüler tipine. Ben de güldüm lan, hakikaten bok gibi bir tipin var."

Gülbadem çubuğundan uzun bir nefes çekip, sağ kaşını kaldırdı, tepesi attı:

"Ne varmış lan tipimde?"

"Bir şey yok işte, mesele de bu. Hele şu kel halinle tam bir meczuba benziyorsun. Evlerden ırak. Allah'ım sen gösterme Yarabimm..."

Gülbadem başını kaldırıp öfke saçan gözlerle Zencefil'e baktı:

"Dua et yorgunum oğlum. Yoksa kuyruğundan üç tüy koparıp seni viyaklatırdım burada."

"O zaman anlatmıyorum."

"Anlat anlat."

"Af dile, terbiyesizlik yaptım de!"

"Ben vezir oğluyum. Senin gibi adi bir kuştan af dilemem!"

"Ben de bokunu yiyen salak karga değilim aslanım, saray tutisiyim. Senden akıllıyım. Anlatmam af dilemezsen."

"Af dilerim Zencefil hazretleri, terbiyesizlik yaptım."

"Hehh şöyle. Sonra evin hanımı senin burada kalmandan rahatsızlık duyduğunu, fakat Sultan'ın iradesini sorgulamak imkânsız olduğundan çarnaçar bu duruma katlanacağını söyledi. Ustanın da gözü tutmamış seni. Palavracıymışsın, haksız da değil hani... Ayrıca kendini bir halt sanıyormuşsun, ee bu da doğru. Akıllanmazsan Sultan'ımızla çarşamba günü yapacağı mecliste seninle ilgili kanaati menfi olacakmış. Ama çok lisan bilmen de işine geliyormuş. Bu sayede gâvur kitaplarından epey tercüme okurmuş."

Gülbadem'in gözleri tavandaki örümcek ağına takıldı:

"Sultan'la çarşamba mı görüşecekmiş kesin?"

"Öyle dedi şişko kadın."

"Başka ne dediler?"

"Ben bu kadarını duydum. Sonra beni alt kata indirdiler. Zaten bu mevzu dışında da hep dedikodu yaptılar."

Zencefil pencerenin tepesinden inip sandığın üstünde kondu.

"Peki. Yarın da can kulağıyla dinle."

"Olur, ama şeker isterim."

"Merak etme kursağında olmuş bil."

"Bir de bana yeni kitap getir. Buradakilerin hepsini okuyup bitirdim. Kitapsız kalınca gagam, kanatlarım titriyor."

"Tamaaam…"

Gülbadem kandili söndürüp gözlerini yumar yummaz uykuya daldı. Yarın zorlu bir gün olacaktı onun için. Sunullah Efendi ile Galata'ya gidecekler; Avrupa'dan ısmarlanmış olan malzemeleri saraydaki bir heyetle kayıt altına aldıktan sonra talim alanına varıp çalışacaklardı.

Dışarda tatlı bir hava vardı. Ağaçlar kendi aralarında fısıldaşıyorlar, güneş bekleyen tomurcuklar sabahın ağını çözüyorlardı. Gülbadem, horlamaya başlayınca Zencefil kanatlarını açıp, sorgucunu kabartarak bağırdı:

"Şişşş keltoş. Hooop yampirik. Horlama lan! Heeey. Oooov. Çoooşşş. Nık nık nıch!!!"

Gülbadem ile Sunullah Efendi, Azapkapısı'na vardıklarında öğlen ezanı okunmak üzereydi. Usta, çırağını caminin önünde bırakıp, bir yere ayrılmamasını tembihleyerek namazını kılmak için denizin hemen kenarında yer alan tek minareli camiye girdi. Kafası o kadar doluydu ki çırağına dininin ne olduğunu dahi sormayı unutmuş ve şayet Müslümansa onu da kendiyle beraber namaza çağırmayı aklına getirememişti. Gülbadem, bu durumdan memnun halde caminin solunda yükselen ince minaresine, sekiz kemerli kubbesine bakarken cemaat de sağ ve sol merdivenden telaşsız bir şekilde camiye

sökün ediyordu. Gülbadem temiz avluda iki tur dönendikten sonra ustasının gecikeceğini düşünüp caminin çaprazında sıralanan dükkânların önünde gezinmeye başladı.

İlk dükkânın adı "Küfürbaz Kardeşler"di. Gülbadem, hayretle açık kapıdan başını uzatıp içeri baktı. Şişman, burma bıyıklı bir adam mindere oturmuş bir şeyler yazıyordu, Gülbadem'i görünce:

"Hoş geldin."

"Hoş bulduk."

"Alıcı mısın satıcı mı?"

Gülbadem gözlerini parlatıp, kanlı yanaklarını şişirerek parmağını dişlerinde tıklattı:

"Ne satarsın burada, kusura bakma yabancıyım."

"Küfür alır, küfür satarım. Lazım mı?"

"Allah Allah, sahi mi? İlk kez duydum. Yani sen şimdi bildiğin küfür mü satıyorsun?"

"Alıyorum da."

"Keşke Zencefil yanımda olsaydı şimdi, çuvalla para kaldırırdım."

Şişman adam bıyıklarını burdu:

"Zencefil de kim?"

"Amcam olur kendisi. Neyse sana hayırlı işler, yine uğrarım."

"Beklerim."

Gülbadem, küfür dükkânından çıkıp şaşkınlıkla yandaki dükkâna baktı; camına kıvrımlı olduğu kadar gizemli harflerle, "Her musibetten sakınmak için muska yazılır, büyü bozulur." lehvasını görünce içeri girdi. Gürgen ağacından yapılmış bir tezgâhın arkasında zayıf, beyaz saçlı, sakallı, kirpikli ve yine beyaz kaşlı garip görünüşlü bir adam; karşısında duran müşterileriyle pazarlık yapıyordu. Haki, siyah ve mor renk ferace-

leri içindeki kadınlarsa, kardan adamın tezgâhın üstüne dizdiği kâğıtlara bakıyor, kendilerine uygun olanlarını bir ziynet eşyası gibi seçiyorlardı.

"O paraya olmaz gardaş."

"Yap bir güzellik Kehkeşan Baba sevaptır. Vallahi günlerdir uyku girmedi gözüme. Bu gece de uyuyamazsam muhtemelen sabaha çıkmam."

"Billah olmaz ya, olsa seni üzmem. Peygamber hakkı için eski fiyattır. Bu uyku muskası diğerleri gibi kolay yazılan bir şey değil. Çok uğraştırıyor…"

Kardan adam, yani nam-ı diğer Kehkeşan Baba, kapının eşiğinde kendisine ve müşterilere bakan Gülbadem'i süzdü:

"Kızan geç içerde bekle."

Gülbadem, adamın telkiniyle eşikten içeri adımını atmıştı ki, birinin adını seslendiğini işitti. Geriye dönüp başını kurumuş çamurdan müteşekkil olan sokağa uzatınca Sunullah Efendi'yi gördü. Sunullah Efendi telaşeli ve biraz da kızgın bir halle:

"Sana oradan ayrılmamanı söylemiştim!"

"Uzak değil ki burası, sen namazını rahat rahat kıl diye şöyle bir dolaşayım dedim."

"Burası artık Galata sayılır, şöyle bir dolaşmak bile tehlikelidir. Sana bu şehirle ilgili ilk öğüdüm bu olsun. Galata'ya benim haberim olmadan sakın gelmeyesin. Hiçbir yeri tekin değildir buranın."

Sunullah Efendi bir yandan konuşuyor, bir yandan da muska dükkânının önünden aldığı çırağını çekiştirerek yürüyordu:

"Bak şu yokuşun sonu Galata'nın göbeğidir. Oraya çıkınca göreceksin ki bu mahal bir nevi 'Babil Kulesi' gibidir, herkes başka dil tekellüm eder. Ahalisi değişkendir, her türden dine inanan vardır. Sefirliklerin ekseriyası buradadır; tekaüt

olan yeniçeri takımı, kalyoncular, çelebiler, kâtipler, kumarbazlar, sandalcılar, meddahlar, zenperestler, gulamperestler, naneciler, afyonkeşler, kadın gibi erkekler, erkek gibi kadınlar, köçekler, rüyabazlar, hokkabazlar, mührebazlar, ayyarlar, üfürükçü takımı, dümbelekçiler, çalgıcılar, nakkaşlar, tüccarlar, tefeciler, ehl-i keyf gâvurlar, şairler ve mühim bir işle iştigal etmeyenlerin meskenidir. Cümle kötü alışkanlıkların rahatça icra edildiği yerdir. Meyhaneler ve ayak seyrine gelenlerden hiç bahsetmiyorum zaten. Öyle uğursuz bir yerdir ki burası, en sofuları bile tebdil-i kıyafete mecbur edip kendine bağlar."

Yokuşun ortasında durdular. Sunullah Efendi, hem anlatıp hem yürüdüğü için epey terlemiş, yüzü reçel rengini almıştı. "Gel şurada bir soluklanalım." dedi. Galata Kulesi'ni dipten tüm azametiyle gören bir kahvehanenin önündeki taş oturaklara kuruldular. Etraf nane ruhu kokuyordu. Bir kedi, yan yana sıralanan kepenkleri sıkı sıkıya çekili evlerin önünden akan, taşları sıcaktan çatlamış sokakta tin tin yürürken karşısındaki azmanı görünce tüylerini kabarttı. Kedi, bir hayaletle karşılaşmış gibi titreyince azgın köpek kükreyerek zavallının üstüne atladı. O da türünün onurunu kurtarmak adına var gücüyle miyavlayıp patilerini havaya kaldırdı. Birdenbire tiz sesler yayıldı etrafa.

Kahvehaneci, usta ile çırağın önüne kahveleri ve elma şerbetlerini koyup sokakta didişen hayvanlara baktı öfkeyle, "Allah kahretsin sizi be! Kedi köpek gibi ne didişiyorsunuz her gün, defolun başka yere!" diyerek elindeki kararmış cezveyi onlara doğru savurunca usta-çırak gülümsediler. Gülbadem, tepelerinde yükselen kuleye hayranlıkla bakarken birisi tarafından izleniyormuş hissine kapıldı.

Sunullah Efendi onun kuleye baktığını görünce sırtını duvara verip, bilgiyle dolup taşmış zatlara özgü bir işveyle:

"Bilir misin bu kuleyi?"

Gülbadem, tatlı tatlı gelen öğlen uykusunu savuşturarak, "İstanbul'a girerken görmüştüm." diyerek, kuleyle alakalı olarak gemide öğrendiklerini anlattı ustasına.

Sunullah Efendi hevesi kursağında, "Âlâ. Zehir gibi bir hafızan var anlaşılan. Bak, kuleyle ilgili neredeyse iki ciltlik malumatı harfiyen ezberlemişsin. Mademki böyle bir meziyetin var o halde demin sana buralarla alakalı söylediklerimi de unutmayasın. Hele ki böyle bir zamanda... Şehre yeni geldiğin için henüz bilmiyorsundur; Ramazan'dan bu yana neredeyse iki yüz kişinin kellesi kesildi bu şehirde." dedi.

"Kimlerin kafası? Sultan mı kestirdi?"

"Keşke öyle olsa... Kimin ya da kimlerin kestiği bilinmiyor. Yapan caniler kestikleri kelleleri yok ediyorlar ya da yanlarında götürüyorlar! Allah göstermesin."

"Niye peki?"

"Kimse bilmiyor bunu, şehirde çoğalan fuhşiyata, içkiye bağlayıp bunun ifritler tarafından yapıldığını söyleyen de var, düşman olduğumuz ülkelerin çaşıtları tarafından yapıldığını söyleyenler de..."

"Niye yakalanamıyorlar peki bunca zamandır?"

"Mesele de o ya, ne katilleri ne de kesilen kafaları bulamıyorlar. Üstüne üstlük iş her gün biraz daha ürkütücü hal alıyor. En başta kafası kesilenlerin müşterek tarafları tahkik edilmiş; meslek, yaş, cinsiyet, dil, din, meşrep her şeyleri farklıymış. Lakin son günlerde yeni bir şey tespit edilmiş. Başsız bedenlerin üstlerindeki kıyafetlerin rengi aynıymış. Yani en başta katledilenlerin hepsi siyah renk giyenlerden oluşurken, sonra mavi renk giyenler, son günlerde katledilenler ise beyaz renk giyenlerden müteşekkil... Herkes şaşkın. Ahali en başta sokağa çıkamaz olmuştu ama artık alıştı. Kan görmeye alıştık."

Gülbadem, kafasını sallayıp renkleri düşündü. Hindistan'da ders aldığı âlimlerden biri her rengin anlamı olduğunu ve

anlamların birçok saklı meselenin özdeğini oluşturduğundan bahsetmişti ona. Bunu düşünürken kısa bir sessizlik oluştu, sonra lafı tatlandırmak, başka konulara çekmek istedi:

"Gemideki seyyahlardan birisi, vaktinde buralarda bir eve davet edildiğini ve misafir odasının ortasındaki bir deliğe ev sahibi ile birlikte olta sarkıtarak balık tuttuğunu söyleyince, benimle dalga geçtiğini düşünmüştüm fakat bu şehirle ilgili o kadar çok garip şey duyuyorum ki... Sahiden böyle bir şey olabilir mi?"

Sunullah Efendi sakallarını okşayarak tebessüm etti:

"Bizans'tan kalma evlerin bir bölümünün altında su sarnıçları vardır. Senin seyyah dostun doğru söylemiş, benim de ahbaplarımdan birinin evi öyle..."

Kuledibinin kesme taşlarla çevrelenmiş serinliği içinde, mevzudan mevzuya konarak kahvelerini içip keyiflenen ikili, âdet üzere kahvehanecinin getirdiği gülsuyu dökülmüş mendille ağızlarını sildikten sonra tekrar yola koyuldular.

Nihayet Mevlevihane'nin önüne vardıklarında, Sunullah Efendi Mevlevihane'yi işaret ederek:

"Bak burası da ayrı bir dünyadır misal. Mevleviler'i bilir misin?"

Gülbadem içerden gelen uhrevi sesleri ve kesif aş kokusunu dimağında birleştirerek:

"Bilirim. Delhi, Agra, Kalküta ve nice yerde haneleri var, Şah'ımızın büyük dedesi Ekber Şah vaktiyle pek koruyup kollamış onları."

Sunullah Efendi, başını salladı:

"Burada da pek saygı görürler, ama bizim Osman Efendi vaazlarında pek hayırla anmaz dervişleri. Fatih Medresesi'nin kıymetli müderrisleri de sevmez onları."

Gülbadem meraklandı:

"Ne sebepten?"

Sunullah Efendi krem rengi cüppesine bulaşan kahve lekesine bakıp:

"Hocaların çoğu yalnızca mevlevileri değil, İstanbul'daki tarikatların hiçbirini sevmezler. Kuran'ı batini olarak yorumladıkları için dinimizi tahrif ettikleri kanısındadırlar. Mülhid derler onlara. Yeniçerileri de Bektaşiliğe intisap ettikleri için sevmezler. Her ne kadar Osman Efendi'nin kelamlarına itibar etsem de, işbu Mevlevilere ben de saygı duyarım. Osman Efendi onların kalplerindeki güzelliği bilse, böylesine katı konuşmazdı herhalde. Kalbindekilerden kim mesul olabilir ki? Bak şu karşıdaki evin de lanetlendiğini söylerler, meşhur bir yerdir. Yanında sıralanan evlerin bodrumlarında ise bir zamanlar sahte para basılırdı. Bostancılar, birkaç ay evvel baskın yapıp, tekmil kalpazanları iş üstünde yakaladılar. Ne demek istediğimi anlıyorsun değil mi? Mevlevihane, sahte darphane ve içinde şeytana adak kesildiği için lanetlenen ev… Hepsi aynı yerde, yüz yüze bakıyorlar. Tıpkı dünya gibi; iyilerle kötüler, dindarlarla dinsizler, zenginlerle fakirler yan yana... Galata böyle bir yer, şaşmamalı."

Gülbadem, ustasının biraz evvel anlattıklarını düşünürken, sefirliklerin önünden geçtiler. Göz göz uğultuyu yararak yollarına devam ederlerken; siyah giysilere bürünmüş halde arz-ı endam eden kır sakallı papazları, yanaklarına şiş sokup ahaliden para toplayan tostoparlak bir oğlanı, birbirine İtalyanca küfürler ederek yürüyen geniş şapkalı üç adamı, sırtında dürülmüş sırmalı halılar taşıyan siyah derili iki arşın boyunda bir Zengibarlıyı, çıplak vücutlarına geçirdikleri simli yeleklerin altına türlü renklerde kısa tumanlar giymiş sarı destarlı, küpeli, burma bıyıklı, şiş pazulu kalyoncuları gördüler.

Usta-çırak, Galata'yı bir uçtan diğer uca gezdikten sonra Karaköy'e indiler. Hiç şaşmayan bir intizamla peş peşe iskeleye yanaşan gemilerden çıkarılan, Sunullah Efendi'nin ısmarladığı malzemeleri inceleyip saraydan gelen iki memurla birlikte

kayıt altına aldılar. Gülbadem, Sunullah Efendi'nin bilgisine hayran kaldı bu anlarda. Her malzemeyi en ince ayrıntısına kadar anlatıyor; Giritli, Venedikli, İspanyol denizcilerle savaş fenni hakkında uzun münakaşalara giriyordu.

Öğleden sonra mahşer yerine dönen Karaköy'ün dört bir yanından ciğer, balık, kuskus, helmeli üveyik, yumurta ve helva kokuları yükseldi. Martılar çapkın haykırışlarını, açgözlü kediler miyavlamalarını etrafa salarak; ciğer ve balık kokularının içinde, maltızlardan çıkan dumanların etrafında dönmeye, köşelere atılan bağırsaklar uğruna birbirleriyle didişmeye başladılar. Hamallar ve sandalcılar gemilerden indirilen sandıkları, kasaları, fıçıları kan ter içinde ambarlara ve arabalara taşıyor; kirli pırpırıları içindeki askerler etrafa caka satarak mallarının başında bekleyen kırmızı serpuşlu Yahudi, siyah kalpaklı Rum, sarı fesli Cezayirli tüccarlardan "diş hakkı, göz hakkı, can hakkı" diyerek haraç kesiyorlardı. Güneşin altında yanan taşradan yeni gelmiş garipler ise kederlerini, yoksunluklarını değiş tokuş etmek istercesine birbirlerine bakıyorlardı.

Gülbadem, onu kuşatan bulanık manzarayı izleyerek, Osmanlı'nın Batı'ya açılan kapısı sayılan bu muhitin havasını manalandırmaya çabalıyordu. Burayı ve insanlarını sevmişti ama içinde bir huzursuzluk dolaşıyordu. Bunun nedenlerinden biri, bugün iki ayrı yerde birisi tarafından izleniyormuş hissine kapılması; ikincisi ise, gurbet denen o mayhoş tada sahip duyguyu dilinin ucunda hissetmesiydi. Gülbadem bu karışık duygularla dilimlenip, evhamlarına yaslanarak etrafı nazarlarken, ustası da Rodoslu Yorgi isminde denizciyle iskeleye yanaşan bir kalyon hakkında çene çalıyordu. Yorgi, Sunullah Efendi'ye kalyonu göstererek hararetle bir şeyler anlatıyor; Sunullah Efendi ise başını sallayarak onun söylediklerini tasdik ediyordu. Yüzü çopurlarla doluydu Yorgi'nin. Sunullah Efendi'nin söylediğine göre, çocukken kuşların yuvasını yıktığı için bu hale gelmişti suratı. Birbirlerine yaptıkları şakalardan onların hukukunun eski

olduğunu anlamıştı Gülbadem. İdrak ettiği diğer mesele ise, ustasının göründüğü kadar sert mizaçlı olmadığıydı. Sunullah Efendi, onu oradaki her denizciyle, esnafla tanıştırmayı ihmal etmemiş; ondan övgüyle bahsetmişti. Gülbadem ise tanıştırıldığı her kişi ile selamlaşıp farklı dillerde konuşarak bir anlamda kendini ispatlamaya çalışmıştı. Yorgi ile de Delhi'deki hayat hakkında konuşmuşlardı. Konuşmanın ardından Rodoslu Yorgi baygın gözlerle:

"Sunullah Ağa, çırağın pek yaman. Vallahi Sultan'ımız sana lütfetmiş bu genci."

Sunullah Efendi tebessüm etmekle yetindi.

Yorgi, denizinde, beşikte sallanır gibi duran zevrekalardan birine seslendi:

"Heyy kaşkavallar hâlâ pişmedi mi sucuklar? Yoksa fino mu çekersiniz içerde yine!"

"Haziir olmak uzre kaptannn. Getirouruz hemen."

"Hepiniz, babanınızın kudret macunu vaktinde doğduğunuz için mi böyle ahmaksınız be! Faça façaya getirmeyin beni canınızı yakarım alimallah."

Yorgi üstünde oturduğu eski taburenin ayağını kaldırıp Sunullah Efendi'ye döndü tekrar:

"Sunullah Ağa, görüyorsun ki benim çırakların elleri işte gözleri oynaşta. O az buçuk zekâlarıyla bu kadar oluyor işte. Hep gargara, hep gargara..."

Gülbadem'e göz kırparak:

"Senin çırak iyi iyi. Öyle toy torlak değil. Hem bir kere mürekkep yalamış."

Gülbadem, Yorgi'nin boynunda sallanan nazar boncuklarına, bileğindeki dövmeye bakıp gülümsedi.

"Arada ustan olmadan da gel buralara yiğidim. Bir gün korta etmeye gel mesela. Seni bizim kokotlarla tanıştırayım, her biri bir melaike..."

Sunullah Efendi kaşlarını çatıp önüne kurulan nargileden küçük bir nefes alarak:

"Yorgi, Yorgi! Çocuğun aklına böyle şeyler sokma. Bilmez misin bu Galata kaç civanmerțin başını yedi."

"Yok be muhterem, mübalağa ediyorsun bence. Şu benim baldırı çıplaklar gibi sabah akşam meyhanelerde, umumhanelerde, dümbelekhanelerde olsun demiyorum ki; ara sıra arı götü yesin, ne bileyim bir kadeh akcinnu partlatıp neşelensin..."

Gülbadem içinden, "Ağzından bal damlıyor." cümlesini geçirdi Yorgi için. Sunullah Efendi başını iki yana sallayıp nargilesinden nev nefes alarak, "Yorgi, senin evlatlardan birini Kireçkapı'ya yollasana. Moris gelmiş mi diye baksın, işim var onunla. Buraya gelmeden uğradım, yoktu yerinde." deyince Yorgi; alnından ter akarak kalafatçıya yardım eden sıska çırağına seslendi:

"Çiko! Kireç Kapısı'na koştur hemen. Moris'e bak yerinde mi? Yerindeyse Sunullah Efendi'nin birazdan geleceğini söyle beklesin; değilse Deyyus Krikor'un meyhanesine bak..."

Çiko, elindeki işi bırakıp Kireçkapı'ya doğru koşmaya başladığı sırada yine Yorgi'nin tayfalarından sarışın, boynu kısa olanı, uzun tabaklarda türlü peynirler, sucuklar, turşular getirdi. Hep beraber yumuldular yemeğe. Yemek faslı bitip, soğuması için denize konan karpuz yeni kütürdemişti ki, Moris'e giden oğlan döndü:

"Moris gelmemis kaptan."

Sunullah Efendi yüzünü ekşitti:

"Neyse yarın bu yolu bir daha çekeceğiz anlaşılan."

Yorgi girdi söze:

"Ağa bir şey bırakacaksan bana ver. Yarın bu düdüklerden biriyle gönderirim. Ben o cimri tüysüzle konuşmuyorum biliyorsun yoksa kendim de götürürdüm."

Sunullah Efendi:

"Hacet yok Yorgi, yarın gelirim yine, konuşacaklarım var Moris'le."

Akşam çöküp de, kuşaklarında yatağanları, ayaklarında yüksek ökçeli papuçları, sinelerinde muskaları ile ortalığa yayılan kopukların belirmesiyle birlikte usta-çırak, onları almaya gelen koçiye binip Beşiktaş sırtlarındaki evin yolunu tuttular. Yorgi, onlarla vedalaşırken Gülbadem'in kulağına, "Mutlaka gel, madikten söylemiyorum sevdim seni." deyince Gülbadem gülümseyip, "Eyvallah." dedi.

Atlar, topuklarını rüzgârla doldurup hareket edince, Sunullah Efendi arkasına yaslanıp perdeleri çekti:

"Nasıl, sevdin mi buraları?"

Gülbadem neşeyle:

"Hem de nasıl. Yorgi'yi pek cana yakın buldum."

"Öyledir. Buraya daha çocukken gelmiş, anasını babasını Rodos'ta öldürmüşler zavallının. Cemaüz-ül evvelinden tanırım onu. Yorgi'yle iş yapılır, kimsenin bir kuruşuna göz dikmez. Bugüne kadar Avrupa'dan ne istediysem en makul fiyatlara bulup getirdi. Bu civarda namı vardır, serserilerin hepsi çekinir ondan. Amma velakin fena halde âlemcidir, yani çakıra ve kadına düşkündür. Kazandığı tüm pulu meyhanelerde, batakhanelerde yer. Tam bir Frenk gibi yaşar."

Gülbadem perdeyi açtı tekrar, yarımadanın üstünde renkten renge giren göğü delen minareleri, kuleleri işaret edip:

"Buralar neresi?"

"Sultan'ımızın sarayı işte... Yan taraftakileri soruyorsan Süleymaniye ve Ayasofya..."

"Pek güzeller, ama hepsi birbirine benziyor camilerin..."

"Mimarları pek büyüktür. Doğru, birbirlerine benzerler. Ayasofya'nın şeklini emsal almıştır çoğu mimar. Sizin diyardakiler de pek süslü diye duymuştum."

"Süslüdürler. Bizim camiler çoğunlukla soğan kubbeli, bunlara göre daha teyzinlidir."

Sunullah Efendi, Mimar Sinan Ağa'nın ruhuna bir Fatiha okuduktan sonra, bir şey hatırlamış gibi:

"Sormadım. Sen Müslümansın değil mi?"

"Elhamdülillah. Mugal Türküyüm."

Sunullah Efendi başını salladı. Kısa bir sessizlikten sonra:

"Sizin oradakiler gibi olmasa da bir süslü cami yapıyorlar Çemberlitaş'ta. Adını da duyduğum kadarıyla 'Nuruosmaniye' koyacaklarmış. Ulemanın pek hoşuna gitmemiş bu cami, zira Sultan'ımız bu yapının ecnebi usulünce 'Barok' dedikleri tarzda inşa edilmesini istemiş. Bunun için Avrupa'dan bu üslupta çizilmiş emsal kiliselerin çizimlerini getirtmiş."

"Ulema niçin karşı çıkıyor ki?"

"Ulemanın her türlü yenilikle başı hoş değildir, benim çalışmalarımdan da haz etmezler misal. Ama bu konuda haksız sayılmazlar. Daha Patrona musibetinin kanlı izleri ahalinin gönlünde tazedir. Dalgalanıp da durulmuş bir denizin sakinliğine aldanmamak gerekir. Hoş durulmuş da sayılmaz ya... İvedilik gerektirmeyen mevzularda yenilik yenilik diye tutturmanın devleti tehlikeye attığını söylüyorlar."

"O isyanı duymuştum. Bizim Şah da benzerinin Hint diyarında yaşanmasından korkmuş. Hatta bir dizi tedbir alıp zevk-u sefa meclislerini yasaklatmış. Ben de saraydayken ulemadan çok çektim doğrusu. Aklımda olan çoğu şeyi Şah'ımıza anlatırken, 'Bu şeytan icadıdır.' diyerek muhalefet ederlerdi."

Bahçe kapısından girerken Sunullah Efendi, mafsallarını ovarak gülümsedi:

"Zahid her yerde zahittir evlat. Zihinlerini kitaplarla değil, kinle biledikleri için hayata nakıs bakarlar. Sanıyorlar ki, onlar olmasa ahali bir anda dönüp putperest olacak. Neyse..."

Araba evin önünde durunca, arabacı hemen sandıklardan birini sırtladı.

"Heey. Al şu sandığı sırtla bakalım."

Gülbadem'in yüzü düşünce, Sunullah Efendi ses tonunu değiştirdi:

"Unutma seni yaren yerine koyup sohbet etmem, çırağım olduğun hakikatini değiştirmez."

Gülbadem bu söze çok bozuldu. Gün boyunca onun hakkında güzel şeyler düşünmeye başladığı için kendisine kızdı.

"Ben taşımam!"

"Niçin? Zül mü geldi sana?"

"Sultan beni sana birlikte ilim yapalım diye gönderdi, bana ayak işlerini yaptırasın diye değil!"

Sunullah Efendi'nin beti benzi attı, alnı çizildi. Hiçbir şey demeden arabadaki sandıklardan birini alıp yaşlı sırtına yükledi. Arabacı, bunu görünce efendisine mâni olmaya çalışsa da, Sunullah Efendi sert bir hareketle onu durdurdu. Gülbadem'in taşımadığı sandığı götürüp bahçenin sonundaki kulübeye koydu. Yorulduğunu gizleyerek kapı önünde bekleyen Gülbadem'in yüzüne bakmadan, "Yarın sabah erkenden bahçede ol." deyip, eve girdi. Arabacı da, Gülbadem'le selamlaşmadan atları kamçılayıp yoluna gitti.

Gülbadem söylediklerinden yarı pişman vaziyette çardakta bir süre oturdu. Bugün yaşadıklarını düşünüp göğe baktı. Birkaç yağmur damlası burnuna düşünce eve girip odasına geçti.

Gülbadem, Zencefil'i gözleri kapalı vaziyette yatağının üstünde uzanırken buldu. Zencefil, kanatlarını iki yana açmış, işkembesini şişirmiş uyuyordu. Nefes alıp verdikçe gagası titriyordu. Gülbadem, bu hem çok akıllı hem de pek tembel ve küfürbaz hayvanın böylesine sere serpme yatmasına alışıktı. Parmak uçlarına basarak ilerleyip karnını gıdıklamaya başlayınca Zencefil sıçradı, anında sorguçlarını dikti.

"Hösst lan hösst! Yatağına uzandık diye ırzımıza mı göz diktin."

Gülbadem ağrıyan başını tutttu:

"Ahlaksız kuş. Hadi yaylan yatağımdan."

Zencefil uçup sandığa kondu.

"Yemedik yatağını. Kaç saattir buradayım. Can sıkıntısından geberdim."

"Eee sen tutisin neticede. Bunun canı sıkılıyordur diye düşünmüyorlardır haliyle."

Zencefil dertli dertli iç çekti:

"Öyle… Sen neler yaptın bugün? Şekerlerimi getirdin mi?"

"Yadımdan çıktı, bak şimdi söyleyince hatırladım."

"İşin gücün üçkâğıt!"

"Yarın söz…"

"Hehh, laf…"

"Bugün ne konuşuldu evde, var mı dedikodu?"

"Var ama anlatmam…"

"Hadi akıllı papağanım. Hadi vefalı yoldaşım, yarın sana ne şekerler getireceğim, söz. Bak içim pek fena zaten, karnım oyulmuş gibi zonkluyor."

Zencefil gülümsedi:

"İçinde bir oyuk olması iyidir. Ruhunun pisliğini yeri geldi mi oraya akıtırsın. Bugün evde temizlik vardı, tüm kilimleri yıkadılar dışarda ana ve iki kızı. Bir ara sıska bir kız da yardım etmeye geldi. Herhalde temizlik neyin olduğunda kömeklik için geliyor. Beni üst katta, yaşlı kadının odasındaki pencere önüne koydular.

Yaşlı kadın uyukladı gün boyu. Bir iki kez yanıma gelip tüylerimi kokladı, sonra bir tas suyu üstüme döktü deli karı! Beni çiçek sandı zağar, şükür ki tüylerimi yolmadı. Akıl kuşu uçmuş onun. Sonra da pencereden başını çıkarıp aşağıda kilim yıkayanlara öğütler verdi, 'O kilimi rahmetli seferden getirmişti, dikkat edin rengini soldurmayın.' kabilinden...

Diğerleri benimle pek alakadar olmadılar, bugün. Yalnız, işlerini bitirip yorgunluk kahvesi içerlerken Mahmure, 'Aman bu tuti sanki bizi anlıyormuş gibi bakıyor.' dedi bacısına. O sırada erkekler hakkında konuşuyorlardı. Bu Mahmure tam bir koca düşkünü. Talibi çıkmıyor diye yakınıp durdu bacısına. Sözde evleri şehre uzak diye talibi çıkmıyormuş... Eskiden Balat diye bir yerde oturduklarında daha çocuk sayılacak yaşta bile talibi oluyormuş da, buraya taşındıktan sonra bir topal macuncu dışında kısmeti çıkmamış. Kardeşi de belki büyü yapılıp kısmetinin bağlandığını söyledi."

"Bak sen..."

"Durmadan kardeşine 'Sence ben güzel miyim?' diye soruyor Mahmure. Bugün de annesine bana gebeyken en çok hangi hayvana baktın diye sual etti. Göya hamileyken en çok hangi hayvana bakarsan çocuk ona benzermiş."

Zencefil daha anlatacaktı fakat yoldaşının horlama sesini fark etti. "Hem anlat diyorsun hem de hemen zıbarıyorsun."

Birkaç denemeden sonra kandili söndürmeyi başarıp o da uyudu.

Gülbadem, yine yüzüne su yeme korkusuyla sabah ezanı bitmeden bahçedeki sedire kurulup ustasını beklemeye koyuldu. Uzaklardan tıknefes horozların üğürtüsü, sokaktan süt beygirlerinin kişnemesi, yakınından kelebeklerin fısıltısı doldu kulağına. Gece kâbuslarla bölünen kötü bir uyku sonrası keyifsizdi. En başta, ustasıyla Ortaköy'deki rampalar üstünde çalışırlarken birinin çok uzaktan kendilerini gözetlediğini fark etmiş; bu belirsiz yüzden ustasına söz etmemişti. Dün de Galata'da iki kez, güçlü bir hissikablelvuku ile izlendiğini hissetmişti.

Mahmure; "Hayırlı sabahlar." deyip, gözlerini kırtım kırtım süzerek önüne kavurmalı yumurta ve çay koyunca; Gülbadem, gece onu uykusundan sıçratan kâbusları boş verip Mahmure'nin kadınlık kokusunu almaya çabaladı. Çapkın

bir gülümsemeyle "Sabahın hayırlı olsun senin de." diyerek mukabele etti ve ekledi:

"Sunullah Efendi uyanmadı mı daha?"

Mahmure, ince tülbentinden taşan dalgalı saçlarından bir tutamını işaret parmağına dolayıp, "Bakayım." diyerek eve girdi. Gülbadem, ustasını beklemeye hacet görmeden önündekileri yemeye başladı. Kız, biraz sonra gelip, "Efendibabam, yemeğini yedikten sonra seni görmek istiyor. Rahatsızmış bugün, kalkamayacakmış." deyip içeri girince, yediği lokma boğazında düğümlendi Gülbadem'in. Bir süre bahçede sallanan ağaçlara daldı, dün ustasının belini iki büklüm eden sandık geldi aklına. Sandığı ona taşıttırdığı için büyük bir pişmanlık duydu. Yağlı kaşığını sahanın yanına bırakıp eve girdi. Ahşap basamakları gıcırdatarak üst katın eşiğine vardığında, Mahmure'yi üst üste yığılmış türlü desendeki yorgançaların yüzlerini değiştirip aralarına Kâbe sabanı koyarken buldu. Kız, onun bu kadar çabuk geldiğine şaşırıp tülbentini düzeltti. "Gel..." dedi. Gülbadem'i en köşedeki kapıya yönlendirdi. Burası evin en büyük odasıydı. Gülbadem içeri girince ustasının uzun yastığa gömülmüş solgun yüzünü seçti önce. Kır saçları terden alnına yapışmış, biçimli burnunun kenarı kabuklanmış, demir kırı sakalları karışmıştı. Sunullah Efendi, canının yandığını belli eden bir koku içinde boylu boyunca uzanarak çarşafı boğazına dek çekmişti. Gülbadem, karyolanın baş kısmında yer alan sırmalı çerçevenin içinde harikulade bir sülüs ile yazılmış "La galibe İllallah." yazısını ivedilikle okuyup, ustasının yanına ilişti. İlk kez usta sözcüğünü telaffuz etti, mahcubiyetle:

"Geçmişler ola usta neyin var? Beni istemişsin."

Sunullah Efendi yüzündeki çizgilerden destek alarak bir gayretle doğrulup, ardına yaslandı:

"Mühim bir şey değil, şifayı kaptım galiba. Ateşim var, vücudum dökülüyor... Bana şuradaki kâğıdı ve paraları ver bakalım."

Gülbadem, suskun şöminenin yanında duran sehpanın üstündeki aharlanmış kâğıtlardan birini ve florinleri alıp ustasına uzattı. Sunullah Efendi, yatağın yanına koyduğu tüyden kalemi alıp kâğıda bir şeyler yazarak Gülbadem'e geri verdi:

"Al bunları. Bugün Kireçkapısı'na sen gideceksin. Moris'i bulup ona vereceksin paralarla kâğıdı... Dikkat et düşürme. Benim biraz hasta olduğumu söyle. Bugün Frenk diyarına bir kalyon gidecek. Kâğıtta istediğim birkaç kitap ve malzeme adı yazılı."

Gülbadem'in damarlarına bir anda vahşi bir özgürlük duygusu yayıldı. Tebessümünü saklayarak müteredditbir eda takındı:

"Peki nasıl gideceğim usta?"

Sunullah Efendi sağına dönüp kendi yaptığı işlemeli saatlerden birine baktı:

"Birazdan Cemal Oğlan gelir, seni o götürecek. Hasta olduğumu söyle ve selamımı ilet. Bak dün söylediklerimi iyi belledin değil mi? İşini bitirir bitirmez dön gel. Her daim de alesta ol."

Gülbadem başıyla kesin bir işaret yaptı:

"Merak etme usta, bir ilaç hazırlayayım mı? Hemen ayağa kaldırır seni."

Sunullah Efendi müstehzi bir nazarla, "Derman içtim sağol, sen bir an önce işine git." dedi.

Paraları, kese içinde kuşağına sokup odadan çıktıktan sonra yerlerin tozunu alan Mahmure'yle göz göze geldi Gülbadem. Karşılıklı gülümsediler. "Gidiyor musun?" dedi, kız.

"Evet."

"Yemeğini yememişsin. Bitirip öyle git, Cemal gelmedi daha."

Gülbadem onun kapıyı dinlediğini anladı.

"Olur, yerim. Eline sağlık pek güzel olmuş."

Mahmure'nin hoşuna gitti bu cümle, anasının kendisine seslendiğini duyunca selam verip odalardan birine girdi. Gülbadem mutlulukla basamaklardan inip odasına geçti. Zencefil pencerenin önünde tıkınıyordu yine. Uzanıp omzuna koydu onu.

"Dur yemek yiyorum."

"Bırak yemeyi, seni gezmeye götürüyorum canım."

Zencefil yuvarlak gagasına yapışan kırıntıyı yalayıp, gözlerini parlattı tatlılıkla:

"Nereye gidiyoruz gağa?"

Gülbadem gülümsedi:

"Galata'ya gağa. Bugün günümüzü gün edeceğiz."

"Şeker?"

"Hem de ne şekerler..."

Bir müddet bahçedeki çardakta oturduktan sonra sokaktaki tekerlek ve nal sesini duyup çıktılar. Dünkü arabacı kapıdaydı. Gülbadem vaziyeti anlatınca, Cemal Oğlan gönülsüzce atları kamçılayıp arabayı hareket ettirdi.

Cemal Oğlan yol boyunca sadece, "Seni nereye bırakayım ve kaçta alayım?" diye sordu Gülbadem'e. Gülbadem kararlı bir şekilde, "Azapkapı'ya bırak, dünkü yere. Ondan sonrasını hallederim ben. Akşam ezanında yine orada buluşuruz." deyince, Cemal Oğlan şaşırdı. Tiki vardı zaten, sol gözü seğirtip duruyordu. Bıyıklarını düzeltip, "Geç değil mi?" dediğinde, Gülbadem umarsızca yola bakıp:

"Ustam öyle söyledi, işim çok bugün kardeş, başımdan aşkın..."

Gülbadem ve Zencefil caminin önünde indiler. Gülbadem, ustasının tüm söylediklerini itinayla kulak ardı edip küfür dükkânına yöneldi. Zencefil'i küfür ettirip küfür satacaktı sözde amma dükkânın kapalı olduğunu gördü. Bunun üzerine dün çıkmak zorunda kaldığı muskacıya seğirtirken, omzunda duran Zencefil, çay içip gıybet yapan esnafların meraklı bakışlarını üstüne çekti.

İçerisi düne nispeten sakindi. Kül rengi feracesinin altından kapkara gözlerini, upuzun kirpiklerini kırpıştırarak tezgâhta duran muskaları inceleyen kızı görünce, Gülbadem'in iflah

olmaz kalbi güm güm atmaya başladı. Omzunda bembeyaz bir papağanla yanına yanaşan delikanlıya kaçamak bakışlar atan kıza, incelediği muska daha ilginç gelmiş olacak ki, gözlerini yine muskalara gömdü.

Dükkânın sahibi Kehkeşan Baba, beyaz püsküllü kaşlarının altında zıplayan mavimsi gözleriyle Gülbadem'i yoklayıp, "Hoş geldin civanım." dedi.

"Hoşbulduk."

"Derdini söyle dermanı bulayım hemen."

"Bana bir muska yazmanı istiyorum Kehkeşan Baba."

"Olur, yazarız elbet, sen yeter ki mangırdan haber ver."

"Merak etme param var."

"Peki bakalım söyle ne muskası istersin? Eğer gabyarsan, denize açılacaksan sana en iyisinden sıçan kanıyla; deniz tutmasına, frenk hastalığına ve dahi kâfir kudretine karşı deniz muskası yazayım. Yeniçeriysen, sefere gideceksen içinde tosbağaların midesinden çıkan haşeratı ezmek suretiyle yaptığım karışımla can muskası yazayım. Ya da Acem cengâverlerinin kılıçlarına, şövalye meçlerine, İslav gürzlerine karşı nice sefere katılmış bir beygirin kuyruğundan yaptığım fırçayla cesaret muskası yazayım."

Gülbadem göz ucuyla yanında duran dilbere bakarak:

"Hiçbiri değil Kehkeşan Baba, bana aşk muskası yaz. Âşık olmak istemiyorum."

"Eyvah eyvah. Kolay yazarız ama diğer muskalara nazaran mesarifli olur."

Gülbadem derinden bir "Ah..." çekti:

"Olsun, sen yaz."

"Peki, sana halis gelincik derisi üzerine kırmız böceğinin salyasından bir muska yazayım. Bu muskayı üstünde taşıdığın süre boyunca Acem güzellerinden, Rum dilberlerinden, Zengibar aşüftelerinden, Macar yosmalarından korunursun.

Bütün kadınlar, kızlar isterlerse cıbıldak dolansınlar etrafında nafile... İstersen yanına oğlanlara karşı da bir muska yazayım."

Gülbadem kalın kaşlarını çatıp yumruğunu sıkınca, Zencefil hafiften kıkırdadı, Gülbadem evvela omzundaki papağanına sonra Kehkeşan Baba'ya baktı:

"Amma yaptın be adam! Çok şükür oğlanlarla işim olmaz benim."

"Ehhh peki sen bilirsin."

Kehkeşan Baba, başındaki dar takkeyi düzeltip arka kısma geçince Gülbadem kıza hayran hayran bakmaya devam etti. Kız oralı olmasa da, Gülbadem ona bir şey söylemek isteyip vazgeçti. Dükkânın toprak tabanında bir ileri bir geri yürüyüp duvara asılı olan farklı şekillerde yapılmış muskaları, sıhhat bahşeden tespihleri, büyülü minyatürleri, okunmuş soğanları, geyik ve keçi boynuzlarını, pars, kurt, tilki, vaşak kürklerini inceledi.

Kehkeşan Baba elinde muskayla dönüp:

"Al bakalım, borcun bir altın."

Gülbadem kelebek şemalindeki muskayı kaptı, evirip çevirdi:

"Çok değil mi?"

"Hoppala, su koyuverdin, sana demiştim tuzlu olur diye. Bak bu muska bin derde deva... Aşk, insanın ayağına bağlı bir taştır, eninde sonunda dibe gidersin. Düşün bir kere bu muska olmasa gidip Rum dilberlerinden birine âşık olursun. Sonra sonun Galata kadısı tekin olur Mazallah! Ah vah içinde inler, aşktan ölürsün. Bir kere âşık oldun mu diğerleri gibi yanmam deme, önünde sonunda yanarsın."

"Nedir bu Galata kadısının hikâyesi?"

"Anlatırım ama onun için de mangır isterim."

"Olur olur anlat hele."

"Bir zamanlar Fatih civarında Memik isminde bir oğlan yaşarmış. Pek kabına sığmaz, âlemkeş bir gençmiş. Babası ise

nüfuzlu bir eşraf olmasına rağmen hayırsız oğluna bir türlü söz geçiremezmiş. Biraz uslansın diye bunu zorla medreseye vermiş. Memik bir yandan okuyor, bir yandan da tövbe etmesine rağmen Galata'daki Rum dilberlerinin yanına gidip âlem yapıyor; hovardalıkta, zenparelikte hudut tanımıyormuş. Gel zaman git zaman bunun yine Galata'ya gittiğini öğrenen babası kederden yataklara düşmüş. Delikanlı babasını pek sevmiş, ona bir şey olmasından korkup hakikaten tövbe etmiş bu kez, ayağını kesmiş Galata'dan. Lakin o rengârenk meclisleri, dilberleri, meyleri unutamamış… Uzun yıllar geçmiş, bizim Memik, kadı olup çıkmış. Sor bakalım nereye? Talihsiz adam Galata'ya kadı olmuş. Üstelik kadılık binası, içi Rum dilberlerle kaynayan bir meyhanenin yakınındaymış.

Koca kadı, kaderin bu cilvesi karşısında âh etmiş. Eski günleri, hatıraları canlanmış. Bir gün makamına giderken, iblise uyup bu meyhanelerden en namlısının önünden geçmiş. O an bir kız görmüş içerde, ama ne kız... Âfet-i devran! Kaşları yay, kirpikleri ok, ağzı gonca, yüzü ay… Kız bir ateş olup, bizim kadının gönlüne düşmüş. Kadı, o günden sonra yemeden içmeden kesilmiş. Bir yanda ailesi; anası, babası, avradı, çocukları… Diğer tarafta aşk… Üç gün, üç gece âh etmiş, uyku onu unutmuş. En sonunda dayanamayıp tebdil-i kıyafet meyhaneye gitmiş. Kız bülbül sesiyle şarkı söylüyormuş. Bizim kadı, onun şen nağmeleriyle, güzelliğiyle mest olunca, bu kız olmadan yaşayamayacağını anlamış. O günden sonra kızı takip etmeye başlamış uzaktan. Ama çaresizlikten bir şey yapamıyor, bu durum da onu içten içe çürütüyormuş. Kısa zaman içinde yüzyıl yaşlanmış sanki; saçı, sakalı bembeyaz kesmiş, beli bükülmüş.

Sonunda cüppesini, makamını, ailesini geride bırakıp kızın karşısına çıkmış. Aşkını anlatmış. Kız, beli iki büklüm olan adamcağızı tepeden tırnağa süzüp, 'Yaşından başından utanmıyor musun? Benim peşimi bırak. Şu haline bak!' demiş. Kadı, yürek yangınıyla hâlâ aşkını anlatmaya devam ederken

kız öfkelenmiş, 'Sen bana ne verebilirsin ki?' diye sormuş. Kadı tereddüt etmeden, 'Ne istersen verebilirim.' deyince, kız gülmüş. 'Bu kamburu çıkmış ihtiyar bedeninle mi?' diye sormuş. Kadı aşkla başını sallamış. Kız buna iyi bir ders vermeli diye düşünüp, alaycılıkla, 'İyi o halde, benim için bir deniz yarat!' demiş, kız. Memik çaresizce, 'Peki...' diyebilmiş sadece. Kız alaycılıkla gülüp, 'On gün içinde bir deniz yaratıp bana göster!' deyip yoluna gitmiş. Bizim kadı için için yanarak ne yapacağını düşünüp aç ve bitap halde sokaklarda dolaşmış. İyi tambur çalarmış, karnını doyurmak için bir meyhanede tambur çalmaya başlamış. Bir yandan da, nasıl bir deniz yaparım diye düşünüyormuş. On gün boyunca hem içli içli tamburunu çalmış hem düşünmüş. Onuncu gece meyhanedeki kandiller söndüğü, müşteriler gittiği halde bizim kadı hâlâ çalıyor, bir yandan da ağlıyormuş. O, bu onulmaz aşk acısının çaresizliğiyle ne zaman ağlasa, kubbelerdeki güvercinler kanat çırpıp ona selam ederlermiş.

Meyhaneci onu defalarca yerinden kaldırmaya çalışsa da Memik yerinden kıpırdamamış. Meyhaneci de çaresizce dükkânının kapısını üstüne kilitleyip evine yollanmış. Uzaklaşırken hıçkırık ve tambur sesini duyuyormuş hâlâ.

Gün aymış, dükkânı açmaya gelmiş meyhaneci. Bir de ne görsün! Meyhane tavana kadar suya gömülmüş; tüm sehpalar, siniler, kadehler, tezgâh ve tabureler havada, suyun üstünde yüzüyorlar. Meyhaneci dehşete kapılmış halde, meyhanenin kapısını açınca içerdeki tuzlu su dalga dalga sokağa taşmış. Bizim kadı diğer eşyalarla birlikte, elinde tamburuyla suyun üstünde cansız yatıyormuş. Zavallı o kadar ağlamış ki, kendi gözyaşında boğulmuş... Sokaktan akan sular, önce sağa, sonra sola, sonra bir daha sağa akarak en sonunda kapının altından kızın evine, kızın ayaklarının altına ulaşmış..."

"Yüreğimi dağladın Kehkeşan Baba."

"Yaa... Daha ne hikâyeler var. Hem şöyle düşün, âşık olacağın kadına yedireceğin altınlar yanında bir altının lafı mı olur.

Hadi oyalama beni, dön arkandaki kuyruğa bak, kaç kişi var sırada."

Gülbadem arkasını dönünce kapının ardında, türlü renkteki çarşaflara bürünmüş onlarca kadın gördü. Kimisi erkek çocuk sahibi olmak isteğiyle, kimisi kocasının düşüp kalktığı kadın vebaya tutulsun diye, kimi gebe kumasının düşük yapması için, kimi güzelleşmek, kimi gençleşmek, kimi gelinini, kimi kaynanasını öldürmesi için muska yazdırmaya, büyü bozdurmaya gelmişti. Hepsi de Gülbadem ile birlikte Galata Kadısı Memik'in yürek dağlayan hikâyesini dinlemişlerdi; içlerinde ağlayanlar bile vardı. Gülbadem bu kadar kısa sürede oluşan kadın kalabalığına hayretle baktı. Mırın kırın ederek bir altını çıkarıp Kehkeşan Baba'ya uzattı.

Kehkeşan Baba, altını avcuna alır almaz bunun sahte olduğunu anladı. Biraz evvel hikâyeyi anlatırken takındığı mülayimliği uçup gitti. Alnındaki ağaç şemalindeki damar kıvrılıp budaklandı, kaşları çarpıştı:

"Bre gavat. Bu altın kalptır. Sahtedir."

Gülbadem yutkundu, bir saniye içinde yalan söyleme konusunda tıkır tıkır işleyen zihni dün Yorgi'den duyduğu bir ismi getirdi aklına.

"Yok billahi Baba. Meyhaneci Deyyus Krikor'dan aldım para üstü niyetine."

Kehkeşan Baba yatıştı:

"Yaa fena kazıklanmışsın."

Gülbadem sahte altını yediremeyeceğini anlayınca cebinden başka altın çıkarıp verdi, kedi altını dişleyip bu kez miyavlamadı. Gülbadem muskayı alıp kapıya yürürken, dükkâna girdiği andan beri dikkatini çekmek için uğraştığı, uğruna altınını harcadığı güzelin kayıtsızlığına dayanamayıp ona doğru:

"*Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne*
Urma zahm-ı sîneme peykân peykân üstüne"

Deyince, kız onu duymamış gibi önündeki muskalara bakmaya devam etti. Kehkeşan Baba, alnındaki ter boncuklarını mendille silip, "Kız sağırlık muskası yazdırmak için burada be avanak! İş çıkmaz sana, buraya girdiğinden beri dediklerinin hiçbirini duymadı. Hadi yallah başka kapıya…" deyince, Gülbadem üzüntüden yellendi. Kuyruktaki kadınların hepsi bir anda burunlarını tutup yüzlerini ekşittiler. Gülbadem tam çıkarken kadınlardan biri, "İçin delinsin çocuk, kokuya bak!" dedi. Gülbadem onu duymazdan gelerek çıktı dükkândan. Önünde duran kovaya tekme atarak oradan uzaklaştı.

Omzunda kıkır kıkır gülen Zencefil dayanamayıp kulağına eğildi:

"Ne ahmak adamsın be gağa. Kızı tavlamak isterken senin altın bok yolunda gitti anlaşılan."

"Kısa kes. Olur böyle şeyler Şekerbaz, bakarsın muska sahiden işe yarar."

İki dost, uzun bir yürüyüşün ardından bitmek bilmeyen merdivenleri tırmanmaya başladılar. Gülbadem, bir an takip edildiği hissine kapıldı yine. Arkasını dönünce hüzzam makamında şarkılar söyleyerek para dilenen bir cüzzamlı gördü. Oysa az evvel oradan geçerken bu dilencinin şu an bulunduğu yerde olmadığından emindi. Kuruntu yaptığına hükmederek merdivenleri arşınlamaya devam ediyordu ki, dilenci kadın ona seslendi, "Bir sadaka vermeyi çok görme civanım. Sadaka ver ki, akşam başına gelecek musibetten sağ salim kurtulabilesin!" Gülbadem, bu cümleleri duyunca ürperdi, geri dönüp beş basamak inerek dilencinin kabağında durdu. Kadının yüzüne bakınca buz kesti. Yüzü cılk yaralarla doluydu kadının; ağzından ve burnundan kıvamlı, koyu irin akıyordu. Etrafı çamurla sıvanmış kehribar gözlerinin hemen altında iki küçük göz daha vardı.

Gülbadem, parmağının kanamaya başladığını gördü. Kesik kesik soluyarak, "Ne zırvalıyorsun? Ne musibeti?"

Kadın, dişsiz ağzının içindeki kızıl, peltemsi cerahati göstererek dört gözünü parlatıp kahkaha atınca Gülbadem'in omzunda şaşkın vaziyette duran Zencefil huysuzlandı; tırsıp Gülbadem'in ensesine yapıştı. Kadın kahkahasını bitirdikten sonra:

"At önüme üç-beş para."

Gülbadem, kadının önüne üç metelik attı, bir an evvel gitmek istiyordu.

"İşin tamam. Akşam başına bir bela gelecek ama merak etme kurtulacaksın. O yazdırdığın muskayı da at gitsin, işe yaramaz! Sözlerime kulak ver, üç vakte kadar kör kütük âşık olacaksın. Âşık olduğun gün artık parmağın da kanamayacak. Onun yerine beynine sadece aşkı düşünen bir cin girecek. Seni o idare edecek. Bu aşk seni tüketecek. Öyle bir hale geleceksin ki, aşkın için zamanı delecek ve sonunda bugüne değin kimsenin yapmadığı bir işe kalkışacaksın!"

Gülbadem parmağından damlayan kana baktı, sonra karşısındaki kadına... Hiçbir şey demeden koşar adım basamakları tırmanmaya başladı. Etrafını saran perdeler yırtılmıştı sanki. Hayatı yaşamıyor, seziyordu bu anlarda. Merdivenin başına gelince döndü ve kadının yerinde olmadığını gördü. Tekrar basamaklardan inince biraz evvel kadının durduğu yerde deri değiştirmiş simsiyah bir yılan gördü. Yılan kıvrılarak gayba karşınca, eski derisi geride kaldı; sinekler gelip derinin üstüne üşüştüler. Bir an, inip kalkan göğsünün altındaki kafese girip saklanmak istedi. Derin bir nefes aldı. O an kafasına sinekler kondu, sineklerin de kafası karıştı. Etrafında kimselerin olmadığından emin olunca, ensesine yapışık vaziyette titreyen Zencefil'i omzuna koyup, yamulmuş taş basamağa oturdu:

"Allah'ım o neydi öyle?"

Zencefil'in hâlâ gözlerinin kapalı olduğunu görünce onu sarstı.

"Şişşt! Şekerbaz! Aç gözlerini."

Zencefil gözlerini aralayınca, omzunda sıcacık bir ıslaklık hissetti Gülbadem. Korkudan öfkeye geçerek:

"Tüüh. Allah kahretsin seni, korkudan omzuma mı işedin lan?"

Zencefil mahcubiyetle boynunu büktü, sorguçları sönüktü:

"Ne yapayım şekerim, çok korktum..."

"Ben de öyle... Neydi o?"

"Bilmiyorum. Herhalde çarpılmış olmalı."

"Ya söyledikleri?"

"Ne söyledi ki?"

Gülbadem kuşağından bir mendil çıkarıp Zencefil'e baktı, hayretle:

"Benimle kafa mı buluyorsun mendebur, duymadın mı söylediklerini?"

"Üç-beş para at, dedi sadece. Başka bir şey demedi ki."

"Sen korkunca sağır oluyorsun anlaşılan. Kadın bir sürü saçma sapan şey geveledi."

"Boş ver gağa ne dediyse dedi. Gidelim buradan."

Gülbadem, Zencefil'in korkudan olsa gerek kadının söylediklerini duymadığına kâni olup tekrar ayaklandı. Yırttığı mendille kanayan parmağını sardı, mendilin geriye geri kalan kısmıyla da omzundaki sidiği temizledi. Bu ânı yaşanmamış saymaya gayret ederek Moris'in yazıhanesine girdi; içerisi sinek kaynıyordu, Moris yerindeydi. Kel kafalı, ince bıyıklı bir Yahudi'ydi. Tefecilik, tüccarlık, kaçakçılık yaparak Galata'nın en zenginlerinden biri olmuştu. Gülbadem, kendini tanıtıp kuşağından çıkardığı kâğıdı ve paraları Moris'e verdi. Hâlâ hızlı çarpıyordu kalbi... Moris, kâğıdı okuyup paraları

saydıktan sonra yüksek tavanlı, ferah mekânında Gülbadem'e armut suyu ikram etti. Ona Hint diyarı hakkında sorular sorduktan ve omzundaki papağanını kendisine satmasını teklif edip ret cevabı aldıktan sonra Sunullah Efendi'ye selamlarını iletip, ayağını kaşırken onları selametledi. Gülbadem, Moris'le vedalaşırken bu peltek ağızlı tefeciye merdivenlerin başındaki cüzzamlı dilenciyi sordu. Moris gülüp İstanbul'un her yanının böyle cüzzamlı dilencilerle dolu olduğunu ve ahaliden para koparmak için türlü oyunlar ettiklerini söyledikten sonra yazıhanesine girdi. Gülbadem, Moris'in söylediklerinden sonra kandırıldığına ikna oldu ancak dilencinin batıl yüzü, dört gözü, tekinsiz sesi hafızasına dövülmüştü bir kere. O merdivenlerden bir kez daha geçmemek adına, sağa doğru kıvrılan dar sokağa saptı. Bir müddet yürüdükten sonra kiliselerin önünden geçip Voyvoda Kapısı'nı ardında bırakarak, önüne çıkan toy hamalara soruşa soruşa tekrar limana inebildi. Yorgi'ye gidiyordu.

Gülbadem, Yorgi'yi, gölgeye attığı taburesinde nargilesini tüttürürken buldu. Yorgi, Gülbadem'i görünce pek sevindi. Kendisini bu kadar çabuk beklemediğini söyledikten sonra nargile ve kahve ısmarladı, ona. Hayattan, kadınlardan, silahlardan, uzak ecnebi memleketlerinden, papağanlardan ve kuşlardan konuştular. Gülbadem, Yorgi'den müsaade isteyip Galata'yı keşfe çıkacağını söyleyince, Yorgi taze dostuna birkaç tembihte bulunup belinden çıkardığı Mora işi hançeri uzattı. Galata'da emanetsiz gezilmeyeceğini vurgulayarak, birkaç dostunun mekânını tarif edip bir kalyon beklediği için kendisine eşlik edemeyeceğini üzüntüyle bildirdikten sonra onu uğurladı.

Gülbadem, öğle yemeğini Zencefil ile birlikte kule dibindeki kuyruk yağı kokan kazıkçı ciğercilerden birinde yedikten sonra, dün gördüğü Mevlevihane'nin önünde buldu kendini.

Takatten kesilmişti. Nevnihalin önünde biraz soluklanırken, yukarı taraftan gürül gürül akan kalabalığın içinde büyük bir kan lekesi gibi beliren, baştan aşağı kırmızı kostümleriyle yeniçerileri gördü. Yeniçeriler beyaz sarıklı, sarı çizmeli, kuşağında piştovları ve yandan sallanan kılıcıyla heybetli bir adamın etrafını sarmış halde yürüyorlardı. Bu adam, yeniçeri ağasıydı. Büyük bir kibirle salınıyor, kendisine korkuyla bakanları soğuk bir nazarla süzmek suretiyle, yanındaki askerlere civardaki meskenleri işaret ederek talimatlar veriyordu.

Gülbadem, kalabalığın tantana ile Mevlevihane'nin sokağına yöneldiğini görünce ayaklanıp karşı tarafa geçti. Otuz kadar asker ve yeniçeri ağası gelip Mevlevihane'nin önünde durdular. İçeri girmiyorlardı. O anda bembeyaz giysiler içinde iki derviş çıkıp onları selamladılar. Yeniçeri ağası burnundan soluyarak parlak sarı çizmelerini yere vuruyordu. Dervişlerin buyur etmesiyle Mevlevihane'nin bahçesine girdiler.

Askerlerin bahçeye doluşmasını fırsat bilen, ahaliden birkaç meraklı, onların peşinden içeri süzülünce Gülbadem de, merakına yenilerek kapının eşiğinde durdu. Yeniçeri ağası, bahçeye onu karşılamaya gelen yaşlı şeyhe saygıyla selam verdikten sonra, söylediklerinin yalnız bahçedekilerin değil, duvarın öte kısmında toplanan kalabalığa da yetişmesini isteyen gür bir sada ile:

"Safa gördük efendi."

Şeyh:

"Soframıza oturup rızkımızı bölüşmek isteriz, buyurun içeriye."

"Sağol şeyh efendi, sofran var, rızkın bol olsun. Sizi böyle rahatsız ettiğimiz için kusurumuza bakmayın, lakin iş ciddidir. Müsaadenizle neferlerim haneyi arayacaklar."

Şeyh, şaşkın gözlerle, yeniçeri ağasının etli yanaklarını, pos bıyıklarını, sivri burnundaki izi süzdü kaş altından.

"Buna sebep nedir?"

"Şehirdeki başsız bedenler yetmiyormuş gibi, şimdi de, şehrin dört bucağında; Ağa Kapısı'ndan tutun da Üsküdar'a, buradan Eyüp'e kadar her yanda üstünde pek korkunç, pek tehlikeli şeyler yazan kâğıtlar buluruz. Duymadınız mı?"

Şeyh ciddiyetle başını salladı.

"Bu kâğıtları sağa sola saçan iblislerden birinin bu hanede saklandığı ihbarını aldık."

Şeyhin bıçakla oyulmuş gibi görünen çökkün yüzü alevlendi.

"Hâşâ... İçerde birkaç gezgin dervişten gayrı yabancı yoktur."

"Gezgin derviş deyip geçme şeyh efendi, belki aradığımız adam onlardan biridir. Şimdi müsaadenle neferlerim içeriye baksınlar."

Şeyh sol elini kaldırıp, kapıya doğru kıvırınca, askerler savaş meydanında düşmana hücum eder gibi koşup içeriye girdiler. Dervişlerden biri yeniçeri ağası ve şeyhin oturması için minder koşturdu, bu sırada. Minderlere çöken ağa ve şeyh sessizce bakıştıktan sonra, ağa:

"Bu şehrin dört düşmanı vardır şeyh efendi; tevatür, yangın, veba ve fitne. Dördü de bulaşıcıdır bilirsin. Biri ruha, diğeri haneye, öteki bedene, sonuncusu da devlete musallat olur ki, en fenası budur. İşbu kâğıtların üstünde harc-ı âlem Sultan'ımıza, hanedana ve halifelik makamına karşı ağza alınmayacak şeyler; hâşâ, saltanatın ve Hünkâr'ımızın mutlak iradesinin sorgulanması ve ahalinin kendine bir baş seçmesi gerektiği yazılıdır."

Şeyh, "Tövbe..." diyebildi sadece, ağanın ağzından çıkan kelimelerin her harfinin kılıçla yontulmuş olduğunun farkındaydı. Ağa, kendisine getirilen serin suyu ağzına götürmüştü ki, içerde arama yapan neferler üç adamın kollarına girmiş vaziyette binadan çıktılar. Herkes, gezgin derviş oldukları her hallerinden belli olan bu üç adama baktı. Yeniçeri ağası, tek hamlede ayağa kalktı. Şeyhe saygıyla selam verip:

"İnşallah aradığımız iblisler bunlardan biri değildir şeyh hazretleri, yoksa sizin de başınız belaya girer."

Şeyh bir şey demek için ağzını açsa da, ağa onun sesini gırtlağında dondurarak yürüyüp kapıdan çıktı.

Yeniçeriler ve derdest edilen üç derviş de peşlerinden... Yeniçeri ağası, sokakta toplanan kalabalığı görünce memnun oldu. Bu kez orada, bağırarak, "Hünkâr'ımızın iradesini ve hanedanı sorgulayan piçler kulak kesilsinler; bilsinler ki, sonları yakındır! Bu sözümü eşinize, dostunuza söyleyin! Eğer sağda solda bu şeytan nağmelerini bulursanız, bu kâğıtları koyanı veya koyanları görürseniz derhal neferlere bildirin!" Ağa, sözünü tamam edince ahali hepbir ağızdan, "Sultan Mahmud çok yaşa, kılıcın değsin arşa!" diyerek alay-ı vala ile bağırırken; askerler, kalabalığı yararak Aksaray'daki ortalarına gitmek üzere yola koyuldular.

Gülbadem, görüp, duyduklarının tesirindeydi. Askerlerin aradıkları kişi kendiymişçesine garip bir saplantıya kapılmıştı.

Galata Sarayı'nın önüne geldiğinde birbiriyle şakalaşan boşboğazları, zurna çalarak salyangoz oynatanları, maymunlarla türlü numaralar yapanları görünce biraz sakinleşti, Gülbadem. Hayatın doğal seyrine yeniden karıştığını idrak etmenin verdiği ferahlıkla, çeşitli milletlerin değişik çizgilerle inşa edilmiş sefirliklerinin önünde dura dura epeyce yürüdü. Kalabalığı yararak tabakhaneye yetişmeye çalışan bir kağnının tekeri fırlayıp hacamat dükkânına dalınca, Gülbadem de devasa bir kilisenin ardından dolanıp yokuş aşağıya inmeye başladı. O an Yorgi'nin methettiği kahvehanelerden birini gördü; tabelasında "Kukumav Kahvehanesi" yazıyordu.

Günün en güzel demiydi. Akşamüstünün dinginliği, Galata'dan yükselen bin sesli nidalara karışıp, lale karıncaları telaşla yuvalarına çekilmeye başlayınca yemyeşil sarmaşıklarla kaplı, alt katı taş, üstü ahşap iki katlı binanın önünde durdu, Gülbadem. Üstünde sarı bir fener asılı olan aralık kapı, meltemin marifetiyle hafif hafif sallandıkça içerden türlü çeşnilerle

hazırlanmış nargile, kahve, afyon ve meyve kokuları geliyordu. Ellerini pencerenin çıtalarına koyup, yüzünü puslu cama yaslayarak içeriyi görmeye çalışsa da rengârenk dumanlar ve çiğ ışıktan başka bir şey göremedi.

O esnada kapıdan uzun boylu, bakır tenli, sağlam yapılı bir adam çıkıp gerindi. Üstünde mavi beyaz çizgili bir gömlek, camadan, altında paçaları dar ve işlemeli bir şalvar, omzunda Cezayir şalı vardı. Çıplak ayaklarını, ucu kalkık pabuçlara geçirmişti. İyice gerinip esnedikten sonra karşısındaki genci fark etti.

Gülbadem bir şey söylemesi gerektiğine hükmedip:

"Selamun aleyküm."

"Ve aleyküm selam yolcu."

"Mercimek Fazıl'ın kahvehanesi burası mı?"

"Beli, sen kimsin?"

"Adım Gülbadem, muhabbete teşne bir fakirim. Rodoslu Yorgi burayı methedince gelmek istedim."

Adam, kapının önündeki paslanmış ibrikten döktüğü suyla ellerini ovalayıp:

"Yorgi ha… Ne zamandır uğramıyor. Özledim deyyusu. Mercimek Fazıl benim. Madem çok susadın muhabbete, gel meclisimize ortak al. Allah ne verdiyse yiyip içip, söyleşelim."

Gülbadem gülümsedi:

"Eyvallah."

Mercimek Fazıl, Zencefil'e bakarak Gülbadem'in boş omzuna elini koyup kapıyı ittirdi. Gülbadem, yüzüne hücum eden duman, koku ve sesle bir oldu. Kahvehanenin içinde yekûnda on sedir vardı. Sedirlerden dördü duvardaki oyukların içinde üstte, diğerleri daha alçaktaydı. Kahvehanenin meydanında onlarca mumun çevrelediği bir daire vardı. Bu ateş çemberinin ortasına bir tabure konmuştu. Mekânın sonundaki camlı bölmede ise bir ocak, ocağın hemen yanındaki tümsekte de dört çalgıcı ellerinde ud, def, kudüm ve kanun ile bekliyorlardı.

Sedirlerin hepsi doluydu. Havada öylesine kesif bir duman vardı ki, hem Gülbadem hem Zencefil bir süre gözlerini rahatça açamadılar. Gülbadem, üstteki yerlerden birine buyur edilinceye kadar bu bulanıklığın tesirinde, hayal ile gerçek arasındaki ipte yürüdü.

Buyur edildiği köşe, kırmızı minderlerle kaplıydı; mumlarla sarılmış meydanı sol çaprazdan görüyordu. Gülbadem, pabuçlarını çıkardı. Kendisi için açılan yere çöküp elini göğsüne götürerek sedirdeki beş kişiyi selamlayınca, güruhtakiler de aynı anda onun selamını alıp ellerini evvela göğüslerine, sonra dudaklarına, en sonunda da başlarına götürdüler. Gülbadem, yumuşak mindere iyice yayılıp bağdaş kurunca önündeki sinide duran türlü yemişleri ve meyveleri gördü. Belinde peştamaliyle oradan oraya koşturan telveli oğlan da hemen onun yanına bir nargile koydu.

Sazendeler, uşşak makamında bir eser icra etmeye başladılar o anda. Gülbadem'in tam karşısında oturan sol bacağı nakıs, orta yaşlarında, nur yüzlü, fındık burunlu adam nargilesinden peş peşe iki nefes çekti. Müziğin şirin ezgisine kapılmış gözlerini yumup, mest bir edayla başını salladıktan sonra Gülbadem'e gülümsedi:

"Uşşak makamıdır bu çalan. Göçebe ruhların sesidir. Tınıları su tabiatı barındırır. Dinleyenin içine su misali akar, bazen çağıldar hatta. Günbatımında dinlemelidir. Kalp ve dikriz ağrılarına iyi gelir. Ayrıca sevdiğine kavuşamayanlar ve gönül yorgunluğuna tutulanlar için birebirdir. Zaten adı üstünde uşşak, yani âşıklar makamı… Ah ah, şu zarafete kulak ver cânım dost. Ancak dikkat etmeli, çok dinlersen afyonun dahi yaşatamayacağı hülyalara daldırır âdemoğlunu. Kâh bakarsın ilanihaye bir ummanda balık olmuşsun, kâh Kaf Dağı'nın ardında bir anka…"

Hülyalı gözlerle yoldaşını dinleyen diğerlerinden biri söz aldı. Sapsarı saçlı, keçisakallı, çenesi yamuk, ağzı gonca gibi küçük bir gençti:

"Tahammül mülkünü yıktın Hülâgû Han mısın kâfir
Aman dünyayı yaktın ateş-i sûzân mısın kâfir"

(Nedîm)

Gencin dillendirdiği beyitin ardından hepsi önlerindeki gül şerbetiyle dolu kadehlerini kaldırıp birer yudum alarak yek avaz, "Eyvallah cânım dost." dediler. Bu muhabbet ortamı Gülbadem'in öylesine hoşuna gitti ki, şiirin de tesiriyle önüne konan peymaneyi bir dikişte midesine indirdi.

Bu kez sözü ince kaşlı, kemerli burunlu, başlığının altından kuş yuvası gibi kabarık duran saçlarına bir çiçek sıkıştırmış başka delikanlı aldı. Gülbadem'e dönüp:

"Adını söyle cânım dost. Adını söyle, şad olalım. Bize milletini, dinini, soyunu, uğraşını değil yalnız adını bağışla…"

Gülbadem, kısa bir sessizlikten sonra "Gülbadem." dedi. Hep birlikte yeniden ellerini evvela kalplerine, sonra ağızlarına ve başlarına götürüp, "Canın canımız, derdin derdimiz, neşen neşemiz olsun." dediler. Gülbadem, onları taklit ederek bu güzelliğe mukabele edince Zencefil de dayanamayıp sağ kanadını kaldırdı.

Güruhtan kemikli yüzlü, simsiyah sakallı, sürmeli gözlü olanı:

"Ya omzunda duran canın adı?"

"Zencefil nam Şekerbaz'dır."

Hepsi birden biraz evvelki töreni tekrar ettiler.

"Hoş geldiniz aramıza, muhabbetimize muhabbet kattınız."

O sırada sazendeler nihavend makamında, semai usulünde yeni bir şarkı çalmaya başlayınca, içerdeki herkes mütelezziz halde şarkıya eşlik etmeye başladı.

"Erişti nev-bahar eyyâmı, açıldı gül-i gülşen
Çerâğan vakti geldi lâlezârın dîdesi rûşen
Çemenler döndü rûy-i yâre reng-i lâle vü gülden
Çerâğan vakti geldi lâlezârın dîdesi rûşen

Açıldı dilberin ruhsârı gibi lâleler güller
Yakıştı zülf-i hûban-veş zemîne saçlı sünbüller
Nevâsâz olmada bin şevk ile âşüfte bülbüller
Çerâğan vakti geldi lâlezârın dîdesi rûşen"

Büyük bir coşkuyla hep bir ağızdan söylenen şarkı nihayete erince, bu kez sözü yeniden tek bacaklı adam aldı. Nargilesini guruldatıp:

"Dinlediğin şarkının türü dünyayı idrak biçimini de tespit eder. Misal bu... Nihavend makamıdır. Bel, boyun, uyluk ağrılarına iyi gelir. Sabırsız, tez canlı ruhların musikisidir. Yürek çarpıntısını tanzim eder, gönlü okşayıp sakinleştirir. Ayrılık ateşiyle kavrulanlara şifa bahşeder. Anlaşılma açlığı çekenler için biçilmiş kaftandır. Ateş tabiatlıdır."

Herkes, "Eyvallah..." dedi. Gülbadem, kafa dengi, kendisi gibi saza söze meraklı oldukları her hallerinden muayyen olan bu adamların arasında olmaktan gönenerek, önündeki ballı bademlerden atıştırdı.

Sazendeler çalmayı bıraktıktan az vakit sonra ışıklı meydana kısa boylu, mavi kaftanlı, uzun takkeli bir adam çıkınca, kahvehanede tezahürat ve ıslık tufanı koptu.

Meydana çıkan kişi, meşhur meddah Fıstıkçı Şahap'tı. Civardaki tekmil kahvehane sahiplerinin peşinden koştuğu, yüzlerce tiryakisi olan bir zattı. Haftada üç kez Kukumav Kahvehanesi'nin meydanına çıkar, hikâyeler anlatır, anlattığı şeyleri aynı zamanda canlandırarak izleyenleri kendine hayran bırakırdı.

Fıstıkçı Şahap, kendisine gösterilen teveccühten memnun olarak izleyicileri yere kadar eğilerek selamladıktan sonra, tabureye oturdu; o an közde kaynayan köpüklü cezveler dâhil herkes sustu. Fıstıkçı Şahap narin sesiyle:

"Yaşamak ile var olmak aynı şeyler değil. Aralarında sonsuz bir boşluk var ve hepimiz o boşluğun içerisinde debeleniyoruz. Aynı çerçevenin içinde sırtımızdaki türlü yüklerle,

omzumuza mühürlenmiş ucu kim bilir kimin elinde olan iplere bağlı olarak bıkmadan, usanmadan aynı oyunları oynamaya devam ediyoruz. Sahnede bizi eğlendirene bakıp 'Bu benim!' diyerek yaralarımıza gülüyoruz.

Oysa bizi sahneye çıkarıp iplerimizi ileri geri oynatmak istediklerinde, dişlerimizle koparmalıydık o ipleri. Dişimiz kırılırdı; en fazla kolumuz, bacağımız... Neticede kukla değil miyiz, ne fark ederdi ki bizim için. Ama yapamadık işte... Çünkü biz insanız; zayıfız, riyakârız, korkağız, alçağız!"

Diye bir girizgâh yaptıktan sonra alkış başlayınca, Fıstıkçı Şahap alkışları eliyle durdurdu. Sonra kollarını iki yana açarak "Huuuuuuşşşfff..." diye rüzgâr sesi çıkarıp anlatmaya koyuldu.

"Aşk, bilmediğin bir dili mucizevî şekilde anlamaktır. Bir zamanlar uzaklarda bir köyde yaşarken, ben de anlamıştım bu dili ve peri çehre bir kıza âşık olmuştum. Onu gördüğüm günün gecesi kalbimi sürgülemeyi unutmuştum. Ne olduysa o gece oldu zaten! Kız da dalyan gibi boyumu, evliya gibi nurlu çehremi görünce bana vuruldu. Yani öyle olmalıydı. Bir ayağı aksıyordu ama olsundu."

Bu esnada Fıstıkçı Şahap'ın teşrifiyle iyice kalabalıklaşan kahvehaneden kahkahalar yükseldi, zira meddah hem kısa boyluydu hem de pek çirkindi.

"Amma gelin görün ki kızın babası o dağ köyünün ağasıydı. Aramızda her anlamda büyük bir mesafe vardı anlayacağınız... Kıza uzaktan bakıyordum. O kadar uzak ki, yüzünü zor seçiyordum ama uzun boyunu, geniş omuzlarını düşünerek sabahlara kadar uyumuyordum. Kızın yanına yaklaşmak ne mümkün, babası duysa karnımı oyup içine pilav doldurur! Lakin kafaya koydum onu bir kere, bu kızı yakından görmeden duramıyorum. Bir tertip yaptım. Kızın evi ile benim evim arasında geniş bir düzlük vardı ve düzlükte kızın babasının yüzlerce koyunu otluyordu.

Üüüürürrrüüüüüü... Çapkın horozlar sabahın köründe aynen böyle ötünce kalkıp hazırlığa başladım. Ahırıma girdim, açlıktan bitap düşmüş benim gibi fukara bir koyunum vardı, zavallıyı yere yatırdım 'Bismillahh' diyerek kestim. Sonra derisini yüzüp postunu çıkardım."

Meddah, taburenin yanına koyduğu heybeden bir koyun postu çıkardı, usulca sırtına geçirdi, küçük vücudunu baştan sona saran postla elleri ve bacakları üstüne çöküp koyun gibi melemeye başlayınca yine kahkahalar yükseldi. Fıstıkçı Şahap, tıpkı bir koyun gibi mumların salındığı meydanda emeklemeye başlayıp bu vaziyetini bozmadan anlatmaya devam etti.

"Postu üstüme geçirince, emekleye emekleye sürüye karıştım. İşte böyle (Fıstıkçı Şahap sahnede koyun gibi yürüyordu)... Canına yandığımın toprağında o kadar diken vardı ki; elime, dizime, hayâlarıma varana kadar her yanıma battı."

Üç beş kahkaha...

"Karnım nasıl da acıkmış! Baktım koyunlar otlara gömülmüşler, öyle iştahla yiyorlar ki namussuzlar, benim de canım çekti, otlamaya başladım. Bir yandan da gıdım gıdım ilerleyip sevdiğim kızın olduğu tarafa doğru yanaşıyorum. Kızın yakınındayım ama başımı kaldırıp bakamıyorum, çünkü yanında birileri var. Başım otlara gömük halde biraz daha otlayarak oyalanayım demiştim ki, o an uyluğuma bir ağrı girdi. Sonra afedersiniz götümün yumrularında beter bir acı... Geriye döndüm ki ne göreyim, bir tane koç! Boynuzlarını kıçıma dayamış halleniyor..."

İçerden alkış, kahkaha "Yaşa Fıstıkçı Şahap", "Aman dikkat", "Kaç hemen" nidaları yükseldi.

Meddah dizlerinin üstünde hızlı hızlı emeklemeye başladı. O kadar komik bir haldeydi ki, koştukça küçük vücudu büzüşüyor, yüzü reçel rengini alıyordu. O an sazendeler kürdihicazkâr longa cinsinde bir parça çalmaya başladılar.

"Ben kaçıyorum, koç kovalıyor. Ben kaçıyorum, o azgın kovalıyor. Beni koymuş kafasına, ırz düşmanı hayvan! Çiftleşmek istiyor besbelli. Ben kaçıyorum o kovalıyor. Baktım namusum elden gidiyor! Canım mı, namusum mu, diye muhasebe ederken postu üstümden atıp ayağa bir kalktım ki, karşımda palabıyıklı üç adam… O an tekrar çöktüm. Ama iş işten geçmişti. Beni görünce derhal bellerindeki bıçaklarını çektiler. Bu kez onlar düştü peşime. Koyunluğa öyle alışmışım, aklım öyle uçmuş ki, insan gibi ayağa kalkıp koşmak yerine hâlâ koyun gibi emekliyorum. İşte böyle..."

Meddah emekleyerek koşmaya başladı yeniden. Kahvehanenin puslu camları kahkahalardan sallandı.

"Neyse adamlar beni yakalayıp bıçaklarını boynuma dayayınca yolun sonuna geldiğimi anladım. Olsun dedim; benim Mecnun'dan, Ferhat'tan, Kerem'den ne eksiğim var. Aşk yolunda bir can vermişim çok mu be? Aşkım uğruna ölüme razı olarak yürümeye başlıyordum ki, bir de ne göreyim, üç adamdan biri topallıyor! Yarabbim ya Resulallah dedim, boyu posu da aynı benimki gibi… O an kafama dank etti. Günlerdir kalbime alev salan, uzaktan ay yüzlü bir kız sandığım, meğer ensesi kalın bir herifmiş."

Alkış, ıslık ve kahkaha...

Fıstıkçı Şahap, siyah postunu çıkarıp tekrardan tabureye oturdu:

"Ee sonrası malum, herife diyemem ya, ben seni uzaktan kız sanıp âşık oldum. Öyle dersem daha beter oğlancı deyip oracıkta doğrarlar beni. Mecburen adi bir koyun hırsızı taklidi yaptım, tam elli sopa yedim!"

Fıstıkçı Şahap gömleğini sıyırıp, sırtına önceden kendi eliyle kına yakarak meydana getirdiği kızarıklıkları gösterdi.

"İşte böyle dostlar, siz siz olun uzaktan uzağa âşık olmayın kimseye. Gerekirse dibine kadar gidip iyice emin olun. Ya da

en iyisi boş verin aşkı maşkı… Aşk denen illet, her kötülüğün başıdır. Muhayyilesine bir girdi mi işte böyle ahmaklaştırır adamı. Çünkü beyinde çok yer kaplar bu illet, başka düşüncelere yer bırakmaz…"

Fıstıkçı Şahap temsilini tamam edip kendisine yapılan tezahüratlara karşılık verdi. Fakat kahvehane durulmuyordu, içerisi lebalep dolmuştu. Herkes bir ağızdan "Bir tane daha isteriz." diye haykırarak, nargile dumanlarını salıyor, sinilere vurarak vezin tutuyorlardı. Fıstıkçı Şahap, çarşaf ebatındaki mendiliyle alnını sulayan teri silip, "Peki." deyince, yine ıslıklar, tezahüratlar yükseldi.

Gülbadem ve Zencefil de, katıla katıla gülmüş vaziyette Fıstıkçı Şahap'ın yeni temsilini bekliyorlardı. Meddah, önüne konulan buz gibi şerbeti bir dikişte bitirip iki kez öksürdü, yeni hikâye başlıyordu...

"Evvel zaman içinde, yine uzak çok uzak çook çok uzak bir ülkede, aman aklınıza başka bir şey gelmesin ha, bir padişah yaşarmış! Bu padişah bir gün ava çıkmış. Av yerinde ela gözlü bir dilber görüp oracıkta âşık oluvermiş kıza. Kız, padişahın kendisine baktığını görünce kaçıp evine girmiş. Padişah, sarayına dönünce derhal vezirlerini toplayıp bu kıza elçi olarak göndermiş. Vezirler ertesi gün değerli hediyelerle kızın evine gidip babasına, 'Başına talih kuşu kondu be adam!' diyerek, koca padişahın, kızına talip olduğunu söylemişler. Kızın babası duruma sevinmiş sevinmesine ama kızıma da sorayım demiş zira kızını pek severmiş. Babası, kızı çağırıp vezirlerin önünde padişahın kendisiyle evlenmek istediğini söyleyince, kız vezirlere dönüp, 'Bugüne kadar beni ne dülgerler, ne tellaklar, ne davulcular istedi de varmadım. Kala kala padişaha mı kaldım!' deyince, vezirlerin rengi atmış.

Vezirlerden biri, 'Aman kızım, sen anlamadın zaar, seni koskoca padişah istiyor, padişah!' dediğinde kız, 'Ne iş görür bu padişah?' diye sormuş. Vezirler donakalmışlar, 'Padişah

padişahtır kızım! Bir iş yapmaz. Ülkenin sahibi, velinimetimizdir. Onun tek işi tüm bu toprakları, bizi kaştarmaktır.' deyince kız, 'Bu padişah dediğiniz boş gezenin boş kalfası gibi bir şey herhalde. Diyelim ki yarın öbür gün tahttan indirdiler onu, söyleyin bakalım ey aksakallılar o zaman ne yiyip ne içeriz. Diyelim gün oldu, devran döndü, ahali; 'Biz koyun muyuz ki başımızda bir çoban olsun!' deyip kıyama kalkıştı, o zaman çoluğumuza çocuğumuza nasıl bakarız?' deyince, vezirler cevap verememişler."

Meddah burada durdu, kahvehanenin cümlesinden manalı alkışlar yükseldi. Ama bu seferki, kahkahaya bulanık değil, kışkırtıcı bir tepkiydi.

"Vezirler çaresiz padişahın huzuruna gelip kızın söylediklerini korkarak anlattıkları vakit, padişah küplere binmiş, hıncını baş vezirinin kellesini alarak çıkarmış. Ertesi gün yine göndermiş vezirlerini.

Kız bu kez vezirlerin haline acıyarak, 'Eğer padişahınız bir meslek, zanaat sahibi olursa; misal bir demirci, ya da şerbetçi... O zaman düşünürüm bu işi.' deyince, vezirler gidip yine kelle koltukta padişaha anlatmışlar kızın söylediklerini.

Çok uzatmayayım, padişah sonunda kız için demir dövmeyi öğrenmiş. Demiri dövdükçe ter akıtmış, yorulmuş. Para kazanmanın, sıradan biri olmanın hiç de kolay olmadığını anlayınca bugüne kadar nefsini saran kibir cininden kurtulmuş. Elini eteğini devlet işlerinden çekip bir demircinin yanına çırak olmuş. Sonra da kızla evlenmişler. Halk ise kendi içinden seçtiği güvenilir kişilerce, kendi kendini idareye etmeye başlamış, kafalar yerinde kalmış..."

Fıstıkçı Şahap, hikâyeyi bitirince yine kıyamet koptu. Herkes sertçe vuruyordu ellerini birbirine. Meddah övgüler eşliğinde meydandan ayrılınca Gülbadem de ayaklandı. Gülmekten karnı ağırmış, düşünmekten kafası ısınmıştı. Yanında oturan taze yarenlerinin hepsiyle yine bir tören içerisinde öpüşüp

vedalaştıktan sonra ter ve afyon kokan kahvehaneden çıktı. Fakat geride kalan duman kümesi, Fıstıkçı Şahap'ın hikâyeleri, müzik, şiir onun beyninde uykuda olan bazı hücreleri patlatmış ve bir anlamda şuurunun altında miyavlayan ne kadar bakir mana varsa su üstüne çıkarmıştı.

Gecenin yarısı erimişti. Bir kukumav kuşu, kahvehanenin yanındaki çınar ağacında ötüyordu. Ağacın dalları, bin dilli bir canavar gibi karanlıkta yuvarlanan bir tepsi kaymağı andıran dolunayı yalıyordu. Ipıl ıpıl yanan yıldızlara baktı, babasını düşündü Gülbadem. Zencefil kuru kuru öksürdü. Gülbadem'in başı dönüyordu. Sanki yürürken biri arkadan alnından geriye doğru çekip başından baş, ruhundan ruh alıyordu. Omzunda Zencefil, kalbinde hatıralar ile yılankavi sokaklarda yürümeye başladı. Bu tenha sokakların bir parçası olmaktan mutluluk duydu. Sokaklar uyuyordu ama sokağa bakan evlerin perdelerinin ardında, dışarıyı gözetleyen gelinlik kızlar uyanıktı.

Gülbadem, kızıl gözlerine dolan her ışıkta sersemleyince Galata Sarayı'nın önündeki taşlardan birine çöküverdi. Zencefil yakınlarından kendilerini işitecek kimselerin olmadığına emin olunca:

"Ne o gağa, nargile mi çarptı?"

"Zahirde nargile diyelim, batında başka şeyler..."

"Nedir o batındakiler?"

"Boş ver şimdi, yeri değil. Baksana gece yarısı olmuş."

"Ne halt yiyeceğiz, senin usta kudurmuştur şimdi."

Gülbadem, gözlerini kısıp önünde uzayan loş sokağa bakarak, "En fazla ne yapabilir? Kölesi değilim ben onun. Beğenmiyorsa saraya geri yollar. Her hâlükârda saray, o tatsız tuzsuz evden iyidir." deyip, yere bakarken önlerinden birkaç gölge geçtiğini görüp ayaklandı. Fakat dinelir dinelmez tekrar olduğu yere çöktü. O an karaltılar cisimlendi. Eğri büğrü taşların

üstünde dört köhnemiş meşin pabuç seçti. Başını yavaşça kaldırınca karşısında insan azmanı iki yaratık buldu.

Karşısındaki adamlar birbirinin eşiydi; maymunu andıran çene yapıları, uçları kıvrık bıyıkları, kararmış gözaltları ile dolunaydan üstlerine düşen bir parça aydınlık içinde, elleri bellerinde, siyah göz kürelerinde dönen fişeklerle Gülbadem'e bakıyorlardı.

Gülbadem, onların sivri bakışlarını üstünden atmak istercesine silkelendi. Dilenci kadının söylediklerini hatırlayınca, işaret parmağı tatlı tatlı kanamaya başladı. Bir kâbusun başlangıcındaymış faraziyesine kapılarak, sarayın yenilenmiş duvarlarına tutunmak suretiyle, dolaşık adımlarla Kuledibi'ne doğru yürümeye başladı. O sırada bu iki adamın da peşinden geldiğini anladı.

Sermest hali ile hem dilencinin lakırdılarını, hem de ustasının Galata'daki tehlikeler hakkında söylediklerini düşünüyor, bir musibetin bin nasihatten evla olduğunu yaşayarak öğrenmekten korkuyordu. Aklına, Yorgi'nin verdiği hançer geldi ancak ona davranmak peşindekilerinden misliyle karşılık bulacağı anlamına geliyordu.

Uzaklarda aseslerin sokaklara vurduğu değnek sesleri yankılanıyordu. Gülbadem, adımlarını hızlandırınca ardından gelen ayak sesleri de hızlandı. Peşinden gelenleri atlatmak için uykuya dalmayı geçirdi aklından; sanki uyursa başka bir âleme geçip bu andan hem bedenen hem ruhen vareste olacaktı. Başı dünyadan hızlı dönüyordu, belki de dünya kadar. Kuledibi'ne doğru inen yokuşta, iki köpek dışında bir şey olmadığını görünce, Mevlevihane'den yana döndü. Bir umut kendini buranın kapısına atarsa kurtulabileceğini hesap etti ancak geç kalmıştı. Adamlardan kırmızı cepkenli olanı iyice süratlenerek Gülbadem'in önünü kesti:

"Arkadaş, şu omzundaki kuşu kaç paraya satarsın?"

Gülbadem'in kalbi döndü. Kan ter içinde:

"Kuş satılık değildir..."

Adam küf bağlamış, birbirinin üstüne binen dişlerini göstererek:

"Hadi ulan! Her mal satılıktır. İstersen zar atalım ha? Ben ortaya mangiz koyayım, sen kuşu..."

Gülbadem kuyruklu bir belaya batmak üzere olduğunu idrak ederek:

"Ağa, şu alnımdan akan tere bak... Biraz öteye kaçın ki yarın koltuk altların hıyarcık tarlasına dönmesin."

Adam, yüzünü ekşitip bir adım geriledi. Gülbadem sözlerinin ilk tesirini görünce, iyimserlikle yutkunup:

"Bu kuş vebalıdır! Saray hekiminin emriyle kuşu tetkik etmesi için ona götürürüm. Yazık, beyhude bir heves için Azrail'le yüz göz olmayın."

Adam inanmamış gibi sırıtsa da, "veba" sözcüğünün rüzgârıyla bir adım daha geriledi.

"Ulan kuş vebalıysa, bu meret nasıl oluyor da sana bulaşmıyor? Kimi kandırıyorsun sen?"

Gülbadem tahta kepenklerine kilit üstüne kilit vurulan dükkânlardan birinin kırık basamaklarına çöktü, ellerini yüzüne kapatarak duyanın ciğerlerini o an orada bin parçaya ayıracak bir işveyle hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Adamların ikisi de şaştılar.

"Bre karı gibi niye ağlıyorsun?"

"Sana demedim mi ağa alnımın terine, gözlerimin akına bak. Bu veba illeti çoktan bedenime girmiştir. Bu kuşu tez zamanda hekime yetiştirmek istememin sebebi de, hekimin bu mahlûkun üstünde yapacağı incelemelerden sonra bana bir panzehir hazırlayarak derdime derman olacağı umududur. Varın, çoluğunuza çocuğunuza gidin. Gece gece Azrail'i çağırmayın."

Diğer adam gözlerini parlatarak, Gülbadem ile konuşanın koluna girdi.

"Lan sucuk boş ver, gel gidelim. Baharatlı bir vaziyet var ortada. Hergelenin söyledikleri doğruysa buna dokunmak bile cartayı çekmeye yeter!"

Adam, yeniden ağlamaya başlayan Gülbadem'e baktı. Kuşağından eğri bir saldırma çıkarıp havada savurarak, "Dümen yapıyor dümbük! Aklınca beni kandıracak!" deyip Gülbadem'e yaklaşmaya başlayınca, Gülbadem'i bir üşüme aldı. Dostunun omzuna iyice gömülmüş Zencefil, başka çare kalmadığını emin olunca, bir hışımla sıçrayıp yere attı kendini, küçük diliyle gagasındaki tükürükleri karıştırıp etrafa saçarak çılgınlar gibi böğürmeye başladı. Öyle sahici yapıyordu ki rolünü, Gülbadem bile sahiden ona bir şey olduğuna inanıp korkusuna korku ekti. Yerde ağzından tükürükler saçarak bağıran, oradan oraya yuvarlanan papağana dehşetle bakan iki kopuk, arkalarına bakmadan koşmaya başladılar.

Gülbadem, onların iyice uzaklaştığından emin olduktan sonra yerde kıpırtısız halde yatan Zencefi'in üstüne eğildi, etrafta in cin top bile oynamıyordu. Zencefil'i yere yapışık şekilde duran kanatlarından kaldırıp donuk, zeytin gözlerine baktı; papağan, cism ü candan kesilmiş gibi kaskatıydı.

"Zencefil! Lan! Şişşşt. Heeey! Vioooooo! Uyan vicdansız!"

Zencefil kıpırdamayınca, Gülbadem ürperdi. Son çare, onun beyaz karnını gıdıklamaya başlamıştı ki, papağanının dombak gagası hareket etti, sonra da kahkahayı basıp havalandı. Derinden bir oh çeken Gülbadem, şımararak havada takla atan kuşuna:

"Ödümü kopardın delibozuk!"

Zencefil gelip dostunun omzuna konunca kikirdeyerek:

"Çok mu korktun yavrum?"

"Korktum tabii kayarto!"

"Nasıl oynadım ama."

"İyi oynadın gağa, iyi yırttık. Billahi senden papağan külbastı yapardı bu şerefsizler!"

Gülbadem, kuşağından çıkardığı yumru bir şekeri, gagasına koydu kuşunun. Zencefil, şekeri hemen eritip gülümseyince, Gülbadem onun yumuşak kafasından öptü. Zencefil de onun yanağını gagasının arasına alıp:

"Sen benim cânım dostumsun gadasını aldığım. Aynı kahvehanedeki kafa dengilerin dediği gibi…"

Gülbadem, Zencefil'in tüylerini okşayıp gülümsedi. Başka bir maraza kapılma korkusu ile hızla indiler yokuşu. Karaköy'e vardıklarında tefeci dükkânlarıyla, kalyoncuların yazıhane olarak kullandıkları kulübelerin önünde kimsecikler yoktu. Gülbadem yakayı kurtarmanın verdiği neşeyle derhal eve dönmek istiyordu.

Bir an, yine izleniliyormuş zannına kapıldı, ağzını şapırdatarak ardına döndü. "Dilencinin kehaneti doğru çıktı!" dedi. Zencefil, yoldaşının başına kondu, "Yine mi şu dilenci lan?" Gülbadem cevap vermedi, kaygıyla parmağına baktı, kan durmuştu ama zihninin ardına çıkan patikada hurma dorusu atlar koşuyordu. Dilencinin diğer kehanetini düşünerek yürümeye devam etti. İskelenin karşısındaki taş binaları geçip etrafa sersem sepelek bakınca, bir asesin, boş dükkânlardan birindeki peykede uyukladığını görüp sevindi. Adam uykusunda sayıklıyordu, "Domuz karıya para yetiremiyorum ki! Pazar günü halletmeliyim bu meseleyi…"

Gülbadem bir süre adamın sayıklamalarına kulak kabarttıktan sonra yanına varıp:

"Ağam paşam!"

Ases, yerinden fırlayıp elini kirpikli hançerine götürdü, saniye sektirmeden hançer göz kırparak Gülbadem'in Amasya elması gibi zangırdayan gırtlağına dayandi. Ases, henüz çapak tutmamış gözlerle bir Gülbadem'e, bir Zencefil'e baktı:

"Bismillah! Vay anasını sen insin, sen de cin mi?"

Gülbadem hançerin soğukluğunu boğazında ısıtıp kendinden emin bir sesle:

"Ağa ne yaparsın sen, kendine gel ben Gülbadem nam Ejdergan! Hünkâr'ımızın ilimkârıyım!"

Ases, Hünkâr sözünü duyunca ve karşısındakinin şiş göbekli kendine göre bastı bacak bir oğlan olduğunu farkedince hançerini indirdi. Gülbadem, bitkin ve ziyadesiyle korku içmiş gözleriyle bir an evvel evine gitmek istediğini anlattı asese. Fakat adam gün doğmadan onları Beşiktaş'a götürmenin mümkün olmadığını, ezana kadar dükkânın bir köşesine kıvrılıp yatmasını salık verdi.

Gülbadem, kirli halat yığınının üstüne uzanır uzanmaz dipsiz bir uykuya düşerken Zencefil de ona uydu.

Sabah olur olmaz Beşiktaş'ın yolunu tuttular. Gülbadem, mide yanması ve dün geceden beri ağzına bir şey koymamış olmanın verdiği halsizlikle kendini zor attı kapıya. Sunullah Efendi'yi odasında, hasta yatağında beklerken karşısında, elinde bir kırbaçla buldu.

Sunullah Efendi, dün sabahtan bu yana ortadan kaybolup arabacıyı saatlerce bekleten ve nihayet Yorgi'den Galata'da âlem yaptığını öğrendiği çırağını boynundan tutup bahçeye fırlattı. Çehresindeki sakin hal silinmiş, yerine öfkeyle zonklayan damarlar gelmişti.

Gülbadem, yere kapaklanırken Zencefil de yansıyla havalanıp pencereye kondu. Neye uğradığını anlamaya çalışan Gülbadem, gömleğinden iki çizgi koptuğunu ve yere yapışan burnundan ılık bir kan geldiğini gördü, ardından müthiş bir acı... Sunullah Efendi, kırbacı fırlatıp Arabacı Cemil'in bahçede hazır ettiği falakaya sürükledi çırağını. Bu kez yerden iyi aharlanmış yassı bir sopayı alıp Gülbadem'i falakaya yatırdı. Kendinden

eçmişçesine sopayı Gülbadem'in yumru tabanlarına indirme-
e başlarken sanki onun gençliğini ve zekâsını da dövüyordu.
Gülbadem avazı çıktığı kadar bağırıp ustasına tehditler yağ-
lırdıkça daha sert indi sopa... Burnundan geriye doğru akan
canla defalarca yutkunurken her şeyin birdenbire nasıl bu hale
geldiğine şaşırdı. Başı yerde, tersten bakıyordu dünyaya, o an
ev sakinlerinin pencerede kendisini izlediğini gördü. Mahmure
çoktan Zencefil'i alıp mutfağa götürmüş önüne dut kurusu ve
susam dökmüştü. Zencefil dostunun ahvalini görünce munzır-
ca gülümseyip önündekileri yemeye devam etti.

Gülbadem, evin bodrumuna kapatıldığında gırtlağını çınla-
tacak denli güçlü bir öksürük nöbetini savuşturmakla meş-
guldü. Gururu kırılmıştı, canı yanıyordu. Hareket ettikçe ka-
fasındaki çekirdekler birbirine değiyordu. Daha evvel böyle
bir hakarete, şiddete maruz kalmadığını düşününce Hindis-
tan'dan ayrıldığı günden beri, arada ince sızılar halinde onu
yoklayan bigânelik hissi ile şimdi üz be üz olduğunu kavradı.
Doğduğu, büyüdüğü birçok duyguyu ilk tattığı yuvasından bu
kadar uzakta; rutubetli, ışıksız bir yerde acılar içinde oturma-
nın kaderinin bir parçası olup olmadığını sorguladı. Delhi'de-
ki güzel günlerini anımsadı. Esasen unutmakta zorlandığı şey
bir insan veya herhangi bir anı değil; geride kalan hayatının
içindeki mutlu kısımlardı. Kendisini unutamıyordu.

Açlıkla ve su toplamış tabanlarının acısıyla uyuyakaldı. Kısacık
rüyasında babasının sesini işitti ama yüzünü göremedi. Uya-
nıp zonklayan ayaklarına, kolundaki kırbaç izine bakarak ba-
basını düşündü. Onun yüzünü hatırlayamayınca yersiz yurt-
suz hissetti. Melalli halinin de tesiriyle ölene kadar bu delikte
kalmaktan korktuğunu anladı. Bulanık muhayyilesindekiler-
den kurtulmak için derin derin nefes alarak evhamlarının ku-
cağında sızdı yeniden. Bu kez de nefsinin hayvani tarafı, çatal
boynuzlu bir geyik olarak damarlarında koşuyor, bu uğursuz
vaziyet içinde dahi aklına türlü şeyler getiriyordu. Erginliğe

eriştiğinden bu yana, ne vakit böylesine dört yanı dikenli bir hale düşse, nefsindeki hayvanlar tepişmeye başlar, bu keşmekeşten hem nefsani bir zevk hem de suçluluk duyardı.

Rüyasına Mahmure girmişti bu kez, çırılçıplaktı. Dolgun ve peynir kıvamındaki vücudunu cömertçe sergileyerek raks ediyordu. Lakin belini kıvırdıkça kalın dudaklarının üstünde, dün gece yolunu kesen haydutlarınki gibi bıyık peyda oluyor sonra da Zencefil'i kafesiyle beraber kaldırıp evin arkasındaki tandıra atıyordu. Gülbadem, bunu görünce tandıra koşuyor ancak dizine kadar gelen ateş denizin içinde ilerleyemiyordu. Etini eriten bu alevlerin hepsinde cüzzamlı dilencinin yüzleri vardı.

Rüya ile gerçek arasındaki o sıcacık berzahtan bir gıcırtı sesine binerek çıktı, Gülbadem. Önünde belli belirsiz bir ışık peyda oldu. Rutubetli duvara yasladığı belini sağa sola esneterek, açılan kapıya baktı. İçeriye Mahmure'nin gireceğini sandı fakat gelen Sunullah Efendi'ydi. Ağır adımlarla ilerleyip çırağının yüzüne bakmadan ortaya bir sini koydu; ayağı kırık sehpaya da yanan bir mumu yapıştırarak kapıyı çekip çıktı, ardından kilit sesi duyuldu.

Gülbadem, çölde su bulan bir felaketzede misali kendini sininin kıyısına atınca, önündeki sofranın somun ekmek ve bir sürahi su olduğunu gördü. Öfke ve çaresizlikle ağlamaya başladı. Ağlaması kesilince yememek için yemin ettiği ekmeği eline alıp büyük parçalar koparark yuttu; üstüne de bir sürahi suyu içince peynir tulumu gibi şişmiş göbeğiyle mumun yalazının aydınlattığı köşeye çekilip sabahı, muhtemelen hürriyetine kavuşacağı ânı beklemeye başladı.

Kapının gıcırtısını yeniden işitince, Sunullah Efendi'yi elinde tespihi ile kapının ağzında dikilirken buldu. Ustası, içeriye göz attı ve kapıyı aralık bırakarak çıktı. Gülbadem de bir süre bekledikten sonra parmak uçlarına basa basa dışarı süzüldü. Son basamağı da çıkıp sabahın sarışınlığı ile yanak yanağa

gelince içine hayat doldu; bir süre vaziyetini muhafaza ederek serçelerin şarkısını dinledi.

Sunullah Efendi, çardakta, her zamanki yerine kurulmuş çayını yudumluyordu. Gülbadem, yapay bir çekingenliğe bürünerek onun karşısına oturdu. Sofra hazırdı: Bal-kaymak, sucuk, peynir, zeytin, soğan, türlü otlar, kavun…

Sunullah Efendi, önüne yaydığı büyük kâğıtlara bakarak hesap yaparken; Gülbadem, onun bu meşguliyetinden faydalanarak, önce yavaş yavaş, sonra gözlerini parlatarak sofradakilere saldırdı, her şeyi silip süpürdükten sonra ustasına baktı. Sunullah Efendi göz ucuyla onun ima dolu gözlerine, rengi yerine gelen suratına bakıp:

"Bugün işimiz çok. Geçen seferki topun mekanizmasının çizimini yapacağız. Aldığımız demir parçaları ve karıncıkları eşleştirip eski gövdenin gücünü zorlayacağız."

Gülbadem başını salladı. Ustasının konuyu yeniden açmaması içine su serpmişti. Çünkü azar işitmek istemiyordu; artık kendine engel olamamaktan, içindeki sivri dürtülerin ona sonradan pişman olacağı şeyler yaptırmasından çekiniyordu.

Usta çırak, o gün akşama kadar bahçenin sonundaki mutlulukla sallanan ağaçların gölgesinde çalıştılar, sadece yemek ve hela ihtiyacı için kalktılar yerlerinden. Çalışma bittiğinde, evin küçük hamamına girip iyice temizlendi Gülbadem. Su iyi gelmiş, vücudundaki pasakla birlikte vesveselerini de götürüp sakinleştirmişti onu.

Nihayet yorgun bedenini yatağa bıraktığında Zencefil'in yerinde olmadığını gördü. Hemen dünkü kâbuslar demir attı aklına. Ama o kadar yorgundu ki, kendini papağanının rahatının yerinde olduğuna ikna edip gözlerini yumdu. Buna rağmen uyuyamadı. Sağa sola döndü, yüz üstü yattı, nafile… Sonunda dalmak için koyunları saymayı akıl etti fakat kafasındaki kurtlar, tüm koyunları yemişti.

Gülbadem, sabah ezanından biraz sonra uyanıp bahçede hazır oldu. Usta çırak iştahla kahvaltılarını yaptıktan sonra bu kez barutla uğraşacakları için evden uzak bir yere, sık ağaçlarla kaplı bir düzlüğe gittiler. Akşama kadar isin, dumanın içinde debelenip eve döndüklerinde bahçede yemeklerini yediler ve istirahata çekildiler.

Gülbadem, bugünkü gayretinden ve dillendirdiği fikirlerden ötürü ustasından iki kez takdir almanın verdiği gizli mutlulukla odasına girdiğinde, ikircikli bir halin içine düştü. Ustasının ona iltifat etmesi, hoşuna gitmişti ama iki gün evvel kadınların önünde yediği sopaların taze acısı, o karanlık yerde aç susuz bırakılması ve tüm bunların yanı sıra kendini ustasından daha üstün görmesi, iltifatları anlamsız kılıyordu. Kafası karışmıştı. Zihnindeki çatlaklardan çıkan düşünce baloncukları duvarlara çarpıyordu.

Yatağında bir süre oturup dalgın dalgın etrafını seyrederken Zencefil'in yine yerinde olmadığını görünce, bu kez yorgunluğuna aldırmayıp ayaklandı. Kuşundan ayrı kalmak canını sıkmıştı. Üstelik biriyle konuşmaya ihtiyacı vardı. En başta ne yapacağını bilemese de, sonunda ustasının ikazlarına rağmen üst kata çıkmaya karar verdi. İki basamağı çıkmıştı ki, Sunullah Efendi'nin gazabını tahayyül edip vazgeçti bu fikirden. Alt sofada bir ileri, bir geri yürümeye başladı. Kısa bir müddet sonra gözleri, yukarıdaki loşluğun içinde Mahmure'nin karaltısını seçti, ayaklarını sürüyerek yürüyordu her zamanki gibi. Gülbadem kısık sesle:

"Mahmure kardeş!"

Mahmure elindeki çırakmanın ışığını basamakların sonuna doğru uzatarak:

"Buyur kardeş."

"Benim papağan odada yok da, merak ettim."

"Kaç gündür çok çalışıyorsunuz malum. Geceleyin seni rahatsız eder diye getirmedim kuşu… İstersen getireyim."

Gülbadem alt dudağını ısırıp:

"Sana zahmet…"

Mahmure, yukarı katın sonundaki odaya yürürken Gülbadem de şeytani bir çağrıya uyarak odasına döndü. Bu hamle, hem kan akışını hızlandırdı hem de kulaklarına kadar kızarttı, onu. Mahmure, elinde kafesle dönüp onu yerinde bulamayınca babasının yattığı odaya taraf acele bir bakış atıp, Gülbadem'in kapısının önünde bitiverdi. Kapıyı hafifçe aralayarak odanın girişinde durdu. Gülbadem, bozarmış karyolanın üstüne oturuyordu; kapının açılıp Mahmure'nin iğreti bir şekilde odaya girdiğini görünce ayaklandı.

Mahmure bir ayağını odaya, diğer ayağını eşiğe sabitleyerek kafesi Gülbadem'e doğru uzattı. Gülbadem üç adım atarak kafesi aldı. Kızın ayrık gözlerine, yabanıl simasına ilk defa böylesine açıktan baktı. Hatta kafesi alırken o kadar yaklaştı ki ona, sarımsak kokan nefesini duydu. Mahmure heyecanlandı, elbisesinin altında iki tomurcuk patladı o an, bu ürpermeyi bastırmak ister gibi alnını kırıştırarak kafesi işaret etti:

"Maşallah pek akıllı bir kuş, gün boyu pencerenin önünde durup insan gibi düşündü."

Gülbadem, Zencefil'in gözlerine baktı gülümseyerek:

"Öyledir. Pek akıllıdır."

"Ama benim duyduğuma göre papağanlar konuşurlar. Bunun ağzı var, dili yok…"

Gülbadem, kafesi sandığın üstüne koymak için bir adım atarken:

"Bazen birkaç kelime de olsa ediyor. Onlar da genellikle 'Bismillah', 'Eyvallah' gibi şeyler..."

Mahmure, onun gözlerinin içine bakıyordu; odaya attığı ayağının patikten geri kalan kısmı bembeyazdı, üstünde yıldız şeklinde bir ben vardı. Gülbadem, buna dikkat kesilince içi gıdıklandı.

"Belki bir gün bizim yanımızda da birkaç şey söyler. Bir ihtiyacın yoksa ben gideyim."

Gülbadem kaşını kaldırıp gerdan kırarak, çapkın bir duruş sergilemeye çalıştı.

"Sağol, gecen hayrolsun. Yüzün gibi güzel düşler göresin." deyince, kızın yüzünden kırmızı elmalar yuvarlandı. Kökleri zayıflamış uzun dişlerini göstererek gülümsedi. Sesindeki sallantıyı örtme gayretiyle, "Allah rahatlık versin..." diyerek, çıktıktan sonra Gülbadem, burnunu kaşıyıp yatağına uzandı.

Kapı kapanır kapanmaz Zencefil, kafesin sürgüsünü itip kâfur kanatlarını çırparak yatağa kondu. Gülbadem gülümseyerek dostunun kafasını okşamaya başlamıştı ki, Zencefil homurdandı:

"Ulan çek elini kafamdan, kaç defa dedim yapma şöyle diye!"

"Sen ne ruhsuz, ne muhabbetsiz bir kuşsun! Gören de diyecek ki tüylerini yoldum."

"Hele bir yol... Niye getirttin beni buraya? Yukarda keyfim yerindeydi."

"Beni özlemedin mi hiç deyyus?"

"Neyini özleyeyim senin..."

Gülbadem onu boynundan kavrayıp kafesine soktu, ardından sürgüyü itti.

Zencefil kafesin içinde tepinerek:

"Aç lan!"

"Açmam. Evvela adaplı konuşmayı öğren. Yetti canıma."

"Senin gibi Mahmure'ye alengirli laflar mı edeyim? Utanmaz! Daha iki gün evvel dayak yedin babasından be."

Gülbadem sırıttı:

"Ne o kuzum, yoksa kıskandın mı?"

"Hadi oradan bak yine küfür ettireceksin beni."

"Yavrucum onun neyine iltifat ettim sence? O gudubet suratına mı yoksa üzerlik tohumu gibi fışkıran saçlarına mı?"

"Ne diye güzel laflar ediyorsun o vakit? Korkmuyor musun babasına söyler diye..."

"Mesele de bu ya..."

Gülbadem merhemli bezle sardığı ayaklarını kafese doğru kaldırdı:

"Bak ayaklarımın haline. Beni bu duruma babası getirdi. Üstüne üstlük koca vezir oğlunu, bu kutsal sülbün bir efradını bu ayaklarla oradan oraya koşturdu; anam ağladı anam. Bunların diyeti olmayacak mı sanıyorsun? Kızını kendime âşık edip başına iş getireceğim."

Zencefil parmaklıkların arasından başını uzattı:

"Dellendin mi oğlum? Başın vücuduna ağır mı geliyor?"

Gülbadem omuz silkti:

"Ne olacak? Beni öldürür mü, kadıya mı verir, yoksa nikâhlar mı kızıyla?"

"Beheyy ahmak var git işine. Diyelim ki nikâhladı. Hadi diyelim ki, seni güvey etti kendine. Burada kalıp ömrünün sonuna kadar içgüveysi olarak mı yaşayacaksın? Hem namus meselesi bu başka bir şeye benzemez lan, adamın götünü keserler!"

Gülbadem düşünceli bir yüzle sürahideki kirlenmiş suya baktı.

"Ne bileyim, hırsımdan söylüyorum belki de. Kızının bir suçu yok ki. Ama çok gücüme gitti bana yaptıkları. Biliyor musun lan, bunu inkâr etmeye çalışsam da aslında bazen seviyorum onu; hatta kederli bir yüzle uzaklara dalıp gittiği vakitlerde merhamet bile duyuyorum. Lakin bir anda, nefsini vicdanının önüne koyunca kalpsiz, sevgisiz bir adam oluyor, o zaman da nefret ediyorum hatta bugün çalışırken bir ara öldürmek istedim onu. Mesela yivli top üstünde çalıştığımız an... İçimden dedim ki şimdi yanlışlıkla bir patlama olsa... Kaza deyip geçerler."

"Bak bak bak, bir katil olmadığın kalmıştı! Bir salavat getirip sakinleş aslanım. Bence de fena bir adam değil. Beni ne zaman görse 'Şu tutiye, dut verin.' diyor."

"Sen boğazının derdindesin tabii..."

"Ya neyin derdinde olayım. Yemekten daha güzel ne var şu âlemde."

Gülbadem kafesi açtıktan sonra perdeyi aralayıp bahçeye baktı:

"Hindistan'ı özledin mi sen de?"

Zencefil gelip yanına kondu dostunun, zeytin gözlerini parlatıp karanlık bahçeye daldı:

"Özledim ama uğruna tabanlarını patlattığın şu Galata denilen yer de fena değildi."

Gülbadem güldü:

"Seni zanpara, şükür ki insan değilsin yoksa meyhanelerden çıkmazdın. Seni rakkaselerin, aşüftelerin yanından alamazlardı."

Zencefil tepesindeki tüyleri dikti:

"Hadi oradan topaç, ben insan olmak istemezdim bir kere. Halimden memnunum. Sen söyle bakalım benim gibi akıllı ve güzel bir papağan olsaydın ne yapmak isterdin?"

"Akıllı ve güzel ha?"

"Ne sandın şiş karın. Senden akılllıyım."

"Peki, hemen kudurma. Kuş olsaydım herhalde gidip anamı görmek isterdim, sonra da güzeller güzeli bir kız bulup onun başucuna konardım."

"Bazen çok nazik oluyorsun gağa. Keşke hep böyle kalsan..."

Gülbadem tatlı bir düşten uyanır gibi tebessüm etti:

"Hadi hadi, git yerine de uyuyayım ben de."

Zencefil sandığın üstüne sıçradı:

"Galata'ya yine gider miyiz lan?"

"Gideriz gağa, hayat orada… Az kaldı. Bugün ustam olacak o adam ormanda yanımıza gelen bir yeniçeri ile konuştu, yarın huzura çıkacakmış. Büyük ihtimalle beni de götürür."

Zencefil önündeki cevizli pestili dimdikleyip keyiflendi.

"İyi, bizi kurtar buradan. Yukarıda keyfim yerinde dediğime bakma. Karı dedikodusundan, cırtlak sesle söylenen şarkılara maruz kalmaktan, koca karının yerli yersiz yellenmelerinden, Ayperi'nin gelip o yağlı elleriyle kafamı okşamasından gına geldi."

"Tamam, tamam halledeceğim. Anlat hele iki gündür neler oldu evde?"

"Bir halt olduğu yok, misafir geldi birkaç kez. Sonra bohçacı bir kadın geldi; önce remil açıp fal baktı sonra da gezdiği diğer evlerden duyduğu tevatürleri yumurtladı. Senin hatuna koca arıyor bohçacı, söz verdi bulacakmış. Bunlar da ana kız bohçacı aracılığıyla bu işleri saman altından yürütüyorlar. Hatta Hatice Kadın geçen ay, iki kızını da zengin koca bulsunlar diye nefesi kuvvetli bir türbedara okutmuş... Bir de senin sopa yemeni konuştular."

"Ne dediler?"

"Mahmure acımış haline. Ama anası 'Oh olsun!' dedi. Senin gibi hovardalar, zenpareler yüzünden Ahmet Hoca başımıza bir felaket gelecek diyormuş. Yani Galata'ya gidip âleme dalan herkesi kastederek… Zaten bohçacının söylediğine göre Büyücü Meryem diye bir kadın da şehre yakında çarpacak bir kuyrukluyıldızın her şeyi altüst edeceğini söylemiş de; bunu duyan genç kızlar âdetten, yeni doğmuş kadınlar sütten kesilmişler. Hatice Kadın ve komşular uğursuzlukları defetmesi için evlerinin bacalarına biber salçası sürmüşler."

"Ya nine, o bir şey demedi mi?"

"Dedim ya, ninenin aklı gidip geliyor. Dün kafayı kapıların gıcırdama sesine taktı, 'Bu ev, kapılar, mezarlıktaki ağaçlardan

yapıldığı için gıcırdıyor. O ses, ölülerin sesi…' dedi. Gülmemek için zor tuttum kendimi."

"Vay canına gerçekten mezarlıktaki ağaçlardan mı yapılmış ev?"

"Sanmam, ninenin her zamanki zırvaları... Bugün de, 'Toprağın canı beni istiyor, hissediyorum; bu gelin benim yemeklerime belki de zehir katıyor.' deyip durdu."

"Başka mühim bir şey duydun mu?"

"Gerisi ehemmiyetsiz lakırdılar işte… 'Yarın ne pişirelim, çarşıya ne zaman inelim, kilere giren sıçan için kapan almalı, bahçenin sonundaki kuyuyu kapatıp çardağın arkasına taşımalı, Ramazan'a da üç ay kaldı, turşu-reçel yapmalı…' kabilinden şeyler.

"İyi, neyse çok uykum var. Biri beni uyku fıçısına batırıp çıkarmış gibi… Yarın konuşuruz."

"Gülbadem lan, saraya ben de gelsem ya?"

"Olmaz!"

"Ne olur ki, hem şeker de verirler…"

"Olmaz dedim, yat zıbar sen de hadi."

"Allah seni kahretsin !"

"Allah asıl seni kahretsin azgın kuş. Ömrümü yedin ömrümü!"

Gülbadem, kandili söndürüp başını yastığın yumuşaklığına gömdüğü sıralarda, Mahmure de gözlerini tavana dikmiş onun iltifatlarını düşünerek gülüyordu. Fakat bir yandan da böylesine güzel lafları duya duya Gülbadem gibi şekilsiz birinden duyduğu için yüreği buruktu.

Arabacı Cemil, atlarını tımarlayarak sokakta oyalanırken, Sunullah Efendi de Sultan'a sunmak için geceden üstüne gül

uyu serpiştirip hazır ettiği kâğıtları son defa gözden geçiri-
or; evde bir şey unutmuş olmaktan korkar halde telaşeyle
ağa sola koşturuyordu. Gülbadem'in de hazırlandığını gö-
ünce onu terslemiş ve saraya yalnız gideceğini bildirerek on-
lan dün hazır ettikleri yayların kuvvetini ölçmek için akşam
endisi dönünceye kadar kapsamlı bir yazanak hazırlamasını
stemişti. Bu duruma bozulan Gülbadem öfkesini saklamış,
Arabacı Cemil atları kamçılayıp sahile doğru hareket edince
le fırlayıp arabanın arka demirlerine tutunmuştu.

Araba, Tophane'ye varınca atlar yavaşladı; sonra da âdet-
leri üzere, üstlerine konan sinekleri kuyruklarıyla kovarak
yavaşladılar. Hava kapalıydı. Bozahanelerden ekşi kokular
yükseliyordu. Sahilde bir hayırsever, dilencilere yiyecek da-
ğıttığından kalabalıktı etraf. Sunullah Efendi, kıyıda kendisini
bekleyen kayığı görünce yol boyunca içinde kaybolduğu kâ-
ğıtları derleyip arabadan indi. O an Arabacı Cemil'in yüzünü
buruşturduğunu fark etti. Cemil'in tiki azmıştı yine, sol gözü-
nü kısacık bir anda yüzlerce kez kırpıyordu. Sunullah Efen-
di, onun odaklandığı yere döndüğünde yolda yediği rüzgârla
yüzü gözü pespembe kesilen çırağını fark edince, ağzı bir karış
açık kaldı. Çırağının arabanın ardına asılarak geldiğini anla-
yınca yumruklarını sıktı. Fakat Sultan'ın huzuruna çıkacağı
için muvazenesinin bozulmasını istemiyordu, önüne bakıp
tek laf etmedi. Onu, Cemil'e emanet edip sandala yürümeyi
düşünse de, bu haşarı oğlanın, yarım akıllı Cemil'i kandırıp
yine ortadan kaybolacağı ihtimalini hesap ederek mecburen
onu da yanında götürmeye razı oldu.

Sandal, Galata Kulesi'nin önünden geçip mütevazı görkemiy-
le uzakta beliren Topkapı Sarayı'na doğru yol alırken Gülba-
dem de etrafı seyre koyuldu. Masmavi donuk denizi bir tarla
gibi süren balıkçı kayıklarına balıklar düşüyor, kıyı boyunca
sıralanan zarif konakların açık pencerelerinden nakışlı perde-
ler uçuşuyor, servilerin arasında dinlenen kurşuni kubbele-
re güvercinler yağıyor, koca çınarların altına oturan işsizler

nargile tüttürüyor, gönlünü bulutlara kaptıran minareler rüzgârda sallanan ağaçları kıskanıyor, önlerindeki sandalda oturan gulguni, lal ve camgöbeği renklerindeki tülbentlere bürünmüş kadınların fısıltıları, lodos marifetiyle tüm şehre yayılıyordu.

Gülbadem, kadınların uçuşan tüllerine daldığı esnada kolunda müthiş bir yanma hissetti. Sandala girdikleri andan beri tek laf etmeyen ustasının baş ve işaret parmakları yengeç kıskaçları gibi kassız, yumuşak etini çimdiklemişti. Gülbadem, korkuyla ustasının yüzüne bakarken, Sunullah Efendi ona doğru eğilip:

"Elbet, elbet bu yaptığının bedelini ödeyeceksin; ama bugün, ama yarın… Eğer cezanın bodrumda bir gün geçirmekle sınırlı kalmasını istiyorsan ki, en akıllıcası bu olur… O zaman ben Hünkâr'ımızın huzurundayken sessiz sakin bekleme odasında oturacaksın. Yok dediğimi yapmazsan neler olacağını ikimiz de göreceğiz…"

Gülbadem, moraran etini okşarken ustasının söylediklerini duymazdan geldi. Hâlâ manzaranın tadını çıkarmakla meşguldü. Kayık, Eminönü'ne yanaştığında usta-çırak yanlarındaki iki askerle birbiri ardına açılan kapılardan geçerek nihayetinde Sultan'ın huzuruna kabulden evvel beklenilen odaya girdiler. Sessiz sedasız geçen saatlerden sonra pek cılız, yeşil gözlü bir vezir; Sunullah Efendi'yi alıp odadan çıkarken Gülbadem, peşlerine takılmamak için zor zaptetti kendini.

Sunullah Efendi, takriben iki çeyrek zaman sonra dönünce çırağına "beni takip et" manasında bir işaret yaptı. Yine bin bir kapıdan geçerek sarayın iç avlusuna nazır bir odasına girdiler.

İçerde iki oğlan ayakta bekliyordu. Sunullah Efendi, ihtişamlı minderlerden birine çökünce, Gülbadem de üstünde narin bir kuş deseni olan mindere oturdu. Onlar yerlerine kurulup etrafı nazarlarken içeri aksakallı, kamburu çıkmış bir adam girdi. Yüzünde bu sabah bolca peynir yemiş gibi bir hava vardı.

Bu kişi, sarayın başhekimi Yahya Efendi'ydi. Sunullah Efendi ile kırık yıllık dosttular. Sunullah Efendi ne vakit saraya gelse bir kahve içip muhabbet ederlerdi. Adam, Sunullah Efendi'yle hasretle kucaklaştıktan sonra ince kaftanını toparlayıp mindere çöktü. Uzun süre güneş altında kalmış çiçekler gibi süzgün ve yorgun görünen yüzünü tarazladıktan sonra göz ucuyla içerde sövelen oğlanlara dışarı çıkmalarını buyurdu. Oğlanlar eğilerek çıkınca, Sunullah Efendi çırağına baktı.

"Bu gencin adı Gülbadem'dir. Hünkâr'ımızın iradesiyle benim yanıma çırak tayin edildi."

Hekim, Gülbadem'e kayıtsız bir bakış atıp gözlerini tekrar Sunullah Efendi'ye çevirdi. Bir süre oradan buradan, Sunullah Efendi'nin üstünde çalıştığı toplardan konuştuktan sonra Sunullah Efendi:

"Azizim. Bugün necabetli Hünkâr'ımızı pek keyifsiz gördüm. İnşallah sıhhatinde bi beis yoktur…"

Yahya Efendi salavat getirip sağ eliyle sakallarını sıvazladı.

"Yok şükür. Ayağında bir şişlik vardı, geçti. Bir de malumundur dün iki başsız bedenin bulunması ve şu oraya buraya yapıştırılan kâğıtlar canını sıkıyor. Ama sıhhati iyi… Sultan'ımız iyi, iyi olmasına amma…"

Sesini kısıp avludaki fıskiyeden gelen suyu dinledikten sonra:

"Vezirlerden biri başta olmak üzere saray ahalisinden yirmi iki değerli zat, ne sebebini ne de çaresini bulamadığım bir illete tutuldular. Yekûnda yirmi üç kişi bir haftadır müşahade altındadır. Sultan'ımız bu musibetin tıpkı veba gibi yayılacağından korkar."

"Veba gibi" sözünü duyunca Sunullah Efendi'nin benzi attı.

"Hayrolsun İnşallah. Veba kadar muhataralı bu musibet ne ola ki?"

Yahya Efendi başını salladı iki yana:

"Allah hepsine tez zamanda şifa versin. Bu musibet..."

Hekim sözlerine devam etmeden kaşlarını çatıp Gülbadem'e bakınca, Sunullah Efendi Gülbadem'e dönüp:

"Dışarda bekle!"

Gülbadem göbeğini sallayarak dışarı çıktı. Fakat duyması gerekeni duymuştu.

Yahya Efendi:

"Bu illete tutulan biçareler küçük abdestlerini yapamaz hale geliyorlar..."

Sunullah Efendi sarığını çıkarıp alnının çatında biriken teri sildi.

"Allah saklasın azizim. Küçük abdestini yapmakta zorlananı duydum, benim rahmetli ağabeyim de öyleydi ancak bunun bulaşıcı olduğunu bilmiyordum."

"Bu senin bildiğin cinsten değil, bir mikrop bu. Sidiğin geçtiği kanalı, güzergâhı tıkayan bir melanet...

"Ne olacak peki onların hali, bir haftadır nasıl idare ediyorlar hacetlerini gidermeden. İnsan patlar Maazallah. Allahım sen gösterme Yarabbim."

Yahya Efendi yine çaresizce başını salladı.

"Onları sürekli terletecek karışımlar yaptım lakin terle idrar atılmaz vücuttan. Yarına zor çıkacaklar diye korkuyorum. Mesane ve böbrek bu kadar tazyiki, hamızı kaldıramaz. Zavallılar üç gündür sadece çeyrek tas su içtiler... Sultan'ımızın derdi de bu... Kaç gece kâbuslarında bu hastalığa tutulduğunu söyledi bana. Süratle bu işe bir derman bulmamı istiyor."

Sunullah Efendi iç geçirdi:

"Nasıl başlıyor?"

"Hacetini gidermeye başladığın an böğrüne şeddeli bi sancı giriyormuş, ardından idrar ip gibi incecik çıkıyor ve damla

damla geliyor. Sonrasında ateş, alında kabarcıklar... Yavaş yavaş hiç yapamamaya başlıyorsun hacetini."

Gülbadem kendinden emin adımlarla içeri girince Sunullah Efendi'nin şaşkın yüzü bir anda öfkeyle doldu.

"Ne var? Sana gel dedim mi ben?"

Gülbadem, ustasına aldırmadan Yahya Efendi'ye dönerek:

"Cesaretimi bağışlayın. Bir maruzatım var. Pek ehemmiyetli efendim. Müsaade var mıdır?"

Yahya Efendi evvela karşısındaki tuhaf tipli gence, sonra Sunullah Efendi'ye baktıktan sonra:

"Söyle bakalım..."

"Ağam evvela affedin. Sesiniz dışardan duyuluyor."

Yahya Efendi şaşkınlıkla:

"Nasıl olur bu, ben bile zor duyuyorum sesimi, ayrıca ne demek bu?"

Sunullah Efendi mahcup ve hiddetli gözlerle çırağına bakıyordu.

"Ağam belki de kulaklarım büyük olduğu için duymuşumdur. Anlattığınız hastalığı bilirim. Geldiğim diyarda sarayın hekiminin yanında bulunmam hasebiyle pek çok kez karşılaştım bu illetle..."

Yahya Efendi biraz evvelki küçümseyici tavrından sıyrılıp çenesini sinesinde kaydırdı, "Hele hele. Anlat da görelim o vakit." diyerek yanındaki minderi işaret etti:

"Geç buyur..."

Gülbadem, yüzünde kıvırcık bir tebessümle zafer yolunda yürüyen galip bir komutan edasıyla mindere çöküp bağdaş kurdu. Sunullah Efendi, göz ucuyla çırağını kesse de sessiz kalmayı yeğledi. Gülbadem, heyecanla Yahya Efendi'ye bu illetin müsebbibinin bir haşarat türü olduğunu, işbu böceğin Habeş

diyarından gelen tüccar ve kölelerden yayıldığını anlatıp tababet dilince hazırlayacağı panzehrin tarifini sayıp dökünce, hekimin gözleri açıldı. Gülbadem'e birkaç defa soru sorup koynundan çıkardığı kâğıda bir şeyler yazdı. Gülbadem, söyleyeceklerini bitirince hekimin yaşlı ve kaygılı yüzü çiçek açtı. Yahya Efendi, Sunullah Efendi'den çırağının birkaç gün yanında kalmasını isteyince Sunullah Efendi kabul etti.

Gülbadem ve Hekim Yahya Efendi, o akşamdan başlayarak sabaha kadar zeytinyağlı fenerlerin neşrettiği nurla, panzehri hazırlamaya giriştiler. At kemiğinden, maymun idrarına, sarımsaktan, yarasa kanına kadar bir yığın şey istedi, Gülbadem. Aslında bunların hiçbirine gerek yoktu zira panzehir hazır halde kuşağında uyuklayan minik şişedeydi ancak sırf inandırıcı olsun diye zavallı Hekim'i oradan oraya koşturtarak malzemeleri toplattırdı.

Karışım hazırlanırken Yahya Efendi ve Gülbadem birçok mevzuda sohbet ettiler. Hekim onun bilgisine hayran kaldı, bu anlarda. Sabah ezanına hazır edilen karışım hastalara verildikten sonra öğle ezanına kadar bolca su içirildi.

Nihayet öğleden sonra hastalar, evvela kesik kesik sonra da sıhhatli bir şekilde hacetlerini yapabildiklerini beyan edince saraydaki garabet, yerini şetaretli bir havaya bıraktı. Hekim Yahya Efendi, Gülbadem'i alnından öperek ona övgüler yağdırırken, sadrazam hazretlerinin de kendisini kutladığını bildirip ondan gönderilen bir kese altını Gülbadem'e verdi.

Ertesi sabah, Yahya Efendi ve Gülbadem, Sarayburnu'nda manolya rayihalarının ortasındaki mercan minderle yapılmış sedirde kahve içerek bu musibet marazı defetmelerini kutlarlarken; Yahya Efendi, ona dilerse yanında bir çırak gibi değil, bizzat hekim olarak çalışmayı teklif edince, Gülbadem'in gururu okşandı. Tasavvuru başarıya ulaşmıştı. Hekim'e teşekkür edip tababeti oyalanmak için bir meşgale olarak gördüğünü,

esas tutkusunun savaş fenni olduğunu söyleyerek bu güzel teklife sıcak bakmadığını belirttikten sonra, o an aklına gelen bir icattan bahsetti kısaca. Hekim'in nutku tutuldu. Bir süre Divanyolu'nda gezindikten sonra vedalaştılar.

Gülbadem, Yahya Efendi'nin yanından ayrılıp hekimin hususi kayığına oturduktan sonra tertibinin başarıya ulaştığını düşünerek bir şarkı tutturdu. Yeleğini ve pabuçlarını çıkartıp, koluna uzun gelen gömleğini çirmeyerek, sandalın tahtına sırtüstü uzandı ve süt mavi göğü izlemeye koyuldu. Artık birinin çırağı olmak zorunda değildi. Dilediği zaman sarayda kalabilir veyahut bir misafir olarak başhekimi görmeye gidebilirdi. Şimdi zaferinin tadını çıkarmak istiyordu. Ustasının karşısına çıkacağı anda neler konuşacaklarını düşünürken, bir yandan da Yahya Efendi'ye bahsettiği icadını terennüm ediyordu içinden. Bu sırada simsiyah bir sandalın kendilerine doğru ilerlediğini fark etti; doğrulup gözlerini kısarak sandala odaklandı. Sandal öyle hızlı geliyordu ki, Gülbadem'in sandalcısı bir an kuşağındaki hançere davranmak istedi. Nihayet sandallar dudak dudağa verince Gülbadem, siyah sandalda aslan yüzlü bir delikanlı ve simsiyah giysiler içinde bir kadın gördü. Biraz evvel rüzgâra tuttuğu çıplak ayaklarını pabuçlarına geçirip, rahatını bozan bu münasebetsizlere öfke ve merakla baktı. Kadın, sandalcısına duru bir sesle "Kâfi." deyip, Gülbadem'e gülümsedi.

"Selam olsun."

Gülbadem kadının iri siyah gözlerine bakarken sersemledi. Çok derin bakıyordu kadın, karşındakinin alnının ardındakileri görürcesine... Kadınlık tabiatının hudutlarını aşmış bir yaratıktı sanki.

"Aleyküm selam olsun."

"İsmin Gülbadem değil mi?"

"Beli."

"Benim adım da Ruhsar."

"Şerefyab oldum."

"Ben de."

"Böyle, denizin ortasında seni rahatsız ettiğim için bağışla. Kuşlar, bana sarayda büyük salgına dönüşecek bir illeti tepelediğini, aynı zamanda hem cismani hem de ruhani tababet sahasında kimselerde olmayan bir marifete sahip olduğunu söyleyince, hemen tanışmak istedim seninle."

Gülbadem şaşırdı, ne diyeceğini bilmeden parmağıyla tavşan dişlerine vurdu:

"Sen kimsin peki, hekim misin?"

"Öyle sayılır. Zahiri marazlara değil, batini marazlara şifa arıyorum. Aslında seninle tanışmak istememin sebebi biraz da bu... Yine kuşlardan öğrendiğime göre Hindistan'da meşhur ruh hekimi üstat Tagorî'den ders almışsın."

"Doğrudur. Pek severdi beni rahmetli, ben de onu tabii. Kuşlar bu kadar çok şeyi nereden biliyorlar hayret ettim doğrusu. Bu kuşun cinsi ne ola ki?"

Kadın mütevazı bir şekilde gülümsemeye özen göstererek:

"Leylek diyelim. Seni çok tutmayayım. Üsküdar'da Ruhhanem var. Bizi ziyarete gelmeni istirham ediyorum, gelirsen çok memnun olurum."

Gülbadem, düşünceli gözlerle kadını süzdü.

"Gelirim."

"Çok mutlu oldum. Mutlaka bekliyorum..."

Kadın başıyla selam verip hızla uzaklaştıktan sonra Gülbadem kendi sandalcısına döndü:

"Tanır mısın bu hatunu?"

"Tanırım çelebim. Arada saraya gelir, hekim efendi ile hasbihal ederler. Üsküdar sırtlarında, Rumların yaşadığı köyün yanında, orman içinde pek büyük ve güzel bir köşkü var. Aslında

köşk de sayılmaz, cami suretinde büyük bir bina… İçinde bir yığın meczup, cüzzamlı, kimsesiz kişi yaşar…"

Gülbadem şaşırdı:

"Ne yapar bunca kişi ile orada?"

"Orasını bilmem çelebim. Günahları boynuna, bu hatun hakkında iyi konuşanlar da var, kötü konuşanlar da... Hekim Efendi ile sadrazam hazretleri severler onu. Bildiğim tek şey, kadın oradaki biçarelere şifa bulmaya çalışır."

Sandal, Yemiş İskelesi'nin ötesine yanaşınca Gülbadem sandalcı ile vedalaştı. Curcunanın ortasında birbirleriyle şakalaşan faytonculardan biri ile anlaşıp arabaya bindi. Sunullah Efendi'nin evini tarif edip geriye yaslandı. Düşüneceği çok şey vardı ne de olsa. Nihayet eve vardığında bahçe duvarından atlayıp içeriye düşeceği anda bozköpek havlayıp üstüne doğru koşmaya başlayınca, korkudan bir süre havada kaldı. Köpeğin sesini işitip, elinde, ayıkladığı bir tepsi pirinç ile kapıya çıkan Mahmure kıkırdayarak köpeği sakinleştirince, Gülbadem korku içmiş gözlerle ona baş selamı verdi; yürüyüp sedire kuruldu.

Mahmure fingirdemeye ara verip sevinçle, "Hoş geldin." dedi, "Babam işlikte. Sen soluklan ben sana ayran getireyim. Taze çırptıydım."

Gülbadem, fıstıki minderlere uzanıp kuyruğunu sallayarak ona düşmanca bakan köpeği çaktırmadan gözlerken, Mahmure elinde bakır bir maşrapa ile döndü. Gülbadem, maşrapadan büyük bir yudum aldı.

"Pek serin, pek yağlıymış."

Mahmure, gülümseyip yerinde hafif hafif sallanarak:

"Afiyet olsun."

Gülbadem, kızın karşısında dikildiğini görünce, müşfik bir edayla:

"Diyeceğin bir şey mi var?"

"Şey buradan gidecek misin?"

Gülbadem yüzünü kaşıdı:

"Bilmiyorum. Sarayın başhekimi pek ısrar ediyor, teklifi cazip, düşüneceğim."

Mahmure bir adım yaklaşıp yanakları çimdiklenmiş gibi kızararak:

"Bence gitme, sarayda yaşamak zordur der babam her zaman. Çok yorarlar seni."

Gülbadem, Mahmure'nin yanaklarına bakıp gülümsedi:

"Yoksa gitmemi istemiyor musun?"

Mahmure susmayı yeğledi. Tam o esnada Sunullah Efendi'nin işlikten çıkıp kendilerine doğru yürüdüğünü gördüler. Gülbadem kucağında tuttuğu ayranı bir kez daha ağzına götürüp bitirdi, boş maşrapayı Mahmure'ye uzattı. Mahmure hızlı adımlarla eve girdi. Sunullah Efendi, her zamanki ifadesiz suratıyla gelip sedire kurulunca, Gülbadem yarı ayağa kalkar gibi yaptı.

"Geldin demek. Marazı iyileştirmişsin, aferin."

"Evet, alt ettik çok şükür."

"İyi, karnın aç mı?"

"Sağol, yedim gelmeden."

"Yarın çok işimiz var. Erken yat bu gece."

Gülbadem'in yüzü düştü. Ustasının böylesine bir başarının ardından ona hâlâ çırağı gibi buyurgan davranması içindeki zerreleri titretti.

"Konuşmak istediğim bir mevzu var evvela…"

"Öyle mi, söyle bakalım."

Gülbadem mağrur bir şekilde sırtını dikleştirip dişlerine vurdu iki kez.

"Bugün Hekim Efendi ile uzun uzun konuştuk. Sadrazam hazretlerinin beni bizzat tebrik ettiğini söyledi." diyerek, koynundaki keseyi çıkarıp Sunullah Efendi'ye gösterdi.

"Bu keseyi de bana göndermiş..."

Sunullah Efendi kolunu, tilişkeleri yontulmamış dirsekliğe koyup, ayaklarını uzattı.

"Eee?"

"Hekim Efendi şayet istersem bundan böyle onunla birlikte 'çırak gibi değil ama' sarayda çalışabileceğimi belirtti, hatta ısrar da etti."

Sunullah Efendi geniş omuzlarını oynatıp gülümsedi.

"Şaşılacak şey değil, madem bu illete deva buldun, başka illetlerin de üstesinden gelirsin."

"Beli. Gelirim Evelallah."

"Gitmek mi istersin yani, bu mudur diyeceğin?"

Gülbadem biraz düşündü, sustu, boynunu kaşıdı.

"Kararımı vermedim ama gitmem istikbalim için daha hayırlı olacak gibi..."

Sunullah Efendi gözlerini kapıya doğru odaklayarak bıyıklarını burdu:

"Senin bileceğin iş... Gitmek istiyorsan diyeceğim bir şey olmaz."

"Madem senin için fark eden bir şey yok, giderim o vakit."

Sunullah Efendi, önündeki kaptan bir lokma çiğ hamur alıp avcunun içinde yuvarlamaya başladı:

"Dedim ya evladım senin bileceğin iş. Ama şunu da göz önünde bulundurmanda faide var; sarayda kalıp hekimlik yaparsan dışarı adımını atamazsın. Sabah akşam günlerin, ayların, yılların taş duvarlar arasında eza ile ecza, kan ve irin arasında geçer. En ufak bir kabahat işlediğinde seni falakaya yatırmalarını da bekleme. İyi ihtimalle zindana, kötü ihtimalle ahirete yollarlar."

Gülbadem ürktü:

"Daha neler. Devlet çün, Sultan çün hem emek vereceğim, hem de bunları mı reva görecekler bana?"

"Bak, zehir gibi işleyen bir beynin olduğunu kabul ediyorum amenna. Lakin kendine çok güveniyorsun. O saraydan öz be öz hanedan mensuplarının, en makbul paşaların, bakmaya kıyamayacağın güzellikteki cariyelerin dahi cesetleri çıkar. Bir bakmışsın cansız bedenin Edirnekapı'daki lağım deryasındadır. Sultan için bugün makbul olan, yarın maktul olabilir. Bunun örneklerinin sürüsüne bereket... Ben, baş ilimkâr olduğum halde neden saraydan uzakta çalışırım sanırsın. Çünkü göz önünde olmak demek yalnız Sultan'ın değil, herkesin nazarının üstünde olması anlamına gelir ki, bu da hiç iyi bir şey değildir."

Gülbadem ses etmeden ustasını dinledi, içten içe ona hak verdi. Sunullah Efendi susunca:

"Sana bir sualim var. Ama Allah hakkına içten ol..."

Sunullah Efendi ağırbaşlılıkla "tamam" manasında bir işaret yaptı.

"Burada, yanında kalmamı istiyor musun?"

Sunullah Efendi alt dudağını çevirip tepelerindeki ağacın kurtlanmış yapraklarına baktı, şuurundan evvel dalan gözlerle:

"İsterim... Savaş fenni alanında bana faydalı olacağından şüphem yok. Ama kal diye de ısrar edeceğimi sanma."

Gülbadem tebessüm etti:

"Madem kalmamı istiyorsun o halde birkaç küçük şartım olacak..."

"Nedir?"

"Evvela bana çivi çakmayı dahi bilmeyen acemi, sünepe ve dahi cahil bir çırakmışım gibi davranmayacaksın. Asla ve kat'a dayak, hakaret, tehdit yok. Sabahın köründe işe koşmak da..."

"Bu kadar mı?"

Gülbadem ustasının saydığı şartları kabul ettiğini anlayıp devam etme cesareti buldu. Bir süre sessiz kaldı. Kelimelerle oynamayı, onları ağzının içinde çevirip böylece sesini bulmayı seviyordu:

"Bir de..."

"Evet..."

"Bir de haftanın iki günü dilediğim gibi İstanbul'u gezmeme karışmayacaksın. İki gün benim olacak. Tabii saraydan da bir miktar maaş bağlanmasını istiyorum."

Sunullah Efendi yüzündeki camid ifadeyle Gülbadem'in kocaman kulaklarına bakıyordu:

"Ne yapacaksın o iki gün? Gidip kahvehanelerde, umumhanelerde, meyhanelerde mi sürteceksin yine? Yorgi'den âlem yapmak için mekân mı soruşacaksın?"

Gülbadem hem şaşırdı, hem hiddetlendi. Ustasının çaresizliğini sezip:

"O benim bileceğim iş. Ama müsterih ol; nereye gidersem, her ne yaparsam yapayım senin adına laf getirmeyeceğim."

Sunullah Efendi yüzündeki tereddütü sıvayamadan parmaklarını kütletip düşündü:

"Başka?"

"Son olarak da sandık taşıma gibi angarya işleri ben yapmayacağım. Henüz civanlığımın baharında olmama rağmen zavallı belim ağrıyor. Ara sıra da olsa vezir oğlu gibi hissetme hürriyetim olsun."

Sunullah Efendi gözlerini kısıp:

"Pekâlâ, sabahları erken kalkmama meselesi dışında hepsi kabulüm. Ama birkaç tane de benim şartım var. Evvela, gittiğin yerlerde zıkkımlanırsan o halde buraya gelmek yok. Evimde

haram nefes istemem. İçersen emin bir handa kalırsın. İki, bana karşı her zaman saygılı olacaksın. Üç, asla ama asla adıma laf getirecek bir iş yapmayacaksın. Dört, ucunda ölüm dahi olsa yalan söylemeyeceksin bana! Son olarak da şu kibrinden sıyrıl! Sen nefsini gömmezsen, nefsin seni gömer. Bu ilahi adaletin bir tecellisidir! Belki benim de kendimi sigaya çekmem gerekiyor bazı hususlarda. Bazen dizginlerimi kaçırıyorum elimden. İnsanlar birbirlerini fazlalıklarıyla değil, eksiklikleri ile anlarlar. Bir zengin fakiri, sağlıklı kişi hastayı bu yüzden anlayamaz. Anladığını söyler ama aslında anladığı şey onun gibi olmadığı için duyduğu memnuniyettir. İkimiz de ilimkârlıktan, usta çıraklıktan evvel insanız ve eksiğiz, aynı yolun yolcusuyuz, buna göre davranalım... Bilirsin leyleklerle kargalar esasen birbirlerini sevmezler, ezeli düşmandırlar. Bir gün avcının biri uçurumun kenarında, birbirine yaslanmış halde duran bir leylekle karga görmüş ve şaşırmış, haliyle. Yanlarına varınca ikisinin de topal olduğunu farketmiş. Ne dediğimi anladın değil mi?"

"Anladım usta hakkın var. Söylediklerinin hepsi kabulümdür."

İkisi de gülümsediler. Gülbadem müsaade isteyip ayaklandı. Odasında, terli kıyafetlerini çıkarıp tazelerini giydikten sonra elini yüzünü yıkadı. Sandığından bir kitap alarak bahçeye çıktı. Bahçenin sonundaki kuyunun yanında duran ağaca tırmanıp kitabı okumaya koyuldu. Lakin denizde gördüğü esrarengiz, şehla gözlü kadının görüntüsü gözünün önünden gitmiyor, içindeki meçhul ve cılız bir ses, bu kadının hayatını altüst edeceğini vaaz ediyordu. Gülbadem bu sesi, ipe sapa gelmez bir vesvesenin mamulü olarak telakki edip kitabı okumaya devam etti.

Güneşin şavkı, incecik bir tül suretinde bahçeyi kaplayınca tüm ağaçlar aynı renk ve kumaştan dikilmişçesine turuncumsu bir hale büründüler. Dışarda kapanan kapıların sesi ile

köpek havlamaları iplik gibi birbirine dolanıp göğe uzayınca, ezan sesi duyuldu. Gülbadem, turuncu bir yüzle ağaçtan inip eve girdi. Mahmure'ye akşam yemeğini odasında yiyeceğini söyleyerek Zencefil'i getirmesini istedi.

Bir yandan önünde nar gibi kızarmış hindi butlarını ısırırken diğer taraftan da Zencefil'e laf yetiştiriyordu Gülbadem:

"Sonra beni kaybetmekten korktuğu için ne dediysem kabul etti, süt dökmüş kediye döndü koca Sunullah Efendi."

Zencefil esneyip gözlerini kıstı:

"Vay anasını..."

"Sen beni ne sanıyorsun oğlum, şeytana pabucunu ters giydiririm Alimallah."

"Helal gağa yaparsın."

"Niye ciddiye almıyorsun beni lan, aklın nerede?"

"Bugün bir dişi gördüm, göz göze geldik. Çardağın üstündeki ağaca kondu. Kafeste olmasam uçup giderdim yanına."

"Şimdi anlaşıldı derdin. Âşık mı oldun yoksa?"

"Sînede bir lahza ârâm eyle gel cânım gibi
Geçme ey rûh-i revân ömr-i şitâbânım gibi"

"Beh beh. Keşke benim de düşünüp şiir dillendirdiğim bir sevgilim olsa..."

Zencefil kıkırdadı:

"Mahmure var ya."

"Oğlum bugün keyfim yerinde yoksa küçük beynini budardım."

"Niye kızıyorsun ki, geçen iltifat etmedin mi kıza?"

"Uzun etme. Anlattım sebebini... Evde dedikodu var mı? Kaç gündür uzaktım..."

"Şekerin var mı?"

Gülbadem kuşağındaki keseyi açıp, onlarca şeker döktü önüne, Zencefil'in gözleri parladı:

"Al zıkkımlan, hepsi saray şekeridir."

"Sen var ya, çok sevimli bir oğlansın. Vallahi bak."

Kıvırcık dilini şekerlere dolayıp kursağına naklederken devam etti:

"Bumbar suratlı bohçacı kadın geldi yine. Mahmure'nin bir kısmeti çıkmış. Adam Aksaray'da berbermiş. Uzun boylu, güzel yüzlü, karı kısmının dilinden anlayan kibar ruhlu biriymiş. Ama cadaloz bir anası olduğundan bu yaşına kadar evlenememiş herif. Geçenlerde anası ölmüş. Bohçacı kadın abazanlıktan belki de anasını bu öldürdü dedi, karıların hepsi güldü. Eğer Mahmure'nin gönlü varsa Eyüp'teki çiçekli kaymakçıda buluşsunlar dedi kadın. Hatice Kadın bunu duyunca, 'Aman babasından gizli nasıl evden çıkarayım ben bunu?' dedi bohçacıya, 'O zaman kızının evde turşusunu kuracaksın.' dedi, bohçacı. Yaşlı kadın o esnada uyukluyordu, turşu lafını duyunca osurarak uyandı, 'Turşucu mu geldi gelin? Söyle bana bir okka hıyar turşusu getirsin.' deyip tekrar uykuya daldı. Hep böyle o kadın, aklı gidip gidip geliyor, aklının geldiğini yellendiği zaman anlıyorlar…'"

"Bırak şimdi nineyi, sonra ne oldu?"

"Sonra Hatice Kadın, Efendi'nin evde olmadığı bir vakit bir şeyler ayarlayacağını söyledi. Mahmure de can atıyor herifi görmek için."

"Bak sen ayran gönüllüye."

"Madem ustanla konuştun, Galata'ya tekrar ne zaman gideceğiz?"

Gülbadem gülümsedi:

"Yarın…"

"Yemin et."

"Vallahi lan… Yalanım varsa Allah belanı versin senin."

"Seninkini versin lan!"

Gülbadem ile Zencefil gri merdivenleri tırmanınca önlerine deşilmiş Arnavut kaldırımlarda koşuşturan, küfürleşerek topaç oynayan çocuklar çıktı. Onların seslerinden geçip sağa kıvrıldılar.

Dar sokağa karşılıklı sıralanmış kambur evler, yorgun görünüyorlardı; bir kısmı başı önüne düşmüş vaziyette uyukluyor, kimisi de başını göğe kaldırmış düşünüyordu. Bazılarının penceresinde yeni çırpılmış kırmızı minderler, bazılarının pervaz şişlerinde sallanan sarı çamaşırlar, kimisinin de balkonunda bir şeyler örerek önlerindeki incir ağaçlarına dalan billur bakışlı Rum kadınlar vardı. Eski evlerin ilerisinde yine feraceler içinde sıraya girip sokak ortasında çene çalan kadın kalabalığının olduğu bir yıldıznameci, onun yanında renk renk rüya tabiri çadırları ve ölü tilkilerin sallandığı kürkçü dükkânları; devamında ise leş gibi yağ, bayat et kokan aşhaneler, balıkçılar sıralanıyordu.

Hava sıcaktı; karadullar gibi simsiyah giyinmiş kargalar, çiğ sesler çıkararak cumbalı evleri dikizliyor, sinsi kediler tüylerini dökerek lokantaların önünde nöbet tutuyor, küçük bahçelerdeki genç kızlar beyaz ayaklarıyla leğende çamaşır eziyor, pörtlek gözlü balıklar kirli kovalarda dudak büküyorlardı. Biraz ileride şişman bir ayinedar elindeki kenarları azül taşı kaplamalı aynayı işaret edip Gülbadem'e seslendi:

"Kendine bakmak istemez misin civan?"

"İstemem sağol."

"Başka ayinedarlara benzemem ben aslanım. Sadece aynaya bakıp gitmezsin. Üstüne sana iltifat edip, aynaya düşen yansımanı şerh de ederim."

Gülbadem dayanamayıp aynanın karşısına geçti; başında mavi serpuş, üstünde sarı, boyuna çizgili esvap, altında çividi şalvar vardı. Yüzü, büyük eşyaların sıkıştırıldığı dar bir odayı andırıyordu. Yayvan bir burun, ela dombak gözler, şişkin ve kanlı yanaklar, bıyık kalınlığında kaşlar ve tavşan dişlerin eğiminden ötürü sürekli aralık duran etli dudaklarından oluşan yuvarlak yüzünü, ince pütürlü bir boyun; üstleri cılız, altları şişik bedenine bağlıyordu. Boynu suratını aşağı çektikçe, fil-kulağı gibi geniş kulakları da bu nizamsız çehreyi sanki yukarı çekerek dengede tutuyordu. Gülbadem aynada bu görüntüsüne bakarken, Zencefil sessizce kıkırdadı yine.

Ayinedar:

"Maşallah imanım Maşallah. Şu endama bak. Şu asalete bak. Bakışlarının keskinliği nice dilberin bağrını deler, şu nurlu alnın nice dinsizin yoluna ışık olur, hele şu sinen…"

"Tamam be adam, ben göreceğimi gördüm. Aynada kendimden başkasını görmüyorum, o da ben değilim zaten."

Ayinedar bu söz karşısında afallarken Gülbadem ona parasını verip yoluna devam etti.

Galata'nın farklı yerlerini keşfetmek adına evvela Bedesten tarafına, ardından kumarbazların zar attığı, hokkabazların, şemşirbazların, perendebazların gösteri için deneme yaptığı, köçeklerin yüzlerini boyadıkları ve hayvanbazların maymunlarını eğittiği Yanıkkapı'daki viranlerin yanından geçerek Arap Cami'nin kulesinin önünde toplanan kalabalığa doğru seğirttiler.

Çekik gözlü, küçük ağızlı, kırmızı fistan giymiş sıska bir adam; üst üste yığdığı zerzevatın tepesine çıkmış, etrafındaki kalabalığa kurbağa yağının faydalarından bahsediyor, en beliğ cümlelerle ahşap kutulardaki malını pazarlamaya çalışıyordu. Gülbadem, bu minyatürden farksız olan adamı tanıyıp gülümsedi; geçen hafta Kukumav Kahvehanesi'nde muhabbet

ettiği güruhtandı. Sanki yıllardır tanış olduğu birini görmüşçesine heyecanlandı. Bir müddet sonra kalabalık alışverişini bitirince, Gülbadem adamın yanına sokuldu.

"Selamun aleyküm."

Adam istifini bozmadan:

"Ve aleyküm selam, yağ kalmadı kardeş."

Gülbadem adam tarafından hatırlanmadığına içerleyip:

"Beni tanımadın herhalde, geçen hafta Kukumav Kahvehanesi'nde, aynı mecliste bulunmuştuk."

Adam tepeden tırnağa karşısındakini ve omzunda, tepesindeki püsküller sallayarak sağa sola bakan papağını nazarlayıp gülümsedi:

"Kusura bakma şimdi hatırladım."

Gülbadem rahatladı:

"Ben de kahvehaneye gidiyordum, geçen seferki muhabbet öyle güzeldi ki..."

"Gel tabii, şeref duyarız. Hem bugün Şeyh Semender'in gecesi... Ben de gördüğün üzere akşamki sofrayı kurmak için biraz mangır kazanıyordum. Âdet böyle, her gece birimiz üstleniriz masrafı."

"Adını bağışlasan..."

"Esas adım Cüneyt'tir lakin 'Kurbağazade' derler bana. Seninki?"

"Gülbadem..."

Adam, Zencefil'i işaret ederek:

"Sen de kuşbaz mısın, bu uğraştan mı buluyorsun yolunu?"

Gülbadem, Zencefil'e baktı:

"Yoo... Bu tuti yoldaşımdır benim, adı Zencefil nam Şekerbaz'dır. Kuşbaz değilim. ilimkârım. Sultan'ın baş ilimkârı ile birlikte çalışıyorum. Aslen Agralıyım."

Kurbağazade bir anda durdu.

"İlimkârsın demek, hem de Agralı..."

"Öyle... Bilir misin Agra'yı?"

Kurbağazade'nın gözleri bulutlandı bir an:

"Desene hemşehri sayılırız seninle..."

"Hakikaten mi? Sen nerelisin?"

"Pencaplıyım."

Gülbadem, adamın memleket hasretini müphem bakışlarından anlayınca mutlu oldu.

"Bizim kahvehanenin açılmasına daha çok var. Gel Kuledibi'ne gidip bir şeyler yiyip içelim evvela sen anlat sonra da ben, ne dersin?"

"Hem de ne. Pek güzel olur."

Gülbadem, Zencefil ve Kurbağazade, peşinde kedi sürüsünün dolaştığı seyyar bir ciğercide ayaküstü karınlarını doyurduktan sonra, Cenevizliler'in işlettiği bir bahçeye girdiler. Buram buram kokan erguvanlarla çevrilmiş bu bahçedeki taburelere kurulup kahvelerini ısmarladıktan sonra Gülbadem anlatmaya koyuldu. Tanımadığı birine hayatını anlatmayı pek sevmese de, memleket hasreti gizli bir acı hüviyetinde içini sardığından, konuşmaktan sakınmadı. Gülbadem anlatıp bitirdikten sonra Kurbağazade gülümsedi:

"Demek Vezir Deli Ejdergan'ın oğlusun... Babanın namını babamdan duymuştum. Övgüyle bahsetmişti ondan."

Gülbadem'in gururu okşandı:

"Ya sen? Ne zaman ayrıldın Pencap'tan?"

Kurbağazade, çekik gözlerini kırpıştırdı, çubuğundan derin bir nefes çekip havaya savurdu.

"On bir yıl evvel." deyip, ilginç ve acıklı hikâyesini anlatmaya başladı, Pencap'tan başına gelen felaketler; ailesinin katledilmesi, yoksulluğu, diyar diyar gezip üçkâğıtçılık, hırsızlık ve kumarbazlık gibi işlere bulaştıktan sonra çektiği zindan hayatı...

"Benim serüvenim de bu işte… Sonunda bu şehre saplanıp kaldım. İstanbul, seni yaralar ve iyileştireceğini vaat etmez. Buna rağmen kaldım bu şehirde. Mis kokulu bir bataklık gibi, hem beni içine çekip eritti hem de vazgeçilmez kokularla kendine meftun etti. Burada başımdan geçenleri anlatsam bir bu kadar daha konuşmam gerekir.

Geçmişte yaptığım tüm pis işler için tövbe ettim. Tövbemin ardından da geçtiğim diyarlardan birinde gördüğüm kurbağa yağı iksirini satmaya başladım. O gün bugündür bu işle doyuruyorum karnımı. Pencap'a gitme fikrini tamamen attım kafamdan. Pencap'ta bir kardeşim kaldı geride. Nasıldır, şimdi ne yapıyordur diye sorma! Çünkü ben de sormuyorum artık bu soruyu kendime …"

Kurbağazade'nin gözleri yaşlanıp, kumral çehresi kırık çizgilerle çağıldadı. Gülbadem de aynı hislerle hemhal olduğundan gözleri yaşardı. Birbirlerinin omzuna ellerini koydular. Kurbağazade gözyaşlarının taşırdığı kahvesinden bir yudum alıp, devam etti:

"Bu şehre ilk geldiğim zamanlarda kendimi çok yalnız hissediyordum. Yanıkkapı'daki viranelerde yatıp kalkmaya başlamıştım. Bir gün Kukumav Kahvehanesi'ne düştü yolum. Kapısını açıp içeri girince beni bir sofraya davet ettiler hemen. Tıpkı şimdi yaptığım gibi hiç tanımadığım insanlara tüm derdimi, başımdan geçenleri anlattım. Benim gibi bir fırıldağı dışlamalarından korksam da dosdoğru anlattım her şeyi… Ama onlar beni bağırlarına bastılar. Topal Nesim'i hatırladın mı?"

"Makamlar hakkında konuşan mı?"

"Ta kendisi…"

"Dedecan deriz ona. Allah onun gibi insanların sayısını arttırsın. Bana dedi ki lekesiz âdemoğlu mu olurmuş. Hangimiz seni yargılayacak kadar masumuz? Bundan böyle bizim cânımız ol…"

O günden sonra bu güruhun bir parçası oldum. Benle beraber beş kişiydik. Sonra altı olduk. Bu dünyadan hep beraber kam alıyor, sabahlara kadar muhabbet edip; sanat, ilim, aşk konuşuyoruz. Bazı mevzularda belki de hepimiz başka türlü düşünüyoruz, ama birbirimizi kırmadan, dökmeden sonunda birbirimize muhtaç olduğumuzu bilerek yaşıyoruz."

Gülbadem iç geçirdi:

"Ne güzel..."

"Belki sen de bize katılmak istersin ha?"

"Pek memnun olurum."

"Akşam kahvehanede hepsiyle tanışırsın. Sana kefil olurum. Aramıza birini aldığımız vakit böyle yaparız.

Topal Nesim bizim baş cânımızdır. Aslen Haleplidir. En yaşlımız odur. Bestekârdır. Patrona İsyanı zamanında katledilen Nedim nam büyük şairin yoldaşıdır. Musiki ve şiir ehlidir. Bacağının birini aşk yolunda feda etmiştir. Gün boyu Aksaray'daki evinde oturup hokkayla, divitle uğraşır.

Feylesof desen ayrı bir dünya... Öğle vakti uyanıp namlı feylesofların yazdığı nameleri okur, kendini feylesof sanır, öğrendiklerini sağda solda anlatıp başımıza türlü işler açar.

Frenk Üzümü ise uzun yıllar Paris denen meşhur Efrenc şehrinde kalmıştır. Feylesof gibi o da çok okur lakin onun üstüne kafa yorduğu meseleler daha çok ahaliyle alakalı, içtimai mevzulardır. Sürekli Feylesof ile ağız dalaşına girerler.

Zurna Osman ile Çelebi Murat ise amca çocuklarıdır, mahyacıdırlar. Gün boyu çalışıp akşamları bize katılırlar; onlar da pek düşkündürler kitaba ve muskiye. Ama Çelebi Murat'ın aklı kıvırcıktır biraz. Bazen kendisini padişah sanar lakin zararlı değildir. Akşam ezanı okundu mu altımız da Kukumav'da buluşuruz."

"Eminim hepsi mücevher gibi insanlardır."

"Hayır, baştan karar verme. Âdemoğluyuz; hepimizin sevapları, günahları, zaafları var."

"Pek merak ettim. Bu yüzden mi dönmedin Pencap'a? Buradaki düzeninden memnun olduğun için mi?"

"Belki de... Seni hangi şehir yutarsa, yuvan orasıdır. İşte İstanbul'un karnında sessiz sedasız yaşamaya, beni kemiren ve benimle beslenen bu şehre âşık olmaya böyle başladım. Sonra da dönmek gelmedi içimden."

Gülbadem gülümseyerek başına sallayınca Kurbağazade göğe baktı:

"E hadi kalkalım. Baksana, hava da kararmak üzere..."

Galata Sarayı'nın önüne geldiklerinde gündüz karasında kafayı bulan iki sarhoşun kavgaya tutuştuğunu gördüler. Etraftakiler ayırmak yerine kahkahalar atıp onları izliyorlardı. Orada turlanan yeniçeriler dahi iki sarhoşun birbirlerinin kaşını gözünü yarmasını umursamıyorlardı.

"Ben yalan söylerken utanmam. Sen bu yalana inanacak kadar ahmak olduğun için utan..." dedi biri diğerine, ikisinin de yüzü kıpkırmzı kanla kaplanmıştı. Gülbadem ve Kurbağazade sarhoşların yanından geçerken Gülbadem kavga edenleri kınayan bir edayla başını salladı, halbuki güçlü bir istekle orada kalıp kavgayı sonuna kadar izlemek ve adamların birbirlerini öldürene kadar dövüşü sürdürmelerini istiyordu.

Kurbağazade yol boyunca sağlı sollu sıralanan meyhanelerden söz etti Gülbadem'e. Gülbadem'in merakı üzerine birinin kapısında durup baktılar. Meydanda bir köçek kıvırıyor, dilli düdükler-cümbüşler çalınıyor, demkeşler de içip içip bağırıyorlardı.

Nihayet eğik duran evlerin yanından geçip Kukumav Kahvehanesi'ne vardıklarında, Gülbadem göğe baktı. Hilal, karanlık

gecenin burnunda gümüş bir hızma gibi parlıyordu; derin bir nefes çekti geceden. Kurbağazade önden, Gülbadem arkadan içeri girdiler. Kahvehane, şimdiden bulutlanmıştı. Türlü renk ve kokudaki nargilelerin dumanı, mekânı yine rüya dehlizi gibi müphem bir hale dönüştürmüştü. Kurbağazade ve Gülbadem orta yerde herkesin duyacağı şekilde selam verdikten sonra sağ taraftaki oyuğa geçtiler. Dedecan, bir yandan tek bacağını uzatmış nargilesini içiyor bir yandan da kendisini dinleyen dostlarını güldürüyordu. Kurbağazade'nin geldiğini görünce güruhtakiler ellerini kalplerinin üstüne koyup onu selamladılar. Kurbağazade selama karşılık verdikten sonra dostlarına Gülbadem'i takdim etti. Çoğu Gülbadem'i geçen haftadan hatırladılar. Kaynaşma uzun sürmedi. Kurbağazade, Gülbadem'in hayatını, İstanbul macerasını hülasa ettikten sonra kahvehanede işleyen oğlanlar, ışıltılı sinilerde şerbet ve yemiş getirdiler. Nargileler tazelendi, közleri yenilendi. Koyu bir muhabbet başladı.

Dedecan, karşısında oturan başı sarılı Feylesof'a:

"Demindendir soracağım araya laf giriyor, başına ne oldu imanım?"

Zurna Osman ile Frenk Üzümü kıkırdadılar.

Feylesof kendisine gülen dostlarına muzipçe bakıp:

"Ahh hiç sormasaydın keşke Dedecan. Bizim evin çatısı kaç zamandır derman bekler biliyorsunuz. Dün sabah babam dedi ki, 'Oğul gel şu damı onaralım artık. Nalburdan zerzevat da aldım...' Mırın kırın etsem de, adamcağızın işi tek başına kotaramayacağını anlayıp kabul ettim. Çıktık dama. İşe yeni koyulmuştuk ki, benim küçük yeğen kucağında kitaplarla koşturup çatıya doğru seslendi, 'Amca, senin kitapların gelmiş, yoldaşın Zurna getirdi.' deyince aklım başımdan gitti. Kaç zamandır bu kitapları beklerim bilirsiniz. Apar topar indim damdan. Kitapları kucağıma alıp yeni doğmuş üçüz bebeler gibi sarıp sarmalamak istedim. Hemen karıştırmaya

başladım sayfaları… Baktım üstümde bir gölge. Başımı bir kaldırdım ki, peder... Elinde boş bir tas… Camid bir yüzle bana bakıyor. 'Oğlum ne yaparsın burada?' dedi. Kitapları gösterdim. 'Kitaplarım geldi baba, onları okuyacağım,' diye karşılık verdim. 'Gel şu damın işini bitirelim, sonra ne yaparsan yap.' dese de ayak diredim. 'Senin gibi evlada da, bu felsefe denilen ne boka yaradığını anlamadığım musibete de lanet olsun.' deyince içerledim. 'Baba felsefe olmadan, feylesoflar olmadan hiç olur mu?' dediğimde kıpkırmızı kesildi öfkeden. 'Ne işe yarar bu musibet anlat hele.' dedi, kekeleyerek. Babamın felsefeye alaka duyduğunu görünce heyecanlanıp doğruldum, 'Bak baba şu karşımızdaki uçuk duvar var ya…', 'Eee?' dedi babam. O aslında olmayabilir dedim. 'Bak sen…' dedi. 'Başka?' 'Sen de, ben de aslında yokuzdur, vehmimizdir belki her şey...' dedim. Güneşin altında parlayan kafasını kaşıdı. 'Ya şu onarmamız gereken dam, o da mı yok?', 'O da büyük ihtimalle aslında yok.' deyice, gözleri kanlandı adamın. Elinde tuttuğu bakır tası gösterdi. 'Ya bu evladım?', ' O da yok baba.' deyince tası havaya kaldırmasıyla başıma indirmesi bir oldu. Ben neye uğradığımı anlamaya ve dehşetengiz bir acıyla baş etmeye çalışırken, o ağır şeyi üç kez daha vurdu kafama sonra da yüzüme bakıp gülümsedi. 'Var mıymış bu tas, yoksa yok muymuş, şimdi söyle bakalım… Şeyet hâlâ yoktur diyorsan kafan kırılmamıştır merak etme!' deyip gitti."

Herkes kahkaha hummasına tutuldu. Dedecan Topal Nesim, nargilesini fokurdatıp göbeğini oynatarak:

"Desene baban da gizli bir feylesofmuş."

Feylesof Kerim de güldü:

"Hakkın var Dedecan."

Frenk Üzümü girdi lafa:

"Paris'te La Magasin de Philosophie diye bir yere gitmiştim. Onlarca kişi bir masada oturup felsefe tartışıyorlardı. İçlerinden biri demişti ki 'Doğu'nun felsefesi bizim şu anda

konuşup, tartıştığımız her şeyi ufak bir ayrıntı olarak görür. Ama iktisadi gelişmelerimize, refah seviyemize bakılırsa, ileride felsefemiz tüm dünyayı kapsayacağa benziyor; en başta doğu toplumlarının muhayyilesini. Yani koca bir okyanus küçük bir gölden su içecek.' Bu kibirli sözler gülünç gelmişti bana o vakitler lakin şimdi görüyorum ki, can yoldaşım dahi kalkıp Batı'nın feylesoflarından medet umar."

Feylesof Kerim'in yüzü düştü:

"Allah aşkına yine başlama; Batı'ya şöyle hayransın, böyle meftunsun diye. Söyler misin bana madem Batı'ya, Frenk diyarına bu denli düşmansın ne demeye kaldın onca yıl Efrenc diyarında? Sırf vazife aşkı uğruna mı katlandın böylesine nefret ettiğin şeylere?"

"Evvela ben Batı'dan nefret etmiyorum onu belirteyim. Demek istediğim şey Batı'nın bizden ileride olduğu sahaların sadece ilim ve bunun ışığında eğitim olduğudur. Okuyalım Batı'yı; söz gelimi bilimde, fennde, eğitimde... Kendini beğenmiş Batı'nın ilim sevdası bu dünyayla sınırlıdır; görünür olanla yetinir, aynaya yansıyanla ilgilenir. Oysa Doğu'ya bu dünya yetmez; aynaları kırarak, ardındaki âlemi görür. Allah aşkına sen, Hz. Mevlana'nın, Yunus'un, İbn Haldun'un, İbn Rüşd'ün, Arabi'nin, Farabi'nin, Hayyam'ın, Hafız'ın doğduğu bir dünyayı bırakıp ecnebi feylesoflarının sözlerine nasıl kulak verirsin? Bunca kıymetli ismi layığıyla özümsemeden Batı'nın çıkmazlarına saplanmış, yaratıcı konusunda ileri geri şeyler öne süren bir düşünce küresine heves etmek de neyin nesi?"

"Bu soruma cevap değil Frenk Üzümü, beylik laflar..."

"Pekâlâ, Batı'da niye vazifemin gereğinden fazlaca kaldığımı söyleyeyim. Ben çocukluğumdan, tedrisatla tanıştığım andan beri ahaliyi nazar etmeyi pek severim. Elçi yardımcısı olmadan önce de severdim yani. Vazife gereği Frenk diyarına gitme konusunda gönüllü olup bu uğurda elimden geleni yapmam da, bizim ahalimizle Frenk ahalisini mukayese etme

ve neticede iki kutbun müşterek ve zıt yönlerini ortaya serme çabasından ileri geldi. Frenk diyarı beklediğimden çok malzeme verdi bana.

Misal, daha evvel de anlatmışımdır belki; Paris'e, kralın sarayına gittiğimizde oturmamız için birer sandalye koydular önümüze. Hilmi Efendi'yi bilirsiniz, Sultan'ın o zamanki elçisiydi. Hayatında hiç sandalye görmemiş ki garibim... Kalkıp sandalyede bağdaş kurmaya çalışınca takla atarak yuvarlandı. Odadaki tüm Frenkler güldüler ona. Kendimi tutamayıp ben de gülsem de, bu hadiseyi derhal yazdım kafama... Sonra biz akşam namazını kılmak için odamıza geçince bir baktık ki kapının önünde kadınlı erkekli onlarca kişi temsil seyreder gibi hayretle bizim namaz kılışımızı izlerler... Bazı kadınların elinde büyüteç, onlara pek uzak belki de korkutucu gelen bir şeyi büyüteçle izliyorlar. Bunu da yazdım.

Bunlar gibi nice vaka ile karşılaştım ve her seferinde evvela zihnime, sonra da defterlere yazdım. İnşallah, matbaaların yeniden açıldığı bir gün hepsi kitap haline geldiğinde oradan okursun. Paris'te kaldığım yıllar boyunca Batı'nın bize bakarken ne gördüğü, bizim onlara bakarken ne gördüğümüz üstünde kafa yordum hep. Biz mi onlara, onlar mı bize benzemeli? Yoksa mesele birbirine benzemek değil tam tersine ayrışmak mıdır? Bereket burada mıdır? Ya bir zaman sonra biz de onlar gibi olursak nasıl olur diye düşündüm. Tüm bunları tetkik etmeye çabaladım.

Var olduklarını kanıtlamak için birbirlerine 'Merhaba' diyen Batılılar ile Allah'ın varlığını hissettirmek için yolda birbirlerine 'Selamun aleyküm' diyen Doğulular'ın ayrımını o vakitlerde yaptım. İstanbul'a döndüğümde nazariye ve tetkiklerim sonucundaki savım şuydu: İleride tümüyle benzeyeceğimiz şey, Batı'nın ta kendisidir ne yazık ki bunun için falcı olmaya lüzum yok. Kadınlarımız en başta, baksana gün geçtikçe sokaklarda daha görünür oldular. Batı'nın kadınları sözlerle,

Doğu'nun kadınları gözlerle konuşur diye düşünürdüm. Ama son zamanlarda çarşıda pazarda bizim kadınlarımız da hem gözleriyle, hem sözleriyle konuşuyorlar.

Sadece sokakta değil, kayıklarda, çarşılarda, balkonlarda... İlginçtir ki taklide camilerin, çeşmelerin, bahçelerin süslemeleri ile başladık; şimdi sırada savaş fenni, askeri nizam var. Muhtemelen çok yakın bir zamanda kılık kıyafetimize de sirayet edecek bu hal. Ama benim en çok korktuğum, kafaların değişmesidir. Her şeyin taklidi olur ama kafa taklitse, devşirmeyse o zaman vay halimize..."

"Frenk Üzümü'nün hakkı var." dedi, Zurna Osman.

"Ama Batı'nın felsefesini, fikirlerini büsbütün bir kenara koymak da Frenk Üzümü'nün kendisiyle çelişmesi anlamına gelir." dedi, Kurbağazade.

Dedecan Gülbadem'e döndü:

"Sen ne düşünürsün bu hususta cânım dost?"

Gülbadem'in kafası karışmıştı, Batı'nın ilmi olarak birçok kitabını okuyup dillerini konuşabilse de Frenk Üzümü'nün anlattıkları ve Feylesof'u tenkidini tam anlamıyla kavrayamamıştı:

"Ben, Batı'dan birçok ilim, mühendislik kitabı okudum. Okuduğum her kitap birçok fenni meseleyi daha iyi idrak etmeme yardım etti. Şimdi Sultan'ımızın baş ilimkârı ile Batı'ya gününü gösterecek bir silah yapmak için çalışıyoruz. Diyeceğim o ki, hem Feylesof kardeşe, hem de Frenk Üzümüne hak veriyorum. Batı'nın dilini bilmeden bir Batılıya küfredemezsin. Onun fennini öğrenmeden, düşüncelerini bilmeden de onlarla baş etmemiz mümkün değil. Benim fikrim budur. Ama her mevzuda onlar gibi yaparsak da özümüzü yitiririz."

Gülbadem sözlerini bitirince herkes onu takdir etti.

Feylesof önündeki kadehi fondip yapıp yeniden alevlendirmek istedi tartışmayı. Frenk Üzümü'ne dönüp ellerini havada sallayarak:

"Kadınlarımızın gün gelip de Frenk kadınlarına benzemesinden korkarsın da, sabi kızların yüzlerce yıldır ağzı kokan deden yaşındaki adamlara cariye, odalık diye peşkeş çekilmesi seni rahatsız etmez mi cânım dost? Ayrıca sen istediğin kadar buna mâni olmaya çalış, değişen hiçbir şey olmayacak. Duymadın mı Eyüp'teki kaymakçılarda, Unkapanı'ndaki aşhanelerde, Kadı Köyü'ndeki sularda, Üsküdar'daki tepelerde el ele diz dize oturan sevgilileri… Ya balkonlardan atılan, balkonlara atılan mektupları?"

"Duymaz olur muyum duydum elbet, şahit de oldum bazısına. Peki, sen duymadın mı nakkaşların kapalı kapılar ardında çıplak kadın bedenleri çizdiğini, hem de teferruatıyla, ebelerin onlarca altın karşılığında bakire sanılan kızların çocuklarını düşürdüğünü, şu Ruhsar denen karının yaptıklarını, Balıkpazarı'na yanaşan gemilerden çıkan kitaplardan imansızlık şiarlarıyla dolu nağmeler fışkırdığını… Ya son günlerde şehrin her yanına yapıştırılan kâğıtlarda 'Padişah devrilecek, hanedanın sonu yakın…' yazılarını… Ya bugüne değin kesilen yüzlerce kelleyi…"

"Gördüm, duydum, biliyorum. Ne var bunda? Bu toprakları ebediyen bu hanedan mı yönetecek yani? Bizi kimin yöneteceğine biz karar veremeyecek miyiz? Hiç olmazsa çobanımızı bilme hakkımız da mı olmayacak? Ayrıca nakkaşların çıplak kadın çizmelerinin, ya da ebelerin bu işleri yapmasının, kesilen kellelerin Avrupa ile, felsefe ile ne alakası var? Eskiden olmuyor muydu böyle şeyler? Sadece daha az kişi biliyordu… Kafa karışıklığı, kendini seçememek, kendine uzaktan bakmak kötü şeyler değil ki… Dimağı geliştirir bunlar."

Zurna Osman girdi araya:

"Aman Feylesof, Allah'ını seversen sessiz ol, yerin kulağı var. Hanedan, devlet filan…"

Feylesof ona "Haklısın." deyip ağzına fıstık attı.

Frenk Üzümü girdi söze:

"Meramımı tamamen olmasa da, kısmen yanlış anladığını düşünüyorum. Meçhul bir istikamete doğru gidiyoruz. Söylediklerinde doğru yerler var. Ama ne olur, Batı bize tesir etmiyor, etmeyecek deme. Ayrıca Sultan'ın iradesini sorgulamakla, Batı'nın istediği şekilde ülkede karışıklık çıkaranlara omuz vermek, oyunların bir parçası olmak aynı şey değil. Kadın meselesine gelince; erkek ne kadar eşref-i mahlûkatsa kadın da o denli değerlidir. Benimki tespit öncelikle... Kadınlarımızın bir anda Avrupalı kadınlara dönüşmesi toplumun muvazenesini tahrip eder diyorum. Dönüşüm neden, nasıl ve ne zaman olmalıdır? Bunları münazara etmeli.

Hatırlamaz mısınız geçen yıl buraya gelip meclisimize ortak olan, Moğol diyarında mağara mağara gezip atalarımızı araştıran seyyahın anlattıklarını... Orta Asya'da ilk ortaya çıktığımız zaman aile reisi erkek değil, kadınmış. Yani erkek mağarada oturup çocuk bakıp yemek pişirirken, kadın ormana gidip hayvan avlar, önüne düşman çıkarsa onunla savaşırmış. Üstelik gün boyu ormanda olduğu için, hangi bitkinin hangi hastalığa iyi geldiğini, hangi hayvanın kanıyla hangi ilacın yapılacağını kadın keşfedermiş. Böylece kadın hem şifacı, hem otacı, hem de dini bir yücelik kazanmış. Düşün ki doğuracağı çocuğun erkek mi kız mı olacağını biliyor. Nasıl mı? Gebe kadın, buğday dolu bir çuvalın üstüne küçük abdestini yapıyor; eğer çuvaldaki mahsul filiz veriyorsa kızdır, değilse erkek... Ama kadının doğacak çocuğunun ne olacağını nasıl bildiğini erkek bilmiyor ve çocuk kadının söylediği gibi diyelim ki kız olarak doğunca erkek bunu kadının kerametine yoruyor. Çünkü erkek her şeyden habersiz mağarada oturup çocuk bakarken kadınlar dere tepe dolaşıp ağaçlarla, bitkilerle, hayvanlarla velhasıl tabiatla hemhal olmuş... Bu engin bilgileri karşısında onları kutsal, bugün evliya, şeyh dediğimiz kişiler gibi görmüş erkekler. Bu sayede kadınlar her daim kutsal sayılmışlar. Sonra iklim şartları nedeniyle aşağı coğrafyalara indiklerinde erkekler bir bakmışlar ki, diğer toplumlarda du-

rum tam tersi... Zamanla kadına tüm bunlar unutturulup; yalnızca erkeğini eğlendiren, onun karnını doyurup her açıdan açlığını yatıştıran bir mahlûk haline getirilmiş. İbn Haldun boşuna dememiş, 'Coğrafya, kaderdir!' diye…

Şimdi bunları ifade etmiş birine deminki sözleri söylemen kalbimi kırar doğrusu cânım dost… Son olarak sana bir şey söyleyeyim mi? Senin pek sevdiğin o Batılılar bizden nefret ediyorlar, tiksiniyorlar hatta. Dönerken onların yaptığı tablolardan getirdim birkaç tane. Yarın gel göstereyim sana. Tabloda İstanbul çizilmiş; Ayasofya, Sultanahmet ve Galata'yı aynı çerçevenin içine yerleştirmiş ressam. İşin ilginç kısmı ne biliyor musun? Tabloda, Galata ve Ayasofya büyük ve ışıl ışıl nakşedilmişken, Sultanahmet küçücük ve kapkaranlık resmedilmiş. Söyle bakalım niye sence?"

Feylesof uzanıp Frenk Üzümü'nün yanağından bus etti.

"İlk mevzu hakkında haklısın cânım dost. Senin kalbini kırabilir miyim hiç, ileri gittiysem bağışla… Tablo meselesine gelince bunu düşüneceğim. Evvela resmi göreyim de sonra bir şeyler söylerim. Ama şunu bil ki, önünde sonunda onlar gibi olacağız. Bundan korkma! Mademki onlara benzemek istemiyorsun, o halde sen de bir şeyler ortaya koy. Yıllardır yazdığın, biraz evvel bahsettiğin kitabı neden okuyamıyoruz? Çünkü matbaalar kapatıldı. Neyse yarın tabloları görmeye geldiğimde gün boyu tartışacağız…"

Frenk Üzümü gülümseyerek önlerinde duran siniden bir salkım üzüm alıp Feylesof'a uzattı.

"Al ye! Bana taktığın lakabın aslıdır, Frenk üzümüdür. Ye ki kanına karışsın Frenklik, Venediklik… Ye ki başın göğe ersin…"

Gülbadem konuşanların içinde "Ruhsar" ismini duyunca meraklanmıştı. Ruhsar denen kadın hakkında Frenk Üzümü'ne bir şeyler soracaktı ki, Dedecan girdi söze yine, ona dönüp:

"Cânım dost, söyle bakalım nedir bu hayattaki gayen?"

Gülbadem beklemediği bu soru karşısında afalladı, güruhtaki herkes ona bakıyordu.

"Kendimi bildiğim günden beri surları, kaleleri aşacak bir silah yapma hayali kurarım."

Dedecan sakalını sıvazladı:

"Ne için?"

Gülbadem şaşırdı:

"Düşmanı yenmek için elbette..."

"Sana bir sır cânım dost. İnsan en başta nefsini yenecek bir silah yapmalı. Sonrasında ise surları değil zamanı aşan bir şey... Var mı bir sevdiğin?"

"Yok."

"O zaman sev cânım dost, bir an evvel âşık ol, bırak dünya işlerini... Aşk, en büyük silahtır."

Gülbadem düşünceli şekilde tebessüm edince Dedecan devam etti:

"Senin gözlerinde ne var biliyor musun? Başka bir zaman..."

"Başka bir zaman?"

"Beli... Âşkın başka bir zamandadır cânım dost!"

Gülbadem dipsiz düşüncelere daldı yeniden. O esnada Kurbağazade, Gülbadem'e sırıtıp:

"Dedecan insanın gözlerini okumayı iyi bilir."

Zurna Osman girdi lafa gerinerek:

"Gülbadem dost, siz ilim adamları birçok şeye çare bulursunuz. Doğrusu benim en çok korktuğum şey ölümdür ona da bir çare bulunamaz mı?"

Dedecan sinirlendi, "Seni zıpır, beni kızdırmak için söylüyor, aldırma ona. Geçen gün bunun bahsini ettiydik de. Tövbeler olsun o gün yine aynı lakırdıları etmişti bu zurna." diyerek Gülbadem'e göz kırptı.

Gülbadem toparlanamadı bir süre, sessizce mumlarla çevrili boş meydana dalarak hem Zurna Osman'a, hem de Dedecan'a, "Vaktiyle Delhi'de ölümsüzlüğün sırrını bulan bir müzisyenle tanışmıştım. En azından ölümsüzlüğün çaresini bulduğuna namusu üzerine yemin ediyordu. Ama bir yandan da ölmekten korktuğunu söylüyordu senin gibi. Bunu duyunca şaşırmıştım tabi 'Madem ölümsüzlüğün çaresini buldun, o halde neden ölümden korkuyorsun?' diye sormuştum. 'Olmaz kardeş.' demişti. 'Ölümsüzlüğün sırrını bilsem de ben hem sanatkâr, hem de O'nun bir kuluyum. İlahi ahengi bozamam. Ölümün notalarını birbirine karıştıramam.' demişti."

Hepsi birden "Eyvallah." dediler. Hoşlarına gitmişti bu mesel.

Feylesof elindeki kadehi Gülbadem'e doğru kaldırdı, "Cânımıza hoş geldin." dedi.

Hepsi bir ağızdan "Cânımıza hoş geldin." diye tekrar ettiler.

Tam o esnada kahvehanede bir hareketlilik baş gösterdi. Geçen haftakinin aksine, kalabalık bağırıp çağırıp kahkahalar atmak yerine daha vakur, ağırbaşlı bir vecd halinde tezahüratlar ve kesik alkışlarla yetiniyordu.

Kurbağazade, Gülbadem'e doğru eğildi:

"Bugün Şeyh Semender'in günü. Kapıdaki kalabalığa bak; Kalenderî, Bektaşî, Mevlevî, Melamî, Bansî birçok yoldan gelenler var."

Gülbadem kahvehanenin sürekli sallanan kapısının önüne dizilen köhne cüppeleri, renkli harmanileri, yamalı çakşırları, çıplak omuzlarından sallanan postlarla tezahürat yapanlara baktı.

"Kimdir bu Şeyh Semender?"

Frenk Üzümü mutlu bir yüzle:

"Bu kahvehanedeki en büyük isimdir kanımca. Feylesof bana katılmayabilir zira o Fıstıkçı Şahapçı'dır. Birazdan kendin de göreceksin. Bir imam, şeyh gibi vaaz verir, lakin anlattıkları

bugüne değin duymadığın türden şeylerdir. İstanbul'daki ayın çatlatıp gayın patlatmayı, uydurma hadisleri ezbere bilmeyi marifet sayan zahid softa takımının cümlesi nefret eder ondan. Kaç kez sokak ortasında saldırıya uğramıştır. Ama öyle bir dili vardır ki, önünde en büyük ordular dahi duramaz. Kadıları bile dize getirir."

Frenk Üzümü daha da anlatacaktı lakin Şeyh Semender kapıdaki kalabalığın ilgisinden kurtulup emin adımlarla meydana yürüdü. Sırtında siyah bir urba, başında yine siyah bir sarık, sarığın altından ta beline kadar uzanan kınalı beyaz saçlar, aynı karışık renkte sakallar, yeşil ve keskin gözler, hilal kaşlar, mürekkeple yoğrulmuş gibi duran bir çehre, parmaklarında akik yüzükler…

Şeyh Semender, tezahüratı çok seven Fıstıkçı Şahap'ın aksine şamata çıkarıp alkış çalanları kaşının birini kaldırarak süzdü, sonra da iki elini başına koydu. Herkes sustu, çıt çıkmıyordu içerde.

Şeyh Semender, kahvehaneyi hınca hınç dolduran kalabalığa baktı tekrar:

"Hiçbir yere ait olmadığı için değerli olan bazı şeyler vardır. Burada beni dinleyen tüm canların bu değerli şeylerden olduğuna inanıyorum.

Şehrin durumu malum… Pahalılık ahalinin belini bükmüş, herkesin değil uçan kuşa, kuburdaki fareye bile borcu var. Un, şeker, yağ, kahve kıtlığı başlamak üzere. Her gün katledilen masumların kanı, sokakların rengini değiştirdi. Daha neler neler… Bunları mı konuşacağız bu akşam? Hayır! Allah kimi insanlara belli özellikler bahşeder; kimi iyi şiir yazar, kimi iyi dövüşür, kimi de iyi para kazanır. Bana bahşedilen özellik ise hatırlamak sanırım. Bu akşam 'unutmak' ve 'hatırlmak' mefhumları üstünde konuşalım.

Söyleyin ey insanlar! Sizce neyi unuttuk biz?"

Kalabalıktan birkaç cılız ses yükseldi. Şeyhe Semender sesleri tek tek dinledikten sonra başını sallayıp gülümsedi.

"Bu kadar çabuk unutmamız, her şeyi bu kadar çabuk unutmamız rezilce… Biz, en başta sessizliği unuttuk! Sessizlik denen hazineyi konuşarak israf ettik. Kendimizi şerh etmeyi unuttuk.

Yaradan'ın nezdinde kimsenin üvey kul olmadığını unuttuk. Cennet diye diye, huri diye diye, aşkı unuttuk! Allah'ın insanı yaratması başlı başına bir davetti zaten aşka… Bunu unuttuk. Yaradan'ı sevmek, onun yarattığı meczubu da, dilenciyi de, günahkârı da sevmekle mümkün olur. Bunu da unuttuk. Tüm yolların aynı yere çıktığını, çırpınıp dursak da ölümün duvarını aşamayacağımızı unuttuk."

Şeyh Semender girizgâhı bu sözlerle yaptıktan sonra unutmak ve hatırlamak üzerine saatlerce konuştu. Mükamelenin ilerleyen bölümlerinde sözü Padişah'a ve ulemaya getirince hiddetlendi. O an kahvehanede alkışlar, sloganlar yükseldi. Şeyh Semender, konuşmasını bitirip belirsiz bir selam ile meydandan ayrıldığında kahvehane sessizliğe gömüldü. Bir süre sonra içeri sakinleşince Feylesof ve Frenk Üzümü, Şeyh Semender'in konuşması üzerine tartıştılar. Bu münakaşaya güruhtaki herkes katıldı. Vakit, gece yarısına dayanınca Gülbadem müsaade istedi. Bunun üzerine Dedecan, Zurna Osman ve Kurbağazade de ayaklandılar. Vedalaşma törenin ardından Gülbadem ve yoldaşları birlikte dışarı çıkıp gecenin serinliğinde bir süre yürüdüler. Zurna Osman ile Dedecan Azapkapı'ya doğru devam ederken; Kurbağazade, Gülbadem'e:

"Geç oldu epey, buralar hiç tekin değildir bu vakitte. Bende kal bu gece, evim yakın sayılır."

"Sana zahmet vermeyeyim."

"Dediğin lafa bak, ne zahmeti olacak. Fazladan bir yatak sereceğim."

Kilisenin tepesindeki haça tüneyen bir baykuşun çınlamalı ışıklar saçan gözlerine bakarak yokuş aşağı, çöp kokan dolambaçlı sokaklardan inip mezbahalardan akan kanla kızıllaşmış su birikintilerinden atladıktan sonra kederle yamulmuş derviş mezarlarının yanından geçerek Kurbağazade'nin bostanlara nazır tek gözlü evine girdiler. Oda, meyus ve bir o kadar tenha insanlara münhasır bir dağınıklık içindeydi; birkaç amber çubuğu tütüyordu.

Gülbadem ve Kurbağazade o gece sabaha kadar memleket hasretini üstte tutarak sohbet ettiler. Kurbağazade namazını kıldıktan sonra Gülbadem'in yatağını hazırladı. Gülbadem, Şeyh Semender'in vaazını ve Dedecan'ın söylediklerini düşünerek başını yastığa koyunca, yanında duran Zencefil'e göz kırptı.

Kâbuslarla dolu bir rüyadan uyanıp bir şeyler atıştırdıktan sonra Kurbağazade ile en güdük zamanda tekrar görüşmek için sözleşerek Karaköy'e indi, Gülbadem. Limanın her yanı asker kaynıyordu; bugün de biri Karaköy'de olmak üzere şehrin farklı noktalarında üç ceset bulunmuştu. Gülbadem uzaktan da olsa, bir seyyar sahafa ait olduğunu öğrendiği başsız cesetten sokak taşlarına yayılan koyu kanı gördü. Yeniçeriler ve denizciler ölünün başına toplanmış dehşetli gözlerle adamın boynundan sarkan yumuşak, ipliğimsi damarlara bakıyorlardı.

Gülbadem hemen, yaşlı bir arabacıyla anlaşıp eski bir arabayla Sunullah Efendi'nin evinin yolunu tuttu. Yol boyunca ölüyü ve geceki kâbuslarının ortasında yer alan, Ruhsar denen kadını düşündü. Ölünün görüntüsü bir kıvılcım gibi gözbebeklerinin önünden gitmeyince, Şeyh Semender'in dün gece söylediği cümleyi sesli olarak tekrar etti:

"Birinin acısını dinlerken, dalgınlığımızın sebebi anlatanın perişanlığına duyduğumuz merhamet değil, aynı acıyla muhatap olmamız halinde ne yapacağımızı düşünmemizdir."

Arabacı ardına döndü:

"Bana mı dedin oğul?"

Gülbadem ne diyeceğini bilmeden başını sallayınca arabacı önüne döndü tekrar, dizginleri sağa sola sallayıp atları rahvan sürerek:

"Hakkın var! Ben de zengin bir adamdım bir zamanlar, yani kumar belasına düşmeden evvel. Her şeyimi yitirdikten sonra eski ahbaplarım arayıp sormaz oldular beni. Ama ne zamanki canları sıkkın olsa mutlaka bana gelirler, perişan halimi görüp kendi hallerine şükretmek için..."

Gülbadem, yolun sonunda sağanağa yakalanmış, ardından gülümseyen güneşle kurumuş, sonra da terlemişti. Üstüne üstlük evin önünde de rüzgârı yiyince baş dönmesine tutulmuştu.

Bu sermestlikle bahçeye girdiğinde Sunullah Efendi'yi yine bir yığın çizimin olduğu sararmış kâğıtların başında oturmuş kara kara düşünürken buldu. Yüzü solgundu, kâğıtların üstünde pergeli gezdirirken benekli elleri titriyordu. Gülbadem selam verdikten sonra, ustası onu karşısına buyur etti.

Sesinden endişe akıyordu:

"Biraz daha gecikseydin bozuşacaktık yine. Bugün Hünkâr'ımızın huzuruna çıkacağız. Haber göndermiş, istediği silahlar konusunda ne durumda olduğumuzu merak edermiş. Saraydaki dostlarımdan öğrendiğime göre hasımlarım ayağımı kaydırmak için sadrazam hazretlerinin aklını karıştırırlarmış."

Gülbadem hâlâ ayılamamıştı. Gözlerini kırpıştırıp:

"Senin hasmın var mı usta?"

"Kimin yok ki... Sevenim olduğu kadar, sevmeyenim de var sarayda. Yerimde gözü olan çok... Heveslerimizi anlamayan insanlar ateşe doğru esen rüzgâr gibidirler. Güçsüz olursan sönersin, güçlü olursan yayılırsın. Ben ne söndüm ne de yayıldım bu zamana kadar. Ama işte... Dost görünüp düşman olan mürâileri hiç saymıyorum. İnsanların çoğu başkalarının felaketlerine sevinirler. Bu yasak sevinci saklayarak yaşarlar."

"Şaşırdım."

"Ne o durgun görünüyorsun, çok mu zıkkımlandın dün gece?"

"Hâşâ usta, ağzıma bile sürmedim. Sen de beni ayyaş sanıyorsun ya, üzülüyorum vallahi."

"Seni de götüreceğim yanımda. Ama gereğinden fazla konuşmayacaksın. Orası saraydır, huzurdur. Binlerce kulun ahir ömründe bırak görmeyi, hayal dahi edemeyeceği bir yerdir. Onun için sadece yanımda dur, sana soru sorulmazsa konuşma!"

"Peki usta. Niye beni de götürüyorsun?"

"Sadrazam hazretleri senin de gelmeni istemiş."

Gülbadem gülümseyerek gerindi.

"Durma, git hazırlan, en güzel esvabını giyin. Esans sür abartmadan. Tırnaklarını kes, saçlarını tara. Cemal biraz sonra almaya gelecek bizi. Karnın açsa Mahmure Bacı'na seslen de ekmek arasına helva koyup versin sana."

"Tamam usta."

Gülbadem neşeyle eve girdi, köhne sandığından bir zamanlar Şah'ın huzuruna çıkarken giydiği lal rengi gömleğini, aynı renk mintanını ve siyah çakşırını geçirdi üstüne. Alelacele, kemirerek yamulttuğu sararmış tırnaklarını kesti, dibindeki kabukları saçarak saçlarını taradı; yüzünü yıkayıp kalın kaşlarını, ince bıyıklarını düzeltti. Kulaklarındaki şeffaf pası temizledi. Hazırlıklarını tamam ettikten sonra, yukarı kata seslendi:

"Mahmure Bacı!"

Mahmure hemen başını uzattı:

"Buyur..."

"Babanla birlikte huzura çıkacağız, midem yanıyor yine. Sevabına ekmek arasında bir şeyler hazırlasan bana."

Mahmure soğuk bir sesle:

"Olur." deyip merdivenlerden indi, alt mutfağa geçti. Gülbadem de ardından girdi. O, terekteki bakır tabakları, üsküreleri, kurşun kapları; duvara sabitlenmiş çıkıntıdaki havanı, memekdanı, şekerdanı, eleği, dibeği, şerbet fincanlarını, fağfuri fincanları; yerde duran peynir ve turşu küplerini, kuzedeki diş yağını ve açık pencereden dolan ışıkla içindeki pirinç artıklarının parladığı kazanları inceleyip sokaktan gelen sakaların çığırışlarını dinlerken Mahmure de işe koyuldu.

"Hayırdır, keyfin yok gibi bu sabah, hasta mısın?"

Mahmure soruyu duymazlıktan geldi, tandırdan yeni çıktığı belli olan çilli lavaşın içine peynir koydu, üstüne de pekmez gezdirip dürüm kayırdı. Gülbadem ondaki tuhaflığı merak etse de önüne konan dürümü ses etmeden ısırmaya başladı. Mahmure ağır hareketlerle oyalanarak pencereyi kapayıp semaveri yaktı. Sonra da Zencefil'in önüne dut kurusu koyup onun başını okşadı. Ayaklarını sürükleyerek oradan çıkarken durdu:

"Güzel miydi bari?"

Gülbadem peynirle, pekmezin tadına daldığı anda başını kaldırıp eşikte alaycı bir şekilde cevap bekleyen Mahmure'ye baktı:

"Kim?"

"Dün gece koynundaki aşüfte…"

Gülbadem sağ yanağındaki iri lokmasını soluna alıp gülümsedi:

"Ne o, kıskandın mı?"

"Ne konuştuğunu bil! Sen benim neyimsin ki kıskanayım seni!"

"Niye merak ediyorsun o zaman?"

"Merak falan ettiğim yok, burayı yolgeçen hanı gibi kullanman asabımı bozuyor."

"Geçen gün buradan gitme diyordun, ne değişti?"

"O geçen gündü."

Mahmure çalımlı bir yürüyüşle uzaklaşırken Gülbadem başını iki yana sallayıp karşısında sessizce kıkırdayıp kendisine göz kırpan Zencefil'e gülümsedi. Zencefil etrafta kimsenin olmadığına emniyet getirince, kısık sesle:

"Beni de götürsene saraya lan."

"Saçmalama. Ne yapacaksın orada. Şeker getireceğim söz."

"Tamam o zaman, geç kalma bak yavuklun kıskanır seni yine."

"Öff, canımı sıkma yerbeyin…"

Sunullah Efendi ile Gülbadem, uzun müddet bekletildikten sonra, huzura alındılar. Saklamaya çalışsalar da ikisi de gergindiler. Huzura çıkma töreninde yapılacakları tamam ettikten sonra, Sultan evvela Sunullah Efendi'yi, sonra da Gülbadem'i süzdü baştan aşağı:

"Sunullah Efendi, de bakalım çalışmaların ahvali nicedir?"

Sunullah Efendi yüksekten suya düşecekmiş gibi derin bir nefes alıp en halis ses tonunu gırtlağından çekip çıkararak:

"Size bahsettiğim topun yapımına başladık Sultan'ım. Gece gündüz demeden topu hem daha kahredici bir hale getirmek, hem de sefer sırasında rahatça taşınacak kadar hafifletmek çün gayret ediyoruz. İnşallah tez zamanda nihayete erecek. Bugün huzurunuzdan ayrıldıktan sonra da Tophane'deki fırına gidip oradaki kullarınızla istişare edeceğim inşallah."

Sultan omzundaki kılı silkeleyip, ip şeklinde içeri dolan gün tozlarına baktı. Kendi kendine konuşur gibi:

"Gidişattan memnun değilim efendi. Kâfirlerin yapmış olduğu bir şey değil benim istediğim! İşbu topu tamam etsen dahi bunun bize büyük bir yararı olacağını düşünmem."

Sunullah Efendi beyninden vurulmuşa döndü; diliyle sarkan bıyıklarına dokunup yanında duran vezirin pabuçlarına baktı, ne söyleyeceğini bilemedi bir süre:

"Hünkâr'ım, size bu toplarla alakalı olarak gösterdiğim çizimlere ilaveten yanımda yeni çizimleri de getirdim. Üstelik ceviz bombası dediğim, yumruk büyüklüğünde düşman saflarına düştüğü takdirde epey zaiyat verecek bir şey daha geliştirdim. Müsaade buyurursanız izah edeyim…"

Sultan sadrazamına baktı, sonra da umarsız gözlerle Sunullah Efendi'ye:

"Kâfi. Göstermene hacet yok. Seni severim efendi bilirsin. Pek çok tevatür gelir kulağıma, itibar etmem. Derler ki Sunullah Efendi, cin fikirli icatların peşinden koşmak yerine Frenklerce halihazırda kullanılan topların aynısı üstünde çalışıp, yemyeşil bahçesinde gününü gün eder."

Sunullah Efendi'nin gözleri karardı, düşeyazdı bir an:

"Hâşâ Hünkâr'ım! Sunullah kulunuz gece nedir gündüz nedir bilmeden işler. Çocuklarımın başı çün böyledir bu..."

Sultan eliyle onu yatıştırdı:

"Bilirim bilirim. Bugüne kadar senden hoşnutsuzluk duymadım. Lakin böyle giderse seni tekaüt etmek lazım gelecek, yoruldun belli ki."

Gülbadem başını hafifçe kaldırıp Sultan'a baktı. Sapsarı kaftanının içinde bir güneşi ansıtıyordu. Kelimeleri ağzından dökmeden üstlerindeki fazlalıkları atıyor gibi; heceleyerek konuşuyor, bazı harfleri yutuyordu:

"Yine de sana biraz mühlet vereceğim…"

Gülbadem'in kaçamak bakışlarını yakaladı Sultan o an:

"Bir diyeceğin mi var delikanlı?"

Gülbadem'in kalbi titredi. Ellerinin yerini değiştirdi. Kalın kaşlarını, büyük gözlerine siper edip usulca Sultan'ın gözlerine dikti:

"Müsaadeniz olursa Sultan'ım."

Sunullah Efendi, Sultan'ın acı sözleri karşısında öylesine müteessir olmuştu ki, şu anki konuşmanın farkında değil gibiydi. Sultan yine evvela sadrazamına, sonra da Gülbadem'e baktı. Gülbadem, cesaretini toplayıp ağzına açacakken sadrazam girdi söze:

"Sultan'ım bu civan geçenlerdeki musibet salgını önleyen oğlandır."

Sultan'ın Gülbadem'e bakışı değişti bir an, çehresine mültefit bir ifade yayıldı:

"Yaa. Âlâ… Söyle bakalım nedir diyeceğin?"

"Sultan'ım haddim değil bilirim. Burada ustam dururken benim gibi bir fakirin sizin karşınızda konuşmaya çalışması, dili tutulmaması zor iş. Belki ustam halen fikir merhalesinde olduğu için size söylemekten imtina eder ama ben ve ustam tam istediğiniz gibi bir icat üstünde kafa yorarız."

Sunullah Efendi dehşete kapılmış gözlerle, Gülbadem'e baktı. O an ölümü düşündü. Sultan her zamanki gibi sol kolunun üstüne yaslanıp ayaklarını birbirine yaklaştırdı ve yine sadrazamına baktı:

"Anlat bakalım, nasıl bir şeymiş ki bu icat?"

Gülbadem, bir adım atıp pencereye taraf baktı:

"Sultan'ım, her ne kadar Hint diyarında doğup büyümüş olsam da Osmanlı'nın, bu yüce devletin savaşlarını iyi bilirim. Kâfirlerin gemilerle uzak diyarları keşfetmesine mukabil oradan yağmaladıkları ile ilimlerini geliştirmesi ve türlü icatlar yaparak savaş meydanlarında bizim iman gücümüze rağmen şeytani silahları galebe çalmaları… Hakkınız var. Bu iş, yani kâfirlerin Avrupa'nın muharebelerde dize getirilmesi topla olacak iş değildir."

"Sadete gel öyleyse."

"Sultan'ım aklımda, yani aklımızda olan silah ne yerdedir, ne de denizde... Bu surları aşacak, gökten düşmanlarımızın

üstüne gülleler yağdıracak, İsa Nebi'nin ayakları dibinde uçacak bir icattır. Yani bu silahın yolu gökyüzüdür, tıpkı devasa bir kuş gibi!"

Sultan'ın gözlerini alev aldı; çenesinde tuttuğu elini indirdi, sadrazamın da gözleri faltaşı gibi açılmıştı. Sunullah Efendi başını yere eğmiş işin sonunun nereye varacağını düşünüyordu. Sultan ayağa kalktı, ağır adımlarla Gülbadem'e doğru yürümeye başladı. Gülbadem birkaç adım geri çekilmek istese de, kıpırdayamıyordu. Söylediklerinin Sultan'ın üstünde yarattığı etkinin farkındaydı ama bunun hayır mı şer mi olduğunu kestiremiyordu, ta ki Sultan'ın karanfil kokulu nefesini duyacak denli onun kendisine yaklaştığını anlayana kadar. Derhal başını önüne eğip Sultan'ın kaftanıyla aynı renk, nadir bir hayvanın derisinden yapıldığı aşikâr olan pabuçlarına baktı:

"Devam et oğlum..."

"Sultan'ım, bu gökyüzünde uçacak kuşun adına 'Ebabil' diyebiliriz. İşbu alet, belirli bir yüksekliğe çıktıktan sonra önceden içine yerleştirilmiş gülleleri, kızgın yağları göğün düzünden kâfir askerlerinin üstüne yağdıracak. Daha evvel böyle bir şey görmemiş olan düşmanlar da kaçacak delik arayacak. Ama nereye kaçarlarsa kaçsınlar 'Ebabil'in gazabından kurtulamayacaklar, tıpkı Ebrehe'nin ordusu gibi!"

Sultan'ın yüzü gülümsüyordu, ellerini arkasına koyup pencerenin önüne geldi. Ayaktaki muhafıza pencereyi açmasını işaret edince, muhafız derhal emri yerine getirip pencerenin dökme demirden yapılmış süslü kolunu çevirdi, kahverengi perdeleri çekti. İçeri gül kokusu doldu. Sultan, küçük bulut kümelerinin sektiği mavi göğe baktı.

"Sübhanallah. Bu dediğin şey, deniz yerine gökyüzünde giden bir gemi gibi bir şey mi?"

Gülbadem mutlulukla:

"Beli Hünkâr'ım..."

"Ama geminin içinde yüzlerce insan var. Reisi var. Topları var."

Gülbadem kısa bir tereddütten sonra:

"Dediğim icadın içine belki gemideki kadar insan sığmaz ama elbette onun da bir dümeni ve dümene mukayyet olacak bir kaptanı olacaktır, tabii kahredici silahları da... Şimdilik sadece fikir aşamasında lakin bunu yapacağız Sultan'ım."

"Nasıl kaldıracaksınız göğe o şeyi? Mümkün mü bu?"

"Sultan'ım uçmanın kuşlara mahsus olduğunu ve bunun onlara ilahi bir lütuf olduğu tartışılmaz ama nasıl ki Çinliler bir uçurtmayı rüzgârın marifetiyle gökte tuttularsa, nasıl ki mahyalar iki minare arasında duruyorsa, bizim yapacağımız da bu nevi bir şeydir. Ama diyeceksiniz ki uçurtmanın ipi, mahyaların ise lehimi var. Bizim yapacağımız da bir sabun köpüğünün havada uçması gibi olacak. Bulutların fevkine çıkacak. Yalnızca Allah'ın yardımı ve ilmin imkânlarıyla..."

Sultan gökyüzüne bakmaya devam ediyordu. Gülbadem anlattıkça müstakbel silahını hayal ediyordu maviliğin içinde. "Surları havadan aşıp, kâfir orduların üstüne gülle yağdırmak..." dedi, parmağındaki zümrüt yüzüğü okşayarak. Gülbadem'e döndü bir anda:

"Bu dediğin şey, iblisin dahi aklını başından alacak bir iştir. Eğer işinin ehli bir mühendis olduğunu bilmeseydim ve o musibet hastalığa şifa bulmasaydın dediklerini ciddiye almazdım. Lakin öyle şirin anlatıyorsun ki... 'Ebabil' ha... Âlâ, aliyyül âlâ... Onu yapacaksınız!"

Sultan, Sunullah Efendi'ye döndü:

"Bana bu şeyi yapacaksınız. Ne isterseniz: Mekân, adam, para, malzeme... Hepsi karşılanacak. Bu genç bir hazinedir efendi, kıymetini bil..."

Sunullah Efendi minnettar bir edayla başını salladı:

"Allah ömrünüze bereket versin Hünkâr'ım."

"Neydi adın senin delikanlı?"

"Gülbadem, Sultan'ım."

"Size altı ay mühlet. Her ay huzuruma gelip, senin tabirinle Ebabil'in gidişatıyla alakalı teferruatlı malumat vereceksiniz bana."

"Emriniz başım üstünedir Sultan'ım."

"Eğer bu icadı yapar da, o aleti şu gökyüzünde yükselirken görürsem dileyin benden ne dilerseniz... Bir dahaki sefere çizimi görmek isterim!"

Gülbadem ve Sunullah Efendi saraydan çıkıp arabaya yürüyene kadar ikisinin de ağzını bıçak açmadı. Arabaya bindikten sonra Sunullah Efendi başını, yükselttiği omuzlarının arasına sıkıştırıp gözlerini yumdu. Bir anda çökmüştü sanki. Kayıktan inip tekrar arabaya geçtikten sonra yanında oturan çırağına döndü, sabahtan beri hiçbir şey yememiş olacak ki nefesi kokuyordu. Gülbadem kokuyu hissedip:

"Niye hiç konuşmuyorsun usta? Çok mu kızdın bana?"

Sunullah Efendi nemlenmiş gözlerini açıp çırağına hüzünle baktıktan sonra:

"Sana kızmadım, kendime kızdım. Bunca yıl ömrümü böyle sözler duymak uğruna tükettiğim için. Ama elden ne gelir ki, dünya acılarla beslenir."

Gülbadem, beklemediği bu cevap karşısında ustasına merhametle baktı. Babasının ölüm döşeğindeyken etrafı kararmış, içi derinleşmiş gözlerine bakıyormuş gibi hissetti o an. Hem aralarında aşılmaz bir uzaklık, hem de kalbini onun kalbine değdirecek kadar bir yakınlık vardı. Babası da vaktiyle Gülbadem'e mesafeli bir adamdı. Gülbadem'in yaptığı taşkınlıkların ardından onu günlerce konuşturmaz, yüzüne dahi bakmazdı. Ama bu zamanlarda dahi her daim babasının şefkatli nefesini

ensesinde hissederdi ve o öldüğü gün, dünyadaki her şey de ölmüştü sanki. Şimdi buna benzer bir merhamet ve sevgiyi ustasına, bu pek de iyi geçinemediği adama karşı duyuyordu.

Onun ölümünden korktu bir an. Elini ustasının soğuk ellerin üstüne koydu. Sunullah Efendi, içinde tanımlayamadığı bir dürtü ile elinin üstünde duran bu küçük ele bakıp gülümsedi. Gülbadem de onun gözlerindeki parıltıyı görüp mukabele etti:

"Sana söz veriyorum usta. Namusum üzerine yemin ederim o aleti yapacağım. Yüreğini ferah tut. Herkes senin muvaffakiyetin önünde saygıyla eğilecek."

Sunullah Efendi'nin gözleri doldu, göz kenarlarından doğan minik damlaları saklayarak:

"Sana inanıyorum oğlum, belki de bunun için mutluyum şu an. Bir şey için daha mutluyum; eğer bu dediğini yapamazsak belki de Sultan'ımız emekliye ayırmakla kalmayıp bu dünyadan da selametlemek isteyebilir. Her hâlükârda ya bu dediğin icadı yapacağız, ya da zaten bu dünyada olmayacağız. Ne demişler 'Ölüm varsa ben yokum, ben varsam ölüm yok.' Korkmak beyhude. Kaderimiz neyse onu yaşayacağız. Ama şu an kendimi bir anda, Yedikule Zindanları'nın leş kokulu bir hücresinde önüme buz gibi ecel şerbetini getirip koyan celladıma bakarken hayal ettim. Gözümde bu belirdi."

Gülbadem ustasının içindeki çocuğu ilk kez görüyordu:

"Öyle mi olur sahiden de?"

"Öyle olur oğlum, cellat hücredeki mahkûma buz gibi bir şerbet getirir. Mahkûm celladının ayak seslerini duymaya başladı mı hayat ile ölümün arasındaki çizginin ortasındadır. Eğer cellat şerbeti beyaz bir kadehte getirirse bu mahkûmun affedildiği anlamına gelir, büyük ihtimalle cezası sürgüne indirilmiştir; yok eğer celladın elinde kıpkırmızı bir kadeh görüldüyse o kızılcık şerbetidir, manası ise bunu iç ve son duanı et demektir."

Gülbadem Sultan'a verdiği söz ile nasıl büyük ve hatta korkunç bir yükün altına girdiğini ancak şimdi, ustasının ağzından bunları duyarken idrak ediyordu. Gayri ihtiyari o da kendisini kırmızı kadehte kızılcık şerbetini içerken hayal etti.

"Haydi, kadehleri tokuşturalım usta."

Sunullah Efendi şaşkınlıkla çırağına baktı.

"Anlamadım?"

Gülbadem uzanıp ustasını iki yanağından öpüp sonra da kafasını onunkine dokundurdu.

Sunullah Efendi hayretle dondu:

"Ne yapıyorsun evladım?"

"Bizim kafalarımız kadeh be usta, varsın sonunda kızılcık şerbetini içelim. Yerinde sayan bir ilim adamı olmaktansa, didinerek ölmek daha hayırlıdır."

"Zevzek..."

Gülmemek için kendini tutsa da, kalbi gevşedi yeniden gülmeye başladı ustası.

"Hah şöyle usta, kaç günlük ki zaten dünya... Şerbeti unut. Çok canın isterse yenge ya da Mahmure yapsın sana. Çünkü o şerbeti içmeyeceğiz. Ebabil'i yapacağız. Hayal et usta, ikimizi Ebabil'in dümeninde, yelkenlerimizi açıp güneşe doğru süzülürken hayal et..."

Sunullah Efendi'nin yüzü yumuşadı, boynunu dörtnala giden atların çektiği arabanın penceresinden uzattı. Saçları rüzgârın inlemelerine tutulurken göğe baktı. Kalbinin merdivenlerinde ayaklar belirdi o an. Sanki yüzlerce kişi kalbinin basamaklarını çıkıyordu. Bu çarpıntıyla yeniden gülümseyip derin bir nefes aldı.

"Hakkın var oğlum, Ebabil'i yapacağız inşallah. Mutluluk, acının ateşinde pişer. Sabredeceğiz."

Sunullah Efendi ve Gülbadem eve vardığında gün batmak üzereydi. Kol kola girdiler bahçeye. Evin azgın köpeği uyuşuk

bir vaziyette dilini dalgalandırıp gelenlere selam verdi. Usta çırak, Ebabil'in müstakbel mühendisleri her zamanki yerlerine kurulduktan sonra Sunullah Efendi içeriye seslendi:

"Mahmure!!!!!!"

"Buyur baba."

Gülbadem'e bakıp gülümsedi Sunullah Efendi:

"Bize kızılcık şerbeti yap kızım..."

Gülbadem ile Sunullah Efendi o günden sonra gerçek manada dost oldular. Artık birbirlerine karşı verdikleri üstünlük mücadelelerini bir kenara bırakmış halde, iki ruhu bir gayede birleştirmek üzere çalışıyorlardı. Sunullah Efendi ertesi gün humbaracı ocağına haber salmış ve Sultan'ın emriyle yeni bir iş üstünde çalışmaya başladığını söyleyip mevcut top çalışmalarını tamamıyla ocağa devrederek bir yükten kurtulmuştu. Zihninin sadece Ebabil'le meşgul olmasını istiyordu.

Usta çırak, bahçede çizim üstüne çizim yapıyorlar, Avrupa'dan gelen kitapları çeviriyorlar, çubuk-nargile içip harıl harıl çalışıyorlardı. Sunullah Efendi, bambaşka bir adama dönüşmüştü; Gülbadem'e başından geçen komik hadiseleri anlatıyor, devletin varlığına, halkın birliğine kastedenlerden yakınıyor, ayrıca bugüne değin Sultan için nasıl da canını dişine katarak çalıştığından söz ediyordu. Öyle içten anlatıyordu ki, Gülbadem elini yanağına koyup saatlerce dinleyebiliyordu onu.

Gülbadem'de de değişiklikler vardı. Kendini bildiği günden beri yapmak istediği şeylerle uğraşmak onu heyecanlandırıyor, Ebabil ismini zikretmek bile yüzünü güldürmeye yetiyordu. Sanki Ebabil'i yapıp bitirse, o gökyüzünde süzüldüğü an varlığı tamamlanacak, birisi ona bu dünyaya gelme nedenini sorsa cevap olarak Ebabil'i gösterecekti.

Usta çırak, on gün boyunca bahçeden dışarı adımlarını atmadan çalıştılar. Nihayetinde Ebabil'in aşağı yukarı neye benze-

yeceğini kararlaştırdılar. Ortaya iki parçalı bir resim çıktı; birinci parça Ebabil'in yuvarlak gövdeli ve devasa demirden bir kuşu andıran dış görünümü, ikinci parça ise aletin iç kısmıydı, iki dümenli bir bölme. Onu havalandıracağını düşündükleri bir mekanizma, kanat bağlantıları ve diğer ayrıntılar…

Gülbadem, bunca çalışma sonrasında ortaya çıkan çizimlerin ardından Ruhsar'ı ziyaret etmek istiyordu. Onun adını farklı yerlerde duyduktan ve yine birkaç gece onun efsunkâr yüzünü, kokulu sesini kâbuslarında gördükten sonra merakı iyice artmıştı. Ustasına bir dostunu ziyarete gideceğini nezaket icabı bildirdikten sonra, omzunda yoldaşı ile Eminönü'ne geçti. Orada pazarlık yaptığı bir kayıkçıyla Üsküdar'a doğru yola çıktılar.

Deniz, her zamankinden sakindi. Yeniçeriler yine Aksaray'daki ortalarında, Et Meydanı'ndaki kışlalarında ve Davutpaşa'daki mescitlerinde toplanmışlar; devletin gidişatından memnun olmadıklarını, ulemadan duydukları rahatsızlıkları ve son zamanlarda yaşanan meşum hadiselere derhal bir çare bulunması gerektiğini yüksek sada ile duyurduktan sonra şehrin çeşitli yerlerinde yürüyüş yapmışlardı. Ayrıca Ağa Kapısı civarında, Çemberlitaş'taki Tavuk Pazarı'nda, İmrahor Cami etrafındaki mahallelerde ve Unkapanı'nda ulemaya yakın kişilerden bazılarının dükkânlarını talan etmişler; Cibali ve Haliç iskelelerinde üç beş kayık batırmışlardı. Cereyan eden bu hadiseler neticesinde de halk, yaşadığı acı tecrübelerle sokakta ve denizde görülmeyi pek yeğlememişti o gün.

Gülbadem, İstanbul'u ilk kez böylesine sakin görüyordu. Şehre geldiğinden beri siyaset denen ve bir türlü alakasına mazhar olmayan mefhumu idrak etmeye çalıştı. Kahvehanelerde ve sokaklarda gördüklerini, onlarca kişiden duyduğu şeyleri kafasında birleştirmeye çabalayıp bunların üstüne kafa yordu. Siyaset İstanbul'a, İstanbul da siyasete tutkundu. Bu şehir nasıl ki minareleri olmadan düşünülemezse; siyasetin olmadığı, hayhuyun yaşanmadığı bir İstanbul da tahayyül edilemezdi.

Tüm bunları boş verip her zaman yaptığı gibi kayığa enlenip sisin içinde bir hayal gibi görünen şehri izlemeye koyuldu. Süleymaniye'nin, Sultanahmet'in, Ayasofya'nın kurşuni kubbeleri beyaz göğün içinde yüzüyor; bu yarısı yenmiş görüntülerinden sivri dilli bir mutsuzluk akıyordu. Sandal Üsküdar'a yanaştığı sırada ellerinde şeytan uçurtmaları ile sahilde koşuşturan çocuklara bakıp gülümsedi Gülbadem. Sarayın bahçesinde uçurtma uçurduğu günler geldi hatırına, iç geçirdi. Zencefil'i sol omzuna alıp Şemsi Paşa Camisi'nin çaprazında kalan saraçların, sahafların, nalbantların, bıçkıcıların ve ibrikçilerin yanından geçerek çınar ağaçlarıyla çevrilmiş bir kahvehaneye girdi; duvarda devasa harflerle "Hüvelbaki" yazısının altında çaylarını içip çubuklarını tüttüren adamlara baktı. Orada sabahtan akşama kadar hiçbir şey yapmaktan yorgun düştüğü belli olan birkaç kişiye Ruhhane'nin yerini sordu. İçlerinden biri Zencefil'e tuhaf bir bakış atarak Ruhhane'yi tarif etti. Kahvehanenin az ilerisinde bekleyen arabacılardan biriyle anlaşıp sağlı sollu fundalıklarla kaplı patika yollardan yukarıya doğru tırmanmaya başladılar. Bir süre sessizce gittikten sonra arabacı boynundaki teslim taşını tutarak, yılgın bir ifadeyle bundan sonrasını yayan gitmesi gerektiğini; zaten taş çatlasa yüz adım sonra işbu Ruhhane'nin karşısına dikileceğini söyledikten sonra onları bulutları delip yere fışkıran güneşin altında, ıssız bir yerde indirdi.

Boğucu sıcağın altında, değil yüz adım, bin adım kadar yürüdükleri halde herhangi bir binaya rastlamadılar. Uzaklardan ağaçları iştahla ısıran baltaların ıslığı duyuluyordu yalnızca.

Zencefil homurdandı:

"Bak güzel kardeşim, bak kalbini kırmayayım diye sabahtan beridir susuyorum ama, ne işimiz var bizim burada. Niye Galata'ya gitmedik!"

"Ben de pek memnun değilim halimden yavrucum! Ama görüyorsun ki bir kere çıktık yola. Ayrıca sıcağın altında eriyen,

yorulan benim! Mis gibi omzumda duruyorsun sana ne oluyor!"

Zencefil gagasıyla Gülbadem'in boynuna vurdu.

"Lan kıpırdak! Sıcak bana işlemiyor mu sanıyorsun? Bu tüyleri demirden mi sanırsın sen! Söyle hadi ne işimiz var burada? Kesin işin ucunda ilimle ilgili bir şey ya da kız meselesi vardır!"

Gülbadem, boynunu gagalayan Zencefil'in küçük kafasına baş ve işaret parmağıyla minik bir darbe indirdi.

"Rahat dur! Azıcık insan ol be!"

"Ben kuşum oğlum, insan olamıyorum. Bir daha vurursan yedi sülaleni..."

"Ahlaksız! Allah kahretmesin seni! Yine tuttu deliliğin. Yemin ederim mahvederim seni ha!"

"Bok edersin! Alimallah şu yerdeki taşları kaptığım gibi kafana çalarım da geberir gidersin."

Gülbadem öfkesini dizginledi, koynundan iki şeker çıkarıp avcuna koydu.

"Benimle dilbedil ötmeyi bırak, bak burada ne var."

Zencefil'in çattığı tüyleri söndü.

"Rüşvet ha, bayılırım..."

"Seni kâfir!"

Zencefil şekerleri ezerken Gülbadem yürüyerek devam etti konuşmaya:

"Bak bu Ruhhane dedikleri yer kız kaynarmış. Orada ne yapıyorlar bilmiyorum ama öyleymiş."

"Harem mi lan orası?"

"Harem değil ama orayla bir bağlantısı var."

"Kim etti bu lakırdıları?"

"Geçen, Cemal Oğlan söyledi."

"Gülbadem lan."

"He..."

"Bana bir dişi bulsan ya..."

Gülbadem yine durdu, kursağını şişirerek şekerleri eriten papağanına baktı.

"Sen beni ne sandın lan?"

"Oğlum maksat çiftleşmek değil vallahi, aşksızlıktan öleceğim. Delhi de üç sevgilim vardı, beni alıp buralara getirdin! Artık kargalara, güvercinlere sulanmaya başladım. Birazcık halden anla be!"

"Kelin ilacı olsa kendi başına sürer, duyan da ben bal yedim sen eksik kaldın sanacak. Ben de aşksızım gördüğün gibi."

"Hadi hadi. Üç vakte kalmaz Mahmure'yi nikâhlarsın sen."

"Sence sahiden evleneyim mi onunla? Güzel değil ama bu gidişle başka kız bulamayacağım gibi."

"Babası verirse hiç durma derim. Nesi var ki kızın oğlum. Boyu posu yerinde. Hem sen kendini Yusuf yüzlü falan mı sanıyorsun!"

"Hemen kalbimi kır adi kuş! Ben Yusuf değilsem, o da Butimar değil herhalde. Neyse bakarız bir hal çaresine sonra. Uslu olursan Mısır Çarşısı'ndan bir dişi alırım sana."

Zencefil kanatlarını iki yana açıp deliler gibi böğürmeye başladı. Gülbadem rahatsız papağana bakıp kafasını iki yana salladı, gülerek.

İki kafadar, kuzu pıtraklarıyla dolu dolambaçlı bir kır yoluna sapınca etrafta patlayan nane tohumlarından yükselen rayihayı ciğerlerine çektiler. Birden şiddetli bir rüzgâr esti. Bu esinti, hayattaki gerçek bir anı değil de çok önceden gördüğü bir rüyayı hatırlattı Gülbadem'e. Mutlu oldu, memleketini özledi. Onlarca köknar ağacını daha arkalarında bıraktıktan

sonra önlerinde kambur, yaşlı bir adam gördüler. Yüzü, balta girmemiş bir ormanı andıran adam ıhlayarak peşine kattığı hayvanı çekerek ayaklarında derman kalmamış bir edayla yokuşu tırmanıyordu. Gülbadem sırıtarak adama selam verince, adam da mukabele etti, "Nereye böyle?" diye sordu, adam.

Gülbadem "Ruhhane'ye gidiyorum." deyince adam, "Aooa iyi, fazla yolun kalmamış. Şu sağ tepededir orası, ağaçlarla kaplı taraf..."

"Sağol..."

Adam ıhlaya ohlaya uzaklaşırken Gülbadem, "Şöyle bir yüksel da bak gağa. Adam doğru mu söyledi." dedi.

Zencefil anında havalandı, tepenin üstünde biraz süzüldükten sonra gelip yerine kondu:

"Doğru söylemiş adam. Tepede ağaçların içinde çok güzel kubbeli bir yer var, geldik."

Güneş, göğün içinde erimiş ortaya mavi ile turuncunun karıştığı bir renk çıkmıştı. Olgunlaşmış incirler dallarda sallanarak gür sütlerini akıtıyor, telli turnalar güneye göçüyor, kirpiler dikenli şarkılar terennüm ediyordu. Gülbadem ile Zencefil, çiriş otlarının arasından geçip, toza ve yeşile belendikten sonra Ruhhane'ye vardıklarında devasa bir demir kapıyla karşılaştılar. Kapı, üç insan boyundaydı, insan beynini andıran şekillerle süslenmişti, üst kısmında kufi yazıyla "Ruhhane" yazıyordu.

Gülbadem, kilitli olduğunu düşündüğü kapıyı itince, kapı salınarak ardına kadar açıldı. O an yer, Gülbadem'in ayaklarının altından kaydı. Müphem bir tambur sesi ile birlikte su sesi duyuldu. Birbirlerine baktı iki dost. Birkaç adım attıktan sonra bahçede rengârenk tüylerini bir yelpaze gibi açarak dolaşan üç tavus kuşu gördüler. Güzelliklerinden emin bir halde, iyimserlikle dolaşıyorlardı.

Bina ilerdeydi, başına konmuş irili ufaklı kubbelerin altında düşüncelere dalmış gibi duruyordu; kubbeleri dâhil her köşesi bembeyaz boyanmıştı. Açık mavi, yarım daire şeklinde Venedik camlarından yapılmış pencerelerinin hepsinden yemyeşil sarmaşıklar akıyordu. Dünyanın dönüşü sonrasında arta kalan zaman bu pencerelerde birikmişti sanki.

İki dost binanın görkemine bakarak mestlikle ilerlemeye devam ettiler. Her yana eşit miktarda dağılmış güzel bir koku duydular, en çok erguvan... Bu kokulardan pekâlâ tesirli büyüler yapılabilirdi. Büyük bahçe, taş duvarlarla çevrilmişti; iç duvarların ardına belli aralıklarla dikilmiş kavak ağaçları huşu içinde sallanıyorlardı. Gülbadem, bu efsunkâr güzelliğin bir uzvu olmaktan hoşlanarak suyun geldiği yöne doğru seğirtti.

Su sesi, binanın avlusundaki dört kademeli fıskiyeden geliyordu. Bir arşın boyunda kalkan sular, mırıldanıp mavi çinilere çarparak etrafı mozaiklerle kaplanmış havuza dökülüyor; her yana tatlı bir serinlik yayılıyordu. Havuzdaki balıklar ise püsküllerini dalgalandırarak tombul vücutlarıyla havuzu içten tavaf ediyorlardı.

Yine avlunun iki yanına sıralanmış bilhassa sarının tüm tonlarını açıktan koyuya var eden çekik gözlü çiçekler, öncesiz ve sonrasız olan bir âleme bağlılıklarını belli eder gibi boyun bükmüşlerdi.

Buranın belli bir nizam gözetilerek yapıldığı aşikârdı. Her şeyin hem özel, hem de genel manzara içinde birbirleriyle bir ilişkisi ve dahi uyumu vardı. Binanın, havuzun, ağaçların birbirlerine konumu, renkleri, sesleri, duruşları, süslemeleri... Hülasa cennetten koparılıp da yeni yerini yadırgamamış bir parçaydı burası.

Gülbadem mutlulukla yıldız şeklindeki havuzun kenarına oturdu. İçinde gemlenmez bir dürtü bunu yapmaya zorlamıştı onu. O esnada binanın iç avlusunda sıralanan oymalı sütunların ardından yemyeşil kumaşlara sarınmış biri çıktı.

Sessizliğe benziyordu bu adam. Orta boylu, tıknaz, sürmeli gözlüydü. Düzgün kesilmiş sakallarında aklar karaları kovalıyordu. Nazik adımlarla havuzun önüne gelip ellerini göğsünde çaprazvari kavuşturarak saygıyla eğildi:

"Hoş geldiniz beyzade. Buyurun arzunuz nedir?"

Gülbadem cennet bekçisiyle karşılaştığını sanıp ayağa kalktı, adama aynı nezaketle selam verip:

"Hoş bulduk. Ruhsar Hatun davet etmişti beni. Adım Gülbadem'dir, ilimkârım..."

Adam yine yere kadar eğilip eliyle kapının önünde duran uzunca tahtı gösterdi:

"Şöyle istirihat buyurun, ben hanımıma haber vereyim."

Gülbadem tahtın yumuşacık minderlerine kurulurken adam da yürüyüşüne belli bir ahenk vererek içeri girdi. Vücudu, hüzünlü bir şarkı terennüm ediyordu, sessizce. Gülbadem ile Zencefil bahçenin güzelliğine yeniden dalmışlardı ki, simsiyah giysiler içinde kayıktaki şehla bakışlı kadın göründü kapıda. Uzun boyluydu, insana hem güven hem de ürküntü zerk eden bir havası vardı. Kırışmaya yüz tutmuş ama güzel yüzündeki oyuklara candan bir gülümseme doldurarak yürüyüp Gülbadem'in ellerini tutunca, Gülbadem kıpkırmızı kesildi.

"Hoş geldin Gülbadem. Öyle sevdindim ki seni burada gördüğüme... O günün üstünden çok zaman geçince gelmezsin sanmıştım."

Gülbadem ateş basmış yüz kaslarını oynatarak zoraki bir gülümseme yelkeni açtı:

"Hoş bulduk, aslında daha evvel gelecektim ama işlerim vardı."

"Kısmet bugüneymiş. Mühim olan burada olman... Buyur içeriye..."

Gülbadem, çekingen adımlarla sütunların arasından geçip binaya girince yine başı döndü. İçerinin derinliği, bembeyaz duvarlardaki sırmalı çerçevelere konmuş ilginç tablolar, hiç görmediği tarzda çizilmiş minyatürler, sülüs ve kufi yazıyla neşredilmiş meşhur şairlerin beyitleri... Tablolar öylesine gerçek çizilmişti ki, bakan kişi aradan bir süre geçtikten sonra zihninin dibinden gelen bu görüntüyü gerçekten yaşadığı bir anın parçası sayıp, kafası karışabilirdi.

Ruhsar, Gülbadem'in elini yeniden tuttu fakat bırakmadı bu kez. Gülbadem tepeden tırnağa sertleşti.

Sofanın özeğinde duruyorlardı, başını kaldırınca ana kubbenin tam altında olduklarını anladı.

"Burası Ruhhane'nin meydanıdır." dedi, Ruhsar.

Gülbadem tek parça halindeki genişliği kısık gözlerle taradıktan sonra avizeye baktı. Kubbenin iç merkezinden aşağı doğru sarkan gül şemalindeki avizenin yaprakları kandillerle doluydu. Yüksek duvarlar, kitaplarla kaplanmıştı. Pencerelerin yanında usturlaplar, teleskoplar vardı. Ruhsar eliyle köşeyi işaret etti:

"Şu köşe kütüphanemizdir. Japon diyarından Portekiz diyarına kadar her yerden getirilmiş kitaplar vardır..."

"Âlâ, alüyyül âlâ..."

Ruhsar ince dudaklarını kıvırdı:

"Her gelen böyle şaşırır."

Yürümeye devam ettiler. Yeşil giysili adam da peşlerinden geliyordu. Ruhsar ona dönüp:

"Feramuş! Biz mavi odadayız. Misafirimize izzet ü ikram..."

Adam buyruğu alır almaz eğilip, küflenmiş sesiyle, "Derhal hanımım." diyerek uzaklaşırken onlar da zebercet taşından yapılmış basamaklardan yukarı kata çıkmaya başladılar.

Ruhsar bir elinde Gülbadem'in elini yumuşatarak, diğer eliyle odanın kapısını açtı. Masmavi boyanmış oda, çamsakızı ve

lavanta kokuyordu. Kocaman penceresinden yarımada, deniz ve orman görünüyordu. Bina öyle bir yere yapılmıştı ki, hem dışından ona bakan hem de içinden dışarıya bakanlar mükemmel bir manzara ile kucaklaşıyorlardı.

Ruhsar, Gülbadem'in elini ancak onu karşısındaki koltuğa buyur ederken bıraktı. Gülbadem hayatında ilk kez gördüğü koltuğa hayretle oturunca, Zencefil de uslu bir kuş gibi kanatlarına çok ses vermeden pencere oyuğuna çıkıp karşısında uzanan manzarayı izlemeye koyuldu. Pencerenin önünde sallanan uzun ağacın yapraklardan süzülen ışık, camda kırılarak içerdeki porselen vazoların üstüne yansıyordu. Ruhsar, Zencefil'in sorguçlarını okşayıp:

"Maşallah. Ne güzel bir tuti. Benim de var, dişi. Ama cinsi farklı, ismi de Fülfül. Ya bunun?"

Zencefil dişi papağan lafını duyunca az kalsın konuşuyordu, sabırsız gözlerle Gülbadem'e baktı. Gülbadem kanı hızlanan omuzdaşına çaktırmadan göz kırpıp:

"Bunun da adı Zencefil."

"Konuşabiliyor mu?"

"Arada birkaç kelime…"

O sırada kapı çalındı, Feramuş elindeki tepsiyi sehpaya bıraktıktan sonra çıktı.

"Humuslu tavuğumuz vardı bugün, inşallah seviyorsundur."

Gülbadem yemeği görünce kendini kaybetti, her zamanki gibi yine çok açtı. Tavuğun üstündeki sosa, yanındaki sebzelere baktı hayranlıkla.

"Severim…"

Ruhsar, şerbetinden küçük bir yudum alınca, Gülbadem de yumuşayan göz kapaklarını ovdu. Uyku, içinde bir yaprak gibi uçuşuyordu.

"Sevindim, lakin biraz halsiz görünüyorsun..."

"Doğrusu buraya gelirken çok eza çektim. Güneş çarptı herhalde, uyku bastırdı bir an..."

"Şerbetin ne güne duruyor. Bir yudum iç, bir şeyciğin kalmaz. Haklısın, çok uzak bir yer burası."

Gülbadem şerbetten iki yudum içince kendine geldi hakikaten:

"Pek lezizmiş. Ölmüşlerinin canına değsin."

"Afiyet olsun. Boğazına düşkün müsündür?"

"Hem de nasıl. Midemde yer kalmayınca, etrafımdakilerin yemek yiyişini izlerim."

Ruhsar bacak bacak üstüne attı. Başına doladığı siyah tülbenti düzeltip kadehini okşayarak gülümsedi:

"Allah aşkına sen yemeğini ye. Ben de sen yerken anlatayım. Vaktimiz çok değil mi?"

"Evet, bugün başka bir işim yok."

"Güzel, o zaman uzun uzun anlatayım her şeyi... En başta ruhumu tanı isterim, zira ben biriyle tanıştığımda ilk olarak ruhunu merak ederim."

"Nasıl istersen, dediğim gibi zamanım çok..."

Gülbadem iyi pişmiş tavuğu dilimleyip, mis kokulu zerdeye göz kırparken can kulağıyla da Ruhsar'ı dinlemeye koyuldu.

"Babam sarayın eski başhekimlerinden İzzet Efendi'dir. Hakkın rahmetine kavuşalı epey oluyor. Annem ise beni doğururken ölmüş. Yani bir canını dünyaya, diğer canını ahirete çıkarmış. Babamın ikinci karısı büyüttü beni, üvey annem. Genç, güzel bir kadındı; merhametliydi, bana hep iyi davrandı. Babama da âşıktı. Ama onun ne gençliği, ne güzelliği, ne de sadakati annemi unutturamadı babama. Tüm sevgisinin alakasını; işine, ilmine ve bana verdi. Böylece annesiz ama mutlu bir çocukluk geçirdim.

Ama zaman geçtikçe işler değişti. Bir şeyleri beklemeye başladım. Neyi, neden beklediğimi düşünürken aslında hiçbir şeyi, hiçbir zaman beklemediğimi anladım. Zaten dünyaya gelmeden önce, o sonsuz boşlukta yeterince beklerken olup bitmişti her şey. Yaşamak, âdemoğlunun gönlü olsun diye var edilmiş bir teferruattı. Ama beynimi tekmeleyen, doğmak isteyen fikirler olduğunu seziyordum. Diğer kız çocuklar gibi evde oturup bez bebeklerle oynamak, bir zaman sonra da iyi huylu bir koca dilemek yerine pencerenin önünde oturup insanları izliyor, onların akıllarından geçenleri karnımı ağırtacak kadar merak ediyordum. Bazılarının yerine geçmek, onların gözünden izlemek istiyordum hem kendimi hem de dünyayı... Kendim olabilmek için ne çok kişi oldum bir bilsen. Şu an bile olmak istediğim ya da istemediğim insanların toplamıyım belki de."

Gülbadem anlıyormuş gibi kafasını salladı, gözlerini Ruhsar'ınkilere mühürlemişti.

"Buna bağlı olarak başka tuhaf hallerim de vardı. Çocuk yaşta, yaşam yorgunu olmuştum. Mesela uyumadan evvel gözümün önünden bir bütün haline getirilmesi imkânsız çeşitli görüntüler akıyordu; söz gelimi kocaman bir geminin içindeyim. Yanımda, yöremde pis kokulu çuvallar var. İnsanlar yanımda konuşuyorlar, koşturuyorlar; tanımadığım yüzler, sesler, dokunuşlar...

Başka seferinde karla kaplı bir çölde buzları kırarak balık avlayan bir adama yardım ediyorum, üşüyorum... Bu anlarda beynim bir kayık misali sallanıyor, hakikati bir arada tutan tüm parçalar dağılıyordu. Bazen beynimin içindeki görüntüler öylesine yoğunlaşıp katılaşıyordu ki, bu ağırlığın altında eziliyordum, canım yanıyordu. Acının hudutlarını başka acılarla ihlal ediyordum. Acı, renk değiştiriyordu mütemadiyen. Böyle anlarda canıma kıymayı düşünüyordum bazen. Ama kendimi öldürmem için bir gerekçeye ihtiyacım vardı

ve bunu bulamıyordum. En başta içimden çekip çıkarmam gereken şey kendimdi ama kendimi de bulamıyordum. 'Neredeyim ben?' diye soruyordum. Daha evvel birilerinin 'ben' olarak yaşadığından şüpheleniyordum. Ben birilerinin kalıntısı olmalıyım, diyordum.

Sonunda bu hallerimi üvey anneme anlattım. Korktu, deliriyorum sandı, kurşun döktürttü, hatta içime cin girdiğini söyleyip hocaya okuttu. Çünkü onun derununda kopan fırtınaları bile o çocuk halimle sezinleyip bir kâhin veyahut ermiş gibi ona anlatabiliyordum. Bir zaman sonra babam da bendeki garipliğin farkına vardı. Ama o korkmadı; bunun bir Allah vergisi olduğuna kanaat getirdi. Ona göre ben insanların ruhuna meraklı, yani ruh tababetine meyilliydim. Kendisinin çocukken tababet ilmine olan istidadından farklı değildi durumum. O insan bedenini, organlarını, kemiklerini merak ediyordu; ben ruhunu, usunun içinde dönenleri... Uyumadan evvel başka yerlerde olduğuma dair görüntüler meselesini ise bir dostuna danışarak ruhumun sürekli gezdiği gerçeği ile izah etti.

Babamın bu dostu, toprağı bol olsun Venedikli bir ruh hekimdiydi, Adolfo. Hiç unutmam, babama demişti ki, 'Ruhsar'ın yaradılışı, ismi ile müsemmadır. Onun ruhu, o uykuya batmadan önce, bir seyyah gibi yolculuğa hazırlanır. Mutlaka dünyanın bir köşesinde, kim bilir belki de Ruhsar'ın bulunduğu noktanın tam karşısına denk düşen uzak bir diyarda aynı onun durumunda olan biri var. Onun zihni ve ruhu ile Ruhsar'ınkiler ara sıra mübadele yapıyorlar.'

Bu söylediklerini o zaman anlamamıştım ancak sonra benim gibi ruhların diyar diyar dolaştıklarını ve uyumadan evvel gözümün önünden akan şeylerin aslında başkalarının hayatları olduğunu kavradım. Dünya ile aramdaki boşluk, yaşayamadığım hayatın hayaletiydi.

Bir müddet sonra iyice kendime kapandım, sessizleştim. İçinde, sonsuza kadar inen bir kuyu hayal et. Ağzına kadar baş-

kalarının düşünceleriyle dolu olduğun için kendi sesini bulamıyorsun. Konuşamıyorsun. Biliyorum bunu anlatmak zor ama..."

Gülbadem sol kaşını kaldırıp kaşığını bıraktı, tırnağıyla dişlerine vurup:

"Neden zor olsun, anlayabiliyorum az çok. Delhi'deki Hindular'ın da bunlara benzer inanışları vardır."

"Bunun dinle, inanışla alakası yok. Bir düşten uyanıp da kendi sesini duymak gibi... Ama teşbihin yerinde... Ahh Adolfo. 'Biz büyük bir sessizliğin içinde yaşayan küçük sessizlikleriz. Sessizliklerimiz birbirine benziyor.' demişti, bana. Babamdan sonra ilk hocam o oldu. Bana Latince, İtalyanca, İspanyolca öğretti. Uzun sohbetlere dalmaya başladık. Ona bir kadının değil erkeklere, kendine dahi söylemekten, sormaktan çekindiği şeyleri anlattım, sordum: Korkular, yalnızlık, arzular, hazlar, şiddet, günahlar... Böylece aramızdaki cinsiyet perdesi kalktı. Aynı yolu yürüyen, aynı ilginç şeylere tutkun iki insana dönüştük. En başta kendi ruhumu idrak ettirdi bana, sonra diğerlerinkini... Düşünsene birinin bedenine giriyorsun ağzından, elinde bir kandil var, yemek borusundan geçip midesinde ve bağırsaklarında geziniyorsun; üstünde sallanan et parçalarını, organlarını, kanını elindeki ışıkla görüyorsun, inceliyorsun. Ruh tababeti de bu durumun aynısı aslında... Organlar yerine çeşitli hisleri görüyorsun, başkasının ruhunda gezinirken: Rüyalarını, hayallerini, korkularını, şuurunun altındaki yıkımları, mezarlıkları... Hocam Adolfo bana bu benzersiz yolculuğun nasıl yapılacağını öğrettikten sonra acılarım hafifledi. Anladıkça korkularım da azaldı. O dünyadaki ruh tababeti mütehassıslarının hepsinden üstündü, hayrandım ona.

Birlikte çok gizli deneyler yapıyorduk. Anlatsam hem yadırgarsın, hem de günler sürer. Ama çok fazla erkekle baş başa kalıp sorularımla onların içlerini kazdığımı; bazen hayvani, bazen de çocuksu yönlerine dokunduğumu söyleyebilirim. Aynı şekilde

kadınlarınkine de tabii... İnançsızları, korkakları, yalancıları, alçakları, unutkanları, riyakârları, ezilenleri bu anlarda tanıdım.

Adolfo ile birlikte en çok meczuplarla zaman geçiriyorduk işimiz gereği. Bu durumdan öyle bir haz alıyordum ki... Babam da, benim ruh tababeti sahasında istikbalde büyük bir saygınlığa kavuşacağımdan emin olduğu için çok güvendiği dostuna müdahale etmiyordu. Sağdan soldan bir kızın evlenip evinde oturması, bu tür işlerle uğraşmaması gerektiğiyle alakalı yüzlerce tevatür olsa da babam bu dilleklere ağzının payını veriyordu. Ne yazık ki, güzel günler hızlı geçti ve nihayetinde evvela hocam Adolfo'yu, sonra da babamı kaybettim. Ama her iki hocamdan da öğrenebileceğim her şeyi öğrenmiştim.

Adolfo, kendinden sonra bu ilmin piri olarak beni göstermişti. Böylece İstanbul'da ne kadar meczup, ruhu hasta, gönlü yorgun varsa bana kalmıştı. Adolfo'nun kimsesi yoktu, hiç evlenmemişti. Malını mülkünü bana bıraktı. Vasiyeti, dünyanın en büyük bimarhanesinin, şifahanesinin yapılmasıydı. İki yıl sonra babamı da kaybettim. Ardından ondan kalanları Adolfo'nun mirasıyla birleştirip işte burayı inşa ettirdim. Adını da 'Ruhhane' koydum. Yıllardır sadece İstanbul değil, imparatorluğun en ücra köşelerinden gelen binlerce insana şifa verdim burada. Nice paşaların, ayanların, beylerin, zenginlerin, tüccarların ruh illetine tutulmuş çocuklarını, yakınlarını misafir ettim. Ayrıca İstanbul'un izbelerinde kaderine terk edilmişleri, kimsesizleri, kocalarından işkence gören biçareleri, cüzzama tutulduğu için her yerden kovulan garipleri himayeme, bu kubbenin altına aldım."

Ruhsar derin bir nefes aldı, tülbentini düzeltti. Gülbadem şaşkındı.

"Harikulade hepsi... Peki, hiç evlenmedin mi?"

"Hayır. Tüm bu mücadele esnasında buna vaktim olmadı. Bu işle uğraşmanın tek kötü yanı nedir biliyor musun Gülbadem? İnsanların, hele ki erkeklerin içindeki gayri şuurundaki

pislikleri, sapkınlıkları, hayvani sivrilikleri, riyayı görmek ve bilmek... İşte o zaman bir hekim olarak değil, bir kadın nazarıyla bakınca insanoğlundan soğuyorsun. Herhalde zamanım olsaydı dahi evlenmezdim bu sebepten. Karşıma sevebileceğim, nispeten düzgün insanlar çıkmadı değil ama onlarda da şunu gördüm; daha evvel tesadüf etmedikleri kadar güçlü ve akıllı bir kadın karşısında üstünlük kurmak için derhal harekete geçip tabiatlarında art niyet olmasa dahi beni kendilerinden üstün gördükleri için bilhassa üzmeye, ağlatmaya, aşağılamaya çalıştılar. Dedim ya, erkekleri öyle iyi tanıyorum ki, bu tepkinin onların diplerinden gelen bir müdafaa hali olduğunu anladım."

Gülbadem, çatkın ve köşeli bir çehreyle tavuğunu bitirip revaniyi kaşıklamaya başlamıştı. Gür kaşlarından birkaç tüy tatlının üstüne döküldü. Ruhsar bu durumu önemsemeyip devam etti:

"Gelelim Ruhhane'ye. Burası tamamlandıktan sonra tüm zamanımı, hayatımı buraya hasrettim ve hasretmeye de devam ediyorum. Burada on üç özel oda mevcut. Her odanın bir rengi var; tıpkı her insanın bir rengi olduğu gibi...

Beyaz, sarı, kırmızı, mavi, lacivert, pembe, siyah, mor, eflatun, gri, yeşil, kahve ve turuncu..."

Gülbadem şaşırdı:

"Ne manası var bu renklerin?"

"Dünyada on üç çeşit ruh var. Her ruhun da bir rengi... Bu elbette benim savım. Bugüne değin okuduğum binlerce kitaptan öğrendiğim şeylerin de yardımıyla oluşturduğum bir nazariye..."

"Renklerin bir manası olduğunu duymuştum lakin dediğini ilk kez işittim."

"Hatmettiğim kitaplardan, yaptığım tetkiklerden, daldığım keşiflerden çıkardığım renkler bunlar. Saydıklarımın dışında

kalan renkler ise ya ana renklerin alt türevleri ya da tanımsız, ruhi açıdan karşılığı olmayanlar…"

Gülbadem başını salladı.

"İşte buradaki on üç odaya o renklere ait olduğunu düşündüğüm ruhlara sahip hastaları yerleştiririm. Mesela hastaya 'yeşil' teşhisi koymuşsam hastayı yeşil odaya koyarım. Kırmızısıysa rengi, ona uygun odaya… Her oda iki kişiliktir. Onlara musikiyle, masallarla, su sesiyle, telkinle, muhabbetle ve elbette kendi yöntemlerimle şifa vermeye çalışırım. Bazen de onları afyonlu şuruplarla uyutup belli usullerle zihinlerine bile girebilirim."

Ruhsar bakışlarını kısıp muzipçe gülümsedi.

"Bunları herkese anlatmam elbette, neme lazım benim cadı olduğumu düşünürler. Zaten hakkımda yalan yanlış yığınla tevatür dolaşır. Ama seninle ilgili tahkikatım iyi..."

Gülbadem gülümsedi, şaşırdığını çok belli etmek istemiyordu:

"Bunun için teşekkür etmeliyim sana herhalde ha… Peki, hastanın rengini nasıl belirliyorsun?"

"Hımm. Biraz bahsedeyim öyleyse. Evvela şunu söyleyeyim, aslında hayata ve insanlara bebeklerin gözüyle bakabilseydik tabiattaki her şeyin, her insanın, her ruhun bir rengi olduğunu görebilirdik. Yaratıcı bebeklere öyle bir şey bahsetmiş ki, bebekler âşık olan kişiyi kırmızı, kederli olan kişiyi sarı, mutlu olanı mavi, karışık halde olan insanları eflatun olarak görebiliyorlar. Bu hususiyet, bebek bir şeylerin farkına varıp da çocukluğa erişince kayboluyor. Sonra renkleri unutuyor. Hepimiz unuttuk.

Benim de nazariyem de aşağı yukarı böyle bir şey... Hastalara teşhisi koyup rengini tespit ettikten sonra da, onlara münasip olan tedaviyi tatbik etmeye başlarım. Tedavi esnasında da geliştirdiğim usullere başvururum. Mesela geçen yıl burada şifa

bulmuş bir delikanlıdan bahsedeyim, adı Veysi'ydi. On dokuz yaşındaydı. Babası Sultan'ımızın nişancısının kardeşiydi.

Çocuk, Balatlı bir Yahudi kızına âşık olmuş, ailesi istememiş kızı. Oğlancağız kızın aşkıyla yanıp tutuşmuş, yataklara düşmüş. Bakmışlar ki günden güne eriyor; kimseyi tanımıyor, mütemadiyen kahkahalar atarak gülüyor ve evdeki eşyaları kemiriyor. Hacı hoca taifesi de kâr etmeyince, tutup bana getirmişler, son umut…

Oğlanı derhal kırmızı odaya taşıttım; zira kırmızı, aşkın rengidir. Ama bu renk onun hususi rengi değildi elbette kendi yaptığım ilaçlarla, telkinle, musikiyle, anlattığım hikâyelerle onu kendine getirip bana güvenmesini sağladıktan sonra sorular sormaya başladım ki; bu sualler muhteva olarak değişiklik gösterseler de her hastaya sorduğum türden sorulardı. En başta hangi ay ve günde doğduğunu sormakla başladım işe, ardından yüzünün ayrıntılı tasvirini çıkardım: Kemikli bir yüz, incecik kaşlar, kanatlı burun, dar bir alın, çizgisiz etli dudaklar, gamzeli bir çene, yanık buğday ten… Akabinde başka şeyler sormaya başladım, kabaca:

'Hangi hayvanın hangi organı olmak isterdin?'

'Günah ve ceza mefhumu olmasaydı, ne tür suçlar işlerdin?'

'Ölüm müşahhas bir şey olsaydı, neye benzerdi sence?'

'Babanı öldürmeyi aklından geçirdin mi?'

'Anneni, babandan kıskandın mı?'

'Hatırladığın en eski anın nedir?'

'Sana aşkının verilip yerine erkekliğinin alınacağı söylense bunu kabul eder misin?'

Bunlara benzer onlarca soru sordum ona; verdiği yanıtları deftere geçirdim. Sonra önüne bir nakkaş dostuma çizdirdiğim dört farklı resim koydum ve bunlara bakarak bana bir şeyler söylemesini istedim, ne söylediyse yazdım. Devamında yine türlü yiyecekler; meyve, sebze, yemiş, et ve ot koklattım,

bu kokuların ona neler çağrıştırdığını sorup verdiği yanıtları işledim. Ardından üç ayrı masal anlattım ve üç masaldan hangisinin içinde yer almak istediğini sordum. En sonunda da onu türlü yağlarla yıkayıp afyonlu şurupla uyuttuktan sonra zihnine girdim.

Tüm yazdıklarımı gözden geçirip, uzun bir muhasebe yapmamın akabinde bu delikanlının ruhi sayısının 'sekiz' olduğunu gördüm ve sekiz rakamına denk gelen renk yani 'mor' teşhisini koydum. Mor renkteki ruhlar; kırılgan tabiatlıdırlar, çabuk hastalanırlar, aşkın beşeri kısmını algılamakta şiddetli, ilahi kısmıyla lafzi ilgilidirler. Kendini kesemeyen bir kılıcın öfkesiyle dolduklarından başkalarını keserler. Şehvet düşkünüdürler. Çabuk öfkelenip çabuk yatışırlar, daha çok tatlı şeyleri yemekten hoşlanırlar. Karanlığı sevmezler. Kendilerine güvenmezler. Ölüm ve yalnız kalma korkusu baskındır. Rüyaları karışıktır…

Daha fazla kafanı bulandırmamayım senin. Bu verdiğim misal, teşhislerimin, tetkiklerimin ve oluşturduğum nazariyenin sadece küçük bir kısmı..."

"Müthiş. Bir o kadar da korkutucu… Veysi denen çocuk iyileşti mi sonra?"

Ruhsar yüzünü buruşturdu:

"Buradan iyileşmiş olarak çıkmıştı lakin sevdiği kızın, onun burda olduğu zaman içinde başkasıyla evlendiğini öğrenince canına kıydırmış ve çok korkunç bir şey yapmış. Kendisini öldürmesi için tuttuğu adama, öldükten sonra kalbini söküp o Yahudi kızına götürmesini istemiş. Adam da parasını aldığı için delikanlının dediğini yapmış. Tam bir facia…"

Gülbadem, kaşlarını düzeltti. Yüzü süzüldü:

"Böylesi sadece masallarda olur sanırdım."

"Zaten masallarda olmasaydı, gerçekte de olmazdı ki… Zihnimizde hazır halde bulunan hikâyeler, resimler, olaylar, şar-

kılar vardır. Daha evvel karşılaşmadığımız bir durumla muhatap olduğumuzda farkında olmadan bu şeylere müraacat ederiz ve sonrasında o hikâyelerdeki kahramanları, o minyatürlerdeki sahneleri taklit ederiz."

"Hiç böyle düşünmemiştim."

"Bu anlattığın çocuğu neden en başta kırmızı odaya koydun?"

"Kırmızı, husus bir renk olduğu gibi aynı zamanda müstacel müdahale gereken hastanın rengidir... Hasta aşk illetine tutulmuşsa ve durumu çok kötüyse onu evvela kan kırmızı odaya koyarız. Ruhhane'nin başka bir vazifesi de, saraya başka diyarlardan gelen cariyelerin ruh haritasını çıkarmaktır. Açıkçası bu kısmı pek sevmesem de sarayın hatırına yaparım."

Gülbadem'in aklı karıştı yine:

"Nasıl yani?"

O esnada Feramuş çekingen bir hal ile içeri girip, sehpanın üstündekileri alırken, Ruhsar:

"Feramuş bize bol köpüklü iki sade kahve getir."

Gülbadem kahveyi şekerli severdi, Ruhsar'ın "sade" demesine bozulsa da, durmadı üstünde. "Şöyle... Sadrazamın gözetiminde, haremağaları marifetince saraya alınan cariyelerden her hafta üç ile beş tanesi buraya getirilir. Ben bu cariyelerin ruh haritasını çıkarıp, yazanaklara işler, saraya gönderirim. Cariyeler buraya gelince evvela kızları anadan üryan soyundurup, vücutlarını muayene etmeye başlarım. Kalplerini dinler, organlarını incelerim. Enselerindeki gizli noktaların şeklini, saçlarının çıkış yönünü, kaburgalarının pürüzlerini, kulaklarının cesametlerini, ayaklarının boyutlarını, tırnaklarının güçlerini, leğen kemiklerinin çapını, doğurganlıklarını, ağızlarını, dişlerini, dillerinin ardındaki tomurcukları, yüzlerindeki ve bedenlerindeki altın vezni, burunlarının şeklini, parmak izlerini, el çizgilerinin derinliklerini ve şekillerini, bacak boylarını... Akabinde kalplerinin ne kadar zamanda, kaç kez attığını, ses tonlarının yuvarlak mı, çatallı mı, üçgen mi

olduğunu... Buna benzer birçok kıstası derleyip vücut yazanağını tamamlarım.

Ardından onları karşıma oturtup biraz evvel "Veysi" isimli oğlanı anlatırken yaptığım her şeyi tatbik ederim.

Elbette istediklerimi onlara rahatça yaptırabilmek için büyük bir güven vermem gerekir. Bunu da kolaylıkla yaparım. Çünkü onlara "insan" gibi davranırım. Nezaket asli kuralımdır. Neticede tüm ölçümleri üst üste koyarak bir hesaplama yapar ve son yazanağımı hazırlayıp saraya yollarım.

"Saray bu yazanağı ne yapıyor? Yani cariyelerin ruhlarının hangi renk olduğu onların ne işine yarıyor?"

"Harem, sultanların gönül eğlendirdiği yer olarak bilinir. Oysa harem çok ehemmiyetlidir. Geçmişte kimi cariyelerin nelere sebebiyet verdiğini iyi biliyoruz. Cariye demek sadece sultanın iştahını yatıştıran bir mahlûk değildir. Cariye, öyle zaman gelir ki devleti yönetir, doğurduğu çocuklar ileride sultan olur. Bu bakımdan -önceden de şahit olunan kötü hadiselerin tesiriyle- son üç yıldır cariyeler, sultanın yatak odasından evvel buraya yollanır. Sadrazam hazretleri nazariyelerime inandıktan sonra saydığım nedenlerden ötürü cariyelerin ruh haritasını öğrenerek cariyelere bu ölçütler doğrultusunda muamele yapma kararı aldı."

Ruhsar yerinden kalktı, ruh koklayan bir köpek gibi burun delikleri genişledi.

"Diyelim ki hakkında yazanak oluşturduğum cariyenin ismi Almestin..."

Pencerenin yanında duran dolaptaki kâğıt tomarlarının arasından yıpranmış üç sahife çıkardı, okumaya başladı:

"Cariyenin adı: Almestin

Yaşı: On Yedi

Burcu: Seretan

Tebası: Çerkes

Tebası, dayanıklılık ve ana olmak için müspet bir haldir.

Ayakları, elleri, burnu ve ağzı büyüktür. Güzellik, zarafet ve raks için menfi haldir.

Sevkitabisi kuvvetlidir.

Gözleri, mavi ve çekiktir. Güzellik ve seyir için müspet haldir. Ayrıca yalan söylediğinde bu durum gözlerinden anlaşılmaktadır. Gözbebeği küçülmekte, göz kırpma sayısı artmakta, fer dalgalanmaktadır. Zira muayene esnasında çok yalanına rastladım. Bu durum da sadakatsizlik alametidir.

Boynu incedir. Âdemelması belirgincedir. Uykudayken bu kabartı titremektedir. Bu hal çok kâbus gördüğünün alametidir.

Göğüsleri küçüktür. Güzellik, sıhhat ve analık için menfi bir haldir.

Omuzları geniştir. Vücudunun kudretli olduğunu gösterse de, Sultan'ımız ve şehzadelerimiz için menfi bir haldir. Ayrıca içindeki erilliğin fazla olduğunun alametidir.

Kulak yapısı epey karışıktır. Kulak kanalı dardır. Kulakmemesi sivricedir ve iç kısımdaki girintiler tez zamanda cildimin çökeceğine ve sülalesinde şifasız hastalıklar olduğuna alamettir ki, ana olduğu takdirde bu hastalıklara meyil şehzadelere de geçeceğinden menfi bir haldir. Ayrıca karışık yapı zihnen de dengesiz bir mizacı olduğuna işaret eder.

Kalbi olağandan hızlı atmaktadır, sıcakkanlıdır. Bu da sıhhat açısından menfi bir haldir.

Suallerime verdiği yanıtlar:

'Kaderini tayin etmek elinde olsaydı nasıl bir âlemde yaşamak isterdin?' / 'Yanıt yok.'

'Geldiğin diyarda en çok özlediğin şey nedir?' / 'Kuzularım.'

'Erkek olsaydın birden fazla karın olsun, bir haremin olsun ister miydin?' / 'Evet.'

'Rüyalarında en çok ne görürsün?' / 'Günah rüyalar.'

'En çok neyden korkarsın?' / 'Dinimi değiştirmem için işkence görmekten.'"

Ruhsar, kâğıtları okuduktan sonra yerine koydu:

"Sana en basit yazanağımın sadece küçük bir kısmını okudum. Bu kız, yani Almestin hakkında yazdığım beratta, kızın cariye olmaya ve şehzade doğurmaya uygun olmadığını, mümkünse haremde sanatla alakalı bir işe yönlendirilmesi gerektiğini bildirip renginin teşhisini koydum: Pembe! Aslında vücut muayenesinde saptadığım şeyler, muayenenin ileri safhasındaki bulgularla örtüştü.

Genellikle mavi ve yeşil tonlarındaki ruhlar; dingin, çocuk doğurmaya anne olmaya münasip, ihtirassız, nizamı bozulmayan, müşfik renklerdir.

Sadrazam hazretleri de ruh tababetiyle ilgilidir. Saraya gönderdiğim her türlü yazanağı merakla okuduğunu yazar bana. Bir defa da bizzat ziyarete geldi. Çok hoşuna gitti her şey. Elbette onun gibi bir dosta sahip olmak büyük bir mutluluk sebebi benim için. Yalnız cariyeleri değil, bazen Enderun'da mühim vazifeler verilecek kişileri de yollarlar buraya. Benim oluşturacağım yazanak, bu yüksek memur adaylarının istikbalini belirler. Yani erkeklerin kaderini 'bir kadın' belirlemiş olur. Saraya yaptığım bu yardımların karşılığını da, hem itibar görerek hem de maddi anlamda alırım. Alırım ki, burada sersefil olan nice garibanların yemesine, içmesine, dertlerine deva olayım.

Son olarak da, saraya alınan ancak 'meczup' olarak nitelenen cariyeler, şifa bulup iyileştikten sonra tekrar saraya dönebilmesi için gönderilirler buraya.

Mesela yirmi gün evvel 'İpek Böceği' isminde bir cariye gönderildi.

Sultan'ımız kızı görünce, güzelliği karşısında dili tutulmuş. Ben bile yüzüne bakarken Allah'ın büyüklüğü karşısında bir

kez daha dua ettim. Ama işte kader... Kız tam bir meczup. Anlattıklarını bir duysan, İstanbul'daki en büyük mecnunun zırvaları, yanında hiç kalır."

Feramuş kapıyı çalıp içeri girdi o an, kahveleri koyup çıktı. Odaya kahveyle karışık çok güzel bir koku yayıldı. Ruhsar, adamın gelişini fırsat bilerek konuyu değiştirdi:

"İnşallah sıkmamışımdır seni."

"Bilakis anlattıkların ilgimi çekti. Bu koku nedir?"

"Sarısabır. Güzel değil mi? Kahve fincana dökülmeden evvel, fincanın dibine mutlaka bu kokudan koydurturum."

Gülbadem başını salladı, "Çok güzel." dedi ve devam etti:

"Hindistan'da ders aldığım senelerde hocam Tagorî, bahsettiğin tür tetkiklerin insanların ruhu ile alakalı ipuçları verdiğinden söz etmişti. Ama böyle kapsamlı bir nazariyeyi, renk meselesini ve etrafındaki saçakları ilk kez işitiyorum, ki zaten anlattıklarının hepsi sana ait tespitler ise bu olağan."

"Elbette Hocam Adolfo'nun emeklerini yabana atamam! Her şeyin miladında o ve babam var. Onlar olmasaydı bu Ruhhane de olmazdı. Ben de kim bilir hangi tüccarın kaçıncı karısı olurdum. Allah senin hocan Üstat Tagorî'ye de rahmet etsin. Adolfo çok bahsederdi ondan, hatta aşağıdaki kütüphanede kitapları da var."

Gülbadem kahvesinden yüzünü ekşiterek bir yudum aldı:

"Amin. Evet, çok büyük bir âlimdi."

Ruhsar devam etti:

"Herkes bir şeyler oluşturmak ister; en azından âlimler, sanatçılar, feylesoflar ve ilim adamları... Mesela ilim adamları yani sizler, ortaya koyduğunuz şeyleri ispat etmekle mükellefsinizdir. Bu durum benim için de geçerli. Bugüne kadar çıkardığım yazanaklarda yanıldığım olmamıştır diyebilirim."

"Demin, İpek Böceği diye bir meczup cariyeden bahsettin, anlayamadım o kısmı."

"Hee evet, Feramuş kahveleri getirince, benim de çenem düştüğü için arada kaynadı."

Fincanından bir yudum daha alıp sustu Ruhsar, pencereye baktı. Sesini alçaltarak:

"Aslında seninle tanışıp buraya davet etmemin ve bunca şeyi sana anlatmamım başlıca sebebi bu cariyedir!"

Gülbadem şaşkınlıkla başını kaşıyarak:

"Hiçbir şey anlamadım. Bu cariyeyle benim ne ilgim var?"

Ruhsar gülümsedi, tülbentinden taşan saçlarına aldırmadan:

"Zor durumdayım Gülbadem. Çünkü ilk defa bir insana, bir meczuba nüfuz edemiyor; onun marazına dokunamıyorum. Sultan'ımız ise sadrazama emir vermiş, bu kızı derhal hareminde istiyormuş. Ama kız o kadar vahşi, anlattıkları öyle tuhaf şeyler ki, Sultan'ımıza zarar verir diye mutlak suretle burada tarafımca iyileştirilmesi gerekiyor. Bu durum da beni günlerdir epey uğraştırdı. Bir an evvel bir şey yapmam lazım fakat tüm yolları denesem de bir yere varamadım. Bu mevzuda senden yardım istiyorum.

Hoş bu mesela olmasaydı dahi senin gibi marifetli, birçok alanda bu yaşına rağmen allame sayılabilecek biriyle tanışmayı isterdim ama başhekiminden meziyetlerini duyunca, bana yardımcı olabileceğini düşündüm."

Bir süre katı bir sessizlik oluştu, sadece kahvenin kokusu ve içerlerken çıkan ses vardı havada. Gülbadem bu "İpek Böceği" ismindeki kızın güzelliğini tahayyül ediyor; bir yandan da karşısındaki kadının anlattıklarını düşünerek, zihninin tavan arasında gezinip, işine yarayacak bir kelime arıyordu.

"Anlattıklarının hepsi pek güzel... Kadın başına bunca şeyi başarmış olman ve yaptığın çalışmalar takdire şayan. Ama anlamadığım şey, ben bir ilimkârım; toptan, tüfekten,

silahlardan, hülasa savaş fenninden anlarım. Ruh tababeti terbiyem, senin adımladığın devasa sahanın yanında çok hafif kalır. Velhasılıkelam ben nasıl yardım edebilirim ki sa…"

Ruhsar sözünü kesti Gülbadem'in…

"Saraydaki o musibet salgını sen önlemedin mi? Saray başhekimi babamın eski dostlarındandır. Seni öyle bir anlatıyor ki… Bence tababet sahasındaki bilgini küçümsüyorsun. Mütevazısın. Üstelik sen Üstat Tagorî'nin talebesisin."

"Mübalağa ediyorsun…"

"Pekâlâ, bu konuda senden ayrı düşünüyorum. Şimdilik bu bahsi kapayalım, yine döneriz. Söyle o zaman hiç âşık oldun mu sen?"

Gülbadem, yabani bir hayvanla karşılaşmış gibi affaladı:

"Nerden çıktı bu sual birdenbire? O kadar farklı şeyi aynı anda anlatıyorsun ki ne cevap vereceğimi şaşırıyorum."

"Bunu bana mı soruyorsun? Tabiatım böyle benim."

"Doğrusunu söylemek gerekirse, birçok kadından hoşlandım ama hiçbirinden karşılık bulamadım."

Ruhsar gülümsedi:

"Aşk, bu ilmin en çok üstünde kafa yorduğu mefhumlardan biridir. Hele o aşk karşılıksızsa… Karşılığı olmayan aşk, ancak bir ölüyü sevmek gibi sevilirse kalp dayanır. Başka türlüsü hem ruhu, hem bedeni öldürür."

"Her şeyi anlamış, bu dünyadaki tüm bilinmeyenlere vakıf olmuş gibi konuşuyorsun. Bu da oluşturduğun nazariyenin bir parçası mı?"

"Belki de… Zaman, mahir bir heykeltıraştır. Önüne konan bedeni ve ruhu itinayla yontar. Ben de yontulurken boş durmadım işte…"

Gülbadem, sırtını oynatıp terli gömleğinin içine serinlik dolmasını sağladı.

"Söylediklerimi anlıyorsun değil mi?"

Gülbadem bozuldu, tırnaklarıyla tavşan dişlerine tıklatıp:

"Elbette anlıyorum, kendini Kaf Dağı'nın tepesinde görmene hacet yok."

"Bazı insanlar bir bahane bulup, birine gücenmeyi severler. Bunun ve intikam altı duyguların leziz bir tadı vardır. Sen de o alınganlardan mısın?"

"Seninle sabahlara kadar tartışmaktan haz duyarım ama beni buraya gerçekten ne için davet ettiğini merak ediyorum."

Ruhsar pencereden dışarıya baktı tekrar:

"İpek Böceği için... Onu görmeni istiyorum."

"Hem kendine bu denli güveniyorsun, hem de benden yardım istiyorsun. Bir bildiğin vardır ne diyeyim... Peki. Yine söylüyorum, bir yararım olacağını sanmıyorum ama elimden geleni yaparım."

Ruhsar ayaklandı:

"Hadi, yanına gidelim o zaman..."

Onlar odadan çıkarlarken Gülbadem, pencerenin önünde uyuklayan Zencefil'e baktı, Ruhsar da...

"Senin tuti uyukluyor, bırak kalsın burada."

Basamaklardan inip geniş koridorda yürümeye başladılar. Feramuş, ürkünç bir gölge gibi peşlerine takıldı. Turuncu kapılı bir odanın önüne geldiler. Ruhsar, Gülbadem'in gözlerine baktı derinden:

"Bu yaptığımız sarayda duyulursa hem senin, hem de benim başım belaya girer. Çünkü kız, meczup da olsa kızdır; üstelik Sultan'ımızın gözdesi olacak bir cariyedir. Sen de ona o gözle bakmasan bile erkeksin. Bilirsin ki, kör müzisyenler ve hadımlar dışında erkek sinek bile giremez hareme. Burada da Feramuş dahi hadım olduğu halde cariyelerin kaldıkları odalara zaruri olmadıkça girmez. Bu meseleyi, sana konuyu açtı-

gim andan beri düşünüyorum. Aramızda kalacağından emin olabilir miyim?"

Gülbadem, bir yandan aklının almadığı bu işe bulaşmamak istemiyor, diğer taraftan da kızı görmek için sabırsızlanıyordu. Kararlılıkla "Elbette..." dedi.

"Ben girmeyeceğim odaya. Sen tek gir. Konuşmaya çalış onunla. Birkaç kez dene, eğer hiç konuşmazsa çıkarsın, odadan."

"Saldırganlığı var mı?"

Ruhsar kahkaha attı:

"Amma yaptın Gülbadem, el kadar kız saldırsa ne olacak? Bugüne kadar öyle bir şey yapmadı zaten..."

Gülbadem kapıyı açıp her yanı portakal rengine boyanmış odaya girdi. Kız, pencerenin önündeki küçük yatağa oturmuş, biçimli sırtı kapıya dönük vaziyette dışarıyı izliyordu. Parmaklıklarla örülmüş pencereden sızan tüller, kızın turuncuya çalan saçlarıyla birlikte dalgalanıyor, içeri dolan güneş zerreleri oynaşıyordu. Bu manzara, sıradan görünen odayı, uzak âlemlerin devamı haline getiriyordu.

Gülbadem, eriyen görüntülere tutunmak istese de parmakları uyuşmuştu. Şimdi kesinliğin kendisi dahi bir vehimdi. Kız, içeriye birinin girdiğini hissedince döndü.

Gülbadem onun yüzünü görünce, geri dönülmez tarafa geçtiğini anladı. Kendi eşiğinde duruyor; ne ileri ne geri yürüyemiyordu. Yüksek bir yerden düşüyormuş hissine kapıldı. Vücudunu saran tüm damarları birleşip yekpare bir halat olmuş da, onu dünyadan aşağı sarkıtıyormuşçasına... "Bu ânı yaşayıp unutmuş olmalıyım." diye geçirdi içinden. Kız, ona yüzyılını karıştırmış gibi bakarak küçücük ağzını açıp, "Geldin demek..." dedi.

Gülbadem bir süre konuşamadı. Kelimeler, dilinin etrafında dönüyordu, ağzının içindeki yerçekimi yok olmuştu. Dağınık

sesler birleşip dışarı çıkamayınca boğulacak gibi öksürdü, zoraki, "Geldim." diyebildi.

Kız yatağa uzanıp gözlerini tavana dikti; gök, yüzündeydi. Yüzündeki pembe çiller göğü kaplayan gezegenler misali dönüyorlardı, "Ben masumum!" dedi.

Gülbadem sessiz kaldı.

"Nereden geldin peki?" diye sordu İpek Böceği.

"Sen nereden geldiysen…"

"Benim nereden geldiğimi biliyor musun ki?"

"Hayır. Ama anlatırsan, dinlemeyi çok isterim."

"İnanmazsın ki sen de bana."

"İnanırım."

"Kabuğumu kırmak için her şeye çarptım ama kabuğum kırılmadı. İçim sallanıp durdu."

Kız, saçlarını tarayarak anlatmaya başladı:

"Zamanın karnında yaşayan hikâyemi anlatmak için yeni bir dil lazım belki de. Bu dil ki telaffuzu zor olan kelimelerle dolu, her manayı kendinde toplayan kelimeler… Bu yüzden dünyanın şimdiki sessizliği, benim yıllardır süregelen suskunluğumdan yapılmış olabilir. Biri benden aldığı sükût tohumlarını şimdi açsınlar diye her yere itinayla serpmiş sanki.

En başta yerini ve zamanını hatırlayamadığım bir âlemde, kendi halinde bir kızdım ben. Hatırladığım tek şey masumiyetim ve o yerde çok acı çekerek ölmüş olduğum… Sonra kendimi dağ başında bir ağaç olarak buldum!

Ağaçlar üç yüzyıl öncesini hatırlasalar da, ben hiçbir şey hatırlamıyordum. Yadırgamadım bunu. Hemen insanlığımı unutup ağaçlaştım, bu daha kolaydı insan olmaktan. Yeni anamın yanında ona yaslanarak büyüyordum. Toprak yiyor, yağmur içiyordum. Sonra bir gün haydutlar annemi kesip götürdüler; yaktılar onu! Beni de kestiler ama götürmediler;

dallarım, budaklarım toprağa değerek öylece yattım orada, geceler boyu.

Bir gün dört adam geldi yanıma. Yiyip içtiler, hava kararınca ateş yaktılar. Beni de ateşe atacaklar diye çok korktum ama atmadılar. Bu adamlardan biri marangoz, diğeri bezzaz, öbürü kuyumcu, sonuncusu ise bir dervişti. Hepsi yorgun görünüyorlardı. Kendi aralarında konuşup içlerinden birinin nöbet tutmasının, diğer üçünün de, ateş başında uyumasını kararlaştırdılar. Dülger 'Benim uykum yok. İlk nöbeti ben tutarım.' dedi. Üçü uyudu hemen, dülger de ateşin başında oturup korları izlemeye başladı.

Neden sonra onunla göz göze geldik. İçim titredi. Dülger kalkıp yanıma geldi, beni kucağına alıp yerine dönerken ateşe atılacağımı sandım. Ateşe atmadı beni, kuşağından iyi bileylenmiş bir bıçak çıkarıp dallarımı, budaklarımı kesmeye başladı. Senin kollarını, parmaklarını kesseler ne hissedersen onu hissettim. Bir sese sahip olsaydım çığlık atardım.

Beni tüm yeşilliklerimden arındırmayı bitirince yontmaya başladı. Saatlerce bıçağı tepemden tırnağıma kadar sürttü. Bana insanlarda olduğu gibi kollar, eller, parmaklar, bacaklar, göğüsler, bir kafa ve hatta kulaklar yaptı.

Bezzaz uyanıp nöbeti devralınca, dülger beni o halde bırakarak uyumaya gitti. Ne hissedeceğimi şaşırmıştım. Bezzaz, önünde insan gibi yontulmuş bir ağaç görünce beni kucağına alıp uzun uzun izledi. Hemen çıkınından rengârenk kumaşlar çıkarıp bedenime doladı. Çok güzel bir elbise yaptı bana. O da uyuyunca nöbet sırası kuyumcuya geldi, kuyumcu beni görünce koynundan çıkardığı yüzükleri parmaklarıma, kolyeyi boynuma, bilezikleri kollarıma taktı. O da uyuyunca derviş geldi yanıma. Beni o halde görünce bir salavat getirdi ve benim gibi ağaçtan bir bedene can vermesi için sabah ezanına kadar dua edip yakardı Allah'a, sonra o da uyudu. Güneş doğunca yeniden bir insana dönüşmüştüm."

Gülbadem, gecikmiş bir yakınlaşmanın katmanlarını delerek dinliyordu İpek Böceği'ni. Kız, anlattıkları gözbebeklerini saran denizdeymiş gibi devam etti:

"Bu dört arkadaş sabah uyanıp da karşılarında beni görünce, dördü de o an âşık oldular bana. Dülger dedi ki: 'Bu kız benimdir çünkü o bir kütüktü ve onu ben yontup insan şekline soktum.' Bezzaz dedi ki: 'Hayır benimdir o kız, giysisiz kadın mı olur ben ona elbise yapmasaydım, kız asla canlanmazdı.' Kuyumcu olan dedi ki: 'Asıl benimdir, ziynetsiz kadın olmaz! Ben onun kollarını, parmaklarını, boynunu mücevherle donatmasaydım sizin yaptıklarınızın hiçbir manası olmazdı.' En son derviş girdi söze: 'Ben, ona can vermesi için sabaha kadar Allah'a yakarmasaydım, o ağaç olarak kalmaya devam ederdi!' Derviş, sözünü bitir bitirmez dört arkadaş birbirine saldırdı.

Ne yapacağımı idrak edemez halde benim için kavga edenleri izlemeye koyuldum; koşup uzaklaşmak istedim oradan ama insanlar gibi koşmayı unutmuştum. Onlar birbirlerinin kanlarını akıtırken subaşı ve askerleri çıkageldi. Dövüşenleri ayırıp dertlerinin ne olduğunu sordu subaşı. Hepsi bir ağızdan meramlarını anlatınca, subaşı dönüp tepeden tırnağa süzdü beni. Onlara öfkeyle bağırdı, 'Densizler! Bu kız benim cariyemdir, haremimden kaçtı! Kaç gündür onu arıyorum.' deyince dört arkadaş afalladılar. Sonra subaşının benim güzelliğimden etkilendiği ve onların sözüm ona safsatalarına inanmadığı için yalan söylediğini anlayıp, subaşına ve askerlere saldırdılar. Nihayetinde herkesin yüzü gözü yara bere içinde, beni de yanlarına katarak kadının huzuruna vardılar. Kadı, herkesi tek tek dinledikten sonra subaşını haklı buldu. Dört arkadaşa, anlattıkları hikâyenin saçma olduğunu söyleyip onları düzenbazlıktan zindana attırdıktan sonra beni görmek istedi. İçeri girdiğimde kadı uzun bir müddet beni seyretti. Bir anda yerinden kalkıp, subaşına okkalı bir tokat atıp, 'Sen benim kız kardeşimi nasıl olur da cariyen diye

yutturmaya çalışırsın alçak!' diye bağırdı, subaşı dâhil herkes şaşıp kaldı. Ama kimse itiraz edemedi, ne de olsa karşılarındaki koca kadıydı.

Kadı beni alıp evine, haremine götürdü ama cariyesi yapmadı. Yalnızca gizli gizli karşısında oturtup saatlerce yüzümü izledi. Ne ağaç olduğuma inandı ne de insan olduğuma... Onun gözünde yolunu yitirmiş bir melektim. İlk defa onunla konuştum; bana yeniden yürümeyi ve insanların yaptığı her şeyi hatırlattı. Kadı günün birinde ölünce, kaçtım o evden. Sonra esir tüccarlarının eline düştüm; beni diyar diyar dolaştırarak sonunda bu şehre getirdiler. Esir pazarında sattılar."

Gülbadem elini çenesine koymuş bir halde dinledi İpek Böceği'ni. Zihninin kıyısına binlerce ölü balık vurmuştu. Gözleri ve kalbi aynı anda atıyordu. Ama içindeki huzursuzluk, kendini bütünüyle kızın sesine teslim etmesine mâni oluyordu.

"Ben sana inanıyorum İpek Böceği."

"Ama ben bile kendime inanmıyorum ki. Varlığım bir soruya verilmiş cevap sanki, ama soruyu bilmiyorum. Sadece çok acı çekmiş olduğumu hatırladığım o âleme geri dönmek istiyorum."

"Nasıl bir yerdi peki orası?"

"O zamanlar henüz ölmemiştim, tam hatırlamıyorum belki de doğmamıştım daha. İkisi de aynı şey değil mi? Doğunca ölürsün zaten. Hatırladığım tek şey acı çektiğim... Belki de rüyaydı her şey ya da şu an yaşadıklarım rüyadır."

"Bu mümkün mü?"

"Rüya ile gerçeğin ayrımı nedir sence? Rüyadan gerçeğe bir eşya getiremiyorsak gerçekten de rüyaya bir şey götüremeyiz. O halde ayrım ne? Uyanıkken aslında uyuyor olma ihtimalimiz yok mu?"

"Belki de..."

Gülbadem'in kafası karıştı; İpek Böceği'nin dibe doğru yoğun, yüzeye doğru şeffaf, iç içe geçmiş mavinin türlü tonlarının uçuştuğu tabakalardan oluşan gözlerine baktı.

"Peki, acı çektiğin yere mi dönmek istiyorsun?"

"Evet."

"Neden peki?"

"Çünkü oraya aitim; ne ormanda bir ağacım ben ne de bir cariye. Beni oraya götürür müsün?"

"Neresi ve hangi zamanda olduğumu bilmesem bile mi?"

"Evet..."

"Belki İpek Böceği, belki bir gün götürürüm..."

İpek Böceği sustu, zamanı süzen gözlerini duvardaki aynaya sabitledi. Issız bir bahçeyi andırıyordu çehresi. Gülbadem'in beş duyusuyla kavrayamadığı bir şeyi algılıyor gibi bakıyordu. Ayağa kalktı usulca, çıplak ayak parmaklarının üstünde yürüyerek aynanın önünde durdu. Aynadaki yansımasını izliyordu. Yavaş yavaş üstündekileri çıkarmaya başladı. Gülbadem gayri ihtiyari bir hamleyle dışarı çıkmak istese de yapamadı; İpek Böceği'nin soyunmasını izledi. Şaşkınlığının nerede başlayıp nerde bittiğini bilmiyordu. Kız, ipek elbisesini çıkarınca iki göğsünün arasında bebek avcu büyüklüğünde bir örümcek çıktı ortaya. Simsiyah, sekiz bacaklı, uzun tüylü bir mahlûktu bu. Aynaya bakmaya devam ederek ince parmaklarıyla örümceği yumuşak sırtından kavradı; örümcek vücudundaki bir benmişçesine bacaklarına yapışan deri parçalarıyla birlikte koptu yerinden. Geride soyulmuş deri ve turuncu bir leke kaldı. İpek Böceği'nin kalp atışları, incelmiş süt beyaz derisinin altından görülebiliyordu. Gülbadem, kıpırdayamıyordu; bin kollu bir düşün içindeydi. Zaman yavaşlamıştı, neresinden çeksen o tarafa doğru akacakmış gibi tereddüt ederek akıyordu. İpek Böceği, örümceği yere attıktan sonra küçük ayaklarıyla ezdi. Bu ânı izlerken midesi bulandı, Gülbadem'in. Kız, tekrar aynanın karşısına geçtiğinde, bu kez aynadaki yansı-

masının göğsünde bir kalp çıktı ortaya. İki yanından saçaklanmış damarları, üstündeki bacaları ile bağımsız ve vahşi bir yaratık misali nefes alıp veriyordu. Kalp, derinin üstüne büsbütün çıkınca, var gücüyle çarpmaya başladı, sonra durdu. İpek Böceği aniden yere yığıldı.

Gülbadem ne yapacağını kestiremedi bir an, titreyerek yerde çıplak halde yatan kızın yanına çöktü. İpek Böceği'nin göğsünde bir leke vardı fakat aynadaki görüntüde peyda olan kalbi görünmüyordu. Şüpheye düştü Gülbadem. O yansımanın bir vehim olduğu ihtimalini düşünerek kızarıklığın olduğu yere kulağını koydu, korkarak. Kendi kalbinin gulgulesinden İpek Böceği'ninkini duyamıyordu. İyice yoğunlaşınca kalbin yavaş yavaş atan tınısını duydu, utandı. Yerdeki elbiseyi alıp, kızı incitmeden giydirdi tekrar. Ellerinin başka bir dünyanın yumuşaklığına değdiğini hissetti.

Portakal rengi saçlarını okşadı usulca; saç diplerinde çırpınan küçük bir yaprak geldi avcuna.

Omuzlarından tutup kucağına bastırınca, İpek Böceği, sürülmüş lavanta tarlalarını andıran gözlerini açıp gülümsedi, sonra sessizce ağlamaya başladı. Göz oyuklarının kenarından küçük burnunun etrafına dümdüz inen yaşlar; buradaki yapışkan sıvıyla birleşip kar suretinde, sıradağları andıran üst dudaklarının tepelerine döküldü. Uykuya daldı.

Gülbadem, bu muhayyel ânın zevkine batarak yatağına yatırdı onu. Kapanan göz kapaklarını araladı parmaklarıyla, kızın göz küreleri gördüğü rüyanın titreşimleriyle dolmuştu. Sanki bedeni burada, ruhu başka bir dünyadaydı. Boynundan yayılan ekşi elma kokusunu içine çekip İpek Böceği'nin saçlarından aldığı yaprağı kuşağına sokarak kapıya yürüdü, Gülbadem. Çıkmadan evvel son bir kez dönüp baktı. Onun bu görüntüsünü alıkoyup beynimin en korunaklı hücresine attı, üstüne kilit vurdu.

Feramuş, kapının karşısındaki sütunun yanında dikiliyordu. Gülbadem'in çıktığını görünce, yere kadar eğildi tekrar.

"Hanımım sizi bahçede bekliyor."

Gülbadem, çiçeği burnunda bir dalgınlıkla baş başaydı. Bozguna uğramış bir ordu gibiydi usu; bir an evvel akıl askerlerini toparlayamazsa tarihe gömülecekmiş hissiyle bahçeye çıktı. Ruhsar bahçedeki sedirde oturmuş; bir yandan çay içiyor, öte yandan da elindeki kâğıtlara işaretlemeler yapıyordu.

Gülbadem, üstüne dökülen yıldız tozlarını fark edip gökyüzüne baktığında, odaya girmesinin ardından saatler geçtiğini anladı; gece olmuştu.

Ruhsar, Gülbadem'i görünce gülümsedi; eliyle karşısındaki minderi işaret etti. Gülbadem, sözcükleri çiğneyip ağzında lapa haline getirdikten sonra:

"Biraz yürüsek mi?"

"Elbette." diyerek, Gülbadem'in koluna girdi, Ruhsar. Ağır adımlarla, fıskiyeden sıçrayan sularla ıslanmış taşlardan geçerek, bahçenin derinlerine doğru yürümeye başladılar.

"Rengin kaçmış gibi, inşallah seni korkutmamıştır…"

Gülbadem kendisinden uzun olan Ruhsar'a kaçamak bir bakış attı.

"Hayır canım, niye korkayım. Ama dediğin gibi vaziyeti kötü…"

"Neler anlattı sana?"

Gülbadem, İpek Böceği'nden duyduklarını hülasa etti.

Ruhsar, cırcır böceklerinin fısıltısına dikkat kesildikten sonra:

"Bana anlattığı şeylere benzer bir hikâye... Belki daha bölük pörçük, belki biraz daha değiştirerek anlatmış sana."

"Ne düşünüyorsun peki, anlattıklarının hepsi palavra mı?"

"Kızın meczup olduğu kesin! Lakin anlattığı şeyler uydurmadan ziyade çocukluğunda dinlediği masalların birleşimi gibi,

hayal ile hakikat yer değiştirip zihnini harap etmiş zavallının. Rüyalarını, masallarını, başından geçmiş kötü şeyleri bilmiyorum. Dedim ya, ilk kez bir meczubun şuurundakileri göremedim.

Yarın saraya yeni bir yazanak yollayıp onun bir süre daha burada kalması gerektiğini söyleyeceğim. Peki, asıl sen ne düşünüyorsun?"

"Benim de tababet nazariyesiyle fikrim, herhangi bir sıhhat sorunu olmadığıdır. Dili dolaşmıyor, gözleri bir yere takılmıyor, uzuvlarını hareket ettirmesi de olağan. Belki beyninde habis bir ur olabilir."

"Bu aklıma gelmedi değil. Senin görmeni biraz da bu sebeple istedim."

"Şayet gerçekten ur varsa, ameliyat lazım gelir herhalde. Hindistan'dayken büyük bir hekimin beyin ameliyatı yaptığına şahit olmuştum. Ama sonu iyi bitmemişti..."

"Immm. Peki buradan ve saraya cariye olmaktan kaçmak için oyun yapıyor olabilir mi? Yalan söylendiğinde hemen anlarım ama insan ruhunun aynı zamanda bir şeytan döşeği olduğunu da bilirim. Neticede kulum. Yanılabilirim."

"Bence desise değil... Söylediklerine inanıyor. Keşke esir pazarına nereden geldiğini öğrenebilseydik."

"Bunu ben harem ağasına sordum. İpek Böceği'ni İstanbul'a getirip satan adam, onu saraya sattığının ertesi günü, deşilmiş olarak Haliç'te bulunmuş."

Gülbadem bir anda gözlerini büyüttü:

"Tesadüf mü bu, sence?"

"Mümkün. O tür adamların kazandığı paraları meyhanelerde yiyip sonra da cümbüş esanasında çıkan bir kavgada öldürülmesi çok da garip değil. Öylelerini iyi bilirim."

Ruhsar, vücudunun açısını değiştirerek ona daha sokulgan bir halde:

"Haftada bir kez de olsa, buraya gelip İpek Böceği ile konuşmaya, onu iyi etmem için bana yardım etmeye ne dersin?"

Gülbadem sevincini gölgeleyerek:

"Olur ama bu aralar sarayın bizden istediği bir iş üstünde çalışıyoruz ustamla. Bütün gücümü ona vereceğim. Senin için bu Ruhhane neyse, benim için de o iş öyle…"

"Öyle mi? Merak ettim doğrusu…"

Gülbadem bunu Ruhsar'a söyleyip söylememek konusunda kararsız kaldı. Ruhsar'ın şehla gözlerinin gereğinden fazla yer tutan karalarına bakarak:

"Kuş gibi uçan, surlar aşan, düşmanın üstüne semadan gülle yağdıracak bir alet yapacağız."

Ruhsar kaşlarını kaldırıp başını oynattı:

"Akıl alacak gibi değil…"

Gülbadem, Ruhsar'ın şaşkınlığından memnun halde:

"Hem Sultan'ımız hem de sadrazam hazretleri pek beğendiler bu fikrimi. İstediğim her şeyi verecekler, adı da hazır Ebabil!"

"Ne desem boş, Gülbadem. İnşallah muvaffak olursun. Şayet bu dediğini yaparsan düşmanlarımız karşısında elimiz epey kuvvetlenmiş olur. Çünkü bu sadece bir alet olmakla kalmaz, elbette devamı gelir."

"Öyle…"

Ruhsar o sırada yıldızlarla alakalı bir şeyler anlatmaya başladı. Lakin Gülbadem dinlemiyordu onu. Varlığını sezdiği ve fakat bağlarını çözüp dokunamadığı bir gizin içinde yüzüyordu. Yıldız böceklerinden yükselen sivri mırıltılar, gecenin ince zırhını çatlattıkça gözleri bulanıyor; önünde uzanan genişliği sonsuz bir yol olarak algılıyordu.

"Gözlerimi onun üstünde unutmuş olabilirim." dedi içinden. Sonra şaşırdı, kalbi çok hızlı çarpıyordu ve biri onun yerine

içinden söylemişti bu cümleyi. O an Ruhsar'ın yabani bir taşkınlıkla büyüyen, hükmedecekmiş gibi bakan gözlerini üstünde hissetti. Kuyruk sokumundan ense köküne doğru bir ürperti kalktı. Ruhsar'dan korktu. Ansızın gözlerinin önüne cüzzamlı dilenci geldi. O dilencinin yüzü, sesi değil ama kelimelere verdiği vurgular geldi aklına...

"Sessizleştin..."

Gülbadem kendini toparlayıp sezgilerine gem vurmaya çabalayarak:

"Ben müsaadenle gideyim artık, yolum uzun. Sonra yine gelirim."

Ruhsar alnını kırıştırdı, kötücül ışıklar saçan gözleri tekrar kadınsı kürelere döndü. Gülümseyerek:

"Allah aşkına, buraya gündüz vakti bile zor gelmişsin. Bu karanlıkta sahili bulamazsın. Hoş, buldun diyelim kayık olmaz ki bu vakitte. Lütfen bu gece misafirim ol, sabaha Feramuş bırakır seni."

Gülbadem kafasındaki yasak sesleri bastırmak ister gibi, "Eh peki." dedi.

"İnşallah rahat ettiriyorumdur seni. Bazıları uğraştığım şeyleri, konuşmalarımı 'zırva' olarak niteler."

"Estağfurullah."

"Peki, İpek Böceği ile tanışmak da rahatsız etmedi seni değil mi?"

Gülbadem sustu, *"Onu düşündüğüm için mi özlüyorum yoksa özlediğim için mi düşünüyorum?"* O meçhul ses, yeniden içinde dolaşmaya başlamıştı. Yüzünü ekşitip:

"Hayır rahatsız etmedi, meczuplara alışığım."

"Zavallı kız çok güzel, değil mi?"

Gülbadem iç sesini bastırmaya çalışıyordu: *"Öyle güzel ki, sahte bir peygamber çıksa meydana, ahali kendisine inanmak için ondan bir mucize istese, onu göstermesi yeter...*

"Öyle..." diyebildi, neye uğradığını anlamadan.

"Madem bu gece misafirimsin kendini anlatsana bana."

Gülbadem usunu yarıp onun yerine konuşmaya başlayan sayıltıyı yok etmek istercesine neşeli davranmayı yeğledi. İğreti bir kahkaha atarak:

"İstanbul sokaklarında ruh avcılığı yaparak konuşturduklarına benzemem. Kolay lokma sanma beni."

Ruhsar işveli bir kahkaha ile mukabele etti ona. Gülbadem, biraz evvel korktuğu bu kadına karşı hayvani bir istek duydu. Yılın en uzun gecesini andıran kara ve uzun gözlerinden kendini kurtarıp, beyaz dişlerine, güzel burnuna baktıktan sonra dudaklarında soluklandı biraz. Gevşedi... İpek Böceği'ni düşünmek istemiyordu. Ruhsar onun yüzünde dolaşan bakışlarını anlamışçasına;

"Daha güzel ya... Sen benim için büyük lokmasın. Ama ruhunu ikiye ayıran bir çizgi var sanki ve ben o çizgiyi buradan görebiliyorum. Yoksa o çizgi yalnızlık mı? Dünyanın dibine yalnız olanlar çöker, üsttekiler birbirine benzeyenlerdir. Dünyanın dibindekilerden misin?"

Gülbadem bu sözden de işkillendi, taşlardan geçip sedire oturdular tekrar:

"Yalnızlık... Sen sor, ben anlatayım o zaman."

"Pekâlâ, çocukluğundan başla o zaman."

"Hayatımın en güzel kısmıydı. Hele ki babam hayattayken... Vezir oğlu olarak şahımızın üç şehzadesi ile birlikte büyüdüm. Arkadaşım onlar ve..."

Ruhsar araya girdi:

"Onlar ve saraydaki hizmetkârlardı değil mi?

Gülbadem şaşırmak yerine gülümsedi:

"Ne söyleyeceğimi bilmen de ruh tababeti sahası dâhilinde mi?"

"Öyle diyelim. Ama bunu anlamak için hem içinden geçen çizgiye dikkatle bakmak hem de şehzadeye benzemediğini idrak etmek yeterli olur sanırım. Yeteneklisin, cesursun, kendine güveniyorsun ve zekisin. Bunlar şehzadelerle büyümüş birinin özellikleri olabilir. Ama bir yandan da sıradan, aleladesin. Sonra siman, gözlerinin şekli, burnun, ağzın, bedenin, el çizgilerin..."

Gülbadem, ilk kez kendisini dinlemenin verdiği merak duygusunu dizginleyip:

"Asil bir yüzüm ve bedenim olmadığının, hatta komik sayılacak bir görünüşüm olduğunun farkındayım. Belki dengemi bozan şey de, dışarda beni temsil eden bu görüntümün içerde mühim şeyler yapmak için didinen ruhumla savaşıdır."

"Estağfurullah. Benim nazarımda insanların zahiri görünüşleri, yalnız onların ruhunun teşhisi için ehemmiyet arz eder. Nice sağlıklı güzel yüzlü gençler, nice İpek Böceği gibi dilberler gördüm. İçlerinde ruh yerine koca bir boşluk vardı. Ama itiraf etmen güzel..."

"Öyle olsun."

"Vezir oğlu olduğunu vurgulama gereği duyman, şehzadelerle arkadaş olduğunu üstüne basarak söylemen aslında birçok şeyi ruhunun diplerine itmek gibi geldi bana bir de..."

"Nasıl?"

"Aslında şehzadelerin seni hiçbir zaman kendilerinden saymadıkları, kuğu yavrularının içinde bir kaz yavrusu olmak gibi..."

Gülbadem üzerine yıllar yapışmış bir adam gibi bahçeye baktı; gece iyice derinleşmiş, etrafındaki her şeyi yutup hacmine dâhil etmişti:

"Doğru. Hepsi ahmaktı. Bir şeyleri idrak etme konusunda benim yakınıma dahi yaklaşamadılar. Müşterek ders aldığımız hocalarımızın gözdesi bendim. Belki ben onların istikbaldeki

tahtlarını ve güzel yüzlerini kıskandım; onlarsa benim zekâmı, maharetlerimi, dilimin kuvvetini."

"Çok iyi."

"Neden?"

"Kendinle yüzleşebiliyorsun."

"Çok defa yüzleştim aslında. Herkes beni kıpırdak, hayalperest, şeytana dahi papucunu ters giydiren bir oğlan bilirdi Hindistan'da. Ehh burda da durum pek farklı değil. Derin düşünmeyi pek sevmiyorum. Kendimin ötesine geçmek için diğerlerinden uzak durdum hep. Yani sıradan, sürüden olanlardan..."

"Bunun için de dünyanın seyrini değiştirecek şeyler yapmanın peşindesin..."

"Bunu düşünmemiştim, en azından bu şekilde."

"Çocukluğunda sana en çok tesir eden görüntü neydi?"

Gülbadem güldü:

"Hareme cariye mi seçiyorsun?"

Ruhsar da gülümseyip bir salkım kiraz attı ağzına:

"Merak ediyorum. Mesela benimkisi, üvey annemin muhtemelen babamın ona muhabbeti artsın diye yaptırdığı büyülü suyu, onun yastığına döküşünü gizlice izlediğim görüntüdür."

"İşe yaramış mıydı bari?"

"Hayır elbette."

Gülüştüler. Gülbadem göğe baktı, bir süre düşündü.

"Şah'ın ortanca oğlunun, gizlice kız kardeşinin kıyafetlerini giyip yüzünü gözünü boyamış şekilde aynanın karşısında raks ettiğini gördüğüm an olabilir."

"Ne hissetmiştin o an?"

"Sanırım tiksinmiştim ondan."

"Neden?"

"Bir erkeği kadın kıyafetleri içinde o halde görmek, hele ki bir şehzadeyi... Nasıl desem korkutmuştu beni. Dünyadaki birçok şeyin aslında sandığımdan farklı olabileceğini düşündürtmüştü bana... Zamanla da dünyadaki çoğu şeyin aslında göründüğü gibi olmadığından emin oldum."

Gülbadem ile Ruhsar daldan dala atlayarak uzun süre sohbet ettiler. Yerlerinden sabaha doğru kalktıklarında Ruhsar, onu odasına götürmeden evvel son olarak arka bahçeyi gezdirmek istedi.

Onlarca heykel vardı arka bahçede, Gülbadem bu Roma heykellerine hayret ve hayranlıkla bakarken; sırım gibi bir vücudu, kıvırcık saçları, elindeki mızrağı göğe kaldırmış erkek savaşçı heykelinin tepesinde Zencefil'i gördü. O an, Zencefil'i saatlerdir unuttuğunu fark etti. Ama Zencefil halinden pek memnun görünüyordu, zira yanında masmavi tüyleriyle alımlı mı alımlı bir dişi, Ruhsar'ın papağanı Fülfül vardı. Ruhsar, Gülbadem'in onlara baktığını görünce gülümseyip:

"Yakışmışlar birbirlerine değil mi?"

Gülbadem, Fülfül'ü kanadının altına almış Zencefil'in kendisine hiç yüz vermeyişine içerleyip:

"Çok yakışmışlar, çok..."

Gülbadem ile Zencefil eve vardıklarında öğlen olmak üzereydi. Yağmur onları arabadayken yakalamış olsa da, üst tentesi delik araba epeyce su almış, iki dost da fena halde ıslanmışlardı. Gülbadem ortalıkta ustasını ve boz köpeği göremeyince, odasına girip ıslak giysilerini değiştirdikten sonra yatağa uzandı. Zencefil yol boyunca ona arkasını dönerek somurtmuştu ve hâlâ bu halini muhafaza ediyordu. Gülbadem, pencerenin önünde kederle yağmuru izleyen dostuna döndü, müşfik bir sesle:

"Canımın içi konuşmayacak mısın benimle?"

Zencefil, istifini bozmadan titreyen ağaçlarda pinekleyen ıslak kuşları izliyordu.

"Bak hakikaten ayıp ediyorsun. Bir dişi için bunca yıllık dostuna sırt mı çeviriyorsun yani? Erkekliğe sığar mı bu?"

Zencefil başındaki sorguçları dikerek döndü, yüzündeki sevimlilik silinmişti.

"Bazı zamanlar konuşmamalı, öylece önüne bakmalı. Âşık oldum diyorum sana!"

"Derd-i aşkı gayrıdan sorma ne bilsin çekmeyen
Anı yine âşık-ı nalana söylen söylesin."

Zencefil hüzünle kafasını sallayıp devam etti:

"Ne olurdu yani orada kalsaydım! Bugüne kadar Fülfül gibisini görmedim ben! Niye kıskandın mutluluğumu, söyle bakalım bu sığar mı erkekliğe peki? Bir insanın âşık olması güzel bir şey de, papağanın aşkı neden ciddiye alınmaz?"

Gülbadem onu ilk kez böylesine ciddi ve de içli konuşurken görüyordu.

"Şişşt sessiz konuş. Sesini duyacaklar."

"Umrumda değil."

"Canım Şekerbaz'ım. Seni çok iyi anlıyorum müsterih ol. Yaşadığın şeyi ciddiye de alıyorum. Sen benim için sadece bir kuş değilsin ki, dünyadaki herkesten daha yakınsın bana ve emin ol şu an ben de farklı değilim senden. Vücudum, ruhum ateş gibi. Sanırım ben de âşık oldum çünkü yanıyorum. Ateş, dilini bilmediği bir şeyi yakmaz..."

Zencefil'in yüzü yumuşadı:

"Şu İpek Böceği denen meczup kıza mı?"

Gülbadem başını salladı.

"Allah Allah, senden böyle şeyler duymak... Hiç de âşık olmuşsun gibi durmuyorsun?"

"Ettiğin lafa bak. Âşık yanar ama tütmez. Tam olarak ne hissettiğimi anlatamam. Ona, bedenlerimiz birbirine kaynayana dek sarılıp kalmak istedim öylece. İkimiz de aynı kemiğin iki kırık yanı gibiydik sanki."

"Bir yaşıma daha girdim gağa. Sanki sen değil de başkası konuşuyor karşımda."

"Onu görseydin anlardın. Biliyor musun onu ilk gördüğümde pek tanıdık geldi gözüme. Odama girdikten sonra bir damla dahi uyumadan düşünüp durdum sebebini; İstanbul'a geldiğimiz gün, gemiden inerken bir kız denize atlamıştı bildin mi?"

"Şu havada uçan kız mı? Ben kesin içine cin girmiştir diye düşünmüştüm..."

"Evet, o kız. Yolda gelirken İpek Böceği'nin yüzü ile dimağımda dönüp duran görüntüler içinde o günkü kızın yüzü eşleşti. Zaten kızın esir tüccarları tarafından getirdiğini de biliyorum..."

"İlginç..."

Bir süre sessizlik çöktü içeriye. Yağmur dinmişti, kovanlarına geç kalan çiçek tozuyla yüklü arılar, telaşla vızıldıyorlardı dışarıda. Gülbadem, yerinden kalkıp ellerini arkasına koyarak pencerenin önünde durdu. Manzaranın, karmakarışık olmuş aklını sadeleştirmesini istiyordu.

"Seni orada bırakamazdım Şekerbaz. O Ruhsar'da hoşuma gitmeyen, beni ürküten bir şeyler var. Hem sana bir şey olursa ne yaparım ben?"

Zencefil tepesindeki nemli tüyleri yatıştırıp Gülbadem'in göğsüne tırmandı.

"Başımı okşasana biraz lan."

Gülbadem'in pek hoşuna gitti bu istek. Usul usul okşamaya başladı tüylerini. Zencefil okşandıkça mahzunlaştı, iyice büzüşüp dostunun boynuna tünedi.

"Fülfül olmadan yaşayamam ben."

Gülbadem onu okşamaya devam ederek yatağına uzandı.

"Ne konuştunuz Fülfül'le?"

"Çok az şey. Daha ziyade ben ona kısık sesle şiirler okudum, o da utanarak dinledi."

"Ruhsar biliyor mu onun konuşabildiğini?"

"Bilmiyor, daha doğrusu Ruhsar'ın yanında üç beş sıradan kelime telaffuz etmiş. Zaten Fülfül'ü bir hafta evvel sahiplenmiş Ruhsar. Eski sahibi Korfulu bir tüccarmış. Ruhsar bunun divane oğlunu iyileştirmiş. Adam da papağanını pek bir överek Ruhsar'a hediye etmiş."

Gülbadem derinden bir iç çekti:

"Şu Ruhsar, Ruhhane, İpek Böceği, oradaki divaneler... Her şey sana da garip gelmedi mi?"

Zencefil, uçup sandığın üstüne kondu, birkaç damla su içtikten sonra:

"Ruhsar'dan ben de tırstım. Ama Fülfül'ü gördükten sonra Ruhsar'a çok dikkat edemedim. Sen şu İpek Böceği'ni anlatsana biraz... Gerçekten Ruhsar'ın anlattığı kadar kaçık mı?"

"Onu anlatamam gağa. Öyle güzel ki... Aklına gelince, evet kaçık... Hafsalamın alamayacağı şeyler anlattı. Hatta, hâlâ bir vehim mi yoksa gerçek mi olduğuna karar veremediğim şeyler yaşadım onun yanında."

"Nasıl şeyler?"

"Boş ver. Çok önemli değil."

"Desene ikimiz de fena halde aşk derdine düşmüşüz."

"Vallahi öyle. Hiç de zamanı değildi. Bunca yıl âşık olma, onca kız varken git koskoca Sultan'ın gözde cariyesine âşık ol!"

"Şu Kehkeşan Baba'nın yazdığı muska fos çıktı ha... Senin işin zor gağa. Esir Pazarı'nda peynir vücutlu Tatar kızları, gözleri neşterle açılmış gibi çekik Çin güzelleri, kum saati kalıbında İspanyol hatunlar varmış. Onlardan birine âşık olsaydın keşke..."

Gülbadem, Zencefil'in muska meselesini hatırlatması üzerine, dilenci kadının söylediklerini ve kalbinin çarpıntısını düşündü. Bunca heyecana rağmen parmağı kanamamış üstelik zihninde onun yerine konuşan bir cin doğmuştu. Ödü üzüldü. Lakin düşünmemeye çalıştı.

"Şişşşt nereye daldın gağa?"

Gülbadem Zencefil'e baktı, kalın kaşları çatıp:

"Başka güzelleri ne edeyim pezük! Ben İpek Böceği'ne vuruldum. Ben sana diyor muyum niye Ruhsar'ın kuşuna âşık oldun diye!"

"Lümbür! Onun adı Ruhsar'ın kuşu değil, Fülfül bir kere! Benim Fülfül'üm. Ayrıca benim sevdiğim, Sultan'ın cariyesi de değil."

Gülbadem'in suratı asılınca, Zencefil başını eğip:

"Haklısın gağa, af dilerim. Allah ikimizin de yardımcısı olsun."

"İkimizin de Şekerbaz'ım, ikimizin de."

"Benim kalbim Fülfül'ü gördüğüm andan bu yana hem çok hızlı çarpıyor, hem de ayaklarımdan kursağıma doğru incecik, sıcak bir su yükseliyor. Sende de oluyor mu böyle? Yoksa sadece biz kuşlara münhasır bir şey mi?"

"Daha beteri oluyor..."

Tam o esnada kapı "güp, güp, güp" diye çaldı.

Gülbadem kıpırdanıp kapıya doğru yürümeden Zencefil'e:

"Bak mesela bu sesi duydum ya şimdi, en başta kalbimden geliyor sandım. Öyle…"

Kapıda Mahmure vardı, babasının Tophane'ye indiğini bildirdikten sonra yemek isteyip istemediğini soğuk bir tavırla sordu ve ayaklarını sürükleyerek üst kata çıktı.

Kapıyı kapatıp yatağına oturdu Gülbadem tekrar. Zencefil ise efkârlı bir şekilde, sandığın üstünde bir ileri bir geri yürüyordu:

"Sana bir teklifim var ama ne olur hemen kestirip atma. Bak kederden hastalanırım, üzülürsün sonra…"

"Pekâlâ söyle bakalım."

"Bu Ruhsar'ı benim de gözüm tutmadı, eyvallah. İzin ver Ruhhane'ye gideyim. Hem Fülfül'e kavuşayım, hem de Ruhhane'yi ve Ruhsar'ı çözmeye çalışayım. Ayrıca İpek Böceği hakkında daha fazla şey öğreneyim. Sen kaç gün kıpırdayamazsın yerinden?"

"En az on gün. Ebabil üstünde derhal çalışmaya başlamamız lazım, geç bile kaldık. Hem Sultan'a, hem de Sunullah Efendi'ye söz verdim; ne pahasına olursa olsun onu yapacağım."

"Tamam işte şekerim. On değil, bir hafta izin ver bana. Haftaya bugün dönüp gelmiş olurum. Bir daha şeker yemek nasip olmasın ki, başımı kat'a belaya sokmam."

"Ya senin isteğin dışında bir kötülük gelirse başına…"

"Gağa! Aşk derdine tutulup, içimiz dışımıza çıktı diye hepten gömme bizi. Ben ki, Babür Sarayı'nı, koca vezirleri inim inim inleten Zencefil nam Şekerbaz'ım! Evelallah kimse tek tüyüme dahi zarar veremez."

Gülbadem neşelendi:

"Aeeeyt seni zalim..."

Zencefil gözlerini büyüttü:

"İzin veriyorsun değil mi?"

"Tamam dubaracı. Git, ama çok dikkatli ol. Ruhsar'ın yanında tek kelime etme. Seni akılsız, sıradan bir papağan sansın. Fülfül'le çiftleşmek için gitmişsin gibi..."

"Bu hususi konuya çok girme gağa, ayıp oluyor."

"Peki peki. Fülfül'e selamlarımı ilet."

"Olur."

"Gel öpeyim seni."

Gülbadem Zencefil'i iki avcuna alıp beyaz bombeli yanaklarını, siyah dombak gagasını öptü, karnını gıdıkladı.

"Tamam lan yeter, suyunu çıkarma!"

"Sıkılırsan hemen dön gel olur mu?"

"Deli misin oğlum? Fülfül'den sıkılır mıyım hiç..."

"Bulabilecek misin orayı? Ne olur yüksekten uç. Etraf it kopuk dolu. Maazallah göz koyarlar sana."

Zencefil, zeytin gözlerini kısıp kikirdedi:

"Merak etmeee."

Gülbadem pencereyi açtı, içeri yağmur sonrası çıkan toprak kokusu doldu. Zencefil sıçrayıp pencereye kondu. Gülbadem, içinin ezildiğini saklamaya çalışarak:

"Özleyeceğim lan seni."

"Ben de..."

"Hadi Allah'a emanet ol."

Zencefil gözden yitince, Gülbadem bahçeye çıktı. Güneşin sessizliği ile rüzgârın havarı birbirine dolanmıştı. Duvar diplerinde biten yabani otlar sallanıyor, boz öpek ceviz ağacının gölgesinde uyukluyor, kara bir kedi yalanıyordu. Gülbadem bahçenin sonuna doğru yürüdü. Hem Ruhhane'nin, hem de İpek Böceği'nin tesirindeydi hâlâ. Uykulu gözlerle, kabaran

karınca yuvalarına, patlamaya gebe gül tomurcuklarına bakarken, Zencefil'i saldığı için pişmanlık duydu. Onu şimdiden özlemişti. Bir anda kaybolmuş gibi hissetti kendini. O an zihnine giren cin, "Kimde kaybolduysan onda ara kendini." diye fısıldayınca, huzursuzluğu iyiden iyiye arttı.

Odasına dönüp, bunaltıcı neme rağmen biraz kestirmek için gözlerini yummuştu ki, kapısı çalındı. Gidip açtı, Mahmure'ydi kapıdaki. İçeri dolan gün ışığında, olduğundan daha çirkin göründü gözüne. Kuru alnında biriken ter damlaları, gözaltlarındaki şişlik, burnunun ucunda pörtlemiş kızıl bir sivilce, yamuk ayak parmakları…

"Buyur Mahmure kardeş!"

"Babam bahçeye inecekmiş, yemeğe bekliyor seni Gülbadem kardeş!!"

Gülbadem başını sallayıp kapıyı kapatınca kadınların gündüzleri çirkin olduğunu düşündü, istemsiz olarak İpek Böceği ile Mahmure'nin güzelliklerini kıyasladı. Pencerenin karşısına geçip İpek Böceği'nin saçlarından aldığı narin yaprağa bakarak, hülyalara daldı. Sunullah Efendi'yi ve peşinde tin tin yürüyen köpeği görünce tekrar bahçeye çıktı.

Sunullah Efendi çardağa kurulmuş, samyelinin içine gömülmüş vaziyette ellerini inceliyordu. Yüzüne hem endişe hem tevekkül taşları dizilmişti. Usta çırak selamlaşıp sessizce yemeklerini yedikten sonra, Gülbadem:

"Düşünceli görünüyorsun usta?"

Sunullah Efendi boynuna konan uğur böceğini nazikçe tutup avcuna koydu. Ona hayranlıkla bakarken, yüz çizgileri yumuşadı. Sol kaşını kaldırıp avcunu işaret ederek:

"Allah ne güzel yaratmış değil mi?"

"Öyle…"

Sunullah Efendi, derinden bir iç çekince uğur böceği kanatlanıp uçtu.

"Şu şehrin her yanına konan kâğıtların sayısı hem artmış hem de üstünde yazan nağmelerin melaneti çoğalmış. Ahali kâğıtlarda yazanları merak ediyormuş. Nağmeleri aralarında tartışıyor, okuma bilmeyenlere anlatıyorlarmış."

Gülbadem safça gülümsedi.

"Buna mı sıkıldı canın? Bu kâğıt meselesi yeni değil ki."

Sesini pekleştirdi Sunullah Efendi, kaşlarını çattı; içini saran efkâr balıkları alnından aktı.

"Yeni bir şey olmadığını biliyorum lakin ahalinin bunca ikaza, tembihe, korkutmaya rağmen bu kâğıtlara gösterdiği iltifat yeni bir şey... Memleket huzursuzken istediğin kadar kendini avut, huzurlu olamazsın. Memleket ne kadar hastaysa sen de o kadar hastasındır. Dün de Yedikule civarında, saraydaki yüksek memurlardan ikisinin karısının cesetlerini bulmuşlar. Gözü dönmüş köpekler kadınları kaçırıp ırzlarına geçmişler, sonra da bedenlerini deşmişler. Kocalarını tanırım. Padişah'ımıza bağlı, bu kokuşmuş düzen içinde şerefin timsali kimselerdi. Şerefli olmanın bedelini böyle ödetmişler onlara. Bununla bitmiyor; bu sabah yine Çemberlitaş'ta iki kişinin başsız bedenleri bulunmuş."

Gülbadem bir anda kadınları tasavvur etti, içi kalktı.

"Allah rahmet etsin. Peki ne olacak bu işin sonu usta? Ben olup bitenleri pek anlayamıyorum."

"Ben bu şehirde bu yaşıma kadar çok şey gördüm, işittim. Ağaçlarda sallanan morarmış bedenleri, ciğeri çıkarılar sabileri, kafaları uçurulmuş güzelleri... Her seferinde Allah bir daha böyle şeyler göstermesin diye dua edip unutmaya çalıştım. Ama şunu anladım ki İstanbul, sokaklarında kan akmadan nefes alamaz. Damarların kansız olamayacağı gibi... Ne yazık ki bu güzelim şehri kana alıştırdılar. Lakin sezdiğim şey şu ki, İstanbul bu kez daha çok kan istiyor. İsyan kokusu alırım evlat!

Allah Hünkâr'ımızı, hanedanımızı korusun. Ancak bu seferki isyanın amacı, Padişah'ı indirip tahta başka hanedandan bir padişah çıkarmak değil anlaşılan... Biz kulların, acizlerin yönetmesini istiyorlarmış koca devleti. Aklın alıyor mu hiç? Senin benim gibi biri sultan olacak. Kahvehaneler, bu lakırdıları eden iblislerle kaynıyor. Şükür ki, yeniçeriler bu zebanileri teker teker derdest edip zindanlarda analarını ağlatıyorlarmış. Şehir sadece geceleri değil, gündüzleri de tekin değil artık bilesin evlat."

Gülbadem, ustasının düşüncelerine muhalefet etmeyi düşünse de, bunun hiçbir işe yaramayacağına hükmedip vazgeçti.

"Peki şu kafası kesilen iki kişinin giydikleri yine aynı renk miymiş?"

"O kadarını bilmiyorum. At izi, it izine karışmış zaten."

Sunullah Efendi eğilip, ayaklarının dibinde duran sandığın kapağını açtı:

"Bak burada yeni kitaplar var. Biz işimize bakalım ha? Devletimiz o alçakların hakkından gelecektir. Ebabil'i yapıp hem içimizdeki hainlere hem de Avrupa'ya, Moskof'a, Acem'e korku salalım inşallah."

Gülbadem sandığa uzanıp dört kalın kitap çıkardı. İştahla sahifeleri çevirirken Sunullah Efendi devam etti:

"Çırak olduğum zamanlarda, ustamın yaşlandıkça yanında taşıdığı silah sayısını arttırdığına şahit olmuştum. Adamcağız yanında üç hançer, iki tane de kendi elleriyle yaptığı piştov taşıyordu. Sebebini sorduğumda Azrail'in nefesini ensesinde hissettiğini ve ona kolay teslim olmamaya, sonuna kadar savaşmaya kararlı olduğunu söylemişti. O zamanlar komik gelmişti bana bu hal, herkesin dediği gibi ustamın bunadığına hükmetmiştim. Ehh, ilimkârlar uzun yaşamak isterler; yapacakları icatlar da, hayalleri de bitmez çünkü. Şimdi ustama hak veriyorum sanırım. Belki yaşlandığımdan, belki de

korkumdan... Huzura çıktıktan sonra kıldığım her namazda dua ediyorum. Allahı'm, Ebabil'i şu semada süzülürken görmeden canımı alma, sonra Azrail'e kendim teslim olacağım diyorum."

Gülbadem başını kitaplardan kaldırıp ustasına baktı.

"Ağzından yel alsın usta. Sadece Ebabil mi, daha nice icatlar yapacağız birlikte."

Sunullah Efendi ardına yaslandı, görünmez bir mefhuma teslimiyetini arz eder gibi:

"Yok evladım. Yaşlandım. Vücudum türlü marazlarla kuşatılmış. Düşmek üzere olan bir kaleden farksızım. Hem bedenen, hem ruhen kötüyüm. Yazgıma razıyım. Ne de olsa bu yazgıyı yazan kalemin ucundan damladık hepimiz. Lakin çarpıntılarla uyanıyorum son günlerde... Bütün ömrümü devlete feda ettim, atam ve dedem gibi. Pişman değilim..."

Gözbebekleri bulutlandı, sesi yavaşladı:

"Ama... Ama ne bileyim evlat. Geçen gün Hünkâr'ımızın söyledikleri çok ağrıma gitti."

Ustasının sesi titreyince gözlerini kemikleri yalayan köpeğe çevirdi Gülbadem. Lafı tatlandırmak istedi:

"Sen gönlünü ferah tut usta. İnşallah Ebabil'i görünce Sultan'ımız da söyledikleri için pişman olacaktır."

"İnşallah. Şu beli kırılasıca belirsizlikler! Umutla felaketi nasıl da aynı ipte tutuyorlar!"

O esnada, her öğle vakti sokaklarda dolaşarak şehirde son üç gündür olup biten havadisleri cüzi paralar karşılığı anlatan çocuğun sesini duydular. Sunullah Efendi, belli etmemeye çalışarak gözlerini silip oturduğu yerden bağırdı:

"Rüstem!! Rüstem! Kapı açık gir!"

Bahçe kapısından çipil gözlü, dokuz on yaşlarında güzel bir çocuk girip çardağa yürüdü. Yüzündeki her şeyin büyüklüğü

karşısında küçük sivri burnu yalnız kalmıştı. Sunullah Efendi iki meteliği çıkarıp çocuğun avcuna koydu:

"Say bakalım şehirdeki havadisleri."

Çocuk paraları cebine koyup, esas duruşa geçti:

"Çemberlitaş'ta yine iki kişinin başsız bedenleri bulunmuş.

Atmeydanı'ndaki kuklacı Ejder'in ve on beş kuklasının üstüne yıldırım düşmüş, hepsi kömür olmuşlar.

Bostancılar, sokaklara kâğıt koyduklarından şüphelenendikleri on beş kişiyi derdest etmişler. Yedikule'de ırzlarına geçilmiş halde iki ölü kadın bulunmuş.

Haliç'te geçen ay kaybolan iki kız ile bir oğlan çocuğunun cesedini bulmuş balıkçılar. Galata'daki meyhaneler ve dümbelekhanelerde çıkan çeşitli hadiselerde dört kişi ölmüş, yirmi iki kişi yaralanmış.

Bostancılar Üsküdar, Galata ve Eyüp'teki umumhanelere baskın verip on altı tanesini kapatmışlar.

Meşhur yankesici Gıller, Ali Fakih'teki bir caminin minaresindeki çeliğin içinde yakalanmış. Zeyrek'te bir adam karısının boğazını kesmiş.

Meşhur meddahlar, Şeyh Semender, Fıstıkçı Şahap ve Kebuter İsmail, zindana atılmışlar. Makriköy'ünde sarraflar hanı yanmış. Yangın, kulaktan kulağa cümle mahalleye yayılıp otuz evi yakmış. Bostancılar, hana kundak sokulduğunu düşünerek ateşböceklerini dahi sorguya çekiyorlarmış.

Pendik Kasabası'nda domuz satan üç baldırı çıplağı yakalamışlar.

Kadıköyü'nde sahte para basan üç eve baskın yapılmış; kalpazanlar derdest edilmiş.

Şehrin çeşitli yerlerinde dört kişi idam edilmiş.

Kireçkapı'da Rogan isminde bir gâvur öncülüğünde Sultan'ımıza ve devletimize kasteden bir güruh yakalanmış.

Balat'taki virane bir evde, ölüleri deşip keşifler yapan bir hekim yakalanmış.

Kötü şair Ömürî Sultan'ımızın gazabına uğramış, bülbül şair olarak bilinen Zemherî'nin ölüsünden kopardığı dilini pişirip yedikten sonra güzel şiirler yazmaya başlamış."

Sunullah Efendi ciddiyetle başını sallayıp, "Tamam evladım, hadi hayırlı işler sana." dedi.

Havadisçi Rüstem, yaşını aşan bir anlamla yürüyüp gidince Sunullah Efendi çubuğunu yakıp düşünceli bir şekilde:

"Görüyorsun ya şehrin halini… Kıyametin kopması yakındır. Öyle aşındı ki dünya, artık bir tarafından bakınca diğer kısmı görünüyor."

Sunullah Efendi dertli dertli çubuğunu çekerken, Gülbadem de, havadisçi çocuğun söylediklerini; Şeyh Semender'i, Fıstıkçı Şahap'ı ve başsız bedenleri düşünüyordu.

Ertesi gün, usta çırak, tanyeri ağarmadan uyanıp çalışmaya koyuldular. Önlerine yaydıkları onlarca kitabı yarı yarıya paylaştıktan sonra işlerine yarayacak olanlarını tasnife giriştiler. Gülbadem, kendi payına düşen kitapları kurcalarken "Lomonico" isimli fasikülün orta sayfalarında, Cenevizli bir ilimkârın çizdiği aleti gördüğünde heyecanladı; çizimi derhal ustasına gösterince uzun uzun sararmış sayfaya baktılar. Kocaman pervaneleri olan bu aletin rüzgârın da yardımıyla uçabileceğini iddia eden muharrir; işbu çizimle alakalı epeyce teferruat vermişti. Bu çizim, usta çırağın tahayyül ettiği iki yanında kanatları olan bir aletten farklı görünüyordu. Yine de hakkında uzun uzadıya tartıştılar. Saatler boyunca bundan sonra izleyecekleri yolu tayin edip, ihtiyaç duydukları malzemelerin dökümünü yaptılar. Rahat bir ortamda çalışmak maksadıyla bahçenin sonundaki kulübeyi yıkarak, yerine kullanışlı büyükçe bir işlik yaptırmaya karar verdiler. O gün Ebabil'i yapmaya girişmelerinin miladı oldu.

Bunu takip eden günlerde de usta çırak sabah ezanıyla uyanıp akşam ezanına kadar büyük bir ciddiyetle çalıştılar. Gülbadem, bu yoğun çalışmalar sonrasında, kollarını iki yana açarak bir bebek misali yatağına uzandığı vakitler, karanlığın da kışkırtmasıyla kâh İpek Böceği'ni düşünüp; kâh aşkın manasını kavrıyor kâh Zencefil'i özleyip, onun için kaygılanıyordu. Bahçedeki ağaçlara bakıp onların da bir zaman sonra İpek Böceği gibi güzel kızlara dönüşeceği sanrısına kapılınca, aklından şüphe ediyordu.

Gülbadem, birbirine değmeden geçip giden; çalıştıkça, düşündükçe, kâbuslardan kan ter içinde uyandıkça zamanın eleğini tıkayan bu günlerde; değiştiğini, ağırlaştığını, olgunlaştığını hissediyor ve bundan rahatsızlık duymuyordu. İpek Böceği'ni alıp uzaklara gitme hayali de bügünlerde peyda olmuştu. O, koca Padişah'ın gözde cariyesi, ulaşılmazlığı aşikâr bir mefhum olsa da belleğindeki kırıntılarla beslenen kuşlar, umut etmeye devam ediyorlardı.

Zencefil'in gidişinin, Ebabil için çalışmaya başlamalarının üstünden beş gün geçmişti. Bazı günler diğerlerine göre daha kötü ve uzun, bazı günler daha yumuşak ve kısa geçmişti. Bu süreç içinde usta ile çırağının istedikleri malzemelerin bir kısmı tedarik edilmiş ve saraydan gönderilen işçiler hiç durmamacasına pürvelvele çalışarak onların isteği doğrultusunda kulübeyi yıkıp yerine geniş ve ferah bir işlik kondurmuşlardı.

Akşam serinliğinde, yemekten sonra biraz keyif yapmak adına nargile tüttürüp çaylarını yudumlayan ikili, yorgun olsalar da Ebabil'in hızlı gelişiminden memnundular. Sunullah Efendi yüzüne yayılan müşfik bir ifadeyle Gülbadem'e gülümserken, Gülbadem onun bu bakışını yakaladı. Sunullah Efendi:

"Beni her gün bir nebze daha şaşırtıyorsun..."

"Niye böyle düşündün usta?"

"Buraya ilk geldiğin zamanki uçarı halinle, şimdiki ağırbaşlı ve saygılı bir o kadar da anlayışlı ahvalini mukayese ettim de... Kısa zamanda piştin, başka biri oldun sanki. Ne yalan söyleyeyim bu vaziyet pek hoşuma gidiyor."

Gülbadem gülümsedi:

"Sağol usta. Seni üzmeyeceğime söz vermiştim."

"Sen de sağol. Lakin oldukça sessizleştin de. Bazı geceler bahçede bir başına oturup düşüncelere daldığını görüyorum. Bir derdin yok değil mi? Baban sayılırım senin! Yüzünü dökeceğine, içini dök. Anlat bana."

Gülbadem içlendi, Sunullah Efendi'nin gözlerindeki şefkat akıp üstüne döküldü:

"Bir derdim..."

"Evet?"

"Var aslında ama nasıl anlatsam... Yolumu kaybetmiş gibiyim. Ölümü yutmak, onu göğüs kafesinde hapsetmek gibi bir şey..."

Sunullah Efendi başını oynatıp gülümsedi ağırbaşlılıkla:

"Yolunu bulmak için pusuladan medet umma. Müstakim ol yeter! Müstakim olan kaybolmaz. Kaybolsa dahi Allah'ta kaybolur. Ama bu tarif gönül meselesinindir, yanılıyor muyum?"

Gülbadem başını salladı.

"Seni böylesine dertlendirdiğine göre çetrefilli bir mesele sanki? İnşallah Galata'daki dilberlerden birine tutulmamışsındır."

"Yok usta. Senin şu Galata ile alakalı bir yaran var ama anlatmazsın diye sormuyorum."

Sunullah Efendi kaşlarını çattı:

"Şu herzelere bak... Yok öyle bir şey. Neyse, ne zaman istersen anlat bana. Hiç çekinme olur mu? Kalp, aklın en azılı muhalifidir. O ikisinin arasında kalmak ciğerini çürütür adamın."

"Eyvallah."

Gülbadem konuyu değiştirmek istedi:

"Balat'ta pek büyük bir yangın çıkmış duydun mu?"

"Beli. Sen nereden duydun?"

"Fırıncı Mehmar beleşe ekmek dağıtıyordu öğleyin. Bu hasis boşuna böyle bir işe kalkışmaz diye deştim biraz, o vakit anlattı, tekmil mahalle yanmış."

Sunullah Efendi güldü.

"Şehirde ne zamanki, veba, yangın ve bunlara benzer bir musibet olsa herkes kendini hayır hasanet işlerine verir, ertesi gün. Ondan sonraki gün ise herkes günahlarına döner yine."

Sunullah Efendi o esnada çayları tazelemek için yanlarına gelen Mahmure'ye baktı, sonra da belli etmeden Gülbadem'i süzüp düşüncelere daldı. Mahmure uzaklaşırken:

"Yahu kaç gündür soracağım da aklımdan çıkıyor. Senin tuti nerede?"

"Tuti" sözcüğünü duyunca gözleri buğulandı Gülbadem'in:

"Bir arkadaşımda… Onda da bir dişi var."

Sunullah Efendi muzipçe gülümsedi:

"Hımmm. Güvendiğin biri mi bari?"

"Beli."

"İyi o zaman çiftleşsinler de bir yavru tutimiz olsun."

Bahçesinin sonundan bir kuş sesi duyuldu. Gülbadem gerisine, sesin geldiği tarafa dönünce, "Çulluk sesidir. Dişisi yuvayı terk edip gidince ya da başka bir kuşla kaçarsa erkeği böyle ağıtlar yakar." dedi, Sunullah Efendi.

Gülbadem'in sırtından bir ürperti kalktı, sebepsiz. O sırada Sunullah Efendi, belini tutarak dineldi. Üzerine yapışan yıllar görülebiliyordu.

"Namazımı kılıp uyuyacağım evlat. Sen otur keyfine bak."

Gülbadem toparlandı:

"Eyvallah usta. Ben de yatarım birazdan."

"Peki evladım, Allah rahatlık versin."

Sunullah Efendi kapıya doğru birkaç adım atmıştı ki döndü:

"Belki üstüme vazife değil ama namaz kıl evladım. İçindeki sıkıntı neyse uçup gider, onun yerini huzur doldurur. Belki derdine deva olacak bir müjde alırsın."

"Eyvallah, usta."

Sunullah Efendi, sola çeken omzuyla yürüyüp içeri girdikten sonra Gülbadem kendi kokusunun içine gömülerek saatlerce oturdu çardakta. Yorgunluğuyla konuştu. Ilık bir esinti, İpek Böceği'nin yüzünü getirdi gözlerinin önüne. Bir aralık huzurla doldu içi, kıyamet alameti sandı bu ânı. Çünkü böylesine bir huzurla tesadüf etmemişti daha evvel. Feleğin içi geçmiş, onu mütemadiyen hüzne boğma vazifesini yerine getirmeyi unutmuştu sanki.

Gülbadem ertesi gün öğlene kadar çalıştıktan sonra biraz dolaşıp ferahlamak istediğini söyleyerek ustasından müsaade istedi. Sunullah Efendi de yorgundu, çırağından gelen bu isteği canına minnet sayarak memnuniyetle karşıladı.

Gülbadem, öğleden sonra pür ü pak giyinip iskelenin yolunu tuttu. Dün gördüğü düşler, Ruhhane'ye gitmesi için zorlamıştı onu. İskeleye varınca fırtına ve akıntılardan ötürü hiçbir sandalcının Üsküdar'a geçmek istemediğini görünce öfkelendi. Çaresiz, Galata'nın yolunu tuttu.

Geveze arabacıyla yol boyu çene çaldıktan sonra Karaköy'de indi. Yorgi'ye uğramayı düşünse de vazgeçti. İçindeki aykırı çağrıya uyarak, cüzzamlı dilenciyi gördüğü merdivenlerden Galata'ya tırmanmaya başladı. Bir yandan azan basurunun

marifetiyle kuyruk sokumuna yayılan ağrıdan ıhlıyor, diğer yandan da İpek Böceği'ni düşünerek zihninden yuvarlanan kelimelere dokunmak istiyordu.

Padişah'ın gözdesi olacak bir cariyeye âşık olduğu için kendini suçluyordu. Aklen haram, kalben helal bir aşktı bu ona göre. Dilenci kadını gördüğü yere yaklaşınca kalbi hızlandı. Lakin köşe bomboştu. Terini gömleğinin koluna silerek basamakları tırmanmaya devam etti. Kadının irin akan yüzünü, dört gözünü, iğrenç sesini hatırladı. Söylediklerini düşününce kasıklarında bir esinti dolaştı. Rahatlamak için Kukumav Kahvehanesi'nde dinlediği şarkılardan birini hatırladığı kadarıyla ıslıklayıp Kuledibi'ne vardı. Ustasıyla kahve içtikleri bahçeye oturup kahve istedi. Kahvesini yudumlarken üst üste yığılan düşüncelerin hercümercinde boğulacak gibi oldu: Ebabil, Ruhsar, İpek Böceği, Zencefil…

Kısa bir zihin gayretinden sonra Ebabil'i tamamlasalar dahi, uçurmanın imkânsız olduğunu kavramaya başlarken, fincanın dibindeki telvede bir çiçek şekli gördü. Hindistan'ı, annesini ve kardeşlerini hatırlattı bu çiçek. Bir an her şeyi ardında bırakarak Delhi'ye dönmeyi geçirdi aklından. Fakat geride bırakacaklarını hesap edince utandı bu fikirden. Önündeki sinide duran şekerleri ağzına atıp ayaklandı.

Galata, her zamanki gibi kalabalıktı. Ne yöne gideceğini düşünürken burnuna misafir olan taze meyve kokularının telkiniyle solundaki Ceneviz evlerinin altından kavis çizerek Kasımpaşa'daki yıkık tekkelere doğru inen fırfırlı sokağa saptı. Çatallı sokağın sağ böğründeki macuncudan hurmalı macun topları alıp az ileride kurulan pazara girdi.

Dağınık halde dizilen yüzlerce tezgâhta, yaygıda Silivri ve Çekmece Kasabası'ndan getirilen meyveler, sebzeler, tavuklar, ördekler, peynirler, yoğurtlar, çeşit çeşit ballar, pekmezler; Gemlik'ten zeytinler, otlar, yoğurtlar, yemişler; Laz köylerinden, Hasköy'den balık, turşu, ekmek; Kartal Kasabası'ndan

arpa, buğday, mum; Pendik'ten limon, nar, kavun, rengârenk çiçek tohumları, fideler, darçın, kebabe, zerdeçal, ayı yoncası, aktirit, kakule, karabibar, baharatlar, kahve, tütün; Bozcaada'dan şerbet görünümünde reçine şarapları, güveyfeneri, çayırmelikesi, yıldızotu; Halep'ten gri abiber, sarısabır, mürdüm sakızı, misk ve envai çeşit koku; Kadı Köyü'nden türlü kavanoz ve şişelere konumuş pörtlek gözlü kertenkeleler, salyangoz dışkıları, karınca balı, kara kan, mayalanmış irin ve kemik tozu, kâfur, köpek dişleri, balıkların sidik torbaları, zincifre, hint yağı gibi ilaç yapımında kullanılacak malzemelerle birlikte dünyanın dört bir yanından gemilerle getirilmiş; başta kumaş, kilim, kâğıt, mürekkep, sabun ve kitap olmak üzere yığınla eşya satılıyordu.

Uzun pazarın üstüne gerilmiş kirli bezler, rüzgârın gücüne mukavemet göstererek dalgalanıyor, tuhaf sesler çıkarıyorlardı. Gülbadem, çarşafları uçuşarak sebze seçen kadınların, yırtık ağızlı balıklarını sulayan esnafların, zorlukla taşıdığı kazanları kalaycıya götürürken; öte yanda hacıyatmaz, topaç, zıp zıp almak için analarının eteğini çekiştiren veletlere gıptayla bakan sıska çocukların, karanlık gözlerini alışveriş yapanların keselerine mühürlemiş yankesicilerin, on beşine yeni girmiş kızların güzelliğini esnaflara anlatan çöpçatan karıların yanından geçti. İnsanların yüzlerine bakarken onları ister istemez kendi memleketindeki insanlarla mukayese etti. İstanbullular dışardan bir göz tarafından pekâlâ neşeli olarak addedilebilirlerdi lakin çoğunun içindeki hırçınlık, bıkkınlık hareketlerinden sezilebiliyordu.

"Üç çeki odun doksan para! Kışı bekleme ucuzken al."

"Yeni dünyadan gelen şu meyvelere bak hele. Bozulmasın diye saman içinde getirttim taa nerelerden!"

"Küfe lazım mı ağabey?"

"Şu kese taşlarına bir bak kuzucağım. Tellağa soydurtma kendini."

"Soğuk ayranım var, vereyim mi kardeş, yağlı yağlı…"

"Rüstem ile Suhrab'ın hikâyesini bilir misin çelebim? Bak şu kitaplar yeni geldi. Daha nice macera anlatılır içinde, okumaya üşenirsen otur da anlatayım. Kekeme sahaflarla karıştırma beni, Evelallah bir çırpıda akıtırım meseleyi…"

Gülbadem; ezan ile kilise çanının birbirine karıştığı ses çemberinin etrafında dönen başka seslerin kucağında bir müddet dolaştı, bu gulgule ona iyi geldi. Pazardan çıkıp Kukumav Kahvehanesi'ne doğru yürürken gördüğü kâbustan sonra vücudunun sol yanı tutmayan, "Allah seni çıban, inmeci karabasandan, düldülucu, şirpençe, veba, bıcılgan, frengi, incitmebeni musibetlerinden korusun!" diyen dilencinin önüne para atıp birbirinin üstüne abanmış ahşap evlerin önünden geçerken karşı yönden gelen yarı çıplak bir Melami dervişi, "Aman kuzucağım bu âşık halinle şu sokaklarda dolaşmayasın. Maazallah İstanbul böyle bir yangına dayanamaz, baştan uca kül olur." deyip, yanından geçince Gülbadem'i bir titreme aldı, başı döndü yine.

Dervişi düşünüp yoluna devam ederken Galata Sarayı'nın önünde on kadar yeniçeriyi karşısında buldu. Havadaki polen ve yünsü parçacıkların içinde, elleri piştov ve kılıçlarında; önlerinden gelip geçenlerin üstlerini arıyorlar, herkesi şüpheyle süzüyorlar, her şayiayı ciddiye alıyorlardı. Gülbadem üstünü aratıp yoluna devam ederken, etrafındaki insanların yüzlerine baktı. Herkesin çehresinde yapay gülümseyişlerle maskelenmiş bir korku dolaşıyordu. İnsanlar birbirlerine daha sokulgan yürüyor, ağızlarından çıkan kelimeleri keçelere sarmak ister gibi fısıltıyla konuşuyorlardı.

Semtin kalabalığı aynıydı fakat pazarın şamatası sayılmazsa; sokakların, meydanların, bahçeli kahvehanelerin sesi kısılmış görünüyordu.

Gülbadem düşünceler içinde bir müddet daha yürüyüp Kukumav Kahvehanesi'ne varınca donakaldı. O güzelim bina,

perişan haldeydi; camları ve kapısı kırılmış, duvarları ziftle boyanmış, küçük bahçesindeki tüm çiçekler tarumar edilmişti. Gülbadem şaşkınlıkla kırık kapıyı itince içerinin de darmaduman edilmiş olduğunu gördü. İşlemeli bakır siniler, sehpalar ezilip ters çevrilmiş, sedirlerin kızıl minderleri deşilmiş, bardak çanak kırılmış, mumlu meydana kan bulaşmıştı.

Binanın başına neler gelmiş olabileceğini düşünerek hemen çıktı oradan. Sınırsız bir merakla, aşılmaz bir korku arasındaydı. Heyecandan kulakları sallanıyordu. Gerisin geri yürürken kahvehanenin ışıltılı eski hali aktı gözlerinden. Şimdi can çekişen bir yaralıya benziyordu. Kahvehaneden sağa sapıp sarraf dükkânlarını geçmişti ki, Feylesof Kerim'le karşılaştı. Yüzyıllık bir dosta tesadüf etmiş gibi sevindi, hayretle kucaklaştılar. Gülbadem eliyle geride kalan binayı işaret edip:

"Neler olmuş Feylesof, kahvehanenin hali ne?"

Feylesof, fısıltıyla:

"Üç gün önce yeniçeriler basmış. İçerdeki herkesi döve döve götürmüşler. Fıstıkçı Şahap, Şeyh Semender ve Dedecan'ı da derdest ettiler maalesef. Allah'tan o gün evdeydim yoksa benim de işim yaştı…"

Feylesof, Kukumav'ın başına gelenleri ayaküstü anlattıktan sonra, İncili Mescid'in arkasında balık ekmek yemeye gittiler. Feylesof, etrafın sakinliğini fırsat bilip son bir haftada şehirde Padişah ve hanedan hakkında ileri geri konuşulduğu tespit edilen onlarca mekânın mühürlenip müdavimleri ve sahiplerinin tutuklandığından bahsetti. Bu sabah da Levent Çiftliği'nde şehre serpiştirilen kâğıtların saklandığı viranelere girilmiş, epey kan dökülmüştü. Yemek bitip çay faslı başlayınca:

"Hadi kalk, seni seveceğin bir yere götüreceğim. Hem bak, mehtap var bu gece, gönlün kaynama ânı…"

"Aman Feylesof emin misin? Anlattığın bunca şeyden sonra doğrusu tırstım biraz. Başımıza bir hal gelmesin."

"Bir şeycik olmaz; yeniçerilerin işi siyaset konuşanlarla! Gönül eğlendirenlere değmezler. Hayat dediğin üç beş mutlu andır… Cânım dost, sonrasını çok düşünmemeli.

Gülbadem ile Feylesof ağır adımlarla Sütlüce'nin yolunu tutarlarken akşamüstünün naif ama tasalı ağırlığı, yükünü tüm bilinmeyenlere bulaştırarak şehri incecik bir zar halinde kaplamıştı.

İki dost, iki mahalleyi gerilerinde bıraktıktan sonra bir mezarlığa girdiler. Mezarların yanından geçince Gülbadem'in kalbi yerinden fırlayacak gibi oldu. Tüm ölüler onun deli gibi atan kalbini çalmak istiyordu sanki. Mezar taşları çatlayarak sallanıyor, yer sarsılıyordu. Feylesof, Gülbadem'in gözlerini yumup olduğu yerde sallanmaya başladığını görünce kaygılandı:

"Gülbadem! Cânım dost ne oluyorsun yahu? Tutargan falan mı var yoksa senin!"

Gülbadem, Feylesof'un sesini duyunca gözlerini açtı. Lafı eğip bükmeden, "Korkuyorum." dedi.

Feylesof kafasını kaşıyıp:

"Mezarlardan mı?"

Gülbadem başını salladı. Feylesof yanaklarındaki derin gamzeleri yakıp gülümsedi ancak Gülbadem'in yavru bir kedi gibi yere çökmüş tir tir titrediğini görünce yüzü düştü. Çaresiz, kollarını kavuşturup:

"Ne yapmalı peki cânım dost?"

"Konuş Feylesof aklına gelen her şeyi anlat. Kafamdakileriyak…"

Feykesof kahkaha attı. "İstediğin bu olsun cânım dost…" diyerek yeniden Gülbadem'in koluna girip, onu çekiştirerek yürümeye devam etti. Bir yandan da konuşuyordu:

"Ben de korkardım bir zamanlar. Aslında mezardan değil, ölümden korkuyordum. Mezarlıklara gitmeye başladığımda

henüz çocuktum. Her ölünün kendi hacmi miktarınca zamanın akışını yavaşlattığını düşünüyor, fakat akreple yelkovanın ölülere rağmen niçin ağırlaşmadığını düşünüyordum; ta ki zamanın akışını eşitleyen, bir bebeğin doğduğunu aklıma getirene dek. Ölüler zamanı yavaşlatır doğru fakat doğanlar bu durumu dengeler. Sonra korkum geçti. Eşeklerden korkmaya başladım. Benim halaoğlu pire yetiştiriyor. Yengem ise herkese öleceği ânı bildiğini söyleyip, öbür dünyadaki yakınlarına kendisiyle mesaj iletmek isteyenlerden para toplayan bir kadındı. Onlarca kişinin parasını iç edip ortalıktan tüydü. Benim ayağım da kokar bazen cânım dost. Bir keresinde de hamamda yıkanan kadınları gözetlemiştim gizlice. Buralardan çekip gitmek, temiz bir yatakta ölene dek uyumak istiyorum. Bazen tanımadığım insanlara tüm ailemin öldüğünü söyleyip onların mutsuz olmasını sağlıyorum. Ben bencil değilim. Mesela, kimi zamanlarda başkaları da düşünebilsin, havada onların da düşünce baloncukları uçuşsun diye, düşünmeden saniyelerce durabiliyorum. Düşünsene, saniyelerce düşünmemek! İlk aşkımın adı, Periçehre'ydi. Cânım dost ben zamanında çok şey aşırdım sağdan soldan.

Beynimde bir yer yaptırsam keşke hatırlamak istemediğim ama büsbütün de yok olmasına gönlümün razı gelmediği şeyleri oraya koysam. Dünyanın sonunun geleceğini düşünmek tuhaf bir mutluluk sebebi... Delirmeden kendin olamazsın. Bir kelimeyi defalarca tekrarlarsan o kelime manasını yitirip boşluğa düşer. Mesela ölüm, ölüm, ölüm…"

Mezarlıktan çıktıktan sonra Gülbadem bön bön Feylesof'un yüzüne baktı. Feylesof hâlâ konuşuyordu.

"Sus Feylesof! Allah'ını, peygamberini seversen sus!"

Feylesof susup, burnunu karıştırmaya başladı.

"Ee konuş demiştin cânım dost…"

"Konuş dedim, kafamın ırzına geç demedim!"

Feylesof kaşlarını büzüp, dudağını çereledi. Ellerini iki yana açıp:

"Oysa çok derin şeyler anlatmıştım."

"Hiçbir halt anlamadım Feylesof."

"Boş ver bu da senin kusurun olsun, şimdi iyisin ya?"

"İyiyim."

İkili, mezarlıktan sonra önlerine çıkan yokuşu tırmanmaya koyuldular. Tırmandıkça yıldızlara yaklaşıyorlardı. Bir çocuk peşrev makamında ağlıyordu, uzaktaki evlerin birinde.

Yokuşu bitirip sollarında kalan loş sokağa saptıklarında renkli kelebekler gibi, sokağa giren her beyzadenin peşinde uçuşan fahişeleri gördüler. Onlara bulaşmasınlar diye hızla yürüyüp umumhanelerin, batakhanelerin, dumdumhanelerin omuz omuza vererek neşe, şehvet ve maraz yaydığı kızıl sokağın bitimindeki def, tambur, kudüm, zurna seslerine boğulmuş üç katlı ince bir binaya girdiler. Kapısının üstünde "Bülbül Yuvası" yazıyordu.

Hemen salona buyur edildiler. İçerisi arak, üzüm, ter, ayak ve misk kokuyordu. Gülbadem buranın nasıl bir yer olduğunu anlayıp, çıkıp gitmeyi geçirse de ayakları onu mazinin görüntülerine -bir zamanlar müptelası olduğu işret meclislerine- götürdü. Salonun geniş pencereleri kirli, yaldızlı, kıpkırmızı perdelerle kaplıydı. Rengârenk minderlerin üstünde bir ellerinde nargileleri, diğerlerinde kadehlerini tutan ekseriya Haliç'teki tersaneler ve kalafathanelerde çalışan bekârlarla birlikte, Galata'nın bitirim tipleri ve tedbil-i kıyafet kaçamak yapan kelli felli adamlar oturmuştu. Kimi yanına tazeleri, kimi kıpırdak oğlanları, kimi civelekleri, kimi de tombul kadınları katmıştı. Sazendeler sazlarını çalıyor, zanparalar yaka bağır açık vaziyette, gözlerini süzerek önlerindeki mezelere meyledip yanlarındakine sırnaşıyorlardı. Gülbadem ile Fey-

lesof kapıda dikilip bu manzarayı izlerken onlara kapıyı açan kadın boş minderleri gösterdi. Derhal önlerine peynir, yemiş, kavun, ceviz ve bade kondu. Gülbadem tedirgin bir halde etrafını nazarlarken, Feylesof kadehine davranıp ortamın havasına girmişti.

Sazendeler, coşkulu bir şarkıya başlayınca içeri karanlık saçlarında kıpkırmızı güller, çıplak iki omzunda mumlar ve başucunda bir kadeh taşıyan rakkase girdi. Yeşil gözlerinin etrafını simsiyah boyamıştı. Kız, raksın tüm inceliklerini sergileyip belini helmeleye helmeleye kıvırırken, mumlar ve kadeh sallanıyordu.

Kızın sözde gülümser yüzünde, sürdüğü boyaların kapatamadığı özde bir keder vardı. O sağa sola eğildikçe mumlar, yağlarını damlatıp etini yakıyor; fahişe de bu durumdan hem acı, hem haz duyarak daha coşkulu oynuyor, bir yandan da ağlıyordu. Gözyaşları, çıplak ayaklarının yanına düştükçe göğe ağan tozlar sakinleşiyordu.

Raks bitip, kız ortadan silinince sazendeler daha sakin şeyler çalmaya başladılar. Müşteriler onun efsunkâr güzelliğini unutup âlemlerine daldılar, yeniden. Gülbadem o anda İpek Böceği'ni düşünüyordu. Kapkara bir kelebek, az evvel kızın dans ettiği yerde fırlanıp duvara kondu. Feylesof kelebeğe dalan Gülbadem'e bakıp, "Heyy cânım dost. Dinlemezsin beni." diyerek dürttü.

"Kusura bakma bir şeyler söylediğini duyuyordum ama demin sesten, şimdi de dalgınlıktan başa düşemedim."

Badenin şivesiyle yüzü kıpkırmızı kesilen Feylesof, sağına soluna bakıp emniyetine tedbir getirince:

"Sultan diyorum Sultan! Sence bizlere, ahaliye, 'Kullarım!' diyerek Allah'a şirk koşmuyor mu?"

Gülbadem öfkelenip tırnaklarıyla tavşan dişlerini tıklattı:

"E be Feylesof, yeri mi şimdi bu lakırdıların?"

"İyi de cânım dost, Sultan'la, siyasetle alakalı mevzular hep bu gürültü içinde konuşulur zaten. Sen sanır mısın ki meyhaneler, kahvehaneler, dümbelekhanelere gelenler safi işret için gelirler buraya. Hoş artık buralarda konuşmak da yasak da..."

"Nasıl bir düzen olsun istiyorsun sen?"

"Düzen olmamalı bence, her şey dağınık kalmalı. Sana bir sır vereyim, Frenk Üzümü nasıl ki cemiyetin temayülleri hakkında bir kitap yazmaya azmettiyse, ben de dünyada düzen diye bir şey olmaması ile alakalı bir kitap yazacağım."

"İyi Feylesof, koluna kuvvet..."

Gülbadem, önündeki kuru üzümleri avuçlayıp koca ağzına atarken, şahının üzüm yemesini anımsadı. Onun yiyişini taklit ederek yavaş yavaş çiğnedi.

"Ben zaten bu şehri anlayamadım bir türlü. Devleti şeriatla yönetilir bilirim ama cümbüşün, fuhuşun, içkinin bini bir para. Hem Padişah'tan korkar ahali hem Padişah aleyhinde atıp tutar."

Feylesof güldü:

"Ee cânım dost, bellemişsin mevzuyu. Devlet eğlence meclislerine karışmak istemez aslında, sadece karışır görünmek ister. Ya da basılan kitaplara, söz gelimi 'Bahname'lere bir göz at."

"Ben de onu diyorum ya, nasıl oluyor devlet bunca şeye göz yumuyor. Şeriata aykırı değil mi hepsi? Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu demezler mi adama? Bak ben diyorum."

"Hakkın var. Ahalinin infialinden çekiniyorlar aslında... Yani bir nevi şöyle düşünüyorlar; eğer biz bu eğlenceleri yasaklayıp buraları kapatır, kitapları da toplarsak ahali gırgırı, şamatayı, kadınları, konuşmayı bırakıp siyaset tekellüm etmeye başlar. İlaveten, bak ben mesela burayı işleten kadını tanırım, onun anlattıklarını söylüyorum sana. Diyor ki karı, bu umumhaneyi

kapatıp mühürlemesi için vazifelendirilen aseslerin maaşlarını ben veririm."

"Yok deve, rüşvetin, iltimasın alıp başını gittiğini biliyorum da bu kadarı..."

"Yemin ederim be. Bunu herkes bilir zaten. Aseslere verilen paranın değeri Avrupa'nın ötelerde bulduğu karalardan çıkartıp işlediği gümüşlerin burada da tedavüle girmesiyle dişin kovuğunu doldurmayacak ölçüye düştü. Görmez misin bu civardaki kahvehanelerin çoğunu yeniçeriler işletir oldu. Verilen maaş geçindirmiyor onları. Hal böyleyken burası dâhil etraftaki tüm umumhanelerin önünde devriye gezen aseslerin maaşını buraları işletenler verir. Devletten aldıkları maaşın iki katını hem de."

"Vay anasını."

"Daha neler var neler. Bak geçen yıl yaşanan bir hadiseyi anlatayım sana. Bu umumhanenin eski sahibinin adı Kirli Cemşid idi. Adam bana sürekli, etrafta mantar gibi türeyen umumhanelerin rekabeti arttırıp kazancını azalttığından yakınırdı. Bu fırıldağın aklına çılgınca bir fikir geldi. Evvela İstanbul kazan, o kepçe gezerek sokaklarda ne kadar yakışıklı, sırım gibi vücutlu delikanlı varsa topladı. Bu gençleri Beykoz civarında kiraladığı bir köşke kapatıp aylarca besleyip, saçlarını uzattırıp, avratlar gibi kaşlarını ve tüyleri kırptırıp, yüzlerini boyattıktan sonra onları bohçacı, falcı kılığında İstanbul'un zengin konaklarına yollamaya başladı. Bilhassa dul ve varsıl kadınların yaşadığı evleri seçmiş. Bir zaman sonra bu kadınlar en iyi müşterisi olmuşlar Kirli Cemşid'in. Bir yıl boyunca deve yüküyle para kazandı. Sonra iş ortaya çıkınca evvela bu erkek fahişeleri, sonra da Cemşid'in boynunu vurdular."

"Ahlaksızlar!"

Feylesof ile Gülbadem laflamayı kesip kendi dünyalarına dalmışken, içeri bir köçek girdi; incecik bedenini kıvırarak kendisini izleyenlere göz süzüp, gerdan kırarak dans etmeye

başlamıştı ki Gülbadem derin bir iç sıkıntısına gark oldu. İpek Böceği'ni görmek; onun karmakarışık cümlelerinde kendisini unutmak, cevapsız sorularına beyhude yere yanıt ararken, dizlerinin dibinde uyumak istiyordu. Birdenbire ayağa kalktı, Feyselof dudaklarına götürdüğü kadehi yere bırakıp:

"Nereye yahu, daha yeni geldik. Baak şu şaraptan al biraz; daha leziz olsun diye içine birkaç damla kan damlatırlar burada."

"Gözüm tutmadı burayı Feylesof. Ben gideyim, sen kalmak istiyorsan kal."

"Valla öyle yapacağım, daha İslim Kedisi nam bir karı hünerlerini sergileyecek. Ömür dediğin, şu leş dünyanın bir nefes alıp verişidir. Bırak da kam alayım iyice..."

"İyi madem kal sağlıcakla."

Gülbadem yerdeki siniye biraz para atıp kapıya doğru yürürken ev sahibesi:

"Yiğidim beğenmedin mi bizim aşk sarayımızı?"

Gülbadem cevap vermeden çıktı. Kadından tüten ekşi terle karışık karanfil kokusu, midesini bulandırdı. Sokağa çıkınca gecenin esintisi yüzünü okşadı. Bir yolunu bulup Ruhhane'ye gitme niyetindeydi. Oraya gitmezse, içindeki garabetin büyüyeceğini biliyordu. Tepesinde sarkan muşamba fenerden yayılan kırmızı ışığa gözlerini kısıp, hangi yöne yürüyeceğini tayin etmeye çabalarken biri seslendi kapıdan. Dönünce Feylesof'un sıska bedeniyle karşılaştı.

"Cânım dost, gel hele... Bunu görmeden gitme. Söz, çok tutmayacağım seni. Gülbadem ayak diremek istese de merakına mağlup olup tekrar içeri girince, maymun kılığına girmiş üç cüce kızın ağızlarında bıçaklarla dans ettiklerini gördü. Vücutlarına yapıştırılan tüyler, yüzlerine taktıkları maskelerle

rakseden kızlar bıçakları birbirlerini yaralayacak denli yakın tutuyorlar, yüzlerindeki oransızlıkla birbirlerine laf çarpıyorlardı. Duvar dibinde duran iri yarı bir adam da, ara sıra dansın ortasına giriyor; kâh onların tüylerini yoluyor, kâh da elindeki kırbacı kızlara vuruyordu.

Feylesof, diğer âlemkeşlerle birlikte kahkahalar atarak şebek kızları izliyor, bir yandan onun da gülmesi gerektiğini hissettirip Gülbadem'i dürtüklüyordu. Kızlar ellerindeki kıl hançerlerle birbirlerine çizmeye başlamışlardı ki, kapıda bir gulgule koptu. Herkes başını kapıya taraf çevirince, içeri çam yarması gibi bostancıların daldığını gördüler. Kimi kaçacak bir delik ararken, kimi de olduğu yere kapanıp biraz sonra yiyecekleri sopalar için vücutlarını hazırlamaya durdular. Gülbadem ne yapacağını bilmez halde, şaşkın Feylesof'un omzuna okkalı bir yumruk oturttu.

"Ne bunlar. Bunlar da mı vehim ahmak herif!"

"Ben de şaştım cânım dost…"

Bostancılar, ellerinde tırtıklı değneklerle dış kapıdan salona kadar olan her yeri perişan ederek salona girdiler. İçlerinden en şerbetli olanı, değneğini kaldırıp yer masalarında duran çerezleri, yemişleri, badeleri birbirine kattı. Şebek kızlar oradan sıvışacakken enselenip ilk dayağı yeme şerefine nail oldular. Şerbetli bostancı bağırdı:

"Ulan zanpareler, ulan gulamperestler! Kalın yerinizde, andım olsun doğrarım hepinizi!"

Bu esnada bir nefer, ev sahibesini saçlarından tutup odanın meydanına attı. Kadın toparlanıp ayağa kalkar kalkmaz koynundan çıkardığı bıçağı onlara savurunca bostancılar rastgele herkese dayak atmaya başladılar. İçerdekilerin çoğu yara bere içinde bir kenara savrulunca, bostancı kıdemlisinin talimatıyla iki büklüm vaziyette, tek sıra halinde sokağa çıkarıldılar.

Gülbadem o hengâmede kaçıp helaya saklanmak için niyetlense de şişman bir kedi gibi enselenip sıraya sokuldu.

Gülbadem kendilerine nizam veren kıdemli bostancının kulağına eğilip, en halim halini takınarak:

"Galat ediyorsunuz yiğit kardeşim. Ben Sultan'ımızın ilimkârıyım. Derhal salıverin beni."

Bostancı, önce kaşlarını çatarak sonra da sarı dişlerini göstererek kahkaha attı:

"Zanparaya bakın hele! Ulan senden değil ilimkâr, helakâr bile olmaz. Şu sıfata bak..."

Gülbadem küplere bindi:

"Benden söylemesi yarın kendinizi sadrazam hazretlerinin huzurunda bulunca görürsünüz helanın deliğini..."

O esnada burnunu yere sümküren bostancı, bu sözleri duyunca olduğu yerden zıplayarak sıranın en arkasında duran Gülbadem'e destekli bir tokat aşk etti, Gülbadem yerinde fırdöndü.

"Turşu fıçısı seni."

Elinde tuttuğu üstünde rika yazısıyla "Tek vuruş yeter!" yazan değneği sallayarak yanındakilere döndü, bostancı:

"Bu zenpareleri Sütlüce Zindanı'na götürün, birini elinizden kaçırırsanız sülalenizi..."

Gülbadem; idrar, rutubet, pislik, irin ve pas kokan yerin yedi kat atındaki hücreye koyulmuştu. Yol boyunca defalarca itiraz etse de söylediklerine kulak asan olmamıştı. Çaresizlik içinde küçücük alanı bir ileri bir geri adımlayarak güzel şeyler düşünmeye çalışıyordu. Fakat ebediyyen burada kalma ihtimali şimdiden tüm ruhunu bir yılan gibi sarmıştı. Birkaç kez kapının küçük deliğinden bağırsa da, sesi muhatabına iletilemeyip geri gelen mektuplar gibi karanlığı bölen pürüzlü duvarlara çarparak geri döndü. Hücrede sıçanlar ve türlü haşerat tarafından kemirildiği aşikâr, ter ve kana boyanmış bir battaniye,

yamulmuş kerevete, davgana, tozlu ve kırçıllı pisliklerin yüzdüğü bir kova su vardı.

Bu görüntülere bakıp yeniden öğürmemek için gözlerini yumunca, bu kez de tavanda homurdanan kabuklu böceklerin, karnı çatlayıp yavrulamak üzre olan gebe sineklerin ve çıldırtıcı bir tonda viyaklayan sıçanların sesini duyuyor; kulaklarını kapattığında ise o iğrenç kokuyla baş başa kalıyordu. Birkaç kez bildiği sureleri okudu, birkaç kez kapıya gidip bağırdı, sonunda sırtını duvara yaslamadan bir yere çömüp hürriyet denen mefhumun dünyanın en güzel şeyi olduğunu ve bu uğurda her şeyin feda edilebileceğini sayıklayarak uyuya kaldı. Eski güzel zamanlarını düşündü; geçmiş ağzı kapanmış bir kuyu gibi uzadı yakaza anında.

Kapının şangırtısıyla irkilip bulanık bakışları sadeleşince, karşısında bozarmış siyah giysiler içinde dev gibi bir adam gördü. Adam elindeki anahtar destesini sallayarak:

"Hadi ayaklan bakalım yer elması, serbestsin."

Gülbadem gülümsedi:

"Sağol kardeş. Ustam mı geldi?"

Adam duvardaki gebe sineğe "Lap" diye bir iç tokat indirince sinek yavrularıyla etrafa fışkırdı.

"Kimmiş ustan?"

"Sunullah Efendi! Sultan'ımızın baş ilimkârı…"

"Tanımam. Bana verilen emir seni salıvermem, ötesini bilmem. Hadi ahiret sorgusunu kes de yaylan."

Gülbadem adamın ardında takılıp basamakları çıktı. Uzun bir tırmanışın ardından gün yüzüne çıkınca derin bir nefes alıp şükretti. On adım ötesindeki kızıl caminin şadırvanında müminler ayaklarını yıkıyor, omuzlarından nazar boncuğu ve kestane muskası sallanan çocuklar avluda koşturarak ebe çıldır oynuyor, kuş sesleri bir süpürge gibi şehrin tüm kötülüklerini süpürüyordu.

Gülbadem eve varıncaya değin hunharca kaşınıp durdu. Tepeden tırnağa bitlenmişti. Vücudundan berbat bir koku yükseliyordu. Duvarı aşıp bahçeye düşünce bozköpek yine havladı ama bitlerin varlığını sezmiş olacak ki adımlarının veznini kısıp mesken tuttuğu ağaç dibine döndü.

Kapıyı Ayperi açtı. Kara kuru, cılız bedeni ve ablasınınki gibi ayrık gözleriyle Gülbadem'e baktı. Hafif bir rüzgâr esince Gülbadem'in kokusu burnuna doldu, yüzünü ekşitti.

"Baban yok mu?"

Kız, çocukluktan genç kızlığa geçmek üzere olan bir sesle:

"Babam yukarıda."

Gülbadem alelacele odasına girip soyundu, yatağın altındaki hasır kutudan bitlerin kökünü kurutan esans dolu şişeyi alıp boynuna boca etti, parmak uçlarıyla tüm vücudunu ovdu. Temiz kıyafetler giyinip bahçeye çıktı. Yorgundu. Ustasının olan bitenden habersiz olduğuna kanaat getirip rahatladı. Bitler vücudunda teker teker patlayıp ölürken onu yerinden sıçratıyorlardı. Bahçenin ortasında hoplaya zıplaya bitlerin kıyımını beklediği sırada Ayperi'nin ağzı bir karış açık halde onu izlediğini gördü. Bozköpek bile onun zıp zıp halinden huylanıp bir köşede kemik kemirerek onu seyrediyordu.

Gülbadem bitlerle boğuşurken Ayperi, "Babam seni çağırıyor yukarı." diye seslenince doğruca Sunullah Efendi'nin odasına gitti.

Sunullah Efendi yatağındaydı. Gülbadem'in içeri girdiğini görünce kırık bir sesle, "Hoş geldin." dedi.

"Hoş bulduk. Ne oldu usta geçmişler olsun hasta mısın?"

Sunullah Efendi pencereye döndü:

"Hastayım ya."

Gülbadem kaşına kaşına ustasına yaklaştı.

"Neyin var?"

"Şu suyu ver bana sana zahmet."

Gülbadem tasın boş olduğunu görünce, "Su bitmiş, Mahmure Bacı'ya sesleneyim getirsin." diyerek kapıya yönelince Sunullah Efendi, "Dur!" diye bağırdı, göz bilyeleri yeşil bir cehennemi andırıyordu.

"Yok Mahmure! Yok adı batasıca!"

Gülbadem şaşırdı.

"Allah onu yok etsin, namusumu iki paralık etti."

Gülbadem, bir yanda ayağındaki takunyaları yere vura vura çıkardığı tıkırtıyı dinleyerek kurnada oturup tas üstüne tas döküp vücudundan kayıp giden bitleri izliyor, bir yandan da Mahmure'yi düşünüyordu. Hem gülüyor hem de yataklara düşen ustasının haline üzülüyordu. Mahmure dün akşam gayba karışmıştı. Sunullah Efendi dehşete kapılmış halde sokaklarda fellik fellik kızını ararken, fırıncının çırağı Mahmure'yi, Arabacı Cemil Oğlan ile birlikte gördüğünü söyleyince, evde kızılca kıyamet kopmuş, Sunullah Efendi kederden fenalaşıp yatağa düşmüştü.

Gülbadem, Ayperi'den öğrendiklerini gözlerinde canlandırıp durulandıktan sonra odasına gitti. Hayatın tuhaflığı korkutuyordu onu. Her şey bir anda değişip birbirine girebiliyor, buna rağmen dünya istifini bozmadan dönüyor; güneş doğuşunu, horozlar ötüşünü geciktirmiyordu. Bu fikirlere bata çıka bir şeyler yedikten sonra ustasını ziyaret etti Gülbadem. Onun biraz toparlandığını görünce mutlu oldu.

Sabaha kadar kâh Zencefil'i, kâh İpek Böceği'ni, zaman zaman da Mahmure ile Cemil'i bir kuytuda koyun koyuna düşünerek Ebabil'in iç düzeneği üstünde çalıştı Gülbadem. Umumhane, zindan ve Kukumav Kahvehanesi belli belirsiz görüntüler halinde zihnine sızıp bedenini ağırlaştırınca uyudu. Yine türlü kâbuslardan uyanıp, çalınan kapıyı açınca, uyku sersemliğiyle

kapıda duranı Mahmure sandı en başta. Uyku nasıl ki birçok şeyin görüntüsünü, biçimini bozup onları asıl hallerinin birer hayaletine dönüştürüyorsa, karşısındaki Ayperi'yi de bu şekilde algıladı. Kız, dün ablasının kaçışını Gülbadem'e anlattıktan sonra çekingenliğinin kaybolduğunu belli eden bir edayla:

"Babam bahçede, yemeğe bekliyor."

Gülbadem gerinip üstünü değiştirdikten sonra bahçeye çıktı. Sunullah Efendi küle dönmüş bir yüzle elindeki kâğıdı sallıyor, diğer eliyle de tespih çekiyordu.

"Selamun aleyküm."

"Ve aleyküm selam."

"Seni iyi gördüm usta."

Sunullah Efendi müstehzi gözlerle:

"Evelallah ölmedim daha. Hoş bu yük ölmekten daha ağırdır ama Cenab-ı Hak bununla imtihan etti madem, yapacak bir şey yok… Sen yeni mi uyandın?"

"Beli. Sabaha kadar çalıştım."

Kuşağından bir tomar kâğıt çıkarıp ustasının önüne koydu:

"Ebabil'in kanatlarının ağırlığını, gövdeye bağlanacak yollarını çizdim."

"Gelenlerden haberin yok yani?"

"Gelenler mi?"

Sunullah Efendi elinde salladığı kâğıda bakarken Gülbadem'in kanı hızlandı.

"Benle ilgili mi?"

"İkimizle ilgili… Sultan'ımız haber yollatmış sabahın köründe."

"Ne diyor? Yoksa Ebabil'den vaz mı geçmiş?"

"Daha beter! Ebabil'in numunesini, küçük halini görmek istiyor!"

Gülbadem gözlerini büyütüp kaşları büzdü:

"Bu da ne demek usta? Küçük hali de neymiş? Daha çizimini yeni bitirdik. Maketini mi istiyor yoksa?"

"Değil, bildiğin yapmamızı istediği devasa aletin küçük emsalini semada uçarken görmek istiyormuş!"

"Ne zamana?"

"Üç güne."

"Yok deve. Üç gün ha… Üç harfli mi sanıyor bizi Sultan, alay mı eder?"

"Sultan'ımız değil başkaları, yerimde gözü olanlar, bu iş olmasın diye yırtınan iblisler alay ediyor evlat! Sultan'ımızın aklına onlar girmişlerdir."

Gülbadem kapkara düşüncelere daldı, gördüğü kâbusları hatırladı. Sunullah Efendi burnundan soluyarak tespihi çekerken ip koptu, taneler etrafa dağıldı:

"İşte buraya kadar evlat ha? Bu sadece benim değil, ikimizin de imtihanıdır. Saraya varıp baş ilimkârlıktan ve dahi bu işten de azlimi isteyip kaderime razı olacağım."

Gülbadem ipten kopup mindere, sonra da yuvarlanıp çimlere göç eden tespih tanelerini izlerken kaşlarını çattı, bir anda dişlerine vurup:

"Ne dedin onlara usta, kâğıdı getirenlere?"

"Ne diyeyim, beratı elime tutuşturup gittiler, bir şey sormadılar ki... Ama uğrarlar yine, eğer gelmezlerse bizim saraya gitmemiz şart."

Gülbadem ayaklandı:

"Ben biraz dolaşmaya gidiyorum usta. Üç gün sonra Ebabil'in yavru halini şu semada görecekler!"

Sunullah Efendi'nin kanlı gözleri titredi:

"Ne o, İsa Nebi'den yardım mı isteyeceksin evlat? Daha malzemelerimiz bile hazır değil. Nasıl yapacağız bu işi üç günde?"

"Orasını bana bırak. Ben ki, Gülbadem nam Edebaz, ilimkârlar ilimkârı Sunullah Efendi'nin çırağıyım. Bu işi olmuş bil. Sen gezip dolaş, güzel canını bunlarla sıkma."

Gülbadem yürüyüp bahçe kapısından çıkana değin küçük bir su birikintisi gibi kıpırtısız kaldı Sunullah Efendi. Çırağının sözleri kalbine dokunmuştu lakin ne hissedeceğini bilmez haldeydi. Gülbadem ot diplerine tüküre tüküre Beşiktaş'a inmeye koyulurken, hem Ebabil'i hem de Zencefil'in dönmeme ihtimalini düşünüp iyice tasalanıyordu.

Gün düşünceye kadar Beşiktaş'ta aylak aylak dolaşarak, geveze turşucularla çene çalıp nev tevatürler dinledi. Bazen de kendi kendine konuşarak zaman öldürdü Gülbadem. Eve varınca bahçenin sessizliğinin ortasında bir başına yemeğini yiyip Zencefil'i beklemeye koyuldu.

Hava iyice kararmış, ağaçlar köşelerine çekilmişlerdi. Gülbadem üstünden geçen ayyaş martılardan, kör kargalardan bir haber bekliyormuş gibi kuş sesi duyar duymaz ayaklanıyor, göğe bakarak bir ileri bir geri yürüyordu. Akşam ezanı okununca içindeki yumruk büyüdü. Odasına gitti, uzun zaman sonra namaz kıldı. Zencefil'in sağ salim dönmesi ve İpek Böceği'ne kavuşmak için dua etti. Annesi ve kardeşlerini geçirdi gönlünden. İpek Böceği'ni de yanına katarak Hindistan'a gitme meselesini muhasebe etti uzun uzun. Bu fikir, zihin denizine demir atmıştı.

Namazdan sonra biraz da olsa ferahlamıştı, tekrar bahçeye çıktı. Çubuk yakıp üst üste nefesler alınca öksürük nöbetine yakalandı. Yıldızlara bakınca yeniden kıpırdandı, dayanamıyordu. Odasından Yorgi'nin verdiği hançeri alıp beline koydu, ne pahasına olursa olsun Ruhhane'ye gitmeye karar verdi. Tam kapının kulpunu kavrıyordu ki pencerede sesler duydu. Gerisine dönünce pervazda Zencefil'i görüp koştu.

"Allah Allah..."

Zencefil'i ellerine alıp defalarca öptü. Birbirlerine belli etmemeye gayret gösterseler de ikisinin de gözleri doldu.

"Ödüm koptu başına bir şey geldi diye lan!"

Zencefil kafasına konan sineği dehlemek için silkelendi.

"Hay senin gibi sineğin geçmişini..."

"Şişşşt edepsiz sessiz ol."

"Şu kahrolası ne zamandır musallat oldu."

"Bırak oğlum sineği. Çok özledim seni huysuz!"

Zencefil gülümsedi, keyifli olduğu zamanlarda yaptığı şeyi yapıp üç takla attıktan sonra Gülbadem'in boynuna tünedi. Dostunu öpecekmiş gibi yapıp, onun yanağını gagasının arasına sıkıştırdı.

"Ne yapıyorsun saman kafalı, acıttın!"

"Biz de özledik gağa seviyoruz işte."

Gülbadem kafasına bir fiske vurdu.

"Ne vuruyorsun lan! Kendine gel."

Gülbadem gülümsedi:

"Niye geciktin böyle?"

Zencefil'in yüzü asıldı, tüyleri dikleşti.

"Anlatacağım. Seni görünce böyle keyiflendiğime bakma, fena şeyler öğrendim!"

Gülbadem'in rengi attı:

"Ne oldu?"

"Soluklanayım biraz hele. Çok açım."

"Dur gidip bir şeyler bulayım sana, Ayperi çay yapmıştı onu da ısıtayım."

"Ayperi mi?"

"He ya. Mahmure yok artık."

"Ne oldu? Evde kalmaktan öldü mü?"

"Sen öyle san. Meğer saman altından su yürütüyormuş. Arabacı Cemil ile kaçmışlar."

"Bir yaşıma daha girdim."

"Bekle geliyorum. Benim de canım çay istedi."

Zencefil, belalısı sineği en sonunda yutup Mahmure'nin kaçması haberi ile birlikte hazmederken; Gülbadem çay, bir tabak dolusu dut kurusu, buğday ve küncüt karışımı ile döndü. Kırk yıllık kadın gibi kalçalarını bura bura kendine ve Zencefil'e çay koydu. Yatağına çöküp, gözlerini dostunun gözlerine dikti.

"Anlat bakalım."

Zencefil önündekileri dimdikleyip anlatmaya koyuldu:

"Gağa! Bir hafta boyunca öyle şeyler duydum, öyle şeyler işittim, öyle şeylere şahit oldum ki... Nereden başlayacağımı kestiremiyorum. Bana kâğıt kalem ver."

Gülbadem heyecanlandı; kalkıp bir kâğıt, hokka ve divit getirip önüne koydu, kuşunun. Zencefil kalemi gagasının arasına sıkıştırıp hokkaya batırdı. Yavaş yavaş çizmeye başladı.

O sessizce resmi çizerken, Gülbadem de gelip kâğıdın üstüne eğildi. Resim bitince Zencefil çayından bir yudum aldı.

"Nedir bu? Nerededir bu evler?"

"Gağa burası Üsküdar'da, Çeşmeağzı Mahallesi'dir. Buraya gelmeden keşfe gittim. Saatlerce üstünde uçup her evi, bahçeyi, sokağı, ağacı hafızama nakışladım."

Gülbadem tekrar baktı resme:

"Eee?"

"Bu mahalle büyük isyanın tertiplendiği ve başlayacağı yerdir!"

Gülbadem'in çayı boğazında kaldı. Zencefil devam etti:

"Şu gördüğün beş ev, yer altından dehlizler vasıtasıyla birbirlerine bağlıdır. Şu, koca çınarın yanındaki büyük evde Şeyh Ahmet isminde bir adam oturur. Hem Üsküdar'ın hem de civar kasabaların en meşhur ve sözüne itibar edilen şeyhiymiş. Ahalinin itimadını öyle kazanmış ki, ağzından çıkacak tek bir sözle canlarını feda etmekten çekinmeyecek binlerce seveni varmış. Koca evde, yalnızca hizmetini gören bir oğlan ile yaşıyormuş. Evin alt katını dergâha dönüştürmüş, bazı günler burada vaaz veriyormuş. Buraya kadar her şey olağan değil mi?"

Gülbadem başını salladı.

"Bu şeyhin evinin altındaki bodrum, diğer dört eve ve başka bir yere açılıyor. Bu eve, dergâha gelir gibi girip çıkan sözde müritler, evin altındaki yollardan diğer evlere ulaşarak büyük isyanın tertibini yapıyorlarmış. Mürit kılığındakilerin yarısına yakını, anladığım kadarıyla kalyoncu... Yani Müslüman olmayan, papaya bağlılık yemini etmiş çaşıtlar… Geriye kalanlar ise karışık. Şeyhin evinin bir vazifesi bu çaşıtları ve diğer isyancıları beriki evlere çıkarmak… Çünkü buraya gelip gidenler kimsenin dikkatini çekmez, neticede dergâh... Dergâha sadrazam da gelebilir, çoban da, kasap da… İsteyen istediği zaman akıl danışmaya, gönül boşaltmaya, sohbet dinlemeye gidebilir.

Şeyhin diğer vazifesi ise Cuma vaazlarında, ahalinin aklına zahiri manada olmasa da, imalarla isyan tohumlarını yerleştirmek. Ama bunu öyle kurnaz bir şekilde, öyle şeytanca yapıyormuş ki, görünüşte Padişah'ı ve düzeni överken esasında ahalinin aklına fitne tohumları serpiyormuş."

"Allah Allah… Ya diğer dört ev? Yani bu çaşıtlar ve isyancılar diğer evlere niye gidiyorlar?"

"Bak şuradaki büyük evde de tekaüt olmuş yeniçeri çorbacısı Mümtaz Ağa oturuyor. Görünüşte o da her şeyden elini eteği çekmiş, münzevi bir hayat sürüyor. Yeniçeriler tarafından sevilip sayılan biri. Pek celalli bir zat... Düşmanlarına attırdığı tokadın aynısından kendisine de attırırmış ki düşmanının canının ne kadar yandığını anlasın. İsyanın fiili kısmının tertibini, en ince ayrıntısına kadar hesaplayan da işte bu adam…

Çaşıtların ve isyancıların tekaüt olmuş bir çorbacının evine gelip gitmesi şüphe uyandıracağından mürit kılığında dergâha gelip öyle geçiyorlar, Çorbacı'nın evine ve asıl merkeze. Çorbacı Mümtaz, yeniçeri kıdemlilerine isyanın başlayacağı an nasıl bir düzen içerisine gireceklerini belletiyor."

"Üçüncü ev?"

"Orada da Halid Efendi isminde bir tüccar oturuyor, Üsküdar eşrafından. Karaköy'de, Mısır Çarşısı'nda onlarca dükkânı var. Zahirdeki işi, Avrupa'dan ve birçok diyardan gelen gemilerdeki malları, Anadolu ve Halep'e satmak… Lakin tefecilerin, simsarların şahı. Birçok kişi ona borçlu. İsyanda kullanılacak yeni gâvur silahlarının gizli sevkiyatına ve para seyrüseferine bu adam hükmediyor. Öğrendiğim kadarıyla binlerce yeni tüfek, piştov ve birçok malzeme istiflenmiş, kuytu yerlerde. Şeyh Ahmed'e gelenler yeraltından mutlaka Halid Efendi'ye de uğruyorlar. Ayrıca bu adam Anadolu, Suriye ve Hicaz'da pek nüfuzluymuş. Ayanlardan da çok dostu var. Anadolu'daki celali eşkıyaları denen güruhtan geriye kalanları el altından silahlandırırmış. Bir vazifesi de kalyoncular marifetiyle Avrupalılar'ın keşfettikleri yeni dünyadan çıkarılan gümüşleri; İstanbul ve büyük şehirlerin çarşılarında, pazarlarında tedavüle sokturup gümüşün değerini düşürerek devleti zora sokmak. Unkapanı ile Yağkapanı'ndaki işbilir kalpazanlara sahte para, sahte hüsnühal kâğıtları hazırlattırıp iktisadi

dengeyi altüst ettiriyor ki, hem her şey ateş pahası olup devlet batsın hem de ahali Padişah'a karşı iyice bilensin!"

Gülbadem gözlerini kırpmadan dinliyordu:

"Vah Sultan'ım, o Ebabil'in derdindeyken neler dönüyormuş şehirde..."

"Şu dördüncü, sokağın sonundaki küçük evde ise Zekiye isminde hem bohçacılık hem çöpçatanlık hem de falcılık gibi işlerle uğraşan bir kadın oturuyor, beş kızıyla. Bu kadının ve kızlarının vazifesi de, ev ev gezip haber alıp haber vererek bir tevatür zinciri oluşturmak... Zekiye ve kızlarının başta Üsküdar olmak üzere, şehrin birçok yerinde haberleştiği başka kadınlar var. Bu güruh, ev kadınlarının üstünde müthiş tesirli... Yalan havadisler yayıyorlar gittikleri evlerde. Sokak sokak, mahalle mahalle gezip çöpçatanlık, falcılık, bohçacılık maksadıyla misafir oldukları evlerde sürekli ahalinin moralini bozup onları umutsuzluğa düşürecek ve akabinde Padişah'a karşı fitleyecek bir yol tutturmuşlar.

Tevatürlerle insanların aklını karıştırmak... Farzımuhal, halk sefaletten ve açlıktan inim inim inlerken Padişah ve vezirler altın sularda yıkanırmış. Maksat: İnsanlara umutsuzluk aşılayıp Padişah'a karşı biletmek...

Ayrıca kadın ve kızlarının hepsi fal bakmaktan büyü bozmaya, kurşun dökmekten ruh çağırmaya kadar türlü şeylerle uğraşıp kadınların güvenini kazanmışlar. Onlardan çıkan yalan havadisler, derhal Üsküdar'dan tedavüle girip, taa Çekmece-i Kebir Kasabası'ndan çıkıyor."

"Ya beşinci ev?"

"Orada da, Yahudi Mişon isminde bir nakkaş oturuyor. Evinin altında gizli bir matbaa var. Padişah aleyhinde yazılan risalelerin yanı sıra, müstehcen kitaplar basılıyor. Frenk diyarlarındaki kitapların bir kısmı tercüme ediliyor.

Şehrin dört yanına konan kâğıtların tümünü Mişon hazırlıyor. Bu kâğıtlar, çaşıtlar ve sütübozuk kimi yeniçeriler eliyle şehrin her yanına dağılıyor. Aynı zamanda Mişon, Padişah ve düzene karşı haklı olarak, açıktan karşı duranlara da nüfuz etmeye çalışıyor. Bilhassa, şairler, nakkaşlar, meddahlar ve diğer ehl-i sanat ile iyi rabıtalar kurmuş."

Zencefil soluklandı:

"Ne o gağa, apışıp kaldın..."

"Kalınmaz mı oğlum, şeytanın aklına gelmez böyle bir düzen kurmak..."

Zencefil gülümsedi:

"Şeytanın aklına gelmiş işte gağa, çünkü tüm bu evlerin bağlandığı altıncı bir yer daha var ki, orası bu mahallede değil, en tepededir."

Gülbadem, kıpkırmızı bir yüzle ayağa kalktı birden:

"Ruhhane mi!?"

Zencefil başını salladı.

"Ruhsar cadısı, bu saydığım isimlerin en tepesindedir! Ufuktaki isyanın her şeyini yöneten o! Hepsi onun sözüne göre hareket ediyorlar."

Gülbadem'in yüzü demirden dökülmüş gibi kaskatıydı:

"Neden peki? Ruhsar'ın bu işten kazancı ne?"

"O kadarını bilmiyorum, anlayamadım. Ruhhane'deki cariyelerden gözüne kestirip kendisine bağladığı bazılarını hareme, Padişah'a yakın yerlere yerleştirmiş. Onların vazifeleri de isyanın başlayacağı gün, başta Sultan olmak üzere Hanedan-ı Âli Osman'dan kim varsa katletmek..."

Gülbadem ellerini iki yana açtı, öfkeden ne yapacağını bilemez halde:

"Vay şeytane vay! İlk gördüğüm andan beri beni rahatsız eden bir şeyler vardı, onda. Kaltak!

"Öyle… Gelelim bizi ilgilendiren kısma… Senin maharetli bir ilimkâr, aynı zamanda tababet sahasında yetenekli olduğunu öğrenmiş Ruhsar. Seni, Padişah'a takdim edildiğin andan itibaren takibe almışlar. Geniş bir tetkik ve uzun bir takipten sonra Ruhsar bizzat tanışmak istemiş seninle. Sonrasında da Ebabil meselesi…"

Gülbadem ürperdi:

"Beni mi?"

"Beli. Bunlar isyanın başarıya ulaşması için senin gibi maharetli bir ilimkârı da yanlarına katmak istiyorlar. Hem isyanın öncesinde hem sonrasında en çok ihtiyaç duydukları şey mühendislermiş. Zira Avrupa'dan silah getirtseler de, ellerinde senin gibi bir ilimkâr yok. Ayrıca Ebabil meselesi de onların iyice ağızlarını sulandırmış. Ustandan da nefret ediyorlar. Onun Padişah'a, devlete olan sadakatini bildikleri için yanlarına çekmeyi düşünmemişler hiç."

Gülbadem dişlerini, alt dudağına geçirdi:

"Ya İpek Böceği? O da mı tüm bunların bir parçası?"

Zencefil başını sağa sola salladı:

"Hayır gağa. İpek Böceği her şeyden habersiz, gerçekten meczup bir kızcağız... Onu nerede bulmuşlar, nasıl Ruhhane'ye getirmişler bilmiyorum. Bildiğim şey İpek Böceği'nin Padişah'ın cariyesi olmadığı! Değil Padişah'ın gözdesi olmak, Padişah'ın bu kızdan haberi bile yoktur. Hepsi Ruhsar'ın dümeni. Seni, ona âşık edip istediklerini yapman karşılığında İpek Böceği'ni sana vereceklermiş güya... Ee sen de onu Padişah'ın gözde cariyesi sandığın için ona sahip olmak adına Padişah'ın karşısında yer alacaksın haliyle…"

Gülbadem ne diyeceğini, ne düşüneceğini bilemiyordu. Sanki uykusunun ortasında uyandırılmıştı; neyin gerçek, neyin rüya olduğunu ayırt edemiyordu.

"Feramuş'un İpek Böceği'ne sürekli ilaçlar verdiğine şahit oldum. Günde iki defa odasına girip çıkıyorlar. Tam emin değilim ama senin gibi işlerine yarayacak birkaç kişiye daha İpek Böceği'ni gösterip kendilerine bağlıyorlar. Ruhsar, kızı iyileştimek bir yana bence büsbütün delirtmeye çalışıyor. O tahmin ettiğinden daha tehlikeli bir kadın! Kara ilimlerle insanların ruhuna girip onları yönetebilen bir büyücü..."

Gülbadem çubuğunu yakıp derin bir nefes aldı, yüzünde öfke boncukları emekliyordu:

"Nasıl öğrendin bunca şeyi sen?"

"Oraya gittiğim andan beri, bir hayalet gibi Ruhsar'ın peşinden ayrılmadım. Elbette Fülfül'üm de çok yardım etti bana. İkinci günü Ruhhane'nin üç kat altındaki odalardan birinde toplantı yapılacağını işitince işkillenip, kendimi belli etmeden Ruhsar'ın peşinden gittim yine. O gün bu beş kişinin hazır bulunduğu ve saatlerce süren toplantıdan duyduklarımla, sonradan öğrendiklerimi birleştirdim. Feramuş'un toplantıda konuşulan her şeyi kalınca bir deftere kaydettiğini görmüştüm, odasına girdim bir gece. Bugüne kadar yapılmış on sekiz toplantıda konuşulan her şeyin satır satır işlendiği defterleri kabaca okudum. Şifreli bir dille yazılmıştı, kendimi paralayarak şifreyi çözdüm. Uzun mesele anlayacağın..."

"Peki, bu saydığın isimler nasıl gelip gidiyorlar Ruhhane'ye?"

"Dedim ya, evlerin altındaki dehlizler Ruhhane'ye tırmanıyor; oradan gelip gidiyorlar. At arabasının geçeceği kadar büyük bir dehlizmiş."

Kafasındaki karışıklık, dişlerinin yerini değiştiriyordu Gülbadem'in:

"Beynim uğulduyor Şekerbaz! Başka?"

"Ruhsar onlara seni yakın zamanda ikna edip yanlarına çekeceğini, senin beklediğinden daha zeki olduğunu söyledi.

Ebabil'i istiyorlar. Duyduklarımın, gördüklerimin, öğrendiklerimin hülasası bunlar..."

"Avcunu yalar kaltak!"

Zencefil kanatlarını ardına koyup, başı önünde yürümeye başladı:

"Gağa bunların niyeti Sultan'ı öldürüp yerine başka bir Sultan çıkarmak değil! Dediğim gibi tüm hanedanı yok etmek, Devlet-i Ali Osmanlı'yı ortadan kaldırmak niyetindeler. Ya kukla gibi kullanacakları sahte bir şehzade yaratacaklar, ya da başka bir tertip... Nihayetinde Ruhsar ve diğerleri yönetecek ülkeyi!"

"Başka?"

"Eeh yeter be gağa. Hafızamın bu kadarını aldığına şükret."

Zencefil çayından bir yudum alıp önünde kalan son yemişleri de kursağına yollayarak şaşkın gözlerle kendini izleyen dostuna bakıp gülümsedi:

"Şeker damağıma deyince dimağım da açıldı, bak, aklıma geldi. Ruhhane'nin altındaki odalardan birine çok önem veriyor Ruhsar. Ben oradayken üç defa girip çıktı o odaya. Ne zaman oradan çıksa gözleri kızarmış oluyor cadının. O odada her ne varsa ağlatıyor onu... Zaten gece giriyor, sabah çıkıyor! Bir sır var orada ama çözemedim."

Gülbadem yeniden düşüncelere daldı. Zencefil'in anlattıkları çivi gibi kafasındaki oyuklara oturmuştu. Gözbebekleri civa gibi oynayıp sağa sola, yukarı aşağı döndü:

"Ne olabilir ki? Feramuş'un odasına girdiğin gibi oraya da girseydin ya!"

"Sen alay ediyorsun benimle herhalde. Kilit üstünde kilit var dediğim yerde. Lan sakın üç harfliler, umacılar falan olmasın odada?"

Gülbadem yüzünü buruşturdu:

"Saçmalama Şekerbaz! Ama niye ağlamış oluyor ki oradan çıkarken?"

"Ağladığından emin değilim ki…"

"Ruhsar seni ilk kez görünce ne yaptı?"

"Beni ilk olarak bahçedeki havuzun kenarında Fülfül ile koklaşırken gördü. Gelip okşadı tüylerimi. Çiftleşmek için sahibini terk edip uçkur derdine düşen adi kuşlardan sandı zaar…"

Gülbadem, Zencefil'in heyecanla, tatlı tatlı anlatması karşısında kendisini tutamayıp güldü:

"Yalan da değil hani…"

"Nankör, koca göt! Sadece Fülfül için gitmedim oraya. Ruhsar'dan şüphelenmiştim en başta ben de."

"Ruhsar'ın seni ahmak, adi bir kuş olarak bilmesi iyi… İnşallah şüphelenmemiştir senden."

"Sanmam. Hem şüphelense ne olur ki… Onları dinleyip de gelip sana anlatacağımı mı düşünür…"

"Orası hiç belli olmaz, görünen o ki, bu kadın şeytandan öte bir mahlûk."

Gülbadem, odanın içinde ileri geri yürüyüp düşüncelerin ağırlığı altında ezildikten sonra, aniden gelip yatağın altındaki kutuyu çıkardı. Zencefil yemekten sonra hacetini gideriyordu o sırada. Gülbadem kutulardaki onlarca şişeden birini çıkarıp ışıkta inceledi. Hacetini giderip ferahlayan Zencefil, dostuna baktı:

"Ne yapıyorsun lan?"

"Şekerbaz'ım söyle bakalım Fülfül'e çok mu güveniyorsun?"

Zencefil gerdan kırarak:

"Herhalde oğlum. Yakında yavrularımın anası olacak."

"Yaa. Maşallah maşallah... Ama ya bu da bir oyunsa? Yani Fülfül, Ruhsar'a bağlıysa?"

Zencefil cinlendi:

"Duymamış olayım bunu. Ben kendimden daha çok güveniyorum ona. Ruhsar'dan nefret ediyor."

"Pekâlâ. O halde hiç zaman kaybetmeyelim."

Zencefil huzursuz oldu. Gülbadem'in elindeki şişeye bakıp başını oynattı.

"Bak gağa. Aklından geçen şey her neyse unut gitsin. Benim çok güzel bir fikrim var. Bana güven! Bilge tutisinin aklına itimat eden şehzadeleri örnek al. Gel Delhi'ye dönelim, her şey burada kalsın.

Ben Fülfül'e bu bahsi açtım, kabul etti. Bu Ebabil işi de olmayacak gibi geliyor bana. Allah bize kanat verdiği için uçabiliyoruz. Sen kalkıp demirden, hem benim yüz katım büyüklüğünde hem de içine insan girecek bir alet, sahte bir ejderha yapmaya kalkıyorsun. Olacak iş mi Allah aşkına?"

"Senin konuşup düşünmen, âşık olup istikbal planları yapman olacak iş mi peki?"

"Orasını bana değil, beni yazan sakallıya sor. Neyse bu bahsi geçelim. Gel, İpek Böceği'ni de alıp dönelim Delhi'ye. Belaya bulaşmayalım ne olursun..."

Gülbadem kaşlarını kıvırıp, dişlerine vurdu:

"Şeytanın bacağını kıracağız Şekerbaz!"

Zencefil şaşırdı:

"Şeytanın bacağında kemik yok ki kıralım canımın içi. Boş ver şeytanı! Vallahi sadece kendimi değil, ikimizi de düşünüyorum. Delhi'ye dönelim."

"Döneceğiz Şekerbaz'ım! Ruhhane'nin altındaki o odada ne olduğunu öğrenelim, sonra bana anlattıklarının tekmilini

aynen aktaracağım bir mektup yazıp onun Hünkâr'a ulaşmasını sağladıktan sonra döneceğiz. Beni üzme, söz dinle. Merak etme her şeyi bırakıp Delhi'ye dönme fikri benim de kafamda dolaşıyor ama şimdi değil."

Zencefil somurttu, çok yorgundu gözleri kapanıyordu:

"Ne olduğunu öğrendikten sonra kesin dönecek miyiz?"

Gülbadem başını salladı.

"İyi madem hadi öt bakalım ne istiyorsun benden?"

Gülbadem, elindeki küçük şişenin içindeki tozu bir kâğıda döküp sardı, iyice büküp Zencefil'in boynuna bir kolye gibi astı. Zencefil bir boynundaki kâğıda, bir de dostuna şaşkın şaşkın bakarken Gülbadem ona vazifesini anlatmaya koyuldu.

Gülbadem ile Zencefil, Ruhhane'nin ana kapısını gören yamacın dibindeki yemliklere yayılmış vaziyette havanın kararmasını beklemeye koyuldular. İkisi de heyecan dalgalarıyla genişliyor, her şeyin gizli manalarını sezer gözlerle etrafa bakıyorlardı. Yıldızlar, gök bahçede teker teker patlamaya başlayınca Fülfül göründü havada. Masmavi kanatlarıyla boşluğu keserek süzülüp Zencefil'in yanına kondu. Gülbadem'e saygıyla selam verdikten sonra:

"İstediğiniz gibi yemeklere uyku tozunu koydum. Tesirini ne zaman gösterir onu siz bilirsiniz. Ben herkesin uyuduğuna kâni olunca tekrar geleceğim."

Gülbadem ve Zencefil birbirlerine bakarak gülümsediler. Zencefil, Fülfül'e sokulup başını sevgilisinin boynuna sürdü, yan gözle onları izleyen Gülbadem tebessümle:

"Sağol Fülfül, senden haber bekliyoruz."

Fülfül yeniden havalanıp Ruhhane'ye dönünce Gülbadem sarığını kaldırıp başını kaşıdı, yüzünü ekşiterek boynunu ovaladı. Boğazının sağı ağrıyordu.

Beş çeyrek zaman sonra Gülbadem çıkınından ekmeğini çıkarıp kemirmeye başladı. Zencefil'in önüne de bir avuç kuru solucan attı. İki dost yemeklerini bitirmek üzereydiler ki, Fülfül geldi, heyecanlıydı.

"Herkes uyuyor…"

Gülbadem, Zencefil ve Fülfül kapıdan kapıya geçip derin uykula dalmış Feramuş'un boynundaki anahtar destesini alarak yine üç kapıdan geçip sayısız basamağı katederek gizli odanın önüne vardılar. Gülbadem, anahtarlarla bir süre uğraştıktan sonra nihayet doğru anahtarı bulunca, gizli odanın kapısını açıp içeri girdiler.

Oda zifiri karanlıktı. Karanlık, kan gibi yüzlerine, ellerine, ayaklarına bulaştı. Gülbadem elindeki küçük meşaleyi bölmenin köşelerine doğru tutunca onlarca suskun mum gördü. Meşaleyi tek tek mumların başına gezdirince, oda aydınlandı. Üçü birden, meraklı gözlerle odayı seyre daldılar. Gülbadem duvarlara bakarken Fülfül, müsaade isteyip ola ki uyanan olur korkusuyla uçup üst kata gitti.

Gülbadem ve Zencefil heyecanla odadaki çeşitli büyüklükte ve renkteki taşlara, kitaplığa ve duvarda enlemesine büyük bir tablo gibi duran on üç farklı figüre baktılar. Zencefil, kitaplığa konarken Gülbadem de duvara dövülmüş on üç figüre yaklaştırdı yüzünü: Hamel, sevr, cevza, seretan, esed, sünbüle, mizan, akrep, kavs, cedi, delv, hut, pervane… Her şekle uzun uzun bakıp bunları zihninde karşılığı olan bilgilerle eşleştirdikten sonra yüzeyleri ipeksi bir tozla kaplı defteleri inceleyen Zencefil'e döndü:

"Şunlara bak…"

Zencefil pörtlemiş gözlerle başını kaldırıp dostuna baktı:

"Sen asıl bunlara bak."

Gülbadem, Zencefil'in yanına seğirtti. Kitaplıkta farklı renklerde kapakları olan yüzlerce defter vardı. Zencefil'in incelediği deftere eğilip okumaya başladı:

Dilaver/ 28/ Renk: Sarı

"Mağarada davula benzer bir alet çalıp dans eden şaman, tokmağını güneşe fırlattı. Güneş tam batacakken korkunç bir gürültü çıkararak düştü. Karşımda babamın ölüsünü gördüm. Onun morarmış bedenini tabuta yerleştirdikten sonra çivileri alıp tek tek çakmaya başladım. Ama daha ilk çaktığım çivi, uzadı, uzadı ve babamın fersiz yüzüne girdi; sol kaşı ile alın çizgisi arasına. Bir damla bile kan çıkmadı ama parmak büyüklüğünde fareler fışkırmaya başladı yarıktan. Bağırarak ağlamaya başladım. Sesimde kayboldum. Ağladıkça gözlerimden süzülen sarı suların akıntısına kapılıp uzaklaştım tabuttan. Kendimi bir uçurumun ucunda iki büklüm buldum. Belki de kendi içimdeydim.

Gözlerimi açtım, ohh kâbusmuş deyip rahatladım fakat birkaç adım atmıştım ki önümde bir mezar taşı gördüm, üstünde babamın adı yazıyordu, yeniden ağlamaya başladım. Hem ağlayıp hem mezarın taze toprağını okşarken bir anda ellerim köpek pençesine dönüştü ve kendime hâkim olamayarak mezarı eşmeye başladım. Hem toprağı kazıyor hem de köpek gibi uluyarak önümdeki boşluğa kükrüyordum. O an leylekler üşüştü başıma, cesedi onların elinden kurtarmaya çalışsam da, tüm etlerini yediler. Bıçak gibi sert bir fırtına çıktı; yığından geriye kalan parçalar savruldu. Fırtınanın öfkesi çıkık kaval kemiğimi yerine oturttu. İçimde dövüşen köpekler birbirini boğdu. Mezar taşının tepesinde bir biblo belirdi o an. Üvey anneme benziyordu yüzü. 'Bana öyle bakma!' dedi, biblo, 'Canlanmak istemiyorum.'"

Gülbadem, dişlerine vurarak başka bir defter açtı:

Perizad/ 19/ Renk: Kırmızı

"Çok utanıyorum. O adam yine girdi rüyama. Çırılçıplaktı. 'Ben ayna olsaydım, senden başka hiçbir şey göstermezdim.'

dedi. Kalbime değdi bu söz. Hem gönlüm hem sütüm aktı. Sonra yavaş yavaş yanıma yaklaşmaya başladı. Hayatımda küçük kardeşlerim hariç hiçbir bir erkeği çıplak görmemiştim. Onu öyle görünce hem kıskandım hem de arzuladım. Ama en çok utandım, günaha giriyorum diye korktum. Neyi kıskandığımı düşünürken burnuma ekşi elma kokusu geldi, onun erkekliğini kıskandığımı anladım. O bana yaklaştıkça ayıkladığım fasulye taneleri, kalın parmaklarımın arasından tencereye dökülüyordu. Uyandığımda kendimi diri diri bahçedeki elma ağacının altına gömmek istedim."

Başka bir defter açtı Gülbadem, Zencefil'de dostunun omzuna çıkmış her kelimeyi yutarcasına okuyordu.

Başka bir defterin ilk sayfası:

Lalezar/ 33/ Renk: Eflatun

...İneği sağınca memelerinden kan akmaya başladı kovaya. Korkuyla ayağa kalkınca koluna hasır tavandan sarkan kanca geçti, kollarımdan süt fışkırmaya başladı. Çıldırmış gibi nehre koştum, nehirden su yerine ateş akıyordu...

Veysel/ 17/ Renk: Eflatun

"Uyandığımda unutacağımı bildiğim o düşü gördüm yine, ama unutmadım.

Dün yine o kedi geldi, beter bir kâbustu. Ağabeyim kediyi çok severdi; her sabah onun önüne geceden kalan sümüklü etleri, peynirden arta kalan sütü koyardı. O kedi ağabeyimin her şeyiydi; bembeyaz, yüzünde sarılar olan bir kedi... Ama ben ağabeyimden de, onun sevdiği her şeyden de nefret eder, canını yakmanın yollarını arardım her zaman.

Ağabeyimin babamla Silivri Kasabası'na gittiği gündü. Kediyi bahçede gördüm. Ağabeyimi bekliyordu. Onun yerine karşısında beni görünce benzediğimiz için olsa gerek, ayaklarımın dibinde dolaşmaya başladı. Tam da tasarladığım gibi, bir anda

eğilip elime aldım kediyi. Boynundan tutup yüzünü yüzüme yaklaştırdım. Güzel gözleriyle bana bakıyordu, tedirgin olmuştu. Tereddüt etseydim yapamayacağımı biliyordum, o yüzden hiç oyalanmadan kediyi götürüp tavukların eski kümesine koydum. Hayvan, neye uğradığını anlamadan boş kümeste dolaşmaya, miyavlamaya başlayınca önceden hazır ettiğim bir kova yağı alıp baştan sona kedinin üstüne döktüm. Sonra da tutuşturduğum çırayı kümesin aralığından üstüne attım. Anında alev aldı tüyleri. Bir anda kapkara kesildi; çıldırmış gibi bağırıyor, kemiğinin üstünden kayan erimiş etine ve kürküne bakmaya çabalıyordu. Sonra put gibi donup yere düştü. O sallayıp abimi güldürdüğü zarif kuyruğundan iğrenç bir koku yayıldı. Billur gibi çatlayan sarı gözleriyle bana cehennemi gösterir gibi baktı son kez..."

Hızla göz attığı her defterde biraz evvel okuduğu şeylere benzer onlarca bölüm okudu. Kafası allak bullak olmuştu yine. Manasız gözlerle etrafa baktı. Hiç yeri değilken, insanoğlunun nasıl karışık, korkunç bir mahlûk olduğunu düşündü. O an birkaç tane fırıldak böceği duvara toslayıp yere düşünce, onların çıkardığı cılız seslerle irkildi. İki adım gerileyip önünde uzanan kitaplıktaki binlerce deftere baktı. Zencefil:

"Nedir bunlar gağa?"

"Rüya mezarlığı..."

"Nasıl yani?"

Gülbadem defterleri süzdü bir daha:

"Sanırım şehzadesinden celladına, fahişesinden kuyumcusuna, ev kızından dervişine kadar şehirdeki binlerce kişinin rüyalarının ve sanrılarının zaptıdır bunlar... Anladığım kadarıyla aynı renk ruha sahip olduğunu düşündüğü kişilerin rüyalarını bir defterde toplamış..."

Zencefil şaşırdı:

"Allah Allah, bu manyak kadın bunca insanın rüyasının kaydını niye tutmuş, niye saklıyor?"

"Bilmem. Ama bu rüya kütüphanesi şehrin beyninin altı gibi... Mutlaka bir şeyler için kullanmıştır bunları."

Gülbadem, ihtimalleri kulaçlayarak incelediği defterleri eski nizamına sokup, figürlerin olduğu duvarın önüne gitti yeniden. Zencefil ile birlikte şekillere baktılar. Zencefil:

"Bunlar on iki burç değil mi?"

"On iki değil, on üç."

Zencefil gagasını ileri geri oynatarak şekilleri tek tek saydı.

"Doğru lan on üç tane. Sonuncusunu ilk kez duyuyorum: Pervane burcu. Nedir manaları sence?"

"Burçların mı?"

"Hayır canım bu duvarda işleri ne?"

Gülbadem, yüzünü figürlere yaklaştırıp; "Kabartmalı gibi..." dedi. Önce birinci burcun figürü olan Koç'a, sonra Boğa'ya dokundu, parmaklarını üçüncü burcun sembolü olan iki başlı yılanın üstüne koyunca duvar sallanmaya başladı.

İki dost, zelzele olduğuna hükmedip kapıya yönelmişlerdi ki, on üç burcun olduğu duvarın alt kısmında pencere şeklinde bir gedik açıldığını gördüler. Dehşetle birbirlerine bakıp açılan gediğe seğirttiler. Gedik, bir insanın eğilerek geçebileceği büyüklükteydi. Gülbadem, tereddüt etmeden içeri süzülünce, Zencefil de gönülsüz onu takip etti.

Burası da başka bir odaydı. Karanlıktı, diğer bölmeden sızan ışıkla zor aydınlanıyordu. Gülbadem ile Zencefil, bu loşluk içinde üst üste istiflenmiş yüzlerce kavanoz, köşede örtüyle kapatılmış bir yığın ve devasa bir tabutu andıran bir sandık gördüler.

Gülbadem, yavaş adımlarla yürüyüp kavanozlardan birini kavrayarak ışığa tuttu. İki dost, gözlerini kısıp kavanozun içindekini seçmeye çalıştıkları esnada Zencefil sıçrayıp bir köşeye sindi. Gülbadem, onun bu tepkisini manalandırmaya çalışırken kavanozdakinin ne olduğunu anladı, elinde bir insan beyni tutuyordu!

Gülbadem, titreyen elleriyle kavanozu yerine koyup başka bir kavanozu aldı, bunda da peltemsi kıvamı, pembesi rengi ve kıvrımlı çizgileriyle camın şeklini almış bir beyin vardı. Üst üste birkaç kavanozu inceleyip yerine koydu. Karanlık, ışığı emdikçe tuhaf sesler çıkıyordu. Nedense içindeki korku kanatlanıp gitmişti. Birdenbire köşede büyük bir örtüyle kaplanmış yığına doğru seğirtti, örtüyü tek hamlede kaldırınca altından yüzlerce kafatası çıktı. Hemen gedikten diğer kısma geçip bir kandil aldı, gelip yığına doğru tuttu. Mumun yalazları üstlerine yağınca, kemikten bir dağı andıran kafatasları hüzünle aydınlandılar. İrili, ufaklı kafataslarının tepe kısımları farklı renklere boyanmıştı; bazılarının göz çukuru, bazılarının tepe kısmında oyuklar vardı.

Gülbadem, kendi hayaletine rastgelmiş bir yüzle duvar dibine sinmiş Zencefil'e döndü. Konuşamıyordu. Zencefil, paytak paytak yürüyüp ayaklarının dibinde durdu dostunun. Önündeki kurukafalara bakıyordu. Gözlerini sağa sola öyle hızlı çeviriyordu ki "tak tuk" diye sesler çıkıyordu.

"Çıkalım artık gağa… Allah'ını seversen!"

Gülbadem, onun dediğini duymuyormuş gibi başkasının evine giren bir yabancının hissettiği sessizliğin eşine sarınarak kurukafa yığının karşısındaki duvara konmuş devasa sandığın yanına çöktü. Ellerinin titremesine engel olmaya çalışarak sandığın demir kapağını güçlükle kaldırıp önüne çıkan kalın deri parçasını sıyırdı. Gaipten gelen bir çağrıya uyup yapıyordu her şeyi. Deri parçası kalkınca altından bakır bir lehva çıktı. Gülbadem üstü yazıyla dolu lehvaya üstünkörü göz atıp önüne çıkan ikinci deriyi de kaldırınca yüzüne korkunç, soğuk ve ekşi koku yayıldı. Buz buharı yavaş yavaş dağılınca, etrafı toprak, küçük taşlar ve balçık benzeri bir karışımla çevrilmiş sandık boyundaki buz kütlesi görüldü. Buzun içinde ise boylu boyunca yatan bir adam…

İki dost aynı anda sıçrayıp geri çekildiler. Giderek büyüyen gözlerle buzun içinde hayal ile gerçek arasında sıkışmış gibi duran adama baktılar. Uzun saçı ve sakalı seçilebiliyordu. Çıplak bedeni, buzun derinliğinde bir yaprak gibi duruyordu. Gülbadem, içinden dualar okuyarak tekrar sandığa yanaştı. Yorgun ellerini hafifçe buzun üstünde gezdirdi. Soğuktan elleri yandı; buz tabakası öyle kalın, içindeki adam öyle derindeydi ki, Gülbadem kendini onun yerine koyunca, dünyanın dibine düşmüş gibi hissetti. Ardına dönünce Zencefil'in titreyerek besmele çektiğini gördü.

Gözlerindeki sis seyrelip görüntüler berraklaşınca elinde tuttuğu lehvaya baktı yeniden. Zencefil'in homurdanmalarına kulak asmadan lehvada yazılanları okudu. Okudukça yüzünün manası değişti. Kalp atışları, kale kapısını zorlayan kütükler gibi göğsüne art arda darbeler indiriyordu. Kapı her an kırılabilir, içerdekiler dışarı saçılabilirdi. Alnındaki teri silip, elini önce göğsüne sonra da kuşağına götürüp dürülmüş bir kâğıt ve tüy kalem çıkardı. Delirmişçesine, kalemi hiç kaldırmadan lehvada yazanları kâğıda geçti. Lehvayı yerine koyup üstüne deri parçasını örttükten sonra sandığı kapatıp ayağa kalktı.

Dudağının üstünde beliren ter damlacıkları donmuştu. Başı dönerek odaya baktı; karanlık katılaşmış, oda genişlemişti sanki. Zencefil havalanıp omzuna kondu.

İki dost yardımlaşarak kafataslarının üstünü örtüp, eski haline getirdikten sonra diğer tarafa geçtiler.

Zencefil:

"Çıkalım gağa. Allah aşkına…"

Gülbadem gediğe baktı, kısık sesle; "Duvarı böyle bırakamayız." dedikten sonra figürlerin önünde durdu. Elini çift başlı yılana sürünce, duvar eski haline gelip, gedik yok oldu.

Birbirlerine bakıp derin bir nefes aldılar. Gülbadem, korku ve soru balçığının içinde kalmıştı. Hareket ettikçe bedeninin ağırlaşıp zihninin küçüldüğünü hissediyordu. O sırada Fülfül belirdi kapıda.

"Epey zaman geçti. Uyanmak üzeredir herkes…"

İki dost, kendilerini odalarına attıklarında gün aydınlanmak üzereydi. Gülbadem, üç tas su içtikten sonra yatağına bağdaş kurmuş vaziyette bakır lehvadan naklettiği yazıları tercüme ediyor, Zencefil ise ara sıra sıçrayarak uyukluyordu. Gülbadem, çeviriyi bitirdikten sonra uzandı. Çıkınından oval el aynasını çıkarıp yüzünü inceledi; her şey yerli yerindeydi, şaşırdı bu duruma. Aynaya uzun uzun baktıktan sonra, Zencefil'e seslendi:

"Zencefil!"

Zencefil gözlerini açtı:

"Ne oldu?"

"Lehvada yazanları çözdüm!"

"Neymiş?"

"Başka bir zaman…!"

Zencefil gagasını açıp başını sağa sola oynattı:

"Başka bir zaman?"

"Lehva, Galata Kulesi'nin altındaki gelecek zamana açılan bir tünelin yerini gösteriyor."

Zencefil uçup yatağa kondu:

"Başka bir zaman mı? Benim kuş beynim almaz böyle şeyi."

"Doğduğum günden bu yana böyle bir akşam yaşamamıştım… Şekerbaz bugün gördüklerimi sen de gördün değil mi?"

Zencefil başını dostunun karnına yasladı:

"Gağa! Allah'ını seversen Delhi'ye dönelim… Allah'a sadece sana verdikleri için değil, esirgediği şeyler için de şükret. Kafandakileri kapı dışarı et de rahatlayalım."

Gülbadem öfkeyle kaşlarından iki tüy yoldu:

"Bugün gördüklerinin hiçbir manası yok mu yani senin için? Âdemoğlunun hafsalasının alamayacağı şeylere şahit olduk... Bunca olağanüstü andan geçtikten sonra şimdi burada, hayatın akışı içinde olduğuma dahi inanamıyorum. Ruhsar, bizim düşündüğümüzden çok daha derin bir yaratık. Gördüklerimiz bunlarsa, göremediğimiz neler vardır kim bilir. O kafatasları, o beyinler… Şehirde kaç katledilen zavallıların olabilir. Peki sence buzun içindeki ölü kimdi? Bu zaman tüneli gerçek mi? Ya duvardaki burçlar, rüya defterleri?"

Zencefil başını salladı:

"Hepsinin farkındayım, gidip kime anlatsak deli derler bize. Bunun için diyorum ya gidelim diye. Ölü kimse kim, zaman tünelini denen safsata da vecimde değil. Gidelim gağa, Allah aşkına."

"Yolda ben de düşündüm bunları Şekerbaz'ım… Lakin…"

"Lakin ne! Ebabil zırvasına başlayacaksan hiç nefesini tüketme."

"Hayır, canımıniçi mesele sadece Ebabil değil, ustamı yüzüstü bırakıp gitmek bile değil aslında… Ebabil'i yapamayacağımızı ben de biliyorum…"

"Ne o zaman?"

"Ruhsar!"

"Anlamadım."

"Dedim ya şeytanın ta kendisi bu kadın. Bugün gördüklerimden sonra… Bu kadının ve diğerlerinin bu ülkenin başına kötü şeyler getirmelerine gönlüm razı olmaz benim."

"Ahhh! Ne yapabiliriz ki biz. Hem bize ne, buralı bile değiliz."

"Hayır Şekerbaz binlerce masumun kanını akıtmış bunlar, akıtacaklar da... Bunu bile bile çekip gitmek vicdanına dokunmaz mı? Nasıl Müslümansın sen lan!"

"Ben canını seven bir Müslümanım gağa. Şehr-i Sitanbul güzel bir şehir eyvallah lakin her yanı ayrı bir belayla dolu... Sarayımıza dönelim. Her gün didiştiğim Safran'ı, Susam'ı, Fesleğen'i bile özledim."

Gülbadem çubuk yakıp pencereyi açtı. İçeri ay ışığı ve serinlik doldu.

"Pekâlâ... O vakit bu şeytane Ruhsar'ın ve diğer namussuzların neler yaptıklarını ve isyan tertiplerini anlatan bir mektup yazıp Padişah'ın eline geçmesini sağlayalım. Mektup onun eline geçesiye biz Delhi'ye doğru yola çıkmış oluruz zaten..."

Zencefil yorgun olmasına rağmen takla attı sevinçten.

"Sen çok yaşa gağa! Vallahi pek güzel olacak!"

Gülbadem onun mutluluğuna ortak olamadı, yatağa uzanıp çubuğundan tüten dumanana baktı.

"Ya İpek Böceği?"

"Bak ettiğin lafa. Fülfül ne güne duruyor. Bugün bize ettiği yardımları görmedin mi? İpek Böceği'ni de alıp gemiye binmemiz korktuğun kadar zor olmayacak. Evelallah omuz omuza verip işi kotarırız."

Gülbadem çubuğu kenara bırakıp derin bir ah çekti, zihninde belli belirsiz görüntüler çakıyordu.

"Şu buzun içindeki ölü kimdi sence?"

Zencefil somurttu.

"Hatırlatma lan onu. Bak muhabbete turp sıkmak diye buna derler. Ne güzel konuşuyorduk, kimse kim be! Deden olacak

hali yok ya… Hem orda yatan benim dedem olsaydı bile yine umrumda olmazdı."

Gülbadem parmaklarının içini kaşıdı.

"Ya zaman tüneli gerçekse Şekerbaz? Ya sahiden tünelin diğer ucunda bambaşka bir hayat varsa?"

"Yahu, ben seni, pek belli etmesem de akıllı sanırdım. Ben kuş beynimle bunun bir zırva olduğunu idrak ettiğim halde, nasıl olur da inanırsın böyle bir şeye?"

"Ona bakarsan bugün gördüklerimizi ben tek başıma görüp de gelip sana anlatsaydım onlara da inanmazdın…"

"O başka, bu başka… Şu lehvada tam olarak ne yazıyor?"

"Başında yazanlardan 'on üç renk' ibaresini hariç tutarsam bir halt anlamadım. Ama devamında 'İnsan doğduğunda ilk rüyası başlar. Sonra; her gün, her gece rüya içinde rüya görür.' diye bir söz var. Son kısımda ise Galata Kulesi'nin tasviri ve kulenin altında, geleceğe açılan bir tünel olduğunu yazılı… Oraya nasıl girileceğin teferruatlı olarak anlatılıyor. Yazı, İtalyanca..."

"Şu kahrolası renkler bu yüzden önemli demek o kaltak için."

"Artık ondan şüphem yok benim de. Ruhsar'ın anlattığı her şey bir oyun muhtemelen."

"Bu kadının Müslüman olduğundan emin misin sen?"

"Bilmem, öyle görünüyor… Neden?"

"Bilmiyorum gağa, dediğim gibi ipin ucu görünse de sonunun nereye varacağı muğlak, boş ver."

Sessizliğin ardından Zencefil pencerenin pervazına çıkıp Delhi'ye döndükten sonraki hayatlarını ballandıra ballandıra anlatmaya koyuldu. Gülbadem ise yarılan usunu dikmekle meşguldü. Kendini geçmişte ya da gelecekte ararken şimdiki zamanda kayboluyordu.

Usta çırak, sedirde yemek yiyiyorlardı. Padişah'ın verdiği mühletin dolmasına saatler kaldığı için Sunullah Efendi pek keyifsizdi, Gülbadem ise dalgın görünüyordu; önündeki bal kebabına iltifat göstermek yerine elinde tuttuğu kaşığı inceliyor, bazen de taşlıkta uyuklayan boz köpeği temaşa ediyordu. Çay babına geçilince Sunullah Efendi:

"Oğlum yine ortadan kaybolup durmaya başladın. İnşallah bunun sebebi Ebabil'dir. Zira zaman tükenmekte…"

Gülbadem, Zencefil'in anlattıklarının ve Ruhhane'de gördüklerinin ağırlığıyla bu meseleyi neredeyse unuttuğunu fark etti, midesine kramp girdi.

"Merak etme usta. Cuma günü Ebabil'in yavrusu gökkubede olacak…"

"İnşallah oğlum."

"Sen nasılsın usta? Sıhhatin yerinde değil mi?"

"Nasıl olayım ki, kendini benim yerime koy ve sen söyle nasıl olabileceğimi…"

Gülbadem anlayışla başını salladı, çekinerek:

"Mahmure Bacı'dan haber var mı?"

Sunullah Efendi gözlerini yere indirdi:

"Yok…"

Bir süre sessizce, çiçek nefesleriyle dolu bahçedeki gölgeleri izlediler. Sunullah Efendi sofrada yorgunluktan uyuyakalınca Gülbadem ayaklanıp odasına gitti. Zencefil'i, kalem gagasında bir şeyler yazarken buldu:

"Ne yapıyorsun delibozuk?"

Zencefil, mahmur gözlerini süzerek:

"Fülfül'üme şiir yazıyorum. Senin eşgal-i umumiyen bu tür maydonozlu cihetleri idraka münasip değil."

"Yaa…"

"Belki yine görmeye giderim onu. Dinle şunu: Şaraptan daha sarhoş ne var şu dünyada? Şaraba şarap sunulur mu?"

Gülbadem hiddetlendi:

"Olmaz!"

"Beğenmedin mi lan?"

"Şiir değil, oraya gitmen olmaz, hele gördüklerimizden sonra!"

"Sanane be!"

Öfkesini kösteklemeye gayret ederek, gülümsedi Gülbadem:

"Senle işimiz var güzel kuşum."

Zencefil kalemi bırakıp hapşurdu, sinirleri tepesine çıkmıştı yine!

"Ne işi lan! Beni karıştıma!"

Gülbadem dişlerine vurarak yatağına uzandı:

"Peki yardım etme bana. Böyle huysuzluklar yapmaya devam et; senin dostluğun, yarenliğin böyle işte…"

"Peki madrabaz peki. Yumurtla bakalım. Ne istiyorsun yine?"

Gülbadem, halden hale girerek ondan istediğini anlatınca kızılca kıyamet koptu. Zencefil, tozu dumana katıp odanın içince böğürerek koştursa da uzun pazarlıklar neticesinde, bir torba İngiliz şekerlemesi karşılığında Gülbadem'in isteğini kabul etti.

Gülbadem, ertesi gün, akşama kadar işlikte çalıştı. Bir ara Beşiktaş'a inip geldi. Sunullah Efendi onu ara sıra yoklayıp yardım teklif etse de bunu nazikçe reddetti, Gülbadem. Bu esnada şehrin muhtelif yerlerinde davullar çalınıyor, yarın Sarayburnu'nda düşmanlara korku salacak bir silahın deneneceği duyuruluyor, tüm evlerde bu mesele tekellüm ediliyordu. Dar sokaklarda perde perde eriyen sesler Sunullah Efendi'nin

kulağına kadar gelince, içindeki kaygı duvarları yükseldi. Gülbadem'in yarına kadar hazır edeceği bir şey olmadığından emindi.

Yarısı günahkârların, diğer yarısı sevapkârların olan gecede çaresizce namazını kılmış, dua kısmında acısız ve şerefli bir ölüme nail olmak için Allah'a yakarmıştı.

Sunullah Efendi, çırağının bu gece kaçıp kendisini Sarayburnu'nda bir başına bırakacağını düşünüyordu. Uyumadan önce onca kaygıyla işliğe uğradığında, Gülbadem'in harıl harıl çalıştığını gördü. Başını kapıya yaslayarak kendisini izleyen ustasını görünce gülümsedi Gülbadem:

"Uyku tutmadı mı usta?"

"İşlerim vardı biraz, şimdi gidiyorum. Yarın ne yapalım?"

"Sen erkenden git usta, ben öğle ezanından hemen sonra orada olurum."

Sunullah Efendi sanki bu cümleleri bekliyormuş gibi, başını salladı.

"Beraber gitsek diyorum evlat…"

"Ben sabahlayacağım usta, az bir işim kaldı. Sabah biraz kestirir, uyandığımda da son hazırlıkları tamamlarım. Zamanı tasarruflu kullanmam lazım. Ama gönlünü ferah tut sen."

Sunullah Efendi itiraz etmenin faydasız olduğunu düşünerek, omzunu düşürüp odasının yolunu tuttu.

Sunullah Efendi, sabah erkenden uyanıp saatlerce duaya kapandıktan sonra kendisini yıkayan bir ölü misali yaşlı bedenini pür ü pak edip gösterişsiz giysilerini giydi. Beyaz sarığının içine küçük bir şişe sıkıştırdıktan sonra uzun uzun aynaya baktı. Sarığındaki şişede zemzem suyu vardı, şayet bugünkü gösteri olmaz, Gülbadem oraya gelmez olursa, sarığı kefen

niyetine kullanmadan şişedeki zemzemi içip öyle ölmek istiyordu. Evden çıkmadan çırağının kapısını aralayınca onu horul horul uyurken buldu. Onu uyandırıp son defa birlikte gitmeyi teklif edecek olsa da, vazgeçip kaderine razı olmayı yeğ tutarak sokakta bekleyen arabaya yürüdü.

Sunullah Efendi'nin gittiğinden emin olunca yataktan fırlayıp Zencefil'i uyandırdı Gülbadem, işliğe gittiler. Dostunu çuvalların üstüne koyup, işliğin arka bölmesinden, geceden hazır ettiği zırhı getirerek Zencefil'e giydirmeye başladı:

"Yavaş be yavaş canım yanıyor gâvur musun? Şimdi giyinmem farz mı bu zıkkımı! Daha cehennem kadar yolumuz var."

"Huysuzlanma canımın içi. Akşam kursağına indireceğin ecnebi şekerlemelerini düşün. Adına çikolata derler. El altından satıyorlar, bulana kadar anam ağladı. Hem bu zırhı şimdi giydirmezsem orada herkesin içinde mi giydireceğim!"

Gülbadem, papağanının hoşuna gidecek şiirler okuya okuya sadece gözlerini açıkta bırakan zırhı tepeden tırnağa Zencefil'e giydirdi. Zırhın onu iyice kuşattığından emin olunca:

"Bak bilge papağanım, zırhın ağırlığı çok değil. Dünkü denemeden sonra biraz daha hafiflettim ama yine de kalkışta az buçuk zorlayacak seni. El mecbur, dişini sıkacaksın artık. Torpile de dikkat et, zamanından evvel düşmesin ağzından, ipini uzun tuttum her ihtimale karşı. Ben orada torpili yakıp gaganın arasına sıkıştırdıktan sonra, sakın ola gevşetme ağzını."

Zencefil pis pis bakıp:

"Ferman şahımızındır!"

"Zevzeklik yapma. Bunu başaramazsak Fülfül'ü unut. Hele foyamız ortaya çıkarsa çikolata yerine kepçe kepçe at boku yersin. Bakışlar senin üstünde olacak, benim dürtüklememden evvel katiyen hareket etme; kafanı, gözlerini bile oynatma! Herkesin gözünde demirden, cansız bir kuş, aletsin sen..."

Gülbadem dostunun ayaklarını, tırnaklarını da zırhla aynı renk gümüşümsü şeritlerle sarmaladıktan sonra geriye çekilip son haline baktı.

"Heyyyt! Cansız, demirden bir kuşsun artık. Ebabil'in ilk halisin. Yürü biraz bakayım."

Zencefil küfürler ederek paytak paytak yürümeye başladı. Bedeni ağırlığına denk gelen bu yükün içinde şimdiden bunalmıştı. O galiz küfürleri sıralayıp deneme yaparken, Gülbadem yeniden işliğin arka kısmına gitti. Döndüğünde omzunda Zencefil'in birebir aynısı, bembeyaz; kafasında upuzun sorguçları olan bir papağan duruyordu. Zencefil, gerisine dönüp dostunun omzunda kendisinin tıpkısını görünce, üstündeki zırhın ağırlığı yüzünden hayal gördüğünü sandı en başta:

"Tövbe. Bu ne lan! Üstüme kuma mı getirdin gözü kör olasıca. Başıma bunca şeyden sonra bunu da mı getirecektin!"

Gülbadem kahkaha attı.

"Bir de gülüyor, olmayan boyu devrilesice! Açıkta bir yerim de kalmadı şükür sayende. Nerden çıktı bu kuş?"

Gülbadem gösteri öncesi, zaten canı burnunda olan dostunu kızdırmanın iyi olmayacağını düşündü:

"Delirme yine…"

"Deliririm! Gâvur ölüsü gibi demir yığınını el kadar kuşun sırtına yüklemişsin. Bir de utanmadan alay ediyorsun, omzundaki ahmağı nerden buldun cevap versene!"

Gülbadem omzunda uslu uslu duran papağana baktı.

"Dün Beşiktaş'taki bir kuşbazda buldum. Merak etme akılsız bir kuşcağız... Senin eline su bile dökemez. Gösteriden sonra azad edeceğim."

"Ne diye aldın? Ne hinlik peşindesin yine?"

"Canım kuşum, o gösteride Ruhsar başta olmak üzere bana ismini saydığın tüm haydutlar olacaktır.

Bunu omzumda görsünler ki, zırhın içinde Ebabil diye senin olduğunla alakalı en ufak bir şüphe gezmesin akıllarında."

"Yaman adamsın şiş karın! Ya benzerimi bulamasaydın, hoş bu da pek benzemiyor ama. Gözleri şaşı mı ne?"

"Şaşı şaşı... Bulamasaydım da başka bir şey düşünürdüm. Bırak şimdi bu kuşcağızı. Kendini o âna hazırla. Bunları Fülfül'e de anlatacağım. Kahramanlığını, yiğitliğini..."

"Sahi mi?"

"Sahi..."

Gülbadem, Zencefil'i alıp omzuna koydu, ağırlığını hissetti. Zencefil dostunun diğer omzunda saflıkla kendisine bakan papağana yaklaşıp, "Höhhhehehehheh! Vööööööö!!!" diye bağırınca kuş ürküp havalandı. Gülbadem Zencefil'i omzundan indirdi, öfkeyle:

"Lan kuduruk! Ne diye korkutuyosun zavallıyı. Ne istiyorsun elin garibinden."

Zencefil kuşu korkutmaktan mutlu, kıkır kıkır gülerek:

"Ben hazırım gidelim hadi. Şu çikolata dediğin şeyi akşama isterim. Yoksa vay haline..."

Gülbadem diğer papağanı yeniden omzuna koyup, okşayarak sakinleştirirken yarım ağızla:

"Merak etme."

Gülbadem omzunda Zencefil'in nüshası, koltuğundaki kutuda ise Zencefil, namı diğer Ebabil ile yürüyüp arabaya bindi.

Sarayburnu'na varıp da, gösterinin yapılacağı yere girdiklerinde müthiş bir uğultunun içine düştüler. Alan, hıncahınç dolmuştu. Halk, iki gündür yapılan duyurulardan sonra bayramlık esvaplarını kuşanıp kavak ağaçlarıyla çevrilmiş alana akın etmişti. Şişman esnaflar, esmer muhafızlar, durgun memurlar, utangaç kadınlar, sümüklü çocuklar, neşeli seyyahlar,

dikkatli elçiler, herkes oradaydı... Yeniçeriler pırıl pırıl giysilerinin içinde heykellerden oluşan bir ordu gibi duruyorlar, saksağanlar boşlukta gezinen fısıltıları gagalıyorlardı. Sultan, gölgeliğe kurulan tahtına yayılmış vaziyette dantelalı gömleği içinde ışıldayan Fransız sefiri ve sadrazamı ile biraz sonra yapılacak gösteri hakkında mükamele ediyordu.

Ebabil'in en başta gizli tutulmasını uygun gören Sultan, burnuna gelen kötü kokulardan sonra bu kararından vazgeçmiş ve Ebabil'in gücünü göstererek; hem tebasına gövde gösterisi yapmak hem de içerideki ve dışardaki düşmanlarına gözdağı vermek istemişti.

Ahali, birbirlerinin üstüne çıkarak omzunda bir papağan, koltuğunda bir sanduka ile göbeğini hoplata hoplata Padişah'ın huzuruna doğru yürüyen komik görünüşlü ilimkâra bakıyordu. Gülbadem, kalabalığın önünden geçerken alkış ve tezahürat yükseldi.

Padişah'ın yanı başında hazır ve nazır duran Sunullah Efendi, çırağını görünce yeniden doğdu, solgun yüzündeki hayat ağacı filizlendi. Gülbadem, coşkulu sesler içinde böbürlenerek yürürken kalabalığın önüne gerilen bezin ardında Feylesof'u, Kurbağazade'yi, Frenk Üzümü'nü ve Zurna Osman'ı görüp başıyla hafif bir selam verdi.

Padişah'ın huzuruna varıp dalkavukça birkaç kelam ettikten sonra gösterinin başlaması için izin istedi. Sultan, heyecanını gizleyemiyordu. Başıyla onay verince; Gülbadem, Sunullah Efendi ile birlikte alanın ortasına doğru yürüdü. Meydana bir kale maketi kondurulmuştu. Gülbadem bu ahşaptan yapılmış makete baktıktan sonra kutudan Zencefil'i, yani Ebabil'in yavrusunu çıkardı. Ahaliden büyük bir uğultu yükseldi yeniden. Sunullah Efendi'nin gözleri büyüdü. Padişah heyecanla ellerini tahtının kabartmalarında dolaştırdı. Zencefil, gerçekten de cansız bir kuş gibi kıpırtısız duruyordu. Gülbadem çömelip önceden anlaştıkları üzere onun kuyruğuna doku-

nunca Zencefil üç adım atıp durdu. Demirden kuşun hareket ettiğini gören herkesin heyecanı bir kat daha arttı, yeniden alkışlar yükseldi. Gülbadem, torpili kavrayıp eliyle araladığı Zencefil'in gagasına yerleştirdi, torpilin fitilini yaktı ve içten bir, "Bismillah" dedi. Zencefil ipin yanmaya başlamasıyla hızlı hızlı beş adım yürüyüp havalandı, ufak bir sendeleme yaşasa da yükseldi, yükseldi, yükseldi.

Herkes nefesini tutmuştu. Gülbadem ve Sunullah Efendi yekvücut olup, göğe uçan Ebabil'i izliyorlardı. Gülbadem, her şeyi en ince teferruatına kadar hesaplamış olsa da, rüzgârın beklediğinden hızlı esmesi kalbini gümbür gümbür çarptırmaya yetiyordu.

Zencefil yirmi arşın kadar yükseldikten sonra yerdeki makete doğru bir manevra yaptı, fitil usul usul yanarak sona geliyordu ki, torpili bıraktı. Torpil, havanın katmanlarını yara yara maketin tam üstüne düşünce, "Gümmmmm!!!" diye bir ses çıktı.

Padişah tahtından kalktı, herkes donakalmıştı. Gülbadem ile Sunullah Efendi, maketin yanına koşturdular. Zencefil, namı diğer Ebabil'in attığı bomba kale maketini paramparça etmiş, maketin içine yerleştirilen tahta askerlerin uzuvlarını sağa sola saçmıştı.

Gülbadem ile Sunullah Efendi, tezahürat, iltifat, dua yağmuru içinde muzaffer iki komutan misali gururla Padişah'a doğru yürüyorlardı. Zencefil ise vazifesini tamamlamanın verdiği rahatlık ama yoğun bir acıyla kıvranarak Beşiktaş'a doğru uçmuştu.

Padişah, mutlulukla ilimkârlarının alnından öptü, heyecanlıydı.

"Allah iki cihanda yüzünüzü ak etsin ilimkârlarım!" dedikten sonra onları gölgeliğe, kurulmuş meyve sofrasına buyur ederken; üç tellal da, tokmaklarını halkalı davullarına vurarak

Ebabil'in kahredici gücünü övüp Sultan'a methiyeler yağdıran manilerini haykırıyorlardı. Şehrayin sona ermişti. Şehrin bir ucundan diğerine, herkes Ebabil'i konuşuyordu.

Usta çırak, Padişah'ın iltifatlarına mazhar olarak, seçkin konuklarla birlikte Uludağ'dan getirilen kar içine gömülü meyvelerini yiyip, Padişah'a Ebabil'in asıl halini altı ay içinde tamamlayacaklarının teminatını verdikten sonra huzurdan ayrıldılar.

Sunullah Efendi saraya ahbabı başhekimin yanına gidecek, Gülbadem ise eve dönecekti. Ustasının birlikte gitme ısrarlarına rağmen Zencefil'in kendisini beklediğini düşünüp çok yorgun olduğunu bahane ederek müsaade istedi. Meydandan sarayın önüne kadar kol kola yürüyüdüler. Ayrılacakları sırada Sunullah Efendi çırağına sarılıp defalarca teşekkür etti. Ama gözlerinin akında bir hüzün halesi kıvrılmıştı.

Gülbadem yorgun argın, terden sırılsıklam vaziyette işliğe varınca, Zencefil'i hırdavat çuvallarının üstünde buldu. Kıpırtısızdı. Korkuyla yanına vardı, ses vermedi dostu. Derhal kuşun üstündeki zırhı, alt tarafındaki kopçayı açarak çıkardı, ayaklarındaki şeritleri çözdü. Alnından çuvalların yeşiline şapır şapır damlayan teri silerken, zırhından soyunan kuşunun sol kanadındaki yarayı gördü. Zencefil boş gözlerle bakıyordu ona. Aklı başından gitti, ivedilikle odasına koşup merhem getirdi. Parmakladığı kısrak sütüyle karanfil karışımından yapılmış çareden bir tutamı, üfleyerek dostunun sol kanadına sürdü. Zencefil'i sağ tarafına yatırıp altına yumuşak topaklar koydu. Bir süre dualar ederek dostunun başucunda bekledikten sonra Zencefil zeytin gözlerini araladı. Gülbadem eğilip başından öptü onu. Hemen işliğin arkasına geçip elinde küçük bir çuvalla döndü, Zencefil kayıtsızca onu izliyordu. Çuvaldaki çikolataları onun önüne boca ettikten sonra şefkatle gülümseyerek yedirmeye başladı. Bir yandan çikolataları yediriyor, bir yandan da dostunun tüylerini okşuyordu.

Aradan iki hafta geçmişti; bu süreçte Zencefil iyileşmiş, iki dost Beşiktaş ve Tophane'deki kahvehanelerde, turşucularda, bozacılarda pinekleyip dostlarıyla çene çalmışlardı.

İstanbul ise kaynamaya devam ediyordu; her gün onlarca kişi öldürülüyor, yeniçeriler şehrin çeşitli yerlerindeki evlere baskın üstüne baskın veriyorlardı. Gülbadem ile Zencefil, gündüzler kadar tatlı geçen geceleri de, önlerinde bir mâni kalmadığını da hesaba katarak Delhi'ye dönme planları yapıyorlardı. Zencefil, birkaç kez Ruhhane'ye gitmiş; hem Fülfül'e Delhi'ye dönme planlarını anlatmış hem de Ruhhane'deki gelişmelerle ilgili yeni malumatlar toplamıştı. Bunlarla beraber, Gülbadem, Padişah'a iletilecek mektubu yazmaya başlamıştı.

O gün Sunullah Efendi saraya gidip yeni malzeme isteğini bildirmek için evden çıktığında Gülbadem ile Zencefil, gitme planının son halini tartışıyorlardı. Kafalarındaki tasarı, Ruhhane'ye gidip orada birkaç gün kaldıktan sonra geçen seferki gibi herkesi uyutup İpek Böceği ve Fülfül'ü de alarak kirişi kırmaktı.

Bir şeyler atıştırdıktan sonra Eminönü'ne uzanıp İskenderiye'ye gidecek gemilerin gününü ve saatini öğrendiler. İskenderiye'ye vardıktan sonra kara veya deniz yoluyla yollarına devam edeceklerdi. İskenderiye'ye gidecek gemi dört gün sonra, ikindi ezanından sonra hareket edecekti. Gülbadem geminin kaptanıyla sıkı bir pazarlıktan sonra anlaştı. Yol boyunca onları koruyacak iki tane de adam tuttu. Keyifleri yerindeydi, işlerinin kolay olmayacağını bilseler de, ince hesaplarla hepsinin üstesinden gelecekleri konusunda inançları tamdı.

Hava kararmaya başladığında iki dost gemi işini halletmenin mutluluğuyla eve vardıklarında, bahçe kapısının ardına kadar açık olduğunu gördüler. İçeri girince bahçeye dizilen minderlere bağdaş kurup başları önünde oturan tanıdık tanımadık onlarca kişiyle karşılaştılar. Gülbadem bir an yanlış bahçeye girdiğini sanıp eve, ağaçlara, hüzünlü gözlerle onu izleyen boz

köpeğe baktı. Meraklı gözlerle kendisini süzen adamlara doğru yaklaşırken; herkesin kısık sesle konuştuğunu, yavaş hareket ettiğini, tanımadığı bir gencin ağırbaşılıkla misafirlere çay dağıttığını manalandırmaya çalıştığı sırada evin içinden gelen ağıt seslerini duydu.

Bir hışımla eve girip hızla basamakları tırmanınca karşısına çıkan odada onlarca kadın gördü. İçeri girme konusunda tereddüt edince, elinde tepsiyle helva ve şeker dağıtan Ayperi odanın kapısını kapatıp onun karşısında durdu. Başındaki siyah yazması, ağlamaktan kızarmış gözleri ve pembeleşmiş yanaklarıyla bir müddet öylece durduktan sonra tepsiyi yere bırakıp sarsılarak ağlamaya başladı. Tepsinin içindeki şekerlerden bir kaçı basamaklardan yuvarlandı. Gülbadem'in bir şey sormasına fırsat vermeden Sunullah Efendi'nin odasının kapısını açıp eliyle içeriyi gösterdi.

Gülbadem, titreyen bacaklarına güç vererek odaya girince yerde beyaz çarşafla örtünmüş kabartıyı gördü, çarşafın üstünde bir bıçak duruyordu. Bir kâbus perdesini yırtmak istercesine eğilip çarşafın baş kısmını kaldırınca Sunullah Efendi'nin cansız yüzünü gördü. Dili ve çenesi uyuştu. Ne yapacağını kestiremez halde gözlerini ustasının alnına mühürleyerek bir müddet böyle kalıp gerçeği kabullenince ölünün üstüne eğildi. Ustasının gözlerine son kez bakmak için göz kapaklarını araladı. Gözlerin yeşil küreleri solmuş, aklarındaki yüzlerce damar kızıla kesilerek bir ırmak gibi kurumuştu. Kapattı gözlerini...

Geriye çekilerek ustasının daralmış omuzlarına, incelen boynuna baktı. Babasının ölüsünü gördüğü ana gitti. Onun ölüsünü gördüğü vakit de babasının küçüldüğü zannına kapılmış; amcası, bedeni terkeden ruhun, ölünün hacmini küçültebileceğini söylemişti. Gözlerinde geçmişin yankısı ile şimdinin çınlamasını birleştirince o da küçüldü, hıçkırarak ağlamaya koyuldu. Ustasının yüzünü okşadı. Saçlarını dünyanın dönüş yönüyle ters taradı. Dilini bilmediği bir acıyla tanıştı. Farklı

şeyler düşünmeye çabaladıkça aslında hepsinin aynı şey olduğunu anlıyordu. Tanımlayamadığı hisler, birbirini keserek, doğurarak, boğarak gırtlağında köpürdü.

Zencefil ise dostunun omzunda sessizce Sunullah Efendi'nin sadeleşmiş yüzünü, ağzının kenarında kurumuş son nefesini izliyordu, dolu gözleriyle. O an içeri Hatice Kadın girdi. Gülbadem, usulca ardına dönerken kadın kapıya yaslandı. Yüzü ağlamaktan akışkan bir hale gelmişti. Sanki suyun altından bakıyordu Gülbadem'e:

"Efendimi öldürdüler!"

Gülbadem tuzlanan dudaklarını aralayıp, "Ne zaman oldu? Kim!" diyebildi sadece.

Kadın tülbentini ağzına götürüp ovunarak ağlıyordu.

"Bilmiyor kimse. Sabah saraya gitmişti, meğer gidememiş efendim. Beş sokak aşağıda bulmuşlar onu. Kalbinde bir bıçakla…"

Sunullah Efendi'nin tabutu omuzlardan omuzlara akarak, sokak sokak dolaştırılarak defnedildi. Herkes, cenaze sahibi olarak Gülbadem'e taziyelerini bildirdikten sonra gidince Gülbadem taze mezarla baş başa kaldı.

Ustasının öldürülmesi onu perişan etmişti. Onun öldüğüne inanamıyor, hislerini tefsir edemiyordu. Böylesine derin bir acıyla muhattap olmasına kendisi de şaşıyordu. Sunullah Efendi gasledilirken onun ayaklarına baktığında Delhi'ye gitme fikrinden vazgeçmişti. Şimdi düşündüğü yegâne şey, ustasını öldürenlerin kimler olduğu ve bir gün kendi bedeninin de böyle toprağın altına girecek olmasıydı. O bu düşünceler içinde gezinirken iki Melami dervişi geldi mezar başına.

"Başın sağolsun civan. İnsanın bendi dünyadır. Ne mutlu ki o bendi yıkanlara. Canı sönen kişinin ruhu için mersiye okumak isteriz."

İki büklüm olmuş halde oturan Gülbadem başını salladı. Cıbıl dervişler, yanık sesleriyle ilahiyi bitirip uzaklaştıktan sonra sırtında bir el hissetti Gülbadem. İrkilerek geriye döndüğünde simsiyah giysileri içinde Ruhsar'ı gördü; şehla gözlerini saydamlaştırarak ona bakıyordu. Ne diyeceğini bilemedi bir süre. Ruhsar, elbisesinin eteğini altına koyarak yanına oturdu. Feramuş her zamanki gibi ardında dikiliyordu. Ruhsar mezara bakıp, "Başın sağolsun Gülbadem." dedikten sonra, Gülbadem zoraki bir sesle, "Sağol." diyebildi.

"Sunullah Efendi'yi tanırdım. Büyük bir ilimkâr, şerefli bir zattı. Mekânı cennet olsun. Haberi alır almaz geldim."

Gülbadem başını salladı.

"Ne yapmayı düşünüyorsun bundan sonra?"

"Bilmiyorum. Acım büyük... Bu acıyı, başka bir acıya benzetmek güç..."

"Öyle olur. Acılarını bile başkasınınkilerle takas etmek istemezsin. Çünkü acılar yereldir."

"Sadrazam hazretleri haber yollamış, üzüntülerini bildirmiş beni saraya çağırıyor."

Ruhsar, Gülbadem'in ellerini tuttu:

"Ruhhane'ye gidelim Gülbadem. Dilersen Ruhhane'nin arka kısmındaki boşlukta bir işlik de yaptırabiliriz. Çalışmalarına orada devam edersin."

Gülbadem gözlerini kısıp mezarın ıslak toprağına baktı:

"Niye Ruhsar? Niye böyle bir iyilik yapmak istiyorsun bana?"

Ruhsar, Gülbadem'in avcunu kavradı sıkıca:

"Artık ustanın evinde kalamayacağına göre... Belki sarayda çalışmak istemezsin diye düşündüm. Biz dostuz Gülbadem. Daha önce de söylediğim gibi birbirimize benziyoruz. Seninle yakın olmak beni mutlu eder. Üstelik İpek Böceği konusunda bana yardım edeceğine dair söz vermiştin."

"Peki teşekkür ederim, mutlu oldum. Sözümü de unutmadım merak etme."

"Ama o günden sonra hiç gelmedin."

"Sarayburnu'ndaki töreni duymadın mı?"

"Duymaz olur muyum? Tebrik ederim büyük bir iş başarmışsın…"

"O gösteriye hazırlandım günlerce, bu sebeple gelemedim. İpek Böceği nasıl?"

"Aynı…"

"Ben saraya gidip müsaade isteyeyim o halde, saray dışında çalışabileceğim bir ev ve işlik talep edeceğim. O zamana kadar da senin misafirin olurum."

"Bu pek güzel bir fikir… Yalnız ev bulma konusunu bana bırak, Üsküdar'da sana güzel bir ev bulduraym, geniş bahçeli… İşliği oraya yaparsın. İstediğin zaman da Ruhhane'ye gelip gidersin."

"Dediğin gibi olsun."

Ruhsar'la vedalaştıktan sonra uzun süre bir başına yürüdü Gülbadem. Göğün köşelerinde biriken güneş tozları üstüne yağdıkça içindeki boşluk hissi genişledi. Eminönü'ne gitmek için dar sokakları arşınlarken, kaşkülünü önüne koyup uyuklayan bir dilenci gördü. Pejmürde bir kılıkta elma ağacının altında oturmuştu adam, lakin önünden geçen kimse para vermiyordu ona. Gülbadem adamın önünden geçerken dilencinin kaşkülüne, tepesindeki dallardan bir elma düştü. Kör dilenci, elmayı eline alıp okşadıktan sonra, "Rızkımı veren Hüda'dır, kula minnet eylemem." deyip iştahla elmayı ısırırken Gülbadem ağzı sulanarak yoluna devam etti. Gürül gürül akan bir çeşmede su içip, elini yüzünü yıkayıp biraz ferahladıktan sonra sahile indi. Saraya varana kadar yok olmuş bir

dilde kendisiyle münakaşa etti; ne anlatabildi, ne anlayabildi. Sadrazam'a çalışmalarına saray dışında bir yerde devam etmek istediğini bildirip izni aldıktan sonra Beşiktaş'a, eve gitti.

Bahçe kapısını ittirip içeri girince eski hasmı olan bozköpekle karşılaştı. Birbirlerinin gözlerine baktılar bir süre. Her ikisi de müşterek bir acıyı eşit miktarda bölüşmek ister gibi hevesli görünüyorlardı. Gülbadem çömelip köpeğin başını okşarken, o da dilini dışarı çıkarıp hüzünlü gözlerle sahibinin her zaman oturduğu sedire baktı.

Gülbadem zamanı tüttürdü; bu eve geldiği günü düşündü. Kaderin ağırlığı altında ezilen otlara, yerdeki yaban eriklerine, sedirin köşesindeki çıkıntıya geçirilmiş tespihe, yasa batmış çiçeklere baktı... Her şey ölümün soğukluğuyla kaplanmış gibi kıpırtısızdı.

Odasındaki eşyalarını toplayıp, kapının önünde onu bekleyen Hatice Kadın'la vedalaştıktan sonra bahçeye çıkıp kendisini Tophane sahiline götürecek fırıncının oğlunu beklemeye koyuldu. Sedirde oyalanırken ustasının tespihini aldı eline. İri tanelerine dolu dolu bakınca ustasının parmaklarını avcunda hissetti. Arabanın sesini duyunca tespihi bileğine geçirip ayaklandı. Bahçe kapısından çıkarken bir daha görmeyeceği eve son defa baktı. Üst kattaki pencerede bir karartı gördü, en başta Hatice Kadın sandı ama Mahmure'ydi penceredeki; şiş gözleri ile Gülbadem'e bakıyordu. Gülbadem geri dönüp onunla konuşmak istese de bir baş selamıyla yetinip arabaya yürüdü.

Ruhsar, Gülbadem'i büyük bir alakayla karşıladıktan sonra Feramuş onu odasına götürdü. Gülbadem, gönül yorgunluğuyla hemen uykuya dalarken Zencefil de fırsattan istifade Fülfül'ün yanına gitti.

Günbatımında uyandı Gülbadem, pencereden karşısındaki manzarayı izleyip düşünceleriyle güneşi batırdıktan sonra

bahçeye çıktı. Feramuş, onu havuzun yanı başındaki çardağa buyur ettikten sonra mükellef bir sofra hazırladı. Tüm yemekler belirli bir nizamla sofraya yerleştirildikten sonra Ruhsar göründü, çalımlı adımlarla yürüyüp sofraya oturmadan Gülbadem'e gülümseyip, "Tekrar hoş geldin." dedi. Arada birbirlerine kaçamak bakışlar atarak sessizce yemeklerini yiyip kahve faslına geçince Ruhsar:

"Yemekleri beğenmedin mi, hiç yemedin neredeyse..."

"Beğendim, yapanın ellerine sağlık. Malum iştahım yok. Misafirperverliğin için sana da müteşekkirim."

"Afiyet olsun. Sen misafir değilsin Gülbadem. Benim dostumsun. Senin için bir ev buldum, buraya da yakın. Çeşmeağzı'nda. Güzel, sakin bir mahalle... Kocaman bir bahçesi var, işliği oraya kondurursun."

Gülbadem "Çeşmeağzı" kelimesini duyunca heyecanlansa da belli etmemeye çalıştı:

"Bu kadar çabuk bulmana şaşırdım."

Ruhsar, kahve fincanını elinde çevirerek devam etti:

"Zevkine uygun olarak döşeyebilirsin evi. Ben Feramuş ile birkaç parça eşya gönderdim bile. Tanıdığım mahir bir dülger var, buradaki şeyleri de ona yaptırdım. İstediklerini ısmarlayabilirsin ona. Mesela bir masa... İstanbul'un cümle seçkinleri masa ısmarlıyorlar, bugünlerde..."

"Olabilir, ne zaman taşınayım?"

"Ev hazır. Yarın Feramuş götürsün seni. Ama burada istediğin kadar kalabileceğini de unutma, acele etme."

"Nasıl teşekkür etsem bilemedim."

"Estağfurullah. Senin için bir şeyler yapmak hoşuma gidiyor."

"Sen nasılsın görüşmeyeli?"

"İyiyim, sen nasıl şu Ebabil dediğin aletle uğraştıysan, ben de kendi keşiflerimle meşgul oldum. İpek Böceği meselesi

canımı sıkıyor, hiçbir inkişaf yok, aksine gün geçtikçe daha kötüye gidiyor. İstersen yanına gidebilirsin şimdi."

Gülbadem'in kalbi hızlandı. Lafı değiştirmek istedi:

"Zencefil'i göremedim ortalıkta..."

Ruhsar gülümsedi:

"Onu merak etme benim tutiyle birlikte arka bahçedeler. Keyifleri yerinde. Görmek ister misin İpek Böceği'ni?"

"Peki..."

Gülbadem, turuncu odaya girince kötü bir kokuyla karşılaştı. İpek Böceği yatağına oturmuş, fildişinden bir tarakla kızılımsı saçlarını tarıyor, saç diplerindeki yaprakları ayıklıyordu. Gülbadem görünmez bir iple çekiliyormuşçasına gelip İpek Böceği'nin yanına oturdu. İpek Böceği, onun varlığını yeni algılamış gibi bakışlarını avcuna doldurduğu yapraklardan ayırıp ona çevirdi. Tarağı yanına bıraktı. Alt dudağı uçuklamış, gözaltları derinleşmişti. Gülbadem onun solgunluğunu görüp kısık sesle:

"Nasılsın İpek Böceği?"

"Yorgunum."

"Neden?"

"Düşünmekten..."

"Neyi düşünüyorsun?"

"Çok günah işledim ben..."

"Nasıl günahlar, anlat bana?"

"Sonsuza kadar cehennemde kalmaktan korkuyorum. Acı çekmekten değil, yok olamamaktan korkuyorum orada."

Gülbadem şaşırdı, ne diyeceğini düşündü bir süre:

"Bana anlatamaz mısın? Herkes günah işler İpek Böceği. Tövbe edersen affedilirsin."

Başını salladı İpek Böceği:

"Ayaklarıma dokunsana..."

Gülbadem bir süre duraksadıktan sonra onun çıplak ayaklarına dokundu. Sımsıcaktı.

"Gördün mü? Cehennemin sıcağı bu..."

Pencereye döndü yüzünü kız, o an boynundan berbat bir koku yayıldı, Gülbadem bu kötü kokuyu ona yakıştıramadı, çürümekte olan bir ceset gibi kokuyordu... İpek Böceği pencerenin önündeki tozu üfledi o esnada gözleri kanlanmıştı, dudakları titriyordu:

"Affedilmeyecek kadar günahkârım ben. Çünkü büyük bir günah işlemiş olmama rağmen, günahlarımı bile hatırlamıyorum. İçimde bir kargaşa var. Başka bir benlik tarafından bütünüyle istila edilmiş durumdayım. Yalnızım... Kendimle kavga ederken araya birileri girmiyor. Bu yüzden yaralayabilirim kendimi."

Gülbadem merhametle doldu, çekinerek elini kaldırıp İpek Böceği'nin saçlarına dokundu:

"Senin haline ben bu cüzi irademle merhamet ediyorsam, düşün ki 'O' külli iradesiyle nasıl merhamet duyuyordur, ya da duyacaktır..."

İpek Böceği başını onun göğsüne dayadı, diliyle dudaklarını ıslatıp:

"Belki de, ama vakit dar. Gittikçe uzağa yaklaşıyorum ben..."

"Neresi uzak?"

"Geldiğim yer..."

"Hâlâ hiçbir şey hatırlamıyor musun orayla ilgili..."

"Uzak sadece, zaman içinde zaman olan bir yer... Ben bunun içinde sürükleniyorum."

"Zamanın içinde mi sürükleniyorsun?"

"Evet, herkes gibi... Her şey, olup bitti... Geçmiş de, gelecek de çoktan yaşandı. Bizler, bir yanılsamanın içinden geçiyoruz

sadece, çırpınıyoruz… Felaket bu. Zamanın akışını görebiliyor, sesini işitiyorum. İstersem avcumda sıkabilirim onu ama faydasız. Avcunda suyu tutamamak gibi…"

Gülbadem gözlerini kıstı, heyecanlanmıştı. İpek Böceği'nin yapışkan sıcaklığını hissediyordu.

"Hayır. Felaket yok, birileri sana kötülük ediyor ama iyileşeceksin. Her şey güzel olacak. Her şey kötü olsa bile ben yanında olacağım. Merak etme…"

"İnsan bir felaketin içindeyken en başta kendisini dışardan izleyip felakete uğrayan kişinin başkası olduğuna inanır. Sen de öylesin, kendini akıllı sanıp geri kalan herkesi deli ilan edenler gibi… Bu yüzden ben daha akıllıyım senden… Çünkü felaketimin farkındayım. O felaketin etrafında dönüyorum. Baksana koskoca dünyada ait olduğum hiçbir şey yok. Oysa sen kalabalıksın."

Gülbadem marazi bir incelikle söylenen bu sözler karşısında tokat yemiş gibi oldu. Beynindeki buz sarkıtlarından biri kırılıp, damarlarından aşağıya indi.

"Haklısın. Ruhumun içinde usulca büyüyen başka bir ruh var; ben ona mukavemet gösterdikçe etrafında dönmeye başlıyorum, tıpkı senin gibi. Bir olmalıyız. Belki birbirimize çarparak durabiliriz."

Kız, kaş altından Gülbadem'e baktı hayretle:

"Beni bahçeye çıkarır mısın?"

Gülbadem hemen ayaklandı, İpek Böceği'nin bulut kadar hafif ve beyaz elini tuttu. Ağır adımlarla bahçeye çıkıp sessizce yürümeye başladılar. Gülbadem, Feramuş'un bir köşede onları izlediğini görse de umursamadı. Fıskiyeden yayılan su sesinin çağrısına uyarak havuzun kenarına geldiler. O an bahçeyi aydınlatan mumların çoğu söndü. Gecenin ağırlığı hissedilir oldu. İpek Böceği karanlık suda yansıyan yüzüne baktı:

"Güzel miyim ben?"

"Çok... Hayallerimden tanıdığım bir şeyi ete kemiğe bürünmüş halde karşımda görünce, zihnimdeki haline mi, yoksa şimdi gördüğüm gerçek suretine mi inanmalıyım diye düşünürken bocalıyorum. Sen hep vardın sanki."

Süt kıvamında, ılık bir yağmur başladı. İkisi de önce karanlığı emziren dolunaya, sonra gecikmiş bir yakınlaşmayı keşfetmiş gibi birbirlerine baktılar. Bir an yükselip göğe karışacağını sandı Gülbadem, dudaklarını İpek Böceği'nin uçuklarla dolu dudağına yapıştırdı. Yağmur durdu. Onu uzun uzun öperken bundan sonra hiçbir şeyden eskisi gibi bir tat almayacağını biliyordu. Ağzının içini kaplayan incecik zar renk değiştirdi.

Çividi gecenin diline bir şarkı dolanmıştı, ağaçlar gölgeleriyle birlikte eşlik ediyorlardı bu şarkıya. Gülbadem dudaklarını geri çekip ona gülümserken yağmur yeniden başladı.

Gülbadem, İpek Böceği'ni odasına bırakıp kendi odasına çekildiğinde kapısı tıklandı iki kez. O yerinden kalkmadan, açıldı kapı. Ruhsar'dı gelen.

"Hemen uyumayacaksan biraz konuşalım mı?"

Gülbadem doğruldu; mutluluğunun her an uçmasından korkan bahtsızlara özgü bir yansı ile dolmuştu. Basamaklardan inip biraz evvel İpek Böceği ile gezindiği yerde dolaşmaya başladılar.

"Nasıl buldun İpek Böceği'ni?" diye sordu Ruhsar, sesi istihza yüklüydü.

"Aynı..."

"Bahçeye çıkmışsınız... Benim biraz başım ağırdığı için uyumuştum, Feramuş söyledi..."

"Evet. Uzun süredir o odada... Gece, esinti iyi gelir diye düşündüm."

Ruhsar manalı bir gülümseyiş koydu yüzüne:

"İyi geldi mi peki?"

"Bilmem. Her zamankinden daha çok konuştu."

"Yarın İpek Böceği hakkında bir yazanak göndereceğim saraya. Harc-ı âlem Padişah efendimiz de bu yazanağa göre İpek Böceği hakkında hüküm verecek..."

İpek Böceği'nin Padişah'ın cariyesi olmadığını bildiği halde yüzü düştü Gülbadem'in.

"Ne yazacaksın peki? Bu haliyle saraya mı göndereceksin?"

"Aslında bunu da konuşmak istiyorum seninle? Nasıl bir yazanak yollayayım sence?"

"Hâlâ hiçbir şey hatırlamıyor; ne geldiği yeri, ne ana babasını, ne de kendini..."

Ruhsar durdu, hafifçe döndü, göz kürelerini ısıtıp kaşlarını kaldırarak:

"Onu istiyor musun Gülbadem?"

Gülbadem beklemediği bu soru karşısında kararsız görünmek istemedi. Ruhsar'ın oyunlarını ve sonraki hamlelerini düşünerek, "İstiyorum..." dedi.

Ruhsar şaşırdı.

"Böyle açıkyüreklilikle cevap vermen güzel... Onu ilk gördüğün andan beri istediğini tahmin ediyordum."

"O halde..."

"Bak Gülbadem, benim yazanağımla İpek Böceği'nin bir konağa halayık olarak verilmesi ya da haremde zekâ gerektirmeyen, güce dayalı bir işe koşturulması mümkün. İstersem de durumunun tehlikeli olmadığını, türlü şuruplarla uyuşturulup Sultan'ın yatağına girebileceğini yazarım. Benim elimde her şey..."

Gülbadem, içindeki sese uyarak ona var gücüyle vurmak istese de öfkesini dişlerinin ardına yığdı, "Onu Sultan'ın yatağında düşünmek korkunç bir şey… Hele ki Sultan'dan bu kadar nefret ederken!" diyerek, eğilip bir çamur yığını kopardı yerden. Çamuru avcunda yuvarlayıp topak yaptıktan sonra karşısındaki ağacın gövdesine fırlattı, tatlı bir ses çıktı.

Ruhsar'ın bakışları değişti, ağaca yapışan topağa bakarken, "Sultan'dan nefret ederken mi?"diyebildi.

"Evet. Ben ancak Allah'a kul olurum. Bir sultana kul olmak benim aklımın alacağı bir iş değil. Sen, Ebabil için uğraşıyorum diye Sultan için canımı mı veririm sanıyorsun? Hayret doğrusu senin gibi işinin ehli birinin bunu anlamamış olması…"

"O halde, Sultan'a karşı olanlardansın… Ne zaman böyle düşünmeye başladın?"

"En başından beri böyle düşünüyorum. Ben Hint Sarayı'nda bir şehzadeden farksız yaşıyordum. İstanbul'a gelme konusundaki hevesimin sebebi; burada yeni bir şeyler öğrenmek, Avrupa'ya yakın olmak ve hayalimde olan silahları yapmaktı. Yani, Padişah'ın en başından beri bir kıymeti yoktu benim için. İpek Böceği'ni gördükten sonra da işler iyice değişti."

"Peki, benim Sultan'ımıza bağlı olduğumu bildiğin halde böylesine cesur konuşman da ne demek oluyor? Seni derhal derdest ettirecek kadar sözüme itibar edileceğini bilmiyor musun?"

Gülbadem gülümsedi:

"Sultan'ın yakın zamanda tahtından olacağını bildiğin halde mi? Ruhsar, bana hocam Tagorî, demişti ki, 'Evladım kadınların sezgileri, biz erkeklerin sezgilerinden on kat fazladır. Her şeyin ötesini görebilirler. Sokakta iki kedi görsen misal; bir erkek, biri dişi… Pissst, yapsan senin sesine ilk tepki verecek olan mutlaka dişidir.' demem o ki, ben sana göre yarı kör

sezgilerimle Sultan'ın alaşağı edilip tahttan indirileceğini görebiliyorsam sen çoktan farkındasındır bunun."

Ruhsar gülümsedi:

"Zekisin Gülbadem, çok zeki... Doğru, kadınların sezgileri güçlüdür. Bu yüzden erkeklerden daha üstündürler. Sizde beş sezgi oyuğu varsa bizde bu sayı ondur. Bu oyuklar, kadınların görünmeyen şeyleri algılamasına, duyulmayan sesleri işitmesine yarar. Kadınların sürekli değişen ruh halleri, her şeyin altında bir şeyler aramaları, erkeklerin çözük haletiruhiyelerinden daha karışık düşünceleri olması bu yüzden... Bilinenin ardını gören ama kendi görünmez organlar gibi... Fakat bu bir nimet olduğu kadar garabettirdir de. Zira kadınlar sezerler, sonrasını görürler lakin bu sebeple kafaları daha çok karışır, her şeyi fazlasıyla anlamanın bir hastalık olduğunu unutma... Dişilik ile delilik yakındır. İkisi de kendilerine serazat bir dünya kurup o dünyada yaşarlar."

Ruhsar, kollarını göğsünde birleştirip devam etti:

"Madem sen de doğru yoldasın o halde çekinmeye gerek yok."

"Yani?"

"Yani aynı cephedeyiz. Sultan'ın tahttan indirileceğinden eminim, sonrasında bambaşka bir düzen kurulacağından da... Bu sebeple, benim de kendime göre tasavvurlarım var."

"Nedir bunlar?"

"Açıkcası bugüne kadar seninle aynı istikamette düşündüğümüze ihtimal vermediğim için şu an bazı hususları anlatma konusunda hazırlıksızım. Bana çok az mühlet ver. Yarın evine yerleş, her şeyi konuşuruz olur mu?"

"Ya İpek Böceği?"

"Orasını merak etme, madem bundan sonra birlikte mücadele edeceğiz, o halde İpek Böceği senindir. Ben saraya göndereceğim yazanakta onun üstündeki tetkiklerimin devam ettiğini bildireceğim, sadrazam hazretleri bir dediğimi ikiletmez."

Gülbadem gülümseyerek başını salladı.

"İnan çok mutlu oldum Gülbadem. Heyecanlandım da, seninle birlikte çok şeyin üstesinden geleceğiz."

"Ben de mutlu oldum, yarın görüşürüz o halde."

Gülbadem, Ruhsar'ın yanından ayrılıp odasına girdiğinde her şeyin istediği gibi gittiğini düşünüp mutlu oldu. Zencefil duvardaki oyuğa tünemiş vaziyette uyukluyordu. Kapının sesini duyunca irkildi. Gülbadem yanına varıp kısık sesle:

"Ne haber delibozuk?"

"Fena değil yiğidim."

"Ne o keyfin yok gibi?"

"Fülfül'le bozuştuk ama önemli değil. Senin da tam tersi, yüzünde güller açıyor."

"Niye bozuştunuz?"

"Son günlerde bahçeye dadanan bir kuş var. Sanırım bana yanık. Ondan kıskanıyor."

Gülbadem kahkaha attı:

"Bak sen şu işe. Ne çapkın çıktın sen maşallah."

Zencefil kanatlarını açarak gerindi, gözlerini süzüp:

"Dişilerin peşimde dolaşmaları benim suçum değil, ne yapayım yani Allah güzel yaratmış! Beni boş ver de öt bakalım niye böyle keyiflisin?"

Gülbadem ona Ruhsar'la konuşmalarını hülasa etti. Bir müddet kısık sesle çene çaldılar.

Gülbadem, kandili söndürüp başını yastığa koyduğunda ustasını düşünüp biraz evvelki neşesinden utandı.

Çeşmeağzı, Üsküdar'ın diğer mahalleri gibi zamanın yağında kavrulan; evlerin, sokakların ve insanların nefesleriyle her gün yeni baştan kurulan bir yerdi. Gülbadem'in yeni evi mahallenin sonundaki Eşrefoğlu Cami'nin yanında iki katlı güzel bir Rum eviydi.

Gülbadem ile Zencefil, her şeyi tamam olan eve yerleştikten sonra uzun süre evin bodrumunu, odalarını, kilerini, avlusunu, bahçesini, kuyuyu ve ağaçları teftiş ettiler. Gülbadem, Ruhsar'ın evin bir yerine, birini veya birilerini yerleştirmiş olmasından korkuyordu. Teftiş sonrasında kendileri dışında evdeki tek canlının bahçede dolanan siyah bir kedi olduğuna kanaat getirdiklerinde mutfaktaki çömleklerde duran yemeklerini yiyip akşama kadar bundan sonra ne yapacakları hakkında tartıştılar.

Akşam ezanından sonra kapı çalındı. Ruhsar ve Feramuş'tu gelenler. Gülbadem, ev sahibi olarak Ruhsar'ı avludaki çardağa buyur edip yeni demlediği çaydan koydu önüne. Ruhsar bahçeyi nazarladıktan sonra, bileğine sürdüğü ıtırı koklayıp candan bir tavırla:

"Nasıl buldun evi?"

"Gayet güzel, istediğim gibi..."

"Beğeneceğini biliyordum. Sana güzel bir havadisim var, bugün sadrazam hazretleriyle görüştüm. İpek Böceği'nin cariye edilemeyecek denli meczup olduğunu söylememin yanı sıra, hastalığının daha vahim bir hal aldığını belirttim. Onu kendime istediğimi söyleyince de kabul gösterdi. Zaten Sultan'ın hiç keyfi yokmuş, değil İpek Böceği gibi meczup bir cariyeyi düşünmek, şehrin ahvali yüzünden doğru düzgün uyku bile uyuyamıyormuş."

Gülbadem önündeki şekeri ağzına atıp, gülümsedi:

"Sağol Ruhsar."

"İpek Böceği senin cariyendir artık. İstersen buraya bile getirtebilirsin."

"Şimdilik gerek yok. Önemli olan şey, bugün bana anlatacaklarındır..."

Ruhsar, ayakta dikilen Feramuş'a dönüp:

"Sen Ruhhane'ye dön, gece yarısı gelip beni alırsın."

Buyruğu alan sadık bir köpek misali derhal kapıya yürüyen Feramuş'a baktılar. Ruhsar kollarını birleştirip gözlerini Gülbadem'e sapladı:

"Gece uzun uzun düşündüm. Anlatacaklarım seni şaşırtacak, hatta zaman zaman aklını karıştıracaktır. Ancak evvela söylemeliyim ki; başvurduğumuz bu yöntemler daha az insanın zarar görmesi ve devletimizin bekası içindir. Seni yanımda görmek istiyorum Gülbadem. Sana İpek Böceği'ni nasıl verdiysem, istediğin her şeyi de verecek gücüm var. İlerleyen günlerde devletin baş ilimkârı olmak, güzel bir konakta İpek Böceği ve başka cariyelerle yaşayıp dildeğin vakitlerde de Paris'e, Venedik'e, Viyana'ya, Hollanda'ya gidebilir, her şehirde meftunu olduğun ilimle alakalı yeni şeyler öğrenebilirsin. Elbette orada tanışacağın Avrupalı mühendisler de olacak..."

"Neyin karşılığında?"

"Anlatacağım. Bunları en başta söyledim ki, benimle birlikte olursan işin sonunda nelere kavuşacağını bilesin. İstemez misin bunları?"

"İsterim elbette. Hayattaki yegâne amacım ilimdir."

Ruhsar sırtını minderden ayırıp hafifçe öne eğildi:

"Peki o halde. Bak Gülbadem, hocam Adolfo eceliyle ölmedi, onu Sultan öldürttü!"

"Neden?"

"Nedenini bilmiyorum."

"Nasıl emin oluyorsun bundan? Ayrıca Sultan bunu ne diye saklasın? Kime verecek hesabı var ki?"

"Elbette kimseye hesap vermek zorunda değil lakin o da bir insan sonuçta. Zaafları, kendine dahi itiraf edemediği günahları ve sırları var."

"Adolfo bu sırrı mı biliyordu yani?"

"Evet! Bu sırrın ne olduğunu sorma boşuna çünkü bilmiyorum. Adolfo ile Sultan çok yakındılar. Senin için önemli olan bu değil. Sadece içimdeki yarayı, intikam arzumu anla diye söyledim bunu. Ama Adolfo öldürülmemiş olsaydı bile Sultan hakkındaki düşüncelerim değişmezdi. Çünkü dünya değişiyor; insanlar Allah'tan başka kimseye kul köle olmak istemiyorlar. Ben de istemiyorum, sen de! Bunda bir yanlış var mı?"

"Yok…"

"Güzel…"

"Sultan devrilmelidir Gülbadem! Bunun için çalışıyorum ben, yalnız da değilim… Uzun zamandır hazırlıklar yapıyoruz."

"Kimsiniz siz peki?"

"Merak etme, insanca yaşamayı, bizim başımızda duracak adil yöneticiyi kendi irademizle seçmek isteyenleriz. Şu an içinde olduğumuz mahalle bizim yuvamızdır. Yani kıyam için hazırlıklarımızı yaptığımız yer."

Gülbadem'in gözlerindeki suni tecessüse kanıp peyderpey anlatmaya başladı Ruhsar. Zencefil'in günler evvelinden öğrenip Gülbadem'e anlattığı her şeyi; kendine göre yontup, karşıdakinin nezdinde güzel duygular uyandıracak şekle sokarak sayıp döktü. Konuşmayı bitirdiğinde yatsı ezanı okunmuştu.

"Her şeyi biliyorsun artık! Seni dostlarımla tanıştıracağım, zaman kaybetmeyelim. Yarın Ruhhane'de bir toplantımız olacak; hem hazırlıkların ne durumda müzakare edeceğiz hem de

senin gibi büyük bir ilimkârın aramıza katılışını kutlayacağız. Bu sayede sen de meseleye iyice hâkim olursun. Senden en başta isteyeceğimiz şeye gelince..."

Ruhsar gerisine yaslanıp, eline bardağını aldı. Küçük bir yudum aldıktan sonra:

"Bizim, cephanelerimizde çok mühimmatımız var, Sultan'ınkilerden bile fazla... Ayrıca bu silahların tekmili Avrupa'da yeni kullanılmaya başlanan, tahrip gücü çok yüksek olanlar. Hepsi senin sorumluluğunda olacak, elimizdeki mühimmatla neler yapabileceğimizin hesabını sen yapacaksın. Ve... Elbette Ebabil, Gülbadem! Ebabil'i bizim için, yani Padişah'a karşı savaşacak tüm özgür insanlar için yapmanı istiyoruz. Sarayburnu'ndaki gösteride neler yapabileceğini cümle âleme gösterdin. Onun büyük halini istemiyoruz senden, yani iş beklediğinden daha kolay! Zaten halihazırda yapmış olduğun bir icadın mamüllerini istiyoruz. Büyük bir Ebabil yerine o gün tahtadan yapılmış kale surlarını hezarpare eden türden küçük ebabiller, yüzlerce..."

Ruhhane'nin alt katındaki, Avrupa saraylarının salonlarını andıran tarzda döşenmiş odada Zencefil'in daha evvelden isimlerini sayıdığı beş kişi vardı: Mümtaz Ağa, Şeyh Ahmet, Halid Efendi, Mişon ve Zekiye.

Gülbadem ve Ruhsar, içeri girince beşi birden ayağa kalktı. Gülbadem, onlarla tek tek selamlaştıktan sonra hep birlikte mermerden yapılmış oval masanın etrafına oturdular. Önlerinde şarap, yemiş ve meyve vardı. Ruhsar, girizgâhı yapıp onlara Gülbadem'i takdim ettikten sonra, beş kişi sırayla kendilerini tanıttılar. Tanışma ve kutlama faslı bitince sabaha kadar sürecek bir toplantı başladı.

Feramuş, bir köşeye kurulmuş vaziyette konuşulan her kelimeyi deftere geçiriyordu. Toplantı esnasında Gülbadem kendisini dinleyenleri büyüledi. Ebabil etrafında başlattığı

konuşmasını, önceden çizip hazırladığı silahları göstererek kendisinden beklenenden fazlasını yapacağının teminatını veren cümlelerle noktalayınca, odadaki herkesin keyfi yerine geldi. Toplantının sonunda Gülbadem'in aralarına katılması nedeniyle herkesin görevi ve sorumlu oldukları alanlar yeniden belirlendi. Buna göre başta Çeşmeağzı'ndaki mühimmat depoları olmak üzere, şehirdeki saklanan tüm silah ambarları Gülbadem'in sorumluluğuna verildi. Ayrıca biri Macar kökenli bir ilimkâr olmak üzere üç tane de yardımcısı olacaktı Gülbadem'in.

Konuklar, Ruhhane'nin altındaki dehlizlerden evlerine dağılırken Gülbadem, Ruhsar ile biraz sohbet ettikten sonra İpek Böceği'nin yanına gitti.

İpek Böceği yine durgun görünüyordu, Gülbadem'in içeriye girmesine tepki vermemiş, sadece geçen seferki gibi bahçede dolaşmak istediğini söylemişti.

Bahçeye çıktıklarında İpek Böceği'nin bitkinliği soluk ay ışığı altında iyice belirginleşti. Üstündeki beyaz elbisesiyle çoktan öteki dünyaya göçmüş de unuttuğu bir şeyi almak için dünyaya dönmüş hissi uyandırıyordu. Alnındaki ince damar kabarmış, alt dudağındaki uçuk eriyerek minnacık lal tozları yavrulamıştı. Gülbadem, onun gulguni dudaklarına dokununca, parmak izlerine pembemsi bir ıslaklık bulaştı. İpek Böceği, canının yandığını belli eden gözlerle Gülbadem'e bakıp konuşmaya başladı:

"Dün gece bir rüya gördüm…"

"Nasıl bir rüya?"

"Kendimi gördüm."

"Anlatır mısın bana?"

İpek Böceği gözlerini ovaladı, başını Gülbadem'in göğsüne koydu yine:

"Önümde kocaman bir ayna var. Ayna beni değil, ben aynayı yansıtıyorum. Aynalar çoğu zaman yansıtmak yerine yanıltırlar, çünkü gidip gelen zahiri görüntü, ayna ile benim aramdaki batini ihtilaftır. Sonra ayna kırılıyor ve bedenime saplanıyor; parçalarını karnımda hissediyorum. Kırıklar keskin değil, tam aksine yapışkan bir yaratık gibi; her adımında kök salarak içimde ilerliyorlar. İç içe geçmiş suretlerim, ağzımda sonsuz sayfası olan bir kitap gibi sallanıyor. Bebekliğimi, çocukluğumu, gençliğimi görüyorum. Yaşlılığım yok bu görüntüler arasında, demek ki yaşlanmadan öleceğim diyorum. O anda ayna kırıklarını kusuyorum. Ağzım dar, billur ağızlı bir şişeye dönüşmüş, yavaş yavaş dökülüyor içimdekiler. Dışarı çıkan parçaları, şekli bozulmuş bir insana benzetiyorum; yüzü yok, kolları yok, gölge gibi... 'Gel benimle sana birini göstereceğim.' diyor. Peşinden yürüyünce garip bir odaya giriyorum. Yatağı işaret ediyor gölge; yataktaki benim bedenim, benim yüzüm. Sonra biri ellerini uzatıyor bana, o eller başka bir dünyayla aramdaki bağ oluyor. Ruhum yerine konuyor. Sonra o gölge kulağıma şöyle fısıldıyor, 'Ölüm senin güzelliğini gördüğünde önce şaşırdı, sonra kararsız kaldı, en sonunda da senin canını almaya kıyamayıp geldiği yoldan dönüp gitti. Hâlâ hayattasın.'"

Gülbadem başını yana yatırıp İpek Böceği'nin güzel yüzüne baktı:

"Korktun mu peki?"

"Rüyalar, hayat ile ölüm arasındaki boşluğu doldurmaya yarar. İnsan gerçekte kabullenemediği bir şeye, rüyasında ikna olur. Korkmadım bu yüzden. Çünkü o boşlukta yürümeyi seviyorum."

Gülbadem, birbirinin yerine geçen hislerle, onun elinden tutup ayağa kaldırdı, havuzun yanına geldiler. İpek Böceği eğilip ellerini suya soktu, üstten alta doğru yayılan dalgadan ürken tombul balıklar sağa sola kaçışınca uzun kirpiklerini kırpıştırdı. Gülbadem, aralarındaki görünmez sınırı ihlal edip onun

yüzünde kendi varlığının manasını arayarak turuncu pabuçlarını çıkarıp havuzun kenarına koydu. Sıcacık ayaklarını kavrayarak havuza soktu. Sonra da kendi ayaklarını... Balıkların kaygan püsküllleri ayaklarına çarpınca bitimsiz bir duygunun içine girdiler.

Tatlı bir rüzgâr, dallarında tembel tembel büyüyen kara-krem dutları sarsıp uyandırmaya çalışıyordu.

Gülbadem, gözlerini ağaçtan ayırdığında İpek Böceği'nin ona gülümsediğini gördü, kulağına eğilip sözcükleri ipe dizer gibi:

"İpek Böceği, sana âşık oldum ben."

"Neden daha önceden söylemedin?"

"İbadetin gizlisi makbuldür."

İpek Böceği'nin yüzü aydınlandı:

"Nasıl bir şey aşk?"

"Aşk, seni bir taş yapıp kuyuya atan kuvvet. Ne kuyunun dibini biliyosun, ne de neden oraya atıldığını. Bildiğin tek şey, uçsuz bir karanlığın içinde nereye çarpacağını bilmeden, son sürat düşüyor olduğun..."

Gülbadem, sevgilisinin ellerini tutup incecik boğazındaki çarpıntıya koydu:

"Bak, bu çarpıntı sensin!"

Gülbadem, İpek Böceği'ni odasına bıraktıktan sonra Ruhhane'den ayrıldı. Gövdesinin dünyadaki tüm acıları sadeleştirebileceğine inanarak gecenin kıyısında dolaştı. Yanından geçtiği ağaçlardan biri, "Kim ki, evine dönerken uzun yolu seçerse o kişi yalnızdır." deyince, Gülbadem karanlığı aydınlatan portakal ağacına baktı. Yine usundaki cinin uyandığını düşünerek birkaç adım atmıştı ki bu kez başka bir ağaç, "Güzellik her zaman derindedir. Güzelliğin keşfi bu yüzden zahmetlidir." dedi. Gülbadem adımlarını hızlandırdı.

Karnında karıncalanmaya benzer, tanımlayamadığı bir his vardı. Kabuğunu yitirmiş bir kaplumbağa gibi hissediyordu kendini. Başka bir kabuk bulsa üstünde iğreti duracağından emindi.

Aradan üç hafta geçmiş, sonbahar gelmişti. Rüzgâr, İstanbul'un sararmış sayfalarını çeviriyor, her sayfaya melalle boyanmış suretler nakışlıyordu.

Gülbadem, bu süre içinde, Ruhhane'de yapılan her toplantıya katılmış; yakın zamanda gerçekleşecek isyanın tüm aşamalarında ağırlığını belli etmişti. Yalanlarla, vaatlerle, çizimlerle başta Ruhsar olmak üzere isyancıların başında bulunan herkesin güvenini kazanarak, oyun içinde kurduğu oyunlarla herkesi kuşatmıştı. Gülbadem'in bu hamleleri neticesinde evinin etrafına konan adamlar da geri çektirilmişti.

Gülbadem, artık günlerini Zencefil ile plan üstüne plan yaparak, hayal üstüne hayal kurarak geçiriyor; akşamları ise Ruhhane'ye gidip Ruhsar'la sohbet ettikten sonra geceyi İpek Böceği'nin odasında, onun yanı başında geçiriyordu. Ruhsar'ın tüm ısrarlarına rağmen Ebabil üstünde yoğun çalışmalar yaptığını ileri sürerek İpek Böceği'ni evine götürmeye yanaşmıyor, kafasında tasarladığı şeylerin olgunlaşmasını bekliyordu.

Zencefil ile birlikte cisimlendirdikleri ilk tasavvur, Ruhsar'ın ve diğerlerinin yaptıklarını anlatan on sahifelik mektubun Padişah'ın eline geçmesini sağladıktan sonra, artık kendi denetiminde olan yeraltınadaki tüm cephaneleri imha edip İpek Böceği ve Fülfül'ü de yanlarına alarak İstanbul'dan kaçmaktı.

Gülbadem, mektubu bitirip kafasındakilerin olgunlaştığından emin olduğu gün, Ruhhane'ye gitti. Her zamanki gibi Ruhsar ile sohbet ettikten sonra ona İpek Böceği'ni evine götürmek istediğini söyleyince Ruhsar memnuniyetle karşıladı.

Gece yarısına doğru Çeşmeağzı'ndaki evine vardığında artık yanında sevgilisi vardı. Gülbadem, bu mutlu anın gerçekliğine inanmakta zorlansa da saatler boyu, iyice halsizleşip sessizleşen İpek Böceği'ni seyretti. Anladığından pek emin olmasa da, onu ne kadar sevdiğini anlatıp bundan sonra uzaklarda yaşayacakları güzel günlerin hayallerinden bahsetti. İpek Böceği, onu küçülmüş gözleriyle dinlerken kâh kelimeleri yutarak, kâh hiçbir mana ihtiva etmeyen cümleler kurarak uyuyakaldığında, Gülbadem başını onun yanına koyup rüyasında gördüğü şeylerin sesini dinlemeye çalıştı, bir böceğin kabuğunu kırıp dışarı çıkma tınısına benzer bir ses duyunca kalkıp kendi odasına geçti.

İpek Böceği'nin solgunluğu, zihninin karışıklığı canını sıkmış olsa da onun kendisine ait olduğunu bilmenin mutluluğu tüm bunları bastırdı. Zencefil ile bu mutlu anlarını paylaştıktan sonra tertiplerinin son hallerinin üzerinde kafa yordular. Yarın, onları İstanbul'dan götürecek gemi işini yoluna koyup mektup meselesini de hallederek, gizli mühimmat ambarlarını havaya uçurmak için harekete geçeceklerdi.

Öğleye doğru uyandığında hayatının en bahtiyar anında olduğunu düşünerek üstüne sinmiş kokuya dokundu. Gerinerek yatağından indikten sonra İpek Böceği'nin odasına girmeden evvel helaya gitmek için taşlığa çıktığında yerde bir yaprak ilişti, gözüne. Kuru yaprak, iki taşın arasına sıkışmış, sabah yelinin marifetiyle kurtulup hürriyetine kavuşmak için sabırsızlanarak çırpınıyordu. Gülbadem, bir süre onun çaresizliğini izledikten sonra helaya gitmekten vazgeçip İpek Böceği'nin yattığı odanın kapısına vardı. Başı dönüyordu ama sevincinin yankısı onu öylesine sarmıştı ki, kapının kolunu çevirdiği vakit İpek Böceği'nin güzel gözlerini açmış vaziyette kendisine gülümseyeceğini düşündü. Derin bir nefes alıp kapının kolunu kavrayınca, demire sıcacık kan bulaştığını gördü, parmağı kanamaya başlamıştı.

Titreyerek kapıyı açtı. Yatak boştu! Yüzünde ateşten yelpaze açıldı. İpek Böceği'nin yastığında bir tutam saç, üç yaprak ve bir avuç uyku vardı. Bu ânı, gündüz kâbusu sayarak kapının eşiğinde durdu Gülbadem. Yatağın nakışlı çarşafında, pencereden akan güneş tozlarında, kilimdeki yavru ceylanda, duvardaki karınca duasında İpek Böceği'nin izini aradı. Başını omuzlarının arasına çekip kedere gömüldü; kalbinin zembereği kırılıyor, ağzının köşelerinde acılık birikiyordu. Aynı anda tüm yönlere gitmek istese de yerinden kıpırdayamıyordu. Gerisine dönüp evin diğer odalarına koştu. Ardından Zencefil'i de peşine takarak; yalınayak avluya, taşlığa, helaya, bahçeye, sokağa, kuyuya baksa da İpek Böceği'nden işaret bulamadı.

Yerinde duramıyordu, Gülbadem. Bedenini cansız bir nesne gibi oradan oraya sürükleyerek bahçedeki ağaçların arasında çırpınıyor; her ağaca tek tek dokunup gövdelerini, dallarını, yapraklarını sarsarak sevgilisini arıyordu. Yuvasından onun perişan halini izleyen bıldırcın üç yavru doğurana kadar ev ev, sokak sokak dolaştı; lakin o, beyni dışında hiçbir yerde yoktu. Bir an kendi elleriyle kafasını kesip içindeki görüntüye sarılmak istedi.

Kendini iyice kaybetmiş; yüzü gözü kızarıklık, üstü başı çamur ve ot yığını içinde taşlıktaki minderlere çöktü. Varlıkla yokluğu ayıran o görünmez çizginin üstünde uyukladı. Bilinenler, bilinmeyenlere diş geçiriyordu... Bir çeyrek zaman sonra uyandığında Zencefil'in de gayretleriyle bilinci yerine geldi.

O andan sonra oturup sakin kafa ile olanları düşünmeye başladılar.

İki dost, uzun uzun tartıştıktan sonra Ruhsar'ın yeni bir oyunun peşinde olduğunu ve buna binaen İpek Böceği'ni kaçırmış olabileceği konusunda hem fikir olup, yeni bir plan yaptılar. Buna göre hava kararırken Ruhhane'ye varacaklar ve dünyayı Ruhsar'ın başına yıkacaklardı ama ondan önce Çeşmeağzı'ndaki beş evin altında olan dehlizlere ineceklerdi. Zencefil bazı

hususlarda ihtilaf etse de, dostunun kararlılığını görüp üstelemedi ve Ruhhane'ye verecekleri baskının ilk fasılasını yerine getirmek için Ruhhane'ye uçtu.

Şehir, derin düşüncelere dalmıştı. Gök, biri yüzünde çamurlu ayaklarıyla dolaşmış gibi kirliydi. Yolunu kaybeden bir akarsu kurumuş, iki âlem arasında vehim olan mahlûklar istirahata çekilmiş, camilerin gasilhanelerinde ölü üstüne ölü yıkanmıştı.

Gülbadem, Ruhhane'nin kapısının önünde kısa bir zaman bekledikten sonra dostunu gördü havada, süzülüp omzuna kondu, Zencefil. Fülfül ile birlikte akşam yemeği için çıkan kuzu etinin içine yine bol miktarda uyku tozu dökmüşlerdi. Gülbadem, işi şansa bırakmamak adına yeni bir yol denemektense, önceden tecrübe ettiği bir yöntemi yeğ tutmuştu.

Zencefil, Ruhhane'deki herkesin uykuya daldığından emin olduğunu söyleyince, Gülbadem yerinden fırlayıp binaya doğru koşmaya başladı. Çenesi titriyor, yüzünde hayatın çizikleri görünüyordu. Kulağına giren sivrisinekten sonra korkuları geçmişti, tek düşündüğü şey bir an evvel İpek Böceği'ne kavuşmaktı.

Gülbadem, Feramuş'u arka bahçede, her zamanki yerinde, heykellerin arasına kurulmuş sedirde buldu. Havanın serinlemesiyle battaniyeye sarılmıştı. Gözlerini sımsıkı yummuş; yeşil kıyafetinin içinde, kollarını karnında birleştirmiş halde, hafif hırıltılar çıkararak tıslıyor, göğsü inip kalktıkça uçları yağlanmış posbıyıkları hareket ediyordu. Gülbadem, belinden hançerini çıkarıp Feramuş'un yanına diz çöktü, titreyen elini onun kalbinin üstüne koydu. Derin bir nefes alarak hançeri bir anda Feramuş'un kalbine soktu. Hançer, yumuşacık yağlı bir toprağa gömülüyormuş gibi usulca kayıp sapına kadar battı. Feramuş, geğirtiye benzer tok bir ses çıkardı sadece, kaskatı kesildi. Gülbadem, hançeri çıkarıp oyuğundan süzülen kana bakınca bir

daha soktu, bu kez hemen yanında duran savaşçı heykelinin göğsüne, koyu kırmızı ve köpüklü kan sıçradı.

İncecik bir yel esince, önce yanındaki heykelden daha cansız duran Feramuş'a sonra da dönüp Zencefil ve Fülfül'e baktı. Papağanlar, kafalarını ağaçlara doğru çevirdiler. Gülbadem, bir genişleme hissiyle dolarak maktulünün boynunda duran anahtar destesini koparıp kendi boynuna astı. Zencefil ile Fülfül önde, Gülbadem arkalarında, birbirlerine yaslanarak sallanan sararmış ağaçların yanından geçip binaya girdiler.

Tüm odaların kapılarını tek tek sarsıp kilitli olduklarına kâni olduklarında, Ruhsar'ın odasına vardılar. Kapı açıktı; Ruhsar siyah, vücudunun çoğunu açıkta bırakan bir geceliğin içinde yatağına uzanmış, derin bir uykunun dibine çöktüğünü belli eden donuklukla uyuyordu. Gülbadem onun yastığa yayılmış siyah dalgalı saçlarına, çatlamış ak gerdanına, yarısı dışarı taşmış göğüslerine, üstünde onlarca batık olan bacaklarına, tırnakları yamulmuş damarlı ayaklarına baktı. Güzelliğin kalıntıları ile dolu derin bir vadiyi andırıyordu, kadın.

Gülbadem, bir anlık kararsızlığın ardından onu kaldırıp sırtına vurdu, sandığından daha ağırdı Ruhsar. Ihlaya ıhlaya basamaklardan inip gizli bölmeye vardı. Geçen seferki iki anahtarla demir kapıları açınca içeri süzüldüler.

Ruhsar'ı yere koyup ellerini ve ayaklarını arkadan bağladıktan sonra bedeni dik dursun diye duvar dibine yerleştirdi, Gülbadem. İşi bitince, bir çubuk yakıp dumanını savurdu; duman onlarca kol çıkarıp mumlarla beslenen loş odanın içinde raks etti. Zencefil ve Fülfül de sessizce bir karşılarındaki kadına, bir içerde dolaşan dumana bakıyorlardı. Bir saate yakın ses etmeden herkes kendi dünyasını eşeleyerek düşüncelere daldı. Gülbadem kanlanmış bakışlarını Ruhsar'dan ayırmadan ustasının tespihiyle oynuyordu.

Ruhsar, gözlerini aralayıp karşısındaki muğlak görüntünün vahametini kavrayınca bunu savmak istercesine öksürüğe tutuldu. Gözleri, medcezir zamanlarında ayyuka çıkan kayalar gibiydi. Çığlık atıp doğrulmaya çalıştı. Gülbadem bir anda ayağa kalkıp okkalı bir tokat indirdi Ruhsar'a. Ruhsar, tokatın yankısı havadayken, "Piç!" diye bağırınca, bu kez Feramuş'un yanından aldığı kırbacı kadının omzuyla boynunun birleştiği yerde şaklattı.

Ruhsar acıyla haykırdı:

"Alçak! İblis! Padişah'ın adamısın sen ha!"

Gülbadem biçimsiz burnunun kanatlarını genişletip içindeki azgın hayvanı dizginlemeye çalıştı.

"Esas şeytan sensin! Kimsenin adamı değilim ben!"

Ruhsar kaşlarını kıvırarak şaşkınlığını belirtti. Hem mecazen hem de zahiren eli kolu bağlı olduğunu anlayınca birbirine dolaşmış kirpiklerini kırpıştırdı. Daha dengeli bir ses tonu seçerek, "O halde niçin Gülbadem?" diyebildi.

Gülbadem başıyla, papağanlara işaret edince loş odayı kanat sesleri ve toz doldurdu. İki kuş, uçup üst kata çıktılar. Gülbadem de içi boş sandıklardan birini çekip üstüne oturdu. Şimdi baş başaydılar.

"Şu an şeytanın karşısındayım Ruhsar. Yaptığın tüm kötülükleri, çevirdiğin tüm dolapları biliyorum. Öyle iğrenç birisin ki, bugüne değin yeryüzündeki tüm günahları sen işlemişsin sanki. Ama buraya kadar… Ava giderken avlandın!"

Ruhsar, iğreti bir gülümseme ile gözlerine düşen saçlarını geriye savurdu:

"Sakin ol Gülbadem! Şu an ne yaptığını idrak edemiyorsun… Belki düşmanlarım büyü yapıp kandırdılar seni, ya da çıldırmışsın. Başka bir izahı olamaz şu anki halimizin. Biz dostuz! Ben ne yaptım ki sana? Ellerimi, ayaklarımı çöz de insanca

konuşalım. Merak etme sonunda eski halimize döneceğiz ve ben bu yaptıklarını bir kâbus olarak telakki edeceğim, müsterih ol. Hadi ne olur çöz."

Gülbadem gülümsedi:

"Beni ahmak mı sanıyorsun sen? Yıllardır kıvamını bulmak için bahane arayan bir öfkeyle doluyum. İstediklerimi duyana kadar böyle kalacaksın."

"Ne istiyorsun peki? Söyle ne istersen vereyim."

"İpek Böceği'ne ne yaptın?"

Ruhsar kaşlarını çattı, "İpek Böceği" sözcüğünü daha evvel duymamış gibi gözlerine soru işaretleri çakarak:

"Bunu bana mı soruyorsun? Dün akşam alıp götürmedin mi onu!"

"Ruhsar kes martavalı. Sabah uyandığımda yoktu yatağında. Söyle nerede o?"

Ruhsar'ın, gözlerinden iki damla yaş aktı:

"Dünyada inandığım, sahip olduğum her şeyin üstüne yemin ederim ki bilmiyorum. Haberim yok hiçbir şeyden…"

Gülbadem, yerinden kalkıp yanına çöktü Ruhsar'ın. Yüz yüzeydiler, onun şehla gözlerine yansıyan kendi görüntüsüne bakınca korktu. Kadının reyhan kokulu nefesini duyuyordu. Aralarındaki boşluk esnemişti. Ruhsar'ın gözlerinden akan sular, simsiyah sürmelerine karışarak gözaltlarından yanaklarına kadar inen iki çizgi halinde çenesinde birleşmişti. Gülbadem, çizgilerin arasında büyüyen aralık dudaklarına baktı onun; ceviz köküyle boyanmıştı, alt dişleri görülüyordu. Ruhsar'ın, onun bu derin gözleminden irkildiğini belli edince gülümsedi Gülbadem, gözlerinin kızıllığında müphem hisler tüttü. Parmaklarıyla Ruhsar'ın ense dibindeki bebek tüylerine dokundu, eğilip açıkta kalan boynunu kokladı. Ruhsar'ın

vücudu ısındı; bal rengi kolları ürperdi, bel kemiğinde beliren izleri duyumsayarak Gülbadem'e baktı.

"Anlatacaksın Ruhsar! İpek Böceği'ne ne yaptığını, sonra da onu nerede bulduğunu, kim olduğunu anlatacaksın!"

Ruhsar yakınlaşmanın şaşkınlığından silkininceye yerinde debelenmeye başladı. Gülbadem elini karnına bastırdı onun, üstüne ağırlığını verdi. Ruhsar, sürtelenmiş göz kapaklarını acıyla titreştirdi.

"Bilmiyorum, sana yemin ettim! Şu an zihninde beni şeytan gibi gösteren bir melanet dolaşıyor senin! Sanki okuduğun, dinlediğin masalların sonunda esas kahramanın cadıyı öldürme anını yaşamak için yapıyorsun tüm bunları. Ama biz gerçeğiz Gülbadem. Ne sen kahramansın, ne de ben şeytan!"

Gülbadem birdenbire avcunda tuttuğu kıskacı kavrayıp Ruhsar'ın burnuna soktu; Ruhsar, burnundaki demirin soğukluğunu algılamaya çalışırken Gülbadem baş ve işaret parmağını dalgalandırarak art arda onlarca kıl çekti. Ruhsar bağırarak kıvranıyor, burnunun içindeki dolaşan şeyden kurtulmak için çabalıyordu. Gülbadem, kıskacı çıkarıp arasındaki kılları silkeleyip yerine oturdu. Ruhsar, göğsüne kapanmış vaziyette sarsılarak ağlıyordu.

"Çocukluğumdan beri canımı yakan birine bunu yapmak istemiştim. Biraz evvel Feramuş'u gebertirken de şimdiki hazzın eşini duydum. Söyle bakalım Ruhsar sence ben vahşi miyim?"

Ruhsar, içine yağmur bulutlarını saklamış gibi, durmaksızın ağlıyordu.

"Söyle dedim kaltak!"

"Canisin!"

"Dedem, şahın cellatlarından biriymiş. Babam, bunu vezirliğine yakıştıramadığı için ondan utanırdı. Oysa kendisi Delhi'de, Agra'da, Kalküta'da binlerce isyankârı kancalara geçirtti, bazısını zevk için. Üstelik her fırsatta müşfik biri olduğunu

vurgulardı. Ben de onların soyundanım işte. Önceleri babama benzemekten vazgeçtiğim an büyümeye başladığımı sanırdım, fakat büyüdükçe babam gibi olmaktan vazgeçtiğim an çürümeye başladığımı kavradım. Babam dedemden utansa da onun kemiklerini yanında taşırdı, ben de babamınkileri... Kafamda bir sürü işkence yöntemi var."

Ruhsar başını kaldırıp tiksintiyle baktı:

"Tüm günahlar iki şey için işlenir; aşk ve açlık. Bunların dışında kalanlar ise zevk için, içindeki şeytanın vaazına uyarak işlenir. Sen hayvan bile değilsin bu yüzden. Eğer kahraman olmak istiyorsan evvela kendini öldür! Sonra da kanını yak. O zaman dedenin de, babanın da ruhları rahat eder. Nasıl da anlayamadım bugüne kadar cani olduğunu!"

Gülbadem başını iki yana salladı:

"Ya sen Ruhsar! Ustamı öldürten sen! Kız çocuklarını, ağzı kokan elli yaşındaki adamlara nikâhlatıp cariye ettiren sen! Şehirdeki binlerce masumu; sabisinden ihtiyarına kafalarını kestiren sen!"

Ruhsar'ın gözleri büyüdü:

"İftira! Ben ne yaptıysam bu imparatorluğun istikbali için yaptım!"

Gülbadem ayaklanıp duvardaki çift başlı yılan figürüne dokundu, açılan gedikten diğer tarafa geçip kucağında boyalı iki kafatası ve kavanozlarla döndü. Kurukafalardan birini Ruhsar'ın kâfur göğsüne attı. Ruhsar önce şaşırdı, sonra eti ısırılıyormuşçasına çığlık atıp ayağa kalkmaya çalıştı. Gülbadem bu kez elinde tuttuğu diğer kurukafayı ve kavanozları fırlattı. Kafatası duvara çarpıp tok bir sesle yere savrulurken, kavanozlar patlayıp içindeki yapışkan etlerle Ruhsar'ın bacaklarına yapıştılar. Var gücüyle bağırdı Gülbadem.

"İblis! Ne yaptın bu beyinlerle... Bunlar sadece gördüklerim. Ya görmediklerim? Şeyh Ahmet'in, Halid'in, Zekiye'nin,

Mişon'un, Mümtaz'ın yaptıkları! Daha doğrusu yaptırdıkların! Garibanları borçlandırıp bir parça ekmeğe muhtaç etmek, masum insanlara iğrenç iftiralar atmak, ahaliyi kendi gölgesinden korkar hale getirmek…

Ruhsar, karmakarışık olmuş yüzüne zehirli bir tebessüm kondurdu:

"Kendini peygamber mi sanıyorsun sen? Yoksa Padişah'ın köpeği olduğun için mi bu kadar çıldırıyorsun! Ona tapınarak yaşamak mıdır, övündüğün aklının istediği?"

Gülbadem yerdeki kırbacı kavrayıp Ruhsar'ın sağ koluna indirdi, Ruhsar çığlık atmadı bu kez, gözlerindeki yaşları arttırarak kasıldı.

"Ben Padişah'a kul değilim; ne ona, ne başkasına. Senin nasıl vicdansız, iğrenç bir mahlûk olduğunu bildiğimi söylüyorum sadece…"

Ruhsar kolunda ve gerdanında beliren koyu kabartılara bakarak gözlerini yumdu:

"Buradan çıkalım, nefesim daralıyor. Üste çıkalım; ellerimi, ayaklarımı çöz ne olur. Yemin ederim İpek Böceği'nden haberim yok Gülbadem!"

Gülbadem, Ruhsar'ın üstüne atıldı. Üstündeki geceliği ve içindeki salaşpuru yırtınca Ruhsar çırılçıplak kaldı, sesi çıkmıyordu. Gülbadem onu yüzüstü yatırıp kıl hançerini çekti, Ruhsar'ın ensesinden başlayarak topuklarına kadar incecik yarmaya başladı. Ruhsar bağırıyor; çırpındıkça karnının altında kaçışan karıncalar eziliyordu. Gülbadem, uzun bir yarık açtıktan sonra, onu eski haline getirip yırtık elbisesini üzerine fırlattı. Düzensiz bir makamla inip kalkan göğsüne elini koyup yerine oturdu. Ruhsar, gözlerindeki harareti ve acıyı saklamak istercesine ağlıyor, söyleyeceği kelimeleri arıyordu boşlukta:

"Hayvan!"

"Anlatmazsan daha beter şeyler yapacağım, yemin ederim çok daha beterlerini. Kurtuluşun yok, kanına girdiğin herkesin yerine de cezalandıracağım seni. Tanrı'dan evvel ben yapacağım bunu!"

"Anlatmayacağım! Ne İpek Böceği'nin yerini söyleyeceğim, ne de suallerine yanıt vereceğim."

Gülbadem, onu konuşturamayacağını anlayınca sessizce önünde yükselen tozlara, içinde karıncaların ve sahipsiz beyinlerin yüzdüğü kana, biri ters, diğeri düz halde duran kafataslarına baktı. Manzarının korkunçluğundan sonra gerçeklik algısını yitirmişti. Etrafını kuşatan her şey, bir karmaşanın üstüne kurulmuş gibiydi. İpek Böceği'ni düşündü. Ölüleri tarafından terk edilmiş bir mezarlık gibi hissetti kendisini.

Ruhsar, yırtık elbisesiyle mahrem yerlerini kapatmıştı. Sırtından, topuklarından incecik kan sızıyor; yerdeki beyinlere, karıncalara, cam kırıklarına ve kafataslarına bulaşıyordu. Karşındaki çıplak ve yaralı kadını bu halde görmek rahatsız etti Gülbadem'i. Kalkıp kapıyı açtı, hızlı adımlarla üst kattan büyükçe bir bez bulup getirdi. Ruhsarı beyaz beze sardı. Bez, anında kırmızı lekelerle doldu.

"Son kez soruyorum konuşacak mısın?"

Ruhsar gözlerini yummuştu, karnı çatlamak üzere olan bir böceği andıran titreyişlerle sessizce ağlıyordu.

Gülbadem, gedikten diğer tarafa geçti yeniden, demir kulplarından tuttuğu tabutu sürükleyerek Ruhsar'ın önüne koydu. Ruhsar, tabutu görünce bileklerindeki iplere dişlerini geçirip tuzağa düşen yaralı bir hayvan gibi haykırdı.

"Dokunma ona! Anlatacağım dokunma ne olur!"

Gülbadem sandığın yanından uzaklaşıp yerine oturdu.

"Anlat! En başta söyle bu sandığın içindeki, buzda yatan ölü kim?"

Ruhsar ovunarak ağlamasını bastırmaya çalışıyor, çarşafın içinde sallanıyordu.

"Kim!"

"Adolfo!"

Gülbadem tabuta baktı yeniden.

"Şu bana anlattığın hocan… Doğru mu?"

"Doğru."

"Niye bunun içinde, bir ölüyü ne diye buzun içinde saklıyorsun? Nasıl çürümüyor burada. Gerçekten cadı mısın sen?"

"Anlatacağım."

"Anlat!"

"Tabuttaki Adolfo'dur. Hem hocam hem de uğruna tüm hayatımı, benliğimi hasrettiğim sevgilim."

"Niye mezarında değil?"

"Yeniden dirilmek için!"

Gülbadem, sağ gözünü kısıp kaşlarını kaldırdı, bir yansı olarak dişlerine vurdu:

"Ne zırvalıyorsun? Nasıl dirilecek?"

"Beni bırak Gülbadem, Allah bile tövbe edenleri affeder. Bırak gideyim, bambaşka bir şehre giderim yemin ederim. Senin öğrenmek istediğin şey sadece İpek Böceği'nin yeri… Ötesini sorma."

"Devam et, nasıl dirilecekmiş bu ölü?"

Ruhsar iç geçirdi, aşkla tabuta baktı:

"Madem burayı; tabuta varıncaya kadar her şeyi biliyorsun, o halde Galata'nın altındaki tünelin yerini gösteren lehva da malumundur…"

Gülbadem başını salladı. Ağzı sorularla tıkanmıştı. İhtimaller, zihninin kayganlığı içinde ayakta duramıyorlardı. Önündeki

kanla karışmış manzaraya baktıkça kendi görünüşünün sahiciliği azalıyordu.

"O lehvayı Adolfo yazmıştı. Doğup büyüdüğü diyarda, henüz baliğ çağına eriştiği, ruh tababeti ve yıldız ilmine merak saldığı zamanlarda eline büyük bir papirüs geçmiş. Nebatîler'i duymuşsundur belki. Kâğıt, onların inandığı çoktanrılı dinin, dışlanmış bir mezhebini benimseyenlere aitmiş. Uzun mesele…

Adolfo, Floransa'da aldığı eğitimler, yaptığı araştırmalar ve azmi sayesinde bu büyük kâğıdın sırrını çözmüş. Buna göre dünyanın üç yerinde geleceğe çıkan zaman tünelleri varmış ve bu tünellerin her birinin yanında bu mezhebe mensup olanların gizlice ibadet ettikleri tapınakları: Bağdat, İstanbul ve Kudüs…

Adolfo, Bağdat ve Kudüs'teki tünellerin yerlerinin muğlak olması nedeniyle İstanbul'u seçmiş. Zaten çocukluğundan itibaren Bizans'tan ötürü İstanbul'u merak edermiş. Kâğıttaki, İstanbul'da yer alan tünelin yerini, oraya girmek için gerekli olan şartları ve diğer ayrıntıları zihnine nakşetmiş. Öyle ki, her gün tekrar etmiş bu bilgileri. Bunları herhangi bir kâğıda veya lehvaya yazmak, işlemek istememiş zira İstanbul'a yapacağı yolculukta başına bir hal gelirse bu büyük sırrın birilerinin eline geçmesinden korkmuş.

Tabutta gördüğün lehvayı ise ölümüne yakın zamanda o yaptı. Bana her şeyi anlatmış olsa da, günün birinde renklerin anlamlarını bulamadan yaşlanıp bazı şeyleri unutmam ihtimaline karşı, tünelin yerini, işlevini ve diğer bilgileri bu lehvaya dövdü."

Ruhsar, derin bir nefes alıp devam etti:

"Tünelin girişinde bir taş var ve bu taşın yarılıp tünelin açılması bir şarta bağlı... Bu şart, dünyadaki on üç rengin sırrını, yani manasını bulmaktır. Yani on üç renge karşılık gelen, on üç kelimeyi... On üç kural, aynı zamanda söz ettiğim mezhebin de on üç kutsal kelimesi oluyor. Bu mezhebe inananlar

için on üç renk kutsalmış, renklere tapıyorlarmış yani... Galata Kulesi'nin altında, tünele açılan taşın olduğu yerin yanında olan, bugün geride kalıntılarının bulunduğu tapınak ise onların ibadet yeriymiş.

Tabutta bulduğun lehvada yazılanların çoğunu anlamışsındır zaten; tünelin yeri de ayrıntılı olarak çizilmiş. Tünelin kapısındaki büyük taşın üstünde on üç farklı rengi temsil eden şekiller var. Tünele girmek için on üç rengin manasını bilmek gerekiyor. Bu renklere denk gelen kelimeleri bilemezsen tünele zaten giremezsin..."

Gülbadem pürdikkat, neredeyse nefes almadan dinliyordu.

"Adolfo bu tünelin sırrını çözmek maksadıyla yirmi beş yaşında gelmiş İstanbul'a. Bir yandan bu on üç rengin manasını bulmaya çalışırken diğer taraftan da, hem ruh tababeti sahasında hem de astronomi alanında çalışmalarına devam etmiş. Nihayet Padişah'ın münnecimlerinden biri, aynı zamanda musahhibi olma şerefine nail olmuş. Buraya kadar her şeyi anladın değil mi?"

"Devam et."

"Gelelim bu tünelin girişindeki taşın açılma meselesine ve renklerin manasına... Adolfo'nun Floransa'da bulduğu papirüsta, dünyadaki on üç rengin manasını bilen, bu mezhebe inanan herkesin çoktan öldüğünü ve kelimeleri bulmak için geriye kalan tek yolun insanların ruhlarını, zihinlerini ve rüyalarını çözmek olduğu yazılıymış. Yani diyelim ki mavi rengin manasının peşine düştün. Evvela mavi renge sahip ruhları bulup onların zihin altlarında ve rüyalarında en çok bulunan soyut mehfumu, kelimeyi çözmen gerekiyor. Bunu bulmak on gün de sürebilir, on yıl da... Kesin hiçbir şey yok."

"Kafam karıştı. Şu mezheptekiler bu on üç rengi biliyorlarmış yani?"

"On üç kelime, onların kutsal kelimeleriymiş dedim ya. Adolfo'nun söylediğine göre bu mezhebin İstanbul, Galata civarında yaşayan mensupları zaten bu tünele girmek suretiyle geleceğe gitmişler; Kudüs ve Bağdat'takiler de... Çünkü birdenbire herhangi bir katliama veya başka bir felakete maruz kalmadan topyekün kaybolmuşlar ortadan. Öğretilerini, inançlarını, sırlarını da peşlerinden götürmüşler. Geriye sadece Adolfo'nun Floransa'da bulduğu o kâğıt kalmış. O kâğıdı da kimin yazdığı, bu bilgileri niye verdiği meçhul...

Adolfo, öldüğü güne kadar insanların ruhlarından, rüyalarından ve yıldızlardan öğrendikleriyle on üç rengin yedi tanesine karşılık gelen kelimeleri buldu. Bunun teyidini, yani kelimelerin doğru olup olmadığını da tünele gidip renkleri temsil eden şekillerin üstüne dokunarak yapabildi. Her doğru kelime, tünelin girişindeki taşı biraz daha yerinden oynatmış. Onun önce öğrencisi, ardından da sevgilisi olduktan sonra herkesten sakladığı bu sırrı ve tüneli bana da anlattı. En başta hafsalam almasa da, hem Adolfo'yu taparcasına sevdiğim için hem başka bir zamana gitme arzum ve ilim aşkıyla her şeyimi bu işe verdim. Adolfo, en ince ayrıntısına kadar her şeyi öğretti bana. Geriye kalan altı rengin manasını birlikte bulmaya çalıştık ve yıllarca bıkmadan, usanmadan ruh ruh, rüya rüya, zihin zihin gezdik. Oluşturduğumuz yöntemlerle üç rengi daha keşfettik."

Ruhsar acz içinde sustu:

"Her yanım sızlıyor. Kanım tükeniyor sanki ne olur bir şey yap."

"Merak etme bu yarık seni öldürmez. Bak kanaman da durdu. Her şeyi dosdoğru anlatırsan dokunmayacağım sana."

Ruhsar başını salladı:

"Geriye üç renk, üç kelime kaldığı için mutluyduk. Bambaşka bir zamana gidecek ve bugüne değin çok az insana nasip olmuş bir mucizeye tanık olacaktık ama o öldü işte. Zehirlendi!"

"Geç bunları sonra?"

"Adolfo, olur da başına bir şey gelirse, bu tüneli, geri kalan kelimeleri bularak benim açmamı istedi. Birdenbire böyle konuşmaya başlamıştı, her şey yolunda giderken. Sonra, şayet bu son renklerin manasını bulamadan ölürse; cesedini mezardan çıkarıp muhafaza ederek, renklerin tamamını çözdüğüm vakit o tünele taşımamı vasiyet etti. Çünkü tünelin iki işlevi var; ilki gelecek zamana, belki yüzyıllar sonrasına çıkmak, ikincisi ise ölüleri diriltmesi..."

Gülbadem alaycı gözlerle Ruhsar'ı süzerken elini yanağına koymuştu. Hem masum, hem de suçlu olduğunu düşünen bir insanın karışıklığını yaşıyordu. Etraf paslı demir kokuyordu, kan...

"Adolfo, öldükten sonra ağlayıp yas tutmak yerine gömüldüğü günün gecesi mezarından çıkardık onu Feramuş'la. Feramuş babamın en sadık adamıydı. Adolfo, cesedini bozulmadan nasıl muhafaza edeceğimi öğretmişti bana. Bu tabutu hazırladım. Eğer iç organları bozulursa, tünelde kalbi çalışsa dahi işe yaramaz çünkü. Tabutun etrafını mum balçığı, kızıl zincifre ve et balıyla çevirdim. Buz tabakası bunlarla sarındığı vakit, yüzyıl geçse dahi taş gibi kalmaya ve içindeki şey ne ise onu muhafaza etmeye devam eder. Sonuç olarak tabutu istediği gibi hazırlayıp, onu yıllarca burada sakladım ve her gün, her gece gelip onu izledim. Bana cevap vermese de onunla konuşup her şeyin sonuna yaklaştığımın muştusunu verdim."

Gülbadem başını iki yana salladı:

"Bu anlattıkların, aklın alacağı şeyler değil, belki de şimdi uyduruyorsun hepsini..."

"Merak etme, bunların tek zerresinin dahi yalan olmadığını ispata hazırım. Ama hakkın var, aklın alacağı türden şeyler değil. Ben de inanamamıştım en başta ama bir zaman sonra insanın kendisi bile bir mucizeyken neden olmasın dedim. Belki biraz araştırdıkça, belki de hem Adolfo'yu hem de

kendimi ölümün elinden kurtarmak için yıllarca bu uğurda çalıştım ve iş buraya kadar geldi. Bazı şeyler ne akla, ne de inanca sığmaz ama kalbe sığar; sığdı işte."

"Senin bir kalbin bile olduğuna inanmıyorum."

Ruhsar gülümsedi:

"Ben herkesten esirgediğim merhametimi, sevgimi Adolfo'ya verdim. Aşk böyle bir şey, insanı sekiz pencereli hapishanede sonsuza kadar bekletebilir. Devam edeyim mi?"

"Et bakalım."

"Çalışmaya tutkuyla devam ederken kısa zamanda iki rengin daha karşılığını buldum ama ne yapıp ne ettiysem sonuncu rengin, yani turuncunun manasını bulamıyordum, ta ki iki gün öncesine kadar…"

"Eee? Madem hepsini çözdün niye burdasın hâlâ?"

"Korktum! O tünele girenin başına neler geleceğini bilmek istedim!"

Gülbadem irkildi. İçinden bir yıldız kaydı. Ayağa kalktı:

"İpek Böceği'ni mi soktun oraya! Kurban mı ettin onu?"

Ruhsar başını salladı. Gülbadem gözleri kararak ayaklandı yine kırbacı alıp kalan son gücüyle Ruhsar'a vurdu yeniden; bir daha, bir daha, bir daha…

"Şeytansın sen!"

"Vurma! Anlatmaya devam etmemi istiyorsan vurma artık!"

Gülbadem, çaresiz kırbacı fırlatıp yerine çöktü, dizginlerini tutamıyor, saç diplerinin çekildiğini hissediyordu:

"Ne zaman yaptın bunu?"

"Bu sabah! Yemin ederim en başta aklımda olan bu değildi…"

Gülbadem ter içinde yerdeki karıncalara baktı; onlar hareket ettikçe midesindeki yumru büyüyor, umutları budanıyordu:

"Nasıl oldu?"

"Onu yanımda götürdüm tünelin kapısına, renklerin üstüne tek tek dokunup, kelimeleri yüksek sesle söyleyince taş aralandı. İpek Böceği girdikten az bir zaman sonra da kapandı."

"Ne olacak peki ona? Söyle gidip kurtarayım onu! Söyle ki merhamet edeyim sana."

"Gülbadem! Taş açılıp kapandıktan sonra doğru kelimeleri söylesen dahi iki gün açılmazmış."

"Yalan!"

"Bunca şeyi sayıp döktükten sonra, hele ki canımı da kurtarmak istiyorsam yalan söylememin bir anlamı yok ki… Yarın sabah Gülbadem, yarın sabah git oraya. Sana kelimeleri söyleyeceğim; içeri girersin benim ve Adolfo'nun yerine de..."

Gülbadem, ayağa kalktı, çaresizliği iliklerinde hissediyor; ağırlaşan bedeni, yerçekimine kafa tutmak istercesine yere düşmemek için direniyordu:

"İpek Böceği'ni nerden buldun, nasıl geldi Ruhhane'ye?"

"İpek Böceği hakkında yalnızca bir tane yalan söyledim sana; o da İpek Böceği'nin Padişah'ın cariyesi olduğu mevzusudur. Bunu, benimle, bizimle birlik ol diye uydurdum. Onun güzelliğini görünce esir pazarından aldım. Satıcısı, 'Adı İpek Böceği'dir.' dedi. Nereden gelmiştir, kimdir bilmiyorum. En başından beri duru bir Türkçe ile konuşuyordu. Fakat meczup olduğu için başka hiçbir şey öğrenemedim, hatta bir ara anlattığı şeylere inanmak bile geldi içimden… Ama…"

"Ama?"

"On üçüncü rengin, yani turuncunun manasını ondan öğrendim Gülbadem, hem de durduk yere bu konuların zerresini bilmeden söyledi bana."

"Nasıl olur bu?"

"Bilmiyorum, yemin ederim ben de şaştım kaldım. Sana onun hakkında ilk anlattıklarımı hatırlıyor musun? Bugüne kadar

buraya gelenlerden zihnine, ruhuna giremediğim tek insan o demiştim. Bununla bir ilgisi olabilir durumun. O gerçekten bu zamana ait değildi sanki."

Gülbadem, yerine oturup başını ellerinin arasına aldı:

"Neymiş peki o kelime?"

"Masumiyet..."

Gülbadem yüzünü buruşturdu. Hem bir an evvel gidip İpek Böceği'ni bulmak istiyordu, hem de kalıp devamını dinlemek.

"İpek Böceği'ne ne olacak peki, tünel nereye çıkaracak onu?"

"Bunu nasıl bilebilirim ki. Geleceğe bir bebek olarak da çıkabilir, yaşlı biri hüvviyetinde de."

Gülbadem, iç geçirdi:

"Bu on üç rengin, on üç kelimesinin bütününde bir mana var mı?"

"Benim kendi yorumum; bu on üç kelime insanın, zamanın, mekânın ve varlığın ötesine geçmesi için gerekli olan erdemleri temsil ediyor."

Gülbadem elini beline koyup dolaşmaya başladı, benliğinin yandığını hissediyordu:

"Ya isyan? Madem tüm ömrünü bu renklerin manasını çözmeye, o tünele girmek için verdin o halde isyanla işin ne?"

"Çünkü Adolfo'yu zehirleten Padişah'tı ve on üç rengin manasının ne zaman çözüleceğini tam olarak kestiremiyordum."

"Padişah niye zehirletsin onu?"

"Bunu ben de bilmiyorum. Adolfo 'Beni öldürecekler.' dediğinde musahhibi olan Padişah'tan bahsediyordu, bunu sezdim."

"Sana her şeyi anlattı da bunu söylemekten niye çekindi?"

"Onun intikamını almamdan korktuğu için. Zira Padişah'a kin güdüp intikam alma derdine düşseydim renkler ve tünel

konusu tehlikeye girebilirdi. Benim nasıl hırslı, inatçı olduğumu çok iyi biliyordu."

"Peki ya gücün? Nasıl bu kadar güçlendin? Bu isyancılarla tanışman, Ruhhane, sadrazamla dostluğun, Padişah'ın yanındaki adamların?"

"Bunların hiçbiri tesadüf değil. Çalışmalarımın ve zekâmın eseri... Ayrıca her zaman varlıklıydım ben."

"Çeşmeağzı'ndaki evlerin altından buraya çıkan dehlizler?"

"Hepsi Ruhhane'ye göre yapıldı. Yani onlara Ruhhane'ye yakın bir yer olan Çeşmeağzı'ndaki evlere taşınma fikrini ben verdim."

"Peki, niçin insanlara bu kadar zulüm ettin, yüzlerce insanın kafasını kestirip kafatası dağı yapmanın, beyinlerini kavanozlara dizdirmenin Padişah'a duyduğun kin veya bu tünelle ne ilgisi var?"

Ruhsar başını önüne eğdi:

"Bunu bilmenin ikimize de yararı yok Gülbadem."

"Söyleyeceksin!"

Ruhsar başını kaldırdı:

"Bu, o mezhebe mensup olanların bir âdeti! Zaten aforoz edilmelerinin başlıca sebebi de bu. Ben onların inancını benimsemedim. Yalnızca eğer bunu yaparsam sezgilerimin, zekâmın daha keskin olacağına, onlar gibi düşünebileceğime inandım."

"Nedir bu âdet?"

Ruhsar sustu.

"Söyle!!!"

"İnsan beyniyle beslenmek..."

Gülbadem dondu, gözlerini Ruhsar'ın üstünde gezdirdi:

"İnsanların beynini mi yiyiyordun!"

Ruhsar başını salladı.

Gülbadem duyduklarının tesiriyle uzun süre konuşmadan önüne baktı. Ruhsar'ın anlattıklarına inanmak için kendisini zorlasa da, aklında yer kalmamıştı. Ruhsar, ise rahatlamış görünüyordu. Kaderine razı olmuş gözlerle Gülbadem'in şaşkınlığını izliyordu. Onun sessizliğinin bitmeyeceğine hükmedip:

"Bir soru da ben sorabilir miyim?"

"Sor."

"Beni nasıl tuzağa düşürdün ve tüm bunları niye yaptın?"

Gülbadem acıyla gülümsedi:

"Kuşlar sayesinde..."

"Kimmiş o kuşlar? İsyancılardan mı?"

"Hayır papağanlardan."

Ruhsar hayretle kafasını salladı:

"Papağanın akıllı mı?"

"Sadece benimki değil, seninki de..."

"O halde sen onların dilini konuşabilenlerdensin."

"Papağanlarla herkes konuşabilir. Ama onlar istedikleriyle, istedikleri kadar konuşmayı seçerler..."

"Sevindim, insanlar tarafından değil kuşlar tarafından tuzağa düşürüldüğüm için. Yoksa zekâmdan şüphe ederdim. Çünkü çok tedbirliydim her zaman. Peki, niye yaptın bunları, yanımda yer alsaydın her şey senin için çok daha güzel olacaktı."

"Hâlâ anlamadın mı? Ben iyi olmasam bile kötü değilim! Ne olursa olsun bir kalbim var ve bu ülkenin insanlarını sevdim; ustamı, arkadaşlarımı, diğerlerini, hatta Padişah'ı bile."

"Söyle şimdi ne yapacaksın bana?"

"Kimseye zararı olmayan ustamı niye öldürdün?"

Ruhsar düşündü:

"Ona bağlıydın, seviyordun onu. Bu şehirde yalnız kal ki, seni daha kolay çekebilelim yanımıza diye."

Gülbadem gözlerini büyüterek elindeki kırbacı bir kez daha kaldırdı ama vurmadı.

"Ne yapacaksın?"

"Çeşmeağzı'ndaki dostlarının evlerinin altına patlayıcılar döşedim, hem de sizin Avrupa'dan getirdiklerinizden. Elebaşları bunlarla geberecek. Padişah'a da bir mektup yazıp her şeyi anlattım. En kısa zamanda şehirdeki her adamınız kıskıvrak yakalanacak."

"İsyan bahsi kapandı yani..."

"Öyle. Şimdi kelimeleri söyle bana."

"Öldürecek misin beni?"

"Öldüremem, kelimelerin lazım bana. Yanlış söyleyebilirsin."

"Nasıl olacak peki?"

"Ben yarın tünele gidene kadar elin kolun bağlı olarak burada kalacaksın."

"Yani sana yanlış kelimeleri söylersem tünele giremeyecek ve gelip beni öldüreceksin. Doğruları söylersem tünele girecek-sin ve ben burada aç, susuz ve kanım aka aka yine öleceğim öyle mi?"

"Sen söyle ne yapalım?"

"Kelimelerin yazılı olduğu kâğıt yukarıda, odamdaki pencere demirinin içinde... Kelimelerin yanlış olma ihtimali kalmıyor böylece."

Gülbadem bir an duraksadıktan sonra koşup odaya çıktı, kelimeleri bulup geldi.

"Pekâlâ. Bu durumda tünele girebileceğim öyle mi? Bilmem gereken başka bir şey var mı?"

"Yok."

Ruhsar kanıyla yapıştığı çarşafa iyice sarındı; oltaya takılmış balık gibi titriyor, içinde birbirine zıt hislerin çatışımından doğan yıkım, kesik kesik solumasından görülebiliyordu. Gülbadem, sessizce saatlerdir kendilerini dinleyen kafataslarından birini eline aldı. Kemiğin oyuklarına, tepesindeki deliğe baktı.

"Salacak mısın beni?"

Cevap vermedi Gülbadem. Ruhsar'ın kadınsılığı uçmuş bedeninden yayılan acının dalgalanmasını izledi. Tabutun yanına çöktü; kapağını güçlükle açtı ve eline aldığı keseri var gücüyle devasa buz kütlesine indirmeye başladı. Etrafa irili ufaklı kristaller sıçradı. Büyük bir hınçla, bir daha bir daha vurdu buza. Keseri atıp çengelli bir demirle, buzu etrafını saran karışımdan epey uğraşarak ayırdı. Ruhsar'ın yakarışlarına, ağlamasına aldırış etmeden yaptı bunları. Buz kütlesi tabuttan çıktıktan sonra Ruhsar'ı kaldırıp halatla sımsıkı bir şekilde yüzü buzun derinliğinde belirsiz görünen Adolfo'yo bakacak şekilde bağladı. Uzun halatı iyice doladıktan sonra kapıya doğru yöneldi Gülbadem:

"Buz yavaş yavaş eriyecek..."

"Gülbadem sana yalvarıyorum yapma."

"Kadere bak ki, sen Adolfo'yu dirilteceğine, o seni öldürüyor. O eridikçe, sen donacaksın. Aşkın bir ahengi olmalı..."

"Öldürme beni Gülbadem. Ölmeye yüzüm yok. Ne olur yapma."

Gülbadem Ruhsar'ın bağrışlarını ve odada kalan her şeyi; buzu, kafataslarını, kavanozları, defterleri, mumları, karıncaları, kanı ve sonsuz karanlığı ardında bırakıp çıktı, kapıyı kilitledi.

Bahçeye çıkınca yıldız dolu gökyüzünün altında baş başa vermiş halde duran Zencefil ve Fülfül'ü görünce gülümsedi

Gülbadem. Dostları, onun dağılmış saçlarına, bembeyaz yüzüne, üstüne sıçramış kan lekelerine, alnından akan soğuk tere baktılar korkuyla, Zencefil:

"Gağa iyi misin?"

"İyiyim Şekerbaz'ım."

Gülbadem eğilip sütunun üstünde duran iki papağını da öptü.

"Ne yaptın Ruhsar'a, itiraf etti mi her şeyi? Neler anlattı?"

"Onu sevdiğine kavuşturdum, o da itiraf ettiği şeylerle beni İpek Böceği'ne kavuşturmuş oldu. Hadi gidelim, evde her şeyi anlatırım. Bu gece çok işimiz var."

O an, ayaklarının altındaki toprak sallandı sanki. Zencefil ve Fülfül'ün gözleri büyüdü.

"Zelzele oluyor!"

"Hayır! Zelzele değil bu. Biri dünyanın karnını tekmeliyor."

Sarsıntı geçince Zencefil sakinleşti:

"Hadi çıkalım artık bu cenabet yerden hem biz çok acıktık. Burada bir şey yemek istemedik."

Gülbadem, Zencefil ve Fülfül, Çeşmeağzı Mahallesi'ne vardıklarında bembeyaz giysiler içinde hacı kafileleriyle karşılaştılar. Yüzlerce hacı namzedi, aylarca sürecek bir yolculuğun hazırlığını yapmak maksadıyla denklerini, azıklarını tamamlıyor; bir yandan da onları uğurlamaya gelen yakınlarıyla vedalaşıyorlardı. Üsküdar'a çıkan sokaklardan tülbentçilerin, esansçıların, şekercilerin ve kökçülerin sesleri yükseliyordu.

Üç kaderdaş, bir şeyler atıştırdıktan sonra Çeşmeağzı Mahallesi'nin altındaki dehlizleri gösteren, kabataslak çizilmiş haritayı önlerine koyup işaretlemeler yaptılar. Tasavvur ettikleri şeylerin, geri kalan kısmını konuşacakları sırada Gülbadem

kalktı. Bir ölü kadar yorgun görünüyordu, zihninde koşan atların kişnemelerini dinleyerek pencerenin önünde durup uzaklardan gelen titrek ışıkları izlemeye koyuldu. Bir tecessüsün içine intikal ediyor; sorular, tahta parçaları gibi şuurunun bulanık ve yapışkan sularında yüzüyordu. Zencefil, dostunu pencerenin ölgün ışığı içinde, arkası dönük izleyince kederlendi; sessiz kalmayı yeğlese de, onun Ruhsar'a neler yaptığını çok merak ediyordu. Gülbadem de uzaktan izliyordu kendisini, yansımasına bir başkasının gözleriyle bakarken; göğsü sıkışıyordu.

Perdeyi çekip yerine oturdu. Kâğıda alelacele yazdığı şeylerle patlayacıların konumunu son kez eşleştirdikten sonra Zencefil'i alıp yandaki karanlık odaya geçti ve bugün Ruhhane'de yaşadığı, duyduğu her şeyi hülasa etti. Zencefil'in gözlerinden yüzlerce his geçti. Dostunun İpek Böceği'nin ardından tünele girme kararı ise onu öfkelendirdi ama uzun süren tartışmaların sonunda Gülbadem'i tünele girmekten alıkoyamayacağını anladı.

Gülbadem'in kafası allak bullaktı. Gözleri karanlıkta türlü şekiller, cinler, ifritler yontuyordu. Sürekli çubuk içiyor, duman bulutunun altında kızarmış gözleri ile Zencefil'in ikna hamlelerini savuşturuyordu. Sonunda Zencefil pes etti:

"Nasıl olacak peki?"

"Buradaki işimizi tamamlayınca Galata'ya geçeceğiz. Tünelin girişindeki taşın nasıl açılacağını iyice belledim."

Zencefil müterredit başını önüne eğdi:

"Ya benle Fülfül?"

Gülbadem küfür yemiş gibi irkildi:

"Bu da ne demek Şekerbaz. Birlikte gireceğiz tünele."

Zencefil, çaresizce başını salladı.

"Fitilleri nasıl ateşleyeceğini teferruatlı olarak gösterdim sana, dikkatli ol. Ben sizden evvel çıkacağım yola. Kurbağazade'nin

evine gideceğim evvela, Padişah'a iletilmek üzere mektubu ona verip Galata'ya geçeceğim. Fitilleri yaktıktan sonra siz de zaman kaybetmeden tarif ettiğim şekilde kulenin altına girin. Tapınağın kalıntıları sağınızda kalacak, iki tane top servinin hemen arkasından gireceksiniz.

Ben sizi orada bekleyeceğim."

Zencefil gönülsüzce başını sallasa da, dayanamadı:

"Gağa, Delhi'ye dönelim hep beraber. O tünelin sonunda ne olduğunu bilmiyoruz."

Gülbadem, Zencefil'in yeniden bu bahsi açması karşısında duvara sert bir yumruk attı. Bir süre sessizce durduktan sonra çatık kaşlarının altında parlayan gözlerine suni bir tebessüm koyup:

"Bak canım dostum, kardeşim, Şekerbaz'ım… Delhi'de de durum buradan farklı değil. Hem şehir hem ülke karışık vaziyetteymiş. Oraya dönmek veya orada olmak tünelden daha tehlikeli… Neden anlamıyorsun bunu?"

"O halde başka bir yere gidelim üçümüzün huzur içinde yaşayacağı başka bir şehre?"

"Ya İpek Böceği?"

"Bu kadar mı âşıksın ona?"

"Evet. Beni nasıl anlamazsın Şekerbaz'ım. Ona bakmakla erişebildiğim bir âlem var, yalnız ona bakmakla… Yüzünü ilk gördüğüm an, bugüne kadar kaybolan tüm eşyalarımı buldum sanki. İçimdeki yangına odun taşıyacağına, su serp! Dost dediğin böyle yapar. Onun meczup olmasına rağmen benim âşık olmam mıdır seni şaşırtan?"

"Hayır, onu kastetmedim. Gelecek ne demek gağa? Gelecek diye bir şey var mı? Allah ne ömür biçmişse onu yaşarsın… Sen henüz kabuğundayken uçmaya kalkıyorsun! Tek niyetin İpek Böceği'ni bulup o tünelden çıkmak mı, yoksa tünelin

sonuna kadar gitmek mi? Bana doğruyu söyle! O tünelin ucunu, gelecek denen şeyi, yüzyıllar sonrasındaki dünyayı merak ediyorsun değil mi?"

Gülbadem pencereye döndü; fırtına çıkmıştı, evlerin tepeleri atmak üzereydi.

"Bilmiyorum Şekerbaz. Bazı şeyler yok olmuyorlar, sadece biçim değiştiriyorlar. Korkunç bir merakla doluyum. Tüm hayatımı ilimle uğraşarak, icatlar yapıp icatlar düşünerek geçirdim. Bundan sonraki hayatımı; bu şehirde veya Delhi'de sıradan insanlar gibi tüketmek anlamsız geliyor bana. Tutkularımın yerine koyabileceğim bir şey yok bu dünyada. Zincirlerimi zaten kırdım. Sen ve Fülfül için değişen bir şey olmayacak ki?"

"Gağa, aklıselim düşünemiyorsun. Donmuş denizde taş sektirmeye çalışıyorsun. Anlattıklarından anladığım kadarıyla tünele girip çıkamamak da var işin ucunda. Sonu belli olmayan ve akla sığmaz bir şey için neden kendimizi tehlikeye atalım. Gerçek olduğunu unutmuş gibisin. Her şey bir sayıltı olabilir."

Gülbadem sesini yükseltti:

"Bahsi kapatalım artık. Sen böyle konuşunca dikenli bir bahçede yürüyorum sanki. Her sözün batıyor etime. Ben birazdan yola çıkıyorum, Allah'a emanet olun. Zihnimdeki lekeler beni içine alıp yok etmeden gelin Şekerbaz'ım, hiç iyi değilim."

Gülbadem yanına kitap, keser, muşamba fener, su ve üç günlük yiyecek alarak Kurbağazade'nin hanesinin yolunu tutunca; Zencefil ve Fülfül de harekete geçtiler. Beş isyancının evlerinin ve silahların saklandığı binaların altındaki dehlizlere girdiler. Şeyh Ahmet'in sahte dergâhının altından Zekiye'nin evinin altına kadar uzanan güzergâhta, uzundan kısaya sıralanmış olan fitilleri ateşledikten sonra uçup Kuzguncuk'taki

büyük çınar ağacına kondular. Zencefil, önceden konuştukları gibi Fülfül'e kendisini burada beklemesini söyleyip Çeşmeağzı'na doğru havalandı yeniden.

Zencefil nam Şekerbaz, Çeşmeağzı'nın semasında süzülüyor, yıldızları silinmiş geceyle örtünmek istercesine derin düşüncelerin ekseninde dönerek en küçük ses dalgasını işitmeye hazır halde bekliyordu. O, yönünü batıya doğru çevirip bir tur daha atmak için hamle yaparken Çeşmeağzı'nın sokaklarından art arda, kulakları sağır edecek denli güçlü patlama sesleri duyuldu; akabinde bağırışlar ve kapkara dumanlar... Zencefil'in ateşlediği fitillerin devamındaki büyük fıçılar infilak etmiş, isyancıların evleri ve mühimmat depoları berhava olmuştu. Dev alevlerin içinde kalan evlerden çıkan ekşi kokular yağmur yüklü bulutlara karışıyordu.

Zencefil, isyancıların alev topuna dönen evlerine baktıktan sonra vazifesini fevkiyle tamamlamış olmaktan duyduğu gururla Galata'ya yöneldi. Beyaz kanatlarını yelken gibi açıp gecenin sırlarını yararak Galata Kulesi'nin tepesinde duran yangın gözcülerinin yanından geçti. Gözcüler, Üsküdar'dan yükselen devasa alevleri görüp korku ile aşağıdaki muhafızlara bağırıyorlardı. Zencefil onların gözlerine yansıyan uzak ateşlere bakarak alçaldı, alçaldı ve Gülbadem'in tarif ettiği harabelere kondu. Dallarını dua edermişçesine göğe kaldıran top servileri ardında bırakıp evvela küçük, ardından büyük dehlizde uzun süre yol aldıktan sonra tünelin önünde, elinde muşamba fenerle bekleyen Gülbadem'i gördü.

Gülbadem, Zencefil'i karşısında bulunca hafifledi, kaldırıp öptü onu. Yorgun ve endişeli görünüyordu:

"Ne oldu, durum ne?"

Zencefil gururla gülümsedi:

"İsyancıların hepsinin evi şu an cayır cayır yanıyor gağa..."

Gülbadem keyiflendi:

"Bir aksilik çıkmadı ya?"

"Ne münasebet canım, senin kardeşinin elinden ne kurtulur. Fitilleri tam zamanında ateşleyip çıktık ordan, şu an mahalle dumanaltı..."

Gülbadem keyiflendi:

"Sen kuşların şahısın Zencefil'im. Fülfül nerede?"

"Gelir birazdan..."

"O niye?"

"Öyle gerekti. Hadi başla, nasıl açılacak taş?"

Gülbadem titreyen elinde tuttuğu kâğıda baktı:

"Fülfül?"

"Fülfül geliyor, sen başla."

Gülbadem kızıl gözlerini dostuna mühürledi:

"Neyin var Şekerbaz?"

"Amma yaptın ha, hadi başla..."

Gülbadem muşamba feneri, taşın üstüne dövülmüş on üç renge tuttu. Titriyordu; alnından akan ter, tuzlu değil aksine tatlıydı. Karnı ile kalbi arasına bir ağrı yerleşmişti. Zencefil'in durumu da farklı değildi. Gülbadem ilk rengin, beyazın üstüne avcunu koyup, "Tahammül!" dedi, taş hafiften homurdandı. Sonra elini ikinci rengin, sarının, ardından da diğer renklerin üstüne tek tek koyup tüm renklerin manasını, kelimelerini yüksek sesle söyleyince taş sallanmaya başladı. İki dost birbirlerine baktılar. Gülbadem zaman kaybetmeden son rengin yani turuncunun üstüne elini koyup "Masumiyet!" deyince önündeki pürüzsüz taş iç gıcıklayıcı bir ses çıkararak yarılmaya başladı. Bir insanın rahatlıkla geçebilceği kadar yarılan taşın içinden karanlık aktı dışarıya.

Gülbadem heyecanını yatıştırmak için yere çöktü. Zencefil de gözlerini kırpmadan önlerinde açılan boşluğa bakıyordu.

Gülbadem feneri yarığa doğru tutup dostuna döndü:

"Açıldı!"

Zencefil başını salladı. Gülbadem heyecanını seyreltmek için dostunun tüylerini okşayarak:

"Fülfül hâlâ yok ortada Şekerbaz."

Zencefil ses vermedi. Gülbadem eğilip iki elinin arasına aldı onu:

"Doğru söyle bana, Fülfül'ün başına bir hal mi geldi?"

Zencefil hüzünle başını sağa sola salladı:

"O gelmedi, emniyetli bir yerde beni bekliyor."

Gülbadem aniden ayağa kalktı, bilincinin derinliğine kök salmış ağaçlar sallanıyordu:

"Neden?"

"Oranın emniyetli olduğunu düşündüm, zira Çeşmeağzı alev alev yanıyor."

"Niye getirmedin? Beni bu mahşer anımda çıldırtmak mı istiyorsun?"

"Gağa. Sen benim canım, yarenim, kardeşim, sırdaşım her şeyimsin ama çok zor bir durumdayım. Sıkışıp kaldım. Biz Fülfül ile Delhi'ye dönmek istiyoruz…"

Başını önüne eğdi Zencefil. Gülbadem'in gözleri yerinden çıkacak gibiydi:

"Beni tek mi bırakıyorsun yani? Kardeşliğimiz buraya kadar mıydı?"

"Karar senin gağa. İlle de gel dersen el mecbur kardeşliğimizi çiğnememek adına seninle gireceğim bu kahrolası tünele. Ama yaşayan ölü bir kuş olurum Fülfül olmadan. Onu bu tünele sokamazdım gağa ne olur anla beni! Her şey meçhul, sonunda ölüm de olabilir. Sana yalvardım bu işten vazgeç diye. Yine yalvarırım ama keçi gibi inatçı olduğunu biliyorum."

Gülbadem başını salladı, titriyordu. İşaret parmağının ucunda bir sıcaklık hissetti, parmağı kanamaya başlamıştı yine.

"Kalbime bir hançer soksan daha iyiydi Şekerbaz."

"Deme öyle! Sen nasıl ki aşkın uğruna şimdiki zamana sırtını döndüysen, ben de aşkım için geleceğe çıkmak istemiyorum..."

Gülbadem başını salladı:

"Peki, hadi var git Fülfül'ün yanına."

"Gel vazgeç gağa, kulun kölen olayım memleketmize dönelim. Bak yakında belki de yavrularım olacak. Onları görmek istemez misin?"

Gülbadem çömeldi Zencefil'in gözlerine baktı yakından. İkisinin de sesi titriyor, kalpleri aynı nizamda çarpıyordu. Gülbadem'in gözleri doldu, onu öyle görünce Zencefil de ağlamaya başladı.

"Gelemem Şekerbaz'ım, sonuna kadar gideceğim. İpek Böceği'ni bulacağım. Haklısın, ucunda aşk varsa bir şey diyemem. Belki bir gün buluşuruz yeniden ha?"

Zencefil ilk kez gagasını titreterek hüngür hüngür ağlıyordu:

"Senin gibi dost bulamam ben..."

Gülbadem Zencefil'i alıp boynuna koydu, uzun uzun kokladı, başını öptü onun.

"Ben de senin gibi Şekerbaz'ım. Allah sana uzun ömürler versin. Beni hiç unutma olur mu?"

Zencefil, titreyen başını salladı:

"Seni hiç unutur muyum canımıniçi..."

"Hadi var git artık."

İki dost bir süre, bu şekilde hıçkırarak ağladılar. Zencefil upuzun sorgucunu Gülbadem'e yaslayarak:

"Gittin ammâ ki kodun hasret ile cânı bile
İstemem sensiz olan sohbet-i yârânı bile
Devr-i meclis bana girdâb-i belâdır sensiz
Mey-i zehrâb-i sitem sâgar-i gerdânı bile
Bâğa sensiz bakamam çeşmime âteş görünür
Gül-i handânı değil, serv-i hirâmâm bile
Sineden derd ile bir âhedeyim kim dönsün
Aksine çerh-i felek mihr-i dırahşanı bile"

Zencefil şiiri okuyup ağır adımlarla uzaklaşmaya başladı, ardına bakmak istemiyordu. Dönemeçten evvel dayanamayıp ardına bakınca Gülbadem'i gözlerini ona dikmiş halde ağlarken buldu. Bağırdı Zencefil:

"Allah'a emanet ol gağam! Kardeşim!"

Gülbadem sol elini kaldırdı:

"Sen de kardeşim. Zencefil nam Şekerbaz'ım, canım papağanım... Beni hiç unutma."

3. BÖLÜM

Besti Nine'nin Evi/Kars

Zencefil hikâyesini anlatıp bitirdikten sonra ardını dönüp ağlamaya başladı. O güne gitmişti bir an. Gülbadem'in yüzünü kalbinden çıkarıp karşısına asmış gibi önündeki kırmızı perdeye bakarak hıçkırıyordu. Ben de yanımda duran, içine kapanık radyoyla birlikte sessizlikle örtünmüştüm. Kısılmış gözlerle saatime baktım. Zencefil'in konuşmaya başlamasının ardından, tam iki gün geçmişti; iki gece, iki gündüz... Zencefil'in anlattığı her kesitle, dillendirdiği her cümleyle, söylediği her kelimeyle bütünleşmiştim. Onun görmediği, duymadığı, bilmediği, unuttuğu yerleri bu illüzyon döngüsünde kendi başıma tamamlayarak hepsini önümdeki kalın deftere geçirmiştim. İşin garip tarafı, o anlattıkça kendini Gülbadem'in yerine koymuş; anlatılan hayatın her zerresini birlikte yaşamışız sanrısına kapılmıştım. İnsanın yaşayamadıklarını daha derinden hatırlaması gibi...

Zencefil uzun ve ağrılı bir suskunluğun ardından bana döndü yüzünü:

"Her şeyi anlattım işte Bünyamin kardeş. Gördün mü; Gülbadem'i, canımı, yoldaşımı nasıl da bir başına bırakmışım. Nasıl da canını seven bir mahlûkum..."

O konuşurken elimde tuttuğum deftere bakıyordum. Çalakalem yüzlerce sayfayı doldurmuştum. Kendi sesime yabancılaşarak, "Sonra ne oldu?" diye sordum.

Zencefil sol kanadının üstüne yaslandı, ağlamaktan gözleri büzülmüştü, maziyi değil de mazinin hissettirdiklerini hatırlar gibi baktı bana:

"Tünelden ayrılıp Kuzguncuk'a, Fülfül'e doğru uçmaya başladım. Hem pişmanlık duyuyordum, hem de canımı kurtardığım için mutluydum. Bu hali sana anlatamam. Üsküdar'a doğru alçalmaya başlıyordum ki, böğrümde ağırlık, ardından yoğun bir acı hissettim. Gülbadem'in ahı çarptı sandım. Meğer sapandan fırlatılan lanet bir taşmış. Birdenbire kendimi kıyıdaki bir peremenin içinde buldum. Üstüme eğilen üç suret bana bakıp gülümsüyorlardı. İşte o gün insanların eline düştüm ve bugüne kadarki serüvenim başladı. Paşa konaklarından, İstanbul'a ilk kez gelen sirklere, oradan altın kafesler içinde yalılara, İstanbul'dan İzmir'e, oradan Bursa'ya, sonra yeniden İzmir'e, sonra Ankara'ya, Trabzon'a, Tiflis'e, en sonunda Timur Kişi'nin -Allah ondan razı olsun, Allah gani gani rahmet etsin- yardımıyla; işte buraya, Kars'a geldim. Kısa zaman sonra da Timur Kişi rahmetli oldu. Besti Kadın ile baş başa kaldık. Aynı yalnızlığın mamulüydük. Ben onu, o beni eskitmeye çalıştıkça dünya ikimizi de eskitti işte... Neler gördüm, neler… Sana iki yüz altmışaltı yılımı anlatsam; değil bir, on ciltlik roman yazarsın! Ama bu uzun hayatım, Gülbadem'in yanında geçirdiğim o kısacık zamanın tırnağı etmez. Fülfül'üme gelince o kıyamet gününden sonra göremedim onu… Yıllarca içimde yaşattım. Çoktan ölmüştür."

"Ya Ruhhane? Bir daha hiç göremedin mi orayı?"

"Özgür bir kuş değildim ki, kafeslere hapsolmuştum. Ama onun bulunduğu tepeye uzaktan bakabildim bir kez, yerine bir gökdelen dikmişler. Şaşırmadım, oraya başka bir şey yakışmazdı zaten."

Gülümsedim, merhametle doldum. Tesirinde olduğum hikâyenin ahengine uyarak parmağımla ön dişlerime vurup Zencefil'in yanına yürüdüm, çekinerek tüylerinin yarısı dökülmüş kanadına dokundum:

"Teşekkür ederim Zencefil kardeş. Çok teşekkür ederim. Sen sözünü tutup anlattın, sıra bende… Söyle şimdi, senin için ne yapabilirim, nedir isteğin?"

Zencefil ilk kez gülümsedi bana, yorgun gözleri parladı…

"Beni İstanbul'a, Galata Kulesi'ne götürmeni istiyorum. O tünele girmek, Gülbadem'e ne olduğunu bilmek istiyorum." deyince biraz evvelki sevincim çatladı. Yerdeki kilimin desenlerine birkaç dakika baktıktan sonra başımı kaldırıp kesin bir sesle, "Tamam!" dedim ve ekledim; "Peki anlattığın on üç rengin, on üç anlamı aklında mı?"

"Her şeyi unuturum da, onları unutmam; hepsi aklımda, Gülbadem söylemişti bana… Gidelim Bünyamin kardeş, orada Gülbadem'e ait hiçbir şey bulamasak bile, ona son kez baktığım yeri, dünya gözüyle görmek istiyorum. Sonra ölsem de gam yemem. Sen de orayı gördükten sonra romanını noktalamış olursun, ne dersin?"

"Çok güzel olur. Peki, Besti Nine ne der bu işe, izin verir mi?"

"Orasını bana bırak." dedi, Zencefil.

Eve gidip derhal hazırlığa başlamalıydım. Ben telaşla bunu düşünürken Zencefil, kafasını duvara yaslayıp çevirmeye başladı. Bir kuşun acı çekmesini yadırgar bir sesle:

"Başın mı ağrıyor Zencefil kardeş?"

Zencefil başını sağa solla salladı:

"Hayır. Bu, hafıza ağrısı…"

Besti Nine'nin elini öptüm. İstanbul'da işimizi bitirir bitirmez döneceğimizi, Zencefil'e gözüm gibi bakacağımı söyledikten sonra sarılıp vedalaştık. Ben çaktırmadan mutfağına bir kutu antepfıstıklı çikolata, beş şişe sarı kola ve bir miktar parayı koyarken o da Zencefil'le vedalaştı. Besti Nine ardımızdan bir kap su döküp yarısı felçli yüzüyle bize el sallarken, rüzgârın koluna girip tren garının yolunu tuttuk.

Trenle Ankara'ya gidecek, oradan başka bir trenle İstanbul'a geçecektik. İkimiz de otobüs yolculuklarını sevmediğimiz için trende karar kılmıştık. Tren hareket edince Zencefil'i

kafesinden çıkarıp cam kenarına koydum. Dökülen tüylerinin altından çıkan buruşuk derisi, güneşte kalmış kızıl elmaların rengini almıştı. Zihnimde canlandırdığım yıllar evvelki heybetli haliyle kıyasladığımda perişan halde görünüyordu şimdi.

Tuhaf duygular içindeydim; yüzümde tek bir çizgi olmasa da kalbim kırış kırıştı ama yine de mutlu sayılırdım. Yolculuk sırasında ben onun anlattıklarına, bellek bahçeme diktiğim görüntüleri de ilave edip hayalini kurduğu romanı bilgisayarıma geçirirken; yeni dostum Zencefil de, yanından geçtiğimiz bahar çarpıntısıyla genişleyen köyleri, dört yanı sıra dağlarla kuşanmış düzlükleri, taze başaklanmış ekinlerin salınışını, çamurla dolmuş arkları seyre dalmıştı.

Cama vuran yağmur damlalarının çıkardığı sesle zihnimde dolanan şarkı birbirine karışıyor, bir zaman sonra hangi sesin gerçek hangisinin hayal olduğunu ayırmsıyamıyordum; tıpkı içinde bulunduğum hal gibi. Gülbadem benim kahramanımsa, ben kimin kahramanıydım? Ya Zencefil... Romanı yazan ben miydim? Beni yazan biri mi? Kendimi dinlerken yoruluyordum. İnsan en çok kendisini dinlerken yorulur.

Ankara'ya varıp hızlı trenle İstanbul için yola çıktığımız vakit, ikimiz de kendi dünyamıza dalmış vaziyette, umutlarımızı eşeliyorduk. Diğer yolculara baktım; sanki birileri ruhlarını yemiş, bedenlerini bırakmıştı. Yeryüzünde milyarlarca kabuk, içleri boşalmış bir şekilde var olma mücadelesi veriyordu. Biz ise başka bir dünyayı sezerek, varlıkla yokluk arasındaki o dar kapının peşindeydik. Akşam bizi arıyordu, o gözünü karartıp bizi bulmadan oraya varmalıydık.

Tren, Pendik'e girince önce metro, ardından vapurla Karaköy'e vardık. Olmayan sinemalar, olmayan kitapçılar, olmayan parklarda olmayan sevgililer el ele dolaşıyorlardı. Bir romanın içinden kaçıp Karaköy'e düşmüşüz gibi bir süre sahilde gezindik. Kıyafetleriyle denize girip düğün fotoğrafı çektiren gelinle damada bakıp gülümsedikten sonra, öğrencilerine üç ayrı diploma imkânı sunan peşin fiyatına on taksitlik Öz Pelin Üniver-

sitesi ile Hakiki Karaköy Üniversitesi'nin önünden geçip oradaki kafelerden birinde soluklandık. Yaşlı bir adam, masa masa dolaşıp dünyanın daha iyi bir yer olması için imza topluyordu.

İstanbul'un curcunası şimdiden ikimizi de yormuştu. Ama tüm ihtişamıyla yerinde duran Galata Kulesi'ne bakınca yorgunluğumuz kanatlanıp uçtu. Zencefil'in gözleri nemlendi.

Minik balkonundan Galata Kulesi'nin yarısı görünen eski bir otelde oda tuttuk. Karnımızı doyurduktan sonra Zencefil'in anlattığı ayrıntıları romana ekledim, çaylarımızı içerken iki buçuk asırlık bir dünya hakkında konuştuk. Gece, doğudan süzülüp üstümüze kondu. Zencefil, ara sıra iç organları sökülen, betondan protezleriyle idare ederek büyüyen şehre bakıyordu kederle. Sessizliği paylaşıp, aynı bekleyişin gölgesi altında uzakları izledik.

Güneş, sabahın elinden tutarak doğmaya başlayınca uyumak için köşelerimize çekildik.

Dört saatlik bir uykunun ardından Galata Kulesi'ne gitmek için yola çıktık.

İkimiz de heyecanımızı saklayamıyorduk, kalplerimiz saydamlaşmıştı. Kuleye, Zencefil'in tarif ettiği tapınak kalıntılarının olduğu yere vardığımızda gri, çirkin bir bina karşıladı bizi. Alt katında bir kafe vardı. Bir süre ne yapacağımızı bilemeden sokak ortasında kalakaldık. Arkamızda süs eşyası satan dükkânlardan birinde *Le vent nous Portera*'nın akustik hali çalıyordu. Müzik boynumdan yukarı tırmandıkça herkes gitmiş de dünyada bir ben kalmışım gibi hissettim.

Bir süre daha sokak ortasında dikildikten sonra çaresiz o kafede oturup, meraklı bakışlar altında bir şeyler içtik. Ardından binanın çevresinde birkaç tur attık, oradaki tavuk dönercilerden birinde karnımızı doyurduk.

Moralimiz bozulmuştu. Akşamleyin otelde uzun uzun konuştuktan sonra ertesi gün bir daha gittik o binanın önüne. Kafenin karşısındaki kaldırımda oturup binayı izledik.

Akşam inip, sönük yıldız kümesi ortaya çıkana kadar öylece oturduk. Müşteriler, birer ikişer kalkıp kafe ıssızlaşınca garsonlar masaları silmeye, sandalyeleri içeri almaya başladılar. Bir anda ayağa kalkıp giydiği tişörtten kıdemli olduğunu düşündüğüm sarışın, kabarık saçlı, kolunda dövmeler olan garsonun yanına vardım. Onu bir köşeye çekip konuşmaya başladım. Anlattıklarım karşısında önce kaşları kıvrıldı, akabinde göz bebekleri büyüdü, sonra da olumlu anlamda başını salladı.

Gece yarısı Zencefil ile birlikte otele, odamıza döndüğümüzde ikimizin de yüzü gülüyordu. Konuştuğum garsondan, kafenin eski eşyalarını koydukları bir deposu olduğunu öğrenmiştim. Bu deponun altında rutubet ve her zaman karanlık sularla kaplı bir kat daha vardı. Garsonla birlikte bu yere indiğimizde, Zencefil'in tarif ettiği virane tapınağın çok yakında olduğunu anlamıştım. O andan sonra da garsona yüksek lisans tezi yazdığım ve buradaki bir tapınağın kalıntılarını bulmam gerektiği yalanını uydurup; yarın gece buraya girmek istediğimi söyleyerek onunla sıkı bir pazarlığa girişmiştim. Garson başta itiraz edip söylediklerime inanmamış gibi görünse de para konusunda anlaşınca teklifimi kabul etmişti.

Ertesi gece saat 23.30'da Zencefil'le birlikte kafeye çıkan sokakta dolaşmaya başladık. Ilık bir bahar akşamıydı, göğe bakarak her şeyin güzel olacağına inandım. Âlem tek parça halinde, avcumdaydı sanki. Galata Kulesi'nin etrafında tek tük insanlar dolaşıyor; sarhoşun teki, kokoreççiye hayat hikâyesini anlatırken, İstiklal Caddesi'ne çıkan yokuşta bir polis arabası devriye geziyordu.

Solumdaki büfeden sigara alıp kafenin karşısındaki kaldırımda oturdum. Gözlerimle, sigaramı yakıp kafeye odaklandım. Zencefil ise omzumda cansız bir kuş gibi durup; kederli gözlerle hatırlarını besteliyordu. Kafedeki masalar, sandalyeler içeri alınmaya başlayınca anlaştığım garson göründü kapıda, elindeki bezle bardakları parlatıp bana baktı.

Yarım saat sonra, ışıklar söndürülüp diğer üç garson evlerinin yolunu tutunca garson yeniden belirdi, kapıya çıkıp el etti. Doğrulup hızlı adımlarla kafeye girdim. Garson, biz içeri girdikten sonra kapıyı kilitledi. Zencefil'e şaşkın şaşkın baktıktan sonra el sıkıştık, cebimdeki son parayı çıkarıp ona verince gergin yüzüne bir gülümseme yayıldı. Anlaştığımız gibi, bizi dönene kadar yukarıda bekleyecekti.

Aşınmış basamaklardan kafenin en alt katına indik. Ayak bileklerime varan pis ve karanlık suyun içinde, kulaklarıma korku salkımlarını takıp yürümeye başladım. Elimdeki ışığı güçlü feneri taş duvarlara tutuyor; herhangi bir iz, aralık, gedik arıyordum. Zencefil suskundu; tek kelime etmeden ışığın gezindiği duvarları izliyordu.

Nihayet merdivenin gerisinde kalan duvarın alt kısmının, taş değil de kartonpiyerle kaplı olduğunu anlayınca önüne yığılmış paslı sandalyeleri kenara çektim. Çürümüş kartonpiyeri sarsınca, talaş püskürterek yere devrildi. Etrafa, sıçanlar ve böcekler kaçıştı. Serin bir toz çıktı, leş kokusu yükseldi. Midem bulansa da, karşıma çıkan boşluktan içeri süzüldüm. Başka bir dünyanın sınırlarına girdiğimi duyumsadım o an. Zencefil'in kalp atışlarını duyuyordum. "Devam et!" dedi. Berbat bir kokunun içinde yarım saate yakın yürüdükten sonra önümüze yosun ve kara otlarla kaplanmış eski bir kapı çıktı. Hiç düşünmeden sert bir tekme indirdim kapıya ama yerinden bile oynamadı. Epey uğraştıktan sonra, yanımda getirdiğim levye benzeri demirle kapıyı açabildim. Kırk beş dakika boyunca basamaklardan inip, basamaklardan çıkarak, dar aralıkları adımlayarak, havasızlıktan öksürerek yürüdüm. Bir an yaptığım şeyin büyük bir saçmalık olduğunu düşünüp, geri dönmeyi geçirdim içimden. Yüzümü ekşiterek vazgeçtiğimi Zencefil'e söylüyordum ki, Zencefil, "Geldik!" dedi. Öylece kalakaldım, ışığın vurduğu yerde devasa, pürüzsüz bir taş duruyordu.

Zencefil omzumda sıçrayıp, "Burası!" deyince, taşın önüne geçirttim. Kafam allak bullak olmuştu; kendimi Gülbadem sandım bir an. Yine sessizlikle sınanıyordum. Olmayan sözcükler, derimin altında dolaşıyordu. Sımsıcaktım. Ellerim istemsiz olarak oynuyordu. Zencefil havalanıp taşın yüzeyinde, sağ alt köşeye dövülmüş on üç rengin olduğu yere konmaya çalışırken, ben yerimden kıpırdayamıyordum. O an, "Gel!" dedi, Zencefil. Yanına varıp, feneri gösterdiği yere tuttum hemen. Duvarda sahiden de on üç renk vardı. Ben renklerin parlaklığına dalmışken, Zencefil manalı gözlerle bakıp, "Başlayalım mı?" diye sorunca sesime bir sancı girdi. Öksürerek, "Başlayalım." dedim. Ayaklarımın yönü geçmişe doğruydu artık.

Zencefil derin bir nefes alıp gagasını açtı. Belirsizliğin başı vuruldu, kelimeler teker teker yuvarlandı. O, on üç kelimeyi saydıkça ben de beyaz renkten başlayıp tüm renklere tek tek dokunarak onun söylediklerini tekrar ettim. Son olarak turuncu renge dokunup "Masumiyet!" deyince, taş korkunç sesler çıkararak yarılmaya başladı.

Haddini aşan bir gerçeklik ile yüz yüzeydim. Zihnimdeki oyuklar, bedenimi içine alacak, beni yutacak denli büyümüşlerdi. Dudaklarım çiğlenmişti. Ya hayatın tam ortasındaydım ya da zamanın ve yeryüzünün dışında... Sanki birkaç adım daha atsam dünyadan düşüp, sonsuz boşluğa çakılacaktım. Kendimi dışardan izliyordum. Bir an kaçıp gitmek veya bir rüyadan uyanmak isteğiyle çığlık atmayı düşünsem de Zencefil'in gözlerine baktım. Yaşlı gözlerinde umut vardı.

Önümüzde açılan kara boşluğa girdik. Müşterek bir mazinin karanlığında aynı hatırayı ararcasına yürüyorduk... On adım kadar ilerlemiştik ki, bir ses duyduk. İkimiz de olduğumuz yerde kaldık. Yüzümüzde ikiz endişeler vardı. Yapışkan bir çamura batmışız gibi hareket edemiyorduk. Nefesim içime kaçıyor, iç organlarımı yerinden edecek denli güçlü esiyordu. Ses giderek yaklaştı, yaklaştı ve fenerden yansıyan ışık çizgisi bulandı, toz çıktı. Bir anda fenerin aydınlattığı yerde bir karaltı belirdi.

Zencefil önce yıkılacakmış gibi yerinde sallandı sonra çıldırmışçasına bağırarak, uçmaya başladı. Her adımda parçalarımın dağılmasından korkarak peşinden koşmaya başladım. Zencefil o yere konunca yüksek sesle, "Fülfül!" dedi, "Fülfül!"

Fülfül karşımızda duruyordu. Tıpkı Zencefil'in anlattığı gibi masmavi tüyleri, yıldız şeklinde sarı gözleri vardı. Her yerinden yalnızlık akarak, yüzyıllık bir sır gibi bize bakıyordu.

Zencefil ile Fülfül hiç bitmeyeceğini sandığım bir şaşkınlığın ardından her şeyin bir hayal olduğuna inanarak birbirlerine sokuldular. Kıpırdamadan öylece kaldılar bir süre. Zencefil geriye döndü, o kadar titriyordu ki ölecek sandım. "Bünyamin kardeş! Fülfül!" dedi. Gülümsemeye çabalayarak yanlarına vardım; çekinerek, ikisini de alıp omuzlarıma koydum. Bunu biraz da gerçekliğin teyidi için yapmıştım. Fülfül'ün de, Zencefil'in de gözlerinden akan yaşlarla omuzlarım sırılsıklam oldu. Birbirlerine bakıyorlar ancak konuşmuyorlardı. Kısa bir müddet sonra Zencefil, "Nasıl olur?" diye sorunca Fülfül, cevap vermedi. Zencefil'in birkaç tüyü daha döküldü. "Fülfül?" dedi yeniden. Fülfül, başını iki yana salladı. "Konuşamıyor musun?" dedi, Zencefil acıyla. Fülfül yine başını salladı. Zencefil kederle bana baktı.

Onların bu halini izleyip ne yapmam gerektiğini düşünürken içimde tarifsiz bir korku belirdi, tünelin kapısının kapanmasından korktum, "Hadi çıkalım." dedim. Zencefil şaşkın ve kararsız gözlerle Fülfül'e baktı. Ben kapıya doğru yürümeye başlamıştım ki, Fülfül omzumda çırpınmaya başladı; kendini yırtarcasına debeleniyor, bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Kanatlarıyla ilerisini işaret ettiğini idrak ettiğimde, gösterdiği yere doğru yürümeye başladım. Fülfül önde, ben ve Zencefil ardında bir süre yürüdükten sonra önümüze devasa bir ayna çıktı; sırları dökülmüş, çerçevesi paslanmıştı. Fülfül kanatlarındaki tozları savurarak aynanın önünü işaret edince, başım döndü; gözlerime incecik bir perde indi. Zencefil'in bağırarak

ağlamaya başladığı işitince aynaya tutunarak yere baktım. Aynanın önünde ve arkasında iki iskelet vardı.

Sırtımda kocaman bir çuval, omzumda iki papağanla otele varıp odama girdikten sonra uyuyakaldım. Gözlerimi açtığımda en başta açık duran balkon kapısında uçuşan perdeyi gördüm. Yan balkondan tabak, çatal, bardak ve konuşma sesleri geliyordu. Gerime dönünce konsolun üstünde Zencefil ile Fülfül'ü gördüm; mutlulukla bana bakıyorlardı. Çuval ise yatağımın yanındaydı. Zencefil uyandığımı görünce, "İyi misin?" dedi, ağzım açık halde başımı salladım. Saatime baktım. "Üç saat uyumuşum." dedim. Zencefil gülümsedi, "Öyle anlar vardır ki yüzyıllardan yavaş akar." diyerek sağına eğilip gagasının arasına bir kâğıt koydu. "Gel Bünyamin kardeş, oku bunu." dedi.

Kalkıp Zencefil'in gagasındaki kâğıdı aldım. Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştı.

"Nedir bu?"

"Sen uyuduğun sırada, Fülfül tüneldeyken anlatamadıklarını yazdı, tıpkı senin gibi... Oku..."

Öksürük krizini savuşturmaya çalışarak okumaya koyuldum.

"Zencefilim! Seni uzun süre Kuzguncuk'taki ağaçta bekledikten sonra fikrini değiştirip Gülbadem ile birlikte o tünele gireceğini düşündüm. Sensiz yaşayamazdım. Galata'ya, bana anlattığın tünele uçtum. Senin orada olduğunu düşünerek içeri girdim. Uzakta küçük bir ışık seçtim, ışığa doğru uçunca Gülbadem'le karşılaştım. Beni görünce çok şaşırdı ve bana veda konuşmanızı anlattı. Yanıma gelmediğini söyleyince de epey endişelendi, başına bir şey gelmiş olmasından korktu, tabii ben de... Hemen gidip, eski yerimde seni beklememi tembihledi. Ben de zaman kaybetmeden kapıya doğru uçmaya başladım. Lakin taş kapanmıştı!

Gülbadem, ne yapıp ne etse de, taşı açamadı ve kaderim buymuş diyerek, senden ayrılmanın acısıyla Gülbadem'in peşine takıldım. Ben, sen olmuştum. Gülbadem'in omzunda, İpek Bö-

ceği'ni ve geleceği arıyorduk. Uzun müddet yürüdükten sonra karşımıza o gördüğünüz ayna çıktı. Gülbadem aynayı görünce heyecanlandı, tüm gücüyle aynaya doğru koşmaya başladı. O an çok garip bir şey oldu, en başta gözlerime inanamadım. Gülbadem'in koştuğu yönün aksi istikametinde tıpkı ona benzeyen biri daha koşuyordu. Gülbadem aynanın önüne, o arkasına doğru... İkisi de aynaya varınca ayna paramparça oldu, etrafa binlerce zerre saçıldı. Biri çerçevenin bir tarafında, diğeri öbür tarafında birbirlerine baktılar. İkisi de titriyordu. Bir süre öylece kaldılar. Kısa bir zaman sonra da biri aynanın ardına, diğeri önüne düştü. Kendimi toparlayıp yanlarına koştuğumda dilim tutuldu. Yerde yatan iki kişi de Gülbadem'di. İkisi de ölmüştü, ikisinin de avuçlarında küçücük turuncu yapraklar vardı...

O gün ben de ölmeyi diledimse de Allah bugünü gösterecekmiş ki, canımı almadı. Ama sesimi kaybettim. Bir zaman sonra iki Gülbadem'in de cesedi çürüdü ve işte çuvala koyduğunuz iskeletler kaldı geriye. Ben ise taşın önünde zamanla beslenerek bekledim, yüzyıllarca bekledim."

Fülfül'ün yazdıklarını okuduktan sonra çuvalı açıp uzun uzun Gülbadem'in kemiklerine baktım. Usulca dokundum. Ardından hem kafamı biraz da olsa toplamak hem de yüzyıllar sonra kavuşmuş papağanları baş başa bırakmak için otelin bahçesine indim. Akşamüstünün serinliği yüz çizgilerimi bile süpürüp götürdü. Bir kahve istedim. Yaşadığım inanılması güç şeyleri hafifletmek niyetiyle hayatın akışına elimi sokarak, caddeden geçen insanları izleyip, sigara üstüne sigara içtim. Bilinç dalgalarım duruldu.

Gece yarısına doğru odaya çıktım, Zencefil de, Fülfül de mutlu görünüyorlardı. Beni görünce gelip omuzlarıma kondular. Sabaha kadar sohbet ettik. Gülbadem'in çuvaldaki kemiklerine kederle bakıp bizi duyacağına inanarak ondan bahsettik. Ertesi gün öğleden evvel uyanıp bilgisayarımı açtım. Ben, romanımın son kısmını; tünele girişimizi, Fülfül'ü buluşumuzu, Fülfül'ün

anlattıklarını heyecanla yazarken, onlar da yatağın üstünde birbirlerine sokulmuş vaziyette iki buçuk asırlık bir ayrılığın acısını çıkarıyorlardı. Ara sıra ardıma dönüp onlara yazdıklarımı okuyor, Zencefil'in tavsiyeleri doğrultusunda düzeltmeler yapıyordum.

Güneş batmak üzere yuvasına giderken son cümlemi yazıp romanı bitirdim. Mutluluk geçirmez zırhımı çıkardım. İçimde tarifsiz bir sevinç vardı. Arkama dönüp heyecanla, "Bitti!" dedim.

Zencefil ve Fülfül başlarını birbirlerine dayamış vaziyette kıpırtısız duruyorlardı. Kalkıp yanlarına vardım korkuyla. Evvela Zencefil'e, sonra Fülfül'e dokundum. Küçük bedenleri buz kesmişti. Halbuki daha beş dakika evvel konuşmuştuk. Gözlerim doldu, gömleğime patır patır yaşlar dökülmeye başladı. "Şekerbaz! Gağa!" dedim, ses vermedi. Ben romanı bitirdiğim an, ikisi de ölmüşlerdi... Görünen ve görünmeyen âlemi birbirine bağlayan ip çözülmüş, perde düşmüştü.

Güneş batmıştı ama hâlâ aydınlıktı etraf. Gök gürlüyor, zaman her şeyi yutuyordu. Sırtımdaki çuvalda Gülbadem'in kemikleri, Zencefil ve Fülfül'ün ölüleri vardı. Ağır adımlarla Karacaahmet mezarlığına girdim. Mezar taşlarını okuyarak ilerledim.

Eylül Demirci / 1991-2011 yazan mezarın yanına çöktüm. Sırtımdaki çuvalı usulca nemli toprağa koyup ağzını açtım. Eylül'ün mezarının yanındaki boşluğu kazmaya başladım ellerimle. Açtığım çukura Gülbadem'in kemiklerini koydum, incitmeden. Onun yanına küçük bir çukur daha açtım; o boşluğa da Zencefil'in ve Fülfül'ün bedenlerini yerleştirdim. Üstlerini kapattıktan sonra uzun uzun baktım mezarlara.

Ayağa kalkınca başım döndü; titreyen elime bakınca işaret parmağımdan kan süzüldüğünü gördüm, toprağa... Tam o sırada Eylül'ün mezarının başındaki dut ağacının gövdesinde bir İpek Böceği belirdi, ben ona bakınca usulca hareket etti. Turuncu bir yağmur başladı...

Uzakların Şarkısı
Kaan Murat Yanık

Masumiyetin bir rengi var mıdır?

Ya ruhların?

Peki papağanlar bize ne fısıldar?

Uzakların Şarkısı, karlı bir kış sabahı, Kars'a giden Doğu Ekspresi treni ile başlayıp 18. yüzyıl İstanbul'una uzanan ve turuncu bir yağmurla ışıldayan bir Kaan Murat Yanık romanı.

Başına gelen felaketleri unutmak ve hayalini kurduğu kitabı yazmak umuduyla Kars'a göçen Bünyamin, şehrin ücra bir köşesinde Besti Nine ile tanışacak ve bir müddet sonra bu kadının canı pahasına sakladığı yüzlerce yıllık sırrın peşine düşecektir.

Bu yakıcı sırrın kanatları, Bünyamin'i evvela Hindistan'daki düş sarayına, oradan İstanbul'un efsanevi günlerine; Galata Kulesi'nin altındaki dehlizlere, güzellerin salındığı bahçelere, ruhların alınıp satıldığı evlere, bilinçaltı sularına, isyan planlarına, saray entrikalarına ve aşkın manasının yeniden keşfedildiği sonsuz anlara savuracaktır. Gülbadem, Zencefil, Fülfül, İpek Böceği, Ruhsar, Sunullah Efendi, Fıstıkçı Şahap, Feylesof ve daha niceleri...

Uzakların Şarkısı, büyülü gerçeklik rüzgârının her şeyi uçuşturduğu, zihnin sınırlarını zorlayan modern bir Tutiname. Yayımlandığı günden beri büyük beğeni toplayan eser, farklı âlemleri birbirine düğümleyerek okuru çok uzaklara, efsunlu zamanlara sürüklemeyi vaat ediyor.

"İyi bir kitap okumak, hayat kurtarabilir."

KİTAP NO	DİZİ ADI
985	ROMAN

UZAKLARIN ŞARKISI
KAAN MURAT YANIK

9 786256 495500